

Compendium litteralis sensus totius bibliae

<https://hdl.handle.net/1874/341249>

Page

Hain * 2141

(Argentinean Gorgon
Horn)

Incipit expeditio literalis sensus totius bible seu diuine scripture
edita a fratre petro aureoli ordinis minorum. Et ponit primo dmen-
taco sacre scripture in generali.

Uente ascendamus ad montem domini et ad domum
dei iacob. et docebit nos vias suas rectas. isa. ij
et mich. iij. Gregorius. xxij. libro moralium. ex-
ponens illud iob. xxij. scriptum. Semel locutus est
deus. et idipsum secundo non repetit. de scriptura diuina
pnuclat. p loquitur et dissentit in his uerba. Deus sine
guloz uocibus non rident. quia tale astruit eloquium per quod cunctoz
questioibus satisfacit. In scripture quodam eloquio nobis omnibus in eo
quod spalius patimur. omnium rident. ibique uita precedentium sit forma
sequenti. atque in hijs que per scripturas sacras ad presens nos dominus p-
lit. nos erudire curauit. Unde cogitacionibus uel temptacionibus singu-
lorum non iam passim per prophetarum uoces ac angelorum officia satisfacit.
quod quicquid potest euenire singulis. in sacra scriptura diuina p-
Ex quibus uerbis colligitur quod scriptura sacra sit illud tabernaculum
illa dei domus. illud oraculum atque illud sacrum p-
loquatur ad moysen. et filijs israel ridentibus sic scribit in figura
ero. xxij. Super tabernaculum et de medio cherubim p-
ad te. Quo circa. seraphicum auscultator ceterum. domice glorie
sedentis super excelsum solium deplator. Isaias propheta. qui non tam prophetas
fm Iero. qui euangelium tenuisse dicitur. in cuius tempore retro redijt in hon-
addidit regi uita. qui spiritu magno p-
solatus est in eternum. qui ostendit futura. et p-
quod euenerunt. iuxta quod ecc. xvij. sapiens dicitur de ipso. hunc uisus
eximius prophetarum ubi scriptura noui ac uetus testamenti per tempore re-
uelate ueritatis et gratie deplator. ij. ca. li. sui. in eandem aspicit qui dei
oraculum. qui domum super uerticem montium collocata. et ait. Erit in noi-
uissimis diebus preparatus mons domus domini super uerticem montium. et
fluunt ad eum omnes gentes. ac si apte diceret. quod scriptura sacra tales
habet portos ad uersam humanarum sapientiarum qualis est deputatio mo-
tium ad infima uallium et omnes aliam planam terram. Sunt nepe sacre
lre qui mons ille p-
gen. xix. dicens. Nec stes in omni loco circa regionem. hunc in monte

de saluum fac. Quasi mons ille incentiu ardozis sup quo mol
les ⁊ vniuersus populus israhel admiratur exo. decimonono.
vbi scribitur q totus mons sinai fumigabat eo q descendit
super eum dominus in igne. Quasi mons ille rigatu hu
moris de quo dauid cum iubilo gloziatur in psalmis dicens.
Ecce qz bonu et qz iocundu habitare fratres i vnu sequitur. Sic
ros hermon q descendit i mote hon. Quasi mons ille diffusiu
odoris ad qz se iura sponsa dñi attestatur. capitulo. iiii. vadam
ad monte mirre ⁊ ad colle thur. Quasi mos ille allectiu cado
ris q dicitur liban de q apbico vaticinio pdicat. isa. xxxv. Gloria li
bani data e ei. de cor carmeli ⁊ saran. Nimir diuina scpta mons
e ptectiu. icetiu. rozatiu. fragtiu. allectiu. Procectiu apt
cotubniu dei maiestatis q in ea cospicit. Incentiu apt sflatoriu
xpi caritatis q in ea accedit. Rozatiu apt proptuariu celi vo
luptatis q in ea ebibit. Fragtiu apt magisteriu ve scitatis
q in ea differit. Mons est allectiu ⁊ cadens apt puilegiu pu
re veritatis q in ea repitur. O studiola aia q scptay sacra in e
briaris dulcedie. q ipius epularis delicias q illius irrigius ob
lectaris. Nonne videt tibi scpta quidam mons ptectiu cum
aspicis in ea cotubniu dei maiestatis. Candor est qppe lucis et
glorificat cotubniu habens dei sed et dominus omnium dilexit
eam. Sap. vii. et viii. ita ut ipa sit mons in quo beneplacitum
est deo habitare in eo. ⁊ enim dñs habitabit in finem. m. ps. Nu
vero tibi videtur quidam incentiuus dum inspicis in ea con
flatoriu xpi caritatis ⁊ clibanum amoris dei. Eius quidem
precepti ⁊ totius scripture diuine caritas est. pma ad thm. i.
Quam caritatem sponsa senserat dum canebat. Introduxit me
rex in cellam vniuersam inebriantem et estuantem scripturam
ordinauit in me caritatem. Cantu. pmo. Hanc etiam isaias di
dicerat dum clamabat. Dicit dominus cuius ignis in monte
hon in scriptura sacra. ⁊ canimus eius in iherusalem. iasae. tri
cesimo primo. An non tibi videtur quidam mons rozatiuus
dñi reperis in ea proptuariu celi voluptatis. Nonne tibi videt
iam hic in terris regni celestis habitaculum. et illos fructus

in tra carpe' q' radices i celo fixe sũt. Ihero. ad paulinũ. Futu-
cia quid dñi uultificata in semetip̃a ⁊ dulciora sup mel ⁊ fauũ
ap̃t q' studẽtib' cũ deuotione ⁊ diligẽtia eã eã p̃dicẽ p' p̃p̃ba;
Inebrabunt ab ubtate dom̃. tue et torrẽte voluptatis tue po-
tabis eos. ut sit lib' sacraati canonis sic illi mōtes mire dulcedi-
nis. de quib' scribit in p̃p̃hia ioel. **I**n illa die stillabũt montes
dulcedie. ⁊ colles fluent lacte. et sup om̃es riuos uida ibunt
aq̃. et fons de domo dñi egrediet. ⁊ irrigabit torrẽte sp̃maz
Joel. ij. **N**ũ ṽo tibi videt sc̃pta sacra quidã mons frag̃ũ et
valde odorifer⁹ dum repis in ea magisteriũ ṽe sc̃itans vera
quid sanctitas. vera ṽtus. et eius magisteriũ nõ repitur alibi
fm̃ aug. sup iob. nisi in ip̃a q̃ est cella aromatum ⁊ odorame-
torũ et optimi ungueti. isa. xxxix. **I**n cui⁹ montib' fug̃ dilect⁹
⁊ inhabitat ac requiescit dñs ihs x̃ps cum odorifera uita sua
sic dec̃tat sp̃sã. **F**uge dilecte mi affimulare capree hinnulo q'
ceruorũ sup mōtes aromatu. can. viij. **N**õne nb̃ i demũ videt
de sc̃pta sacra quidã mōs cãdẽs. sũmeq; allectiũ dũ respicis
in ea p̃uilegiũ pure veritatis. **I**n nulla nãq; sc̃ia hũanit⁹ muet
ta potest sincera veritas repiri. **D**ozro hec est de qua dictum
est danieli. **E**t nũc annũciabo tibi q' exp̃ssum est in sc̃pta ve-
ritatis. dan. iij. **N**ũc est q' ex hũ⁹ sc̃ipte veritatum splẽdit
bus stultam fecit sapiẽcia; hũ⁹ mũdi. q' prudẽti; reprobatũ
prudẽtiã ac phozum in sp̃iẽtiũ arrogantiã cõfutaũ. sicut
sc̃iptum est. **I**lluminãs tu mirabiliter a montibus et̃nis tur-
bati sunt omnes in sp̃ientes corde. **D**edaratũ est itaq; ex de-
cursu p̃dicoũ q' sc̃ipta sac̃ mōs sit ⁊ ṽe mōtuosa. ita ut de ip̃a
predictum fuerit perfiguram. deu. xi. **T**erra ad q̃z ingredie-
ris possidendam montuosa est. de celo expectãs pluuias quã
dñs deus tu⁹ semper inuñit ⁊ oculi eius in ea sunt. **N**ic est
ille de quo inquiritur per prophetam. **Q**uis ascendet in mon-
tem domini. aut quis stabit in loco sancto eius. **E**t hic e mōs
ad cuius ascensum ingressum et ascẽsum isaías propheta
nos inducit admonet et hortatur dicens. **V**enite et ascenda-
mus ad montẽ domini ⁊ ad domum dei zc̃. **I**n quo quid ṽbo
aiay domiciliũ excitatur ⁊ intelligentia. **S**cripturay telestũ

predicatur p̄minencia doctrinarū salubrium promulgatur
 exuberancia. Animarū dico dociliū exercitat̄ intelligēcia ex modo
 exhortatio. venite ascendamus. Scripturarum vero celestium
 predicatur p̄minēcia ex tropo figuratiuo. Ad montem dñi ⁊
 ad domum dei iacob. Doctrinarum q̄ salubrium et gratiarū
 sublimium pmulgatur exuberancia sub verbo expectatio. Et
 docebit nos vias suas. Igit̄ in hijs verb̄ resp̄cū sacre doctrine
 aliquid indicit̄. aliquid obicit̄. aliquid pmittitur. Itaq; in hijs
 amplexus indicitur studiose attentionis. venite ascendamus
 excessus obicitur generose cōditionis. ad montem dñi. ⁊ ad
 domum dei iacob. Influxus promittitur luminumose diffusiois
 ⁊ docebit nos vias suas. Que q̄dem tria die crastina diffusius
 pertractanda. nunc obmittantur gracia breuitatis. ad docto
 rem huius sciencie ih̄m xp̄m recurrendo ⁊ supplicādo ut p̄ am
 plexū mentalem accedere valeamus. ad scripture sacre sensum
 totalem. ⁊ demum mereamur influxum illum ⁊ natalem asse
 quū virtute sacri canons montuosi. de quo influxu promiss̄
 sum est per prophetam ezechielis. xxxiii. In pascuis vberri
 mis pasceat̄ eos. in montibus israhel. ibi requiescēt in herbis
 virentibus. ⁊ pluuie benedictionis erunt. ad quod nos pdu
 cat q̄ sine fine uiuit et regnat amē.

Comendatio sacre scripture in speciali.

Quoniam ascendamus ad montem. 2c. ubi supra. Mag
 nus ille pauli discipulus apostolorum ceterum pane
 diuinorumq; conscuus archanozum. dionisius ari
 opigita in epistola sua nona quā scribit thito vel
 tarche interroganti q̄ sit sapiencie domus ⁊ quis cibus eius
 ⁊ potus. de scriptura sacra sic dicit. Edificans inquit sapiencia
 sibi domum. duplex alimentum apponit. vnum quidem for
 te et manens. Aliud humidum et profusum. ⁊ in createre do
 nat prouisiuas ipsius bonitatis. Forte quidem alimentum fo
 re arbitror intellectualis perfectionis ⁊ manentis idemptra
 tis cognitionem secundum q̄ diuina p̄ncipiantur ab illis in
 tellectualibus. quibus diuinissim⁹ paulus ex sapiencia accipies
 de forte didit̄ alimētū. hūidū vō ⁊ diffusū p̄ varia ⁊ multa

et diuisibilia a dño tremula dei cognitiōe nutros manuducē
Propt̄ q̄ rozi aq̄ ⁊ lacti vmo et melli assimilant̄ diuina ⁊ in
telligibilia eloquia. Rosi quid̄ et aque pp̄t virtutem vite se
neratua. Lacti vō pp̄t vim augmētatiua. Vmo vō pp̄t vim re
uificatiua. Propt̄ mūdificatiua aut̄ simul ⁊ ofuatiua melli. h̄
quid̄ diuina sapia donat ad ipam accedētibz copiose. indeficie
tem alimētōz influēcia; largiens ⁊ sup̄manās. In simbolica s̄
theologia muemes cum sapie dono colūnas vij discretas. et
forte alimētū in sacro ⁊ pane diuisū. ⁊ rursū que ab ebrietate
dei ⁊ crapula. h̄ dicit̄ de domo sacre scripture loqns. Quā q̄re
domū diuie sapie. vbi ros. aqua. vniū. mel ⁊ lac in crate rozi
natulī mīstratur. vbi accubitus somn⁹ ⁊ crapula reperitur. Ros
quid̄. degustacio scilic; oīm diuioz. sicut scriptū est. deut. xxxij.
Concresecat ut pluuia doctrina mea. fluat ut ros eloquiū me
um. **A**qua emūdatio scilic; et absterfio oīm vicioz sicut dictū
est ezechie. xxxiij. Effundam super vos aquā mūdā et mū
dabimini. Et alibi. **A**qua sapiēcie salutaris potabit illos. ecc̄.
iij. v. **V**inum. calesfactio scilic; et inebriatio animaz in amore di
i. **I**sa. lv. Emitte absq; argento ⁊ ulla om̄tatione vniū. Lac. eru
ditio scilic; oīm paruulorū. sicut scriptum est p̄ma petri ij.
Quasi modo geniti infantes lac cōcupiscite. Et apostolus di
cit̄ tanq; puulis in xp̄o lac vobis potum dedi. non escam. **M**el
informatio scilic; hoīm perfectōz. sic dō testat̄. **Q**uam dulcia
faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. **A**ccubit⁹. recre
atio scilic; hoīm actiuoz. de quibz dicit̄ luc. xij. q̄ faciet eos
domin⁹ discumbere in scriptura sacra et trāhens mīstrabit eis
Somn⁹. obdormitio scilic; hoīm deuotoz et cōtemplat
uozum. de quibus dicit̄ ps. Cum dederit dilectis suis somnū
in scripturis suis sanctis. ecce hereditas domini. filij merces.
fructus ventris. **C**rapula. impinguatio scilicet oīm meritōz
rum. que habet fieri virtute sacre scripture. can. v. **C**omedit̄
amici. bibite et inebriamini carissimi. **N**anc vtiq; sapiēciam
in qua ut in domo mirifica que predicta sunt diuinitus mī
strantur. cōtemplatus isaias propheta ad ipsius conscensum.

ascensu et ingressu sub vobis propositis nos immitat cum ait. venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob. in quo quid vobis ut heri dicebatur aiaz dociliu excitatur intelligencia et modo exhortatio q dicit. venite ascendamus. Scripturarum celestiu pdicaf p emmencia sub tropo figuratio cu additur ad motem dñi et ad domu dei iacob. Doctrinay salubriu et gratiay sublimiu promulgat exuberancia sub verbo expectas tuo sub quo cludit. et docebit nos vias suas. ¶ 1m articulo

Primo igitur excitatur intelligencia docilium animay cum dicitur. venite ascendamus. Ascendamus utiqz atqz ascēdamus. quia ascensione opus est in intelligencia scripturarum sicut ait sanctus aptha de theologo studioso. q ascēdones in corde suo disposuit in valle lacrimay et repromittē do subnectit q benedictione; dabit legislatoz. videbitur deus a deozum in hon. in sua sacra doctrina. venite ergo ascendamus a sensibilibus ad intellectualia. a corporalibus ad spiritualia. a immobilibus ad mobilia et eterna. Quia nobis cōsulitur. ca. i. Quis est in vob de uniuerso populo eius. ascendat in ierlm et sic dñs deus cū eo. Videmus sensibilē. q de nio ascēdit. Quidāz ascēdunt cū volatu ut aues. Quidā ex afflatu et impulsu venti ut nubes. Quidā ascendūt cū conatu ut boies. Quidā ascendunt cum ornatu ut oues et pascuales greges sicut habet in cānticis. venite ergo theologi studiosi et ascendamus istis quoz modis. ascēdam⁹ vtiqz cum volatu meditationis pspicue sicut aues. Ex afflatu inspiracōis intranee sicut nubes cum conatu supplicacōis melliflue et oracionis assidue sicut homines. Cum ornatu ouerfacōis pspicue sicut oues. Ascēdamus pmo cum volatu perspicue meditationis ut aues. qz scriptū est. q in lege eius meditabitur die ac nocte qui vult i ea proficē. In sanctis quide; lris profunda est intelligencia requirenda vbi per vocem ad intellectum. per intellectum ad rem. per rem ad racionē. p rōez puenit ad veritatem. Quod cum quidam minus docti et superbi non capiunt. ad philo: sophozum doctrinas se transferūt in sacris literis nichil autē mites subtile aut meditacōe dignū. hugo i cedesalico pre. v.

Quocirca de studioso theologo cum volatu meditationis ascē-
dente scribit in ps. ascendit super cherubim et volauit. volauit
super penas veterum. Quoadmodum et in alio loco dicit. Quis da-
bit michi penas sicut colubae et volabo et requiescā. Ascendam
secundo et afflatu intrinsece reuelationis. lex enim spiritualis est
et reuelatione indiget. ut intelligatur ac reuelata facie in ipsa
gloria dei contemplet. Reuela mihi oculos meos et considerabo mi-
rabilia de lege tua. ita Ihero. in epistola ad paulinum. Vnde et da-
nieli per noctem visio reuelata est. dan. ij. Studioso ergo ascendenti
ex afflatu reuelationis diuine dirigat illo ps. Domus nubes ascē-
sum tuum quod abulas super penas veterum. super penas veterum
spiracionum. iij. ix. xvij. dicit quod nubes pua quae vestigiis hois ascē-
debat de mari. Tercio ascendam cum conatu assidue deprecacionis
et iugis orationis. sic ascendunt homines. non solum enim admonendi
sunt homines venerabili litterarum ut in scriptis sanctis genera locutionum
sciatur et quicquid apud eas addisci solebat diligenter aduertat memoriter
que retineat. verumetiam quod est precipuum et maxime necessarium. orere ut
intelligat. In eis quidem litteris quas studiosi sunt legunt. quoniam dominus dicit
sapientiam et a facie eius scia et intellectus. a quo et ipse studiose
pietate perditum est accepit. aug. iij. de doctrina christiana. ca. xxxix
Vnde abbas theodor. ut refert cassian. in colloquiis dicit. donec per
aliam questionem difficilem et longo tempore ignoratam agnouit donec per
diebus et noctibus infatigabilis perseverans pugil in oratione per-
manet. Quocirca studiosus theologus bene perionata figuratur
de quo scriptum est. i. lx. xiiij. quod ascendit ionathas reptans manibus
et pedibus et armiger eius post eum. Reptans enim manibus
et pedibus est conatus mentis totalis quo per sanctam orationem
ascenditur in deum. Cum ergo voluntas ascendit sacris orationibus
tunc ad intelligendam scripturam eius armiger intellectus. hec est
enim virgula aromatica virtute cuius ascendit anima ad scrip-
turas. can. iij. Que est ista que ascendit per desertum. per immen-
sam siluam et per lumbula scripturarum. sicut virgula sumi ex
aromatibus mire thuris et unguis pulueris pigmentarij. Ascē-
damus quarto cum ornatu conuersacionis conspicue sicut oves
et pascales greges. Non enim apud auditores huius scie sacre

5

sectator passionū. Nā qui didicit ⁊ sic fecit hic magn⁹ vocabit̃
Qui vero didicerit ⁊ nō fecerit mim⁹ vocabit̃ in regno celoz
ap̃t q̃ ait iaco. j. ca. canonicē sue. Estote factozes vbi ⁊ nō au-
ditozes tm̃ fallentes vosmetip̃os. quia si q̃s auditor est vbi ⁊
nō fcoz. h̃ cōpab̃ viro cōsiderat̃ vultū natiuitatis sue in spe-
culo. Considerauit enī se et abiit. ⁊ statim oblit⁹ est q̃lis fuerit
Et recte h̃ dicit. qm̃ sc̃pta est q̃daz speculū ⁊ q̃daz lauacrū ad
aie locōnem et absterfionē ⁊ ornāmētū ordimatū sicut sc̃rip-
te sūt. **Capilli tuī sicut greges capraz quī ascēderūt de mō-**
te galaad. dentes tuī sicut greges tonlay quī ascēderūt de la-
uacro. om̃s gemell̃ fenbus et sterilis non est int̃ eas. Ut refe-
rat̃ capilli ad affectiones sacras. Dentes ad collocōnes mū-
das. Fet⁹ ad opacōes vniōsas q̃bus debēt ornari q̃ ascēdunt
de lauacro sc̃ptaz ⁊ de monte galaad de acuo sc̃z testimonij
Nā de sc̃pta dictū est. Testimoia tua credibilia facta sūt nimis
Sic igit̃ p̃z q̃lit̃ in h̃ ṽbo aiaz docilium it̃elligētia excitat̃ cū dī-
cente ascēdam⁹. q̃ erat p̃mo declarādū. ARTICVLVS II.

Mōs ṽo sc̃ptarum celestiuū magnificētia. p̃eminētia. ⁊ ex-
cellētia predicat̃ sub tropo figuratiuo cum cōpatur
mōti ⁊ domū. Ad mōtem inqt̃ dñi ⁊ ad do. dei iacob
Monti quidēz opat̃ pro eo q̃ in ip̃o respectu in mēse terre
repiē celsitudo qua exsupat. plenitudo q̃ exuberat. pulchritudo
qua ir radiat ⁊ venustat. magnitudo qua accumulat replet
⁊ occupat. cōsimilit̃ sc̃pta diuina q̃h̃ mons om̃ez sensū exsupat
in sensu anozico. mat. xvij. duxit eos in mōtem excelsum se-
terat. ⁊ om̃ez fructū ⁊ riuū pullulat̃ intellectu tropotico. vbi de
mozibz agit. ps. **Sup mōtes stabūt aque. sequūt. Rigās mon-**
tes de supioribz suis. de fructu opum suoz faciabit̃ tra. Quasi
mons om̃e terrū irradiat ⁊ occultum declarat in intellectu
allegozico. vbi agit de xp̃o p̃ que oēs vmbre ⁊ figure legis ir-
radiat. q̃ lex p̃ moisez data ē. gr̃a ⁊ ṽitas p̃ ihm xp̃z sc̃a ē. Cui
⁊ dirigīt illd̃ ap̃hicū zach. iij. sc̃ptū. **Quid tu mōs magne corā**
3020 babel i planū. ⁊ educz lapid̃ p̃mariū ⁊ ereq̃bit gr̃az gr̃e e⁹
Quasi mōs oē ṽm accumulāt ⁊ agregat̃ i itell̃cū lr̃ali ⁊ i sensu

historico superficiali & plano oia em qcuq; vtilit alibi didicit
multo habundantius in scripta sacra inueniet. quanto minor est aurum &
argenti vestis q; copia qua de egipto secum israeliticus populus attulit
in spatione diuiciarum q; postea iherosolime consecutus est maxime
sub tpe salomonis. rata est scia collecta de libris genium si diuine
scie aperit. vt aug. ait. de doctrina xpiana. ca. xlv. vt ipsa sit mos
ille magnus de quo dan. ij. lapis q; percussit statuam qui destruit
omnes manes phiaz factus est mos magnus & impleuit vniuersas terras
An non nobis videtur scripta diuina moti agrue copari cum dicitur ascenda
mus in montem domini. Nimirum super montes inter alios inuenio nomina
tos videlicet. Montem sion q; interpretatur specula. Montem bethel q;
interpretatur domus siue habitaculum dei. Montem sion q; interpretatur
regula seu mensura. Montem oliueti q; dicitur mos pignus edmis. Montem
tem ozeb qui interpretatur mos incensurum seu ardoris. Montem libani
qui dicitur mos cadentis. Montem galaad q; interpretatur acinus testis
monij. Montem mozia qui dicitur mos visionis. vbi abraham ob
tulit filium & edificatum est postea templum de quo dicitur In monte
dominus videbitur. gen. xxij. Et in dubitatur super sicut placere maxime ad
quas omnia reducuntur q; tractantur in diuinis scriptis. Scripta namque
tractat alicubi de miro fastigio beate diuinitatis & ibi occurrunt sicut
mos sion & ob hoc gloriatur ecc. xxij. Et sic in sion firmata sunt & in
sanctificata similiter requiem. Quomodo & alibi testatur q; sicut est
in pace loci eius. beate scilicet diuinitatis & habitaculo eius in sion sacra
scriptura. Tractat alicubi de sacro colobio assumpti habitaculum
dei. ibi enim agitur de christo in quo habitauit plenitudo diuinitatis cor
palit secundum apostolum. Et can. ij. Sicut est dilecte mihi capree hinnuloque
eorum super montes bethel. Tractat alicubi de vano fastigio cre
ate vniuersitatis. & tunc occurrunt sicut mos sion q; interpretatur regula
sua mensura. Creauit enim deus in mundo pondus & mensura sicut sapiens
Ad gal. iij. Sina mos est in arabia & fuit cum filiis suis vniuersa
enim creata caritati desinit. Scriptum est enim q; statuit ea in eternum & in
seculum seculi. Tractat alicubi de humo stipendio superne felicitatis
& tunc occurrunt sicut mos oliueti vnges corda studentium oleo oliuay
et exultationis. zach. xij. Stabunt pedes domini super montem oliuay

+
6

Vnd̄ tpe noctū et tribulacōnū exēdū ē. ⁊ studēdū p̄ solacōe
ad loca scripturaz in quibus agitur de sup̄na felicitate. Exem
plo illius de q̄ scriptū ē luc̄. xxj. Noctibus exiēs morabat̄ in mō
te q̄ vocat̄ oliueti. Tractat̄ alicubi de dīro supplicō fūte calaita
tis. ⁊ ibi occurrit sicuti mōs oreb. q̄ int̄pretat̄ ardoꝝ. ibi enī ti
more cōburit̄ ⁊ ardet̄ aīa studioh. ⁊ ibi potissime scripta diuina
appert̄ mōs dei d̄minat̄s hōi p̄ctōri. ut. iij. lx. xix. scribitur de
helia q̄ comedit panē subcinericiū ⁊ bibit̄ aq̄z ex vase ⁊ abū
lauit̄ usq̄ ad mōtē dei oreb. Loca enī scripte in quibus tractat̄
de dīro supplicō fūte calamitatis. maxie nos inducūt ad p̄nie
scē lamētū. Tractat̄ alicubi de m̄lto isigmo ī mēse varietatis p̄
cepte q̄ honestatis. ⁊ h̄ ubi tractat̄ de v̄tutibz domis p̄ceptis.
⁊ de eoz oppositis. ⁊ ibi occurrit sic mōs libani. q̄ int̄pretatur
radidano ibi nāq̄ om̄is sc̄itas lucet. om̄is mūdicia ⁊ hone
stas d̄no testate. Sācti estote qm̄ ego sc̄us sū. ec̄. lviij. Quasi
plātatio cedri in mōte libani. Cedr⁹ alta libani. celsitudo oīs
p̄fectionis. nō plātatio alibi. nō repit̄ in alijs scriptis. Tractat̄
alicubi de magno p̄digio stupende auctoritatis ubi videlicet
agit̄ de portētis moisi. de ap̄bay miraculis. p̄digijs ihu xp̄i
⁊ ibi occurrit sic mōs galaad qui int̄pretat̄ alicui⁹ testimoniū.
Ista enim p̄digia et mirabilia sunt̄ inducta in testimoniū ve
ritatis. gen̄. xxxj. Dicit̄ de iacob q̄ extēderat tabernaculū suum
in monte galaad. In illis q̄ppe locis scripta sacra multū extol
lit̄ dei potēciā. magnificat̄ et extendit. Tractat̄ alicubi de clāro
p̄onio p̄fecte actiuitatis viroz sanctoz q̄rum exempla mo
res et actus vitā q̄ describit̄. ⁊ ibi occurrit sic mōs moria qui
d̄ mōs visionis. Ad exēpla enī illoz debem⁹ respicere. aspice
inueri et nos ipos edificare q̄ scriptū ē in figura ⁊ p̄abo. q̄ ce
pit salamon edificare domū dei in mōte moria. Igit̄ cū om̄is
veritas que differitur in scriptis. vel spectet ad hōi ad deita
tatem. vel spectet ad bethel ad assūptā hūanitatē. vel spectet
ad fina ad creatam vniūstatē. vel spectet ad mōtem oliueti
ad sup̄nā felicitatem. vel ad mōtem oreb ad futurā calaitatē
vel mōtem libani ad inūctā ⁊ impositā honestatem p̄ p̄cep
ta diuina. vel mōtē galaad ad stupendā auctoritatē ⁊ potestatē

deificiens miracula · vel motem moria ad ostēsa sanctitatē
· perfectionē iustorum · recte possum⁹ dicere q̄ fundamenta
eius in montib⁹ sanctis. Montes ergo in circuitu eius scilicet la
cre scripture · et dom⁹ in circuitu ppli sui · ppli videlicet xpiani cui
ipaz dicitur. Sic ḡ patz scriptaz celestiu magificēcia · sub tro
po figuratio motis. Cōpat autē et domū. Ad domū inq̄ dei
iacob · v̄e nāq; ipa est dom⁹ dei · habens dei picturā · sculpturā
clausuram structuram. Minus liter · facti canons omni mō
depigitur floride exornationis. Omni tropo ategit et clauditur
mistic elocutionis · omni stilo incidit et sculpsit · phice in daga
cōis. Omni mō astruit et terit p̄uide captacōis. Omni dō mō
depigitur floride exornationis q̄ v̄it rethoric⁹ · fm aug⁹ inq̄ de
doc xpiana · ca · vij · vbi cōcludit post plurima exēpla. Qua pp̄
eloq̄ntes quidā nō solum sapiētes canōicos n̄ros auctores sa
teamur et tali eloq̄ntia v̄sos illē q̄lis p̄sonis hui⁹ agnēbat.
Vnde ex · xlv · coloribus siue v̄boz exornationib⁹ quos ponit
tulius in · ij · rethorice nulla deficit in scripturis diuis. Est em
repticō vbi dicit q̄ p̄mis nubes ascēsu t̄ qui ambulas sup̄ pe
nas ventozum qui facis angelos tuos spirit⁹ · 2c. Et est cōfio
vbi dicit in insipiētia dico · audio et ego · hebrei sunt et ego · 2c.
Et est ḡoacō vbi dicit · In p̄ncipio erat v̄bū et verbū erat ap̄
deū et deus erat v̄bū · Et est traductio vbi dicit · isrl̄ sectādo le
gem iusticie in legem iusticie nō p̄uenit · Et est mēbrum siue
collum vbi dicitur · re genti peccatrici · populo graui iniquitatē
te · seni neq; filijs sceleratis · Et est articulus cum subditur · de
relinquerunt dominum · blasphemauerunt sanctum tuum · ista
hel · ab alienati sunt retrosum · 2c. Et est cōpar · vbi dicitur · re
vobis qui opulenti estis in sion et confiditis in monte · sama
rie · Et vniūsaliter non deest vnica ex · xlv · floridationibus dicti
onū · sicut in si · tempus deficeret promptū esset ponere in ex
emplis · et apparebit in lectōne isaie · Similiter ex · xx · exhortatio
nibus sententiarum seu floridationibus quas tulius sub uer
tit in eodem · secundo nulla deest in serie scripturarum · sicut
patet legenti q̄ est ibi licēcia · distributio · diminutio · fre
quentatio · expoliatio · breuitatis demonstratio · imago etiāq;

et sformatio ⁊ sic de ceteris ut ex capto pmo . florionibus ter ;
tus sacri canōis venustissime adorneſ varie q; piguet . In cui⁹
figura legit . iij . lx . vi . q; fecit salomō in pietibus tēpli ⁊ do-
mus dñi cherubi ⁊ palmas et varias picturas . Et i pauimēto
vestibuli assueri erat ex smaragdo ⁊ pario stratū . lapides q;
mira varietate pictura decorabat . hester . i . Scdo lib sacri cano-
nis q; domus dei omi tropo cōcludit . et obsuat mistice elocu-
tionis modus q; vtiſ gmatic⁹ . ut docz aug⁹ . iij . de doc . xp̄ia . ca-
xxix . dices . Sciāt hoies liāti omib; modis locutionis quos tro-
pos vocant auctores nros usos fuisse etiā multiplicius et co-
pioſ⁹ q; possint edere q; eos nesciūt aut etiā estiare . Et subdit .
q; istoz tropoz oim non solū in diuis libris exēpla sūt s; etiā
q; rūd noia retinētur . ut allegoria . parabola . et enigma . Ex . xxiiij .
speciebz tropi quas assignat gramatic⁹ . nulla dēst in sc̄ptis
diuis . Est enim hōpashō vbi dicit . os iusti meditabit sapiam
⁊ vbi dicit v̄itatez meditabit guttur meū . Et aneros patos
vbi d; penitet me fecisse hoiem . et vbi ait . dimitte me ut ira
scatur furoz me⁹ . Et gñalit repit in sacris libris anthonomia
andronomia . h̄a . cathexis . methalensis . ipbatio . pistasis . et
ironia . Ita ut p hoc scripta diuisa plurib; imo tropis oib;
obſata appeat ⁊ cōclusa . In cui⁹ figura legit . iij . lx . vi . q; ois
domus dei vestiebat cedro habente tornatas . Trop⁹ idē est
q; auerſio . et ideo scripta diuisa plena ē tropicis tornatis . Ter-
tio vō liber sacri canonis omni stilo differit sc̄dit et sculpsitur
pbice indagacionis . vnde Ihero . in plogo sup isai . dicit . qd lo-
quar de pb̄ia ethica et politica . q; qd valet hūana lingua pferi
re et mortaliū sensus accipe isto volumine dmetur . Et aug⁹ . xx
de doctrina xp̄iana . ca . xxix . docz . q; q; qd de lo coz situ naturis
q; aialū . lignoz . herbaz . ⁊ lapidū . alioz q; oim i sc̄is pp̄icis
scriptum est . hoc totum valet ad soluendū sculpendū et inci-
dendum enigmata scripturaz . Vnde omnis noticia siue hi-
storica ⁊ de factis gentium . siue mechanica . siue geometrica
siue arismetica . siue poetica . seu pb̄ica inuenit in scriptura sa-
cra multipliciter sculpta . sicut aug⁹ deducit . et promptum eet
p exēpla . vide . In cuius figura . iij . lx . vi . de salomōe legitur q;

omnes pietes templi per cœuitū sculpsit varijs celatimis. Sculpsit
enim in eis cherubin quantum ad sciencias pbicas. et palmas
quantū ad mathēaticas et celatas valde eminentes. quantū
ad historicas et mechanicas. Sive enim regulis artis mecha-
nice atq; proportionibus male potest intelligi templū ezechi-
lis. tabernaculum federis. archa noe. et horologium solis. q̄ le-
git̄ in isaia. Quarto liber sacraꝝ canonicis omni modo dicitur
et p̄uide dseruit adaptacionis. ita ut qui nescit aut nō intelli-
git illos modos nex⁹ et reglas q̄b⁹ dicit̄ et s̄nia coaptat nō p̄-
bene p̄ficē in ea. Quas q̄dez regulas ī scio de do. xp̄ia. optie
p̄seq̄t̄ aug⁹. in diuisis caplis exponēs. vij. reglas iconie et ad
des ip̄e alias p̄les. Ita ut sit prima regula. de capite et de corpe
Secda de vō atq; de p̄mixto corpe. Tercia de toto et p̄te. ḡne et
specie. Quarta de limis innumeris et tempe. Quinta de per-
missis in lege. Sexta de recapitulacōe et anticipacōe. Septima
de diabolo et eius corpe. Octaua de distinctione. Nona de p̄-
cūctacione. Decima de obfuatione. Est ergo regula prima.
q̄ ubi agit sc̄pta de dño. sepe se trāsfert ad eius corpus. Secda
q̄ ubi agit de corpe xp̄i vō. sepe se trāsfert ad ecciam q̄ ē mixta
cum corpe ei⁹. Tercia q̄ ubi agit de p̄missis in lege. sepe q̄ d̄
ad lrām. est ad sp̄m trāsfertendū. ut est illud. nisi māducaueritis
carnem filij hoīs et biberitis ei⁹ sanguinē non habebitis vitas
in vobis. vnde melius vocat̄ hec regula sc̄dm eundem aug⁹. de
sp̄itu et lrā. Quarta regula q̄ ubi agit de ḡne et de toto. ibi
sepe referendum sit ad speciem et ad p̄te. ut cū dicit̄ in ezech.
domus israhel habitauit in terra et polluit illam in via sua. s̄
non est intelligendum de toto isrl. sed de isrl sc̄dm carnem.
et q̄ sequit̄. Dabo vobis cor nouum et auferam cor lapideum
de carne vestra. et dabo vobis cor carneū. et sp̄itū meū ponā
in medio v̄ri. Nō pōt intelligi de toto isrl. s̄ de reliquijs que
s̄m electiōz ḡne salue facte s̄nt ut apo⁹ dicit. Quinta regula ē q̄
cū agit de t̄pibus et limis nūis ut ibi p̄ t̄ps ad t̄pa et dimi-
diū t̄pis. et alibi. bt̄is q̄ p̄ueit usq; dies. m. ccc. et. xxv. et alibi
Qui h̄bet intelligem op̄utz nūm bestie. In his oībz p̄cedēd̄ ē a
p̄te ad totū. iux̄ illud. diem p̄ āno dedit tibi. Alia vero a toto

ad prem per synodo dē. ut cum dicit saluator. Sicut fuit ionas
tribus diebus ⁊ tribus noctibus in ventre ceti. sic erit filius
hominis in corde terre. Sexta regula est q̄ frequenter per re-
p̄tationem. q̄n̄ p̄ anticipationem verba scripture ordinant.
Septima. q̄ frequenter cum agitur de diabolo transferendum ē
ad eius corpus m̄sū q̄ ē eccl̄a impiorū. ⁊ eccl̄a. ut est illd̄
Quo cecidisti lucifer qui mane oriebaris. ubi agitur de rege
babylonis nichilomin⁹ trāsferendū est ad diabolum qui est ca-
put oim sup̄borū. Octava regla q̄ addit aug⁹ pot̄ dici disti-
ctio. Nā aliqui dōe addita ad clausulā p̄cedentem erit orō heresi-
ca. q̄ relata ad posteriorē erit catholica. et eccl̄a. ut est ibi. In
p̄ncipio erat v̄bū. et v̄bū erat ap̄d deū. ⁊ de⁹ erat. Seq̄t̄ fm̄ di-
stictioz arrij. v̄bū h̄ erat in p̄ncipio ap̄d deū. nolēs d̄cti deum
esse v̄bū. Nonā regla pot̄ vocari p̄cūctatio siue interrogatio. q̄
nō intellecta frequē in sc̄pta errat. ut cū d̄r. De⁹ est q̄ iustificat.
q̄s est q̄ d̄t. net. ad Ro. viij. Si qd̄ seq̄t̄. ihs x̄ps q̄ mortu⁹ ē. intel-
ligat̄ r̄n̄sio ⁊ nō p̄cūctatio. error erit. Nā intelligit apo. q̄ ihs
x̄ps resp̄llat p̄ nob̄ ⁊ nō d̄t. Decima regla p̄t vocari obse-
uatio. q̄ cauēd̄ ē fm̄ aug⁹. an̄ p̄p̄a sit locutio vel trās lata. ī q̄ max-
ime errauerūt manichei sc̄pta q̄z cūq̄ lrālē ⁊ p̄p̄e intelligēda.
dicētes debere accipi sp̄ualit̄. ut mariā nō dicūt esse mulierez
s̄ fiḡre eccl̄a. ⁊ sic de alijs erroribz m̄tis. Istis igit̄. x. reglis. x.
sum̄bo. x. nodis sc̄pta sac̄ sic d̄t. ⁊ p̄uide coaptat̄. ut sup̄bos
irrideat. idignis clausa sit. ⁊ ne sit plana ut ualescat. sic dicit ḡg
libro mo. xx. ca. j. Quoc̄ca. in figura hui⁹ mire iūcture legit̄ p̄
figura. iij. lx. vi. q̄ t̄bes posuit salomō in domo d̄ni p̄ eccl̄a
⁊ q̄ d̄t. domū laq̄aribz cedrinis. Cedri nāq̄ altitudo desiḡe
libilitatē. q̄re subtiles anexiōes sac̄re doctrine p̄p̄e designant p̄
laq̄aria cedria. Ex q̄ igit̄ lib̄ sac̄ri canōis dicit floride dep̄ngitur
sic tropice cludit̄. sic p̄hice ac p̄hifice incidit̄. sculpsit̄. et ad e⁹
intelligēciā intrat̄. sic p̄uide d̄t. itur. ido ē ip̄a v̄ssime ⁊ p̄p̄is
fime dom⁹ dei. q̄z etiā p̄pha admirat̄. baruth. iij. ubi ait. O isrl̄
q̄ magna est dom⁹ dei. ⁊ ingēs locus possēsiōis ei⁹. magn⁹
⁊ nō habens finē. excell⁹ ⁊ imēs. Et ob h̄ merito sc̄pta ce-
lestiū magnificēcia ⁊ p̄minēcia p̄dicat̄ sub tropo figuratiuo cū

Dicitur ad motum domini et ad deum dei in qua erat sedario declarandum.
Tercius articulus ubi ponitur diuisio generalis biblie in .viii. partes principales
Lectio doctrinarum sublimium et gratiarum nobilium appellatur // les
Verubaciam sub verbo expectatio et docebit nos vias su-
as. Vbi considerandum quod scripta diuisa sunt diuisi in .viii. partes
principales secundum .viii. modos docendi quos asserit. Docet namque poli-
tice et legislatione in parte sua parte scilicet in perthateuco. Docet vero .iiij. tro-
nice seu historice et enarratue in alia sua parte scilicet in .x. libris Iosue
Iud. Ruth Regum Paralipo. Esdra. Thobia. Iudith. Ester.
Machab. Docet vero .iiij. immodice et quasi poenice et decantatue in al-
ta sua parte videlicet in .iiij. libris psalmonum trenorum. et canticum canticorum.
Docet vero .iiij. phice et declamatur quasi per modum omeliaz ser-
monum et predicacionum in alia sua parte videlicet in .viij. libris isaie. Item
bar. ezech. dan. et in libro .xij. apthay. Docet vero .v. dialectice et
disputatue in alia sua parte scilicet in duobus libris iob et ecc. in vero
quod namque disceptatue deidatue et disputatue procedit. Docet vero
vi. monostice seu ethice et sultatue in alia sua parte scilicet in .v. libris
In .p. sapi. et ecc. Et sic sub istis sex modis docendi comprehenduntur omnes
libri veteris testam. Docet vero .viij. testimonialit et affirmatue eo modo
quod notari de veritate consueti sunt informare homines. et sic in prima parte
nouum testam. videlicet in .iiij. libris. Docet .viii. epularit et delectatue. et sic
in sua parte nouum testam. videlicet in .iiij. libris. In .x. pauli epulis. et in
actibus. quod lib. fuit epula ad theophilum missa sic in principio per pri-
mum quod simonem fecit de omnibus o theophile. similiter et in libro .vii. ca-
nonicay. Et ultio in li. apoc. quod lib. est epularis missus .vii. ecc. v. in
et in principio de apoc. ihu xpi quod dedit deus palam facere suis suis mit-
tes per angulum suo suo iohi. et statim sequitur epulare exordium cum sua la-
lutatone iohes. .vii. ecc. quod sunt in alia. gratia vobis et par ab eo quod est et
quod erat et quod vetus est et sequitur narratio Ego iohes fratris vestri et sum in spiritu
et socius in tribulatione sua in insula que appellatur pathmas. et sum in spiritu
toto die et audiui per me vocem magnam dicens. Est autem considerandum quod in istis
viii. partibus occurrunt lib. sac. canonicis quasi varia domus dei. ut bene dicitur
et in verbo apposito recte ascendat ad motum domini et ad deum dei. et doce-
bit nos vi su. occurrunt autem ut domus lapidea. in parte legis ratione sunt
tatis legis cuius potest et omnium filii israel potuerunt unquam potest a quod

onere libavit nos xps. Quasi domus lignea in parte enarrativa ratio
 non est equans. nam ibi divina iusticia super obsecutores et transgressores
 res legis qualiter se habuerit enarrat. Ut domus ebnea in parte decata
 tua ratione voluptatis et suavitatis ut patet in psalms et canticis.
 Quasi domus nubes in parte declamativa in libris prophetarum ratione
 obscuritatis. tenebrosa enim aqua in nubibus aeris profunda in
 intelligentia in prophetis secundum Gregorium super ezechielem. Quasi domus aurea
 in parte consultativa in libris spiritualibus ratione honestatis et sapientie
 quod ibi docet. Quasi domus bellica in parte disceptativa ratione divini
 tatis et rarie probabilitatis sic patet in job. ubi est affectus varius
 rationum. Quasi domus celica in parte attestativa quatuor evangeliorum
 ratione maiestatis christi quod ibi principaliter exhibet quod in celis. Quasi
 domus rozida in parte destiativa epistolarum et librorum epistolari. Riga
 verum in libris illis apostoli et secundaverunt ecclesiarum doctrinis suis
 Venite et ascendamus ad motum domini. et ascendamus in quoniam ad domum
 lapideam ad libros legislationis et docebimus de viis timoris. lex
 enim illa ut lex lapidea lex timoris sic scriptum est domus cum edificari
 caret de lapidibus dolatis edificata est. Et in alio loco dicit. Venite
 filii audite me. timorem domini doce vos. Venite secundo et ascendamus
 ad domum dei ligneam ad libros enarrationis et docebimus de viis ri
 goris. ibi enim manifestat dei iusticia in punitionibus hominum qui
 discesserunt ab eo utpote saulis. ieroboam. achab. et in exalta
 tionibus aliorum quod tenuerunt cum eo. samuel videlicet david. ezechie. iozie.
 Unde scriptum est. iij. re. vi. quod edificavit salomō pietes domus in
 insensu et opuit lignis cedrinis. Et de hac doctrina per viam rigoris
 habet in psalms. disciplina tua correxit me in fine. et disciplina. t. ipsa
 me docebit. Ascendamus tertio ad domum ebneam ad libros decata
 tionis et docebimur de viis dulcoris. Unde scriptum est psalms. xliij.
 mirra et gutta et cassia a vestimentis tuis a domibus eburneis
 ex quibus delecta te filie. re. in honore tuo. Et de hac doctrina
 per modum dulcoris scribitur. psalms. xliij. Comede fili mel. Et quod
 bonum et sanum dulcissimum gutti tuo. sic doctrina aie tue. Et. j. pal
 xlv. dicit quod erudiebant canticum domini cuncti doctores. Ascendamus
 quarto ad domum dei bellicam ad libros disceptationis et docebimus de
 viis rigoris investigare. scilicet cum multo vigore ratione divinarum iudiciorum

sicut patz in libro iob. ⁊ hec est domus de qua scriptum est. ij.
fx. iij. q. erat magna cōtrictio int̄ domū dauid et domū saul.
Dom⁹ aut̄ saul deficiebat cotidie. Naz int̄ iob ⁊ amicos ipsius
fuit longa cōtrictio donec amici iob diuicti sūt ⁊ defecerūt. ⁊ si
milis in ecc. legit̄ longa cōtrictio int̄ stultū et sapientem vnum
quorū psonas salomō vicissim induit q̄i cōionatoz de s̄ autē
modo docēdi p modū uigoroꝝ et bellicū decantabat p̄ph̄a.
Qui docz manus meas ad plū. ⁊ digi. m. ad bel. ps. cxliij. Ascē
dam⁹. v. ad domū dei auream ad libros cōsultacōis ⁊ docebim⁹
de vijs deozis. Sc̄ptū est nāqz. iij. fx. vj. q. nichil erat i domo
q. nō auro tegeret. Et de doctria decēssima librorū sapiēcialiū
ad hāz dicit̄. sap. viij. q. doctrix ē discipline dei. ⁊ electrix opū
ill⁹. Quoc̄ca q̄ docti fuerunt in libris sapiēcialibz erudit̄ fulge
būt quasi splendor firmamētī. ⁊ quasi stelle in p̄petuas et̄nita
tes. sic p̄mittit michael angel⁹. dan. ij. Ascēdam⁹. vj. ad domū de
dei nutez ad libros declamationis oīm p̄ph̄az ⁊ docebim⁹ de
vijs splēdoꝝis. Sc̄ptū ē enī. ij. pal. v. q. dom⁹ ipleta ē nute ⁊
iij. fx. viij. d̄. q. nebula ipleuit domū dñi ⁊ non poterāt sac̄o
tes p̄p̄i nebulā ministrare. In libris nāqz p̄ph̄alibz nebulosis aliq̄
p̄z de facili intellectu ut hō possit explicare. nisi q. splēdoꝝis nō
⁊ resurgente ihu xp̄i appent in eis aliq̄n sic radius solaris nō
si essent omnino f̄mōdes io. viij. ascēdit diluculo in tēplū ⁊ do
cebat. Et io. viij. prexit ih̄s in mōtē oliueti. ⁊ diluculo itum ce
nit in tēplū ⁊ omnis popul⁹ venit ad eum. et sedens docebat
eos. Ascēdam⁹. vij. ad domum dei celicam. ad libros attestat
tionis q̄tuor euāgelioꝝ. et ibi docebimur de vijs amoris. hec
est enī illa domus sup̄ qz iacob post uisum somnū admiratur
gn̄. xxvij. dicens. v̄e dñs est in loco isto et ego nesciebā. Et sc̄pt̄
Nō ē hic aliud nisi dom⁹ dei et porta celi. et ideo q̄ docēt i hac
domo doceret amorosē a deo et mō filioli sic sc̄ptū ē. Erāt oēs
docibiles dei ioh̄is. vj. ca. et isā. lvij. po. 13. iaspides; p̄ ignac̄a
tua ⁊ oēs timios tuos i lapides desiderabiles. vniūsoz filios tu
os doctos a dño. Ascēdam⁹ ultimo ad domū dei rozoā. ad li
bros salutationis et eplares. ⁊ ibi docebim⁹ de vijs secūdanū

10

et rigatū humoris sicut scriptum est · fons egrediet de domo
domi · joel ij · et zach · xiii · Erit fons patēs domū dauid et habi
tatoribz iherusalem · Ex qua domo oritur illa sapiēcia ⁊ doctrina
que ploq̄tur eccl · xxiii · dicēs · Ego sapiēcia effudi flumina · dixi
rigabo ortum plantacōnū ⁊ inebabo ptus mei fructū · quoniā
doctrinam quasi ante lucanū omnibz illumino · Sic igit̄ in viij
scolis ⁊ in viij · domibz sup̄dictis docet nos domin⁹ vias suas
de q̄ quidem inexplicabili doctrina in istis viij · domibz conpre
hēsa ⁊ vijs inscrutabilibz sapie q̄ in istis libris docet · Iero · per
modū cuiusdā hūis epilogi loq̄t̄ in phemio sup̄ ps · ⁊ ait · qd̄ h
non inuenit̄ qd̄ faciat ad vtilitatē aut ad edificatiōē humani
generis · adiciōis · sexus · etatis · Mater em̄ infans quid lactet ·
puer quid laudet · adolescens qd̄ corrigat · iuueis quid sequat̄ ·
senior quid p̄cedet · Hic discet femina pudiciā · pupilli inueni
ent pietatem · vidue iudicem · paupes p̄te ctorem · aduene cus
nodem · hic inueniūt reges quid audiant · iudices qd̄ timeant
h̄ tristē solat̄ · letū tēpat · iratū mitigat · paup̄ r̄creat · diuitē vt
se agnoscat increpat · omnibz se suscipientibz · apta medicamenta
tribuit · nec peccatorem despiciē · sed remediū ei p̄ penitentiā in
gerit · Post hęc deus ostendit̄ · simulacra iridentē · fides asseritur ·
phidia repudiāt · iusticia igredit̄ · phibet̄ iniquitas · misericordia
laudat̄ · crudelitas abdicat̄ · veritas r̄quirit̄ · mendaciū damnat̄ ·
dolus accusat̄ · p̄dicat̄ penitentiā · pax sequēda p̄mittit̄ · Et q̄ in
hjs omnibz est excellenci⁹ xp̄i sac̄menta laudant̄ · hęc iheroi⁹ ·
Sane hic attendendū q̄ scriptura sacra non potest diuidi p̄ ptes
subiectiuas aut integrales sūi subiecti · cū de⁹ simplicis sim⁹ sit
sicut ceterę sciēcie diuidunt̄ sūi regulam phi · Secantē sciēcie
quemadmodū ⁊ res de quibz sunt · Nec potest diuidi p̄ verita
tes theolōicas artificialit̄ cōtra se distributas · qm̄ quasi in libro
quolibet tractat̄ de vitatibz istis vt quasi qlibet sanctorū septorū
cōposuit suam theologiam q̄ntum spiritui sancto vtile ⁊ neces
sarium vñ est sūi aug⁹ xi · de ciuitate dei · ca · ij · vbi de misteio
trinitatis · de incarnatiōe · de iusticia dei ⁊ alijs p̄fectionibz in
quolibet libro scripture sacre aliqd̄ reperit̄ · Historie etiam que in
libris croniciā r̄ctant̄ narratiue · in libris p̄phetiis ponuntur

predicative. et in ps. decantative. et in sapientialibus conclusive. Nam
sapientiales sentencie non sunt nisi quedam regule generales col-
lecte ex historijs et ex hijs que vel bonis vel malis hominibus
evenerunt. sicut colligi potest ex plogo sup ecclesiasticu. Cum
igitur libri scripte non possint dividi penes materiam. necesse est quod
distinguantur penes modum docendi. Innuunt quidem scripta omnem
modum persuadendi. quod tradit practice. et idcirco videtur magis
posse artificialiter dividi per illos viii. modos homines practice
instruendi de quibus dictum est.

Itaque ponitur divisio prime partis scripte que politica est.
Itaque prima pars que est politica et legislativa sub librorum
quinario continetur. Tractat enim primo de qualitate domini
legem iungentis. Secundo de qualitate famuli legem pro-
ponentis. Et tertio de qualitate cumuli legem continentis. Et quarto
de qualitate populi legem admittentis. Et quinto de brevitare epi-
logi legem exponentis. **I**ncipit ergo generis pars politica et tractat
de domino legem iungente describens eius omnipotentiam
per eo quod creator fuit omnium a principio. quod declarat quodque capitulis
per eo quod salvator fuit hominum sub diluvio. quod declarat in alijs
quatuor capitulis. per eo quod disseminator fuit omnium gentium con-
fusio labiorum per unum mundum. quod declarat in duobus ca-
pitulis. Describens etiam eius benignitatem et amicitiam ad ho-
mines precipue ad preses israelis spiritualis et carnalis. Quod ostendit
ex abrahe segregatione. Quantum ad locum egredere de terra tua
et de cognatione tua. Quantum ad signum circumcisionis. Quantum
ad factum oblationis filij. et h. a. xij. capitulo usque ad xxv. Similitur
ex isaac custoditione quid servavit et custodiuit inter illas ne-
farias nationes. et hoc a xxv. capitulo usque ad xxx. Similitur
ex iacob prelectione et multiplicatione. a xxx. capitulo usque ad
xxxix. Similitur in ioseph exaltatione a xxxix. capitulo usque in fine
ac si vellet ita arguere liber ille. Leges illius domini qui est omni-
potentissimus et solus deus benivolus fuit ab omnibus observande.
Sed ille dominus qui leges que ponuntur in hoc tractatu politico
instituit et iunxit est solus deus omnipotentissimus et humanus
generi summe benivolus et maxime patris sanctis. ergo illius leges

11
sunt ab omnibus obfuaē. ut sic pō i ite hūanit⁹ adinuēte meū
pūit a fine oīm actūū hūanorū. Sic ista politica diuīt⁹ reuela
ta incipiat a pncipio pductiuo vniūsoy a quo tāqz ab inū;
gēe omnes leges ⁊ bonitatē ⁊ rectitudiez sorciūt. **T**uc ac
cedit exod⁹ q̄i liber scōs. Et tractat de famulo legē ppo nente.
videlz de moise. describēs q̄lit fuit miraculose p̄uar⁹ in scirpo
i. ca. ⁊ fo. **Q**ualit fuit maliciose effugat⁹ ex egipto. nūq̄d vis
me mēficē sic occidisti heri egiptiū. seq̄t. q̄ fugit in fraz madian
⁊ hoc in fine capli. fi. **Q**ualit fuit ipiose destmat⁹ a dño. ca. .iij.
⁊ .iij. **Q**ualit fuit pdigiose opatus in plagay. denario. a. v. ca.
us q̄ ad .xiiij. **Q**ualiter fuit gloriose magnificat⁹ corā pplo. a. xiiij.
us q̄ ad .xix. ca. vnde dicit ibi. q̄ timuit populus dñm ⁊ crede
rit dño ⁊ moisi suo ei⁹. ac si vellz arguē liber ille us q̄ ad lo
cum illū. Famulo dei credēdū est in hys q̄ ex parte dei pponit
Moises fuit v̄e famul⁹ dei ut ex istis q̄ ptracto iam p̄. ergo
moisi cōdendū est quo ad leges ⁊ alia que ex pre ide p̄p̄sunt.
Tunc accedit exod⁹ a. xix. ca. ⁊ de inceptis ac leuiticus totus. ⁊
tractat de cumulo legē dñente. videlicz de multitudie legū.
De legibz q̄ regulāt hoīem q̄ntū ad moralia. a. xix. us q̄ ad .xxj.
ca. De legibz q̄ regulāt hoīem quātū ad iudicia. a. .xxj. ca. us q̄
ad .xxiiij. de legibz q̄ regulāt hoīez quātū ad obseq̄a exhiben
da. ⁊ ibi de legibz tabernaculi. utensiliū. ⁊ idu mētoy usq̄ i
fine exodi. De legibz sacrificij ⁊ offerētoy a pncipio lenitici
us q̄ ad .ca. viij. exclusiue. De legibus sac̄dotij ⁊ d̄secratorum
ab .viii. us q̄ ad .xi. De legibz eduli ⁊ cibariorū q̄ aīalia sūt imū
da ⁊ q̄ mūda. ca. .xi. De legibz pūpij atqz imūdorū. ⁊ de puer
pijs lephis semi fluis idolatricis. suffocatis. icestuosis. mortici
nis. a. ca. .xxij. us q̄ ad .ca. .xxvi. De legibz iubilei phase ⁊ sollē
nion. a. xiiij. us q̄ ad .xxvi. De legibz von volūtarij atqz pmissio
rum. ⁊ occōe hui⁹ ponūt pmissiones plū honoy obfuaētibz
legē. a. ca. .xxvi. us q̄ in fine. **T**uc lib nūoy tractat de pplo le
gem admittēte describens. viij. nūos. Primo nūm pugnatorū
⁊ eoy collatōz c̄ca tabnaclū in castris. ⁊ h̄ tā leuitay q̄z oīm
filiorū isrl. ⁊ mādat eiectōz lepha castris ⁊ applicari nazareū
usq̄ ad .ca. .vi. Secdo nūm oblatorū ⁊ eoy dīstributionū. q̄d et

quantum quilibet princeps obtulit post nuacionez caplo. vii
Tercio num mistrozum. leuitarum scilicet ⁊ sacerdotum ⁊ eoz
deputationem ad diuersa officia. a caplo octauo. usq; ad. xiiij.
Quarto numerum exploratorum et eorum deturbationem q̄
totum populum deturbauerunt a xiiij. capitulo. usq; ad. xvj.
Quinto num peccatorum. thore dathan ⁊ abiron. et fornicato
rum qui imciati sunt beelregor. cum madianitis iuxta consiliu
balaã interfectionem. a capitulo. xvj. usq; ad. xxvj. Sexto nu
merum genitorum de nouo in deserto. mortuo toto populo a
tquo qui prius fuerat numeratus et eorum destinationez ab
bellum. a caplo. xxvj. usq; ad. xxxiiij. Septimo numeru mansi
onum et eorum re collectionem. a caplo. xxxiiij. Vltimo nume
rum presideozum sex ciuitatum. confugij et eorum assignacio
nem a caplo. xxxiiij. usq; in finem. ac si vellet ita argue. e liber
ille. Sciencia politice si bene tractatur. debet populum dispone
re et sub certo numero ordinare ut patz. viij. politice. ista poli
tica est diuina et bene tradita. ergo populus debuit ut predi
ctum est sub certis numeris ordinari. **U**tunc accedit lib. de
tronomij. ⁊ tractat de epilogo legē exponēte. Et pmo poit epi
logu itineris ⁊ laboru usq; ad. iij. ca. Secdo epilogum federis ⁊
preceptorum tam iudicialium q̄; moralium q̄; aliozum a ca.
iij. usq; ad. xvij. Tercio epilogum multitudine nū et pre
missozum in obseruantes leges ⁊ multiplicatis afflictionis at
q̄; malozum in egressores a. xvij. usq; ad. xxxiiij. vbi poni
tur benedictio ⁊ maledictio. ⁊ inuocatur celum et terra ut pa
ter in cantico q̄; concluditur audire celi que loquor. Quarto po
uit epiogum ⁊ sumaz futurozū. a xxxiiij. usq; in fine. vbi moi
ses benedicēdo filijs isrl que futā erant cuiuslibet tribu. p̄bice
cum quadam breuitate sumauit ac si sic. velit argue liber ille
Nullus potest excusari ab obseruancia legis. clare exposite et
breuiter explicate post suam diffusionem. Sic fit improcessu
modo ut declaratum est. igit obseruancia huus legis politice
nullus se p̄t racionabiliter excusare. ⁊ sic fiuntur tota ps politica
⁊ legislatua totus sacre septe. cuius ascensus est arenosus q̄;
sterilis si intelligat ad liam. Est tamē fructuosus si intelligat

de xpo p allegoriaz. ecc. xxv. sic ascensus arenosus in pedibus
 petani. h est in affectibus iudeorum qui muetati sunt et obstinati
 in obfuanca legis. cu in scriptu sit qd veta insierunt ad heb. viij.
 dicedo nouu veterauit. pus. Q aut antiquatur et senescit. ppe in
 tinum est. venite g thelogi et ascendam ad prem legislatiuam
 non in ascensu arenoso s hie scriptu est ie. vi. In meridie ascenda-
 mus. intellectu spualē et clar ac meridianu accipietes.

hic ponit diffinitio scde pns q est historica.

Coda vo ps q est historica et enarratio sub libron de:
 nario continetur. non em mtedit illa ps nisi vna clusio;
 hac scz qz deo adimpleuit tra pmissiois filijs isrl
 q ut amiat e vel pmisit. pmisit naq respectu tre pmissiois
 Primo qd eos inducet. dabo vobis terras fluentem lac et mel
 Seco qd eos defenderet. dñs deus pugnabit p vobis et vos
 facebitis. Tercio qd oppressos erigeret et imiret. Quarto qd eos
 eriget in sublime. et faciet te dñs excelsozem cunctis gentibus.
 Quinto amiat e est qd eos deicet si no obfuarēt legem. Sexto
 qd i captiuitate eos no desereret. imo assisteret. Octauo pmisit
 qd eos reduceret et ad tra pmissiois itm reuocaret. **P**atet h
 qia deu. xxix. et xxviii. et xxvii. et in pre illa p totu. **I**ncipit g
 iose ptem historica et enarratio. et intendit vna clusionem
 scz deu fuisse respectu filioy isrl q ad tra pmissionis stupi-
 dum inductorē. Qd pbat ex iordanis diffinitioe. Ex muroy
 iendo stupida colligone. Ex qnq regu capoe. Ex tota tre po-
 pulacoē q obnebatia. xxx. et vno regib. Et demū ex tota terre
 p fortes et fuculos distributione. h em euidenter cludūt. deu
 fuisse stupidū inductorē filioy isrl in tra pmissiois. **T**unc ac-
 cidit liber iudici q est scds. et intendit clusio; alia scz deu ex-
 nisse puidū redēptorem et saluatozē. et h sub. xiiii. iudicibus
 Cu em peccaret vraz dño tdebat eos in manib. nacionū. et cu
 reuebant ad ipm. mittebat eis saluatozē et misit eis othome
 bod. saugaj. delbora. gedeon. abimelech. thola. iair. jepte. abe-
 nan. hailon. abdon. sampson. et heli sacerdote. **T**uc accedit li-
 ber urrb et intendit vnam clusionē. deu esse placidū imitōzē

omnibus oppressis. Quod probat ex helimelech pergrinatione. Et
noemi reuisione. Et ex ruth desponsatione. ¶ Tunc accedit primus
liber regum et secundus. et etiam primus psalmi et psalmi secundus. et intendit quartam delu-
sionem scilicet deum esse maximam erectorem filiorum israel. sublimauit
enim eos in regnum. quod appetit in samuele. a principio primi. scilicet usque
ad caput. xvii. et in dauid per totum reuoluunt et per totum librum secundum.
Et in salomone a principio tertijs usque ad ca. xiii. ¶ Tunc accedit li-
ber. scilicet tertijs a. xii. ca. usque in fine quarti libri. et intendit quintam delu-
sionem videlicet deum fuisse validum delectorem populi israel. quod
declarat de decursu. xix. scilicet iuda et xviii. scilicet israel. per omnia iura re-
liquis sententiam iuerunt continue describendo. ¶ Tunc accedit libro
quarto. scilicet et secundus psalmi. et intendit sextam delusionem scilicet deum fuisse
se regum electorem et captiuatorem populi sub theglath phalazar.
salmanazar. sennacherib. nabugodonosor. regibus assiriorum et
chaldeorum. ¶ Tunc accedit liber esdre et neemie et intendit delu-
sionem septimam. videlicet deum fuisse apertum reductorem de captiui-
tate sub ciro. dario et regibus medorum. ¶ Tunc accedit octa-
uam delusionem. videlicet deum fuisse principium adiutorem et astutem
in tempore captiuitatis. astutem enim theobie sub prima captiuitate
fuit assiriorum. Et astutem iudith et vniuerso populo sub captiuitate
sa nabuchodonosor regis assiriorum. Et astutem hester et totum populum
sub captiuitate medorum. Et astutem machabris et vniuerso populo
sub captiuitate grecorum. ut fuit h. denarij historiarum libro ap-
te clamet deum impleuisse. quicquid immatus est et punxit obserua-
tionibus et transgressoribus legis sue. Nec ad alium finem historie
in ordine ad deum. Ad hanc partem historicam est ascensus scorpionis
per misericordiam legis obsequatores. et punxit ac punitorem per
iusticiam transgressores. De quo ascensu scribitur in figura nume-
rorum. xxiii. quod terra promissionis circumdabitur ad australem
plagam per ascensum scorpionis plaga namque australis. desig-
nat dei iudicia contra transgressores legis. ex zelo iusticie sue.

Hic ponit diuisione tertie ptis q est inuidica et pmo psalmoz.

Quercia vo ps scpte diuie q est inuidica et qsi poetica et
 decantata sub liboz tuario dicitur. Est em sciendum
 q cantus poeticus diuidit in .iij. gna. in carmina. q snt ca
 tus leticie. unde boeci pmo de solatione. Carmina q qndā
 in elega q snt cantus mesticie sic ibide sequit. Et veris elegi fletu
 bus ora rigat. et dragmata que snt cantus amicicie. et fm h ps
 decantata scpte diuie ad modū sacre poetrie diuidit in librū
 psalmoz qui dicit carmina leticie et dulcoris. et librū trenom
 qui dicit elega miserie et doloris. Et canticū canticoz qui dicit
 dragmata gre et amoris. **I**ncipit ergo pte poetica et decan
 tatiua librū psalmoz qui dicit carmina leticie et dulcoris. Et
 diuidit in alla et catica. in orōes et intellectu. in psalmos et ti
 tulum. Cōtinet em. lxxvij. psalmos. xvj. intellectu. xxvij. catica
 xx. alla. vj. titulos. et .iij. oracōes. Qui simul iuncti. cl. psalmos
 efficiūt. Carmina nāq q in psalmo dicit. qdaz snt qui dicunt
 alla a iubilo uteriori mōio. sic lauda aīa mea do. et laudate
 do. qm bonus ē ps. et lauda do. de ce. et sic de alijs in quibz exp
 mebat dauid maximū iubilū cordis sui erupētis in laudez dei.
 Quidā vo dicūt catica a labio extiori. qz ore a leuitis et sacerdo
 tibus canebāt sic pz in catico. xv. gduū. qz apē hoc talit noīat.
 quia dū dauid ascendebat ad domū dñi p scalaz. xv. graduū.
 in qz gradu vnū ex illis canticis canebat. Et in vltio gradu q
 erat iā in atrio domi dñi canebat. Ecce nunc benedicite do qui
 stas in domo dñi in atrijs. 2c. Quidā vo dicti snt intellectu
 a radio pfudiozi. vt vbi ppha in finem. h est in futurū de xpo
 pfundus speculabat sic patz in illo. ps. mias dñi. vbi pdicit de
 xpo. ipe muocabit me pater meus es tu. Et de passione subū
 gitur. Tu vo repulisti et desperisti. distulisti xpm tuū. ideo illi
 ps. pmittitur intellectu in suspēioe. Quidā vo appellati snt
 absolute ps. ab organo extiori. qz in cithara et psaltio canebā
 tur. Quidaz vo dicti snt tituli a studio ppinquoz. qten tunc
 magis ppinqz mutaret xpm et marie in passione sicut patz
 in illo psalmo eripe me de inimicis meis deus meus. cui miseri
 bis ne pdaas vel corrupas dauid in tituli msepcone. Quidaz

vo orōnes dicte sūt ab aīo feruentiori. sic patz in illo ps. et au-
 di de⁹ iusticiā. in. mīte de deprecationē meaz. auribus pāpe orōez
 meā. De vultu tuo iudicium meū pdeat. cui p̄scribit oratio
 dauid. Et sub istis sex tota psalmoz diuersitas dānet. *V*ltim⁹
 tū sciēd q̄ ista ps q̄ absolute dicit. ps. Aliqñ ē exp̄ssio laudis
 diuine i gñali. z tunc absolute intitulat ps. dauid. Aliqñ vo p
 aliqua cā in speciali. z tūc additur. ps. dauid cū fugēt a facie ab-
 solon. ut in illo. Dñe quid multiplicati sunt. vel cū ascēdisit
 philistij. ad q̄rendū eum. cū audissent q̄ inunctus erat in re-
 gem. ut in illo. quare fremuerūt gētes. Vel cū venit ad eū na-
 than qñ intrauit ad bethsabee. ut in illo ps. miserē mei deus. et
 sic de alijs multis causis. Aliqñ vo p p̄sona aliqua in sp̄ali.
 vel p leuitis cātoribus q̄ fuerūt in triplici ordine ut p̄ p̄mo
 pal. rrv. Quia quidā erant sub manu asaph. quidā sub manu
 idithū. q̄dam sub manu ethan. Et ideo aliq̄ ps. intitulant. asaph
 tanquā cantandī p illum ordinē leuitaz sic ē ille. Deus dno-
 rum dñs locut⁹ est. Et de⁹ venerūt gētes in h̄rd. r. z sic de plu-
 ribus alijs. Quidā idithū ut diri custodia vias mas. Quidā
 p filijs ethan. ut vias dñi in et. cāta. Leuitis vo ianitoribus q̄
 erant filij thore intitulant multi p̄i ad informatōez eoz. sic audi-
 te h̄ omnes gētes. z magnus dñs z laudabil⁹ nimis. Aliqñ vo
 p dñis r̄p̄ib. z tunc intitulant vel p memoratōne sabbati
 ut dñe ne in fur. r. fm. vel sa sabbati. ut magn⁹ dñs. vel q̄ra
 sabbati. ut de⁹ vltionū. vel q̄nta sabbati. ut exultate deo adui-
 tori nostro. z sic de alijs. quia ipi illi cātandī erant a leuitis ille
 diebus. in confirmatōne sacrificij vero psalimi illi qui intitula-
 tur vel in salamonē ut deus iudicium tuum regi da. vel i moi-
 sem dno. Domine refu. fac. es no. vel in reuisione. aggei. et zach-
 arie. ut beatus vir qui timet dominuz. Et super flumina bābi-
 lons. facti sunt a dauid sed in persona illoz

C Diuisio cantici canticorum.
 Vnc accedit liber secundus in parte de cantatua scilicet
 canticum canticorum Et introducit quatuor personas
 scilicet sponsam et sponsam sodales sponsi z adole-
 scentulas socias sponse. z hoc super decem colloquutionibus.

07
14

In q̄ q̄libet p̄mo loq̄t sp̄sā dei nō sp̄sūs. ⁊ int̄miscēt intro-
ganones et respon̄siones sodalū et adolestūlay. ⁊ licet apud
iudeos q̄dā autumēt q̄ librū illū salomō sposuerit de despon-
sanda sibi filia pharaonis. nichilomin⁹ iudei melius sentiētes
dicūt q̄ sposuit eū de sinagoga siue de p̄plo isrl̄nico ⁊ unico
bo deo. omib⁹ em̄ alijs nationib⁹ cūsis ad idola. soli filij isrl̄
desposauerūt sibi verū d̄ū. ⁊ p̄t̄ b̄ salomō amorē dei ad filios
isrl̄ ⁊ eōuerso sub methaphora sponsi et sponse incipiens.
Primo agit de p̄m̄ p̄gnatione. Thare abrahā isaac ⁊ iacob
qui egressi sūt de vr̄ chaldeoy. in p̄mo dragmate. Osculetur
me osculo oris sui. 2c. **Secūdo** de plebis multiplicatiōe de qua in
erodo in p̄ncipio in s̄o dragmate. dū es rex. 2c. **Tercio** de ple-
bis oppressiōe ab egipcijs in t̄cio dragmate. ecce tu pulcher
Quarta de dei descēsiōe ⁊ appitiōe in rubo moisi in quarto
dragmate. sicut malus int̄ ligna. **Quinto** de plebis egressiōe
de egipto in q̄nto dragmate. vox dilecti mei ecce. 2c. ubi agit
de egressiōe. ibi. surge. p̄pera amica mea. ⁊ de columne nubis
p̄ressiōe. ecce iste venit salies. ⁊ de legislaciōe. Sonet vox tua
in aurib⁹ meis. ⁊ de amalech debellaciōe. capite vobis vulpes
Sexto agit de euagatiōe p̄ desertum. xl. annis. ⁊ ibi p̄mo de ec̄u-
itōe q̄ fecerūt p̄t̄ p̄cc̄m̄ mur̄naciōis. Surgā ⁊ ec̄uibo ciuitatē
Deinde nouo p̄plo gnato mortuis p̄cedentib⁹ tractat de voca-
tiōe ad ingressū t̄re sc̄e q̄lit̄ ascēderūt p̄ montes galaad trans
iordanē. ⁊ incipit ibi. Capilli t̄mi sūt greges capray. 2c. **Deinde**
tractat de contemplaciōe t̄re sc̄e cū ascendit moises in v̄tice mon-
tis samir. ibi. veni de libano. 2c. ubi d̄tinet̄ inuocatio dei ad t̄raz
sanctā facta sub ioh̄ue in dragmate. vj. dilectus me⁹ n̄ ⁊ ego
illi. **Septimo** agit de introductiōe in. vii. dragmate. veniat di-
lectus me⁹. ⁊ ibi tractat quō p̄mo cepūt comedere de fructib⁹
bus terre sancte. ⁊ cel̄ lauūt man. ut dicit̄ in ioh̄ue. ⁊ hoc cū dicit̄
Comede fauum meū cum melle meo. 2c. **Octauo** agit de de-
lactaciōe sinagoge ⁊ radicōe ip̄uis ⁊ exaltatione in ira. p̄mis-
sions ⁊ de gloria q̄ obtinūt sub t̄pibus illis usq̄ ad tempa
salomonis. ⁊ hoc in. viii. dragmate. Ego dormio ⁊ cor meum
vigilat. ubi p̄mo de persecutiōe et liberatiōe eoy sub t̄pibus

iudicē. ubi legit inuenerūt me custodes. 2c. seq̄. p̄cul serūt me 3
vulnerauerūt me. 2c. Et de ppli clamore 7 reuēsiōe ad deū. Ad
iuro vos filie ierl̄m. 2c. IX. agit de plebis isrl̄. n̄ce eruditione
7 sapiēcia tpe salamonis m. ix. diagmate q̄ incipit. Ego mur⁹
7 v̄ba mea sic fr̄is ex qua facta sum coraz eo q̄ pacem reprens
7 sequit̄. v̄ba sua pacifica. Ex quo patz q̄ loquit̄ de filiis isrl̄
q̄ scriptū ē. v̄ba dñi sabaot̄ dom⁹ isrl̄ est. Vl̄ma v̄ba v̄or
sponse est de sponsi et̄ni m̄habitatione in p̄plo isrl̄. relictis na
tionibus. v̄nde dicit. fuge dilecte mi. scilic̄ ab alijs gentib⁹. affi
mulare capree hinnulo q̄ ceruoz sup mōtes aromatū. h̄ est
amozare in monte. in tēplo. in monte sion. vbi fumigabat̄
deo aromata. thimiamata. 7 incēsu. **C** Diuisio t̄noz.

Q V̄nc accedit lib̄ eti⁹ qui dicit̄ t̄noz qui d̄tinet elega.
cant⁹ scilic̄ tristitie 7 meroris. Et habet p̄ materia ad
liam mortem ioh̄e. vel pot⁹ ut t̄re⁹ inuit̄ destructio
nem ierl̄m et transmigrationem isrl̄. de terra sua. Qui quod li
ter d̄tinet quatuoz planctus in vnam orationem. Et secūdo
hoc diuidit̄ in quatuoz capla. 7 quintū q̄ int̄ulat̄ orō j̄mie.
Dist̄inguit̄ autem planctus per lr̄as alphabeti. xxiij. Qui in lr̄
breo primus versus incipit a prima lr̄a. secundus a secūda.
7 sic de alijs sicut in t̄r nos a solis ortus cardine. primus v̄
incipit ab a. secundus a. b. 7 sic de alijs. Infra q̄libet autē lr̄az
tres clausule d̄tinent̄ p̄t̄q̄ in t̄rcio planctu. vbi cuiuslibz clau
sule cōresp̄det sua lr̄a. 7 ideo t̄r repetitur quelibet lr̄a similis
cum dicit̄ aleph aleph aleph. et sic d̄sequēnt̄ ad thau. Quare
autem liter ille diuisus. est in quatuoz planctus hoc est p̄t̄
quatuoz materias lamentationis quas habuit iēmiā. Primo
nā q̄ doluit de ioh̄e occisione in campo magedo. Secūdo de
iechome transmigratione. et omniū nobilium sub nabugodo
nosoz qui captuauit eos in babilone. Et t̄rcio de iherulalem
muri et tēpli cōbustione et destructione facta per nabuzar
dan. Et quarto de godolie m̄fectione 7 reliquiarum que re
manserant dissipatiōe et deductiōe in egyptum. v̄t̄ autem
liter ille. vt dicit̄. Om̄ni libertus omnibus locis reitoricis p̄
uocant̄ ad id̄gnōe 7 d̄q̄stioz h̄ ē. puocant̄ a m̄ia 7 id̄gnōz

quā fm tulū in fine p̄mi rethoricoꝝ sūt multi. sūt enī. xv. p̄tio
 cātes indignatōz. 7. xv. ad mia. p̄museñ. locus puocans ad
 mīaz est ex cōpatione bonoz in quibz hō fuit. ad mala in quibz
 est. 7. ab isto incipit p̄m^o v̄sus t̄renoz. Quomodo sedet sola ci-
 uitas plena p̄p̄o facta ē. 2c. unde ap̄ando sedet sola. q̄ erat ple-
 na. vidua q̄ erat d̄na. sub tributo fca. q̄ erat p̄nceps. Terc^o loc^o
 ē cū deplozaf solaciū. cui defuit secūdus v̄. **P**lorans plorauit
 in nocte. seq̄t. nō ē q̄ solet eaz ex oibz caris ei⁹. **Q**uart^o locus
 cū res honore digne sūt. sp̄s. hūiles et illibales fm q̄z locum
 q̄reus. v̄. vie hon lugēt. eo q̄ nō sit q̄ remat ad solēnitatē. oīs
 porte eius destructe. **S**ac̄dotes eius gemētes. v̄gis ei⁹ squali-
 te 7. ip̄a oppressa amaritudine. 7. sic de alijs locis tā d̄q̄stius q̄z i
 dignatuis. qz oībus v̄tē liter ille.

Henidēciā hui⁹ libelli q̄ d̄z t̄renoz. p̄cedēd e ad speālē di-
 uisōz cuiuslibz lamētōis in se. **D**uūdit ḡ lib t̄renoz in
 v. p̄tes. In p̄ma nāqz p̄pha speālī lamētaf destructōz ciuitatis
 ierl̄m q̄ erat caput regni. In s̄ca lamētaf destructōz toti⁹ isrl̄ et
 toti⁹ regni. In t̄cia v̄o more p̄phico d̄nt se ad xp̄z et lamētaf de
 seip̄o. iduēs p̄sonā xp̄i. vel fm sensū iudaicū lamētaf destructōz
 ip̄o p̄p̄i. In. iij. p̄te lamētaf p̄ncipalit̄ 7. potētissīe destructōz
 sc̄uarj 7. tēpli. In. v. at̄ p̄te fūdīt orōz ad deū 7. ip̄loratiuā auri-
 li. 7. puocant̄ diuī ai. p̄ma ps d̄ntet m. i. ca. ibi. **Q**uō sedet sol-
 la. 2c. s̄ca. v̄o in s̄o. q̄ incipit. **Q**uomō obtexit. t̄cia. v̄o in. iij. q̄ i
 incipit. **E**go vir videns. Et in q̄rto q̄ incipit. **Q**uō obscuratū ē
 auz. q̄nta v̄o in orōne ip̄a que incipit. **R**ecordare d̄ne q̄d acci-
 dit nobis. 2c.

Coūisio p̄me lamētōis.

Primū ḡ capl̄m d̄ntet primaz lamētōz q̄ refe ē p̄ncipa-
 lit̄ potētissīe ad ciuitatē ierl̄m q̄ erat caput regni. 7. diuī-
 dit lamētatio illa i duas p̄tes p̄ncipales. **P**rimo p̄pha admirā-
 to lamētaf destructōz ierl̄m et loq̄t ad seip̄m. s̄o v̄o ip̄a ciui-
 tas lamētaf se ip̄az puocāt̄ alios ad opaciend̄ sibi. 7. incipit sc̄da
 ps ibi m. iij. v̄. **O** vos oēs q̄ trāstis p̄ viā 2c. **P**rima aut̄ ps d̄-
 nt̄z. xj. v̄. s̄. xj. d̄dōes 7. ex cellēcias ciuitatis ierl̄z. sup̄ quibz amul-
 sit iē. desolabilī lamētaf. **E**xcessus nāqz ciuitas ierl̄z alias ciuitā-
 tes. In auctoriates qz multis ciuitatibz turris dominabatur.

Excessit etiam in leticia et iocunditate. quod erat ibi cantus et multa
signa leticie. Excessit in securitate. ita ut de terris finitimis populi
iherusalem uenire festinarent propter securitatem. Excessit etiam in
sollemnis diuis et celebrata. Ter enim in anno debebat populus uenire
ad celebranda festa domini. Excessit etiam in pace et tranquillitate
sicut patuit tempore salomonis. et propter hoc dicta est iherusalem
quod interpretatur visio pacis. Excessit in fortitudine militum et proba
bilitate sicut patuit tempore dauid et salomonis. quibus fuit
ibi robur exercitus et maxima fortitudo. Excessit in multitudine
populi prosperitate et diuicia et copiositate. erat enim tempore salomonis
copiosa auri et argenti quatenus ferri. et ferri qui luti. ut patet in libris
par. et h. Excessit in laudis premo et famositate. nojabat enim in
cunctis regnis. ita ut regina saba ueniret a fimbria terre au
dire sapiam salomonis. Excessit in pulchritudine et formosi
tate. erat enim pulcherrime et formosissime edificata. Excessit
in cultu diuino et ceremoniarum sanctitate. ita ut non permitteretur
aliquis gentilis aut extraneus ingredi in fratemplum. Excessit in
opia panis et saccietate. secundum hoc lamentatur propheta super
istam. xi. prophanam. Deploret namque ideo ciuitatem iherusalem super
amissione prestantie auctoritatis in primo uersiculo. Quomodo sequitur.
Princeps puiciam. 2c. Secundo deploret eam super amissione
prestantie leticie et iocunditatis in secundo uersiculo. ploras plorauit. un
sequitur. Non est qui desolet eam. Deploret tertio super amissione securi
tatis in tertio uersiculo. Migravit iuda propter afflictionem. unde sequitur
omnes persecutores apprehenderunt eam. Deploret eam quarto super
amissione prestantie celebritatis et prestantiarum festiuitatum in quarto uersiculo.
vie non lugent. eo quod non sit qui ueniat. 2c. Deploret eam quinto super
amissione prestantie pacis et tranquillitatis. in v. uersiculo facti sunt hostes in
capite. sequitur. inimici eius locupletati sunt. 2c. Deploret eam sexto
super amissione prestantie fortitudinis et bellice probitatis in vi. uersiculo.
et egresus est a filia sion. sequitur. Facti sunt principes eius veluti a
rietes. 2c. Deploret eam septimo super amissione prestantie saturitatis
et copiositatis in omnibus bonis in septimo uersiculo. ibi. et reco
data est iherusalem dierum afflictionis. et sequitur. omnium
desiderabilium suorum. 2c. Deploret eam octauo super amissione

honoris pristine et famositas in .viii. vñculo peccatū pecca-
 tū iherusalem. sequitur omnes qui glorificabāt eam spreuerūt
 eam .x. Deplorat eam .ix. super amissione p̄stine pulchritudi-
 nis et famositas in .ix. vñculo. **S**ordes eius in pedibus eius
 deposita est vehemēt. Deplorat eam .x. super amissione diuini
 cultus et pristine sanctitatis in .x. vñculo. Manum suam misit
 de quibus precepas .x. Deplorat eam .xi. super amissione pri-
 stine facietatis et saturitatis in vñculo xi. **O**mnis popul⁹ que
 rens panem dederunt preciosa queq; pro cibo .x. Deinde se-
 quitur secunda pars principalis istius lamentationis. **I**n q̄
 postq; p̄pha lamentatus est ciuitatem destructam introducit
 ciuitatem lamentatē seipsam. **E**t incipit pars illa in vñculo
 xi. **I**bi **O** vos omnes qui transitis per viam .x. ibi enim loq̄-
 tur ciuitas inuocans alios ad sibi cōpaciēdū. et diuidit pars
 illa usq; in finem lamentationis in quatuor partes principa-
 les. **P**rimo nāq; lamentatur super magnitudine et imensitate
 sue miserie. **I**n premissis vñculis. et hoc sub quatuor u. ethas-
 ris. quatuor modorū hoim qui cōsueuerūt omnia spoliare. **D**icit
 enim in p̄mo vñculo dominū se habuisse ad ipsam. **M**istar vi-
 dentatoris qui nichil relinquit in vinea sua. vnde dicit. **O** vos
 omnes qui transitis per viam .x. et sequitur. vndemauerunt
 me sicut locutus est dñs. **S**ecundo dicit ipm se habuisse istar
 incendiarij et venatoris. **I**ncendiarius enim consuevit totum
 cōburere. et venatorum q̄cqd cadit in rete totum mactare et
 interficere. et ideo addit in sequenti vñculo. **D**e excelso misit ignē
 in ossibus meis .x. **T**ercio dicit ipsum se habuisse ad mistar vi-
 culatoris ligantis captum per manum et collum vnde subdit
 in sequenti vñculo. **V**igilauit iugum iniquitatum mearum in
 manu eius .x. **Q**uarto dicit ipz se habuisse ad modū calcatis
 in torculari et expressoris qui nullum humorem relinquit in
 vna. vnde sequitur in sequenti vñculo. **A**bstulit omnes mag-
 nificos meos de medio mei .x. torcular calcavit dñs virgini
 filie iuda. **E**t ita sub quatuor methasoris lamentata est et ex-
 plicauit immensitatem sue miserie et magnitudinem.

In fa. vo. pre. lamentat sup. i. placabilitate. diuine iracundie. Et post
ps. illa in illo v. hculo. id est ego ploras. et sequenti. In p. ma. na.
q. ostendit q. non pot. deu. placare lacrimis oculor. d. id est ego
ploras et oculus me. deducens aqua. x. In. ij. vo. ostendit q. non
pot. eum placare gestibus manuum aut deuotione crucu. q. signo.
rum dicens. Expandit manus suas non est solator. x. Et sic
lamentat sup. i. placabilitate. diuine iracundie. cu. t. n. consueuisset
alias deu. sibi placabile. muenire. In. iij. vo. pre. lamentando. p.
fitef. illo. puenire. ex seueritate. diuine iusticie. et ex suma equita
te in illo v. hculo. Iust. est d. n. s. q. os ei. ad iracundia. puocauit
et durat ps. illa p. tres v. hculos. q. in p. mo. d. fitef. deu. non fuit
se iniustum in captiuitate. q. n. f. i. r. i. t. i. n. d. a. i. s. e. x. e. r. t. i. b. u. s. v. i. c. e. d. i.
cit. v. g. i. n. e. s. m. e. e. et iuuenes mei abierunt in captiuitate. In. scdo.
q. nec deus fuit iniust. in fame. q. n. f. i. r. i. t. r. e. m. a. n. e. n. t. i. b. u. s. d. i. c. e. n. s.
vocaui amicos meos et ipsi receperunt me. Sacerdotes mei et senes
in vrbe consumpti sunt. In. tercio. q. nec fuit iniustus in morte. et
gladio. q. induxit omnibus tam istis. q. istis dicens. Vite. d. n. e.
qm. tribulor. seq. foris inficit gladius. In. q. r. t. a. vo. pre. et vltia
lamentando. p. stolat. dulcor. diuine clemencie. et remediu. sola
tionis fute. et conuac. ps. illa in duob. v. hculis vltimis. Primo
na. q. apit inimicor. in passione. respectu sui. et p. mittit sibi
diuiaz. solacione. et incipit ille v. Audierunt q. in gemisco. ego
et sequit. adduxisti die. solacionis. et sicut similes mei. In. scdo.
vo. exponit fut. punico. sup. inimicos. et h. esse fut. solaco.
dicens. ingrediat. o. e. malum eor. cora. te. et deuidentia. eos. et in
h. p. mu. cap. et lamentaco. p. ma. finit. ¶ Quisio. se. lamentaco. s.

Qunc. accedit. scda. lamentacio. q. conuet. in. ij. ca. Quo. obi
terit. caligine. vbi. p. pheta. lamentat. destructione. totius
tre. isrl. et tot. regni. Diuidit. aut. in. q. tuor. p. r. s. Primo
na. q. lamentando. sicut. ho. desolat. loq. ad. seipm. Scdo. vo. lami
taco. s. mon. suu. dirigit. ad. tra. isrl. et. ad. ipm. regnu. ibi. Cui. co
pabo. te. vel. cui. assimulabo. te. Tercio. vo. dat. s. m. hoc. v. t. l. e. et
salubre. s. h. lum. ibi. Clamauit. cor. eius. ad. deu. sup. muros. filie
sion. Quarto. ponit. oraco. s. textu. et. terit. deuoti. oraculum. ad
deum. ibi. vide. d. n. e. s. h. d. e. r. a. Prima. ps. in. qua. lamentat. regnu.

19
isrl loquedo in amaritudine et stupore animi ad se ipm nec
dirigendo eloqu suu ad alim. diuidit. m. xij. ptes. fm. xij. felici
tates q euenerat sup regnu isrl. **Lametaf** infelicitates inquam
oppositas excellencis qs pus habuerat regnu illd. excesserat
naq; alia regna. **Primo** naq; ad gleba pingue et fertile solum
vnde dicebat tra pmissiois. tra inclita. fertilis et pinguis in
gleba. sup h ergo in pmo vsi. lametaf. d. quod obrexit caligine
in furore suo dñs h. h. ptecit tra inclita isrl. **Secdo** vo excesserat
regna alia quatū ad nobilitate et dignitatem pncipu. qz stirps
dd q regnat i regno isrl fuit sanctissima et nobilissima. sup q
in fo. v. lamentaf ppha. d. precipitauit dñs nec pepcit. sequitur
Dolluit regnu et pncipes eius. **Tercdo** vo excesserat quatū ad ro
bur militū et robur pugnatoy. vnde fuerat regnu fortissimū
sic cornu. sup q lamentaf ppha m. v. iij. d. sfregit in ira furo
ris sui omne cornu isrl. **Quarto** vo excesserat quatū ad venustate
te arborū et pulchritudiez tre nascēciū. vnde erat tra nemoroza
et ad uideū pulcherrima. sup q lamentaf ppha m. iij. v. d. **Tercdo**
dit arcū suū quasi inimic. occidit omne q pulchrum erat uis
su. 2c. **Quinto** quatū ad vrbes excesserat muratas et multiplex
fortalicū qz erat i toto regno isrl. et in multis locis tre pmiss
fionis ut pz ex libro pal. et regū. sup q m. v. v. lametaf. d. **Facto**
est dñs velud inimic. precipitauit isrl. precipitauit omnia mema
eius. dissipauit mitiones. **Sexto** excesserat quatū ad locū sacru
et dei tabnaculum qz fuerat in illo regno aliqñ in hilo. aliqñ in
maspha. et demū in ierlm. sup q m. vi. v. lametaf. d. **Et** dissipa
uit qz ortū tentoriū suū. demolit. ē tabnaculū suū. 2c. **Septimo**
excesserat quatū ad dei altare et multiplex sacrificiū p qz filij isrl
ex pcepto diuino hebāt sacrificia. sup q lametaf i. v. vij. d. **Repulit**
dñs altae suū. maledixit scificationi sue. 2c. **Vij.** excesserat quatū
ad vrbē pncipalē. qz erat metropol et regni soliū qz nullū reg
nū hebāt in metropoli et in caput ita nobilē ciuitatem sic erat
ierlm. sup quo lamentaf in. viij. v. d. **Cogitauit** dñs dissipare
murū hie hon. seqt. **Luxit** qz ammirale. et mur. e. p. p. dissipat.
ē. **X.** excesserat quatū ad cetū hoim sapiēcia diuina et pphica p
ditū. **Nullū** em aliud regnū receperat legem dei aut habuerat

pphas dei uisiones videtes. sup quo lamētaf in medio. noni
vſus. ubi ait. Reges eius et pncipes ei⁹ in genibus. seqt. Non
est lex. ⁊ pphc ei⁹ nō inuenerūt uisiones a dño. Et fm hoc pnci
cipiū nom vſus referē ad lamētaōz. viij. excellēcie scz ad destru
ctionez portaz ⁊ rectū cuitatis metropolitane ierlm. unde
incipit. Desire sūt in tra porte ei⁹. Vel p̄t dici q̄ porte ⁊ rectes
appellant reges pphc ac pncipes. ⁊ tunc ille vſus referē ad
lamētaōz excellēcie. xiiij. Decimo vō excellerat quātū ad po
pulū honoris ⁊ reuerēcia dignū. q̄ in nullo regno erāt tales
senes aut tales v̄gmes in utroqz sexu. et q̄ ad scitatez ⁊ omem
v̄tutem ⁊ q̄ ad alias aditiones reuerēcia dignas. super q̄ la
mētaf. m. x. vſu. d. Sederūt in tra ducuerūt senes. abiecerūt in
tra capita sua v̄gmes iuda. **XI.** excessat quātū ad nūm puu
loy ⁊ multitudiez infanciū. q̄ de⁹ multiplicabat semē filioy
isrl. plus q̄z aliaz naciōnū sic p̄misat abrahā. gen. xv. Suspice
celū ⁊ nūa stellas si potes sic erit semē tuū. unde in egipto fue
rūt satis in tpe breui ul̄t modū multiplicati. sup h̄ s̄ ppha in
v. xj. lamētaf plorās defectiōz puuloy ⁊ lactēciū. d. Defecerūt
p̄ lacrimis oculi mei seqt. Cum deficēt puul⁹ ⁊ lactēs in plateis
oppidi. **XII.** vō excessat regnū illud ceta regna in habūdācia
victualū. ⁊ hoc quātū ad victū diuīnū. unde non moriebant
hoies passim in puericia ac adolescēcia. s̄ pueniebāt ad p̄fcaz
etate. ⁊ erat vna benedictio m̄ isrl q̄ videbāt filios filioy
suoy. sup q̄ lamētaf ppha m. v. xij. d. M̄rib suis dixerūt. ubi ē
triticum ⁊ vīnū. seqt. Cū exaltarēt aīas suas in sinu m̄im suay
Deinde seqt ps. ij. pncipalis. in q̄ ppha lamētū suū dirigit ad
trām isrl ⁊ ad regnū ad alloquēd ip̄m ac ponendo p̄ oculis
q̄nqz. Et fm h̄ ps illa d̄tinet. v. v. Primo nāqz p̄ oculis ponit
ip̄i regno ut d̄sideret magnitudiez sue pene ⁊ sue misēie ⁊ hoc
in. v. xij. d. Cū spabote. vel cū assimulato te filia ierlm. mas
est velut mare d̄cio tua. q̄s medebitur tui. Secdo ponit p̄ ocul
ei⁹ ⁊ sibi nigerit origiez sue culpe ⁊ malicie q̄ten⁹ origo fuerūt
pphe non apientes filijs isrl suam iniquitatē ut eos ad p̄niaz
prouocarent Et hoc facit in v̄hiculo decimo q̄rto dicens Pro
p̄xere tui iudicunt tibi fallā zc. Tercio vero ponit pre oculis

18
in passione totius vicinie et gencium appropinquans. hec est enim vana
magna causa doloris existenti in miseria. dum non inuenit sibi aliquem
qui compatiat. et hoc facit in. v. xv. d. **Clauerunt** super te manibus suis
transientes per viam sibilauerunt et mouerunt capita sua etc. **Quarto**
vo ponit pro oculis et sibi ingerit exultationem et gaudium gentis
adulante et nationis sibi inimice. que est etiam magna causa doloris
dum se aliquis vult in gaudium inimici. et hoc facit in. v. xvi. dices
Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui dixerunt. deuorabi-
mus. En est ista dies etc. vbi ponit pro oculis et ingerit hoc non esse
factum a casu. imo secundum premonitionem iuste dei sine. et hoc in. v. xvii. dices.
Fecit dominus que cogitauit adpleuit sibi nomen suum que cepit a diebus
antiquis. **Deinde** sequitur per ista in que propheta post lamentum dat sa-
lutarem remedium et salubre consilium. **Docet** enim recurrere ad deum. v. i.
monet ad sex. **Docet** enim primo orare et clamare. hoc plorare. et tunc
in plorando perseverare. quarto in nocte in oratione vigilare. quinto
cor suum humiliare et sicut aquam effundere. sexto leuacionem manuum
ad deum et alijs gestibus ipsum placare. et hoc facit in duobus. v.
secundo. **Deducit** quasi torretem lacrimas. per tunc non des requies etc. pro
quarto. surge et lauda in nocte etc. per quanto effunde hanc aquam cor
tuum. per v. leua ad dominum manus tuas etc. **Deinde** sequitur pars. in que
propheta ponit orationem tertiam. et tunc denotum oraculum ad deum. monuit
et filios israel. sic desolatos deum orant. et ita ponit orationem que facit a beatus
dicendo. v. dicitur. **vide** domine et chida. est autem illa oratio summe puocata diuine mi-
sericordie et dicitur tres. v. xx. et xxi. et xxii. primo allegando suam mag-
nificenciam et uilitatem apaz. et hoc in. v. xx. d. **vide** domine et chida. que vi-
demus sic vilem et impotentem. **Secundo** vero allegando infelicitatem mul-
titudine iam pessam. **Nam** et quod mater comedit filios. et quod propheta
et sacerdotes occisi sunt in sanuario. quod nulli etiam peperit gladi-
us. **Et** hoc facit ab illo loco. ita ergo ne comedarent mulieres fru-
ctum suum usque in finem totius versus et deinceps in ver-
iculo. xxj. **Tertio** vero allegando hostium et aduersariorum inimi-
citatem ut magis deus compatiat. **Et** hoc facit in xxij. versiculo
Vocasti quasi ad diem solemnem que terrerent me de circuitu etc.

Et sic finit lamentio sa. Vbi dicitur qd licet fiat mentio de ciuitate ierlm tñ omnia qm h. ca. continent referenda sūt ad deplorationē regni isrl in cōi. Ita qd omnia dicūt inq iatū erat ps vlt metropolis regni Et ideo in ista lamentatione fit mentio ut de terra mclita isrl. de spōsia iacob. de filiabo ierlm scz de ciuitatibz regni qd erāt sic filie ⁊ iherlm sic mī. **C** Diffinitio scie lamentiois.

Qunc accedit scia lamentatio in ca. iij. Ego vir videns. Vbi ppha postqz plorauit destructioz ierlm que erat solium regni. pmo caplo. Et deinde destructioz ppli regni isrl. m. ij. ca. Nūc in iij. m. cipit lamētari afflictioz ppli captiuati ul' suūpūs in carcē positi. ⁊ in lacu constituti. Sic habet iē. xx. ⁊ xxxviij. ul' ponit magis expōsse ad hāz deplorat pphā rōi. In pma expositiōe. si deplorat afflictioz sui ul' ppli captiuati induit ppha variū modū et variā psonā ut fm h. i. sex ptes ⁊ lamentatio diuidat. In. i. nāqz pte induit psonā hois depigētis ⁊ deplorātis suam miserā. Et h. a. pmo v̄sus. Ego vir videns ⁊ pte meā. ul' qd ad illū v̄sū. Recordare paupertatis ⁊ deplorando describit. In scda vō pte induit psonā hois expectātis ⁊ deplorātis dei auxiliū ⁊ dei demēciā. ⁊ h. a. v. xvij. qd mēcipit. recordare paupertatis ul' qd ad. v. xxij. qd mēcipit. ps meo dñs. dixit aia mea. Et h. p. v. v̄sus. in quibus dei miam multam nimis dñtetur ⁊ ipam implozat. In scia vō pte induit psonā hois dñcentis ⁊ firmū expectātis dei beniuolēciā in v̄su. xxij. ps mea dominus dixit aia mea. app̄tea expectabo eū. ul' qd ad. v. xxxvi. qui mēcipit quis est ille qd dixit. p. v̄sus. xij. In quibus multiplicat dñdit qd ē in dño sperādū ⁊ qd bonū ē in dño sperare. ⁊ p̄p̄tē deū saturari o p̄brijs ⁊ pcuti marillis. In q̄tra pte induit psonam hois repellentis ⁊ rep̄bantis falsam s̄māz q̄rūdam putantium qd captiuitas et afflictio populi non fuisse ex vindicta et ordinatione dei. sed fuisset a casu non fuisse uolente. et hanc sententiam reprobat. a. xxxvi. qui mēcipit. Quis est iste qui dixit ut fieret deo non uolente. ul' qd ad. xxxix. v̄sum qd mēcipit. scrutemur vias n̄ras. p tres v̄sus. In quibus reprehendit homines talia opimantes. In quinta vō pte induit

19

personarum contritae et penitens super iram maliciae et culpam a. xxix.
v. qui incipit scrutemur vias vias usque ad v. liii. q. inci-
pit. inuocauit nomen tuum domine. p. xv. v. sicut in quibus sita peccata
et populi contritae et dolore quo dolebat et de culpa et de pena. In vi
vo propter induit personam hominis aspiciens de prope et iam iuuenientis dolo-
lacrimas diuinas a v. liii. q. incipit. inuocauit nomen tuum domine d. lacu-
no. Et demum voce meam audisti et appropinquasti vide quoniam inuo-
caui te et iudicasti causam aie mee redemptor vite mee. usque in fi-
nem totius lamentationis p. xii. v. sicut in. lx. v. tota lamen-
tatio terminat. Secundum expositionem vero magis lralem in h. ca. dicitur
se propheta postquam deplorauit destructionem iherusalem quae erat caput
regni. et deinde destructionem totius israel et totius regni.
Nunc in isto capitulo in. dicitur se ad deplorandum passionem christi in
multis articulis. Nam in persona christi primo lamentatur de sua spoliati-
one qua exuerunt eum vestimenta sua et nudauerunt omnibus hinc
pauperem. unde incipit. Ego uir iudeus paupertate mea. Secundo vero
lamentatur de sua captiua et alligatiua que fuit facta nocte a choro-
ozite et tribunis. unde subdit. Meminuit et adduxit in tene-
bris et non in luce. Tercio vero lamentatur de sua vexatione qua pro-
totas nocte in domo anne et caiphae fuit a iudeis vexatus. unde
subdit. Tantum in me vertit et dicit manu suam. venustam. fecit
pellis et carne mea edificauit in giro meo. in tenebris collo-
cauit me. Quarto vero lamentatur de sua declinatione pedum unde
subdit. Circum edificauit aduersum me ut non egrediar aggraua-
uit pedem meum. Quinto vero lamentatur de sua acclamatione quae clama-
uit in cruce et absque exauditione ut videbatur cum subdit. Sed et cum
clamaui et rogauero exaudiret orationes meas cludit vias me-
as lapidibus. quadris etc. Sexto lamentatur de sua illusione et blas-
phematione de qua scriptum est. et preterites blasphemabant eum
mouentes capita sua. Et hoc facit. cum subdit. versus iherosolimitanus factus
est michi posuit me quasi signum ad sagittas. factus sum in deri-
sionem omnium populo cantum eorum tota die. Septimo lamentatur de sua
potatione et potatione ex vno mirrato mirto cum felle. vas enim
positum erat plenum aceto. et hoc facit cum ait Repleuit me amaritudi-
nibus. iebrauit me absinthio. recordare absinthij mei et felis

VIII. lamētat d̄ sua sollicitudinē i cruce ⁊ d̄ relictiōe oīm excepto
 latrone d̄ cui⁹ agit d̄ hōe cū ait. **M**ēoria mēoz ero ⁊ tatescet i
 me aīa mea. seq̄t. v̄bū xp̄i ad latronē. nouū diluculo. m̄tra ē fi
 des tua. ⁊ seq̄t. v̄bū latrois. ps mea dom⁹ app̄ta expectabo eū.
IX. lamētat de m̄plici sui colaphizatiōe cū ait. **O**abit p̄cū
 eni se maxillā s̄b̄it ob. pbrijs. **X.** lamētat de lacrimatione ⁊ la
 crimarū effusione in cruce. de quo dicit ap̄ls ad hebr. q̄ cum la
 crimis ⁊ cū clamore valido p̄ces ob̄ulit dō. et h̄ facit cū s̄bit
Oculus me⁹ afflict⁹ est. seq̄t. diuosiōes aq̄ d̄ duxerūt ocu
 li mei. **XI.** lamētat de morte ⁊ sepulsa ⁊ lapidis obuoluntione
 ad hostiū monumēt cū ait. **V**enatiōe cepunt me. q̄i auē laplā
 est in lacū vita mea. ⁊ posuerūt lapidē sup me. **XII.** lamētatur
 de mulierū fletu et eulatiōe v̄n̄ ait. **I**nūdauerūt aq̄ sup caput
 meū. **XIII.** v̄o agit d̄ sua descēsiōe ad libū cū d̄. **I**nuocauī nom̄
 tuū de lacu nouū sima voce; meam audisti. **XIII.** agit de sua
 resurrectiōe ibi. app̄m̄sti in die q̄ iuocauī te. **I**udicasti d̄ne cāz
 aīe mee. **XV.** agit d̄ iudeoz maliciōsā machinaciōe q̄ p̄ resur
 rectionē dederūt p̄cū. ⁊ nihilibz ut dicerēt q̄ discipuli eis cor
 m̄tibus fuerāt cor̄p⁹ ei⁹ furati. ⁊ idō subdit. **V**idisti d̄ne inq̄ta
 tes eoz labia insurgēciū ⁊ meditatiōes eoz adūsū me. **XVI.**
 v̄o ⁊ v̄lrio de indigna iudeoz p̄uiciōe ap̄t illd̄ p̄c̄m ⁊ eoz de
 structione ⁊ p̄secutione quā hodie paciūt. v̄n̄ subdit. in fine la
 mentatiōis. p̄leq̄ris in furore ⁊ d̄tes eos sub cel̄ d̄ne. **E**t in h̄ la
 m̄tatio. iij. finit. **E**t est notād q̄ cū alie lamētationes supnota
 vni⁹ l̄re alphabeti d̄sulas multas atineāt nec s̄t nisi vna seri
 sule l̄ra p̄notat. **I**n signū amplioris doloris ⁊ maioris lamētatiōis.

Quicquid accedit q̄rta lamētatio. **Q**uīsiō q̄rte lamētatiōis.
 q̄rto i. iij. ca. **Q**uomō obscuro ē auz. v̄ postq̄z de plo
 raui destructionem ierl̄z q̄ caput erat regni. demū to
 tius populi. **N**unc deplorat ap̄ba destructionem templi ⁊ cultū
 diuinū ac sc̄uarū. **E**t notandum q̄ licet in qualibz lamētatiōe
 tangatur aliqd̄ de destructione istaz. quatuor. tām principalit̄
 int̄dit. p̄ma lamētatio de p̄mo. ⁊ sc̄da de sc̄do. ⁊ sic de alijs.
Dividitur ergo h̄c lamētatio in tres partes p̄ncipales.

Primo naq; appha deplozat tēpli ⁊ cult⁹ dīuini desolationem.
 Secdo vō istius desolationis causas inq̄rit ⁊ inuestigat racōz m
 v. xij. qui incipit. Non crederūt reges tre. Tercio vō gaudio p̄
 dicit ⁊ aspicit futurā desolationē. m. v. xxi. qui incipit. Gaude
 letare. Prima autē ps m qua appha deplozat destructionē tēpli
 diuidit in quatuor. s̄m. quatuor q̄ cōsiderāda sūt circa tēplū. p̄t em
 cōsiderari v̄l a p̄p̄a. quo restiebat. Mā. iij. s̄x. dicit. q̄ nichil erat
 in tēplo q̄ non auro tegetet. vbi etiā erāt lapides p̄ciosi. saltē
 vō rōnali et vestibus s̄cōdotū. Nunc a p̄p̄atū deplozat apphā m
 i. v. d. Quō obscuratū est aurū. mutat⁹ est. 2c. Secdo vō p̄t cōsi
 derari c̄ca templū comitat⁹ ⁊ cet⁹ q̄ mgrediebat ip̄m ⁊ p̄ quē
 frequētabat. Naz mgrediebant ip̄m ⁊ incliti homines quos de
 plozat m. ij. v. appha. filij sion incliti ⁊ amicti auro p̄mo. Et mg
 diebāt ip̄m pie ac deuote mulieres sup quib; deplozat m. iij.
 v. appha. q̄ v̄se sūt ad similitudinem lamiaz q̄ filios lactāt. ⁊ in
 similitudinem crudeliū stratonū. q̄ mulieres ierl̄m leguntur
 comedisse filios suos tēpe obhdionis. vnde subdit. Sed ⁊ la
 mie nudauerūt māmas suas. Ingrediebant etiā pueri ⁊ infan
 tes quos deplozat m. iij. v. d. Adhesit lingua lactētis ad pala
 tum eius m s̄m. Ingrediebant deliciofi iuuenes ⁊ adolefcētes
 quos deplozat m. v. v. d. Qui rescebant voluptuose m̄tierunt
 m vijs. Ingrediebant etiā diuifi hoim stat⁹ ⁊ adicōes. q̄s om̄es
 sub vna ḡnali clausi la. p̄ opationē ad destructionē sodomorū
 appha deplozat dicēs. m. vj. v. En maior eff̄ca ē miquitas filie
 ppli mei p̄cō sodomoy. 2c. Tercio p̄t cōsiderari c̄ca templū naza
 rey rit⁹ et celibat⁹ quo oblectabat. Qui q̄dem nazarei destri
 bunt m sua p̄stima dignitate m. v. vij. q̄ incipit. Candidiores
 nazarei eius niue. ⁊ deinde deplozāt m opposita infelicitate et
 calamitate m. v. viij. q̄ incipit. Denigrata est sup carbones. de
 inde vō occludit ex p̄dicta calamitate q̄dam snia ḡnalis. m. ix.
 Meli⁹ fuit occisus gladio q̄ m̄fectus fame. Deinde vō illa snia
 appbat ex facti euēdencia ⁊ p̄ locū a m̄iori m. x. v. Man⁹ mu
 lier; m̄ficordiu coxerūt filios suos. Ex q̄ m̄cedit appha pbare
 q̄ melius occisus gladio q̄ m̄fectus fame. Quarto vō p̄t con
 siderari circa templū tota structura ⁊ totus fabricē status q̄

in sublimie egrediebatur cuius abustione et destructionem usque
ad fundamenta deplorat propheta in .xj. v. d. Copleuit dominus furore
suum succendit ignem in honore et devoravit fundamenta eius. Et
sic finit prima pars principalis parte lamentationis. Est autem sciendum
quod licet aliquantulum possit exponi quod in ista lamentatione predictum est
de abustione templi que facta est per caldeos et per nabuzardanum principem
milicie nabuchodonosor impantem. magis tamen dare et liberaliter ex
poni habet de destructione facta per romanos sub titulo et respectu
ano quod in obsidione romanorum leguntur mulieres corripisse filios
suos et homines exhabuisse per fame et cetera que habet dicitur que tamen
non leguntur fuisse facta in obsidione iherusalem per caldeos. Denique
sequitur secunda pars principalis in qua propheta inuestigat et narrat de salute
templi tamen et rationem que incipit in .v. xij. Non crediderunt reges terre
ubi propheta ostendit de hac solutione antequam fieret fuisse unius habitatores
incredibilem. et habet .v. xij. ubi ait. Non crediderunt unius habitatores orbis
ostendit eandem desolationem postmodum fuisse nullam eisdem
gentibus iustam et rationabilem propter tres causas. Prima que
tem effusio sanguinis innocentis et iusti. quia sacerdotes et falsi
prophete interfecerunt zachariam isaiam et multos alios prophetas
in iherusalem. Et hanc causam ieremias describit in v. xij. qui incipit. propter peccata prophetarum et iniquitates sacerdotum.
Et in v. xiiij. qui incipit. Errauerunt ceci. polluti sunt sanguine.
et nationum contra habitatores iherusalem in v. xij. Facies domini diuisit
cedite polluti clamauerunt eis et v. xv. Facies domini diuisit
eos. Secunda vero causa qualiter rationalis fuit templi desolatio
fuit prestolatio alterius auxilii que dei. Cum enim nabuchodonosor
obsideret civitatem. sedechias et populus debuisset ad auxilium
liuu domini recurrere. sed potius recurrerunt ad auxilium pharaonis
regis egypti propter quod subditur. Tradidit eos in manus nabuchodonosor. qui templum destruxit et huius causa tan
gitur in v. xvij. qui incipit. Cum adhuc subsisteremus de
fecerunt oculi nostri ad auxilium vanum cum respiceremus
attenti ad gentem qui saluare nos non poterat. et in v. xvij.

de scribitur qualiter ipsi sic pestolantibus et egyptiis non venie-
 tibus. finis venit obsidionis eorum et capti sunt. unde incipit
 versus ille. Lubricauerunt vestigia nostra. etc. In v. xix. ostendit quod
 nec potuerunt fugientes de ciuitate puenire usque in egyptum. vnde
 incipit. Velociores fuerunt persecutores nostri ac quilibet celi. Tercia
 vero causa desolationis templi fuit mors et infectio ihesu christi. quod
 tangitur versus. xx. qui incipit. Spiritus oris nostri christus dominus captus est in
 peccatis nostris. Quamuis enim aliqui iudeorum intelligant hunc versus
 litem de iohanna quod interfecit eam a pharaone Mecho. alii vero de sedechi-
 a quod egressus de ciuitate voluit fugere in egyptum quod persecutus est
 chaldeorum exercitus et comprehendit in deserto ierichontuo tamen non
 potest intelligi ad litteram de illis. cum quilibet illorum captus fuerit in pec-
 catis suis. Iohanna quidem quod non obediuit verbo prophete ex ore domini ut
 dicit. Esdre. ij. ca. i. sedechias autem quod non obediuit verbis ieremie
 nec seruauit iuramentum quod se obstrixerat cum rege chaldeorum. Et id
 est litteram non possunt ista intelligi nisi de domino ihesu christo. vnde quod dicitur
 tur. a. xij. v. deiceps. hinc referri ad mortem eius in quem aspirauit
 ruit sacerdos et propheta. hinc est legisdoctores et scribe. vnde et de iudeis
 verificat post mortem christi prefatus. v. qui dicit. Facies domini diuisit
 eos. non addet ut respiciat eos. Post captiuitatem enim chaldeo-
 rum deus respexit eos et ad terram suam reduxit. hinc post mortem
 christi desperit eos hinc est hodie. Deinde sequitur per secula et vltima ista
 lamentationis in qua propheta aspicit et predicat futuram desolationem
 de diuisione iudeorum postquam introuit gentium plenitudo vel de
 reditu eorum de captiuitate babilonica. et primo ironice loquitur
 contra nationes vicinas. et idumeos. d. v. xij. Gaude et letare
 filia edon. quod intelligit per antifrasis et quaedam ironiam. Secundo
 vero desolat viridice iudeos et de regressione et captiuitate babilo-
 nis vel potius et litteram de conuisione iudeorum ad fidem ihesu
 christi que erit in fine seculi. et in versiculo. xxiij. et vltimo. Completa est
 iniquitas tua filia sion non addet ultra ut transmigres te. Costat
 enim quod ad litteram hoc intelligi non potest postquam de captiuitate babilo-
 nie iudei sunt reuerti. Nam ex tunc sunt captiui per romanos et inf-
 migri ac dispersi. et propter hoc referenda sunt hec ad finem seculi hinc dicitur
 est in hoc lamentano quarta finis. **¶** Quisio octoies ieremie prophete

Ultimo sequit̄ orō jeremię p̄phę p̄ p̄lo trans migrato
z diuidit̄ in octo ptes principales. In primo nāq; ad
modū bene orātis z deuote puocat ad se z excitat nob̄
uīnā pietatē z miserationē. d. Recordare dñe qđ acciderit nob̄
Secdo vō narrat z refat suā vilitatem in felicitatē z afflictioz
z quātū ad amissionē possessionū dicēs. Mereditas nra v̄lā ē
ad alienos. z qđ ad amissionē amīcoz subdēs. Pupilli fā sum⁹
absq; p̄re. Et qđ ad amissionē cibarioz addēs. aq; nra z pecūia
bibim⁹. Et quo ad amissionem libertatis subdēs. cūcib; nris mi
nabimur z scītatis. quo ad p̄tes subdēs. p̄res nri peccauerūt
z non sunt. Et quo ad amissionē potestatis z auctoritatis sub
dēs. serui dñati sunt nri. Et quo ad amissionē pacis et scītatis
addēs. In animab; nostris. Et quo ad amissionē pulchritudinē
z sanitatis dcludens. Pellis nra quasi cibanus eruita est.
Tercio vō recitat adūlarioz multiplicem iniquitatem et abur
sionē qua abusi sunt captiuitatis ut ex h̄ de⁹ magis ad miam
puocetur z h̄ facit ibi. Mulieres in hon hūiliauerūt. vbi recit̄
tat adūlarioz imūdiciam z lubricitatē. d. Mulieres hūiliauerūt
z v̄gmes in ciuitatib; iuda. Deide vō maliciā z crudulitatē
subdēs. Principes manu suspēsi sunt. facies senū erubuerunt
Deide vō ip̄oz nequiciā z in nūalē feditatē. subdēs adolescē
tilis ipudice abusu sunt. Quarto vō p̄pha deplozat p̄stīmā
dignitatem et p̄stīmā solationē. qz z defecit sapiā z leticia et
excellencia qđ cōsueuerat esse in ierlm. Quātū ad sapiam dicit.
senes d fecerūt de portis. quātū ad leticiā subdit. iuuenes de
choro psallēciū quātū ad excellentiā dcludit. cecidit corona ca
pitis nostri. Quinto vō p̄pha explicat suā iniquitatē z dicit
iustam p̄uionē ibi. v̄ nobis qz peccauimus. p̄p̄ea mestū est
factum cor nrm. Sexto vō laudat et p̄dicat diuīaz maiestatem
z suam durationē. ibi. Tu autē dñe in et̄num p̄manebis. Sep
timo vō iplozat dei benignitatē z petit sui redditus z sue cō
uersionem accelerationē. redit⁹ quid vel de babilonica captiui
tate in ierlm. v̄l pon⁹ et melius de credulitate ad ihu xp̄i fite
z h̄ facit ibi. qre ī p̄petuū obliuisceris nri. seq̄t. Cōūte nos dñe
ad te z dñem. Octauo z ultimo intuet̄ z cernit diuīaz seuerit̄.

tatem. et per consequens aliquam dilationem ex auditiōis. ut h̄ q̄ petit
 ita celerit̄ impleat̄ ocludēs. Sed p̄ciens repullisti nos. iratus es
 contra nos vehementer. Et in h̄ tren̄ iēme finit̄. Ad ptē ḡ istā sc̄p̄
 ture sacre q̄ est poetica et decaratiua. ascēdam⁹ ad eā nāq; ascē
 dit̄ ascēsu purpureo h̄c scribit̄. cāti. iij. ca. ascēsu purpureū me
 dia caritate astrauit̄ pp̄t̄ filias ierl̄m. **Hic ponit̄ diuīsiō q̄rte**
ps̄ q̄ est disputatiua et quasi dialetica.

Quarta uero ps̄ sc̄p̄e diuīe q̄ est dialetica et disputatiua
 sub librorū b̄mario cōnet̄. Omnis nāq; disputatio uel ē
 in̄t̄ opponētē et respōdētē. et h̄ cōsueuū⁹ uocare diale
 gum. uel est eisdē ad seip̄m gerētis p̄sonā duorū q̄ cōsueuūt
 dici soliloquū. quē mod̄ inuūt̄ auḡ. libro soliloquorū introducēs
 seip̄m in̄rogantē et rōz respōdētē. Et h̄m h̄ sc̄p̄ta sacra in p̄
 te disputatiua diuīdit̄ in duos libros. sc̄z in librū iob in quo
 disputat̄ p̄ modū dialogi. Et in ec̄. ubi disputatur p̄ modum
 soliloqui.

Diuīsiō Iob.

Incipit̄ ḡ lib̄ iob ptē disputatiuā. et p̄mo introducit̄ p̄sonas di
 spūcates sc̄z iob in mis̄ia et paup̄tate cōstētē et tres amicos
 eius q̄ uenerūt ad cōsolandū. et h̄ in duob; p̄mis ca. Sc̄do uero in
 troduct̄ et p̄it̄ disputatiōz. Et q̄ q̄tuor sūt ḡna disputatiōnū
 Prima quōd̄ dialetica ex p̄babilib;. Sc̄da uero sophisticā et gar
 rula ex appētib;. Tercia q̄ tēptatiua ex q̄stidib;. Quarta uero
 diffinītiua et de mōstratiua ex necessariis et imobilib;. idēcō i
 troduct̄ p̄ma disputatiō dialetica in̄t̄ iob et tres amicos eius
 vni p̄ aliū et cōnet̄. ix. replicationes. Nonies enī locut⁹ ē iob
 et octo uicib; amici sui replicauerūt cōt̄ eū et tacuerunt in. ix.
 et durat h̄ disputatiō a. iij. ca. usq; ad. xxij. Sc̄do uero ponit̄ fa
 disputatiō uana et sophisticā. Elm filie barachel bushes cū ip̄o
 iob. cū tñ iob nō r̄ndit̄. et h̄ a. xxij. ca. usq; d. xxxvij. Tercō uero
 disputatiō tēptatiua introducit̄ in̄t̄ dñm. q̄ d̄ mltis q̄oib; tēp
 tauer̄ et in̄rogauit̄ iob ut declararet modica aut nulla erat sa
 piencia ei⁹ cōpata ad deū. et h̄ a. xxxvij. ca. usq; ad. xxxij. Quar
 ta et uictia disputatiō in q̄ p̄ ip̄o iob cōtra tres amicos quomō
 dñs diffinīuit̄ ponit̄ i fine libri. xlij. ca. sub h̄is uerbis. Postq; at
 locut⁹ ē dñs uerba h̄ ad iob d̄ ixit ad eliphaz themamitē. Iratus

ait. **L**etare iuueis in adolescētia tua. ⁊ in bonis sit cor tuū ⁊ sci
 to q̄ p oibz hijs adducz te de⁹ in iudiciū. Et vltio ca. cōcludit
 Memto carozis tui in die iuuetutis tue añqz veniat dies de q̄
 bus dices. Non in placēt. Et sic finit ps sc̄pte disputatiua. Ad
 istā ḡ ascēdam⁹ p ascēfū eq̄y varioy d̄ q̄bz sc̄ptū ē zach. i. Ecce
 vir ascēdēs sup eqū rufū ⁊ p⁹ eū eq̄ variy. ut p eqū rufū itelli
 gat̄ stabit̄ v̄itas q̄ sēp snialit̄ i libris hijs pmulgat̄. p eqs vō
 varios rōms diuītas q̄bz disputat̄. **D**ic̄ ponit̄ diuīho q̄nte
 pns sc̄pte q̄ ē q̄i ethica ⁊ monostica.

Quinta vō ps diuīe sc̄pte q̄ ē monostica ⁊ ethica ac cōsul
 tatiua in libroy t̄nario cōtinet̄. scz. p̄. ec̄. sap. ⁊ ec̄i. Est
 enī cōsiderād⁹ q̄ mores monostice iſtruit̄. Aliqñ mō fili
 ali quō p̄ iſtruit̄ filiū. Aliqñ mō ipali quō p̄nceps iſtruit̄ bali
 uū aut iudicē delegatū. Aliqñ mō mgrali quō doctoz iſcolia
 cocz discip̄m. ⁊ p̄ istos tres mōs ps ethica ⁊ moral sc̄ie diuīe
 diuidit̄ i tres li. Nā i li. p̄. dicit̄ ethica mō p̄nali ⁊ iſtrouit̄ p̄
 ut docēs filiū suū. vñ salon ubiqz i li. illo. d. fili. mi. ac si p̄ loq̄t̄
 filio. ⁊ aristo. suū li. ethicoy q̄ appellat̄ nichomachia. nichoma
 cho filio suo sc̄p̄it. In p̄ncipio at̄ pabolay. d. pabole salois fi
 liy dō. regis isrl̄. seq̄t. vt det̄ puul̄ astucia adolescētia ⁊ itellcus
 In li. vō sapie dicit̄ ethica modo ipali. iſtrouit̄ salon tāqz p̄n
 cept̄ iſtrouēs suū baliuū ⁊ iudicē sibi s̄bditū. quē mittēs ad iu
 dicād̄ ppl̄z suū ait. diligite iusticia q̄ iudicatis t̄ra. sentite d̄ dño
 in boitate. In li. q̄ ec̄c̄altici. dicit̄ ethica mō mgrali. Et iſtrouit̄
 ihs fili⁹ hirach in p̄ncipio q̄i doctoz p̄hemizās ⁊ iſtrouēs disci
 pulū ac dicēs. Dis sapia a dño deo ē ⁊ seq̄t̄ Sapiaz dei q̄s iue
 stigauit̄. Et rurſū. radix sapie cui reuelata ē. Et i fine cōcludit se d̄
 posse iſse. moralē li. sic doctoz ap̄oit ⁊ dicit̄. Doctriaꝝ sapie sc̄p̄
 sit i codice isto ihs fili⁹ hirach iherosolimita q̄ r̄nouauit̄ sapiaꝝ
 de corde suo.

Diuīho libri p̄bicoy.

Micipit̄ ḡ p̄bicoy lib̄ p̄te monostica ⁊ cōsultatiua. Et diuidit̄
 in quatuor p̄tes. Nā p̄mo iſtrouit̄ filiū mō iſmaginario ⁊ cōforma
 tio ē co loꝝ rethoric⁹ q̄ tūt sit. cū res i aiata ul̄ muta iſtrouit̄
 q̄i loquēs ut aiata. sic aut̄ facit̄ salomō. qz sapientia iſtrouit̄
 ut diuinaꝝ puulos alloquentem in p̄mo ca. cū ait. Vñ q̄ puulū

diligitis infanciam ⁊ stulti ea q̄ sibi sūt noxia cupiēte. Deinde
sapiam alliciēte ⁊ ad amorem suū ⁊ ab amore mulieris exīte
auertē m. ij. ca. fili m. h. suscepis s̄mōnes meos. 2c. Deinde sa
piēciam p̄ mittētem multa bona m. iij. ca. fili mi ne obliuiscā
ris legis mee. Et sic deiceps m. iij. v. ⁊. vj. ca. ⁊. vij. Deinde iro
ducit sapiam gloriāntē ⁊ suas excellencias p̄dicātem m. viij. ca.
Nūq̄d nō sapia clamitat ⁊ prudēcia dat vocē suā. Deinde sapiē
ciam imitātē ad diuiniū q̄ pauit m. ca. ix. Sapia edificat uo
domū. Secūdo uo instruit filiū modo ordinaro ⁊ disciplinatio
⁊ durat illa ps a. r. ca. us q̄ a. xv. scz p. xv. ca. ubi ponit diuer
sas doctrinas. Quarū q̄dā nūc p̄tinent ad vnā v̄tutē quedā uo
ad aliā. Quedā q̄ ad vnū vicū. quedā aliud cōmixtum quōdam
non curādo de ordie. ⁊ ideo volētes diuidere q̄ nūc agit de he
reticis. nūc de p̄latis nūc de regibz. Sic est a p̄libz fieri s̄uetū.
nō diuidūt ad līam nec ad mētē sapiētis. q̄ de talibz nō mi
tēdit. Sed dare ponit documēta p̄tēcia ad vicia ⁊ v̄tutes cō
mixtum. Nec multū obest doctrīe morali si talis ordo exq̄situs
nō obsuēt. dū tñ q̄libz doctrīa bñ distinguat et accipiat p̄ se.
Et sic vidēt̄ fieri in legibz aut capitulis dēctaliū. Nō ei oportet q̄
q̄libz lex ad legē p̄cedētē vel subsequētē annuari sciētifice possit
Sed accipit sensus cuiuslibz p̄ se. Et d̄similis mod̄ obsuēt q̄
bet a legēte librū p̄bion. ut accipiet q̄libet doctrīa p̄ se. ⁊ il
lā exponat p̄ tāto. cū a. x. ca. us q̄ ad. xxv. ca. p̄cedit modo or
dinario et disciplinatio. q̄ doctrīas ibi cōtētas fecit redigi
ip̄emet salomō in scriptis. Tercio uo modo p̄cedit modo or
dinario vel rēflectiuo ⁊ h. a. xv. ca. us q̄ a. xxx. eruditiue p. v. capla
Ille nāq̄ doctrīe pabolice fuerunt ex ore salōis reportate. nec
ab ip̄o in libro d̄sc̄ptē. Sed post lōgo tpe in diebz regis exce
brans ⁊ cedul̄ p̄us disp̄sas transtulerunt ⁊ recollegerunt in
vnū. ac p̄cedētibz p̄bion addiderūt. Quarto uo p̄cedit modo
amatorio ⁊ allectiuo ⁊ h. m. xxx. ca. Verba d̄gregantis. filij vo
mētis. ⁊ verba iamuel regis viso qua erudiuit eum mater sua
Quid dilecte mi quid dilecte notorum meorum. ⁊ in v̄lcio
ca. Noli regibz o iamuel dare vinum. Et finit librū suū in

de muliere forti.

Diuisio libri sapencie.

Qunc accedit lib sapie et tradit ethicā modo impali. ea modo quo pncipes erudit baliuū quē mittit ad viden dū et erudiendū pplm. Et idēco tractat de tota sapia et de onibz sub nomie iusticie vniūsalis et legalis q pncipit actus om vntū ut patz. v. ethicoz ppi q m pncipio dicit. Diligite iusticiā. Et post h subdit. Iusticia ppetua est et immortalis. Et iustorum aie m manu dei sūt. Et tūc stabūt iusti m magna cōstancia. Sapiam p iusticia. et iusticiam p sapia indiferēter ponēs. Intēdit ergo lib ille tres pncipales cōclusiones. et fm h diuidit m tres ptes. Primo namq respectu iusticie ponit exhortatiōz et zelum assumēd. Et durat illa ps a pncipio libri usq v̄sus finē. vj. ca. et cōnet. vj. capla. ita q p̄mū caplm est inductiuū ad sapiam d. Diligite iusticiā. sentite de dño m bonitate et multa similia. Scdm v̄o est repulsiuū a sapia. q incipit. Dixerūt impij. ibi enī ostēdit quō pccozes et impij. p̄sperātur m mūdo fruūtur bonis. coronant̄ rosis. et quō hoies sapiētes et iusti nō vidētur p̄speri. s̄ pon̄ ab impijs p̄secutiōz. pati et morte ēp̄issima cōdenari. Et ex h̄is videt̄ q hō debeat a sapia et iusticia acq̄renda repelli. Tercū v̄o ca. est respōsiōnū p sapia q incipit. Iustozū aie m manu dei sūt. et nō tāget illos tormētū mortis. ibi ostēdit q hoies iusti et si videant̄ m h mūdo ab impijs pati. tñ totū est tps ad p̄batiōz eoz. qz tāqz aurū m fornace p̄bavit illos. In fine aut̄ totū erit ad corrobortiōz eoz. qz fulgebūt iusti. et tāqz scintille m aurūdeneto discurrēt. et multa alia ibi dicūt. Exq̄bz p sapia ibi respōdet̄ ad eā que cōtra ip̄am adducta fuerāt i ca p̄cedēti. Quartū s̄. c. est allectiuū et gloriatiuū d sapia q incipit. Oq̄ pulchra es casta gñatio cū claritate. et sequit̄. q immortal̄ ē memoria sapiencie qm et apud deum nota est et apud hoies. Quintū v̄o caplm est cōpulsiuū p sapiencia q incipit. Tūc stant̄ iusti m magna cōstācia. ibi enī ostēdit qualit̄ q si habuerūt sapiencia affligent̄ et pument̄. Sapiētibz p̄sentibz et stantibz ex adūso. Sextū v̄o caplm post inductionēz primi capli et repulsiōnē. ij. et respōsiōz. iij. et cōmēdanonem. iij. et cōpulsiōnez. v. est cōclusiuū p sapiencia et acq̄siōe ip̄ius. vñ incipit cōcludēdo

Audite igitur reges et intelligite discite iudices finem terre. Secus. Si
delectamini in sedibus et sceptris. O reges populi diligite sapientiam
ut in perpetuum regnatis. Secundo vero sapiens ponit recipiendo sapientie
generatorem et ortum attendendum. Et durat ista psalmus a fine. vi. ca. ubi dicitur
Quid est autem sapientia et quemadmodum facta sit referat usque ad. ix.
exclusiue. et habet tria capitula. vii. scilicet. viii. et. ix. in quibus habet solum
intendit. qualiter scilicet sapientia oritur et in homine generatur. Ponit autem
plogus qui aperit istam mentionem ab illa parte que est in fine. vi.
capituli. Quid est autem sapientia usque in finem. Tractat vero ponit in
vii. ca. deinceps in. viii. et. ix. Item que. vii. capitulum ostendit que generatio
et ortus sapientie in nobis erigit primo ut ipsa in preciable estimetur
Qui enim non proponit eam regnis et sedibus auro et lapidibus preciorum
his. non potest eas acquirere. Et illud describit preciositas sapientie cum non
valet aliquid ad comparari. Octauum vero capitulum ostendit que si debet in
nobis sapientia generari oportet sedario ut inextinguibilis et delectabilis
ad amorem. unde ait. Hunc amatum et acquisitum a iuuentute mea
et quesivi sponsam eam assumme michi et amator factus sum illius.
me illius. et sequitur intrans in domum meam commiescam cum illa.
non enim habet amaritudinem consolatio illius. nec tedium diuitus
illius. sed leticiam et gaudium. et in amicitia illius delectatio bona
Nonum vero capitulum ostendit que necessarium est ut sapientie adquisitio sup
pliat et efficaciter postulet. unde cum in fine octauum sapiens conclusit
ser dicens. et ut sciam quoniam non aliter possum esse amans nisi deo
et hoc ipsum erat sapientia. scire cuius esset. habet domum sequitur. ad dominum
deprecatus sum. et dixi ex totis precordiis meis. statim in. ix. ca. po
nitur ipsa oratio. Deus patrum nostrorum et domine mee et reliqua. Et quibus
partibus que tria sunt per que in nobis sapientia oritur. et generatur. que sunt
imprecabilis estimatio. inextinguibilis adamatio. et inextinguibilis
ac supplex oratio. Et sic finit psalmus secunda que est de sapientie ortu.
Tercio vero sapiens ponit respectu iusticie et sapientie operantem
et fructum obtinendum. et durat illa psalmus a. x. ca. usque in finem et dicitur
x. capitulo. ubi primo ponit effectum et fructum sapientie sub numero cuiusdam
sacri septenarij personarum. et hoc in. x. ca. ubi ostendit quem fructum ha
buit sapientia in adam cum dicitur. hec illi. que prius formata est per orbem terrarum
Et in noe cum subditur. appropinquat que cum aqua deleteret terram. sana

uit iterū sapiēcia per atēptibile litemum iustum gubernans. ⁊
 in abrahā cum sequit. **N**ec osensu supbie cū se nationes extu
 lissent sciuit iustū. ⁊ cōsuauit sine querela deo ⁊ in filiis forte
 misericordiā custodiuit. **I**n loth vō cū addit. h apētib ipis
 liberauit fugientē descendere. igne in pentapolim. **I**n iacob autē
 cum sequit. **N**ec profugū ire fratris deduxit iustum p vias re
 ctas. et ostendit illi regnum dei. **I**n ioseph cū sequit. **N**ec ven
 ditū iustum nō derelinquit. sed a pccozibus liberauit eum. de
 scenditq; cum illo in foueam. **I**n moise q; cū cludit. h popu
 lum iustū liberauit. intrauit in aiaz seruū dei. i. moisi ⁊ stetit con
 tra reges horredos. ⁊ cludit. direxit eoz opa in manu pphē
 sancti. **N**ec si velit. r. ca. inductiue arguē. **I**n istis autē scis psonis
 a pphē mirabilē effēs iusticie ⁊ sancte sapiēcie. igit multū est v
 tuola. **S**cdō vō ostēdit effēm sapie respectu totū ppli. isrl. inci
 p. r. ca. sequētia. Et q; gria uir se pōnta magis elutescūt. idcir
 co simul ostendit qualē effēm habuit lāpia ⁊ iusticia respectu
 scōz videl; respectu filioz isrl. Et q; effēm habuit respectu i
 pioz. egipnoz sc; ⁊ cananeoꝝ. **R**educit autē ad memoriaz bñfi
 cia ipēla pphē rōe sapie ⁊ iusticie q; tenebāt. bñficia in q; q; etiā
 ipēla sūt in dēsto. **E**t pmo quid beneficiū aq; ⁊ fontis rōe iusti
 cie q; tenebāt. **E**t e q; egipnijs ostendit fuisse datā plagā hūani
 sanguis quē biberūt p fonte sempitē fluis rōe iniusticie que
 erat in eis. **I**n. xij. vō ca. ostendit plaga inmissa chananeis ⁊ ha
 biratozib; ire scē pphē i iusticiā q; exēcebāt vn⁹ ad alē. **I**n fine
 vō eiusdē ca. in illo loco. vñ ⁊ ill q; in vita sua inensate ⁊ iuste
 uirerūt p h q; coluerūt dedisti sūmū tormētū. ostēditur plaga
 chananeis illata pphē iniusticiā q; exēcuerūt in deū sc; idolatriam
In. xij. vō ca. ⁊ xiii. occasiōe inde accepta tractat de idolatria ⁊
 nephādoꝝ idoloꝝ cultā. ⁊ q; rōe. sola pot⁹ abusione fuerūt in
 troducta. **I**n. xv. vō re pbat ipa nefanda idola ⁊ recognoscit a
 pplō isrl. ver⁹ de⁹. **E**t ita p quin; ca. tractatū est de pmo bñfi
 cio aq; ⁊ fontis. **S**cdō vō reducit ad meoziaz bñficiū carnis ⁊
 pais ⁊ h i ca. xvj. ubi agit d; cōuicib; miraculose i ductis i pn
 cipio ubi d; p q; tormētis disposuisti pplm tuū pais ill; orti
 somentram nouū saporis escam. ⁊ agit de manate pplm tuum

ppatū panē de celo p̄stitisti illi sine labore. Tercō vō reducit ad
 memoriā beneficiū diei ⁊ lucis. ⁊ h̄ m. xvij. ostēdens quō egip
 rij derelinquētes iusticiā ⁊ sapiāz fuerūt in dēnissimis tenebris
 vbi dicit. q̄ idiscipliate aie vinculis tenebray ⁊ longe noctis
 spediti sunt. ⁊ nulla quō vis ignis potēat eis lumē p̄tere. nec
 fidey flamine illuminare potēat illam noctē horrēda. In. xvij
 ca. ostēditur. quō filij isrl̄ tenētes sapiēciāz ⁊ iusticiā tunc ipis
 adepti sunt beneficiū lucis. vnde et ca. m̄cipit. Sanctis autē
 tuis maria erat lux. Quarto reducit sapiēs ad memoriā benefi
 ciū colūne et nubis m. xix. ⁊ vltio. ca. vbi dicit q̄ nubes castra
 illoy obumbrabat. ⁊ ex aq̄ que ante erat. tra appuit arida ⁊ i
 man rubro via sine impedimēto. Et in h̄ scda lib scie ethice. q̄
 est lib sapiē tmiatur. **¶** Unus libri ecclasticus.

Qunc accedit lib ecclasticus et tractat matiaz ethica mō
 in ḡhali. Sic docz doctor discipulū. Docz autē sapiāz tri
 pliciter. Quia exhortatiue ⁊ appōitiōes q̄ appellant̄ prudē
 tiū s̄nie. Collectiue ⁊ p̄ cōmēdaciones ipius sapiē. Exēplatiue
 ⁊ narratiōes hoim vite scē q̄ añ nos erant̄ i veti testamēto
 Isti enī sūt tres modi inducēdi ad sapiāz ut pot̄ colligi ex dōs
 p̄bi m. ij. rethorice. q̄ ⁊ appōitiōes prudētiū et narratiōes iusto
 rum qui p̄cellerūt ⁊ cōmēdatiōes sapiē inducūt hoiez ad acq̄
 sitionē ipi. Pars ḡ tertia in q̄ p̄cedit sapiēs exēplatiue ⁊ per
 narraōes ponit a. xliij. ca. ⁊ ponit seorsū ⁊ ad p̄tē. vnde mei
 pit. Laudem⁹ viros gloriofos. Pars vō p̄ma in q̄ p̄cedit per
 appōes et scda in q̄ p̄cedit p̄ cōmēdaciones. posite sūt p̄ mixtam
 Sunt autē in vniūso. ix. p̄ncipales cōmendatiue sapiē. Prima po
 nit ca. i. Omnis sapiā a dño deo est. usq̄ ad p̄tē illaz. Timor dñi
 gloria. 2c. Scda ponit i medio. iij. ca. Sapia filijs suis vitā inspi
 rauit. usq̄ ad p̄tē illā. fili d̄serua tēp⁹. Tercia ponit. vi. fili a iu
 uētute tua exēce doctrinā. ēca mediū capli p̄ totū usq̄ in finē
 Quarta ēca finē. xliij. ca. ibi. Beat⁹ vir q̄ in sapiā morabit. Sa
 tu sequēs capli. usq̄ ad p̄ncipiū xvj. ca. Quia. xxiiij. ca. Sa
 piencia laudabit aīaz suam. p̄ totū illd̄ ca. usq̄ in finē. Sexta ē
 ca mediū. xxxij. ca. Qui timet deū excipiet doctrināz ⁊ p̄. xxxij.
 usq̄ ad illā p̄tē. Audite maḡtes ⁊ om̄s ppli. Septima oratiua

filii et immediatiua in principio. c. xxxvi. Misere nostri deus omnium. usque ad prope
 fine in illa parte. **O**mnem escam manducabit uerum. VIII. ca. xxxix.
 per totum. Sapia atque hominem exoret sapiens. IX. ca. fine. xlij. ca. me-
 mor ero in operibus domini. uel immediatam diuina sapientiam. primo in generali usque
 in fine. c. illi. In ca. at. xliij. in spalia quantum ad spalia opera dei. in quibus
 rebus sua sapientia. ut in toto celo sole. luna. et stellis. aere. niue. toni-
 truo et chouscantiōe gelu uentis et maris eleuatiōe. Pars autem que per
 cedit per appoes. in uniuerso continet. liij. doctrinas. Et appoes. i. doctrine
 mouet ad riorē dei. Et incipit illa doctrina circa medium ca. i. Timor
 domini gloria et glaciō. et durat usque in fine. appoes uero scde. mouet
 ad paciēciam et sufferēdā respectu omnium que imittunt a deo. et incipit
 illa doc. ca. ij. filii accedēs ad fructū dei propterea aiaz tua ad tēpta-
 tōes. et durat usque in fine ca. illi. appoes uero doc. iij. mouet ad pie-
 tatē exhibēdā penitus et obsequiā p̄ri et m̄ri debitā. Et incipit doc.
 illa in principio. iij. ca. filii sapientie. et durat usque ad medium ca. qd i-
 cipit filii in mansuetudine opera tua p̄fice. appoes uero iij. doc. mouet
 ad oēs hilitatē et subiacēdā. et incipit illa doc. uel p̄cedens definit.
 filii mansuetudine. et durat circa fine. iij. ca. Ignē ardētēz extinguit
 aq. et elemosina resistit peccatis. appoes uero. v. doc. mouent ad ele-
 mosinā paupibus impēdēdā et ad m̄iaz. Et incipit illa doc. ubi p̄ce-
 des definit. ignē ardētēz. et durat per ca. iij. usque ad p̄tē immediati-
 uā sup̄. diuisāz. Sapia filiis suis uirā insp̄rauit. appoes uero. vi.
 mouet ad ueritatē et ad iusticiā. et incipit illa doctrina uel definit per
 sa immediatiua. filii sua tēp̄. et sequit. per aia tua nō s̄fidaris di-
 cere uel b̄u. et infra usque ad mortē c̄ta per iusticiā. et durat usque
 in fine ca. xlij. appoes uero. vij. doc. mouet ad relinquēdū necessa-
 ria. et ad c̄struēdū p̄niaz. et incipit illa doctrina in principio. v. ca.
 noli attendē ad possessiōes m̄iqs. seq̄t. Ne dixeris peccauit. et qd
 michi accidit iste. durat autē usque ad medium ca. Et finit in illa p̄-
 ncula. Esto mansuetus ad audiendū uel b̄u dei. appoes uero. viij. doc.
 mouent ad taciuitatē et ad lingue custodiāz. Et incipit ubi p̄-
 cedens definit. Esto mansuetus. seq̄t. Si ē tibi intellectus. r̄nde p̄ri-
 mo. fin autē. manus tua sit super os tuum. durat autē usque in fi-
 ne capli. v. appositiones autem. ix. doctrine mouent ad uirtuo-
 sam et uerā amicitia. et incipit illa doctrina in principio. vj. capli.

Noli p amico inimic⁹ fieri primo sequit. Si possides amicū i
tēptatione posside eū. ⁊ p totū tuā statu de amicitia usq; ad ter
ciam ptē dmedatiā supius conūsa; ⁊ diuisam. Fili a iuuenire
tua excerce doctrinam. Propositiōes vō doctrine. x. mouēt ad
prudēciam iconicā ⁊ domus dispēsatiuā. phitent quid ne hō
velit fieri iudex aut ciuitatum rector. s; q; intendat domū sue
Et ad instruēdum. Et instruūt quō debeat homo se habere ad
deū. ad frēm suum infra hospiciū. ad opus laboriosum ad con
iugem. ad suum. ad pecora. ad filiā. ad filiū. ad sacdote; ppū. ad
paupem ⁊ ad pentē mortuū. Et incipit illa doctrina m. vii. ca.
Durat aut p totū usq; in finem. Propositiōes vō doctrine. xi.
mouēt ad trāquilitate; et pacem ⁊ concordiam. ⁊ incipit. ca. viii.
Non litiges cū homie potente. sequit. Nō stendas cū violo;
cuplete. ⁊ infra cū iracūdo non facias rixam. ⁊ durat usq; in fi
nem. Propositiōes vō doctrine. xii. mouent ad castitate; ⁊ pudē
ciam ⁊ incipit illa doctrina in pncipio. ix. ca. Nō zeles muliere
finis tuū. sequit. Ne respicias muliere maliuolam. cū saltatice
ne assiduus sis. vgmē ne aspicias. ⁊ similia multa usq; ad me
diū ca. vbi dicit. Non derelinqs amicū antiquū. Propositiōes
xero. xiii. doctrine mouent ad stabilitatem ⁊ cōstancia; marie
circa amicitiam. ⁊ incipit hęc doctrina vbi pcedēs desinit. Non
derelinquas amicū tuū. Nou⁹ em non erit simi⁹ illi. Et q; diu
cie puorāt ad amicitia; similitē ⁊ potencie ac glorie aliquorū ⁊
postea dimittit alioy antiqua amicitia. Idcirco hoz oim zelus
mibi phitet. et durat illa doctrina usq; circa finem. ix. cap. l.
vbi dicit. In manu hōim artificū opa laudabūt. ⁊ pncipes po
puli in sapiēcia. Propositiōes vō doctrine. xiiii. mouēt ad regna
tuam prudēciam et incipit doctrina ista vbi pcedēs desinit. In
manu hōim artificū. Et sequit m. x. ca. Iudex sapiens iudicabit
ppm suum. Et quia auaricia ⁊ supbiā sequit princeps idcirco
doctrina illa inuehit cōtra auariciā supbiā maliciā phite. mū
⁊ ostēdit q; null⁹ debet supbire. Durat aut ps p totū. x. ca. us
q; in finē. Propositiōes vō doctrine. xv. mouēt ad beneficē
tiam. ⁊ incipit m. ca. xi. Si benefeceris scito cui benefeceris. ⁊ q;
ex beneficio recipies beneficiū efficitur amicus et gratus. Aliqu

vero contingit q̄ est ingratus. nec est amicus quamdiu durat
 beneficium. Idcirco doctrina illa cauere docet a talibus amicis
 dolosis et fictis. et durat per totum. xij. capl'm usq; in finem.
 appositiones vero doctrine. xvj. mouent affabilitatem et socie-
 tatem bonam et virtuosam prohibendo contrariam. Et incipit
 in principio. xiiij. capli. Qui tengerit picem inquinabitur ab ea
 et durat per totum capl'm. appositiones. xvij. doctrine mouet
 ad liberabilitatem congruam effusionem et prudentem expensam
 Et incipit in principio. xiiij. capli. Neatus vir qui non est lap-
 sus. sequitur. viro cupido et tenaci sine ratione est substantia. et
 homini liuido ad q̄d aurum. Et infra. Infacibilis oculus cu-
 pidi. Et doctrina illa durat usq; ad q̄rtā p̄tē emendatiōis sup̄
 adiuuans q̄ incipit eca finē ca. vbi d̄r. Sctus vir q̄ in sapia mora-
 bit. appōes vō. xviii. mouet ad habendā fiduciā in deo. et non
 in multitudine filior. si peccatores sūt et t̄ctat doctrina illa de peccō-
 ribus gigantib; q̄ dimiserūt deū et de beneficijs q̄ dñs impedit
 spanib; in se et q̄lit deus creauit hoiem et multa alia ad hanc
 matiaz p̄inēcia. Et incipit in principio ca. xvj. Ne iocūderis in fi-
 lijs ip̄is. si nō ē timor dei in illis. durat at̄ p ca. xvj. xvij. et xviii
 usq; eca mediū illius. xviii. ca. vbi d̄r. Fili in bonis nō des q̄re-
 lam. appōes vō doctrine. xix. mouet ad suauē eloquū et cu-
 riale liguā cū omi hoie. et incipit vbi p̄cedens definit. fili i bo-
 nis. et. sequit̄. Nōne ardoz ē refrigerabit ros. sic et v̄bū melius
 q̄ datū. Et infra sensati in v̄bis et ip̄i sapiēter egerunt. et finit̄
 hęc doctrina in fine capli. appositiones vō doctrine. xx. mouent
 ad fugiendū. non solum graues culpas et ḡuia fornicaria. imo
 etia; ad fugiendam culpā modicā. Et incipit. xix. ca. O parius
 ebofus nō locupletabit. et qui sp̄nit modica paulatim decider
 sequit̄. ne itēs verbū durum. vnde p̄hibet habilitate; lingue
 quātus appeat culpa modica. et durat usq; ad mediū capli v̄
 dicitur. Est prudencie nequicia et in ipsa execratio. appositiones
 vero xxi. doctrine distinguūtur int̄ veram et falsā prudentiaz
 qualis est p̄uidencia peccatoris. et occasione huius distinguūt
 inter alia multa. vt pote inter solerciam bonam et nequā et i-
 ter habilitate; bonam et nequā et inter correctionem veram

et iracundiam et in taciturnitatem prudentem et suam que non
habet sensum loque. et in plura alia doctrina illa distinguit. et
incipit. ubi precedens definit. Est enim sapientia nequie. et preteritur
per totum xxviii. capitulum usque in finem. Propositiones vero doctrine
xxii. mouent ad cautelam omnimodam respectu peccatorum. ut homo videtur
obseruet se ab eis. et incipit a. xxi. ca. fili peccasti non adicias rectum
et durat usque circa medium ubi dicit. Non erudietur qui non est sapiens in
bonum. Propositiones vero doctrine xxiii. mouent ad seruandum in verbis et
gestibus maturitatem et modestiam. et incipit ubi precedens definit.
Non erudietur sequitur. Cor fatui quasi vas fractum. Narratio fatui quasi
sarcina in via fatui in risu in altat voces sua. pes fatui facilis in
domum primi. Stultus a fenestra respicit in domum primi. et finit
libra. que opponuntur maturitati et modestie. et terminat autem illa doctrina
in fine ca. xxi. propositioes vero doctrine xxiiii. mouent ad strenuitatem. et
prohibent pigritiam. Et incipit ca. xxiiij. In lapide luteo lapidabitur
piger. et finit satis appere. ubi dicit. Confusio patris est de filio discipuli
nato. propositioes vero. xxv. doc. mouent ad filiorum disciplinam et detestantur
personam fatuam que non excipit. nec intelligit eam. et incipit ubi precedens
definit. Confusio patris est. et sequitur super plumbum quod grauat. et quod illi aliud
nomen quasi fatui. Et terminat hanc doctrina circa medium ca. ubi dicit. Pugnes
oculum et deducet lacrimas. propositioes vero doc. xxvi. prohibent vborum
tumultum in ordine ad amicum ab illa parte pugnes oculum usque in fine
ca. Et etiam in deum ut puta. inuametur a principio. xxvii. ca. Iuratori non
assuescat os tuum usque ad illam partem ubi dicit. Est alia loquela egrigo in
morte. Et in quibus primus ab illo loco usque ad illam partem ubi dicit. homo
fornicario omnis panis dilectus. et sic incipit hanc doctrina ubi precedens definit
pugnes oculum. et preterdit per ca. xxviii. usque ad partem deca. homo forni.
propositioes vero doc. xxvii. locuntur ad fornicarium et fornicariam. et incipit
ubi precedens definit. homo forni. et terminatur in fine. xxviii. capitulo ad
quantam partem commendatiua superius assignata. Sapientia laudabit
animam meam. Propositiones vero. xxviii. doctrine agunt de
bona et mala muliere permittendo trimarium placibilem et inarium
odibilem. et denarium. magnificabilem. in que istud est unum. vi.
delicet vir habitans cum muliere sensata. et incipit illa doctrina
in principio capituli vicequingentesimi. In tribus placitum est.

et durat p illud caplm ⁊ sequēs . qz in ambobz tractat de mu-
liere bona et mala pposiciones vō doctrine . xxix . tractat de iusta
diuiciay acq̄sitione ostēdendo qz diuicie vix agregatur abs qz
iniquitate . ⁊ incipit doctrina illa in pncipio . xxvij . capli . ppter
inopiaz multi deliquerūt . ⁊ tmiatur circa mediū vbi dicit . Qui
denudat archana amīcū fidē pdidit . pposiciones vō . xxx . doctrine
tractat de p̄rimoz amore . ⁊ amīcoz fidē . ⁊ incipit vbi p̄cedēs
desinit . qui denudat archana . ⁊ tminat in fine ca . pposiciones
vō doctrine . xxxi . phibēt rixā ⁊ appetitū vindicte . ⁊ qz rixa orit̄
tur ex vicio lingue . idcirco ibi tractat de lingua t̄cia . ⁊ de lingua
neqz . Et incipit doctrina in principio ca . xxviii . Qui vindicari
vult . ⁊ p̄tendit p totū ca . usqz in finē . p̄pōes vō doc . xxxij . tra-
ctant de grā et gratitudine . et opposito vicio . qz est ingratitudo
vnde in illa agit de illis q̄ ḡuito mutuant . quibz t̄n q̄ grāz reci-
piūt frequēt adūsan̄ . Et incipit doctrina h̄ in principio ca . xxix .
Qui facit mīaz . ⁊ p̄tendit usqz in finē . p̄pōes vō doc . xxxij . mo-
uet p̄ntes ad filioz eruditionē ⁊ correctionē . ⁊ incipit in p̄n-
cipio ca . xxx . Qui diligit filiū assiduāt illi flagella . ⁊ p̄tendit usqz
qz ad mediū vbi dicit . Melior est paup̄ san̄ . p̄pōes vō doctrine
xxxij . phibēt auariciā ⁊ lucrādi cupiditatē amēdēdo paup̄is
sanitate . ⁊ incipit vbi p̄cedēs desinit . melior est paup̄ sanus . ⁊
p̄tendit usqz in finē capli . ⁊ p caplm . xxxi . usqz ad p̄tē vbi dicit
sup̄ mēsz magnā sedisti . p̄pōes vō doctrine . xxxv . mouēt ad tē-
p̄tāciā in cibo et potu et ad sobrietatē . ⁊ incipit vbi p̄cedens
desinit . sup̄ mēsz magnā . ⁊ p̄tendit usqz in finē ca . xxxi . p̄pōes
vō doctrine . xxxvi . erudiūt senē ⁊ iuuenē p̄fidētē et adolescētēz
⁊ incipit doctrina illa in pncipio capli . xxxij . Rectorem te posu-
noli extolli . durat aut̄ usqz ad p̄tē . vi . amēdatiua sup̄ius as-
signatam in eodē caplo vbi dicitur . Qui timēt deum excipiet
doctrinas . pposiciones vō . xxxvij . doctrine erudiūt patrēfamili-
as in ordie ad filios . suos . fratres . ⁊ amīcos . ⁊ vxorē . ⁊ incipit
in medio capli . xxxij . vbi ps amēdatiua p̄cedēs terminat̄
Audite magnati . omnes populi . Durat autem usqz in finem
illius capli . pposiciones vō . xxxviii . doctrine prohibent som-
nia et omnem inquisitionem vanam respectu futurozū . et

remittit hoiez ad expienciā et puidēciā ut p illā regat se hō re:
spectu illoꝝ. ⁊ incipit in pncipio ca. xxxiii. vana spes ⁊ sōnia
extollūt iprudētes. ⁊ pceditur usq; ad mediū. vbi dicitur. Spiritus
timēciū deū qrit. ppōes vō doc. xxxix. docēt hoiez potius q; in
sommis xli in sua puidēciā. h in dño spē suā pone. ipm q; co:
lere p verā lacrimā ⁊ religionez. ⁊ incipit h doctrina v pcedens
definit. Spūs timēciū deū ⁊ pcedit usq; ad ptē septiaz oratiua
⁊ amēdatiua sup⁹ assignatā. q incipit. miserē nrī dō oim. ca. xxxvi
ppōes vō doc. xl. extollūt viri ⁊ vxoris legitie gratā societate
⁊ incipit cca finē ca. xxxvi. v ps amēdatiua tūiat. omēz escā ma
ducabit vēt. ⁊ pcedit usq; i finē. ppōes vō doc. xli. docēt hoiez
ad inqredū idoneū tutū ⁊ utilē dñiatorē. ⁊ incipit ca. xxxvii.
Ois amic⁹ dicitur. ⁊ pcedit usq; ad ptē. v dicitur. fili in vita tua. cca
finē eiusdē ca. ppōes vō. xlii. doc. mouēt hoiez ad custodiendū
corpale sanitate p abstineciā ⁊ supfluitatē epulaz ⁊ mūdiciā
⁊ honozē. ⁊ incipit v pcedēs definit. fili i vī. ⁊ pcedit p. xxxviii
ca. honora medicū ppē necessitate. ⁊ finit in eod ca. v dicitur. fili in
mortuū pduc lacrimas. ⁊ durat usq; ibi. qsi dita passus incipe
plorare. ppōes vō doc. xliii. p pcedētē q ē de sanitate instruit
hoiez qlit se habeat ad morientem. ⁊ incipit vbi pcedēs definit.
fili i mortuū ⁊ definit i eod ca. v dicitur. Sapias scribe i tpe vaicatis
ppōes vō doc. xliii. ostendūt diuisoz artificū. vt pote agricolē.
fabri ⁊ figuli mltiplicē utilitatē ne dēnat a sapiētibz ⁊ incipit
v pcedēs definit. Sapias scribe. ⁊ in fine ca. tūmatur ad ptē cō
mēdatiua aliā sup⁹ assignatā q ponitur. xxxix. ca. Sapias atq;
ppōes vō. xlv. doc. apūit hūane vite miserā ⁊ multā occupati
onē. ⁊ incipit. xl. ca. Occupatio magna cāta ē oibz hoibz. ⁊ du
rat usq; cca mediū v dicitur. **O**mnē mun⁹ ⁊ mltas delebit ⁊ fides
in scēz stabit. ppōsiōes vō doctrine. xlvj. instruit hoiem cōtra
miseriam pdictam ad obtinendum ista que faciunt in vita cō
solationem que sunt seruare finem misericordiā grāciam ⁊ sa
piencie dilectionē ⁊ dñi timozem ⁊ multa alia que ibi ponūt.
Et incipit v pcedēs definit. **O**mnē munus. ⁊ in fine ca. tūmatur
ppōsiōes. xlvj. doctr e apūit mortis amaritudiez. In ordie
vō ad aliq; alios morus dulcedinē ⁊ solatiōz. ⁊ incipit. xlvj. ca.

Omnis q̄ amara est memoria. 27. et prenditur usq; ibi in eodem
 ra. noli metue iudiciū mortis. p̄p̄os v̄o xlviij. doc. aperit consi-
 demtionē eoz q̄ rōnabilē debent excludē mortis timorem. Et in-
 cipit illa doctrina. ubi p̄cedens desinit. noli metue. et timetur in
 eoz ca. ubi dicitur. Curā habe de bono nōie. p̄p̄os v̄o doc. xliij. occa-
 sione p̄cedentiū mouēt ad acquisitionē boni nōis & bone fame. et
 incipit ubi p̄cedens desinit. Curā habe. Et prendit usq; ad istā
 p̄m. Verūptm̄ in hys reuertimū q̄ procedūt de ore meo. p̄p̄os v̄o
 doc. l. occasione p̄cedentiū doctrine. ubi actū est de bono nōie. et de
 vitanda verēdine ofusione tractat de hys que spectat ad verē-
 diam verā et ad ofusionē. q̄ si verēdandū est de multis de quibz
 aliquibus videretur. Exp̄mūt go iste p̄p̄os de quibz ē v̄e erubescēdū
 q̄ de fornicatione. de mendatio. de delicto. de aduersione vultz a
 suo ggnato. et sic de multis alijs q̄ ibi ponūtur. & incipit illa doc.
 ubi p̄cedens desinit. Verūptm̄ prenditur p̄ p̄ncipiū ca. xliij. usq;
 ad p̄tem illam ubi dicitur. Non pro hys omibz ofuscandis p̄p̄os v̄o doc.
 h̄ ostendūt p̄ oppositū de quibz scdm̄ veritatē nō est erubescēdū q̄ non
 de obseruancia legis altissimi. nec de iudicio hoīs impy. et sic de ml-
 tis alijs. et incipit ubi p̄cedens desinit. nō pro hys omibz. et terminat
 in eoz ca. ubi dicitur. filia p̄is abscondita est. p̄p̄os v̄o. h̄. doc. et vltimē
 incipit ubi p̄cedens desinit. filia p̄is. et terminatur ad p̄tē ḡmēdatiua
 in eoz ca. ubi dicitur. superius assignatā. que incipit. memori ero igit̄ opa dñi.
 Nonabiliter aut̄ sapiens miseruit illas doctrinas cōmēdatiuaas hinc
 inde ad fastidiū legentū remouendū et ad magis aīm delectandū.
 q̄ p̄tes ḡmēdatiue sūt mltū placabiles et extollentes sapiāz p̄pter
 q̄ doctrine disciplina amara ḡtinētes placabiliores redduntur.

Qunc sequitur ps̄ in li. eccl̄stia. **T**ercia ps̄ p̄ncipal̄ est.
 ubi p̄cedit p̄ exempla et narratiōes ac laudatiōes scōz pa-
 trū. vt p̄ hoc ad vitā scām et sapiāz p̄uocem̄. Et diuidi in
 vi p̄ncipales. Nam primo posito prologo introducat scōs q̄ fuerūt an-
 legem vt enoch. noe. abrahā. isaac. iacob. et xij p̄ncipales. et hoc ca.
 xliij. v̄o scōs qui fuerūt sub lege et legislatione vt moysē aaron
 et pharaon. et h̄ ca. xlv. v̄o scōs qui fuerūt p̄ legē tpe iudiciū.

aliquibus locis directe locuntur ad pplm p̄sente; reuocādo eos a
 p̄cis ⁊ amian̄do captiuitatē vt respiscāt. p̄mittēdo v̄o sola
 nō; ⁊ libatō; si redeāt ad dñm. Nūc v̄o locūt i futurū cōtētes
 se ad xp̄m. Et ē. iunctura difficil̄ ad itelligēdū int̄ istas p̄ces. q̄
 stati occasiōe nacta ex p̄ma mat̄ia p̄phe vtūt se ad sc̄daz ⁊ ec̄o
 iso sic isa. ix. cū p̄m̄isset libatō; ierl̄; ab obhōiōe senacharib
 p̄ cōbustionē bellatorū suū exēcit. ⁊ vestimētis manēt b̄ iractis
 d̄. rēs. qm̄ ois violēta p̄dano cūtum̄tu ⁊ vestimētū mixtū sang
 uie erit i cōbustio; ⁊ cib; ignis. Stati ad xp̄m iūt se assignās cā;
 illius liberationis fore ut xp̄s de ppl̄o illo libato nascat. ⁊ idō
 q̄i reddēdo cām subiungit. Paruulus natus est nobis. et filius
 datus est nobis. ⁊c. hoc ḡ p̄ regula in lectione p̄phay diligēt
 tenēdū est ⁊ attēdēdum qm̄ ⁊ quō ⁊ quo motuo p̄phia se inf̄
 ferat de p̄ma mat̄ia in sc̄daz ⁊ econūso. Vtēri; attēdēdū q̄. mi
 dicūt p̄phe maiores p̄t̄ m̄iores. q̄ in q̄tuor maiorib; tractat
 de corpe xp̄i v̄o. In isa. q̄d de itarnatiōe. In iēnia v̄o de p̄dica
 tiōe ⁊ passione. In ezech̄i. at̄ de gl̄a ⁊ resurrectione. In dan̄. q̄; d̄
 regno ⁊ ad celū ascēsiōe et d̄natiōe q̄; obtinūt sup̄ vniūsu
 sub metha. lapid̄ q̄ p̄cusat statuā. ⁊ f̄cus mōs magn̄ repleue
 rat om̄ē; t̄raz. ḡ in li. xij. p̄phay tractat de corpe mystico sc̄; de
 ec̄a. ⁊ p̄u de corpe xp̄i v̄o. ⁊ fm̄ h̄ diuidim̄ penes mat̄iaz sc̄daz
 ḡ iste mōs diuidēdi nō uidet̄ sufficiēs. Tū q̄ i isa. pl̄ tractat d̄
 gētiū vocatiōe ⁊ d̄ ec̄a. q̄; i q̄cūq; m̄iori p̄pha. ut i. ij. ca. stati d̄
 rit. q̄ fluēt ad eū oēs gētes. ⁊ ibūt ppl̄i multi. Et in ca. xxxv. leta
 bit̄ de f̄ta ⁊ i uia. ⁊ q̄i p̄ totū li. Tū q̄ i hijs p̄phis m̄iorib; etiā
 m̄lti t̄ctat̄ d̄ xp̄o. ut olēe. xi. puē isrl̄ ⁊ dilexi eū ⁊ ergipto vo
 caui filiū meū. ⁊ i ioele. In die illa stilabūt mōtes dulcediez et
 colles fluēt lacte. Et fons de domo dñi egrediet̄. Et i amos. ix.
 ca. Qui edificat in celo ascēsiō; suā. ⁊ fasciculū suū sup̄ t̄ra. fūda
 vit. loq̄t̄ de ascēsu xp̄i. Et seq̄t̄ ibid̄. In die illo suscitabit̄ tabna
 culū d̄d̄ q̄ ceciderat. Et in abd̄ia i p̄ncipio. Auditū audiui; a
 dño legatū ad gētes misit. Et sic d̄ alijs p̄phis m̄iorib; p̄; Alij
 v̄o diuiserūt iux̄ p̄mā mat̄iaz q̄ q̄tuor maiores p̄phe locuntur
 de regno duay tribuum q̄ appellatur iuda. p̄t̄ quod in p̄m
 cipio isaie ⁊ ieremie nō fit mentio nisi de regib; iuda. XIII. v̄o

minores locuntur d' regno .x. tribuū qd dicebatur isrl' pncipalit'
quāuis aliqñ et min' pncipalit' loqur de regno iuda. ⁊ idco i
pncipio osee qui p̄m̄us est int' pphas minores ponit ieroboā
filius ioas rex isrl'. Sed nec ista distinctio ueniens est. qz int'
minores aliq' sūt qui directe locunt de regno duar' tribuū. ut
patz de zacharia aggeo ⁊ zophonia. Maiores etiā multū locū
tur contra samariā et regnū isrl'. Non uidet' ḡ q' possit sumi di
stinctio penes mateas. h' tm̄ penes modū tractandi de eadem
matea. Sicut enī uidem' q' int' doctores quidā sunt principa
les ⁊ quidā min' pncipales quāuis tractent de eadē materia.
Et h' q' vn' pfectius ac diffus' ac clar' ac clar' tractat qz alē.
Sic fuit int' pphas qui fuerūt primī p̄dicatores ⁊ doctores ad
pplm. Differūt nāqz in h' q' spūs scūs q̄sdam elegit. principa
les quib' affuit in magna latitudine et plenitudine sentēciarū.
⁊ isti sunt maiores quatuor quibus annexat baruth scriptor
ieremie. p̄ eo q' om̄ia q' dixit q̄i ex ore eius sc̄psit. Quos dā uo
elegit min' pncipales. quib' nō affuit in tanta plenitudine sen
tēciarū. ⁊ isti sunt minores. Quatuor aut' maiores cum baruth
addito distingūt' s' tpa captiuitatis et exilij p̄ qua denūcianda
pphe sunt missi. Distinguit' enī illd' tpa. in quinqz ptes. Quia
fuit accipe p̄mo tēp' diuie tēdiarū. q' sc̄z cepit de' sup' isrl'.
⁊ incorrigibilitate eor' tēdiari sicut sc̄ptū est. iii. lx. q' in dieb'
illis cepit dñs tēdere sup' isrl'. fuit ergo istud tpa. ire diffinico
nis. q' de' de isrl' q̄i tēdiat' diffinuit eos eiciens de tra p̄missi
onis h' aut' tps fuit marie in dieb' ozie. athaz ⁊ ezechie regum
iuda. Et in isto tpe missus est isaías. Sc̄dm tēpus fuit dire ere
tucōis. qz post p̄dicatōnē isaie ⁊ d̄sc̄ptionē libri sui petere no
luerūt. pp̄t qd incepit deus exeq' sniam suam in dieb' ioseph
ioachi. ⁊ sedechie regū iuda. In quib' magis dei clemencia ad
huc p̄cē uolens p̄lo iemiaz misit qui s̄m libru' int' pphas ma
iores d̄sc̄psit. Tercū uo fuit tps p̄me transmigratōnis in die
bus feruoris ioachi regis iuda. q' cū nobilissimis captiu' du
ctus est in babilonē. q' tpe ezechia. in chaldaea p̄dicauit ad con
solandū captiuos. ⁊ t̄cū libru' d̄sc̄psit. Quartū fuit tps plene d'
solonis sub tēpib' sedechie. in q' tēp̄o abusto ⁊ ciuitate destru

Et omnes qui remanserant rursus in babilonem sunt ducti. et tunc missus est baruch a ieremia qui librum quartum scripsit. Quintum tempus pie reuocationis. quo deo placuit populum reducere in terram promissionis quod fuit in diebus tiri regis persarum. et propheta huius missus est daniel qui denunciat destructionem regni chaldeorum et introductionem regni medorum. Et deinde regni grecorum. et sic usque in finem.

Quinto libri isaie.

Incipit ergo isaias preteritum prophetiam. Et diuiditur in duos principales tractatus scilicet tragediam que est oratio exprobratoria ac amonitio. Et in comedia que est oratio exhortatoria et consolatoria. Sic enim negotium prophetiarum distinguitur ab aristotele in primo politico. Tercium igitur isaie ab ipso primo oraculum amonitio per xxxix. capitula conclusiue. Secundo vero oraculum consolatorio per xvii. ca. successiue usque in finem libri. Et incipit secundus tractatus in lx. capitulo. Consolamini me consolamini popule meus. Primum autem tractatus continet in se quatuor partes. In prima namque propheta loquitur de gente iudaica de regno scilicet duarum tribuum separatim. Et durat huius per xviii. ca. conclusiue. In primo namque et secundo ca. continetur exprobratio multiplicis flagitii iudeorum. propheta quod reprobatur antiqua lex. et euacuat in primo ca. ut dicitur. Ne offeratis vultus sacrificium frustra incesum ab hominibus est michi. etc. Et introducit noue legis ac noui legis electio ca. ij. Erit in nouissimis diebus preparatio motus domini. et reliqua per totum. In iij. vo. iiii. et alio ca. continet amonitionem multiplicis supplicii propter flagitia eorum. precipue propter infidelitatem domini christi. ita quod in tercio pena illa predicatur et amonitio quod incipit. Ecce dicitur dominus exercituum auferet ab ierusalem. etc. In quarta autem nouellus grex fidelium ab illa pena excipitur et preseruatur quod incipit. Et apprehendet. vij. mulieres. Et subdit. In die illa erit germen domini et magnificetia et gloria. In v. vo. predicta pena iusta ostenditur. et sub quodam cantu ac methaphora vniuersae deploratur. et incipit ca. Cantabo dilecto meo. etc. In vi. vo. ca. ponitur tercia pars principalis. Nam ibi continet respectu isaie impositio officii prophetici et purgatio labiorum eius per caliculum quem seraphim forcipe tulerat de altari. et secundum hebreum est visio prima isaie. Incipit autem ca. In anno quo mortuus est. etc. In vij. vo. viii. xviii. ubi est particula quarta continet liberationem populi israelitici exhibicio multiplicis beneficii impenso populo iudeorum ipse isaie ita quod i. vij.

3. viij. agitur de liberatione acham de manibz duoz regū tasin
scz regis tirie 7 facee filij romelie regis isrl. In ix. autē et. i. poi
nit libatio ezechie de manu senacherib regis assirion. 7 interfe
ctio pdicti regis p manū duoz filioz suoz. In xi. aut 7 xij. an
netur grāz actio 7 decātatio laudis 7 cānci. 7 in h̄ q̄ta p̄tula
p̄me p̄tis t̄miat. Est aut sciendū q̄ in hac p̄ma p̄te non solum
tractat de iudaico p̄lo que ē vna ex matijs q̄s intēdūt ap̄be
imo 7 occasione nacta ubiqz miserit de xp̄o q̄ est mātia scōa.
vnde p̄mo ca. p̄pha pdicit legaliū euacuationē futaz h̄c patz p
tonū. In. ij. vō euāgelij substitutionez 7 gentiliū comūsiōē ad
euāgelij. iudeoz vō resistēciam 7 cont̄ dictionem h̄c patz per
totū illud caplm. In. iij. vō destructionē corpālē ierlm 7 fina
goge. In. iij. vō edificatiōz noue ecclie. Et in. v. p̄positōz cuiusdā
cātlene de sinagoga repudiata h̄c decantat d̄ vetula. vnde ibi
dicitur. vinea facta est dilecto. 2c. In. vi. ca. p̄pha introducit
p̄sone filij destinatiōz. vbi d̄. vide et dices p̄lo h̄uit. Audite
audiētes. 7 nolite intelligere. 7 omia que illo ca. om̄it. p̄m̄t
ad istam māciam. In. vij. vō. euisdē filij incarnatiōz 7 p̄p̄tionez
7 natiuitatem ex v̄gine. vbi dicit. Ecce v̄go cōcipiet 7 piet fi
liū. 2c. In. viij. vō discipuloz 7 credēciū ac adherenciū sibi re
collectionez 7 alioz scandalū 7 offensionē. vbi dicit. In lapidē
aut offensionis 7 ipetrā scandali. 7 releq̄ q̄ secūtur in eod ca.
usqz in finem. In. ix. aut post ortū xp̄i introducitur ip̄us passio
nem 7 regni ichoatōz. vbi dicit. Paruul⁹ enī natus est nobis.
7 filius datus ē nobis. 7 sc̄us est p̄cipat⁹ idest. crur sup hume
rum eius. seq̄tur. Sup solij dāuid sedebit 7 sup regnū. ep̄. 2c.
In. x. vō introducitur filioz isrl finalē cōclusionē ad xp̄m. vbi d̄.
Si enī fuerit p̄pls tuus isrl q̄i harena maris. reliquie cōmūtē
tur ex eo. In. xi. vō introducitur tibi gloriosaz resurrectionē 7 di
uersoz p̄loz cōhabitationez sub vno pastore xp̄o pleno sep
tenario donoz sp̄s sancti q̄ refertur ad statum vniūse ecclie.
vnde incipit illud caplm. Et egrediet v̄ga de radice iesse. seq̄
tur. habitabit lupus cū agno. 7 infra. radix iesse qui stat in sig
nū p̄loz. ip̄m gēres dep̄cabunt 7 erit sepulchrū eius glorio
sum. In. xij. vō introducitur sacramentozū efficaciam 7 ap̄tione.

gratu qui diuiduntur in sacramentis p tota etiam. Et ideo implm p
modu cuncta gnet gratiaru actionem. et mapit. Confitebor t domine
qm irata es mihi. et sequit. Hauriens aquas de fontibz saluato
ris Et in hoc finitur prima ps primi tractata ysae. Sequit scda pars
in qua tractat ppheta de gente finitua. gminatur eni oibz vicinis
nacionibz diuersas penas et aduersitates. et durat illa ps p xi. ca. que
gnet onera x. In pmo naqz onē gminatur babilonijs. quoz destruc
tio facta est p tyru et dariu. et gnet pphia. et de h ca. xiiij per totum
quod mapit. Onus babilonis. Et statim ca xiiij. redit propheta
ad xpm d. prope est vt veniat tempus eius. et itez reuertitur ad ba
biloniuz destructionem d. Et erit in die illa cum requiem tibi dede
rit domus deus quō cessauit exactor. quieuit tributum. Et dem
ps per totum muehitur contra nabuchodonozor regē babilonis. **V**
In scdo vō onere cōminatur philisteis. et mapit in fine. xiiij. ca. In an
no quo mortuus est rex acham. factū est onus istud. Ne lerens philistea
onibz tu. **I**n scdo vō onē gminatur moabitis. et mapit xv. ca. Onus
moab. per totum Et qz xps scdm carnem descendē debebat ex ruth qui
fuit de moab. ideo statim ex hac occasione ppheta vertit stilum ad
xpm in xv. ca. d. Emitte agnū domine domūtoie terre rē. De qz ruer
tur ad gminandū moabitis ut prins usqz in fine ca p dicit. **I**n. iij.
vō onere gminatur damasco z fins. et mapit xvij. ca. Onus damas
n. et protendit p totū. **I**n vō vō onē gminatur ethiopibz z egyptis.
et durat illud onus p tria ca. scz xvij. xix. xx. vbi multa interferit
ppheta de xpo pro eo qz in egypto multum viguit xpiana religio an
tēa machometi. ppter qd aspiciens ad illud tpus ait pphā qm die
illa erūt qnqz ciuitates in terra egypti iurantes p dnm exaltatum
Et sequitur qz agnosceretur dñs ab egypto et colent eū in muni
bus et hostijs. et multa alia de hac materia ibi subdit. **I**n. vi. vō
onē gminatur assiris siue rursus babilonijs. et mapit ca. xxi. onus
deserti maris. **I**n viij. vō gminat idumeis ita fine eiusd ca. onus idu
mea. **I**n viij. vō gminat arabibz in eod ca. satis cito. vbi dicit. Onus
in arabia In saltu ad vesperā dormiens. **I**n ix vō gminat ierosoli
mus maxime pncipibz et pposuis templi. Et mapit xxij. ca. onus
ballis visionis. **I**n x vō gminatur turis. et mapit xxij. ca. onus ti
ri. Et durat p totum. **S**ufficiens aut istoz onerū. Et si moraliter

possit haberi penes .x. p[ar]t[em] mortalia. in quibus isti populi peccauerunt
Tamen h[ab]iliter sufficiens colligitur ex hoc q[uo]d omnes isti ppli in filijs israhel
peccauerunt eos imp[er]ignando. quia q[ui] fines terre illorum erant. Et
in hoc finitur secunda ps[al]mi tractatus. **Sequitur** in ps[al]mi in qua p[ro]pheta
tractat de vniuersa mundi machina simul et summam. Quia post
onem singularum regionu[m] introduce onus q[uo]d erit in fine mundi in
tota terra generaliter. vnde transfert se ad finale iudicium a[n]g[el]i diffi-
pabitur tota terra. Incipit autem in principio .xxiii. **Ecce** dominus nu-
tabit terram. et durat per cap[itu]la quatuor. q[uo]d usq[ue] ad .xxvii. ca. exclusiue
vnde in .xxiii. ca. p[ro]pheta denunciat futuram dissipationem totius
terre que fiet ante iudicium. Et describit sententia[m] que p[ro]fertur et contra
angelos malos. vbi dicit. **Et** erit in die illa. visitabit dominus super ma-
litiam reli. et enam super homines malos cu[m] subdit. **Et** super reges
terre qui sunt super terram. **Et** sic in illo cap[itu]lo p[ro]pheta denunciat tota[m]
terre dissipationem et iudicij promulgationem. **¶** In cap[itu]lo v[er]o .xxv. excol-
lit diuinam iusticiam ostensam in iudicio. et assurgit in gra[m] actionem
vnde incipit cap[itu]lu[m] Domine deus meus es tu exaltabo te. et reliqua
p[ro]tinentia ad istam materiam per totum. **¶** In ca. aut[em] .xxvi. describit
post iudicium eternu[m] premium bono[rum]. vnde incipit. **In** die illa can-
tabitur canticu[m] istud in terra iuda. v[er]bs fortitudinis n[ost]re syon. **Sequitur**
Aperite portas et ingredietur gens iusta. Et in toto cap[itu]lo tractatur
hec materia de gloria bono[rum]. **¶** In cap[itu]lo v[er]o .xxvii. ostendit eti[am] post iu-
dicium eternu[m] suppliciu[m] damnato[rum] luciferi s[ed] que vocat leuata[m] serpen-
tem veterem et angeloru[m] suorum et ho[m]inu[m] malo[rum]. **Et** incipit in die illa
visitabit d[omi]n[us] in gladio suo duro super leuata[m] serpente[m] veterem.
Et sic finitur tertia pars primi tractatus. **¶** Sequitur pars quarta
in qua p[ro]pheta tractat de gente iudaica et gente israhelica. s[ed] de .x. tribub[us]
q[ui]binatim. et q[ui]net quatuor ve. ac quatuor ca. a .xxvi. ad .xxvii. exclu-
siue. **Et** in primo quid[am] ve q[uo]d incipit. **De** corone sup[er]bie ca. .xxvii. exclu-
tur genti israhelice. **Et** in eodem vertit se ad xpm vbi ait. **Ecce** ego mitto
in fundamentis syon lapidem angularem .x. **¶** In 2[us] q[uo]d incipit. **De**
arielis. ariel .xxvii. ca. q[ui]natiur. **I**deo leo dicit ciuitas dauid mons syon
p[ro]pter altare holocausto[rum] quod dicebatur ariel p[ro]pter deuoratio[n]es hostia-
rum et animalium que ibi q[ui]sumebantur. **Et** ibi vertit se ad xpm cum
ait iudeis misit vobis d[omi]n[us] spiritum sapo[rum]. claudet oculos vestros.

et erit nobis visio oim. sic vba libri signati. In. iij. vo. re qd ier
 pit. re filij desertores. iij. ca. omnia reliqs quibz comisit nabu
 zardan sub manu godolie. phibente iemia voluerit descēdere
 in egiptū cōtra dñi. et annuat eadē matia etiā in q̄rto re
 qd incipit. xxi. re qd descēdūt in egiptū. et ibi etiā vertit se ppha
 ad xpm in pluribz locis ut ibi ait. p̄p̄tea exspectat dñs vt mī
 seriat nri. et ideo exaltabit pcens vobis. Beati oēs q̄ exspectāt
 eū. Et vbi ait. Ecce nomē dñi venit de longinquo. et multa alia
 dicit. In q̄ finit ps q̄rta p̄mi tractat. Sequit q̄nta ps in q̄ rur
 sum regit ad gentem iudaicā sepatim et segregatim. q̄. xxij. ca.
 incipit. Ecce in iusticia regnabit rex. Et p̄tendit p̄ viij. sequen
 tia ca. usq; ad. xl. exclusiue. Et in p̄mo p̄ q̄tuor ca. p̄cedit ob
 scure et p̄phice usq; ad. xxxvj. Deinde vō dare et q̄i historice p̄
 alia q̄tuor ca. Primo nāq; xxxij. ca. agit de ezechia. et ipius per
 fectioe. Et sub methafora ei⁹ agit de xpo. vñ incipit. Ecce in iu
 sticia regnabit rex. In ca. vō. xxxij. agit desennacherib et de ei⁹
 p̄ ḡra actione. d. dñe miserē nri. te em̄ exspectauim⁹. Sed in
 xxxij. agit de romanis et de vastatione q̄ fecerūt iudeis sub
 tit et vaspasiano. Et h̄ sub methafora idumee et bosre vt di
 cta. agit de eccie flozitione et dilatatione q̄ tūc t̄pis inchoata est
 vnde incipit. Letabitur deserta et in via exaltabit solitudo. De
 introduce sennacharib su p̄biētm. In xxxvij. vō ezechiam ad
 dñm clamātē et dñm eripientem. Sed in. xxxvij. ezechia in fir
 mum virtute dei sualescētē. Et in. xxxix. ezechia vane gloriantez
 ostendēdo babilonijs diuicias suas. p̄p̄t qd̄ isaias occludit cap
 q̄nta ps et tot⁹ p̄mus tractat in q̄ atinet oraculū aminatorium
 et flebile. ¶ Tunc incipit sc̄da tractat. Consolamini osolamū
 p̄ple me⁹. Qui em̄ in fine p̄cedētis ca. post aminatorz multozū
 maloz dixerat. Ezechias q̄i p̄m curās de alijs. Fiat pax em̄ et
 veritas in dieb; meis. Idcirco introduxit ppha dñm q̄si pasto
 rem v̄z curātem gregem suū et dicētē. Cōsolamini osolamini

pple meus ac si apte dicat. Ex quo reges nri nō curant de vo-
bis ego vos solabor. In isto igit tractatu solatorio agit pro-
pheta de duplici materia ⁊ cā solationis. Primo quid spūali
⁊ h est libratio q̄ facta est p̄ xp̄m a p̄ccō. Secda vō corpali que
facta est p̄ cirū a captiuitate. ⁊ ab exilio babilonico. ⁊ fm hoc
diuidit iste tractat⁹ in tres pres. nam p̄mo agit de liberatione
facta p̄ xp̄m a p̄ccō. Secūdo de libatione sc̄a p̄ cirum ab exilio.
Tercio iteꝝ redit ad libationē factā p̄ xp̄m a p̄ccō. q̄ illā int̄-
dit p̄ncipalit̄ ⁊ rāq̄z materiā maioris solationis. In p̄ma ḡ p̄-
te agit de libatione facta p̄ xp̄m. ⁊ continet q̄nq̄ capla. scilicet. xl.
in quo agit p̄pha d̄ p̄cursoꝝ iohāne baptista ⁊ eius p̄dicationē
vnde ibi d̄. Vox clamāns in deserto. ⁊c. q̄ spectant ad iohānem
Et. xli. capl̄m in quo agit p̄pha de nafay vniore ⁊ hois assūp-
tione ex scie abrahe. ⁊ incipit capl̄m. Taceāt ad me in silio. sed se-
te. Cū alludit apostol⁹ heb. ij. Nusq̄z angelos app̄hēdit. sed se-
men abrahe app̄hēdit. xlii. capl̄m. in q̄ agit de vbi incarnati-
ōservatione. ⁊ incipit. Ecce fuus meus suscipiā eū. sequit̄ non
clamabit nec accipiet p̄sonam nec audiet vox eius foris. non
erit tristis nec turbulent⁹. ⁊. xliii. in q̄ agit de testiu vocatione.
sc̄z de vocatione ap̄loꝝ. Et incipit. et nūc h̄ dicit d̄ns noli timē
sequit̄. Educ foras ppl̄m tecū. dent testes eoz. vere vos testes
mei dicit d̄ns. Et. xliii. in q̄ agit de testiu inspiratione q̄i repleti
sūt spū sc̄o in die penthecostes. ⁊ incipit. Et nunc audite iacob. se-
quit̄. Effūde spiritū meū sup semē tuū. In om̄ibz aut̄ istis q̄nq̄
caplis inuehit̄ p̄pha contra idolatriā ne q̄s reputet ad orōnem
illius hois de q̄ loquit̄ ⁊ quē p̄dicat esse deū. idolotriā fore sic
hodie putāt errantes iudei. Et sic finit̄ p̄ma pars. ij. tractatus.
Sequit̄ ps̄la vbi agit de libatione facta p̄ cirū. ⁊ incipit. xlv.
caplo. h̄ dicit d̄ns xp̄o meo ciro. vel paulo vbi dicit qui dico
ciro pastor meus es. ⁊c. Et continet pars illa q̄tuor ca. Nā in. xlv.
introducūt p̄pha diuine libatiōis instrumētū ⁊ organū sc̄z regē
cirū. Et occasiōe eius vnt̄ se ad xp̄m cū ait. Forate celi de super
⁊ post h̄ subdit. tūc in te est deus. ⁊ non est p̄ter te deus. q̄ nō
potest itelligi de ciro. s̄ solū de xp̄o. In ca. vō. xlvj. introducūt

ppha libatorem p̄cipuū sc̄z deū . q̄z 7 si fuerit cirus instrumētū
 d̄p̄ tñ fuit actor p̄cipuus destructionis balthasar . babilonis
 7 chaldeorū ac libationis iudeorū . 7 ideo i ca . illo . dicit dñs . Au
 dite me dom̄ iacob 7 om̄e residuū dom̄ isrl̄ . Ego feci 7 ego
 seram . 7 in fine c̄cludit . Dabo in hon salutē 7 in ierl̄m gloriaz
 meam . In cap̄lo v̄o . xlvij . introducit ppha q̄ cōstitit in destru
 ctione babilonis . 7 regni eius 7 id̄o cap̄lm̄ incipit . Descēde
 sede in puluē v̄go filia babilonis . Sed in ca . xlvij . ppha intro
 ducit p̄dicatōis motuū . vnde ostēdit q̄ deus lōge ista p̄dixit
 vt libationē suam iudei nō iputarēt idolis s̄ sibi soli . vnde in
 cipit cap̄lm̄ . Audite h̄ dom̄ iacob . sequit̄ . p̄dixi tibi ex tūc . an
 quā venirēt iudicari . ne forte dicerēs idola mea fecerūt hoc . 7
 in eodē cap̄lo conūnt se ad xp̄m vbi ait . Ex tpe añq̄z fierēt ibi
 etiā . 7 nūc dñs dē misit me et sp̄s eius . Et in h̄ finit sc̄da pa
 secūdi tractat̄ . Sequit̄ ps̄ sc̄da in q̄ rursū regredit̄ ad libationēz
 factā p̄ xp̄m ca . xlix . cū agit . Audite in . 2c . Et ab illo loco 7 dem
 cept̄ q̄ euāgelica . 7 ap̄stol̄ p̄dicat̄ om̄ia misteria fidei nr̄e q̄ p̄
 tinent ad xp̄m . vnde deducit de xp̄o . xij . c̄clusiones . Primo nā
 q̄ exequit̄ q̄ p̄tinet ad saluatoris infanciā 7 absconditōnez . Nam
 p̄ . xxx . annos vs̄ q̄ ad annū p̄dicatōis . conūlat̄ est . in mūdo
 q̄ ignot̄ . sic vnus alius purus h̄o . Et hic ppha deducit ca . xlix .
 cum ait . In pharēt̄ sua abscondit̄ me 7 dixit michi . 7 p̄ totū ca .
 describit excellenciā illius sic latēis 7 absconsi . Sc̄do v̄o exequit̄
 ea q̄ p̄tinent ad multiplicē iniuriā quā passus est 7 p̄secutionē
 cap̄lo . v . qd̄ incipit . h̄c dicit dñs quis est hic lib . sequit̄ . Dñs
 deus apuit michi aurem . corp̄ meū dedi p̄cipientibz . 7 genes
 meas vellentibz . 2c . Tercio exequit̄ ea q̄ p̄tinent ad sapiāz xp̄i .
 7 p̄dicatōnē in cap̄lo . l . 7 . li . vbi dicit . Audite me qui sequi
 mini q̄ iustum est . 7 q̄ritis dñm . 7 sequit̄ . audite qz h̄ a me ex
 ier . 7 iudiciū meū in lucē p̄p̄oz . 7 infra . Cosui v̄ba mea i ore
 tuo . 7 post h̄ sequit̄ . pp̄t̄ h̄ sciet p̄p̄s tuus nomē meum . qz ego
 ipe qui loquebar ecce assum . Quam pulchri pedes . 2c . que per
 tinent ad xp̄i predicationem ut patz . Quarto v̄o exequit̄ ea q̄
 spectant ad xp̄i toleranciam . passionem . 7 pacienciam 7 mor
 ns p̄p̄tionem circa finem cap̄li . liij . Ecce intelliget finis mē

fiunt obstupuerunt super eum multi. sic in gloria erit inter nos aspectus eius. et per totum. lxxv. ubi dicitur. Non est species neque decor. Quinto exequitur ea que pertinent ad ecclesiam et ipsius formationem. et hoc ordine congruo. quia formata est de latere christi dormientis in cruce. Et ideo. lxxv. capitulum incipit. lauda sterelis que non parit. Et statim sequitur. in capitulo. lxxv. quod alibi non est salus nec in rebus sine nisi infra ecclesiam. unde incipit. Omnes scientes venite ad aedem. post hoc etiam capitulo. lxxv. ostendit quod ecclesia non horretur ad unum populum. unde incipit. Nec dicit dominus. bonus vir qui facit bonum et filius hominis qui apprehendit istud. et non dicat filius adueniente qui adherit domino dicens. Separatione dividet me dominus a populo suo. Deinde verbo. lxxv. et lxxv. ponit informationem moralem. et omnia ista pertinent ad ecclesiam. Sexto verbo exequitur ea que spectant ad christi gloriam et resurrectionem. et hoc. lxxv. ca. et lxxv. ubi dicitur. Ecce non est abbreviata manus domini ut salutare nequeat. et sequitur. quod saluauit sibi brachium suum. indutus est iusticia ut lorica et galea salutis in capite eius. Et continuando capitulum. lxxv. addit. Surge illummare iherusalem. et usque in finem que pertinent ad christi gloriam et resurrectionem. Septimo exequitur ea que pertinent ad christi famam per orbem diffusam atque opinionem et disseminationem per orbem diffusam. Spiritus domini super me. ubi agit de discipulis disseminatis per orbem ad portandum famam christi. unde ibidem dicitur quod omnes qui uiderint eos non cognoscent eos quia isti sunt semetipsi cui benedixit dominus. Octauo verbo exequitur ea que spectant ad nominationes per orbem infusionem nominis christiani. quia hoc nomen nouum et gloriosum impositum est credentibus. et hoc. ca. lxxv. per totum quod incipit. propter honorem non tacebo. Sequitur. uocabitis nomen nouum. quod os domini nominauit et erit corusca glorie in manu. et diadema regni in manu dei. Non uocabitis ultra delicta. et. Nono exequitur ea que spectant ad regnum filium in ceterum et gloriosam ascensionem. ca. lxxv. Quis est iste qui uenit de edom. Decimo exequitur ea que spectant ad iudaeorum nequiciam. et execrationem christo ascendente in celum. et hoc etiam memoriam beneficia omnia que deus contulit iudeis. ubi reducit beneficium educationis de egipto. et aduentus christi in principio. lxxv. ca.

35

Vtina disrumperes celos ⁊ veniretes. Et tñ nō obstantibꝫ bñficijs
hijꝫ excecati sūt. et deplorat eorꝫ excecacōꝫ v̄ ait **A**ntē de dñe d
celo ⁊ v̄ de hitacō scō tuo. q̄re ēare nos fecisti d̄ v̄ijs tuis
indurasti cor n̄m ne timeremꝫ te. sequit̄ obscuridisti faciē tuā a
nobis ⁊ allisisti nos i māu miqtatis n̄re. 2c. **XI.** exeq̄t ea q̄ spe
ctat ad finalē misericordiā. et ad reuisionē iudeorꝫ ad xpm̄ ca
lxv. p̄ totū quod incipit. **D**ixit. ecce ego ad gentes. sequit̄ ex
pandi manus meas tota die ad populū incredulum. ⁊ infra.
Sic faciam p̄p̄i suos meos. vt non disp̄daz totum. ⁊ educam
de iacob semen. ⁊ de iuda possidentē montes scōs meos. **XII.**
⁊ vltimō exquit̄ ea q̄ spectant ad finale iudiciū ⁊ premiū bo
norꝫ. ac malorꝫ punicionē. cap̄lo. lxxv. quod incipit. **N**ec dicit
dñs. celum sedes mea est. sequit̄ de gloria bonorꝫ. letami cum
ierl̄m. ⁊ repleami ab vbibus solacōis eiꝫ. **E**t de pena dānato
rū. v̄mis eorꝫ nō moziēt ⁊ ignis non extinguet̄. **E**t sic finit̄ se
ctus tractatꝫ ⁊ totꝫ libꝫ. **N**otandū q̄ ista duplex libado vna
facta p̄ cirū alia facta p̄ xpm̄. sic miscētur in isto tractatu. vt
vix sit cap̄lm̄ in quo nō miserat̄ aliqd̄ de v̄tqꝫ in tantū q̄ iur
dei totū exponit̄ d̄ illa q̄ facta est p̄ cirū quāuis in possibile sit
sic exponi quātū ad plurima que dicunt̄ in hoc tractatu. ⁊ idō
melius est et literaliter diuiditur eo modo quo dictum est.

Diuisio libri ieremie.

Tnc accedit ieremias propheta. Cuius liber diuidit̄ in
xvi. partes principales. In p̄ma nāqꝫ ip̄ius p̄phe le
gacio ip̄onit̄ ⁊ durat p̄ cap̄lm̄ p̄mū vbi ostenditur
p̄pha sanctificatꝫ cum dicit̄. **O**ruis q̄z te formare in
v̄to. 2c. **E**t demde causa legacionis describitur sub methafora
olle succense ⁊ vigilantis virge. ⁊ demum legacio in iungitur
Tu ergo accinge lumbos tuos. ⁊ surge et loque ad eos. In se
ctūda vero parte legacio discutitur vtrum sit iusta vel in iusta
ne videatur deus crudeliter procedere in destinando propheta
ad predicandum captiuitatem. ⁊ durat pars illa per decem ca
pitula. vt aut̄ appareat legacio iusta. cap̄lo scōdo incipit pro
pheta describere iudeorꝫ ingratitude ⁊ culpam grauif
simam contra deum. In t̄cia v̄o describit̄ ex parte dei summam

dementia sub methafora spōsi dēpti volētis vxorē accipe
etiā p^o dēptū q^o nō est dñetū. vñ incipit. Vulgo dicitur si dimisit
vir uxorē. In q^oto vō offert ex pte dei facilē remā ostēdens q^o
non exigit de^o ab eis satisfactiōz mmis durā. vnde incipit. Si
uideris isrl̄ ait dñs ad me conuēte. In. v. aufert a iudeis excusaci
onez vnā quā possent h̄re ex iunxiōe aliq^oz cū eis. si forte inuē
eos in uenirent. vnde incipit. Circūte uias ierl̄z. z q^orite an nu
remans uiz faciētez iudiciū z appic^o ero eis. In. vi. vō aufert
ab eis dñdenciā quā deberēt h̄re de scitate sacdotū pphaz z re
ligiosoz suoz. vnde incipit. Cōfort animi filij b̄ri animi in me
dio ierl̄m. sequit^o a miore usq^o ad maiorē oēs auaricie student
a ppha usq^o ad sacdotē cūcti faciūt dolū. In. vii. aufert ab eis fi
ducia quā possent h̄re de scitate tēpli z sacrificiōz. vnde dicit.
Molite dñdē in v̄bis mēdaciū dicētes. tēplū dñi. tēplū dñi. z
In. viii. aufert ab eis fiducia quā possent h̄re in sapia scribar^o z
hoim doctoz. vñd incipit. In tpe illo ait dñs. z sequit^o v̄be mē
daciū opat^o est stilus magn^o. mendax scribar^o. dñsi sū sapiē
tes. v̄ba dñi pcederūt z sapia nlla est in eis. In. ix. vō ex q^o nllaz
excusaciōz ppha repit p̄iudeis. incipit lamētari z plāgit lamē
tabile cānlenā. z ait. q̄s dabit capin meo aq^oz. z ocul^o meis forē
laēmaz. In. x. vō egd̄it ad iudeoz cecitate z iſtancia q^o oēs
rōz v̄si erant dēptō deo ad idolatriā. z incipit. Audite v̄bū q^o
locut^o est dñs. sequit^o. q̄s nō timebit te o rer genciū. In. xi. vō
z ultimo caplo huius partis pactū dñi cū filiis isrl̄ reducit
ad memoriā. vt ex om̄ibz istis aḡuet culpa iudeoz z ostēda
tur legacio dei iusta quā mittebat pphaz ad denūciandū mala
que in p̄dictis caplis dñent infunt. Et fm hoc patz qualiter
in h̄is. x. caplis legacio discunt^o an fuerit iusta vel iniusta. In
ticia vero parte sup ipa legaciōe q̄rulat ppha. z d̄q̄ritur p̄pter
mala q^o p̄iudet se passurum ex ista legacione. z incipit ps illa
vltra medium capli xi. Tu aut dñe ni et ego quasi agnus mā
suetus q^o p̄catur ad victimaz. z p̄tēdit usq^o ad finem capli. xij.
In qua parte multa continetur de passione xp̄i. In quarta vō
parte ppheta legacionē erequat. p̄dicando q̄ ierl̄m z iudā s̄b
methafora lūbaris q^o conputruūt. z sub methafora s̄monum

Accitatis. Et sub methafoza moijfi et samuelis q̄ alias exauditi
 fuerūt p̄ p̄lo. 7 cū nūc nō possent exaudiri. Et sub methafoza
 euchi 7 homis sterel. unde dicit ip̄i iēmie. non accipias uxorē
 7 nō erūt tibi filij. Et sub methafoza stili ferrei. 7 adamātinī la
 pidis. Et sub methafoza figuli 7 fracti uasis. Et sub methafō
 laguncule 7 testei uasis. Et durat ps̄ illa p̄ vij. capla a. xiiij. usq̄
 ad. xix. inclusiue. ubi p̄pha v̄nt se sepe ad passiōez xp̄i ut v̄
 ait. Quare q̄si colon⁹ futurus es in tra. caplo. xiiij. 7 ubi dicit
 Tu scis dñe recordare mei ab his q̄ p̄secunt me caplo. xv. et
 ubi dicit. Dñe fortitudo mea 7 robur meū in die tribulaciōis
 mee. caplo. xvi. 7 ubi ait. Dñe omnes q̄ te derelinquūt cōfundā
 tur. 2c. caplo. xvij. Et ubi dicit. Venite cogitem⁹ cōt̄ iēmiām
 7 p̄ciām⁹ eū lingua. Recordare q̄ steterim in cōspectu tuo.
 caplo. xviii. In. v. v̄o p̄te p̄ sua p̄dicatiōe p̄pha patit̄ 7 p̄secu
 tur. 7 incipit ca. xx. Et in eodē finit̄. ubi etiā multa cōtinē
 tur de passiōe xp̄i. In. vi. v̄o p̄te it̄m a p̄pha p̄phia resumitur
 postq̄ fuerat p̄cussus et incarceration⁹ ac posit⁹ in neruo. 7 incipit
 pars illa. ca. xxi. Verbū q̄ factū est ad iēmiāz. 7 durat p̄ tria ca.
 In p̄mo nāq̄ p̄phizat cōt̄ urbem ierl̄m. In sc̄do cōt̄ regē. In
 tero q̄ malos p̄phas 7 alios q̄ pascebāt ac dirigebāt gregē h
 lion⁹ isrl̄ illis dieb. 7 ibi ait de aduētū xp̄i q̄ erit bonus rex 7
 bon⁹ pastor dicens. Ecce dies veniūt dicit dñs et suscitabo dō
 germē iustū. 7 regnabit rex 7 sapiēs erit. 2c. In. vij. v̄o. p̄te p̄
 p̄cia p̄ri implet̄. 7 impleta aspiciē quātū ad p̄mā insmigiōem
 q̄ facta est de iedonia 7 p̄ncipib⁹ eius q̄ ducti sunt in babilo
 nem ibiq̄ p̄s̄a p̄mittūtur insmigtis et adūsa remanētib⁹. Et
 incipit ps̄ illa. xxiiij. 7 p̄tendit p̄ capla duo. In. viij. v̄o parte
 p̄pha it̄m adūitates patit̄ 7 p̄secutiones p̄ sua p̄dicatiōe. p̄
 mo quidē a p̄lo ca. xxvi. s̄o v̄o a falsis p̄phis caplo. xxvij. 7
 xxviij. 7 sic durat pars illa p̄ tria capla. In. ix. v̄o p̄te cōsolaciō
 repromittit̄ insmigtis. 7 incipit pars illa. xxix. caplo 7 p̄tendit
 usq̄ ad. xxxiiij. capl̄m exclusiue. p̄. v. capl̄m. ubi etiā multa
 conant̄ de xp̄o. ut v̄ ait. Post dies illos dabo legm meā i
 viscerib⁹ eoz. 7 multa alia consolabilia de xp̄o. In. x. v̄o par
 p̄te rursū desolaciō p̄dicitur 7 p̄phetatur cōtra rema

nentes in ierlm alijs trans mignis in babilone. unde totū est
 tra sedechiā. xxiiij. ca. ubi illa ps. x. dicitur. In. xi. vō pte pphcia
 scribi p̄cipit a iemia in vno libro ⁊ scriptus dicitur. ⁊ obustus
 rursus reficit ⁊ durat pars illa p duo caplo. a. xxxv. ubi reficit
 ppha quō misit deus eum ad p̄dicandū p̄lo nec tū ipm audi
 uit cum filij rechab audierint ⁊ obedierint p̄ri suo. p̄cedit
 autē p. xxxvi. caplm. ubi dicitur historia de libri obustione et
 refectione. In. xii. vō pte rursūm ppha capit ⁊ incarcerat ⁊ du
 rat ps illa p duo capla. scilz p. xxxvii. ⁊ xxxviii. In pte vō. xiiij.
 pphcia totalit̄ implet ⁊ p̄ficiat quātū ad captiōz ierlm. ⁊ obusti
 onem templi ⁊ muri. Et h̄ dicitur historice in caplo. xxxix. ubi
 etiā agit de libaciōe iemie. In pte vō. xiiij. ppha p̄lm̄ secū liba
 tū ⁊ reliq̄as dimissas. vsqz in egiptū beniuole p̄sequit. ⁊ obusti
 pit ps illa caplo. xl. ⁊ p̄cedit usqz ad. xlvj. exclusiue. ubi histo
 rice p. vj. capla narrat q̄lit̄ q̄ filiū iemie descendit p̄ls i egiptū
 num ubi etiā eis p̄phauit. In pte vō. xv. ⁊ penultima pphcia ostē
 ditur ad omēs gentes. qz cont̄ egiptios ⁊ cont̄ palestinos tra
 moab ⁊ cont̄ amō ⁊ cont̄ babilonios. ⁊ durat illa ps a caplo
 xlvj. usqz ad capitulum. l. inclusiue. per capla. vj. In parte xxi
 caplo. liij. ⁊ in fine libri posita cōbustione tēpli ⁊ deperatione
 vasoz deo ppha cludit. Et factū est postqz in captiuitate du
 ctus est isrl ⁊ ierlm destructa est. sedit iemias flens ⁊ amaro
 animo suspirās ⁊ euulans dixit. Quō sedet. zc. Et in hac finit̄ lib
 ber iemie. Lib aut̄ t̄noz sup̄ diuisus est. **Diuisio baruth**
Qunc accedit baruth. ⁊ diuidit in. viij. ptes. fm. vij. oclu
 siones q̄s int̄dit ille tot⁹ lib. Inducit nāqz p̄lm̄ p̄mo q̄
 tuatū ⁊ in babilone existētes ad placandū deū. p̄mo q̄
 dem p oblationē legalē a p̄ncipio libri. ⁊ h̄ vba usqz ad me
 diū p̄mi capli. Et dicetis dño deo v̄ro. Scdo vō p̄ reformaciōez
 vocalē oim̄ p̄ccōz suoz ⁊ iusticie diuine. ⁊ h̄ ab illa pte q̄ ē c̄ca
 mediū capli. ⁊ dicens dño dō v̄ro. vsqz ad illā pte que est in
 scdo caplo. Mutatur ira tua a nobis qz derelicti sumus. Tercio
 vō p̄ orōz ⁊ supplicaciōz m̄talē ⁊ h̄ a p̄cedēti pte. autat̄ ira tua
 usqz ad illā pte. Audi isrl mandata vite. vlt̄ p̄ncipiū capli. iij.

Et sub methasora sroue stanni ferri et eris. et sub methasora duarū filiarū
 vnius mulieris Et sub methasora olle onee et pinguis aialis Sub hys
 inq̄. x. methasorus describit flagitia et peccata populi iudeorū et ciuitatis
 iherlm̄ ppter que illud horrendum iudiciū. qđ in parte puori p̄cederent
 super eos erat venturū ¶ Quarta vero ps̄ est denūciatua futurū exter-
 minij contra alias nationes. vt contra amon. tyri egyptū. et incipit
 caplo. xxv. et factus est sermo donini. fili hoīs pone fugem contra filios
 amon. et durat usq; ad caplin. xxxij. per octo capla. ¶ Sexta vero pars
 est reuocatiua captiuū populi ab exilio. et ita repromissua gaudiū. Et ma-
 pit caplo. xxxij. Et factū est verbum dñi ad me dicens. fili israhel loquere
 ad filios populi tui. ex tūc etiam prospera p̄mittunt̄ usq; ad caplin. xl. p̄
 vij. capla. vbi etiam agitur de xpo in pluribus locis. et interfectur eadē de
 destructione gog ¶ Septima quoq; et vltima est fabulatiua solemp-
 nis tabernaculi et noui templi Et ginet. ix. ca. a xl. usq; in finem vbi et-
 am tractatur de diuisione terre et de ritu altaris et sacrificij. Et in hoc
 ezechiel terminatur.

Diuisio danielis:

Nunc accedit daniel Et diuiditur in quinq; ¶ In prima namq;
 ponitur respectu danielis acquisitio intellectus et sapientie
 et hec ginetur caplo primo ¶ In scda vero ponit̄ declaratio
 sue intelligencie a 2o caplo usq; ad trū exclusiue. Na in 2o declaratur
 sua intelligencia in ordine ad sompna. quia interpretat̄ est sompniū
 nabuchodonozor. vt ibi patet ¶ In tno vō in ordine ad visa. qđ angelus
 dñi in spē quarti viri visibilis apparuit in fornace ¶ In q̄to in ordine ad
 audita. vbi interpretatur vocem daniel sancti et vigilis de celo clamantis
 succidite arborem etc. ¶ In q̄to vero in ordine ad q̄scripta Et qđ scripturam
 illam interpretat̄ est. mane. thethel. phares. Ex quibus declaratur qualiter
 fuit spūs intelligencie in ipso danielo ¶ In terna vero p̄te ponitur
 resp̄ctū danielis testimoniū simonie qui missus est in lacum leonum
 quia volebat adorare regem. qui miraculose exiit a leoni-
 bus liberatus Et hec pars continetur in sexto capitulo. Et conti-
 netur usque ad capitulum decimumtercium exclusiue Et conti-
 net sex capitula. et quatuor visiones propheticas. In septimo
 namq; capitulo sub quatuor bestiis prophetatur successio quatuor

monarchiam. ⁊ quatuor regnorum. Et introducit regnum christi tanquam
 quantum. In viij. uero capitulo prophetat destructio regni iudeorum ⁊ intro-
 ductio regni medorum. ⁊ introductio regni grecorum. sub metha-
 fora ariens ⁊ hijra. In ix. uero capitulo prophetat reductio iudeorum.
 et egressus de captiuitate. ⁊ ibi addit de aduentu christi. ⁊ eius
 morte sub misterio. lxx. ebdray. In x. uero ⁊ xi. introducit ac pro-
 phetatur destructio regni grecorum ⁊ persecutio regni machabeorum
 ⁊ agitur de antichristo. Et tandem. xij. agitur de resurrectione ⁊ fi-
 nali iudicio cunctorum. Et sic finit quarta pars danielis. In quinta
 uero positae annotationis duplicis historie ⁊ per duo capita ultima. Su-
 lanne quidem ⁊ utriusque senis in. xiiij. draconis uero et telis. in. xiiij
 ubi etiam agit de apportatione prophete abacuth per angelum super lacum
 leonum ubi daniel erat. Et cludit totus liber in liberatione da-
 nielis. **Incipit diuisio. xij. prophetarum.**

Quoniam accedit liber. xij. prophetarum. quorum quidem sunt quatuor con-
 solatorum. ut osee. ioel. amos. michas. Et quatuor consolato-
 rij respectu iudeorum. quod amittantur alijs nationibus que erant
 eis infeste. abdias. scilicet ionas. nanum et abacuth. Et quatuor re-
 uocatorum que reuocant populum ab abijca captiuitate. scilicet sophoni-
 as ⁊ malathias. Rursum quatuor prophete amittatorum captiuitatis iu-
 deorum. sic diuiduntur. quod osee committatur utique regno israelitico ⁊ iu-
 daico. Ioel uero trimodo duabus tribubus siue regno iudaico. ut
 jeronimus dicit. Amos uero non solum illi duplici regno. i. i. mo-
 ⁊ omni regno finituo quia et damasco. ⁊ gaze ⁊ tyrio. amoi-
 nis ⁊ moabitis. michas autem principaliter committatur regno israeliti-
 co quia fuit causa erroris alteri regno. Rursum quatuor illi que sunt
 consolatorum. sic diuiduntur. quod abdias loquitur contra regnum iudu-
 meorum quia iudomei nati sunt de esau. ⁊ emuli erant israel. Io-
 nas uero loquitur contra ninuam ⁊ regnum assiriorum. Sed tamen
 quia ad predicationem eius egerunt penitentiam propheta per ionas
 suspensa sunt pro tunc a clementissimo deo. Et ideo succedit na-
 nim qui rursus amittatur contra ninuam et regnum assiriorum quod non
 perseuerauerunt in penitencia. Sed post decem tribus captiuaue-
 runt. Abacuth uero loquitur contra nabuchodonosor et reg-
 num caldeorum qui captiuaerunt duas tribus.

Rursum quatuor illi prophete qui sunt reuocatores sic distinguuntur
 quod sophonias predicat reuocacionem futuram. Aggeus et zacharias
 cernunt eam presentem et exhibent et exhortant populum ad eruditionem
 babiloniae et ad reedificandum templum et ierusalem ciuitatem sanctam.
 Malachias vero cernit eam presentem et ideo monet ad timendum deum
 et ad vitam sanctam et marie sacerdotes et tribum leuiticam. et finem
 hoc distinguunt. xii. prophete. **I**ncipit diuisione osee prophete.

Incipit ergo propheta osee librum xii. prophetarum. et diuidit in quatuor partes
 principales. In prima quae assumit personam uatis futuri
 postendentis in seipso. quasi sub quodam portento et signi-
 ficatio. Et hoc in tribus primis capitulis in quibus de fornicaria gignit du-
 os filios et unam filiam. et cum hoc de mandato dei diligit mulierem
 aduocam ab alio dilectam. quae omnia signant erat prodigia et plagae
 futurorum quae erant uenturae super populum israheliticum. et tribuum et
 etiam duarum. In secunda uero assumit personam iudicis et ostendit in
 iudicio cum populo contra quem prophetauit. unde inducit dominum quasi
 iudicio se submittentem. Et incipit psalmus illa quarto capitulo. Audite uo-
 cationem domini filii israhel. quod iudicium domini cum habitatoribus terre. et durat
 per quatuor capitulo. usque ad uiginti. exclusiue. In tertia uero parte assumit
 personam precantis. postquam finitum est iudicium precantis inquit clan-
 guntis cum instrumento. Et hoc. uiginti. capitulo quod incipit. In gut-
 ture tuo sit tuba. et extendit per totum sequens capitulum. usque ad. x.
 exclusiue. In quarto uero parte assumit personam patris super receptis
 beneficiis arguentis et memoriam facientis de multiplici bono super
 israhel. et durat per quatuor capitulo. usque ad. xiiii. exclusiue. In quinta uero
 parte et ultima assumit personam amici familiaris et amicitiam
 prudentis de sano consilio. Et incipit psalmus illa capitulo. xiiii. perat lama-
 ria sequitur. Conuertere israhel ad dominum deum tuum. Tollite uobiscum uo-
 ba et conuertimini. etc. Et quod istum prophetarum continuare est ualde diffici-
 le. idcirco scia quilibet ex hijs partibus amplius existendum est. prima
 ergo pars in qua praedit per modum uatis sub quodam signo et portento
 continet septem particulas. Primo namque propheta praedit futuras penas
 super israhel et supra domum regiam. domum ierusalem de cuius stirpe
 erat ieroboam in cuius tempore prophetauit. et facit hoc in primo por-

+

39

teo. q̄ in p̄mo filio nato. de fornicatoria q̄z appellat iezrael. Et
durat illa particula post titulū positū in p̄ncipio. Verbū dñi q̄
factum est. Statim a p̄ncipio tractat̄ q̄ incipit. vade sume tibi
vrozem fornicationū usq; ibi. Et c̄cepit adhuc. Secūdo vero
predicit in totā plebem. x. tribuū ⁊ duarū captiuitatē fūitaz. sed
duarū t̄palem. ⁊. x. p̄petuaz. ⁊ hęc in sc̄do portento de filio q̄
vocata est absq; misericordiā. ⁊ durat illa particula a loco illo
⁊ concepit adhuc usq; usq; ibi. Et c̄cepit ⁊ pepit ei filiū. Ter:
tio v̄o p̄pha conūit se ad v̄tusq; cecitatem venturaz ⁊ cordis
duriciam habitam p̄ t̄pe xp̄i. Et hoc sub sc̄do portento de filio
q̄ dictus est. Nō p̄p̄s me⁹ vos. qd̄ hodie verificat̄ i iudeis. Et
incipit in loco illo. Et c̄cepit ⁊ pepit ⁊ durat usq; ibi. Et erit
in loco vbi dicet̄ eis. Quarto v̄o p̄pha p̄uidet ⁊ predicat̄ illi⁹
p̄p̄i excecari illuminationē s̄m partē aliq; sc̄licz reliq;as q̄ salue
facte sunt. scz ap̄loy ⁊ discipuloy ⁊ credenciū que s̄ūt ex iu:
deis. Et incipit in illo loco. Et erit in loco vbi dicet̄ eis. ⁊ durat
usq; in finez p̄mi capli. Quinto v̄o regredit̄ ad captiuitatē p̄:
dictam. ostendendo eā iustaz. ⁊ sup̄ hęc int̄pellat iudiciū eoy
qui salui s̄c̄i sunt ⁊ misericordiā d̄secuti. videlicz reliq;ay. Et inci:
pit particula illa caplo. ij. Dicite fratrib; nostris popule meus
iudicate m̄rem v̄ram iudicate. ⁊ durat usq; ibi. p̄pter hoc. Ecce
ego lactabo in medio capli. Sexto v̄o reūit̄ ad illuminationez
reliquiaz p̄missam. ⁊ incipit illa p̄ticula. vbi p̄cedens definit.
p̄pter hoc. ecce ego. sequit̄. Adduc; eam in solitudinē. ⁊ loq̄r
ad cor eius ⁊ dabo ei viuitores ex eodē loco. ⁊ sponsabote in
sempit̄num. ⁊ sp̄sabo te in fidem. ⁊c. q̄ spectant ad apostolos
discipulos. ⁊ credentes usq; in finez sc̄di capli. Septimo vero
ap̄it vnam aliam conūisionem filioy isrl̄. fūitam post longam
moram t̄pis et distanciam. conūisionem videlicz finalem ⁊ vl:
timā dum itrauerit gencium plenitudo. Et hoc caplo sc̄do per:
tonū vbi posito portento de muliere adulā vix multis die:
bus ex potestate concludit̄. qd̄ dies multos sedebunt filij isrl̄
sine rege ⁊ sine sac̄ificio ⁊ sine altari. sicut est dies h̄ ⁊ additur
q̄ post h̄ reuertetur ⁊ querunt dñm deum suum ⁊ dauid regē
suum sc̄licz ih̄sum xp̄m. Circa sc̄dam v̄o partē p̄ncipalē vbi

induit personam iudicis in quatuor capitulis per ordinem noue facit
Primo namque introducit dominum subeunte iudicium. et allegantem
multiplex peccatum filiorum israel. et hoc in principio quarti
capituli ubi subdit. Non est veritas non est misericordia maledictum
et homicidium iudauerunt et sanguis sanguinem tetigit. Et statim
subdit flagellum. propter hoc lugebit terra. et sic ponit dominum quasi vo-
lentem subire iudicium an iuste flagellet. Sed ex altera parte ostendit
omnem defectum. quia filii israel nolunt subire iudicium. et hoc ibi.
Veritatem unusquisque non iudicet. etc. Secundo ex quo nolunt sub-
ire iudicium propheta annuntiat flagellum. et tribus propter duplex peccatum.
scilicet propter peccatum ignorantie quia legem domini erant oblitivi. propter quod
ait. Nocte feci tacere matrem tuam eo quod non habuit scientiam. Et propter
peccatum idolatrie quod fornicati sunt contra dominum. et idola coluerunt.
et propter hoc subiungit. fornicati sunt et non cessauerunt. Quare illa
pars ab illo loco. Nocte tacere feci matrem tuam. usque ibi. Si forni-
catis tu israel non derelinques saltet iuda. usque in finem. capituli. in
Quarto vero propheta ingreditur iudicium obmissio toto populo cum centi-
sacerdotum et principum ac minorum. Et hoc quinto capitulo quod incipit. Audite
hoc sacerdotes. usque ibi. Ruet etiam iudas. Quinto vero annuntiat duabus
tribubus quod non sunt secute suum consilium et hoc ab illo loco. Ruet etiam
iudas usque ibi. Effraim in desolatione erit. Sexto vero ostendit
populum israel desolatum querentem sibi subsidium super flumem et inutile re-
gis assiriorum. cum tamen deberet per refugio in tribulationibus et flagel-
lis istis recurrere ad dominum. Et hoc ab illo loco. Effraim in desolatione
erit. ubi sequitur. in die correctionis in tribulationibus israel omni fi-
dem. et sequitur. abiit ad assir. misit ad regem ultorem et ipse
non poterit saluare nos. usque ibi. vadens ad locum meum reuertar.
Septimo vero conuertit se ad tempus futurum videlicet ad tempus christi. per
quo reuertetur et confugient ad ipsum ista occasione nata. quia lo-
cutus fuerat de confugio ipsorum ad assirum. et incipit pars illa. va-
dens reuertar ad locum meum donec deficiatis et queratis faciem
meam. que sunt verba christi dicentis. Non me videbitis amodo
donec dicatis. Benedictus qui venit. etc. Et durat per sextum capitulum
quod incipit. In tribulatione sua. ubi et agit de christi resurrectione
ne cum ait. viuificauit nos post duos. etc. Et de eterna gratia

a patre. cum subdit. quasi diluuium preparatus est egressus eius. Et
temporali nauitate ex matre. tu aut. q. venit nobis quasi ymber rpanens
Et finitur pncula ista. in versiculo illo. et misericordiam volui et non sa
tristiam. et ineniam dei plus q. holocaustum. ¶ Octauo promittit dua
bus tribus misericordie amicum. et decem tribubus claudit ipsu. Et in
cipit illa pncula in loco illo. Ipsi sicut adam puaritati sunt pactum
meum. ubi et q. taminata est israhel. sed et iuda pone messem tibi. conuer
tere captiuitatem populi mei. Et ibi pars illa et caplin. vi. finitur. ¶
¶ Nono vero propheta ex psona domini aperit huius diuersitatis cum
et motiuum. quare scz super israhel claudet signu misericordie. et tamen
super duabus tribubus aperiet ipsum. Et incipit pncula illa. cum
sanare vellet israhel. reuelata est iniquitas effraim. in pncipio capli
vi. Et durat usq. in finem per totum. Vbi describit culpam ieroboam
sub nomine effraim. qui induxit populum suum ad ydolatriam.
Et ostendit q. nullus ex regibus eorum clamauit ad dominu. nec re
uersus est ad eum. Sed omnes. reuerunt. Vnde dicit effraim panis
submicus. qui non reuersatur. etc. Cum tamen ex regibus iuda multi
reueri fuerunt ad eum. Et hec est causa q. dei misericordia no sana
uit israhel sicut sanauit duas tribus. ¶ Circa partem vero terti
ubi ppheta post iudicium assumit psonam pccatis clangentis. duo
sunt ppheta. Primo namq. clangit filioz israhel puaritatioez et cor
respondete punitioez p totu caplin octauu. ¶ 2o vero clangit eoz mira
bilium mutatioez et subuersioez de vno statu in alteru scz pspere in aduer
sum. p totu ca. nonu. In octauo igit ca. qd. incipit. In guttue tuo dan
git duplici puaritatioez et duplici punitioe. duplici culpa et duplici
pena. ¶ Primo tangit pma culpa scz transgressioe legis. a pncipio ca.
usq. ibi. regnauerunt. et no ex me. ¶ 2o clangit scda culpa scz assupno
nem regis ieroboam. et oim qui regnauerunt in. x. tribubus. Deinceps
contra voluntate diuina. voluntate inq. beneplacati. huius no cont
pmissioe dei. Qd. probat. q. ex auro suo et argento fecerunt ydolum.
et miserunt deu. Et statim diuisione subdit. contra vitulu que fecerunt
pncula a loco illo. ipi regnauerunt. vsq. ibi deuorata est iherlm. ¶ 3o dan
git pma pena q. respodet assupnoez regis con voluntate dei. et hec pena
fuit pscutio. scz ab assiris. tpe phur et theglath. phalazar salmanazar.

et senathie rub. et durat ps ista ab illo loco. denotat est israhel. nunc
factus est quasi vas imudum. quia ipsi ascenderunt ad assur. vsqz ibi.
quia multiplicauit. **C**langit q̄to pena correspondentem transgres
sionem legis. que pena fuit persecutio illata ab egyptijs. **E**t incipit par
ticularia illa. ubi desinit precedens. qui multiplicauit vsqz in finem
capli. **V**nde et inferendo gcludit. ipsi in egyptum couertentur. **I**n
nono vero caplo describit sex ppheta sex mutaciones filioru israhel de
statu pspero in aduersum. **P**rima quidem de opulencia et leticia in
famem et tristitiam ac sterilitate habundancie contraria. et hoc in
principio capli. noli letari vsqz ibi. **S**ecundo vero clangit
mutacione sapencie et philozophie. quia predictus fuit populus
israhel in stulticia et amenciam. **E**t hoc ab illo loco. **S**ecundo clangit
stultu pphetam insanum. vsqz ibi. quasi uas in deserto. **T**ercio clangit
mutacione sanctitatis quam in patribus habuit. in p̄tia et in spur
ritate quam tunc habebat tpe quo osee ppheta bat. **E**t hoc ab illo loco. **Q**u
uasi uas. usqz ibi. **E**ffraym quasi aus aduolauit. **Q**uarto uero clangit muta
cionem fecunditatis filioz in prolis carenciam. cu tamen eis pmissa
fuit. q multiplicarentur sicut stelle celi. et hoc a loco illo. **E**ffraym
quasi aus vsqz ibi. **E**ffraym ut uidi. **Q**uinto clangit mutacionem
dignitatis in ignominiam et opprobium a loco p̄dicto. **E**ffraym ut ui
di tuus erat vsqz ibi. **S**exto induat ppheta sup hoc ora
cionem suam a loco illo. **D**ixit eis dñe vsqz ibi. abier eos dominus deus
meus quia non audierunt eum et erunt uagi in nationibus. ubi
uertit se ad tempus xpi. quia hodie filij israhel per nationes uo
gantur. **C**irca uero quartam partem. ubi ppheta assumit
personam patris arguentis ac beneficia recolentis que in q̄tuor
caplis continentur. sic procedit ppheta. q arguit eoz in q̄tuor
quoz beneficiu recolendo. **P**rimo collationem terre uberrime caplo
nono uitis frondosa israhel. **S**ecundo educationem ab egyptiana seruitute
caplo decimo. sicut mare transit. **T**ercio protectione iacob in sua pere
grinatione in mesopotamia. **S**icut caplo. xij. **E**ffraym pasor. **Q**uarto
in custodia. **T**ocius populi in deserto et solitudine. **C**a. xij. **E**t
fram. **I**n x. ca. eoz in q̄tuor arguit ad meoria inuocato b̄nificiu
possessionis terre uberrime. **V**nde incipit. uitis frondosa isrl. fructus est eius. quod
refertur ad opulencia terre. **E**t statim s̄dit eoz in q̄tuor s̄dm multitudie

fructus sui. Multiplicauit altaria iuxta ubertate .2c. Et statim subdit pene apportionem. Nunt inuenerunt ipse confringent simulacra .2c. Rursus refuit beneficii magnitudinem ibi. Effraim vitula dca .2c. et subdit de tempore xpi. Tempus autem requirendi dominum cum uenerit quod docebit nos iustitiam. Tunc subiungit ingratitudinem. arastis iniquitate .2c. Et demum concludit pene apportionem. Consurget tumultus in populo .2c. In capitulo uero .xj. arguit eorum ingratitudinem ad memoriam reuocando secundum beneficium educationis scilicet de egiptiaca fructu. et incipit. Sic mane misit per inquit rex israel. ubi reuocat ad memoriam quod dicit ipse de egipto per moysen et aaron euitauit dices. Ex egipto uocauit filium meum .2c. Qualiter nutruuit et in aiate. educauit subdēs. Et ego quasi nutritus effraim. Qualiter eos traxit dixerit et inuauit subdēs. In funiculis adā thaz eos. Et quod super hijs erant effecti ingratissimi ad idola iam conuerti. Ideo predicat quod eos per assyrios captiuabit quauis non reuertant in egiptum. unde subdit. Et ero eis quasi exaltatus iugum. et assur ipse rex eius .2c. Demum misericordia predicat quod non consumet eos totaliter sicut adama et sebijon consumpsit. sed aliquis liberabit de .x. tribubus una cum iuda. Et hoc ab illa parte. Quo dabo tibi sicut adama. usque in finem capli .xj. In capitulo uero .xij. arguit eorum ingratitudinem. tunc beneficium ad memoriam reducendo protectionem. scilicet eorum patris iacob in sua pignoratione dum iuit in mesopotamia hirie. Et permittit eorum ingratitudinem in principio capli. Effraim pascit uentum. subdit beneficii magnitudinem respectu iacob ibi. Iudicium deo cum iuda in utero supplantauit fratrem suum et inualuit ad angelum. Rursus refuit eorum ingratitudinem et dicit. Effraim uerum diues. Et subdit beneficii magnitudinem. Et ego dominus deus tuus. de terra egipti. Rursus redit ad eorum ingratitudinem ibi. Si in galaad ydolum. Rursus ad sui beneficii magnitudinem. Fugit iacob. Demum concludit pene apportionem ibi. Ad iracundiam .2c. In capitulo uero .xij. arguit eorum ingratitudinem quartum beneficium reuolendo. Custodiatis uidelicet in deserto solitudine. Et permittit eorum ingratitudinem in principio capli. loquere effraim. Et subdit pene apportionem. Ideo erunt quasi nubes subdit sui beneficii magnitudinem. Ego autem dominus deus tuus. Ego cognoui te in deserto. Rursus refuit eorum ingratitudinem ibi. Et ad

impleti sunt. Addit pene pporcoz. Et ego ero eis q̄si leena. Sur-
 sum sui beneficij magnitudinē ibi. Perdicio tua isrl̄ timodo
 ex me auxiliū tuū. ⁊ itm̄ eoz ingratitudinē. Colligata est iniqui-
 tas effeajm̄. Rursum pene pporcoz. Dolores p̄cipientis. Ad
 huc sui beneficij magnitudinē. De manu mortis libabo eos.
 Demū pene pporcoz. Cōsolatio tua abscondita est. ⁊c̄. ibi autē cō-
 tinet beneficiū destructiōis mortis ⁊ inferni xpm̄. Ego mors
 tua o mors mortis tu⁹ ero inferne. ⁊ fm̄ h̄ patz qualit̄ in istis
 q̄tuor caplis se habuit ppha ad modū p̄is filioz ingratitudi-
 nem arguentis p̄ p̄p̄coz ad beneficia iā collata. In quibz et oc-
 casione nacta in pl̄ibus locis ad xpi tempora se comūit. Circa
 q̄ntaz vō p̄tē ⁊ vltimā q̄ in xiiii. ca. d̄net̄ assumens ppha p̄sō-
 nā silentis amici. Primo expr̄mit suā indignatōz q̄ filios isrl̄
 qz deū reliquerūt. vñ̄ ic̄ipit. peat samaria qm̄ ad amaritudinē
 cōcitauit deū suū. Sec̄do subdit suā solatōz. Conūit̄ isrl̄ ad co-
 minū deū tuū. Tercio addit dei re. p̄missionē. Sanabo stricōes
 eoz. diligam eos sp̄otaneē. Quarto et vltimo n̄ponit ppha
 clusionēz excitādo n̄raz attentōz ibi. Quis sapiens ⁊ intelligit
 ista. ⁊ in h̄ osee finit̄. **Quisio icelis.**

Qunc accedit icel ⁊ diuidit̄ in duas p̄tes. sc̄ilicet in par-
 tē amiatuā pene ⁊ captiuitatis. ⁊ in partēz repromissi-
 uam venie ⁊ iocūditatis. ⁊ inc̄ipit̄ s̄a pars ēca mediū
 capli. ij. Nunc ḡ dicit d̄ns. comūit̄m̄i ad me i toto corde v̄ro
 In amiatō vō p̄mo p̄dic̄it̄ respectu toti⁹ regiōis iudee deua-
 statōz. ⁊ hoc in ca. p̄mo. vbi auditores p̄mo redd̄it̄ attentōes. Au-
 dite h̄ senes. dem̄de subdit̄ fm̄ōes pabolicos de amestioe eru-
 ce locuste. brun. rubiginis q̄ designabant q̄tuor monarchias q̄
 iudeos per succēssionez ip̄is corrosērūt ibi. Behidūū eruce. ⁊c̄.
 Deinde pabolā ad aptat̄ p̄positū ibi. Gēs ei ascēdet ad trā meā.
 Et iūtat v̄gmes agricolas sacerdotes aialia ⁊ greges capos et sō-
 tes. ⁊ p̄ h̄ ostēdes respectu regionis in mensam deuastationē.
 Tercio vō p̄ncipalit̄ amiat̄ respectu sion ⁊ regie ciuitas ob-
 sidionem. captionez ⁊ de p̄p̄lacionem. in principio capli. ij. Ca-
 nite tuba in sion. vbi p̄mo exercit⁹ aggregatur. Deinde ibi. Ante

facie eius ignis. 2c. p. exercitum ciuitas turbat. Deinde ibi. vr.
 ben. ingredient p exercitu ciuitas captiuat 7 de l'par. 7 sic finit
 pma pars q erat ammatua. Tunc sequit scda pars re pmissi
 ua venie. Nunc g in toto corde vbi facit q appha. Orimo na q
 horat ad penitencia. Secdo vo ibi. zelat est dñs iraz suaz. solat
 re promittendo multa. beniuolencia 7 tpalem habudancia q de
 bet referri ad temp⁹ redit⁹ de captiuitate. Tercio ibi. Et erit p⁹
 b. Effudam de spu meo sup omes carne. vbi conuict se ad rps
 rpi. 7 re promittit spūs sci grāz sup filios iudeoz diffudendam
 q debet referri ad aplos p⁹ conuisionē ppli p⁹ozis. Quarto ibi
 Et ecce in diebus illis ca. iij. in pncipio re promittit futaz vindi
 ctaz quā deus fecit sup omem gentē in iudicio. Quinto ibi. Et
 erit in die illa stilabūt mōtes dulcediez. re promittit post iudi
 ciū respectu brōz etnaz gliaz. 7 respectu dānatoz penā etnaz
 Et sic ioel finit. **C**onuisio amos.

Qunc accedit amos 7 diuidit i pres. viij In pma nā qz
 parte. viij. gētibz amiat gñalit. ppē qñaz. steril 7 culpe. Quia
 damasco gaze tiro. edom 7 filijs amon amiat in ca. pmo. Mo.
 ab vo inde 7 isrl. ca. ij. Deinde in scda pte sup filios ismel speā
 lit 7 singularit reuēdo amiat eis penā debetā ppē pccm ydola
 rie. 7 h ca. iij. vbi pñittit eoz ingratitudiez cū ait. Timmō vos
 cognouit. Et subdit ceptā indignacoz. Nūqd ambulabūt pīt
 tuo. Et addit debitā amiacōz ibi. ppēa h dicit dñs de⁹ tribula
 toz. 2c. Et vltio expmit pccm idolatrie. 7 puaricacoz ppē quaz
 amiat ibi. Audite 7 testamī in domo iacob. 2c. Deinde in ticia
 pte amiat eisdē ppē pccm i pnie. 7 h ca. iij. vbi expmit. vnde
 ortū hēbat eoz in pnia. Et ex h q erāt nimis impiguati de boz
 nis dñi. 7 subdit multiplicē dei penā quā eis itulit vt puocarz
 ad pniaz ibi. vnde 7 ego dixi vobis. Et cludit eoz impniaz. et
 ex ipnia amiat ēca finē. capli. iij. cū ait. Et non redistis ad me
 dicit dñs. q ppē h faciā. 2c. Deinde in qrtā pte amiat eisdēz ppē
 pccm iniusticie. violencie 7 rapine. 7 h ca. v. vbi pōicit penā di
 nit. vrbs de q egodiebanē mille reliquuntur in ea cētū. 2c. Et sb.
 dit pccm rapine qd habūdabat in eis. Idēo p eo q diripie

batis pauperem. Et ubiq; p totū caplm misceat pccm colūnie ⁊
 violencie cū pportōe debite pene ut patz. Deinde in v. pte cō
 minat eisdē ppter pccm lasciuie ⁊ supbie. in caplo. vi. qd̄ incipit
 Ve vobis qui opulenti estis in sion. Et subdit de lasciuia. Qui
 dormitis in lectis eburneis. Et de supbia. Detestor ego super
 biā iacob. ⁊ ibi. Qui letamini in nichilo. q̄ dicitis. Nūqd̄ nos in nra
 fortitudine assumpsim⁹ nobis cornua. Et ubiq; imiscet core
 spōdens ⁊ pportionalē pena. Deinde in. vi. anniat eisdē ppter pcc
 catū malicie ⁊ affcitate igrācie qz dolebāt qz pphē annūciabāt
 eis veritatē. ⁊ h̄ anniet in caplo. vii. vbi introducit visio ficto.
 ris locuste ⁊ trulle cemētarie p q̄ defigbat calaitas fūta. ⁊ sub
 dit rephēcio ac pibicio pphē. Naz monz ipm amasias sacdoz
 vt rcedat a samaria ⁊ vadat in iudeā. v̄ audiebāt pphē. et ibi
 dē subdit pena in amasīā ⁊ in iéoboā fūta ppter hāc. phibicoez
 Et h̄ ab illa pte. Et misit amasias usq; in finē capli. vii. Deinde
 in pte. vii. q̄ in. viii. ca. anniet amiat eisdē ppter pccm auaricie. ⁊ sub
 pmittit vncini pomoy. q̄ defigbat penā debita; auaricie. ⁊ sub
 dit vā hoim auaroy ibi. Audite h̄ q̄ cōtinis paupē dicētes. au
 geam⁹ sielū. supponam⁹ stacas dolo las. 2c. Et occoe accepta ex
 auaricia ⁊ cupiditate auri. auertit se ad cupiditate audiendi v̄
 bū dei qd̄ refertur ad tempus xp̄i. ibi. Ecce dies veniunt dicit
 dñs ⁊ mittam famē in terram. 2c. Deinde in. viii. parte ⁊ vltia
 animatur sup filios israhel obstmatos ⁊ peccatores clausione
 sue misericordie. apōz v̄o respectu duay tribuum ⁊ marime
 reliqay que credite sunt in xp̄m. Et hoc anniet caplo. ix. vbi p
 mittitur de reprobacione pccozum ⁊ in creduloy a pncipio
 capli. Vidi dñm. usq; ibi. Indie illo suscitabo. Et concludit in
 troductio ihu xp̄i ⁊ eoy qui credituri sunt a parte illa. In die
 illo suscitabo tabernaculum dauid quod cecidit ⁊ reedificabo
 apinas muroz eius usq; in finem capli ⁊ prophete ton⁹

DIVISIO ARDIE

Qunc accedit abdias. ⁊ prophetat contra iudumeos.
 cuius pphia in vno caplo annietur. Et pmo inuchit q̄
 iudumeos ppter eozū supbiā. ponēdo eoy arroganciā
 cū ait. Superbia cordis tui extulit te. qui dicitis in corde tuo qd̄
 deridet me mēraz et statim subdit penā si exaltato fuerit

Secundo vō inuehit q̄ eos pp̄t vanā scienciā ⁊ mūdānaz q̄ fui
 in eis. Fuerūt nāq̄ augures ⁊ habentes scienciāz q̄ de ira est ⁊
 hoc facit cōsequent̄ ibi. **Nō** est prudenciā in eo. 2c. Tercio vō in
 uehit cōtra eos pp̄t mūdānaz ⁊ maliciā exēcitātā ab eis in frēm
 suū iacob. ibi. pp̄t infēctiōnē ⁊ pp̄t miq̄uitatē. 2c. Quarto ⁊
 vltimo pmittit filiis iacob quantū ad tribū iuda duratiōem
 pp̄tiaz ⁊ ihu xp̄i saluatoris p̄sentiaz in monte sion. ibi. Et in
 mōte sion erit saluatiō. ⁊ sanctus erit. Et cōcludit̄ pp̄bia in illo
 v̄ficulo q̄ loquit̄ de xp̄o. Et ascendent saluatores in mōtē sion
 ⁊ erit dñs regnum. **¶** Diuisio iōne.

¶ Vnc accedit iōnas pp̄ta cui⁹ dñiēcia diuidit̄ i partes
 septē. Nam p̄ma ps introducit iōna dñi impio resistē
 tem. Et incipit ps illa in p̄ncipio. Et f̄m est. duratq̄ us
 q̄ ibi. Dñs autē misit ventū magnum. Secūda vō pars intro
 ducit iōnā diuisio iudicio subiācentē. vellet nollet. q̄ pieci⁹ ē
 in mare. ⁊ incipit ps illa ibi. Dñs autē misit ventū magnū in
 mare. Et durat usq̄ in finem capli p̄mi. Tercia vō ps introdu
 cit iōnaz de vtero ceti p̄gandi p̄digio exēūtē et de naufragio
 euadentē. ⁊ hęc pars cōtinet̄ in toto sc̄do caplo. vbi pmittitur
 quātumim venire ceti steterit. Et subdit̄ q̄z deuote orauerit et
 ad deum clamauerit. ⁊ concluditur qualiter ip̄sum cete in ter
 ram euouerit. Quarta vō ps introducit iōnaz diuisio māda
 to ⁊ ip̄io replicato obediētē. Et incipit ps illa in p̄ncipio ca
 p̄lij. Et factum est usq̄ ibi. Et cōdiderūt viri in iuete. Quinta vō
 pars introducit plebem ⁊ regem ninive audito dei cōsilio.
 ⁊ cōminatō excidio penitētē in loco illo. Et cōdiderūt viri nini
 uite. usq̄ in finem sc̄ij capli. vbi cōcludit̄. Et misit̄ est dñs ⁊
 non fecit. Sexta vō pars introducit iōnam de nōn ipleto suo
 oraculo adolentē. ⁊ quasi de mēdacio erubescētē. ⁊ hoc a p̄n
 cipio q̄rti capli. Et afflict⁹ est iōnas. usq̄ ibi. Impauit dñs d̄s
 ederam. Septima vō pars et vltima introducit dominū sub
 quodam portento. et iudicio iōnam leniētē ⁊ demulcentem
 quia sub signo edere. viridis q̄z percusserat firmis ⁊ exaruit.
 Et durat pars ista ab illo loco. Et p̄pauit dominus ederam.
 usq̄ in finem pp̄bie. **¶** Diuisio michæ.

Unc accedit michas. et diuidit in partem aminationis
que durat per tria capla. Et in parte reprobationis durat us-
que ad quarto caplo. Et erit in nouissimo die. et durat us-
que in finem. per capla. v. Circa prima partem per ordine. vij. facit.
Primo namque inuocat deum in testimonium ibi. Audite populi mei
postquam posuit titulum et phemiū. Secundo vero amittitur filius israel
apertum peccatum idolatrie commissum in deum. ibi. In scelere iacob omne
istud et in peccatis domus israel. ubi describit idolatrias. x. tribuum
et licet amittit eis penas nichilominus introducit ex eis christum fu-
turum in illo uiculo. Ad hunc heredem adducam tibi et usque ad or-
dinem ueniet gloria israel. Tercio vero amittit eisdem apertum peccatum
calumnie et iniuste commissum in proximum et hoc in principio capli. ij.
Ve qui cogitatis in uentre. sequitur. Concupierunt agros. domus
rapuerunt calumniabantur. Et addit pena. Ecce ego cogito. et
Quarto vero amittit eisdem apertum peccatum incredulitatis et resisten-
cie amissum erga prophetas tetum ibi. O israel ne loquimini
loquentes. non stillabunt super istos. et qui dicebat israel contra
tra prophetas. unde et ipse michas dicit. quod ueritatem ita esset. scilicet
quod non haberet spiritum dei. sed potius mendacium loqueretur. ex
hoc minuens quod sciebat se dicere uerum. quamuis illi non crederent
Et occasione incredulitatis istorum uertit se ad crudelitatem re-
liquam israel pro tempore ihesu christi quod stratio in contrarium et hunc in fi-
ne capli. ubi dicit. Congregatione congregabo iacob. ascendet
enim patens iter ante eos et transibit rex eorum coram eis. et
dominus in capite eorum. Quinto amittitur eis propter culpam
principum. in principio capli. iij. Et dixi audite principes. et
Sexto propter culpam prophetarum malorum et seducencium ibi. Nec
dicit dominus super prophetas qui seducunt. Septimo et ultimo
propter peccatum omnium simul principum. scilicet prophetarum et sacer-
dotum ibi. Audite hic principes domus iacob. unde concludit
apertum hunc contra nostrum. sion quasi ager arabitur et iherusalem quasi acer-
uus lapidum erit. Circa partem vero secundam que est reprobationis
attendendum. quod postquam prophetauerat templi destructionem. et iherusalem redu-
ctionem in aceruum lapidum. et quod mons sion araret. ideo uertit se
ad tempus christi gaudiosa per illo tempore promittendo. et facit quatuor propheta.

52

Primo namq; predicat et prophetat christi vniuersalitate que erit omnie salu-
tare. et rex vniuersalis omnibus gentibus. et hoc quarto capitulo. In principio
namq; agit deuotione gentium ibi. Ecce erit in nouissimo die
num. 2c. Deinde vero deuotione plium iudeorum christo adherentium
Et ostendit quod prima potestas regni christi. scilicet primitua ecclesia erit
in sion. et iuxta turrem gregis nebulosam que erat in arce sion. ubi a-
postoli et primitua ecclesia. sancti spiritum receperunt. et hoc facit ibi. In
die illa dicit dominus. 2c. Deinde vero ostendit quod quantum erat per tpe
presenti quo prophetabat oportebat eos subire exilium caldeorum et ba-
biloniorum. et ideo per tunc erat eis dolendum quod non habuerunt
aspectum ad diuinum consilium. quod intenderat mittere christum tanquam cornu
ferreum. et hoc facit ab illo loco. Dole et satage. usque in finez capli
Secundo principaliter propheta predicat primum ac prophetat christi mobilitate.
Et hoc per totum capulum quantum quod incipit. Tunc vastaberis
filia latromis. ubi agit de christi paciencia ibi. In vga perciet maril-
la iudicis. Vel de christi ortu in bethleem. et de eius sapia nobili. et ibi.
Et in bethleem effrata. 2c. Et de christi generatione eterna a preterito ibi. Et e-
gressus eius a principio eternitatis a diebus. Et de eius matre vrgine
et eius nobili. comonua quantum ad apostolos ibi. Et suscitabi-
mus super eum. septem pastores et octo principes. et subdit de se-
miatione et apostolorum per vniuersum orbem. Et erunt relique
iacob in medio populorum quasi ros a domino et quasi stille
super terram. et concluditur modus quo triumphabunt de orbe.
quia non per equos. nec per quadrigas aut per arma malicia ibi. Et
erit in die illa dicit dominus. et ex hoc descripsit propheta huius
regis christi nobilitatem in regendo. Tercia vero principaliter propheta
predicat legis christi suauitatem. et hoc capitulo sexto quod incipit. Au-
dite que dominus loquitur. ubi propheta reducit ad memoriam ex pre-
teritis ipsa beneficia ibi. Popule meus quid feci tibi. 2c. Deinde
excludit legis antique onera ibi. Quid dignum offeram domino
Deinde introducit legis noue suauia consilia ibi. Indicabo tibi
homo quid sit bonum et quid dominus a te. Deinde vero rede-
undo ad tempus quo loquebatur propheta aperit filiorum israel sce-
lata et futura flagella ibi. Audite tribus et quid appbabit illud

Quarto et ultimo pdicit ppha iudeoy scandalū et fufaz cecra
tē q̄ hodie scandalizant in xpm. ⁊ h̄ p totū ca. vii. v̄ in p̄ncipio
nūat ppha iudeoy multiplicē neq̄ciaz malignitatē et cecitatez
vnde dicit. q̄ non est boerus ad comedendū p̄st sc̄us de terra.
Deinde dicitur ipsemet suaz fidelitatez et credulitatē ibi. Ego
autē ad dñm aspiciā. Et subdit etiā p tpe finali. Deide v̄o pro
pheta sup hoc emittit feruentē oracionē ad dñm ihm xpm. ut
reūtat ad suū gregem ⁊ ad suā hereditatē ibi. P̄asce pplm tuū
in virga tua. ⁊ reliqua usq̄ in finez pphie. vbi dicit. Oabit re
ritatem iacob misericordiā abrahaz. que iurasti p̄ribus n̄ris a
diebus antiquis. ⁊ sic finit. **Diuisio naui.**

Nunc accedit naui ⁊ diuidit in partes quinq̄. Primo
nāq̄ p̄mittit in om̄ez gentem peccatricem om̄iationez
ḡnalem. ⁊ hoc a p̄ncipio. On̄o niniue dñs emulatoz
ulq̄ ibi. Bonus dñs ⁊ confortans. Secundo v̄o p̄dicat mor
tem et om̄iationem contra sennacharib affiriozum
cōpleta est tpe ezechie quando fuit iherusalem liberata. Et in
p̄ncipio ca. Tercio v̄o om̄iatur ḡ ipaz niniue ciuitatē ⁊ p̄dicat de
p̄lationē. ⁊ hoc totū caplm fm̄. vbi introducit ppha nabucho
donosoz contra niniuez ascendentē ibi. Ascendit qui dispersat
te. Deide nabuchodonosoz p̄liantēz ibi. Ascendet muros eius
⁊ p̄pbitur umbraculum. Deinde niniuez ⁊ regem affiriozū
succumbētēz et fugientem a facie nabuchodonosoz ibi. Et nini
ue quasi piscina aquay. Deinde nabuchodonosoz diuicias di
ripiētēz ibi. Diripite argentum diripite aurum. ⁊ reliqua usq̄
q̄ in finem capli. ij. Quarto propheta p̄dicat culpas niniue
p̄pter quam meruit talem punicionem caplo sc̄io quod incipit
Ne ciuitas sanguinū vn̄uersa mendacij. sequit. Corruent in
corporibz suis propter multitudinē fornicationum. Quinto ⁊
ultimo p̄dicat niniuem futuraz inderisionem om̄ibus genti
bus q̄ ante ipsaz timebant ibi. Et erit om̄is q̄ viderit te ⁊ filiet
a te. ⁊ dicz vastata es niniue. ⁊ ibi. Tu ḡ iebzeabis ⁊ dispecta
eris. Et inducit deide similitudinē et pabolā locuste. d. q̄ trans
ibit gloria regni affiozū sic a uolat locuste. ⁊ h̄ finis pphie. nau

In h̄ aut̄ p̄p̄ha continet̄ de xp̄o in fine p̄mi cap̄li. ubi dicitur. Ecce sup̄ mōtes pedes euangelizantis pacem. Celebra iuda fe-
stiuates tuas. 2c. Et hoc adducit augustin⁹. xvij. de ciuitate
dei cap̄lo. xxxi. Quamuis ad h̄am possit intelligi de liberatione
iherusalem ⁊ iudee de manu sennacharib que facta est tēpore
ezechie.

Diuisio abacuth.

Quoniam accedit abacuth ⁊ diuidit̄ in tres partes. Nā p̄ma
pars introducit p̄p̄ham ad ūsus d̄ni querelē ⁊ q̄s
audacter assumētē. ⁊ hoc in p̄ncipio. ubi videns p̄spe-
ritatē nabucho d̄ 10302 ait. **V**l q̄q̄ d̄ne clamabo et non ex au-
dies ⁊ taces conculcante impio iustiorē se. ⁊ durat pars illa
p̄ cap̄m p̄mū. ubi p̄mo p̄mittit̄ q̄stionem. Deinde ibi. **A**spi-
cite in gentibus. adducit questionis rationē in duabus p̄po-
sitionibus. **P**rima est q̄ nabuchodonosor et eius exercitus erit
inimicibilis et omne regnum obtinebit. hanc ponit cū dicit.
Aspicite in gentibus. **S**ecundā vō. q̄ non imputabit deo vero.
sed post idola. ⁊ p̄p̄ h̄ adorabit. ⁊ imolabit sue potencie q̄ ap-
pellat sagenas ⁊ hanc ponit ibi. **T**er mutabit̄ sp̄s eius. usq̄
in finem. ex quibz p̄p̄ha concludit. mirādum est merito ⁊ que-
rendū a deo quō h̄ sustineat et p̄mittat. **S**ecundā vō pars in-
troducitur d̄ni respondentē. ⁊ hoc in sc̄do cap̄lo a p̄ncipio. In
p̄ncipio nāq̄ cap̄li pat̄ se p̄p̄ha ad audiendū diuinū respōsū.
unde ait. **S**up̄ custodias meā stabo. Deinde vō p̄mittit̄ di-
uinū respōsum clarū ⁊ manifestum. Et respondit d̄ns michi.
scribe visum ⁊ ex plana eū. **P**ost vō p̄dicat̄ destructioez regni
caldeoz quā perebat p̄p̄ha que facta est in balthasar. ebreo et
sup̄bio. unde subdit. **Q**uō vnū potestatē decepit. sic erit sup̄bio
vir. Deinde subnectit quō veniet om̄ibus gentibus in derisū.
ibi. **N**ūquid non omnes isti. Deinde discurre p̄ vicia p̄p̄ q̄ me-
ruit regnum illud deuastari. **P**rimū quidē fuit violencia q̄ reg-
num illud om̄ia alia oppressit. ⁊ illud tangit̄ ibi. **V**e ei q̄ mul-
tiplicat v̄ba sua. **S**c̄dm̄ fuit avaricia q̄ tangit̄ ibi. **V**e qui cong-
rat avariciāz malam domū sue. **T**ercū fuit homicidiū ⁊ malī-
cia q̄ tangitur ibi. **V**e qui edificat ciuitatem in sanguinibus.
Quartū fuit ebrositas ⁊ gula in q̄ etiā fuit balthasar infectus

q̄ tangit̄ ibi. **Ve** qui dat potū amico suo. **Quintū** fuit idolatria
maria q̄ t̄ngit̄ ibi. **Ve** q̄ dicit ligno exp̄giscē. in finē capli sc̄di
Tercia v̄o pars introducit p̄phaz̄ deo reḡciatē et sup̄ hoc
deuotū canticū p̄ponēz̄ p̄ totū capl̄m. in. ibi. **O**ne audui au
ditiōnē tuā et timui. **In** quo quid c̄ntico p̄mo p̄phat̄ de x̄po
incarnatiōe t̄gens̄ r̄ps̄ ibi. **D**eus ab austro veniet. et modo
ibi. **A**puit celos̄ gl̄oria eius̄ et laudis eius̄ plena est̄ tra. q̄ refer
tur ad x̄pi p̄dicatiōnez̄ et vitam pro qua dicit̄ iohānes q̄ vi
dimus gl̄oriam eius̄. gl̄oriā quasi v̄nge. 2c. **Sec̄do** v̄o p̄phat̄ d̄
x̄pi passiōe ibi splendor eius̄ vt lux erit̄ cornua in ma. eius̄. 2c.
Tercio p̄phat̄ de mortis destructiōe et de resurrectiōe ibi. **A**n
faciem ei⁹ ibit̄ mors. **Quarto** de inferni spoliatiōe ibi. **E**gredi
etur dija. 2c. **Quinto** de toti⁹ orbis subūsiōe a ritu gentili et p
verso. et conūsiōe ad x̄pm. ibi. **A**sperit̄ et dissoluit̄ gētes. Indi
nati sunt colles in. indi. h̄ est̄ imptores. **Sexto** agit̄ de iudicio et
extrema ex̄aminatiōe ibi. **S**uscitās̄ suscitabit̄. et ibi. **D**edit̄ abis̄
suis̄ vocem suam sc̄z̄ mortuos suos. et ibi. **I**nfrenitū sc̄cultabis̄
fram. **Septimo** v̄o p̄pha ostēdit̄ q̄ amore x̄pi. r̄turi de⁹ libe
rauit̄ ppl̄m suum de captiuitate caldaica et destruxerat regem
babilonis vt nasceret̄ x̄ps̄ ex populo a captiuitate redempto.
Oro destructiōe aut̄ regni babiloni p̄ncipal̄ intentiō p̄phe a
p̄ncipio fuit. hoc aut̄ fit̄ ibi cū dicit̄ in c̄ntico. **E**gressus es in sa
lute et ppl̄i tui. 2c. **Ultio** aut̄ agit̄ de noiē x̄pi et ip̄ius̄ int̄tūlatiōe
vnde ait̄. **E**go aut̄ in d̄no gaudebo. et exultabo in deo ihu meo.
Vbi etiā at̄tēdendū q̄ alludit̄ historijs̄ antiq̄s. **Q**uia et app̄itōi
d̄ni in rubo q̄ facta fuit̄ moisi vbi dicit̄. **D**e⁹ ab austro veniet et d̄
et sc̄us de mōte pharā. vñ de vno. xxxij. **D**ns̄ de sina venit et d̄
seijr ortus est. nobis̄ app̄uit de mōte pharā. **E**t cornute ac splē
dide faciei. moisi cū dicit̄ **S**plendor ei⁹ vt lux erit̄. cornua. 2c. **E**t
p̄cussioni egipti cū subdit̄ ibi. **A**bscōdita est̄ fortitudo ei⁹. 2c.
Et destructiōi ppl̄i cananei ac timori incussō oib⁹ vicinis natiōi
bus ibi. **A**sperit̄ et dissoluit̄ gētes. **E**t diuisiōi maris rubri.
ibi. **N**ūqd̄ in fluib⁹ nat⁹ es. **E**t diuisiōi iordais̄ ibi. **F**luuios sc̄i.
des̄ ire. **E**t statione solis tpe iosue. ibi. **S**ol et luna steterūt. et sic
in fine laudē dei concludit̄ ibi. **E**go autem in d̄no gaudebo. et

Sic pphā finit.

Divisio sophonie.

Quinc accedit sophomas. Et diuidit i qnqz ptes. Primo
 naqz ponit gñalē amiationem sup oēs pphos i pncipio
 Congregās dgregabo Scdo spūales; correctōz; z corze
 priōz sup habitatores ierlm z iudeos paz post ibi. Et extēdaz
 manū meā. vbi etiā miatur sacerdotibz cū ait. Et disyda; de lo
 to h reliqas baal. Demde de regibz z pncipibz cum subdit. Et
 erit in die hodie visitabo sup pncipes. Demde habitatoribus
 omibus ibi. Et erit in die illa dicit dñs. Demde amiat existēti
 bus i latibulis ibi. Et erit in die illo scrutabor ierlm i lucernis
 Demde cōclndit magnitudiez tribulatiōis et amaritudinis ibi
 iuxta est dies dñi magn⁹. usqz in finē capli pmi. Tercio vero;
 ponit monitionem ad pñiaz. in pncipio capli. ij. duente. z se
 quē. qrite dñm. qrite iustū. h qmodo obscūdas in die furoris
 dñi. Quarto vō ponit gencium aliaz extēniationez omiodaz
 ibi. Quia gaza destructa est et astolō nidesertum usqz in finez
 capli. ij. vbi amiat destructionem philistēis quātū ad qtuoz ci
 uitates. gaza astalonē azorū. et acharō. ibi. Quia gaza destru
 cta est. Demde imiat moabitis et amonitis qui sepe fuerunt
 infesti iudeis ibi. Audiuū ob pbrū moab. Deide ethiopiōz ibi
 Sed z nos ethiopes. Deide affirijs et babilonijs ibi. Et exten
 dit manū sup aquilonē. z reliqua usqz in finē capli. Quito vō
 ponit ppha z pñmittit solationē mariāz affrēam sup ciuitatez
 ierlm redemptā. z hoc p totum caplm. iij. vbi ppha de explo
 ratione incipit ut a ppat qz erāt indigni solatione quā deus fa
 cere intēdebat. z h in pncipio. vō puocatrix. deide pñsiaz. ihu
 xpi veri dei promittit ibi. Dñs iustus in medio eius mane iu
 diciū suū dabit in lucē. zc. Demde ad pñsenciam xpi malozū
 iudeoz execrationem futuram predicat ibi. Nesciuit iniquus
 Demde aliquos credituros ostendit ibi. Dixi attamen time
 bis mei et suscipies disciplinam. zc. Demde multas gentes et
 multos populos colligendos et predictis credentibus anue
 ctendos promittit ibi. Qua propter expecta me dicit dñs in
 dei resurrectionis mee. Sequitur vltra flumia ethiopie iude
 supplices mei. Et infra. Sperabunt in nomie dñi reliqua israhel

Deinde vō noue iherusalem sic congregate ex gentibus et ex reliquijs israhel. in que quidem iherusalē non est aliud q̄z ecclesia. gloriam et exultationē predicat ibi. Lauda filia sion. Et ultimo excellēcias et glorias illius iherusalem describit ibi. In die illa dicetur iherusalem. usq; in finem totius p̄phie. Et sic t̄minat̄ur sophias.

Diuisio aggei.

Unc accedit aggeus. Et diuiditur in sex partes. prima nāq; ē p̄pli reprehēsiua. p̄ eo q̄ pigritabant. reedificare templum dñi post exhibitionē quā fecerat cābises filius ciji. unde qui venerant sub cijo in babilonia habitabāt in domibus suis et illas ornabant et edificabant et non curabant de templo dicentes q̄ nudum venerat tempus p̄mitti. a dño quo debebat reedificari. Prima ergo pars est huius erroris reprehēsiua. a p̄ncipio usq; ibi. Et nunc hec dicit dñs. ponite corda vestra semiasi multū. Secunda vō pars est dicte reprehēsiōnis probatiua et firmatiua. Et incipit vbi precedens desinit. Et nunc hec dicit dñs. Dat enim duplex signū q̄ dō non placebantur paupertatē et multiplicē inopiam. Secundū ibi. Alce dicit in montē. quia per oppositū. Si edificent domū dñi. habebunt oīm copiam durat autē hec pars usq; ibi. Et dicit aggeus nuncius dñi. Tercia vō pars est populi exhortatiua p̄ aggeum exsequētib; zoroobele et ihesu magno sacerdote. et incipit. Et dicit aggeus. durat usq; in fine p̄mi capli. Quarta vō ps est xp̄i repromissiuā. et incipit caplo. ij. In die. xx. et q̄rta. mēsis. et durat q; usq; circa mediū. ibi. In. xx. et q̄rta. noni mensis. Et ps q̄ illi xp̄i repromittē cum dicit. veniet desiderat̄ cunctis gentibus et implebo domum istam gloria magna est domus istius nouissime plus q̄z p̄me. Quinta vō pars est prosperitatis et copie tēp̄alis predicatiua si reedificent tēplum. et incipit vbi precedēs desinit. In. xx. et q̄rta. et durat usq; ibi. Et factum est vbum dñi. Sexta vō ps et vltima est itē repromissiuā xp̄i. Et incipit vbi precedens desinit. Et factum est vbum dñi. durat q; usq; in finem p̄phie vbi expresse zoroobabeli. xp̄s ab eo descensur us pronūtiat̄ ibi. Assumaz te zoroobabel serue meus. et penā

te quasi signaculum quia elegi te. Et in hoc aggeus finitur.

Divisio zacharie

Qunc accedit zacharias. Et dividit in partes quatuor principales secundum quod illa prophetia quatuor tempora respicit. In prima namque parte ponuntur prophete spectantes ad tempus presentis reedificationis templi. quo tempore missus est zacharias ad confortandum zorobabel ducem. et iheroniam magnam sacerdotem et universam plebem. Et durat psalmus illa per quatuor capitula usque ad quantum exclusive. In primo namque capitulo ponuntur prophete qui spectant ad confortationem totius populi ubi reprehenduntur et monentur ne sicut increduli ibi ne sitis sicut preses vestri ad quos clamabant prophete. Deinde populo consolatio repromittitur ab angelo qui erat iuxta mirram sedes futuram equum rufum. et hoc in die. xx. et quarta. Deinde vero consolatio exprimitur que repromissa est et quantum ad reedificationem iherusalem. et continuam ac epuletam gentium destructionem et habundantiam bonorum temporalium et civitatum iudee possessionem ibi. Et dixit ad me angelus. sequitur zelator sum iherusalem. Deinde ostenditur et predicatur quatuor regnum principalium que ventilaverunt ad modum cornuum iherusalem et iuda destructionem. et hoc predicatur ad consolationem populi ibi. et levavi oculos meos. usque in finem primi capuli. In secundo vero capitulo ponuntur prophete qui spectant ad reedificationem civitatis et templi. Et permittitur appetitio angeli volentis locum metiri. in quo debebat iherusalem edificari et hoc in principio. Et levavi. Deinde introducit appetitio alterius angeli prohibentis iherusalem metiri pro eo quod tunc oportet esse eam latitudinis quod non possit mensurari nec muro circumdari propter multitudinem iumentorum et hominum que debebant in ea recipi. et hoc ibi. Et ecce angelus qui loquebatur mihi. Deinde vero vocat universi filii israel. dispersi per universum orbem ut veniant ad in habitandum ibi. Postquam erit iherusalem reedificata. et hoc fit in particula illa. O fugite de terra aglonis. Deinde ostenditur quod filii israel applicabuntur multi alii populi ut habitent simul cum eis. et hoc ibi. Et applicabimur gentes. usque in finem capuli ibi. haec autem quae in hoc capitulo dicuntur non videntur posse intelligi de iherusalem temporalis post reditum de babilonia quia nunquam fuit ibi tanta multitudo ut manifeste patet historias legenti. et ideo ad istas habet referri ad tempora ihesu christi quia ad illam parvam

ecclesiam in ierlm congregatā ex C. xx. psonis in die pentecostes
affluit et in corporata est tāta gentiū multitudo q̄ hodie metiri
non pot̄. In t̄cio v̄o caplo ponūtur p̄phie q̄ spectāt ad r̄edifi
tionē ihesu sacerdotis magni q̄ venerat de babilone p̄ r̄edifi
candē tēpli ubi p̄pha intuet̄ ihesū in veste sordida et h̄ in p̄nci
pio capli. Et ostēdi m̄i dñs. Deince intuetur culpam p̄
dimissas ibi. Quī venit et ait ad eos. 2c. Deince audiuit p̄
missionem magnam adeo factam ip̄si ihu ibi. Et contestaba
tur angelus. 2c. Deince conuertit zacharias ad xpm̄ p̄phiam
ibi. Audi ihesū sacerdos magne. 2c. Sequitur namq̄ de xpo.
Ergo adducam seruum meum orientem. 2c. q̄ non potest in
telligi nisi de xpo qui nat̄ est de zorobabele. In q̄rto v̄o caplo
ponūtur p̄phie que spectant ad confortationem zorobabelis
ducis regni p̄cipui. Et ibi introducit aureum candelabrum
cuius septenario lucernarum in puero. Et reuisus est. 2c. Deince
v̄o p̄pha querit huius candelabri expositionem et intellectū
Significabat enim rob̄or spiritus sancti virtute cuius et non
in robore exercitus zorobabelis. debebat edificare templum. et
hoc ibi. Et respondi. et aio ad angelum. Deince v̄o ex zoroba
bele p̄pha intuetur xpm̄ nasciturū ibi. Quid tu mōs magne co
ram zorobabele. sequit̄. Et adducet lapidem p̄marium. Et infra
videbunt lapidem stagnem in manu zorobabel. Deince v̄o
petit expositionem duarū oliuarū. et respōdet q̄ designabāt duos
os filios olei. zorobabele sc̄z et ihm̄ sacerdotem magnū ibi. et
respondi q̄ sunt due oliue. usq̄ in finem q̄rti capli. In sc̄da
v̄o parte paruuli ponunt̄ p̄phie spectantes ad tēpus future
in habitacionis in iherusalem. et in tota iudea post r̄edificati
onem ciuitatis et tēpli. et incipit pars illa. v. caplo. Et conūsus
sum. Duratq̄ per q̄tuor capla sequēcia usq̄ ad nonū exclusiue
In q̄nto nāq̄ caplo intuet̄ p̄pha. q̄ a tempore zorobabel usq̄
ad t̄pa machabeorū. per illud spaciū omnino abolet̄ idolatria
in iherusalem et iudea. Et ideo ponit̄ ibi duplex diuisio. Prima
de volumie maledictionis. q̄ referē ad fictū et falsum iuramē
tū et idolatriā et hoc in principio. et conūsus sum. 2c. Secūda

vo de aphora in pietate sedente in ea que significabat idolas-
 miam. Et subdit q̄ due mulieres sc̄z x. tribz que dicte sunt isrl̄
 et due tribz q̄ dicunt̄ iuda portauerunt illā impietatem in bā-
 bilonem in terraz sennaar quādo fuerūt captiuatē. ⁊ ibi dimi-
 serunt eam. nec ex tunc redeundo reportauerunt eam in terrā
 iuda. Et hoc fit a loco illo. Et egressus est angelus qui loqueba-
 tur. 2c. usq̄ in finem q̄nti capli. Sexto vo caplo p̄phice prouū-
 detur grecoꝝ monarchia ⁊ medozum in illo in medio tēpore
 unde ibi introducuntur. q̄tuor quadrigē significantes q̄tuor
 monarchias. Prima nāq̄ in qua erant equi rufi significat mo-
 narchiam assirioꝝ. Secunda in qua erāt equi nigri. monarch-
 iam medozum. Tercia in qua erant equi albi monarchiaz gre-
 corum. Quarta in qua equi varij. monarchiam romanoꝝ.
 ⁊ hoc ponit̄ in p̄cipio capli. Et conūsus sum. 2c. Deinde vo
 distinguūtur partes orbis vbi iste monarchie pugnare cepe-
 runt. ⁊ hoc ibi in qua erant equi nigri. Deinde vero concludit̄
 qualis monarchia grecoꝝ designata p̄ quadrigam terciā
 in qua erant equi albi. deleuit monarchiam medozum. ⁊ fecit
 in qua erant equi albi. deleuit monarchiam medozum. ⁊ fecit
 in qua erant equi albi. deleuit monarchiam medozum. ⁊ fecit
 tur in nam acq̄ilonis. 2c. In medio vo sexti capli. quod in
 pit. Et factum est verbum dñi ad me dicens. Sume a trans mi-
 ducate. 2c. ibi ostēdit̄ t̄cū. q̄ fuit in illo tēpore in medio sc̄z
 sequent̄ sac̄dotes post eum fuerunt duces usq̄ ad t̄pa macha-
 beozū melusue. ⁊ hoc designatur vbi dicit̄. Sumes aurū et ar-
 gentū. 2c. Deinde vo promittit̄ zoroꝝbabele ducatus gloria ibi.
 ecce vir oriens. 2c. Deinde vo ostēdit̄ m̄t̄ eos cordia zoroꝝba-
 belem sc̄z et ih̄sū ibi. Et erit sac̄dos sup̄ folio suo. Est at̄ notād̄
 hic q̄ illud qd̄ de zoroꝝbabele d̄. Ecce vir oriens nomē ei⁹. 2c.
 ⁊ nō pot̄ intelligi plene fuisse cōpletū in eo. ⁊ ob h̄ referri ha-
 bet ad xp̄m. In vij. aut̄ ⁊ viij. caplo ostēdit̄ q̄rtū q̄ fuit in illo
 t̄pe in medio videlicet p̄ph̄. par p̄sp̄itas ⁊ leticia. Sed in vij.
 introducit̄ q̄dam inquisitio facta a quibusdā viris q̄ a babilo-
 nia miserant in iherusalē ad p̄phas ⁊ sac̄dotes interrogantes
 an deiceps deberent ieiunare in q̄nto mense ⁊ in die illa videlicet

in qua p nabuchodonosor fuerat ierlm capta ⁊ destructa. **Ma**
p vij. años captiuitatis iudei ieiunauerūt semp p illam diez
interrogabāt illi viri an post reditum esset ieiunādū vel non. Et
hoc tangit in caplo vij. vbi etiā addit̃ ap̃be interpretatio in iu.
deos q̃ nec cū ieiunauerūt. nec cum comederūt in illis septē
ānis ex caritate ieiunauerūt aut comederunt dño. sed magis
p modo ap̃rio vt liberarēt. Et h̃ fecit ibi. **Loq̃re ad populum.**
Cum ieiunaueritis. 2c. vs q̃ in finem capli. vij. In. viij. aut ca.
pmittunt̃ ea que dicta sunt de pace ⁊ p̃speritate. p̃li ⁊ eta
cia. vnde fūta s̃nctitas ibi pmittitur. zelat̃ sum s̃on. 2c. ⁊ eta
tis longeuitas ibi. adhuc habitabūt senes et antiquus. Et pro
cōplemēto istius allegat̃ diuina potestas que sola ista splebit
ibi. **Si** videt̃ difficile. pmittit̃ ⁊ bonoz t̃paliū habundancia. Et pro
p̃speritatis ibi. vinea dabit fructū suum. Et pmittitur benedi
ctio ⁊ famositas ibi. Et erit sicut etatis. **Subdit̃** aut̃ informatio
moralis ibi. **Nec** sunt ṽba que facietis loquimini veritatem.
Deinde ṽo post longum ponit̃ reūso realis ad questionē su
pra positam h̃ ibi. ieiuniū q̃rti. ⁊ ieiuniū q̃nti. 2c. **Deinde** vero
ponit̃ cōnūso spūs ap̃halis ad xp̃m ⁊ ad vocationē gentium.
occasione accepta ex gloria et p̃missa. vt in telligant̃ illa t̃pe
xp̃i cōpleta. ⁊ h̃ facit ibi. **Vs** q̃q̃ venient p̃li. ⁊ ibi. venient gē
tes robuste ad q̃rendū dñm et ibi apprehēdūt. x. homines ex oi
bus linguis gentium s̃mbriaz viri iudei. In t̃cia ṽo parte p̃n
cipali ponunt̃ ap̃bie que spectant ad tempora machabeoz. q̃
successerūt duobz t̃poribz p̃missis. ⁊ durat p̃ duo capla. scilz
ix. ⁊ x. **In** ix. nāq̃ caplo agit̃ de iude ⁊ machabeoz. q̃
vbi pmittit̃ vastatio s̃m̃tiūaz ciuitatū fiendā p̃ machabeoz
T̃hri scilz ⁊ sidonis. gaze astolonis. ⁊ reliquaz ciuitatum cō
finium. ⁊ hoc ibi. **Onus** ṽbi dñi. **Deinde** ne quis decipetur p̃
tando iudam machabeum esse xp̃m ratione strēnitatis ⁊ p̃
bitatis sue. ap̃ba comittit̃ se ad xp̃m. p̃dicando q̃ non erit bel
lator nec ascendens sup equum. ⁊ hoc ibi. **Exulta** satis filia s̃o
ecce rex tuus veniet ⁊ ip̃e paup et ascendens sup asinam. **Ostē**
dit etiā q̃ non h̃bit arcum aut quadrigam ibi. **Et** disp̃gam q̃
drigam. Et q̃ p viam pacis acquirat diuinū ibi. **Et** loquetur

49

pacem gentibus. Et q̄ non liberabit pplm p sagittas et arcum
sicut falso expectant iudei. sed p sanguinē p̄p̄iū ibi. Tu v̄o in
sanguine testamenti tui. Deide v̄o reuertit ad iudā machabeū
ibi. Conūtinimī ad nūnciōz v̄nīcti sp̄ei. ul q̄ in finez capli. ix.
In x. aut caplo agit de machabeoz p̄speritate p̄mittit em̄ p
t̄pore illo futuram bonozum habundanciā. ibi. **O**etite pluuiā
Deide v̄o execrat idolatriam quā voluit introducere antiochus
in istahel. ⁊ quā recepunt sacerdotes ⁊ multi alij d̄ populo ibi
Quia simulacra locuta sunt in vtile. ⁊ sequit̄. **S**up pastores ira
tus est furor meus. Deide v̄o introducit mathaciam et iudaz
⁊ ceteros machabeos pugnantes contra regem et contra ido-
latriam ibi. **Q**uia visitabit d̄ns exercituum gregez suum. domū
iuda ⁊ posuit eos. q̄i equum glorie in bello. Deinde v̄o p̄dicie
congregationez iudeozum futurā. quia de multis partibus re-
dierunt iudei q̄ añ fugierāt postq̄ machabeī obtinuerūt victo-
riam. ⁊ hoc ibi. **S**ibilabo eis ⁊ congregabo eos. ul q̄ in finem
capli. In q̄rto v̄o parte ponunt̄ prophete que spectant ad tē-
pora romanozū que fuerant post machabeos. sub romanis nā
q̄ destructa est iherusalem. ⁊ iudei dispersi sunt per vniūsum
orbem in captiuitate eterna sicut est hodie. **C**ontinet aut̄ ps
ista q̄tuoz capla. Nam in .xj. caplo agit̄. de peccato pastozum
⁊ sacerdotum quoz machatione infectus est x̄ps p̄pter q̄
peccatum romani cepunt ciuitatem et templum. ⁊ ob hoc d̄z
in p̄ncipio capli. **A**peri libane idest tēplum ex signis libani cō-
structum. **P**ortas tuas ducibus sez romanozū. sequit̄ vox uli
latus pastozum. .x̄c. Deide v̄o propheta attendens pplm suum
destinari ad mortem et ad captiuitatem dolozū suum expri-
mens dicit. **P**asce peccora occisionis. Deide vero ponit causas
huius captiuitatis et dimissionis populi iudaici a deo. q̄ quid
causa fuit venundatio x̄pi. vnde p̄pha ponit pabolā de pastore
habente duas virgas. vnā appellatā de corē ⁊ aliam funi-
culum. que designabant duos populos. cum quibz deus inie-
ser̄ et pactum vt pascēt eos. **P**rimū nāq̄ pactum inuit̄ cū
filijs noe ḡn. ix. ⁊ hoc pactum irritauit̄ idolatria q̄ maior ps
filiōz noe fuit sequēte. **S**ecundū pactum inuit̄ cum abrahā

et filijs israhel ⁊ h irritauit sacerdotū malicia qua .xxx. argente
os dederunt pro xp̄o vt inficerēt eū. Et totū h̄ ap̄ba pulcher
rime deducit ab illo loco. Et assumpsi michi duas virgas. ⁊
deinceps vbi ait. Et apprehenderūt mercedem meā .xxx. argen
teis p̄cmet quo preciat⁹ sum ab eis. Et ibi subdit. Et tuli .xxx.
argenteos proieci eos i domo dñi ad statuariū. et deiceps ul
q̄ ibi. Et dixit dominus ad me. Deinde vero ap̄ba introducit
antixpm ostendens. q̄ q̄ noluerunt v̄m pastores ⁊ falsus scilicet
xpm. ideo demeruerūt ut deī eis pseudo pastor ⁊ falsus scilicet
antixps. Et h̄ facit a loco illo. Et dixit dñs ad me. fume tibi va
sa pastoris stulti. quia ecce ego suscitabo pastorem in terra. q̄
derelicta non visitabit. Et deinceps. o pastor et idolū derelin
quens germen. usq̄ in finem capli. In caplo v̄o. xij. post ciui
tatis destructionē propt̄ peccatū sacerdotū agit de ipugnatōe
⁊ persecutione fidelū et conūsiōe iudeoz multoz. et diu
sarum genciū sub illa persecutione. Naz romani post destructi
onem iherusalem fideles sunt persecuti. vnde in p̄ncipio capli
ap̄ba introducit sub nomie iherusalem discipulos et aposto
los ⁊ reliquos ex filijs israhel ex quibus fuit p̄mitua ecclesia
integrata. et ostendit q̄ omnes gentes. imo etiam et iudei ar
mabunt se contra istos. ⁊ hoc facit in p̄ncipio. Onus v̄bi dñi.
sequit̄ em̄. sed et iudea erit in obhdione contra iherusalem et
colligentur adūsus eam omnia regna terre. Deinde v̄o sub
dit p̄tectionē diuinā quia ip̄a iherusalem ecclesia scilicet p̄
mitua p̄tecta fuit a deo xp̄o. et multiplicata fuit contra edi
cta romanoz. ⁊ contra conat⁹ impatoz. imo tunc videbatur
deuorare populos. ⁊ sic incorporare. et h̄ fit ibi. In die illa dicit
domin⁹ p̄cuciam om̄em equum. usq̄ ibi. Et erit qui offenderit
et eis. Deinde v̄o introducit conūsiōem in fidelū gencium
⁊ iudeoz ad xp̄m ⁊ quomodo plangunt eum in orationibus
suis considerando eum cōfixum et crucifixum. et hoc ibi. Et erit
qui offenderit. sequit̄ em̄. Effundam super domū dauid. ⁊ sup
habitatores iherusalem spiritum gracie precum. Et aspicient
ad me q̄ cōfixerunt. Et addit. plangunt eum planctu quasi sup
vngentum. In die illa magnus erit planctus in iherusalem

et reliqua usq; in finē capli. **Q** autem iudei fabulose exponūt
 istud capl'm de suo messia venturo aut de intermedio int' 3020
 balem & gauū pompeū qui primus iudeam cepit & templū
 stare nō potest. quia non legitur q' iudas fuerit contra ierl'm
 in illo tempore. nec q' sic deus percussit gentes contra ierl'm
 congregatas. nec de isto planctu aliquid est q' possit iuxta illas
 sententias cōsequēter exponi. & ideo capl'm istud debet referri
 ad xp̄m & ad fideles primatiue ecclesie eo modo quo dictū est
 In. xiiij. vō caplo post templi destructionem & iudeoy creden
 cum in xp̄m qui obtinuerunt ex tunc noue iherusalem p̄secu
 tionem. conūtit se p̄pha ad aliozū iudeoy infidelium disperfi
 onem & ad p̄phie cessationez & p̄mittit ex parte fidelū sacra
 mentoy efficaciaz ibi. **I**n die illa. erit fons patēs domui dauid
 Deinde p̄dicat cessandam & euacuandā fore p̄phiaz & idolatri
 ammaxie p̄phiaz fallaz ibi. **E**t erit in die illa dicit dñs exercitū
 disp̄dā noia idolorū & p̄phas & spiritū immundū. **D**einde p̄
 dicit qualit' fideles zelabūt veritatez & fidem suā. ita vt d̄figāt
 filios suos si eos inuenerint infideles ibi. **E**t erit cū p̄phauerit
 quāsp̄iaz vltra. dicent ei pat' eius et mat' non viues. quia mens
 dacium locut' es. **D**einde vō p̄pha reūtit ad passionē dñicam
 occasione accepta ex d̄fitione falsoy p̄phay. **N**ō mirū est si illi
 d̄fingent. q' xp̄s verus pastor & dñs fuit d̄xrus. & h̄ facit ibi.
Franea suscitare sup pastorem meū. sequit' p̄citate pastorez
 & d̄fingent oues gregis. **D**einde vō p̄p̄t illud p̄c̄m cōcludit i
 fidelū iudeoy d̄fihonem & fugaz. **D**icit em̄ q' due partes d̄i
 f̄p̄gent & deficient de iudeis & sola pars t̄cia relinquat' & p̄secu
 tiones paciet'. videlicet pars credenciū que fuit minor. & hoc
 ibi. **E**t conūtam manū meā ad puulos. usq; in finem capli. **I**n
 xiiij. vō caplo & vltimo agit p̄pha de fine seculi et cōsumatiōe
 p̄ romanos. & captionem & d̄fihonē maioris ptis iudeoy in
 fidelū & hoc in principio **E**cce dies venient dicit dñs. **D**einde
 vō agit de aduentu dñi ad iudiciū ibi. **E**t egrediet' dñs et pre
 liabit et stabunt pedes ei' sup montem oliuay. **D**einde vero
 agit de dei iudiciū ostendendo q'z t̄ribilis erit ibi. **E**t veniet dñs

deus meus omnes q̄ sancti cū eo ⁊ in die illa non erit lux sed frigus et gelu. Deinde v̄o agit de gloria quā habebunt sancti p̄ iudiciū et de ierlm̄ celesti ibi. Et erit in die illa exibunt aque de ierlm̄. 2̄. Deinde agit de pena dānatorū post iudiciū ibi. Et hec erit plaga qua p̄ciet dominus omnes gentes. Deinde vero reuertit̄ propheta ad iherusalem pro tempore p̄grena- tionis videlicet ad fidelū ecclesiam ostendendo quomodo multi- tudo gentium conuertetur ad eam ibi. Sed et iudas pugna- bit adūsus iherusalem sequit̄. Om̄s qui reliqui fuerint de vni- versis gentibus ascenderet ab anno in annum. vt adorent re- gem dominū exercitū. De ideo v̄o p̄dicat quomodo ad eccle- siam conuertet̄ etiam ipsum romanū impiū ibi. In die illa erit q̄ sup̄ frenum equi est sanctum dño. q̄ non letum fuit tē- pore constantini. Deinde v̄o concludit sanctitatem omnium gentium conuēsa ad fidem maxie enī in illo tēpore xpiani et om̄es fideles fuerint deuoti ⁊ sancti. ⁊ h̄ facit h̄. Et erit letes in domo dñi q̄i p̄biale corā altari. Et erit ois letes sanctificat̄. Et sic p̄bia zacharie finit̄. Iudeiat̄ caplm̄ istō vltimū exponit̄ de messia suo futuro quē expectāt tanq̄ bellatorē precipuū q̄ armis martialibz debellabit ⁊ destruet impiū romanorū vt ipi- asserunt iuxta p̄biaz danielis dicentis. De lapide qui p̄cul- serit statuaz. Dicunt ḡ q̄ omnia que hic dicunt̄ de ierlm̄ ⁊ de scissione mōtis oliuay ⁊ de bellatione omnium ⁊ de cōgregatio- ne et de bellatarum gentium singulis annis ad adorandū co- uinum in iherusalem tunc ad liam cōplebunt̄. Quorū falsitas facile refellit quia propheta dicit̄ expresse hic q̄ dies illa in q̄ hec fiēt non erit nec dies. nec nox. sed in tēpore resp̄i erit lux q̄ non pot̄ intelligi nisi de die iudicij. ⁊ deinceps cum cessabit̄ motus celi. ⁊ itez non esset possibile q̄ iherusalem recipet̄ sin- gulis annis oēs gentes de mundo aduenientes ad festiuitatē tabnaculoz. Et rursum ille qui obtinuit romanū impiū ad lias nō p̄ arma martialia. sed p̄ p̄dicatioz ⁊ doctriaz. sciaz et martirū sin- ciciaz ip̄e ē ihu xps. vñ hodie ē q̄ntū regnū q̄ suscitauit dñs celi. Regnū videlz xp̄i ⁊ eccie q̄ sibi rōnū i piū sbugauit ap̄t̄ q̄ itētio ap̄be i p̄nti ca fer̄ ad itētōz iā d̄caz. Diuisio malarchie.

Quisio malachie.

Qunc accedit malachias vltim^o duodeci pphaz et atinz
 quoz capitula et xij. pticulas pncipales. Sciendū em q
 malachias siue fuerit esdras vt qdaz putāt. siue fuerit
 ali^o nat^o in iudea post reditū de babilone. qui dict^o est malach
 in id ē sanct^o pph^o niniā sanctitatē. et qz de^o vba sua implebat
 sicut vba angeli vt alij estimāt. ipse inqz ppha mis^o sus ē ad rep^o
 hendendū multiplici viciū iudeoz qd vigeat in eis post rōi
 tum de captiuitate. Primo ergo rephendit eos qz erant inqti.
 et de dilectione. et de ruoatōne captiuitatis. et de redificacōe
 vrbis. et inducit esau et filios ei^o in oppositū quibz similia non
 fecit vt magis eoz apeat inqtitudo. et hoc fecit a pncipio. on^o
 vbi domi. usqz ibi. dicit dñs exercitū ad vos o sacerdotes. Scdo
 vero rprehendit in spēali sacerdotes qz erāt in deuoti. Nam mu
 tuabant aialia q apporabant ad offerendū. Vnde cū portabaē
 aial pigue et bonū rinebant ipm. et amutabant p eo nimus
 bonū. claudū. vel languidū. et multas alias in deuocōnes circa
 sacficia faciebant et ita rephēdūt vt in deuoti ab illo loco. dicit
 domin^o exercitū zc. usqz ibi non est michi volūtas in vobis
 dicit domin^o exercitū. Tercio vō grā hui^o conūtit se ppha ad
 vocationē alti^o populi et alti^o sacficij. Vnde agit de vocatione
 genū. et de sacficio et sacerdotio xpiano. et h^o facit a loco illo. Non
 est voluntas michi in vobis. usqz ibi. Et dixistis. ecce de labore
 Quarto vō rephēdit sacerdotes qz erāt despectiui. cū em offere
 bāt aliqd. exsufflabant dicētes. Ecce qle pmiū hēm^o de labore
 nro. et hoc fac a loco illo. Ecce de labore. usqz in finē pmi capli
 Quinto rprehēdit sacerdotes qz erant tnsgressores pacti domici
 mti me deū et leuū. includendo p leuū aaron et phinees et moīs ē
 et filios ei^o. et h^o facit a pncipio scdi capli. Et nunc ad vos man
 datū h^o usqz ibi. et accepistis faciem in lege. Sexto vō rphēdit
 sacerdotes qz erāt supbi et alioz de populo atēptiui. et hoc facit a
 loco illo. Nunqd pat vn^o zc. usqz ibi. tnsgressus est iuda. Sep
 timo rephendit eos qz erāt lasciuū et voluptati dediti. nā uxoz
 de stirpe sua dimittebāt. qz erāt macilēte et ipes et paupes. pph^o
 hoc qz in captiuitate fuerāt et accipiebāt sibi uxozes alienigēas

diuites et pulchras contra dei preceptum. sicut appet in libro esdre. et
hoc facit propheta ab illo loco. Trans gressus est iuda et ab hominibus
facta est in israel. usque ibi laborare fecistis dominum. Similiter reprehendit
eos quia erat despatium. vtebatur enim me eos prohibere istud quod
tamen valebat esse bonum sicut malum in conspectu dei et eductio. quod
videbant gentes usque ad monarchias exaltari. et ipsi erant de
pressi. et hoc facit ab illo loco. Laborare. usque in fine capituli. ij.
Nono vero gratia huius introducit aduentum christi et precursoris sui
iohannis. ideo autem introducit ut repellat eorum errorem et despatium.
ac si dicat propheta. Non est rex quod tamen valeat esse bonum sicut malum
apud deum. nec ratio vestra de monarchiis procedit. quod in breui mit
tet deus monarchiam vestram et regem regum christum. Et hoc facit a loco
illo. Ecce ego mitto angelum meum in principio tunc capli usque ibi.
reuerimini ad me. Decimo vero reprehendit eos quod erat auari et de
diuina punishmente diffisi. Fuit enim tempore esdre maria fames et max
ima carissima. et tunc populus ex auaricia et diffidencia retinebant decimas
et primitias et cetera que erant domino offerenda. Similiter huius reprehendit
eos propheta primitias bonorum habundantiam. Si decimas et ad cultum
dei primitias soluant. et hoc facit ab illo loco. Reuerimini usque ibi. Inua
luerunt super me verba vestra. xi. vero reprehendit eos quod erat quodammodo
blasphemum et diuine iusticie arguitum. dicebant enim quod vanus erat
fimo domini ut videbatur propter hoc quod malos non puniebat. imo vide
ba nunc in hoc mundo florere nec bonos puniebat. imo in hoc mun
do non habebat nisi malum. Et hoc facit ab illo loco. Inualuerunt super me
usque in fine capli tunc. Duodecimo vero et ultimo in caplo. iij. respon
dendo ad dictam querelam introducit diem iudicii in quo nullo
bono erit male et nullo malo erit bene. Unde incipit. Ecce dies
veiet succensa quasi camini que non relinquet eis radicem nec gemmam
sequit. Et orietur vobis timentibus nomen meum sol iusticie. Et
denum agit de precursore aduentus ultimi et diei iudicii scilicet
cet de helia propheta. Unde ait. Ecce ego mittam vobis heliam
prophetam. et sic liber duodecim prophetarum finitur. Et
p consequens sexta pars diuine scripture que est propheta
et declamatoria. Ad hanc autem partem ascendere debemus per
ascensum dilucali. quia et si in prophetis sit magna obscuritas.

et profunditas in eis tam splēd; lumiosa vītas ihu xpī. q; factis
 xpī ubiq; rēspgunt eloquia pphay ita ut videat pphā qh dilu
 culū ppt omixionē tenebrositatis ⁊ lumis. In cui⁹ qdē diluculi
 ascensu pcutē ⁊ exurit quasi edera vaniloquū iudeorū expectā
 cū messia futurū ⁊ negaciū dñm ihz fuisse xpī i pphis pmissū
 De hoc ergo ascēsu scptū est iōne iij. q; in ascensu diluculi per
 cussit edera ⁊ exaruit. qd vniq; vīficari hz d studioso theologo
 dante se lectioni pphay. potest em pcutē ⁊ arefacē iudoy ver
 ba q nō sūt nisi edē folia. Vñ ⁊ petr⁹ ait scda canonica sua. capi
 tulo pmo. **M**atem⁹ firmiorē pphicū s̄monē cui bñfaciat̄is artē
 dentes qh lucē lucēt in caliginoso loco. donec illucescāt dies.
 et lucifer oriat̄ in cordib; nr̄is. Ex qua patz q; ps pphalis est qh
 diluculū. cū sit lucēna lucēs i caliginoso loco hñs i se ipm lucifex

Septia ps diuine scripte q est testiōialis ⁊ euangelica.

Dars vō septima scripture diuine q est testimoniālis ⁊ euā
 gelica in libroz quaternariō continet̄. Sūt em qtuor euan
 geliste qh qtuor testes q; hō ille q dicit⁹ est ihz. fuit xp̄s
 in lege pmissus. rex ⁊ dñs oīm. saluator hominū ⁊ fili⁹ dī. **D**i
 uidunt ergo int̄ se libri qtuor euāgelioy. Quia mathe⁹ inten
 dit pncipalit̄ declarare illū hominē fuisse xp̄m. et ido i pncipio
 dicit. Liber gnationis ihu xpī. Non exp̄s sit aut̄ filij dei. sed filij
 dauid filij abrahā. et in cōseqntib; subdit. xpī gnatio sic erat
Nunc est q; figura hoīs inter qtuor aialia euangelistas r̄p̄sentā
 tia. designat matheū. q; maxime imozat̄ ēca hominē xp̄m ostē
 tendo ihm fuisse illū q pmissus fuerat in tota serie septurarum
Marc⁹ vō intēdit pncipalit̄ declarare illū hominē fuisse regem
 et dñm oīm. sicut habet̄ in dauiēle q; in dieb; qtuor regnoz
 suscitaret de⁹ celi r̄gnū qntū qd non corrūpet. cui⁹ p̄tas eēt po
 testas et̄na. **N**unc est q; marc⁹ designat p leonē q est rex ⁊ dñs
 aialū. **N**unc eēt est q; marc⁹ ēca miracula imozat̄ ⁊ ēca r̄surrectōz
 et paz ponit de doctrina xpī. q; pncipalit̄ intēdit potestātē ei⁹
 v̄tutē ⁊ doniū explicare q; in r̄surrectione ⁊ in miraculē marie
 elucescūt. **L**ucas vō intēdit pncipalit̄ declarare illū hoiez fuisse
 saluatorem hominū. Et ido in pncipio introducit gabrielem
 dicentem. vocabis nomē eius ihm. Ipse enim saluū faciet pplm

suum a peccatis eorum. Et in secundo capitulo subdit uerbum angeli ad
 pastores. **M**arcus est uobis hodie saluator in ciuitate dauid. **N**unc
 est quod maxime imorat eorum gesta et uerba christi que sonant in demer-
 ciam et in salutem ac remissionem peccatorum. Et propter hoc in referendo
 passionem maxime applicauit uerba dulcia et clemencia christi ut est
 illud. **P**ater dimitte eis quia nesciunt quid faciunt. Et illud. **F**ilie
 iherusalem nolite flere super me. Et illud. **P**ater in manus tuas commendo
 spiritum meum. Et ipse solus refert quod factus est sudor eius tanquam gutte
 sanguinis de carentis in terra. Et hoc maxime medico congruebat
 ut imoraret eorum curam et salutem animarum. **N**unc etiam est quod per figuram ui-
 tuli qui apertus est ad imolandum designat. **I**ohannes uero intendit
 principaliter declarare illum hominem fuisse dei filium et uerum deum. Et quod
 hec sit ratio quam intendit ipsemet explicat eorum fine sui euangelij ubi
 hec autem scripta sunt ut credatis quoniam ihesus est christus filius dei. et ut eden-
 tes uitam habetis in nomine eius. **N**unc est quod incipit a christi diuinitate dicendo. **I**n
 principio erat uerbum et quod in fine cuiuslibet capitulo semper infert illum
 hominem fuisse filium dei. **N**unc est etiam quod per aquam figurat. **S**ic igitur
 quatuor libri euangeliorum habent in subiecto idem scilicet hominem ihesum et de
 illo subiecto quatuor declarare intendunt. **M**arcus quidem quod fuit christus
 in lege promissus. **I**ohannes uero quod est uerus deus et dei filius. **L**ucas
 autem quod est uerus saluator hominum. **M**arcus autem quod est rex et imperator om-
 nium. Et hoc probat per facta et dicta que testificant illum hominem fe-
 cisse in aspectu discipulorum suorum et multitudinis iudeorum. ut
 sic quatuor euangelia distinguantur non penes quatuor subiecta
 sed penes quatuor predicata de eodem subiecto.

Incipit ergo marcus partem testimonialem scripture diuine
 et probat hominem ihesum messiam fuisse et christum in scri-
 pturis promissum. Et hoc sibi maxime congruebat quia scri-
 bebatur in hebraico et fratribus iudeis diuersis ad christum. **I**ntendit
 ergo probare inuicem unius rationis. ac si ita uelit arguere. ille
 homo in quem concordant uoces omnium prophetarum quantum ad omnia que
 propheta fuerunt de illo que debebat esse messias et christus. **I**lle itaque homo
 uere fuit christus. **N**on enim est possibile quod omnia dicerentur in aliquo persona que de
 christo dicta sunt. quoniam illa persona sit christus quous enim due et tres aduersus pro-
 pheta in prophetis. possent alicuius alii persone uenire. non tamen omnes. alioquin

vane & absq; vlla vtilitate ruelaco pphetica pcessisset. In nullo
 em nos introduxisset ad xpm sed potius curandi materia tibi h.
 pp̄t qd saluator dicebat qd necesse est impleri omnia qd scripta sūt
 in lege pph̄is & psalmis de me. Et alibi. Quō ergo implebuntur
 septe. Et paul⁹ act. xij. dicit qd inhabitabāt iherm & pncipes
 qd ignorantes voces pph̄az qd p omne sabbatū legūt cū cōsumi
 massent oia qd de eo scripta erat posuerūt ipsū in monumento. Ex q̄bo
 patz qd ille vere debuit dici xps in quē psonāt voces oim pro
 phetarū. Sed modo sic est qd in illū sacz hoiez qui dicit⁹ ē ihus
 cōcordauerūt voces oim pph̄az quātū ad cōfessū oim cōdicōnū
 quas de xpo pdixerāt. fuit ḡ homo ille xps. Hanc ergo mōzē
 ppare mēdit euāgelista mathe⁹ qntū ad xxij. cōdicōnes i gñe
 quas de suo xpo pdixerūt pph̄e. Et fm hoc euāgelū mathi dī
 uidit in xxij. duas ptes pncipales. Illa namq; cōdicō quā pph̄e
 tauerūt pph̄e de xpo venturo. fuit dauidica & r̄gia propagatio
 p̄dicauerūt nāq; qd propagaret ex semine dauid & ex radice
 iesse. Isā. quidē capitulo xi. Egrediet v̄ga de radice iesse. Et seq̄t
 Radix iesse q̄ stat in signū p̄loz. ipsū gentes cōp̄cabunt. Iere.
 v̄o capitulo xxij. Ecce dies veniūt dicit dñs & suscitabo dauid
 s̄men iustū & r̄gnabit rex & sapiēs erit. Ezechiel v̄o cap. xxxvij
 Ecce ego assumā filios isrl̄ de medio nacōnū & erūt michi p̄ps
 et su⁹ me⁹ dauid erit rex sup eos et pnceps eoz impetium.
 Amos quoq; capitulo ix. In die illo suscitabo tabnaculum dō
 quod cecidit & redificabo. Agge⁹ autē loq̄t ad zorobabel capi
 tulo ij. Donā te quasi signaculū qd te elegi. Et zacharias capitulo
 iij. de zorobabel qui de semine dauid descēdit. qd educz lapidē
 p̄marū hoc est xpm. hanc igit cōdicōnē fuisse in illo sacro hoie
 qui dicit⁹ est ih̄s. Mathe⁹ testat in p̄ma p̄ticula euāgelij a p̄mi
 pio vbi incipit. Liber gñationis ihesu xpi filij dauid usq; ibi.
 xpi gñatio sic erat. Et hęc est p̄ma p̄ticula p̄mā cōdicōz declarās
 Secunda v̄o conditio p̄dicta p pph̄etas fuit v̄gmea grauidacō
 p̄ma & gignitio. P̄dixit namq; isaias qd hō ille qui erat fuit
 xps nasceretur ex v̄gme. Isāie septimo capitulo. Ecce virgo cō
 cipiet & pariet filium zc. Et hanc cōdicōnē pbat de dño ihesu
 matheus a loco illo. Xpi autē gñatio sic erat. usq; in finē p̄mij

capituli. Et hec est ij. particula euangelij mathi. Tercia uo condicio
p̄dicta a p̄phis fuit siderea appitio ⁊ regū directio q̄ uenirent
ozro iam r̄po ad adorandū eū. De appitioe nāq; stelle p̄dixit
balaā. nuoy. xxij. ozief stella ex iacob. Et de regū adoracōe. p̄s
Reges tharsis ⁊ misule munera offerent. Et de ueroq; isaias ca
pitulo. v. Surge illuminare iherl̄m. quia uenit lumē tuū. Seq̄t̄
et ambulabūt gētes in lumine tuo ⁊ reges in splendore ozr̄
tuū. Omnes de saba uenient. auy ⁊ thus deferentes. Hanc autē
aditionē p̄bat math̄⁹ fuisse in domino ihu nato in betlehem.
a p̄ncipio capli sc̄di. Cum ergo nar̄⁹ esset. usq; circa mediū ca
pituli p̄mi. Quī cum recessissent. ecce angel̄⁹ domini appuit in
sommis ioseph. et hec est particula t̄cia. Quarta uo conditio p̄
phetas p̄dicta fuit nazarea ac florida nuncupatio. Licet enim p̄
dixisset micheas q̄ nasceret in betlehem iude caplo. v. Et tu
betlehem effrata puul̄⁹ es in milib; iuda. ex te michi egredi
et q̄ sit domiaroz ī israhel. Licet ec̄ p̄dixisset jere. caplo. xxxj. q̄ fu
garet a terra iuda p̄ infestationē pueroy. Vbi ait. vox in excel
sis audita est lamentationis ⁊ luct̄⁹ rachahel plorans filios su
os. Licet enaz p̄dixisset csee q̄ fugeret in egiptū ⁊ in de reuoca
ret caplo. xj. ubi ait. puer israhel ⁊ dilexi eū. Et ex egipto uoca
ui filiū meū. Michl̄⁹ p̄dixerāt p̄phe q̄ nec diceret betlemita
aut effrat̄⁹. s; nec egipt̄⁹. sed pod̄⁹ nazaren̄⁹. isaxj. Nazaren̄⁹ de
radice ei⁹ ascēdet. Habet enim hebreus nazareus quod interp̄
tatur flos siue floridus. Hanc ergo conditionem testatur ma
theus fuisse in homine illo quī dictus est ihesus. ab illo loco.
quī cum recessissent. usq; in finem capituli secundi. Et hec est
quarta particula euangelij sui. Quinta uero conditio per pro
phetas p̄dicta fuit p̄uua acclāmatio. P̄dixerāt namq; q̄
q̄istus haberet unum p̄conē p̄uuum et unum p̄cursozē
quī ipsum manifestaret mūdo ⁊ proclamaret. Sic p̄dixerat
isā. capitulo quadagesimo. Vox clamantis in deserto parate
uiam domi. Et malachias capitulo t̄cio. Ecce ego mitto angelū
meū. Hanc ergo aditionē p̄bat decessisse in dño ihu. Math̄⁹
capitulo t̄cio p̄ totū qd̄ incipit. In dieb; illis uenit iohs bap̄ta
et ibi q̄nta particula atinet. Sexta uo aditio fuit angelica mīstracō

Predixerat enim propheta in ps. Angelis suis mandauit de te ut
 custodiant te in omnibus tuis. In manibus portabunt te etc. hanc
 ergo additionem nunc fuisse in isto homine declarat matheus. Cuius
 occasione introducit christum in deserto ieiunantem et cum diabolo discipe
 tantem et tandem angelorum exercitum ministrantem. Et hoc a principio
 quarti capli. Tunc ihesus ductus est usque extra medium ubi concluditur
 Et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. Et ibi ponitur particula vi
 septima additio quam predixerunt prophete fuit per maria dulcissima. **Predix**
 erunt namque quod homo ille qui esset christus diceretur primo in galilea et ibi di
 scipulos vocaret. Sicut predicat isa. ca. viij. cum ait. Liga testimonium
 signa legem in discipulis meis. Ecce ego et pueri mei quos dedit
 michi dominus. et statim sequitur ca. ix. Primum tunc alienata est terra zabu
 lon et terra neptalim. via maris fuit iordanem galilee. gencium populus
 qui ambulabat in tenebris etc. Hanc igitur additionem testatur matheus
 in isto homine qui dicitur est ihesus concurrere a medio quarti capli ubi
 ait. Cum autem audisset ihesus quod iohannes dicitur esse secessit in galileam
 usque in finem capli quarti. ubi etiam allegat illam prophetiam. Terra zabalō
 terra neptalim etc. Et introducit vocatōes petri. andree. iacobi. et
 iohannis. et alienationem huius informationem in maiori galilee que
 facta est per dominum ihesum christum. Et ibi septima particula continetur. Octaua
 additio fuit autentica. legislatiua. et iustissima ac vltima explicatio
 preceptorum iusticie que in decalogo continetur. Quoniam christus dum ueritas de
 bet docere perfectam iusticiam predixerat isa. ca. xxi. ubi ait. erit iusticia ci
 uilium liberorum eius. Et ier. xxij. faciet iudicium et iusticiam in terra. Et osee
 ca. x. Tempus inquirendi dominum cum uenerit qui docebit uos iusticias. se
 ruiate uos in ueritate iusticia et inouate uos nouale. uinum et samas
 ritana iohannis quarto. iuxta uobis prophetarum dicit. Scio quod cum messias
 uenerit ille uobis annuntiabit omnia. Quod deberet decalogus
 inuouari expresse ier. predixerat xxxi. cum ait. Ecce dies uenire
 dicit dominus. et feriam domum israel et domum iuda sed non nouum. non
 factum pactum quod pepigi cum patribus eorum. Costat autem quod facta pacti
 et federis fuerunt. uerba decalogi scripta in tabulis. Subdit autem
 ier. quod hoc erit pactum quod feriam cum domo israel. Dabo
 legem in uisceribus. et in corde eorum scribam eam. Hanc ergo
 conditionem fuisse in nostro homine de quo loquimur matheus.

demonstrat p̄ tria capitula. a quinto capitulo usq; ad octauū
exclusiue. ubi continet̄ sum̄ domini ih̄um monte. et explicatio
atq; innouatio decalogi ⁊ expositio d̄ filioꝝ noue legis in q̄bul
iusticia p̄fecta consistit. unde ⁊ ibi dicit. **N**isi habundauerit in
iusticia v̄ra plus q̄ scribarū ⁊ phariseoꝝ non inibitis in regnum
celoꝝ. Et in fine cludit. q̄ mirabant̄ turbe sup̄ doctrina eiꝝ.
Erat enī docens eos sic potestate habēs ⁊ nō sicut scribe eoꝝ ⁊
phisei. Ex quo patet q̄ fuit in eo autētica legislatio ac potestati
ua. et in hys t̄bus cap̄lis. viij. pticula continet̄. **N**ona v̄o d̄ d̄
p̄dicta p̄ p̄bas de x̄po venturo erat deifica opatio ⁊ v̄nifica
coruscatio miraculoꝝ. **O**redixerat namq; isa. cap̄lo. xxxv. **E**cce
deus n̄r ip̄e veniet ⁊ saluabit nos. **T**unc ap̄ient̄ oculi cecoꝝ
et aures surdoꝝ patebunt. tunc saliet claud̄ sicut ceruꝝ ⁊ apra
erit lingua mutoꝝ. p̄ qd̄ d̄ h̄gt q̄ stupēda miracula fienda erāt
p̄ illū q̄ esset verꝝ x̄ps. **M**anc ḡ d̄ d̄ d̄ fuisse in illo hoīe de quo
loq̄m̄ dem̄rat matheꝝ p̄ q̄tuor cap̄. ab. viij. usq; ad. xij. exclusiue
In. viij. namq; ⁊ in. ix. ostendit̄ ip̄m curasse subiectos lepre fe
bri. palisi ⁊ immūdo sp̄iū h̄ue demoni. ostēdit̄ etiā ip̄z p̄cepisse
v̄tis. mari ⁊ mortu ⁊ multiplex genꝝ miraculoꝝ fecisse. **I**n. x. v̄o
cap̄lo ostendit̄ ip̄m non solū hanc p̄tatem habuisse in se qd̄
tamen fuisset magnū. q̄nimo ⁊ illā pluribꝝ diuicasse. quia. xij.
ap̄lis quos ⁊ vocauit ⁊ potestate d̄ d̄ eis vt omnē linguā d̄
curaret. et sp̄is immundos eicerent. et eos desinat̄ h̄m̄ d̄
p̄cepta ⁊ regulas eis dando. sicut patet in toto cap̄lo illo. x. **I**n
v̄ndecima v̄o introduxit ioh̄is discipulos m̄rogātes ih̄sum
vtz ip̄e esset x̄ps. ⁊ ip̄m d̄m̄ ih̄m p̄ istā d̄ d̄tionem ap̄heticam
respondisse ⁊ dixisse. **E**untes renunciate ichanin que audistis
et vidistis. ceci vident̄. claud̄ ambulat. leprosi mundant̄. sur
di audiūt. mortuū resurgunt. paupes euangelizant̄. **N**e si ap̄re
argueret. **V**idete quod in me currit noua conditio miraculoꝝ.
scz deifica opatio quā p̄dixerūt de v̄o x̄po ap̄he. **E**t idō statim
ih̄s in eodem cap̄lo incipit ex p̄bare ciuitates in quibꝝ p̄ ip̄m
facte erant v̄tutes plurime. et tamen non crediderant in eū. **E**t
sic in illis t̄bus cap̄lis. ix. pticula continet̄. **D**ecima v̄o d̄ d̄
ap̄htata de v̄o x̄po. erat pacifica. et h̄ūilima ouersatio. **O**redixe

rat namq; isa. caplo. xliij. Ecce su⁹ me⁹ suscipiam eu. dedi spiritū
 meū sup eū iudiciū gentib; pfert. Non clamabit nec accipiet
 psonam. nec audiret vox ei⁹ foris. calamū quassatū nō cōteret
 et lignū fumigana non extingueret. In vitate educet iudiciū.
 nō erit istis nec tbulentus donec ponat in tra iudiciū ⁊ legē ei⁹
 insule expectabī. **M**anc ḡ cōditionē testat fuisse in nro homie
 math. caplo. xij. p totū. vbi etiā allegat pphiaz p̄dictā. Ecce
 puer me⁹ ⁊c. Et p̄seqt de dūfacōe pacifica ⁊ hūilima domi ihu
 m̄sa. et ibi p̄tula. ⁊ continet. **X**i vō cōdicō fuit pabolica erudi
 no. **O**redixerat nāq; p̄phe q; xps docēt in pabol ita vt nō itel
 ligerēt iudei. sic enī dixerat dauid. **A**p̄iam in pabolis os meū.
 loquar p̄positiones ab initio. Sic etiā dixerat isa. caplo. vi. **A**u
 diti audietis ⁊ non intelligetis nularē se colono ⁊ seminatozi
Vnde m̄rogabat qualit colonus fuis est in tra. et quasi viatoz
 declinās ad viandū. **M**anc ḡ cōditionē dērisse in nro hoie. math
 testat capitulo. xij. p totū. **V**bi introducit xp̄m dicentem in p
 abolis. **E**riit qui seminat seminare ⁊c. **V**nde etiā allegat auto
 ritatē. p̄missam. **A**uditi audietis ⁊c. Et illā p̄s. **A**p̄iam in pabo
 lis os meū ⁊c. **X**ij. vō cōdicō quā p̄dixerūt p̄phe de xpo v̄turo
 erat p̄iuda ⁊ tenuola enutō q; debeat p̄p̄m tenuole ⁊ p̄i
 de alere cibo ⁊ nutre. **O**redixerat enim ezechiel t̄cio capitulo.
Suscitabo sup gregem pastorem vnum qui pascz eum serūū
 meum dauid. ipse pascet ⁊ ipse erit eis in pastore. **M**anc ergo
 conditionem testatur matheus in nostro homie. concurrisse
 in nono capitulo p totū. vbi ostendit eum se celsisse in des̄
 tum locum p̄pter mortem ⁊ decollationem iohannis baptiste
In quo quidem deserto miserus est super turbam et pavit eos
 de quinq; panib; ⁊ duobus piscibus. Et ib; subiungit quomō
 rangebant simbriani vestimenti eius et curabantur omnes
 male habētes. eo modo quo oues curabant ad pedes pastoris
In illo ergo capitulo duodeci. na p̄tula ist⁹ euāgelij cōtinet
Tredesima vero conditio p̄dicta per prophetas de vero xpo
 fuit ipocrisis ⁊ ceremoniarum omnimoda detestatio. **O**redire
 rat enim isaias capitulo undecimo. **N**on fin visionem oculoz
 iudicabit. neq; fin auditū aurū arguet. s; iudicabit in iusticia

Paupes ⁊ arguet in eqtate p mansuetis tre. Sequit q spiritus
oris sui inficiet impui. et capitulo xxix. ait cont ipoctas ex pfo
na xpi. Popul⁹ iste labijs me honorat. cor aut eoru loqe est a
me. et timuerut me mādato hoim ⁊ doctrinis. **M**anc g addicoz
scurrille in nro hoie testat. math. ca. xv. p toni. vbi introdu
cit phariseos replendentes ihm qz discipuli ei⁹ insg diebant
dices semoz. non lotis manibz māducādo. **V**bi etiaz rison
dens allegat pphiaz pdictā dices. ipocrite. bñ pphavit de vobis
isā. dices. **P**opul⁹ hic labijs me honorat. ⁊c. **E**t ibide subdit ec
miraculū ad dfirmationē pdicte detestacionis ipocraz. **I**n secet
mo aut capitulo in pncipio applicat miraculū vnū iam factum
ad detestationē ipocris phariseoz ⁊ saduceoz. **E**t sic xij ps m
qua ista addico pbat de xpo durat p xv ca. et xvi. usqz ibi iux
mediū. **V**enit aut ibs in ptes cesaree phi. **D**eciaqzta vo addico
pdicta p pphas de vo xpo erat gemina colligatio. connerio vi
delz duaz nafaz in vna psona. **D**ixerat enī isā. in ix capitulo qn
tū ad naturā humanā. puul⁹ nat⁹ est nob ⁊ fili⁹ dat⁹ est nobis
qntū ad nafaz diuinā dicit. **E**t vocabit⁹ admirabilis deus fortis
Dixeat etiā micheas capitulo v. qntū ad nafam humanā. et tu
behelem tra efflata. ex te egdiel q fit dñator in isrl. quātū vo
ad nafaz diuinā subiuixerat. et egffus ei⁹ a diebo emiratis. **E**t
isai. xlviij. anqz fieret ibi etiā qd dicit pph natura diuinā ⁊ misit
dñs de⁹. misit ⁊ spūs ei⁹ quo ad nafaz humanā. **E**t ppha in ps
cum dixisset. sedes tua de⁹ in seculū seculi. **f**ut die vnxit te deus
de⁹ tu⁹. et iuxta. cōcupiscet rex de corem tuū qm ipse est domi⁹
de⁹ tu⁹. **E**t vniuersalitē tota scptura pphetica dtestat illū hominē
quī esset xps. h. bere duplicem nafam diuinā scilicet ⁊ hūanā
Manc g additionem testat matheus fuisse in nostro homine a
medio capitulo xvi. vbi ait. **V**enit aut ibs in ptes cesaree phi.
usqz in finem xvij. **P**rimo namqz ostendit in eo fuisse naturā
diuinā p risonhonem petri dicentis. **T**u es xps fili⁹ di viui
Dictam vero naturam humanam p reuelationē passiois fu
ture sup eū. ait enim q oportet filium homis multa pati ⁊ coi
Demde vo naturā diuinā in insfiguratione. quia rsplit dicit
facies ei⁹ sicut sol. **D**emde vo rui sū naturā humanā in solucōe

dragmatis et tributis. Et ita continet particula xiiii. euangelij. xv.
 conditio predicta a prophetis fuit ecclesiastica dispositio et hierarchi-
 ca ordinatio unius noui regni. **P**redixerat namque isaias capi-
 tulo nono **M**ultiplicabitur eius imperium et pacis eius non
 erit finis super solum dauid et super regnum eius sedebit. ut
 confirmet illud et corroboret animodo et usque in sempiternum.
Dixerat etiam daniel quod suscitaret in christo unum nouum reg-
 num quod destrueret omnia alia regna quod esset regnum san-
 ctorum et regnum celeste non terrenum sicut patet danielis
 septimo. **E**t prophetie omnes sunt plene quod christus debebat esse
 rex et monarcha cuiusdam spiritus uel alius regni non terreni. **N**unc ergo
 ordinatione testatur mattheus fuisse in nostro homine per capita tria. scilicet
 xviii. xix. et xx. ibi enim agit de regno celorum quod est presentis
 temporis ecclesia ostendens quomodo dominus ihesus dispo-
 suit suum regnum opposito modo ad regnum terrenum. **P**rimo
 quidem humilitate in principio xviii. capituli. **Q**uis putas maior
 est in regno. **S**ecundo uero in caritate et fraternitate in eodem capitulo
 ubi ait. **S**i peccauit in te frater tuus uade etc. **T**ertio uero in misericor-
 dia et pietate in eodem capitulo ubi. **I**deo assimilatum est regnum celorum
 usque in fine capituli xviii. **Q**uarto uero in castitate in testimoniali.
 in principio xix. **S**i quis dimittit homini uxorem suam. **Q**uinto in castitate
 uirginali et uiduali ibi sunt eunuchi etc. **S**exto in paupertate ibi
 tunc oblatis sunt ei puuli. sequitur enim. **S**i uis perfectus esse
 uade et vende etc. **E**t ibidem subdit premium paupertatis ibi. **E**cce
 nos reliquimus omnia et cetera. usque in finem capituli decimi
 noni. **S**eptimo in probitate et operositate in capitulo uicesimo
Vbi ait de operariis conductis pro denario diurno ad uineam
 patri familias excolendam. **O**ctauo in concordia pace et tranquil-
 litate et hinc in eodem uicesimo octauo capitulo. ubi ait. **E**t ascen-
 dens ihesus iherosolimam. **I**bi enim introducit decem apostolos
 indignantes de duobus fratribus. scilicet iacobo et iohanne
 quia postulauerant quod unus sederet ad dexteram et alius ad fini-
 stram in regno eius. **Q**uam indignationem et turbationem se-
 dat dicens eis. **S**citis quod reges gentium domini sunt eorum etc. **V**ltio
 fundat regnum suum in precibus et orationibus aliquid introducens

duos cecos clamantes ad ih̄m. et ostendit ip̄m esse mistū eis.
Ex quibz patet q̄ iste hō nouū r̄gnū spūale disposuit adicōnū
oppositaz ad regnū t̄renū ⁊ t̄pale. In hijs ḡ t̄bz capitulis xv.
p̄ncipula continet̄. **Sedecima** aditio p̄dicta p̄ p̄phas erat paup̄ria
et hūilima exhibitō. Quāuis em̄ p̄phete p̄dixerunt q̄ x̄ps esset
impator ⁊ rex ac monarcha. t̄m p̄dixerant q̄ esset rex alt̄i⁹ mōi
ab istis r̄gibz t̄renis. Domiaret̄ etiā a mari usq̄ ad mare ⁊ cū
hoc tamē esset paup̄. Vnde ait zach. capitulo ix. Exaltata satis fi
lia sion. ubi la filia iher̄lm. Ecce rex tu⁹ reiet tibi iust⁹ ⁊ saluator
ipse paup̄ ⁊ ascendēs sup̄ afinā ⁊ sup̄ pullū filiū afinē. loquet̄
pacem gētibz. et potestas ei⁹ a mari usq̄ ad mare. **Hanc ḡ con**
ditionem. math. testat̄ de n̄ro homine a p̄ncipio capitulo xxi. Et
cū app̄mquas̄s ih̄s iherosolimā ⁊ venisset bethsage ubi etiā
allegat̄ p̄phia p̄dicta usq̄ ibi. Mane aut̄ r̄utēs in ciuitate esurijt
in eodē capitulo. Et sic ps̄ xvi. a p̄ncipio capitulo xxi. usq̄ illum
locum continet̄. **Decimaseptima** condicō fuit iudaica excecacō
p̄dixerat em̄ isaias capitulo vi. excecator p̄phi hui⁹. Et caplo
sc̄do. p̄ieisti populū tuū d̄ne domū iacob. Et caplo xxix. Clau
det oculos v̄ros. p̄phetas ⁊ p̄ncipes v̄ros qui vident visiones
opiet. Et ibid̄ subdit. q̄ oculi cecoz videbūt ⁊c. Vñ in p̄phetijs
legit̄ effectus illoz v̄boz que ih̄s ptulit ad p̄ncipes sac̄dotū
Ego in iudiciū veni in mundū. vt qui non vident videant et q̄
vident ceci fiant. **Hanc ergo cōditionē** testat̄ math. de homine
n̄ro ab illo loco. Mane aut̄ reutēs. in caplo xxix. usq̄ ad xxiii.
capl̄m exclusiue ostendit em̄ q̄ ad p̄senciā domū ih̄esu excecari
sūt iudei. maxime sac̄dotes ⁊ seniores p̄phi. Et p̄mo sub figura
cui⁹dā ficulne q̄ nō ptulit fructū q̄ arefacta est. **Illa autē** figi
cabat iudeos. **Secundo** v̄bo sub textura multiplicis p̄bolaz de duobz fi
Et cum venisset in tēplum. ponit em̄ p̄mā p̄bolaz de duobz fi
lijs. **Secūda** de agricolis q̄ misecerūt heredē domni v̄mee. **Tercia**
de nupcijs ⁊ inuitatis qui fuerūt indigni. capitulo xxiiij. simile
factū ē r̄gnū celoz. **Tercio** ostendit eos excecatos ex cautela
machinacōis n̄iq̄ ibi. Tūc abeūtes pharisei mittūt discipulos
suos cum herodianis ⁊c. **Quarto** loquit̄ d̄na eos p̄dicēdo re
maledictionis ⁊ excecacōis in capi. xxiiij. usq̄ in finē. Et sic in

caplis tbo. vij. pncula dntet. xvij. dno q pdicta erat de xpo
p pphas q esset in eo ppha refaco oiz archanoz 7 futoz. pre
dixerat em moises deutro. xvij. pphas suscitabo eis de medio
fratz suoz silem tu. Et ibide pphau de frizo tuis. sicut suscita
bit me domi⁹ de⁹ tuus sicut petisti a dno tuo. Hanc g condicoz
testat mathe⁹ fuisse in nro hoie. caplo xxij. 7 xxv. vbi ostendit
qualit dñs ihs pphauit de destructione iherlm 7 tēpli p rōnos
hendā sub tito 7 respasiano. Et de signis pcedētibz diē iudicij
Et hoc facit caplo. xxij. Deinde vero determinat modū quo ho
mnes veniēt ad iudiciū sub methasora. v. fatiaz 7 v. pruden
tū vginum. Et sub methasora diuisoz fuorum qui accepunt
talenta varia ad lucrandū. Deinde vō declarat qualit profere
iudiciū ibi. Cum aut venerit fili⁹ homis. usqz in finē capli. xxv
Et sic in illis duobz caplis. xvij. pncula dntet. XIX condico
pdicta a pphis de vō xpo fuit mirabilis 7 insolita institucō cu
iusdam noui sacfici 7 sacmenti in pane 7 in vmo. Predixerat
em dauid de xpo. Tu es sacdos ietnū fm ordinē melchisedech
qui obrulit panē 7 vinū sic hēt gen. xij. Et zacharie capitulo ix
dixerat de isto pane 7 de isto vmo. Quid bonū ei⁹ est 7 qd pul
crū mī frumentū electoz 7 vinū gmmās vgmēs. Est em hoc
sacm frumētū electoz 7 vinū gmmās castitatē. Hāc g dno
mathe⁹ testat fuisse in nro homie a pncipio capli. xxvi. vbi agit
de cena domi usqz ibi. Et immo dicto exierūt in montē oliueti.
vbi. xix pncula dntet. XX dno fuit q in xpo futo esset saluti
fera toleratio 7 amara passio. amara mōz respectu sui. s. saluti
fera respectu nri. Predixerat em isaias caplo. liij. sicut ovis ad
ocasionem docet ppi scelus populi mei percussi eum. Et cum
sceleratis rputat⁹ ē pene omnia verba illius capituli sūt de pas
sione xpi futuri. Predixerat etiā v. capitulo. Corpus meū de
di pcutiētibz 7 genas meas vellentibz. faciem meam non auer
ti ab increpantibz 7 conspuentibus in me. Dixerat etiam zach
arias caplo nono. Tu autē in sanguine testamenti tui emisisti
vinctos de lacu in quo non erat aqua. Dixerat etiam jeromim⁹
capitulo vndecimo. Cogitauerunt super me consilia dicentes.
Mutamus signū in panē eius 7 eradamus eū de tra viuentū

Et dauid foderunt manus meas et diuiserunt sibi vestimenta mea
Et zacharie xij capi. Aspicient ad me que dixerunt et plagi eius
quasi unigeniti. Hanc autem adicōz quā ad omnia p̄dicta et plura
alia que dixerunt in passione xpi. et que p̄dicta erant p̄ omnes ap̄te
cias. Math. in nro homine manifestis hinc. concrisse testat. i. xxvi
capitulo. ab illo loco. Et inno dicto. usque in finem. Et in xxvii
ubi xix. stinet. Xxi. adicōz p̄phata d̄ fuito xpo fuit q̄ esset in eo
magnifica r̄surrectio et t̄p̄bus de morte. Dixerat enim Osee. ca.
vi. uiuificab nos post duos dies. et die t̄cia suscitabis nos. Et
ca. xij. ero mors tua o mors morsus tuus ero inferne. Et p̄s. p̄.
dixerat. Caro mea req̄sceset in spe. qm̄ non derelinques animam
meam in inferno nec dabis sanctum tuum vidē corruptionē. Et inno
merabilia alia dicta erant de r̄surrectione xpi futuri a mortuis.
Hanc ergo adicōz testat fuisse in nro hoie. Math. i. caplo xxvij.
et ultimo usque ibi. Euntes ergo docete omnes gentes. et ibi xxi. p̄ticu
la stinet. Vicesima secunda et vltima adicōz est multimoda inuocacō
cium. Predicāt namque p̄ph. q̄ ad xpm̄ futurum aspicient m̄tereret
et ueniret gentes de omni lingua et de omni tribu. Sic dixerat
iacob gen. xlij. ipse erit expectacō gentium. Sic et isa. ca. xli. Ipsi ge
tes deprecabunt. Sic in capitulo ij. Et fluent ad eum omnes gentes
Sic in capitulo xlij. Dedi te in lucem gentium. ut sis salus mea
usque ad extremum t̄re. Et capitulo lx. Me enim insule expectabunt
Sic zacharie capitulo octauo. Apprehendent homines ex omni
bus linguis gentium simoniam uiri iudi. Et malachie capitulo i. Non
est michi voluntas mea in uobis. ab ortu enim solis usque ad oc
casum magnū est nomen meum in gentibus. Hanc ergo conditionē
p̄ modum concludētis in fine eāgelij sui in vltima p̄ticula math.
fuisse in nro homine testat. referens uerbum eiusdem dei hominis di
centis ad suos discipulos. Euntes ergo docete omnes gentes
seruare omnia quecumque mandaui uobis. baptizantes eos in
nomine patris et filij et spiritus sancti. Et ecce uobiscum sum usque
ad consumationem seculi. Et viij math. fuit. p̄phata in illo ho
mine qui dictus est ihesus testis sum ego que omnia que dixerunt
que p̄phete. d̄i. erunt futura esse in uero xpo. siue quantum ad

apagationē dauidicā. Siue quantū ad gūditatē ⁊ gñatōz vgl
 neā. Siue quantū ad appiōnē hēreā ⁊ adoracōnē regiā. Siue
 qntū ad noianōnē floridā ⁊ nazareā. Siue qntū ad acclamacōz
 pcursozis puiā. Siue quantū ad obsequiū angloz ⁊ mīstracōz
 sedulā. Siue quantū ad cūfacōnē p̄mariā in galliā. q̄si in ita za
 bulon ⁊ neptalim. Siue quantū ad expōsitiōnē decalogi ⁊ legis
 latōnē autenticā ⁊ nouā. Siue quantū ad multiplicē opationē
 mirificā ⁊ deificā. Siue quantū ad cūlationē pacificā ⁊ inquillam
 Siue quantū ad erudicōz pabolica ⁊ doctrinā figuratiuam. Siue
 quantū ad enuicōz beniuolā ⁊ benignā. ex panibz multiplicatis
 Siue quantū ad drestacōz v̄dicā omis ipoc̄sis ⁊ c̄imoniaz. Siue
 quantū ad colligationē geminā duaz natanz. diuine ⁊ hūane
 in vno homie. Siue quantū ad disposicōz ierarchicā noui regni
 ecclē. Siue quantū ad ostētacōz paup̄rimā ⁊ lesionē sup pullū
 asine. Siue quantū ad execracōnē iudaicā quantū ad phiseos ⁊
 pplj seniores. Siue quantū ad referacōnē pphetica h̄toz. Siue
 quantū ad institutiōnē insolitā nouoz sac̄mentoz. Siue quantū
 ad toleracōnē ⁊ passionē salutiferā. Siue quantū ad cūcitatōz
 magnificā ⁊ r̄surrectionē stupidā. Siue quantū ad cūcitatōnē
 multimodā oim genciū. liguanz. ppl̄oz. ⁊ tribuū. Vtq; h̄ v̄si
 tata sūt in hoc homie sac̄o ihu q̄ p̄phe p̄dixerāt de xp̄o. ḡ ipe
 vere x̄ps nec est ali⁹ expectād⁹. et sic patet mathi p̄cessus.

Quisio euangelij marci.

Qunc accedit marcus et probat de illo felici homine quā
 dix⁹ est ihs q̄ fuit rex ⁊ domin⁹ oim. excedēs in pote
 state ⁊ v̄tute omnē hominē ⁊ omnē creatūz. qd̄ patet
 quia nō tractat nisi de p̄cipuis ⁊ excellencioribz mirac̄is eius.
 Et fere in quolibet caplo c̄cludit magnitudinē potēcie ⁊ v̄tus
 nis in eo. Vnde in caplo p̄mo ait. Stupebāt om̄s sup doctrina
 ep̄. erat em̄ docēs q̄si p̄tate habens. Et subdit qz mirati sūt om̄s
 dicētes. qz in p̄tate spiritibz immūdis impar ⁊ obediūt ei. In ij.
 vero c̄cludit qz mirabāt om̄s ita vt honorificarent deum dicē
 tes. Nunquid sic vidim⁹. Et in fine dicit. Itaq; domin⁹ est fili⁹
 homis etiā sabbati. In t̄cio v̄o caplo c̄cludit qz habētes spūs in
 mūdos cū vidbāt p̄cibāt ⁊ clamabāt dicētes. qz tu es fili⁹ di

Capitulū vō q̄rtū cludit sic. Quis putas ē iste q̄ vent⁹ ⁊ mare
obediūt ei. Et sic in toto euāgelio semp̄ infert istam cōclusionē
ita ut in passione caplo xv. introducit iudōs dicētes. x̄ps rex
israhel descēdat nūc de cruce. Et centurionē d̄fiteutē. Vere h̄ hō
fili⁹ dei erat. Finitq̄ euāgelii in ascēsiōne illi⁹ homis in celum
et sessiōne a dextis dī. Illi autē p̄fecti p̄dicauerūt vbiq̄ domino
coopante ⁊ s̄monē d̄firmāte seq̄ntib⁹ signis. Sic ḡ patz q̄ h̄ est
cōclusiō quā mare⁹ in euāgelio suo intēdit. hominē scilicet ihesū
esse ⁊ fuisse v̄tuosissimū d̄nm ⁊ impatorē ac regē oim̄. Nam
et in hac cōclusionē finit euāgelii. ⁊ ip̄am m̄serit in suo p̄
cessu q̄si p̄ totū. Nam autē cōclusionem suo testio p̄bat narrāto
facta illi⁹ hoīs et intēdēdo vnū talē h̄lm̄. Ille hō cui⁹ v̄tutē ac
p̄tatem extēdi vidim⁹ ad omnē sp̄m̄ creatū ⁊ m̄catū. Et quā
extēdi vidim⁹ ad oīs infirmitates corp̄m̄. Et q̄m̄ extēdi vidi
mus ad infirmitates aīoy ⁊ ad r̄missiōnē peccatoroy. Et quā ex
tēdi vidim⁹ sup̄ legē mosaicā et sup̄ sabbatū. Et q̄m̄ extēdi vidi
dim⁹ ad t̄nsferendū v̄tutē ⁊ p̄tātē in alioy. ut ⁊ ille similit̄ opa
ret v̄tuose. Et quā extēdi vidim⁹ sup̄ mare ⁊ ventū. Et quā ex
tēdi vidim⁹ in mortis vinculū in quoyq̄ v̄uicū siue hoīm̄
siue brutorū. Et quā extēdi vidim⁹ ad multiplicādū cibū ⁊ ali
m̄ta panū. Et quā extēdi vidim⁹ ad dispēsandū sup̄ omē sta
tutū hūanū. Et quā extēdi vidim⁹ ad r̄sistēdū auditū loq̄lam
et visū et vsū oim̄ sensū. Et quā extēdi vidim⁹ ad naturā pas
sibilem̄ durādā. Et quā extēdi vidim⁹ ad quēcūq̄ sitū ⁊ ad dī
stātē locū. Et quā extēdi vidim⁹ ad int̄pretādū m̄dāta dī
et ad r̄gnū dauid iuxta miraculosū clamorē ppli ⁊ testimōiū
iux̄ qd̄ fuerat p̄ p̄phas p̄d̄m̄. Et quā extēdi vidim⁹ ad suicidū
omnē r̄bellē sibi ⁊ adūsariū q̄nticūq̄ astutū. Et quā extēdi vi
dim⁹ ad p̄cognoscendū omē futurū. Et quā extēdi vidim⁹ ad
tolerādū sūme foris ⁊ magnantē omne adūsū. et p̄cipue mor
tem amarissimā q̄ est vltimū t̄ribilū. Et quā extēdi vidim⁹ ad
apiendū celū ⁊ ad sedēdū sup̄ gl̄ie solū a dextis dei. Ille v̄tq̄
homo vere fuit rex v̄tuosissim⁹ ⁊ d̄ns oim̄. Sed homo ille qui

dictus est ih̄s. habuit adicōs p̄dictas. igit̄ ip̄e fuit oīn dñs ⁊ rex
v̄tuosus. **N**ac̄ miorē seriose d̄ducit ⁊ p̄bat̄ i euāgelio suo marc⁹
et fin hoc diuidit̄ euāḡl̄m ei⁹ i xix. p̄tes fin numer⁹ p̄dictarū
ad icōnū. **I**n p̄ma nāq; p̄te testat̄ v̄tutē illi⁹ hominis q̄ dict⁹ est
ib̄s se extēdisse ad omnē sp̄m. **P**rophetā q̄d̄ isa. i. p̄p̄he ⁊ ma
lachie ⁊ iohānis baptiste. **S**imilit̄ ⁊ dimum q̄ tanq; columba
descēdit ⁊ māsit sup eū. necnō ⁊ sp̄m āgelicū. q̄ āgeli ministra
bant ei. **S**ed ⁊ ad sp̄m apostaticū scilicet demoēs q̄ eribāt ab ob
sessis corpib; ⁊ clamabāt. **S**cim⁹ q̄ sanct⁹ dei es q̄ b; p̄tate ⁊ v̄
tutē impabat. **E**t q̄b; patet q̄ isti homi sp̄s oīs subseruēbat.
Et durat h̄ ps a p̄ncipio euāgelij q̄d̄ incipit. **I**nicium euangeliij
ih̄esu xp̄i. usq; mediū p̄mī capli. **E**t p̄m⁹ egredientes de fina
goga. **I**n sc̄da v̄o p̄te testat̄ v̄tutem h̄mōi hoīs se extēdisse ad
languozes ⁊ infirmitates corp̄m. scilicet febrem ⁊ lep̄m ⁊ om
nē infirmitatē aliā. **E**t durat ab illo loco et p̄m⁹ egredientes.
usq; i finē p̄mī capli. **I**n t̄cia v̄o p̄te testat̄ v̄tutē illi⁹ hominis
se extēdisse ad d̄ferēdū peccatorū r̄missionē. et p̄ d̄ferēns ad curā
dū infirmitates aiay. **V**nd̄ cludit̄. vt scians. q̄ filius hoīs habz
p̄tate i terra d̄mittēdi peccata x̄c. **E**t post vocat̄ionē leuī siue
math̄ infert. **N**on h̄nt̄ necesse sani medico. s; q̄ male h̄nt̄. et du
rat ps illa a p̄ncipio capli ij. q̄d̄ incipit. et itez m̄tūt usq; paz
v̄l̄ mediū capli ei⁹ d̄. vbi dicit̄. **E**t erat̄ discipuli iohānis ⁊ pha
risei ieiunātes. **I**n q̄rta v̄o p̄te testat̄ illi⁹ hoīs p̄tatz se extēdisse
ad totā legē mosaicā. et ad imutandū sabbatū. ibi em̄ ostendit̄
ip̄sū d̄spensasse cū discipul̄ suis ne ieiunarent eo p̄sente. et ibi
subdit̄. **I**taz; dom̄m⁹ est filius hominis ⁊ sabbati. **E**t ibidē m̄tro
gat̄. licet sabbatis benefacē an male. **V**n̄ durat ps ista a loco illo
et erat̄ discipuli iohannis. usq; paz post p̄ncipiū capli t̄cij. vbi
scribit̄. **E**reutes aut̄ phisei statū cū h̄odianis d̄h̄lū faciebāt. **I**n v̄
v̄o p̄te ostendit̄ isti⁹ hominis potestatē nō solū esse magnā quo
ad ap̄am p̄sonā imo etiā h̄re auctē t̄nsferēdi. d̄m̄icādi. d̄cedēdi
h̄l̄ez v̄tutē i al̄ez. **V**n̄ īt̄roducit̄ istū hoiez ut mirac̄la facientem
maxia ⁊ sanitates d̄feretē statiq; ostēdit̄ quō xij. ap̄lis discipul̄
dedit̄ p̄tate curādi infirmitates ⁊ eiciēdi demōia. **E**t d̄nt̄ p̄tate
istā nō posse attribui dimōib; s; soli d̄o. **E**t durat h̄ ps a loco illo

Exeūtes autē phisei usq; ad finē capitei scij indusue. **In. vi. vō**
pte testat istū hoīs vntē & p̄tē se extēdisse ad mare & ventū
et sup aque et aeris elemētū cui⁹ occōne introducit ipm p̄dicā
tē in qdā nauī & p̄ponentē multas pabolas. et in fine cōcludit.
Quis putas ē iste. qz v̄t⁹ & mare obediūt ei. Et durat ps illa p
totū caplm quartū. In septima vō pte testat illi⁹ homis p̄tē
se extēdisse ec̄ ad mortis articlū. Vnde ostēdit ipm fuisse deū
vite & mortis. Mortis qdem. qz narrat quō ei⁹ licēcia spūs imū
dī introierūt in porcos qui & suffocati sūt i mari usq; ad duo
milia. Vite etiā. qz narrat quō filia archisnagogi iā mortua ei⁹
p̄cepto reuixit. Et durat ps illa p totū caplm qntū. In. viij. vō
pte ostēdit illi⁹ hoīs p̄tē se extēdisse ad multiplicādū corpā
lem cibū et alimenta panū. Vbi etiā introducit occōne qre iste
hō iuit ad locū defunī. Nam qz stemnabat in p̄pā patria. et qz
decollauerat iohannē baptistā hodes tētr cha. p̄pī hoc em durit
discipulos suos ad locū defunī ad requiescendū pusillū. Vbi etiā
ex quinq; pamb; & duob; piscibus faciat quinq; milia hoīm
Et durat ps illa p totū caplm. vi. In. ix. vō parte testat istū ho
minis potestate se extendisse ad omne humanū statū. Vnde
introducit ipz rep̄bantē f̄dicōs senioꝝ. et durat a p̄ncipio capi
tuli septimi. Et auenerūt ad eū phisei usq; vltra mediū ei⁹dem
vbi scribit. Et inde surgens abiit in fines tiri & sidoms. In. x. vō
pte testat illi⁹ homis pot̄tē se extēdisse ad r̄stitū edū auditū
et loquele instrumentū. Vnde cōcludit. bene om̄ia fecit. surdos
fecit audire & mutos loqui. Et durat h ps ab illo loco. Et inde
surgēs abiit vsq; in finem capli septimi. In. xi. vō pte testat
illi⁹ homis p̄tē se extēdisse ad illuminandū tam spūalem qz
corpalem visū. Vnde p̄st multiplicationē panū cū nō intellige
rent discipuli s; haberent cor̄ excecātū. cōcludit. oculos h̄ntes
non videntis. quō nondū intelligitis. Quo ad visū corpalem qz
de ceco qui p̄p̄ vidit homines velut arbores ambulantes. qz
restitut⁹ est ita vt dare om̄ia viderent. Et incipit ps illa a p̄nci
p̄io octauū capli. qd incipit. In dieb; illis usq; vltra mediū
capituli. vbi scribitur. Et ingressus est ihs. et discipuli eius in
castella cesarēe phi. In duodecima vō testatur iphus vntem

virtutē se extēdisse ad naturā passibilem in impassibile mutan-
 das. ubi p̄mo introducit diūsas opiniones hoīm de illo. apo-
 stōlū q̄līt p̄dixit se esse re p̄bātū ⁊ occidendū ⁊ die t̄cia a mor-
 tuis r̄surrecturū. Et narrat t̄ns figuratiōnis modū. ut p̄ hoc in-
 nueret q̄līt naturā passibile post r̄surrectiōnē in gloriosam et
 in impassibilem mutaret. Durat namq̄ ps ista ab illo loco. Et
 in gressū est ihs usq̄ iux̄ p̄ncipiū capli. ix. scribit. Et veniens
 ad discipulos vidit t̄bam magnā t̄ca eos. In pte v̄o. r̄iij. testat̄
 virtutē istū hominis nō solū egisse in p̄mquū. imo etiā se extēdis-
 se ad omnē distantē locū. dū tamen mueret fidelem hominem
 et credulū. Vnde de demōio q̄ n̄ potuit ei⁹ discipuli expulisse.
 Respondit q̄ hoc erat p̄p̄t̄ mēdulitatē rogāciū. et cōcludit. Si
 potes credē. omnia passibilia sūt credēti. Et quo ad locū distan-
 tem introducit quendā noīe illi⁹ demonia eicientē q̄ nō sequi-
 bat̄ eū. Et durat ps ista ab illo loco. et veniens ad discipulos
 suos. usq̄ in finem capli. ix. In pte v̄o r̄iij. testat̄ virtutē illi⁹ ho-
 mis se extēdisse ad interpretatiōnē mādatorū legalū ⁊ sup̄addi-
 tiōnē s̄hiloꝝ p̄fectionis. Ibi enī introduce hūc hominē repro-
 bante libellū r̄pudij ⁊ p̄dicat se v̄gitatē ⁊ castitatē. ac etiā pau-
 perem. et durat a p̄ncipio capli. x. quod incipit. Et inde exsur-
 gens. usq̄ t̄ca mediū ei⁹ t̄. Erant aut̄ in via ascendētes iheroso-
 limā ⁊ p̄cedebat illos. In pte. xv. testat̄ illi⁹ hominis potestatem
 se extēdisse ad obtinendū imp̄iū dauid regnū ei⁹ ⁊ thronum.
 sicut p̄dictū fuerat p̄ p̄phas. Vnde introduce filios zebedei di-
 centes. Da nob̄ vt vn⁹ ad dextrā tuam sedeat. et ali⁹ ad sinist̄ā
 tuam in regno tuo. Et cecū acclamantē. Ihesu fili dauid miserē
 re mei. Et ppl̄m clamantē. benedict⁹ q̄ venit in nomine domi-
 ni. et benedictū quod venit regnū p̄ris nr̄i dauid. osanna in ex-
 celsis. Durat aut̄ ps ista a medio capli. x. ubi scribit. Erāt autem
 in via ascendētes. usq̄ circa mediū xj. ubi legit. Et alia die cum
 exirēt a bethania esurijt. In pte v̄o. xvi. testat̄ illi⁹ hominis virtu-
 tē se extēdisse ad dephendendū astucias hoīm malignoꝝ. et ad
 conuincēdū omnē dolū adūsarioꝝ. ubi p̄mo introduce q̄liter
 malēdixit infructuosam ficū q̄ statī aruit. qd̄ fuit figura arefco-
 nis phariseoꝝ. Om̄t etiā disputatiōnē ipsius cont̄ phariseos

p diuinas scripturas & multas parolas. Et durat ps ista a loco
 p̄dicto. Et alia die cū exirēt i. s. q. m. finē capli. xi. et deiceps p to
 tū duodecim. In pte vō. xvij. testat v̄tutē hui⁹ hois se extēdis
 se ad cognoscendū fuozū euentū & totū seculi decursū us q. in
 finem. Introducit em̄ eū p̄dixisse destructionē iherl̄m q. facta ē
 p titū & vespasianū. et demde p̄secutionē fidelū credēcium in
 ip̄m. q. p. xxx. annos duratura erat sub decursū impatorū. us q.
 ad cōstatinū. demde vō an̄r̄pm venturū. et vltimo seip̄z remēte
 ad iudiciū. durat q. ps. illa p. capl̄z. xiiij. In pte vō. xvij. ostēdit
 ei⁹ v̄tutē & p̄tātē se extēdisse ad tolerādū mortē & omē adūsiū
 in sūma potēcia & v̄tute. ita vt ip̄i⁹ v̄tutē ap̄ull⁹ fuerit cēturio
 d̄stiteri clamās de eo. Vere hic homo fili⁹ dei erat. Et durat pars
 illa p. capl̄m. xiiij. & xv. In pte. xix. testat illi⁹ homis p̄tātē se ex
 tēdisse ad reuoluēdū monumtū. et inde egrediēdū. cū tū vere
 mortu⁹ fuisset. et durat ps illa a p̄ncipio capli. xvij. qd̄ icipit. Et
 cū insil̄ h̄ sab̄m. us q. vlt̄ mediū capli. ei⁹ d̄. vbi scribit. Moūis
 hime aut̄ r̄cubētibz illis. xj. In pte vō. xx. & vlt̄ia testat v̄tutē illi⁹
 hois se extēdisse ad ap̄iēdū celū & ad sedēdū sup̄ gl̄e solū ad
 dext̄z d̄i p̄ris. et h̄ ab. illo loco. Moūis sic at̄ r̄cubētibz. us q. in finē
 euāgelij. vbi cludit. q. d̄ns ihs postq. locut⁹ ē eis. assūpt⁹ ē in
 celū. et sedet ad dext̄ā dei p̄ris v̄tutis dei. Et in hoc marc⁹ finit.

¶ Quinto euāgelij fm̄ lucam.

Quinc accedit lucas & intendit istā d̄clom. scz q. hō ille q.
 dic̄t⁹ est ihs fuit saluator hoim & medic⁹ aiaz qd̄ sibi d̄
 gruebat. q. erat arte medic⁹. vt jero. dicit. Nunc est q. i
 p̄rio caplo introducit āgelū dicētē. Vocab̄ nomē ei⁹ ihs. hoc est
 saluatorē. Et zachariā dicētē. Salutē ex inimicis nr̄is & de ma
 ni omniū qui odernnt nos. Et in capitulo secūdo āgelū euā
 gelizantem. Natus est nobis hodie saluator. Et simeonem di
 centē. Viderūt oculi mei salutare tuū. Et vbiq. p totū euāgelū
 semp agit de illo hoie sub rōne q. saluator & medic⁹ aiaz. Vnde
 sol⁹ ip̄e narrat de maria magdalēa. Et sol⁹ ip̄e poit mltas pa
 bolas p̄nētes ad p̄tātē & m̄iaz & r̄missiōz p̄corū. p qd̄ patz
 q. sua p̄ncipal̄ m̄tē cō fuit p̄bare d̄clōz p̄dictā. Intēdit iḡ p̄ba
 re eā p totalē rōz & h̄m hō ille c⁹ in gl̄s & p̄ro d̄clō. c⁹ p̄uic̄t⁹ et

conuulsio cuius conat⁹ et recollectio cuius affat⁹ et eruditio cuius
 discessus per mortem et consummatio cuius regressus a morte et resur-
 rectio fuit per modum etiam spiritualis antidoti et medicine salutaris omnium
 hominum. Vnde homo ille censendus est saluator hominum et medicus animarum.
 Sed ita fuit de illo homine qui dicitur est Iesus. igitur ipse fuit spiritualis
 hominum medicus et saluator. Minore istius quantum ad uerba dicitur per
 feras in maiori inter dicit lucas deducere in suo euangelio quod totum
 euangelium ipsius in uerba presertim diuidit principales. In prima namque pro-
 bat quod huius hominis introductio et ingressus fuit per modum cuius-
 dam saluatoris mundi et medici spiritualis. Et durat per illa per se prima
 capta ubi tractat de explicita introductione istius hominis. **Ora** quod
 in uerba matris. et hoc fuit per conceptum de quo agit in primo capitulo.
Secunda uero in mundum et hoc fuit per natiuitatem et ortum de qua agit in
 secundo capitulo. **Tercia** ad totum populum circa .xxx. annis. et de hac agit
 in tertio capitulo. **In** prima introductione probat lucas ipsum fuisse sal-
 uatorem per annunciationem angelicam et factam zacharie quantum ad per-
 sonam. **Vnde** ait. Ipse precedet ante illum ut dicitur corda patrum ad fili-
 os. pare donimo plebem perfectam. **Et** factam marie. **Mit** enim angela
 uocabis nomen eius Iesus. hoc est saluator. **Et** per exclamacionem elizabeth
 que ait. **Benedictus** fructus uteris tui. **Et** per canticum zacharie quod
 incipit. **Benedictus** dominus deus israel quod uisitauit et fecit redemptionem
 plebis sue. **Ex** quibus patet quod in primo capitulo in quo agit de con-
 ceptione istius hominis statim introducit saluatorem. **In** secunda uero introdu-
 ctione probat lucas ipsum fuisse saluatorem per testificacionem simul an-
 gelicam et prophetica. **Angelicam** quod angelus ad pastores ait. **Ecce**
 euangelizo uobis gaudium magnum quod erit omni populo. **prophetica**
 uero quia simeon dicit. uiderunt oculi mei salutare tuum. **Et** ana-
 nias prophetissa loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem
 israel. **et** hec tractant in .ij. capitulo ubi concludit qualiter iste me-
 dicus cotidie proficiebat in arte medicandi et in uisendo medici-
 nis scientie. **concludit** enim quod Iesus proficiebat sapientia. et etate et gra-
 tia apud deum et homines. **In** tertio uero introductione probat lucas
 ipsum fuisse saluatorem per acclamationem celicam quia scriptum est quod
 uox de celo audita est. hoc est filius meus dilectus in quo michi
 conplacuit. **Vnde** in illo capitulo tractat de baptismo et baptizante

precursore et genealogia ipsius ihesu a ioseph ascendendo usque ad
adam et ad deum. quod tunc introductus est ad noticiam hominum. et
spiritu sancto super eum in specie columbe descendente ostensus est ho-
minum esse saluator. Et in hoc finit illa pars principalis euangelij luce
de huius hominis ingressu et introductione. In secunda vero parte princi-
pali probat lucas quod huius hominis consuetudo et uictus cum hominibus
fuit per modum uis saluatoris. Et durat pars illa per quatuor capitula. In
capite enim in quarto et finit in vii. inclusive. ubi lucas ostendit quod
iste homo per sui consuetudinem et uictum exemplare uisus est homines me-
dicari et saluare. Unde describit eum primo fuisse exemplar omni peni-
tencie. agens de ieiunio eius. xl diebus et noctibus in deserto. Et hoc
a principio quarti capituli usque ad locum ubi scribit. Et regressus est
ihesus in uirtute spiritus in galilee. Secundo uero. ipsum fuisse exemplar omni
deuotionis et late. dicit enim quod sui consuetudinem suam egressus est
in sinagogam et statim ut ostenderet se medicum. reuoluens librum isaie
legit. spiritus domini super me. appropinquat quod unxit me. euangelizare mihi
me ut sanare contritos corde etc. et concludit. utique dicens michi
hanc similitudinem. medice cura teipsum. Durat autem hec particula ab
illo loco. Et regressus est ihesus in uirtute usque ad locum ubi scriptum est
Dixerunt pharisei ad ipsum. quanta audiuimus etc. Tercio uero ostendit ipsum
fuisse exemplar uirtutis et pacencie. quia uoluerunt eum precipitare
de monte in quo ciuitas illorum edificata erat. et tamen ipse uelut paciens
per medium illorum ibat. Et durat hec particula a loco illo. Dixerunt
pharisei. usque ad locum ubi scribit. et descendit in capharnaum.
Quarto uero ostendit ipsum fuisse exemplar liberalitatis et beneficencie.
quia transibat benefaciens omnibus et infirmitates curans.
Et concludit se aduenisse ad medicinam omnibus ciuitatibus tribu-
endani. dicens quia et alijs ciuitatibus oportet me euangelizare.
regnum dei quod ideo missus sum. Et durat pars illa a predicto loco. Et de-
scendit in capharnaum. usque in fine capituli quarti. Quinto uero ostendit ipsum
fuisse exemplar omni humilitatis et benignitatis. omnis quodlibet cum peccatoribus
fuit summe beniuole consolatus. Et hoc in toto quinto capitulo. ubi primo
narrat de petro quod proiciens ad genua ihesu dixit. Eri a me do-
mus. quia homo peccator sum. Et narrat de filio zetedei. qualiter ad
sui familiaritatem eos uocauit. Similiter et de mattheo publicano

quū conuūūū sibi fecit ⁊ ibi ostendēs se medicum dicens. Non
 egēt q̄ sani s̄t medico. s̄ q̄ male h̄nt. ubi etiā declāt modū sue
 medicie. dicens in cura palinā. **Vt** aut̄ sciatis qz filij hoīs habz
 potestātē in t̄ra dimittendi peccata zc. **Et** in cura leprosi cū dicit.
Vade ⁊ ostēde te sacerdotibz ⁊ offer p̄ emūdatōe tua. **Sexto** vō
 ostēdit ip̄m fuisse exēplar v̄itatis ⁊ existēcie cont̄ oēs ip̄ostim
 introducit eim ip̄m r̄ndentē phiseis ip̄ostis q̄ sabbatū supsticō
 se suabāt ⁊ dicētē eis. **Licet** ne in sabbo agē b̄n an male zc. **Du**
 rat aut̄ p̄cula ista a p̄ncipio vi. capli qd̄ icipit. **Factū** est aut̄
 usqz ad locū illū ubi scribit̄. **Factū** est aut̄ in diebz illis. erit in
 montē orare. et erat p̄noctans in orōne dī. **Septimo** vero ostē
 dit ip̄m fuisse exēplar om̄is p̄fectionis ⁊ supercellētis v̄ite. q̄
 tem nūqz ante eū nec post aliq̄s h̄uit. introducēs eū p̄ponentē
 beatitudies ⁊ d̄ilia sūme p̄fectionis. q̄ qdē p̄mo in seip̄o cepis
 ostēdē. et tēnde voluit docē. et durat h̄ ps ab illo loco. s̄m ā
 aut̄. usqz in finē capli vi. **Octauo** vō ostēdit ip̄z fuisse exēplar
 p̄passionis ⁊ mie atqz clemēcie. ostēdēs quō mia mot⁹ est sup
 suos cēturionis. et sup filio vnicō uidue q̄ defunct⁹ efferebat̄
 tur. et sup peccatice q̄ lacrimis cepit pedes ei⁹ rigare. et in fine cō
 cludit eū medicū ac dicentē ad mulierē. fides tua te saluā fecit
 vade in pace. et durat p̄cula illa p̄ totū capl̄m septimū. **Et** sic
 patet ex viij. d̄icōnibz p̄dictis. qualis sua cōsultatio ⁊ iunctus
 fuit ad saluandū ⁊ medicandū mundū. **In** t̄cia vō p̄tē p̄ncipli
 p̄bat lucas qz illi⁹ hominis totalis conat⁹ ⁊ r̄collectio fuit ad sal
 vandū hoies ⁊ ad s̄buendū eis sp̄ualē medicinā et durat ps
 illa ab octauo caplo usqz ad mediū capituli. x. ubi scriptum ē
Et cōsultus ad discipulos suos dixit. **Beati** oculi qui v̄dēt que
 vos videris. **In** viij. namqz caplo ostēdit q̄lis homo ille conat⁹
 est ad sabbatū vocare homies p̄ seip̄m. referens multas pabo
 las ⁊ doctrinas tangētes om̄s hoies. referens etiā qualis dī
 scurrebat p̄ t̄ram eiciendī demonia curas qz infirmos ⁊ suscitās
 mortuā puellā. **In** ix. vō caplo ostendit qualis conat⁹ est hoies
 r̄ducē ad salutē p̄ alios scz p̄ ap̄loy duodenariū. **Vñ** incipit ca
 pitulū ix. vocatis xij. ap̄lis dedit illis v̄tutē zc. **Et** in eodē caplo
 informat ap̄los. ⁊ om̄ia q̄ ibi d̄scribunt̄ p̄tinent ad r̄gulā eoy

In .x. vero caplo ostendit qualiter p salute hominū tuū ampli
auit mittēdo discipulorū collegiū cōtinēs. lxxij. vnde incipit q
pitulū. post h desiguit dñs ihs ⁊ alios. lxxij. Et ibi describit for
mam p̄dicaciū quā obfuare debent euāgelizantes regnū dei. Et
postea ocludit obstinatioz aliq̄ hominū futurā ad p̄dicatioz fidi
dicēs. **V**e tibi corozam. ⁊ tibi bethsaida. Deinde vō fide alioz
scz puulorū ⁊ simpliciuū. ibi. In ip̄a hora exultauit in spū sancto
et dixit. **C**onfitebor tibi dñe pat̄ zc. Et sic finit ps. iij. p̄ncipalē
In quarta vō pte p̄ncipali pbat lucas q̄ hui⁹ hoīs affatus ⁊
eruditio oñdit ip̄z fuisse hominū saluatoz. q̄ tota sua eruditio o
dinabat̄ ad pct̄a ⁊ morbos aiaz pellēdos. Et p̄t h lucas narrat
xp̄i pabolas ⁊ finōes p̄tinētes ad m̄iaz ⁊ ad v̄tutes ⁊ ad vicia
et ad mores. Et durat ps illa a medio capli. x. vbi scribit̄. Et cō
uersus ad discipulos suos dixit. **H**ecati oculi. usq̄ in finē. xxi. ca.
mclufiue p. xi. capla p̄leta ⁊ p̄tē. xij. vbi. xvi. morales erudi
tiones sūme ac omode ad hominū salutē ⁊ curatoz a vicijs dñēt
In p̄ma namq; eruditōe loq̄t̄ cōtē impassionē ⁊ m̄n̄iaz. ut ex
hoc hoīs moueat ad pietatē ⁊ clemēciā. Et incipit h eruditio
postq; posuit p̄hem iū. dicens. **E**t cūsus ad discipulos dixit. dico
vobis q̄ multi p̄p̄he ⁊ reges voluerūt audire que auditis et
nō audierūt. **I**ncipit vtiq; statim in pabola sauciati cui⁹ uulnēa
alligauit samaritanus. **V**nde sequit̄. **H**omo quidā descendeat
zc. **F**init autē hec eruditio in loco illo vbi scribit̄. **F**actū est autē
dū irent. et ip̄e intrauit in q̄dam castellū. **I**n secunda vō erudi
tione loquitur contra cordis inquietudinē ⁊ mentem ad mul
ta effusam. **V**nde iroducit martham cca multa sollicitam cui
dictū est. **D**oro vnum est necessariū. maria optimam partē
elegit que nō auferet̄ ab ea. **I**ntrōducit etiā discipulos q̄ docēt
orare ⁊ dicere pat̄ nr̄. **E**t ibidē uaciat̄ de silēcio sacre orationis
et meditationis q̄ contrariat̄ effusiom̄ mētis. duratq; illa erudi
tione fine capituli decimi. vbi scriptum est. **I**ntrauit ihs in q̄dā castel
lum. et mulier q̄dam zc. usq; vltia p̄ncipiū. xi. capituli vbi scri
bit̄. et erat ihs eiciens demoniū. ⁊ illud erat mutū. **I**n. iij. vō
eruditōe loq̄t̄ q̄ maliciozorū m̄uēnciā. q̄ sup̄nā obnubilāt ḡ
am iroducēs i. dōs dicētes. **I**n bethsai b̄ p̄ncipe demonioz

eicit demōia et querētes signū de celo etc. Et rēphēdit eos tanq̄
 rebelles spūi sancto et gracie dei. Et durat hęc eruditio a loco
 ubi scriptū est. et erat eiciēs demōiū. usq; ad locū ubi scribit̄
 Nemo accendit lucēnam etc. In q̄rta vō eruditione loq̄t̄ cont̄ ipo
 crisim et vitam similitā et fictam. docens p̄mo vitare omnem
 ipoc̄sim dicēs. Vide ne lumē qd̄ i te est tenebre sint etc. Secūdo
 rebendēs ipoc̄tas phiseos dicēs. Ve vob̄ q̄ estis vt monumēta
 que nō appent. Duratq; hęc eruditio a loco illo. Nemo lucēnam
 accēdit. usq; in finē capli. iij. et deide p. xij. usq; ad locū ubi scri
 bit̄. Ait̄ ai ei qdā de t̄ba. Maḡ dic̄ fr̄i meo vt mecū diuidat hęc
 rōitatē. In v. vō erudicōe loq̄t̄ q̄ amorē tēpalū deo dmatū et
 q̄ sollicitudmē et curā supflūā r̄spectu ipoz. Vñ poit̄ pabolam
 hois dicēs. Aia mea m̄lta bona hēs posita in ānos plimos. et
 eludit. Idō dico vob̄. Nolite solliciti eē aie v̄re. Et duāt h̄ eru
 ditō a loco illo. Maḡ dic̄ fr̄i meo usq; ad locū v̄ scribit̄. Sic lūbi
 v̄ri p̄cicti et lucē ardētēs etc. In. vi. vō erudicōe loq̄t̄ q̄ negligē
 tiam et incautelā et securitatē in m̄ia aliquoz. Vnde monet ad
 dicit̄ et diligēciā. loquēs de inspato euētu mortis et final̄ iu
 dicit̄ et aduent̄ sui. et hoc a loco illo ubi scribit̄. Sme lumbi ve
 stri p̄cicti. usq; in finē capli. xij. In. viij. aut̄ eruditione loquē
 contra impenitēciā et mentem obstinatā. Vnde monet hoies ad
 p̄nias pagendā dicēs. Nisi p̄nias habūitis oīs sil̄ p̄ibitis et po
 nit̄ pabolam de ficu instructuolā. Et in fine concludit̄ contra
 habitatores iherl̄m impenitentes dicens. Ecce relinquit̄ vobis
 dom̄ v̄rā des̄ta. Duratq; erudicō ista p̄ totū capitulū tredecim.
 In octaua vero eruditione loquē contra cōiuiōnū supflūata
 tem et pompā. Vnde ait. Cum facis cōiuiūū voca paupes ac
 debiles. Et occ̄oe h̄ agit de cōiuiō p̄adis̄. d. Homo qdā fecit
 cenā maḡ. Et docet q̄ p̄ baulacōnē crucis in hac vita puenit̄
 ad cōiuiūū illud. Et durat h̄ erudicō p̄ totū ca. xij. In. ix. vō eru
 ditōe loq̄t̄ q̄ elacōz mētis et s̄rbia q̄ aliq̄ cōtēnūt inferiores se
 in nobilitate vel sc̄tate. Vñ m̄troducunt̄ p̄ctores et publicani
 app̄q̄ntes ad ihs̄. et phisei n̄m̄ates q̄ diḡbāt̄ d̄lari cū eis. q̄b̄
 r̄spōd̄ pabolā. xcix. ouū. et vni⁹ p̄dite et pabolā. ix. draḡ. et de
 cie p̄dite. et pabolam filij p̄digi reūtēs ad p̄ez. Duratq; hęc

hec eruditio p totū capitulū. v. In .x. vō eruditione loquitur cont
auariciā diuitiū ⁊ cōtra gulā ac vitā lautā. Vnde ponit pabolas
diuitis epulōis. et illi⁹ q̄ fec̄ sibi amicos de māmona iniquitatis.
Et ostendit qualiter pharisei ip̄m deridebant q̄ erat auari. et du
rat hec eruditio p totū caplm̄ xvi. In xi. vō eruditione loquitur q̄
scandalū in fide ⁊ apostasiā. vnde ait. Impossibile est q̄ non re
niant scādala. Et introducit ap̄los dicētes. Domine adauge no
bis fidem. et ibi subdit de p̄secutione q̄ fuit ante diē iudicii
que erit occasio scandali aliquorū. Vnde dicit q̄ vnus assument
et alē r̄linquet ⁊c. Et durat h̄ eruditio p totū caplm̄ xvij. In
xij. vō eruditione loquitur cont̄ inuentionē ⁊ ariditatē spūalē
et accidiā. Vñ monet nos ad oracōnis istanciā. sub metāfora vi
dē iudicē inestantis. Monet etiā orantes ad hūilitatē spūs
et subiacenciā. sub metāfora phisei ⁊ publicani qui ascenderūt
in tēplū vt orarēt. Monet etiā ad gustū celestis thezauri in celo
accidiā dicēs. Omnia q̄ hēs da paupib⁹ ⁊ h̄bis thezaurū cōtra
Et finit in assumptione crucis q̄ marie valet cont̄ inuentionem
et accidiā. addēdo miraculū de ceco mendicāte qui meruit illu
minari p̄t̄ deuocōnē suā ⁊ clamoris inestanciā. Clamauit enī
ihu fili dauid miserē mei. et durat h̄ eruditio p capl̄ xvij. In
xij. vō eruditione loquitur cont̄ ociositatē ⁊ manū r̄missam. ponēs
pabolam suū neq̄z ociosi ⁊ r̄missi qui in nam r̄posuit i sudario
nec inde fuit lucr⁹ aliquid. et p oppositū introducit̄ historia d̄
zacheo. q̄ rōne p̄bitatis ⁊ opacōis sue meruit dñm r̄cipe in ho
spicio. Et durat p̄ illa a p̄ncipio. xix. capli. qd̄ incipit. Et mḡ el
sus ih̄s. usq̄z ultra mediūm vbi scribit. Et hijs dictis p̄cedebat
ascendens iherosolimā. In xij. aut̄ eruditione loquitur cont̄ rācorē
et iracūdiā. Introducit̄ enī hō ille dict⁹ ih̄s venēs ih̄lm̄. vbi
debat occidi in breui. Veniens inq̄z sup pullū asine. immēoz
inurie qm̄ debeat accipe. et a se abiciēs oēs iracūdiā ⁊ rācorē
vidit ciuitatē ⁊ fleuit sup eam. dicēs. Quia si agnouisses ⁊ tu
Et durat hec eruditio a loco p̄dicto. et hijs dictis. usq̄z in finē
capituli. xix. In. xv. vō eruditione loquitur contra maliciā ⁊ astucias
phiseorū. saduceorū. scribarū. et p̄ncipū sacerdotū qui añ passione
voluerunt disputare cum domino ih̄s. qua multis pabolis et

sermo ille et eruditio p. xx. cap. m. In ultima vero eruditione lo-
 quitur contra timorem et inconstanciam quam oritur ex timore predicando per
 secutiones quas passuri erant discipuli sui. ut ex hoc armarentur ad
 constanciam et toleranciam earundem. Et durat haec eruditio per cap. m. xxi.
 in qua est quarta pars principalis finis. In quinta vero parte principalis probatur lu-
 cas quod illius hominis discipulus et confirmatio per mortem fuit vere medici-
 cinalis et dei saluatoris mundi. Vnde introducit eum dicentem. Hoc est
 corpus meum quod pro vobis dedit. et hoc sanguis qui pro vobis funditur. Et ipse so-
 lus narrat quod factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decerentis in terram
 quasi in signum balnei salutaris et medicinalis. Ipse etiam solus nar-
 rat dixisse eum. Pater dimitte illis quod nesciunt quod faciunt. Et dixit
 ipse latroni. Hodie mecum eris in paradiso. Sed et centurionem dixit
 ipse. Vere hic homo iustus erat. et per consequens si iustus saluator. quod
 predictum erat prophete isaie. xvij. Iustificabit iustus suum meum iustos
 et iniquitates eorum ipse portabit. et durat pars illa per. xxij. capitulum
 et. xxij. In ultima vero parte principali probatur lucas quod istius hominis re-
 gressus ad nos et resurrectio fuit quasi veri mundi saluatoris. Vnde
 introducit apponiones quibus apparet post resurrectionem suam
 multis. et maxime duorum discipulorum eunorum in emaus. qui dixerunt
 quasi diffidentes quod ipse non esset saluator. Vnde nos sperabamus
 quod ipse esset redempturus israel. Et post hoc confirmando quod ipse esset
 vere ille qui omnium generum erat medicus et saluator subiungit quod sic scriptum
 est quod et sic operabatur pati et resurgere christus a mortuis tertia die et predicari
 in nomine eius per penitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes. et durat haec pars
 per cap. m. xxiij. Et in hoc lucas finit. **¶** Divisio euangelij secundum iohannem

¶ Vnde accedit iohannes et interdit istam doctrinam. Homo ille qui dicitur
 est iohannes fuit vere filius dei. etiam quod sic procedit. Oratio namque illa
 explicat et exponit. Secundo vero ipsa probatur et deducit. Tercio
 vero ipsa inferret et claudit. Quarto sui ipsius additio introducit ut ex
 hoc sua probatio et testificatio sit autentica eo modo qui tabelliones
 in instrumentis publicis sunt seipso s. introduce alii in fine in-
 strumti sui. Hoc ergo euangelium iohannis dividitur in quatuor partes prima
 sui divisione. In prima namque conclusionem mentem explicat et exponit
 danda modum possibilem quod intelligi debeat quod homo ille sit vere filius
 dei per adoptionem et gratiam huiusmodi solum humanam naturam sicut intellexerunt

quidā heretici imo habens in se verū illū qui ab etno fuit filius
a patre genit⁹ in suba diuina. Nec debet etiā intelligi qd sit hō
ille fili⁹ dei p dūtionem diuinitatis in carnē sicut intellerunt
alij hēretici. s̄ debet intelligi p assumptionē carnis a dei filio. Ad ex
plicādū ergo istū intellectū exponit ioh̄ns qui intelligit p dei
filiiū v̄bum qd erat in p̄ncipio apud patrem. p qd omnia facta
s̄t. qd erat vira ⁊ vera lux in t̄nebs. expōit etiā qd intelligit p hāc
occlusionē hō ille est dī fili⁹. qz h̄ qd ip̄e fili⁹ siue v̄bū factus ē hō
et caro p assumptionē ⁊ bitauit in nob. Exponit etiā qd intelligit p hāc
p̄ ibm saluatore qz hōiez plenū ḡcie ⁊ vitatis. de e⁹ plenitudine
om̄is accepim⁹ ḡcia ⁊ sic ḡ patet san⁹ intellect⁹. de om̄is qz ioh̄
hānes intēdit. Et durat ps illa a p̄ncipio euangelij usqz ad lo
cū ubi scribit. et h̄ ē t̄stioniū ioh̄is. In sc̄da v̄o p̄re cōclusionē
p̄dictā p̄bat multip̄r. et dēducit. et durat ps illa a loco p̄re
dicto. et h̄ ē t̄stioniū ioh̄is usqz in finem cap̄ xi. vbi sc̄ptū ē
Multa qdē ⁊ alia signa. Intēdit em̄ ioh̄s rationē vnā ⁊ v̄m cū
filii. ad p̄dictā occlusionē p̄bandā q̄ talis est. Homo ille q̄ est
media p̄sona in t̄nitate ⁊ est deo equalis in auctē ⁊ in eni
eqlis in efficacia ⁊ salubritate. et ē sibi eqlis in illap̄sū ⁊ in eni
tate. et est sibi eqlis in modo opandi ⁊ actiuitate. et est sibi eqlis
in r̄ficiendo mentē ⁊ in cordis sacietate. Et est sibi eqlis in
instruēdo ⁊ in doct̄rie claritate. Et ē sibi eqlis in duracōe ⁊ in ef
fate. Et est sibi equalis in honore ⁊ gloria ac cultus seu lat̄ie
dignitate. Et est sibi equalis in honore ⁊ gloria ac cultus seu lat̄ie
Et est sibi equalis in beniuolencia ad homines ⁊ in pietate. Et
est sibi equalis in dominio ⁊ in regni sollemnitate. Et est sibi
equalis in amicitia ⁊ caritate. Et est sibi equalis in circūcessi
one ⁊ mutue īstencie in t̄nitate. Et est sibi equalis in conferē
da ḡcia homibz ⁊ in p̄cienda sanctitate. Et est sibi equalis in sa
piencia ⁊ scie lumiohitate. Et est sibi equalis in beatitudine ⁊ in
etna felicitate. Et est sibi equalis in paciencia ⁊ longanimitate.
Et est equalis patri in p̄ducēdo sp̄m sanctū ⁊ in spiratua fecun
ditate. ille v̄tqz est ver⁹ fili⁹ dī. Nam vij. aditiones in media
p̄sona in t̄nitate. Et vltia sc̄z qz idē ē cū p̄re spiratua fecunditate ostēdē

ipm esse dei q̄ ē fili⁹. Quia hęc due p̄p̄tates p̄petūt filio. Sed
homo ille q̄ dicit⁹ est ihs̄. habuit p̄dictas .xix. aditiones ut ma
nifesta exp̄iēcia ioh̄z ⁊ alios discipulos edocuit. ḡ ip̄e ē v̄e fili⁹
dei. p̄bat ḡ ioh̄s in t̄c̄su cap̄loy .xx. incipiēdo q̄i a medio p̄mi ⁊
definēdo t̄c̄a finē .xxiii. r̄ix. adicos fuisse in hoīe q̄ d̄c̄s ē ihs̄. fm̄
q̄ ip̄e vere exp̄t⁹ ē ⁊ ceti discip̄li q̄ fuerunt cū eo. et illa ps. ij. p̄
batiua d̄clom̄is diuidit̄ in .xix. p̄tes. In p̄ma ḡ p̄te p̄bat ioh̄s
illū hoīez esse mediā in t̄nitate p̄sonam. Et durat ps illa a loco
vbi se p̄tū ē. Et h̄ ē testioniū ioh̄is. usq̄ in finē cap̄li p̄mi. vbi i
troduc̄it̄ testioniū ioh̄is babuiste dicētis. Post me veiet vir qui
ante me fact⁹ ē. q̄ p̄or me erat. Vnq̄ rōe p̄sone diuīe q̄z dicit̄
esse mediā in t̄nitate iroducēdo p̄sonā p̄ris dicēns. Qui misit
me baptizare ille michi dixit. Et p̄sonā sp̄s̄ sc̄i subdēs. Sup̄ quē
videris sp̄m̄ d̄scēdētē ⁊ manētē h̄c colūbā. Et ex hoc infert̄ istū
hoīez eē mediā in t̄nitate p̄sonā m̄i p̄rēz ⁊ sp̄m̄ sc̄im̄. d̄cludēs. Et
uidi ⁊ testiom̄ p̄hibui ego. q̄ h̄ ē fili⁹ dei. Introduc̄it̄ eē natha
naelē eādē d̄clōz affirmātē ⁊ dicētē. Rabi tu es fili⁹ dei rex isrl̄.
In ij. v̄o p̄te p̄bat ioh̄s hūc hoīez fuisse d̄o parē in auctē. q̄ sua
auctas se extēdit ad imutādū iustitū nate. Mutauit enī aquaz
in v̄mū. Et se extēdit ad ingerēdū stuporē oī aīe. ita ut nō pos
sit aliq̄s hō sibi r̄h̄stē q̄ntūcūq̄ idigret̄ aut r̄h̄stē velle in corde
Expulit enī iudeos de templo ⁊ men̄sas eoy subūnit contra vo
luntatē eoy cū vno simplici ⁊ modico flagello contexto ex fu
niculis. quod fuit miraculum singulare. Extendit se etiam ad fa
ciendū multiplex signum. propter quod multi ex iudeis con
fellebātur credere in ip̄m. Nec autē autoritas faciēdi p̄dicta.
non dubium q̄ est solius dei. Et durat hęc pars per totum capi
tulū secundum. In t̄rcia vero parte ostēdit hunc hominē fuis
se deo parē in efficacia ⁊ salubritate respectu hominū. p̄p̄m
enim est dei saluare homines. iuxta illd̄ isā. xlv. Vere tu es d̄s
absconditus deus israhel saluator. Quam tanīe proprietatem
testat̄ ioh̄s fuisse in isto hoīe. iroducēs v̄bū ip̄i⁹ dicētis. optz
exaltari filiū hoīs. ut oīs q̄ ed̄it in ip̄m nō peat s̄ h̄eat vitā etnā
Et it̄m. Nō enī misit de⁹ filiū suū in mūdū ut iudicet mūdū. s̄
ut mōs saluet p̄ ip̄m. Introduc̄it̄ etiā ioh̄z bap̄am d̄ntē. Qui

credit in filiū · habet vitā etiam. **Q**ui autē incredul⁹ est ita dei
manet sup eū. Et durat hęc ps p totū caplm scū. vbi etiā agē
de sacramento salutari baptismi quo mediante ab isto homine i
omnes fideles ei⁹ salubritas diriuat. **I**n q̄rta vō pte pbat hūc
homine fuisse deo parem in illapsu ⁊ immēitate. **I**llatebat enī
menti b̄ hoim ⁊ cognoscebat omnia abscondita cordiū. **E**t in
troducit ipsū dicētrē samaritanę omnia q̄cūq; fecit quātūcumq;
sēcreta. **R**atione etiā immēitatis erat ubiq; ⁊ opabat vbi non
erat corpali⁹ ppē qd̄ m̄troducit ipsū curasse filiū rguli in loco a
se multū distante. durat autē h ps p totū caplm quartū. **I**n
quinta vō pte pbat ipsū fuisse deo parem in modo opandi et
actiuitate. **N**arrat enī qualit̄ curauit in sabbato quēdā paliticū
in porticu iacentē iux̄ pbatricā piscinā · ratione cui⁹ rephensus a
iudeis q̄ sanaret in sabbato. r̄spondit se ipsū opari eo modo q̄
pat̄ et eodē modo viuificare · et eodem modo iudicare · et eodē
modo in die iudicij r̄suscitare homines de sepulchro · et durat
ps illa p totū capitulū v. **I**n vi. vō pte pbat hunc hominem
fuisse deo parē in r̄ficiendo mentē ⁊ in cordis facietate. grā cui⁹
introducit vnū miraculū de multiplicatione panū. **E**t demō v
ba illi⁹ quib; declarauit se esse panē viuū r̄ficiētrē mentes ho
mimū ⁊ dantē vitam mūdo. **I**n quo p̄dixit se istiecuruz̄ r̄fectois
et eucharistie sacramentū · et durat ps illa p caplm vi. **I**n septia
vero parte pbat hunc hominem fuisse deo parē in m̄struendo
et in doctrinē claritate. **N**arrat enī qlit̄ in die festo ascendit in
templū ⁊ docebat ⁊ mirabant̄ iudei ⁊ qlit̄ ipse ostendit. **M**ea
doctrina non est mea s̄ eius qui misit me scilicet dei. **N**arrat enī
m̄stros confitētes magnitudinē doctrine sue ac dicētes. nūq;
sic locutus est homo sicut hic homo loquit̄. et durat pars illa
per capitulū septimū. **I**n octaua vero pte pbat hunc hominem
fuisse deo parem in duratione · et in eūitate. **G**racia cui⁹ narrat
absolutionē factam de muliere deprehensā in adultio · et q̄ fuit
orta disputatio inter iudeos ⁊ ipsū ratione cuius declarauit se
eternū dicens. **E**go de sup̄niis sū · et ego s̄ nepiū qui et loquor
vobis. ⁊ de mūdo concludit. **A**ntē q̄ abrahā fieret ego sū. **D**urat
aut̄ pars illa per caplm octauū. **I**n nona vō parte pbat hunc

66

hominem fuisse deo parem in honore patrie et adorationis dignitate. gratia cuius narrat illuminationem oculorum hominis ceci nati ut ex illo miraculo cecus induceret ad exhibendum cultum late homini illi. Nam interrogat cecus ab eo. Tu credis in filium dei. Et ipso respondente. Quis es domine. cum dixisset. Qui loquitur tecum ipse est. Respondit cecus. Credo domine. Et prostratus adoravit eum. Vnde adoratione patrie que debetur soli deo. Durat autem pars illa per capitulum nonum. In decima vero parte probat ipsum fuisse non solum parem. imo eundem cum patre in essentia et in maiestate. narrans qualiter ille homo declaravit se esse ostium per quod solum potest mirari. Et pastorem bonum quem cognoscunt omnes anime salvande. Qui habet potestatem dandi vitam suam per mortem et iterum sumendi eam. et tandem apte dicit. maiestatem diuinam sibi esse communicatam concludens. Dater quod dedit michi manus omni bus est. Ego et pater unum sumus. Durat autem pars illa per capitulum decimum. In undecima vero parte probat hunc hominem fuisse deo parem in beniuolentia et pietate. Proprium enim est dei misereri et beniuolu esse. sicut scriptum est iohel. secundo. Quod benignus et misericors est et prestabilis super malicia dominus noster. Hanc autem beniuolentiam et pietatem probat iohannes fuisse in isto homine narrans resurrectionem lazari quadraginta mortui et fetentis. super quem lacrimatus est iherus. in signum summe beniuolentie et pietatis. Duratque pars illa per undecimum capitulum totum. In duodecima vero parte probat hunc hominem fuisse deo parem in dominio et regni sollemnitate. narrans qualiter recognitus est iherosolimis in regem et receptus est honorifice in regnum. Cui dictum est. Benedictus qui venit in nomine domini rex israel. Narrat etiam qualiter vox de celo ad eum facta est dicens. Et clarificauit et adhuc clarificabo quod refertur ad claritatem et gloriam imperij. secundum quam hodie in mundo quasi rex imperator omnium predicatur. Et inducit ad hoc testimonium isaie. quoniam vidit gloriam eius duratque pars illa per capitulum. xij. In parte vero. xij. probat hunc hominem fuisse deo parem in amicitia et caritate. stat autem iuxta sententiam sapientia quod deus amat animas. Vnde scriptum est quod deus caritas est. Hanc autem caritatem

fuisse in isto hoīe p̄bā: iohes narrās qualīt ex ineffabili et inestimabili caritate pedes discipulorū suorū lauit ip̄e verus dñs et magister. Narrat etiā qualīt eādeꝝ caritatē eis imp̄sūt et mādauit dicēs. **E**xemplū dedi vobis. Et ocludēs. **M**andatū nouū do vobis. ut diligatis inuicē sicut dilexi vos. **D**uratq; ps illa p̄ cap̄m. xij. **I**n pte v̄o xiiij. p̄bat hūc hominē fuisse p̄ri eq̄lē. in inhsistentia mutua. in circūmssione. et in inimitate. narrans qualīt ip̄e dixit. **C**reditis in deū. et in me credite. qđ non dicē nisi esset deus. **E**t qualīt dixit. **E**go sū via veritas et vita. **E**t qlīt philippū rephendit dicēs. **N**on credis qđ ego in p̄re. et pater in me est. et pater in me manēs ip̄e facit opa. **E**t qualīt eodem aduentu ip̄e et pater et sp̄s sc̄us descendit. et mansionē faciūt semp̄ se diligentes. **P**er om̄ia etiā ista p̄bat circūmcessio et mutua inhsistentia in se inuicē. **D**uratq; ps illa p̄ ca. xij. **I**n pte vero xv. ostendit ip̄m fuisse deo parē in collatōne gr̄e. et in influenda sc̄itate. narrās qualīt dixit discipulis se esse vitē verā et om̄es fideles palmites non potēs ferre fructū nisi manserint in vite. **E**t qlīt dixit. **E**legi vos vt eatis et fructū afferatis. et fructus v̄i maneat. **E**t similia que spectant ad cultū sc̄itatis que testat̄ est impossibile haberi nisi ip̄o influente. **E**t durat ps illa p̄ totū ca. xv. **I**n xvj. vero pte p̄bat hūc hoīe; fuisse deo parē in sapientia et sc̄ie luminositate. narrās qualīt ille homo dixit se multa habē dicē discipulis. que nō possent portare nec intelligere. si mittēt eis sp̄m veritatis qui ip̄is om̄ia declararet. **N**arrās etiā qualīt oressi sūt discipuli. ecce nūc palam loquens. et p̄verbū nullū dicis. nūc scimus qđ scis om̄ia. **D**uratq; pars illa p̄ ca. xvj. **I**n pte vero xvij. p̄bat hūc hominē fuisse deo parē in beatitudine et felicitate. narrās qualīt loquens ad p̄rem anteq; mūdus fieret apud te. quod intelligit de claritate quāz habuit deum. et quē misisti ihm xp̄m. p̄ qua etiā ocludit. pater quos dedisti michi. volo vt sint mecū vt videāt claritatē beatitudinis. et quāz dedisti michi. qđ dilexisti me ante constitucōnē mundi. **D**uratq; ps illa p̄ capitulū xvij. **I**n pte vero xvij. p̄bat hūc hominem

hunc hominem fuisse deo parem in paciēcia ⁊ longanimitate
 Cum enim in deo diuicie bonitatis paciēcie ⁊ longanimita-
 tis infinite secundum apostolum. Iste diuicie in isto homine
 maxime claruerunt. Quod probat iohannes narrans qualiter
 homo ille voluntarie passus est se a cohorte ligari. cum prius
 virtute diuina prostrasset eos. et coram caipha percussus in maxilla
 et deinde flagellari a militibus ⁊ spinis coronari. Et tandem
 in ligno crucis super proprios humeros deportato. in oculis
 maris interfici ⁊ occidi. Quod declarat summam eius paciē-
 ciam ⁊ longanimitatem. Duratq; pars illa per capitulum deced
 num octauum et decimum nonum. In parte vero decimanona
 te. narrans qualiter postq; surrexit a mortuis et appuisset ma-
 rie magdalene intrauit ad discipulos ianuis clausis et insufla-
 uit in eos ac dixit. Accipite spiritum sanctum quorum remisse-
 ritus peccata remittuntur eis ⁊c. Et hoc inueniens quomodo spi-
 ritus sanctus procedit ab eo sicut a patre. Duratq; pars illa p
 capitulum vicefinum. usq; ad locum ubi scribitur. Multa qui-
 dem et alia signa fecit ihesus. Vbi etiam terminatur secunda
 pars principalis in qua conclusio est probata per declarationē
 vnius minoris decem nouem conditiones continentes. In ter-
 tia vero parte principali totius euangelij conclusione diffuse
 approbata. infert. recolligit et concludit dicens. Nec autem
 scripta sunt ut credatis. Quia ihesus est cristus filius dei ⁊c. Et
 ponit ulteriorem finem ad quem ordinator ista conclusio sub
 dens ulterius. Et ut credētes vitam habeatis in nomine eius.
 Duratq; pars illa a loco illo. Multa quidem ⁊ alia usq; in finē
 capituli vicefini. In parte vero quarta et vltima principali con-
 ditiones sui ipsius tanq; tabellionis et notarij publici introdu-
 cit. narrans qualiter homo ille eo presente postq; surrexit a mor-
 tuis comedit partem piscis asii. et manducauit et bibit. Et in
 fine concludit q; ipse est discipulus ille qui testimonium phi-
 bet de hijs. Et scripsit hec. Et scimus quia verum est testimoni-
 um eius. Quod itq; duplicē conditionē suā. Vnā quidem de familiari-
 tate. q; recubuerat in cena in sinu illius hois. idēto mltā secreta

didicerat. Vnde p̄dicta pb̄at. **A**lia v̄o d̄ sua incorruptibilitate
quantū ad carnem q̄ erat caro ei⁹ intemerāda. s̄ erat in corpe ⁊
in anima assumend⁹ post mortē. ap̄t qd̄ exiuit fino int̄ fratres
q̄ discip̄ls ille non morit̄. Et er̄ on̄ m̄ib⁹ istis notari⁹ iste autem
tic⁹ r̄ddiit̄. Duratq; ps̄ ista p̄ totū. xxi. ca. vbi etiā euāḡsm̄ iobis
finit̄. et p̄ sequēs ps̄. vii. sc̄pture diuine q̄ est testimonialis ⁊
euangelica. Ad hanc aut̄ p̄tē sacre sc̄riptie ascendendū est p̄ ascē
sū scalarē ⁊ celicū. Sunt em̄ euāgelia scala iacob. q̄ eis imitatur
dom⁹ et ibi repit̄. ibiq; vident̄ angeli descendentes ⁊ ascendētes
quia diuina opa quib⁹ voluit nobis cōdescendē et nos in celū
erigē p̄ euangelistas quasi p̄ vā q̄tuor cherubim̄ s̄m̄ ieronimū
deferunt̄. De quo ascensu sc̄ptum est gen̄. xviij. q̄ vidit iacob in
som̄pnis scalam ⁊ cacumē ei⁹ tangēs celum ⁊ angelos dei ascē
dentes ⁊ descendentes ⁊ domū imixū scale.

Omn̄io. viij. p̄tis sc̄pte in q̄tuor libris.
Octaua ps̄ ⁊ vltima diuine sc̄pte que est epl̄aris ⁊ desti
natiua. in librorū quaternario continet̄. Videlicet in libro
epl̄arū pauli. In libro actūū ap̄licorū. et in libro canoni
carū. viij. et in libro ap̄oc̄. Quī talit̄ diuidūt̄. Ordiatio em̄ epl̄a
ris ps̄ ad instructionē ⁊ irrigacionē v̄lis eccl̄ie. vt post q̄tuor
euāgelia in quib⁹ agit̄ de capite eccl̄ie d̄no ih̄u xp̄o. sequat̄ ps̄
epl̄aris in qua agit̄ de corpe eccl̄ie quantū ad illa q̄ p̄tinent ad
ei⁹ informationē. Et quia oportet eccl̄iam respectū q̄tuor eē
informata. videlicet respectū credendorū. respectū agendo
rum ⁊ morū. respectū mitiorū suorum et respectū sui deē.
suis ⁊ sibi futurorum in fine. Idcirco destinauerūt. paul⁹. iacob⁹
petrus iohannes ⁊ iudas thateus. ep̄stolas eccl̄iā informate
respectū credendorū ⁊ agendorū. Lucas vero destinauit te
ophilo epl̄am. apostolicorū actūū contentiuā. informantē
eccl̄iam respectū m̄iorū suorū. Describit enim̄ m̄icia p̄mitie
eccl̄ie que fundata est in ap̄lis ⁊ discip̄lis. Iohannes v̄o. viij.
eccl̄iis destinauit epl̄as q̄ dicit̄ ap̄oc̄. informatē eccl̄iaz r̄sp̄cū suorū
Ep̄le v̄o pauli q̄ canonicas distiguūt̄ h̄c v̄le ⁊ p̄tulare. Nā epi
stole canonicas v̄les ad totā eccl̄iaz destinate. Ep̄le v̄o pauli s̄ p̄
elares q̄ misse ad sp̄eales eccl̄ias ⁊ p̄sonas. Scribit ei ad eccl̄ias

scz ad ecclesiam romanā. corinthiorū. galath. eph. philippen. coloe
 thessalon. ebreorū. Et ad psonas tres scz timotheū. titū. philemo
 nē. Et sūt in uniuerso eple. xiiij. Nam ad corinth. scripsit duas. Si
 milit ad thessalonicen. alias duas. Et ad thimotheū alias duas
 et ita sūt sex q̄ additis. viij. sūt. xiiij.

¶ Quinto eplaz pauli et pmo eple ad ronos.

Incipit ḡ liber. xiiij. eplaz pauli p̄ octauā annēs sc̄p̄e dine
 que est destmatua ⁊ eplaris. Vbi primo occ̄rit epla ad roma
 nos. q̄ diuidit in iij. ptes p̄ncipales. Est enī p̄ma ps inchoatiua
 Sc̄da executiua. Tercia excusatiua. Quarta rec̄mēdatiua. ⁊ salu
 tatiua siue cōclusiua. Prima iḡ ps q̄ est inchoatiua cōtinet salu
 tationē. gratiaz actionē ⁊ pauli affectionē ⁊ dilectionē erga ro
 manos. Et durat a p̄ncipio eple usq̄ ad locū ubi scribit. Non
 enī erubescō euangeliū. Nam salutatur in p̄ncipio cū ait. Paul⁹
 sup̄ ihu xp̄i x̄c. Deinde vberes gr̄as agit deo de fide rōm ppl̄i cū
 ait. Primo q̄dem gr̄as ago. Deinde vō suā affectionē ad eos ex
 plicat. q̄ ⁊ orat vt possit venire ad eos ⁊ ip̄os videre desiderat
 ac eis p̄dicare ⁊ eos instruere. ⁊ docē cū ait. Testis est michi de⁹
 x̄c. Sc̄da vō ps p̄ncipalis ē executiua. Et illa incipit ubi p̄cedēs
 finit. Non enī erubescō euangeliū. Intēdit aut̄ vnā d̄ctōz finalē
 scz reducere fideles quī erant rome ad cōcordiā ⁊ mutuā vnita
 tē. Nam int̄ illos q̄ erant conuersi ex iudeis ⁊ eos qui erant ex
 romanis ⁊ grecis ⁊ cetis gentibz cōnūsi erat discensio ⁊ contē
 tio ⁊ se mutuo p̄ferebant p̄pt̄ multas rationes. Romani nāq̄
 et greci ac gentiles ceti p̄ferebant se iudeis. Primo quidē rōne
 natalis prudencie ⁊ sapiencie. Dicebant enim iudeis q̄ int̄ eos
 nec fuerit p̄bia nec leges humane. aut tanta sapiencia seu ratio
 natalis quanta fuerat inter romanos ⁊ grecos. Sc̄do p̄ferebāt
 se ratione electionis diuine. Dicebant namq̄ iudeis q̄ de⁹ ab
 iecerat eos ac rep̄bauit ⁊ elegerat gentiles. quā paucissimi cū
 tebant ad xp̄m ex iudeis ⁊ ex gentibz maxia multitudo. Tertio
 vero p̄ferebāt se ex ip̄io ⁊ seclari p̄fate quā de⁹ dederat rōmis ⁊
 gentibz non autem iudeis. Iudei vero respondent gentilibus
 arguendo contra eos. Similiter ex tribus. primo ex lege dina
 cōnente diuina mandata quā habuerant iudei. gentiles autē

non. Secundo vero ex signulo conditionis et ceremonijs contrariis in lege
moysi. Tertio vero preferabant se in vita unde appellabant gentes
peccatores propter idolatram et peccata alia. **M**as ergo. vi. rationes hinc inde
nunc apertis attollere ostendendo quod nulla istarum est ratio que debeat
mouere nec illos ad se preferendum. quia nulla facit aliquid ad sa-
lutem nec est sufficiens ratio gloriandi. si sola fides christi est que ui-
sificat eos et lex gratie in qua causa isti quibus illi erant equales et unius
et idem propter quod non debebant se mutuo preferre. **A**d istam ergo con-
clusionem apertis primo procedit disputatiue et intellectualiter. **S**e-
cundo vero exhortatiue et moraliter. **E**t finem hoc per executiuam didicit
in duas partes principales. **P**rimo namque est disputatio intel-
lectualis. et durat per. xi. capla. **S**ecunda vero exhortatiua et moralis que in-
cipit capla. m. **O**bscuro vos itaque fratres. et durat per tria capla se-
quentia. **I**n prima itaque parte disputat apertis intellectualissime de
matijs nouam ex quibus elidit rationes tam gentiliu quam iudeorum
semper occludendo quod non habent unde mutuo se preferant si magis de-
beant esse in summa pace et maxima unitate. **P**rimo namque arguit de
nate siue de uasali ratione et sapia in qua romani et greci iactant se
preferabant iudeis. et hoc facit a loco predicto. **N**on enim erubescit
euangelium. uel quod in finem capituli primi. ubi per conclusionem premitte
quod ex sola fide et euangelio est salus et iusticia. non autem ex uasali
ratione aut philosophica sapia. imo potius ex illa descendit super sa-
pientes dei iracundia. **D**emum vero ostendit qualiter inquit gentiles
fuit magna dei noticia cum dicit. **D**eus enim manifestauit illis
demum uero quanta fuit in eis culpa cum dicit. **Q**ui cum eos
nouissent. **D**emum de uero qualiter descendit super eos propter culpam di-
uina iracundia cum subdit. propter quod tradidit illos deus. **D**einde
uero ostendit qualiter pena proueniens ex diuina iracundia fuit
proportionabilis et adigna cum subdit. et sicut non probauerit deum terre
in noticia. et ita excludit primam rationem gentiliu. **N**on enim preter gloriari
de sapia. imo magis confundi quod uenerit quam ea per deordinatissima et
terribilissima uita. **S**ecundo uero agit de iudicandi pietate et iudiciali et im-
periali excellentia ostendendo quod nec propter istam poterant se gentiles
preferre. immo potius timere et erubescere. **E**t hoc facit a prin-
cipio. ca. ij. usque ad locum ubi scribit. **N**on enim est acceptio personarum

apud deū. Ibi enim ostendit q̄ iudicantes alios seu alijs imp
 antes non habent unde glorient̄ s̄ poti⁹ unde timeant. q̄ 7 ipi
 non effugiet iudiciū dei cū similia. imo defiora agunt. Deinde
 vero ostendit q̄ non debet pp̄t̄ h̄ non timere q̄ in p̄senti p̄spant̄
 nec vident diuinā v̄dictā. hoc ē cā ex dina longanimitate 7
 pacia 7 ideo subdit. An dicas boinitatis ei⁹ 7 pacia 2c. Deinde
 ostendit q̄ non euadēt finale v̄dictā cū subdit. s̄m aut̄ duriciaz
 nā. Sic exclusā est racō sc̄da. q̄ gl̄iabant̄ gēntes rōni 7 greci s̄
 iudeos. Tercio agit de lege sc̄pte quantum ad decalogū cōtentiū
 in duplici tabula. vt ex h̄ excludat p̄mā rōz qua se p̄ferebāt iu
 dei. et h̄ facit ab illo loco. Non ē enī acceptio p̄sonaz. n̄l q̄ in fi
 nem capli. iij. ostendit enī q̄ legē h̄uisse i tabulis sc̄ptā 7 eā fuisse
 ins̄ḡsam h̄c iudi ins̄ḡressi sūt nulla gl̄ia fuit. imo edūso nō ha
 buisse eā. in tabulis s̄ in corde 7 de ūr̄asle in oibz opibz h̄c fe
 cerūt multi gentiles maior gl̄a fuit. et ad istā int̄tionē currūt
 v̄ba apli in hoc loco cū dicit. gentes q̄ legē non h̄nt ostendūt
 opus legis sc̄ptum cordibz suis 2c. Et sic exclusā ē p̄ma racō in
 deoz. Quarto v̄o agit de cūcissione 7 cetis cēmonijs contentis
 in lege moisaica p̄ hoc excludens sc̄dam rōz q̄ p̄ferebant se fide
 les iudei gentibz fidelibz. et hoc facit a p̄ncipio capli. iij. Quid ā
 plus iudeo ē. aut q̄ utilitas cūcissionis. ul q̄ ad finē ei⁹. Ibi enī
 ostendit q̄ lex 7 cūcissio fuerit data iudeis ad utilitatē eoz. nō t̄n
 ex hoc gentiles p̄cellerūt p̄ eo q̄ adhuc remanebant sub p̄c̄to
 t̄stante p̄p̄a. Omnes dēclmauerūt s̄l̄ mutiles facti sūt. 2c. De
 inde dcludit q̄ nunq̄z p̄ legē h̄ue p̄ legales ob̄uācias fuit iusti
 cia dei ut p̄ opa legalia. s̄ semp p̄ fidem mediatoris. quam si ha
 buerunt gentes eque fuerūt salū sicut iudei. et allegat q̄ nō tā
 tum fuit deus iudeoz. imo gēciū. et sic illa ratio ē exclusā. Qui
 v̄o agit de fide ihu xp̄i 7 ipi⁹ iusticia 7 efficacia ostendit explo.
 abrahe q̄ sola fides iustificat 7 n̄ lex. nec cūcissio nec aliqd̄ ali
 ud. q̄ sc̄ptū ē de abrahā. q̄ credidit do. et ip̄ratū ē ei ad iusti
 ciā. et cū hoc dictū ē ad abrahā an̄ cūcissionē 7 an̄ legē datam
 et ip̄rat⁹ ē iustus ex hoc q̄ credidit deo contra omnem spem
 q̄ fieret p̄ multaz gēciū ex q̄ euadēt dcludit q̄ c̄ ip̄ratū ē ad
 iusticiā nob̄ credētibz omnē sensū 7 supra omnē rōz in eū q̄ sūt

scitavit dñm nrm ihm xpm a mortuis. qđ nō tm̄ pp̄t eū septim
est. Credidit abrahā & imputatū est ei ad iusticiā. s̄ etiā p̄ oīden
te. qđ posita cā ponit effect⁹. et de sibi s̄ h̄c ē iudiciū. Et h̄c facit
ap̄ls p̄ totū cap̄lm̄. iij. Ex q̄ infert̄ m̄ p̄ncipio. v. cap̄li. d̄ctoz̄ m̄
tentā ī tota epl̄a. scz̄ qđ iudei & greci dūsi ad fidē. debēt h̄c pacē
qđ pes sūt ut iustificati p̄ solā fidē & nō solū debēt int̄ se pacē
s̄mo ec̄ glari de tribulacōe quā m̄fidoles q̄ eos suscitaret. Et ideo
incipit cap̄lm̄ illud. Iustificati igit̄ ex fidē pacē h̄eam⁹ ad d̄m
Sexto vō agit de mō iustificacōis & forma. oñdit̄ em̄ qđ via & qđ
forma & qđ rōne fides mediatoris h̄c iustificare. & h̄c facit a loco
vbi scribit̄ p̄ p̄ncipiū. v. cap̄li. pp̄ta s̄c̄ p̄ vnū hoīez̄. ul̄ qđ ad fi
nē cap̄li ei⁹ dē. Ibi nāq; oñdit̄ p̄ locū a maiori qđ xps̄ ihs̄ h̄c iu
stificare fidoles suos. qđ n̄m⁹ vidēt̄ qđ vn⁹ hō suo p̄cio & sua cul
pa t̄nsfudisset mortē m̄ totū gen⁹ hūanū. qđ qđ plenitudo gr̄e
vn⁹ vitā t̄nsfundat & iusticiā. magis em̄ d̄ p̄n⁹ ad iustifican
dū et miserēdū qđ ad mortē inferendū & d̄mnanandū. s̄ culpa
vn⁹ hominis videlicet adam t̄nsfudit̄ mortē & d̄mnanonē m̄
omnes. s̄ multo forci⁹ sup̄ habundācia gr̄e & iusticie & merito
rum vn⁹ hoīs scz̄ dñi nri ihu xpi. potest t̄nsfudē iusticiā ī om̄s
sibi adherentes. adherent autem sibi hoīes p̄ fidē. igit̄ fides
xpi iustificat om̄s. Septimo agit de lege gr̄e. siue de lege sp̄s.
que est lex nova. Probatiat̄ em̄ qđ fides iustificabat & excludē
bat legem moīaicā. et ita vidēt̄ alicui qđ licēt sibi m̄ fide r̄stē
ti m̄ fide vivē sicut velle. & p̄ consequēs peccare libere & d̄ho
ria carnis explē. pp̄t quod ostendit̄ existentes m̄ fide. et sub gr̄a
veteri lege euacuata nichilomin⁹ multo plus tenēt̄ vivē etuo
se non quidem ex timore. quasi existentes sub lege s̄ potius ex
amore. qđi existēt̄ sub lege & gr̄a. Vñ r̄pbat̄ ex m̄t̄ōe errorē
illoz̄ & h̄cim̄ qđ p̄dicat̄ sp̄m̄ lib̄tatis. Illi namq; lib̄tātē sp̄s cō
ūtūt m̄ fuiturē p̄cū & m̄ d̄h̄dia carnis. facit autē h̄c ap̄ls p̄ totū
ca. vi. & vij. ul̄ qđ ap̄pe med̄iū. vij. vbi scribit̄. Quid̄ ḡ d̄icem⁹. Lex
p̄c̄z̄ ē. absit. p̄bat̄ ei qđ existēs ī fide q̄z̄uis n̄ h̄nt̄ s̄b lege s̄ s̄
cia. nichilomin⁹ tenentur vivē virtuosē & abdicare peccata
Primo quidem exemplo cristi & ex signato baptisimī quia sicut
cristus primo mortuus est. et deinde resurrexit. Mortuus est

aut apud peccatum et resurrexit in vita noua immortali. et extunc nunquam
 morietur. Similiter christiano per baptismum submersio in aqua et signum quod morietur
 non peccato et deinde surgit ab aqua et induit nouis vestibus. in signum
 non quod extunc debet in nouitate vite sancte ambulare. nec amplius fuisse
 peccatis. et hac ratio adducit a principio. vi. capli. Quid ergo dicemus ut quod
 ad medium eiusdem ubi scribitur. Nescitis quoniam cum exhibuistis vos
 suos ad obediendum. Secundo probat idem ex exemplo sui et domini et ex ratione
 sui. Cui enim homo diligenter studet obedire et fuisse eius domini sui. Si igitur
 christiano erit se et membra sua ad obediendum peccato iam enim non
 erit suus gratie aut iusticie sed peccati sui peccati. Oportet autem quod fides liberat
 a peccato et facit christiano suum iusticie et esse sub gratia. debet ergo obe
 dire iusticie et gratie fuisse et per dominum tenet viuere viuose et detestari
 peccata. Et per dominum patet quod illa heresis de spiritu libtatis implicat repugnancia
 quod non sub lege libtatis spiritus aut lege gratie quod studet fuisse gloriosum
 secundum carni. Hanc autem ratio adducit a loco predicto. Nescitis quoniam cum
 exhibuistis. ut quod in fine capli. vi. Terdo vero probat idem ex simili
 tudine uxoris et viri. Videmus enim quod quod diu viuunt vir. uxor est al
 ligata viro ut non possit cum alio adherere. si viro mortuo statim pe
 nitur aut lex antiqua que faciebat viuere passiones in nobis prohibendo
 eas et non deferendo gratias. ipsa mortua est per mortem secundum christum ipsa eua
 quantem ergo et omnia que per gratiam erant sub lege per sui prohibitionem facilitate
 viuere passiones. ipsa mortua debet coniungi alii qui resurrexit
 a mortuis. scilicet christo et per consequens ut nupti sibi debet facere
 fructum et concipere ac parere sibi proportionalem fetum. am
 bulare ergo in nouitate vite sancte sicut. et ipse ambulauit. et
 ita debemus omnia christo fuisse in nouitate spiritus et sancte vite. Hanc
 autem rationem deducit a principio capli septimi. An ignoratis
 fratres. ut quod ad locum ubi scriptum est. Quid ergo dicemus. Octauo
 agit apostolus de lege peccati sive de originali culpa predicta legi contra. Nec
 enim lex est stimulus et rebellio sive lex membrorum cui nec iudei nec gentes
 nec alius potest resistere sine gratia christi. Et hoc excludit rationem etiam iudeorum et
 gentes que detinebant eos ratione vite estiantes eos peccatores. ostendit et
 quod omnis homo carnalis est venundatus sub peccato sive iudeus sive
 gentilis et existit sub lege mortis et tyranno carnis cuius pon
 dere necessario trahitur ad peccatum. Nisi per christi gratiam

adiuuat. et p se quēs non habet se iude⁹ pferre gentili nec eō
uero. Facit autē hoc a p̄dicto loco. Quid igit dicem⁹. usq; vlt
mediū capli. viij. vbi scribit. Scim⁹ autē q a diligentib; deum
Nam p̄mo ip̄e distinguit t̄plicem legē. Primaz qu. dē sc̄ tam
que ostēdit peccatū inq̄ntū p̄hibet ip̄m. et p se quēs facit ip̄s
reuūiscere. qz nāta humana semp n̄t̄ inuētū. Sc̄dam vō le
gem sp̄s siue mētis. Tercia vō legē membrōz siue habitiale
stimulū q̄ cōtrariat legi dei z legi mētis in t̄m q nō possit hō p̄
cere q mens dictat z in: pat. si sp̄ mouet ad cōtrariū z peccatū
ex quo cōcludit q omis hō ē ifelix z subiect⁹ legi mortis z p̄c̄i
Et hoc facit ab illo loco. Quid ḡ dicem⁹ usq; in finē capli. viij
Deinde vō ostendit q ab ista s̄uitute z ab ista lege libat sola
xp̄i ḡcia z lex sp̄s ei⁹. Et p se quēs xp̄ian⁹ non debet s̄uire car
ni nec vitā ducē viciōsam s̄ vtiōsam. Et hoc facit a p̄ncipio ca
p̄ octauū. Nichil ḡ nūc dāpnatōis ē. usq; ad locū vbi eleciōe dei
m⁹ aut qm̄ omia diligentib; deū. Mono agit ap̄ls de eleciōe dei
ḡnita z de p̄destinatione et̄na. Ex quo cōcludit sc̄ia rationē ḡni
liū cōtra iudeos q̄ gloriabāt de hoc q iudeis re p̄batis ip̄i erant
electi. Vnd̄ oñdit q p̄destinatō diuina ip̄a ē ḡnita z nō ex me
ritis. z ideo nō p̄possūt gl̄ari ḡntiles qz sūt electi z iudi re p̄ba
ti p̄cipue qz r̄ p̄bano iudōz s̄uit ḡntilib; occasio salutis. Quē
iudei cōpulerūt ap̄los. ex diuino mādato dū sūt ad ḡntes. Quē
rat autē iste t̄ctat⁹ de p̄destinatōe a loco illo. Scim⁹ autē qm̄ omia
diligentib; deū. usq; in finē capli. viij. et deinceps p̄ tria capla.
usq; in finē capli. xi. In quo t̄ctatu ap̄ls p̄mo p̄dicat p̄destinatō
nis efficacā. d. q omia p̄destinatis cōpant̄ i bonū. et q nichil
potest esse saluti electōz z p̄destinatōz adūsariū. quia de⁹ ē p
caritatē auferre p̄destinatis. q omia oñdūt p̄destinatōis imobi
lem efficaciam. Et hoc facit ab illo loco. Scim⁹ autē qm̄ diligentib;
deū. usq; in finē. viij. Deinde vō oñdit p̄destinatōis dei quantū
ad filios isrl̄ nō esse frustra tā. qm̄ nō oñis ad fidē sint voca
ti. qz n̄ intelligebat p̄missio sc̄a abrahe aut iac̄ b. et de oib; filiis
eorum s̄m carnem. Sc̄d de aliquib; qui etiam sūt vocati. quod
ostendit ex duab; autoritatib; sc̄pture. et hoc facit a p̄ncipio

71

ir. capli qd incipit. Veritate dico in xpo ihu. usq; ad medium
eiusde ubi scribit. Quid g dicem⁹. Deinde vo pdestinacōz dei
ac reprobationē ondit non esse miq; quia pōt de⁹ facē qd placz
sibi de hoib; et ideo ex gentib; et ex iudeis aliquos elegit. et ali
quos reprobavit sicut placuit. sicut pdixit p osee pphani et per
isaiam. Et hoc facit a loco pdicto cū dicit. Nunquid miqtas est
apud deū. usq; eca finē. ix. capli. ubi scribit. Quid g dicemus q
gentes q nō sectant. Deinde reprobacōis maioris ptis iudeozū
cām potissimā et p̄mariā q fuit q offenderūt in lapidē offensio
nis videlicz i xpm. Et hoc facit a loco illo. Quid g dicem⁹. usq;
in finē capli. ix. Deinde vo req̄rit eiusde reprobationis immedi
atā cām q fuit. quia ptulerūt iusticiā pp̄ā iusticie dei. Inquātū ze
lan fuit legē in tm̄ q voluerūt recipere xpm. Vnde ennuatio legis
non finisiam fuit causa q ptulerūt iusticiā legis iusticie di. Cū
lex etiā fin sc̄ptas veteris testamenti nō iustificet. s̄ p̄ci⁹ fides
Et ad hoc inducit ap̄ls autoritatē isaie et hoc p totū facit in ca
pitulo. x. Deinde vo respondēdo ad rationē gentiliū ostendit q
pp̄t reprobationē h̄i. et gentilib; gētē iudaicā nō esse stēpnēdā
Tum quia multi ex iudeis erāt vocati et electi int̄ quos erat ip̄e
met ap̄ls et ceti discip̄li. Tū quia sicut elias fuit dephensus qz
putabat se solū esse int̄ pphas dom̄i. et p sequez contra totū
isrl̄ dñm int̄pellabat. Cū respōnsū est q plus q; septem milia
viroz relictī erant adhuc et domino. Sic et omnis stēpnens
iudeos reprehēnsibilis est p eo q multi vt patet reliquie salue
facte sunt et electe ad fidem. q̄uis ceti excecati sint sicut pdictū
erat p isaiam. Dedit illis deus sp̄m sp̄nctionis. Et p dauid. fi
at mēsa eozum coram ipsis in laqueum. Tum quia reprobatio
iudeozum salus est gencium. et ideo non debet illis de repro
batione insultare. sed magis humiles esse et timere ne ipsi ex
dantur et reprobenē. Et hoc ostēdit exemplo bone oliue et ole
astri siluestris. Tum qz reprobatio iudeozū est p isto tempore.
sed in fine omnis isrl̄ salū fiet dum introierit gencū plenitu
do. Et p consequens ex p̄senti reprobatione non sunt contēp
nendi. Tum quia altitudo diuine sapiencie et sciencie et iudicio
rum eius incomprehensibilis est a nobis. et ideo debemus mirari

poti⁹ diuinam p̄destinationē quo ad gētiles. et reprobationem
quo ad iudeos. quantū ex ip̄a reprobatione debem⁹ iudeos con
ternere. Et sic ex istis motiuis ratio gentiliū est exclusā. Et hoc
fit ab ap̄lo p̄ totū cap̄m. xi. de p̄ncipio. usq; ad finē. in quo p̄
p̄ma executiua q̄ fuit intellectualis disputatiua finit. et continz
nouē tractat⁹ vt visū est. Sequit̄ sc̄daps p̄ncipalis in p̄re exe
cutiua vbi p̄cedit ap̄ls exhortatiue et moralit̄ ad eandē sc̄lōz
ad quā supra p̄cessit disputatiue et intellectualit̄ ad hanc vidz
q̄ fideles debēt viuē in sūma pace et cōcordia siue sint iudi siue
romani. vel greci. vel gentiles quibuscūq;. Et incipit ps in ista in
p̄ncipio cap̄li. xij. ibi enī mutat solū et loquit̄ exhortatiue dicens
Obscuro vos fr̄es zc. Monet enī p̄mo ad suandū pacē vnitatē
et cōcordiā cū eq̄libz et p̄ibz. ostēdendo qualit̄ q̄libet se debet habē
ad alterū. s̄m gr̄am d̄rentē a d̄no sibi datā. et hoc facit p̄ totū
cap̄m. xij. Sc̄do v̄o monet ad suandā vnitatē et pacē cū suis
superioribz et sibi sublimioribz. Et hoc p̄ totū cap̄l. xij. qd̄ inci
pit. Omis aīa p̄cantibz sublimioribz subdita fit. et ibidē ostēdit
q̄ tributa superioribz sūt reddēda. et q̄ xp̄ian⁹ non dēt habē ali
er n̄ solūmō caritatē et oīcōne hui⁹ ostēdit q̄lit̄ oīs s̄mo implet̄
in dilectione p̄mū et caritate. Tercō v̄o monet ad suandū pa
cem cū infirmioribz in fide ac debiliozibz ip̄fectis. cap̄lo. xij. per
totū. qd̄ incipit. Infirmit̄ in fide suscipite. Quarto autē monet ad
istā vnitatē et pacē suandā vniūsalit̄ cū oībz. qz firmiores debz
supportare debiliores. et i. dei gētiles. Similit̄ et gentiles iudoi
Et h̄ p̄bat exēplo xp̄i. quū nō sibi placuit. imo sustinuit i p̄p̄ia
alioz. q̄ etiā cum esset iudeus et minister circumcisiōnis. nichil
ominus suscepit gentiles sicut ex p̄sse dicit̄ isaias p̄p̄ha et in ps̄al
mista. Et hoc facit ap̄ls a p̄ncipio. xv. capituli quod incipit. De
benus autē nōs firmiores. usq; ad locū vbi scribit̄. Certus sum
ego fr̄es mei. vbi innuat̄ tota executiua ps huius ep̄le que est
secunda ps p̄ncipalis. Tercia v̄o ps p̄ncipalis ep̄le ē excusati
ua. Nā excusat se de h̄ q̄ fideles exītes rome sic audacter aus⁹
fuerit corrigē et monē. cū tñ nōdū fuisset rome nec eos vidit̄ s̄.
immo fuissent per alios conuersi. ideo dicit q̄ ideo hic ausus ē
attemperare. qz institutus est v̄lis ap̄stolo. gēcu. a xp̄o m̄m qz

a iherosolimis usque ad mare per circuitum per uniuersas gentes predicauerat e
 uangelium christi et adhuc intendebat descendere in hispaniam et tunc in
 secundo ueniret romam. Sed prius uolebat ire in iudeam ubi ti
 mebat de infidelibus iudeis. propter quod petit orationes et suffragia
 romanorum. et durat per illa a predicto loco. certum si autem fratres mei
 usque in fine capituli xv. Quarta uero per et ultima que est recommenda
 tua et conclusiua durat per totum capitulum xvi. ibi enim ponit recommenda
 tiones aliquarum personarum et salutaciones aliquarum sicut legenti patet.
 Et in hoc finit epistola ad romanos.

Quinto prime epistole ad corinthios.

Qunc accedit epistola ad corinthios prima et post salutacionem
 que incipit. Paulus uocat. Et gratiam actionem per sapientiam et fa
 cundiam quam deus dederat fidelibus corinthiis que incipit.
 Graciam ago deo meo semper pro uobis. incipit tractatus epistole ubi
 scribit. Obsecro uos fratres per nomen domini mei ihesu christi. In quo
 de tractatu intendit apostolus x. uelox finit x. matias in quibus fideles
 corinthii exorbitabant et errabant. Et propter hoc de hiis x. erroribus
 ab apostolo arguunt. Et est epistola tota corinthiana corinthiorum et respo
 densiua. Unde finit hoc diuidit in x. partes principales. Primo namque
 deficientibus corinthii circa sacramentum baptismi et ipsius efficaciam. Outa
 bant enim quod ex sanctitate ministrum baptizantis esset baptismus ex
 cellencior. et ideo dicebant aliqui gloriando quod ipsi erant pauli. alij
 uero apollo et alij cephe. et alij prudentiores dicebant quod christi erant
 et non curabant de ministris. Istum ergo errorem reprehendit
 apostolus in prima parte tractatus epistole que incipit. Obsecro uos Et
 durat usque ibi. uerbum enim crucis per uentibus stulticia est. Secundo
 uero deficientibus corinthii circa prophetiam et uanam sapientiam. Multum
 enim studebant simplicitate fidei reducere ad prophetiam et contem
 nebant simplices fideles qui non sunt litterati propheti. Nunc error est repleti
 dit apostolus in secunda parte multiplici ratione. Prima quidem quod uerbum
 crucis non est uerbum sapientie. imo stulticie in ordine ad sapientes
 et prudentes istius seculi. Secunda uero quia non placuit deo per sa
 pienciam sed per stulticiam predicationis saluos facere credentes. hoc est
 per fidem que includit uideat impossibilia. et per consequens stulta et fa
 tua finit sensum humanum. Tercia uero quod nec christus uocauit discipulos

multū nobiles ⁊ multū sapientes imo dēptabiles ⁊ simplices
elegit. **Quarta** vō qz nec ipse paul⁹ pdicauit eis in multa sapiā
imo nec iudicauit se scire nisi rem valde simplicem scz xp̄i ibm
crucifixū et tamen ipse sciret bene loquī sapiam int̄ pfectos. et
describit q̄lem ⁊ quantā. qz talem quā nec p̄ncipes nec p̄bi hō
seculi vnqz potuerit cognoscere nec ocl̄s vidit nec auris audiuit
nec aliq̄s hō pōt illā pape s̄ sol⁹ dei spūs illam pōt reuelare. et
durat ps illa a loco vbi scribit̄. **Verbū** em̄ crucis peunibz stul
cia est. usqz in finem capli p̄mi ⁊ demceps p totū capl̄m scdm
Tercō vō deficiebant corinthij c̄ca m̄stroz xp̄i p̄senciā. **Dispu**
tabant em̄ n̄t se ⁊ vn⁹ zelabat p ap̄lo paulo p̄ferendo cū om̄
nibz alijs. ali⁹ vō p quodā alio discip̄lo q̄ dicit̄ ē apollo ⁊ ali⁹
p alio. **Et** sic erant multip̄r diuisi. **Istū** ḡ errorē ap̄ls reph̄en
dit. **Primo** quidē qz bene videbant puuli in xp̄o ⁊ non poten
tes recipe aut intelligē sapiam ei⁹ cū hēant talem zelū talē cōtē
tionē. **Vnde** m̄x ē qz ipi q̄rerent sapiam ⁊ p̄fundos finones si
dei xp̄iame cū essent adhuc incarnales ⁊ non spūales finones si
talibz disputarēt. **Secdo** vō qz nec apollo. nec paul⁹ nec aliquis
minister est ad. s̄ totū est de⁹ q̄ dat m̄mentū. **Tercō** qz omnes
ministri ⁊ qui plantant ⁊ qui rigant debēt esse vnū ⁊ vnū in
tendere ⁊ ab vno deo mercedē ap̄iā expectare. **Quarto** qz om̄s
ministri erāt eq̄lit̄ om̄i. **Et** paul⁹ ⁊ apollo ⁊ cephas. idēo n̄ debe
bant diuidi ap̄t̄ eos. **Quinto** qz veniet dies domini ⁊ dies iu
dicii qui declararet ex ministris quis eēt melior alio. et idēo
non debebāt ip̄si de hac matia disputare. **Sexto** qz dato qz vn⁹
esset excellencior alio non tamen debebat ipse sup hoc gl̄iari.
nec aliq̄s p eo qz melior hoc non habet a se. s̄ a deo. **Vnde** m̄
rogat. **Si** accepisti quid gl̄ozaris q̄ nō accepisti. **Septimo** qz tot⁹
honor ministroz ⁊ labore erat corinthiorū. **Vnde** ministri de
beāt sibi retinē laborem. esuriam sitim. ⁊ ignominā vt int̄ face
rent eos. **Vltimo** aut̄ p̄ncipalit̄ reph̄endit eos autēnce de inimu
ratione ⁊ zelo ⁊ cōtētionē. **Et** durat ps ista t̄c a a p̄ncidio capli
tuli quarti. **Quarto** vō deficiebant corinthij c̄ca fornicationē ⁊
carnis immundiciā. quāuis em̄ sic m̄biarent ad p̄ficiā sapiam et

p excellencijs ministerioru. nichilomin⁹ erant multu carnales
 et vacabant immudicijs ac fornicationi in tantu vt aliq accede
 rent ad vxores parv suoz. **X**unc g errore reprehendit apls i p
 te iij. loquendo z pdicando q fornicatione esse fugienda. Et
 durat ps illa p duo capla a pncipio. v. capli qd incipit. Omni
 no audite mi vos fornicatio. usqz in finem capli. vi. inclusiue.
Quinto corinthij deficiebat circa mrimonu z vgnitate z eoz
 mutua pmmicia. Nam pseudo apolli qui pdicauerat corinthijs
 paulo absente mtantu pferbant vgnitate vt damnarent mri
 moniu assentis q non licebat homini tangere muliere etiaz sibi
 copularam. et sup ista matia corinthij scripserant
 p mrimoniu volentes scire vitate. **X**unc g errore elidit in. v. pte eple
 agens diffuse de sacramento mrimonij z de sedis nupcijs. osten
 dens licitu esse contere z quiquida expediens ppt piculu for
 nicationis. **O**stendens etiam qualiter tenet vir vxori debitum reddere.
 et conuiso. cum hoc m pdicat excellencia vgnitatis inducens
 ad eam p modu cohlij. seipm etia in exeplu inducens. Et durat
 ps ista p totu caplm. vij. **S**exto vo deficiebant corinthij circa
 manducatione imolatoru demonijs z idolis z etia ciboz indif
 ferencia. Licet em pdicasset etiaz apls q null⁹ abo erat disceer
 nend⁹ z q sacrificia imolata idolis poterant comedi a xpiano qz
 idolu nichil est nec etiaz imolatu in seipo aliqua sordem aut in
 mundicia habet. nichilo nm⁹ ex ista libtate aliqui excedebant
Nam in fauore gentiliu z idolatraz fideles aliqui corinthij co
 medebant imolata demonijs cu idolatris ipis. ex quo facto po
 terat oriri mala scia vel in corde ipsius manet fidelis imedens
 vel in cordibz infidelium estimantium q hoc fides illi faceret
 in fauorem z venerationem idolor. vel etiam in cordibz alioz
 fidelium magis simpliciun. qui prop hoc possent credere q i
 dolis esset aliqua ruerencia exhibeda. **V**nde z prop scandala u
 aliquozum z ppt piculum erat abstmendu. **E**rrore g istoru ex
 cludit apls in hac. vi. pte hui⁹ eple. que durat a pncipio viij.
 capli qd incipit. de hys aut que idolis sacrificant. usqz in finem
 capli. x. **I**n. viij. namqz caplo ostendit abstmendu esse a cib lac
 ficatis idolis ppt scandalu. qmuis ipm imolatu in se non sit in

mundū dimitti enī debet licitū pp̄ scandalū. et ibi cōmendat
scienciā cōmthiorū in hoc q̄ bene nouerāt q̄ idolū nichil est ⁊
nichil erat: rēphendit tamen eos quia sciencia eos inflabat: q̄
abutebant licencia data de cōmestione ciborū indifferētē. Non
enī abstinebant a cibis sacrificatis idolis quibus ex hoc scandaliza
rent infirmi: contra quos cōcludit: q̄ si esca scandalizaret fratē
suum non māducaret carnes in eñū. **In ix.** vō cap̄lo qua dix
erat ita arduū v̄bum de seipso qd̄ forte posset esse incredibile
cōmthijs maxime q̄ pseudo apli diffamabāt eū apud eos: **Id**
circo induxit se fecit se simile mē. eos abstinuisse sc̄z a cibo licito
pp̄ scandalū. **O**terat enī sumē expensas a cōmthijs sic ceteri
apli. aut ducē sororē que p̄uideret sibi. et tamē voluit ab om
nibz se abstinē ⁊ p̄p̄is manibz victū querē. ut val̄ enāgeliza
ret eis nec esset eis in on̄. **E**t incipit illud cap̄lm. Non sum lib
vbi enā multiplicē p̄bat q̄ p̄dicātes alijs possūt licite ⁊ de iu
re stipendia ⁊ victū suū sumē ab eis ē. **In x.** vō regredit̄ ⁊ de iu
materiā de cibis ostendendo p̄ figurā p̄m egredienciū de egip
to et in seūciū p̄ mare rubrū. quomō cibo ⁊ pot̄ fuit eis occasio
idolatriandi ⁊ fornicandi ⁊ tēptandi deū ⁊ murnurādi: hoc ap
plicans ad p̄positū q̄ etiam cōmestio talium imolatorū posset esse
xp̄ianis causā oim̄ p̄dictorū a medio vero cap̄li. x. vbi scribit̄
Quid ḡ dico q̄ idolis imolātū sit aliquid. usq̄ in finem cap̄li
eiisdē determinat vitatē que sit ostendens in quo casu ⁊ qua rōne
one licitū sit cōmedere de idolatrico. **E**t in quo casu aut qua rōne
hic licitū. et quid sit tenendū de discretionē ciborū. **S**eptimo vō
deficiebant cōmthij ēta sac̄m altaris ⁊ eucharistie ⁊ dispositio
nem p̄uiam: ēta eucharistiā enī errabant t̄pl̄r. **P**rimo quidē q̄
accedebant ad eam viri quidam cum caputio ⁊ capite ⁊ mul
eres econūso capite deuudato. et vniūsalit̄ mos iste erat in̄ co
rūtheos q̄ viri in eccl̄a siue cōmunicarēt siue orarēt siue p̄pha
rent docendo vel cārando. semp̄ hēbant caput velatū: mulieres
vero totū p̄ oppositum sc̄z denudatū. **N**unc erroē ḡ rēphendit
ap̄ls docens q̄ debet esse totū contrariū a p̄ncipio xi. cap̄li qd̄
incipit. **I**mitatores mei estote. usq̄ ad locū vbi scribit̄. **N**ec aut̄
p̄ncipio non laudans quod non in meli⁹ s̄ in deteri⁹ conuenias.

Secundo errabant q̄ in die inuentionis sumende ⁊ eucharistie
 in ecclia ponebant mēsas hinc inde ⁊ post sūptam eucharistiā
 laute comedebāt alia cibaria. ex q̄ frequent̄ int̄ eos erat cōtē cōs
 et p̄cussiones ⁊ hēses q̄n statim comedat̄. et ex h̄ etiā ofundbā
 tur paupes in p̄sencia ecclie q̄ nō potant sibi similia diuitibus
 p̄pare. Et hūc errozē r̄phendit a loco p̄dicto hoc aut̄ precipio
 et demceps ubi dicit. cōuenientib; vobis in vnū iam nō est co
 mnicā cenā zc. et ubi subdit. Nunquid domos nō hētis ad mā
 ducandū. usq; ad locū ubi scribit̄. Ego enī accepi a dño ⁊ t̄dī
 di vobis. Tertio errabant q̄ non cū deuotione ⁊ meditatione
 ac memoria passionis xp̄i ⁊ examinatione p̄uā cōsciēcie sumie
 bāt corp⁹ dñi ⁊ eucharistie sac̄m. Et hūc errozē ap̄ls r̄phendit
 ab illo loco. Ego enī accepi a dño. usq; ad finē. xi. capli. Et sic ī
 illo caplo. vii. ps hui⁹ ep̄le continet̄. Octauo vō corinthij defici
 ebant c̄ca gr̄as datas in spūalē matiam. quē errozē ap̄ls repre
 hendit in q̄rta pte ep̄le tria capla continēte a. xij. usq; in finē. xiiij.
 inclusiue. Errabant ḡ c̄ca gr̄as gr̄is datas a spū sancto que ab
 ap̄lo appellat̄ spūalis matia. Et ideo incipit h̄ ps ep̄le. De spi
 ritualib; aut̄ nolo ignorare vos fr̄es. Errabant namq; fr̄es. Ori
 mo quidē in collatione q̄bus dā dicētes q̄ iste gr̄e dabant̄ dñi
 his fidelib; p̄ merito eoz ⁊ p̄ qualitate meriti ipoz. Nunc aut̄
 errozē ap̄ls r̄phendit p̄ totū caplū duodecim. oñdēs discren
 do p̄ omnes ḡcias datas. q̄ oñs illas opat̄ vn⁹ atq; idē spūs
 nisi p̄ qualitate ac merito p̄sonarū. Sed diuidēs singlis prout
 vult̄. et put̄ est vtile ⁊ expediens vniūsalī corp̄i totius ecclesie
 et ponit ad hoc similitudinē de diuisis mēbris in vno corp̄e na
 tali. concludens q̄ sicut spūs vitalis qui est in corp̄e diuidit̄ p̄
 omnia membra. ad diūsa tamen opa. quozū vnū est notabili⁹
 alio. Nā in oculo spūs ille ē p̄ncipiū vidēdi ⁊ in pede p̄ncipiū
 sustinēdi ⁊ portandi corp⁹. et sic de alijs mēbris. Sic spiritus
 sanct⁹ diffundit̄ p̄ totum corpus eccle p̄ diūlas p̄sonas. Vnū
 faciendo p̄p̄tam aliū ap̄lm. alij r̄buendo gr̄am sanitatū. put̄ ex
 pedire ⁊ est vtile corp̄i eccle. Secdo vō errabant in h̄mōi ḡciarū
 differēcia ⁊ p̄latione. Nam p̄ferebant aliq; p̄p̄tiaz. aliq; lap̄iam.
 aliq; gr̄az sanitatū. et sic de alijs. Nunc aut̄ errozē ap̄ls r̄phendit

p totū caplm̄ xiiij. ostendens q̄ ipsi ob mittebat illam grāciam
et illud carisma qd̄ habet omnibz p̄ferri siue añferri caritatem et
amozē pximi. Ipsi enī paz curabāt de ea cū eēnt int̄ eos discen
tōs ⁊ scismata. et p̄ci⁹ alias dotes ⁊ sufficiencias p̄ferebant. in
cipit autē ca. xiiij. Si liguis hoīm loq̄r ⁊ angeloz caritatē aut non
hēam. In quo ostēdit h̄ p̄eminēcia caritatis sup̄ omnia dona dī
Tertio erant ec̄a gr̄as gr̄is datas in eaz appetitū ⁊ emulacō
ne. Aliq̄ enī magis desiderabāt ⁊ emulabāt gr̄am liguarū. scire
scilicet diuersa ideomata. q̄z habere grāciam prophetandi.
telhgitur per grāciam prophetandi. grācia predicandi ⁊ docen
di in eccl̄a. aut gr̄ia cantandi ⁊ legendi ī ea coram deo. aut gr̄ia
orandi. aut gr̄ia agnoscendi occulta p̄uidendi fut̄a. **X**unc errozē
recludit ap̄ls caplo. xiiij. p totū. cū d̄ do q̄ vtilior est gr̄ia p̄di
candi aut psallendi aut oradi in eccl̄a q̄z loqui diuis liguis. Et
ibi p̄hibet mulieres publice docē aut p̄dicāe. **M**ono vō deficie
bant corinthij circa r̄surrectionē hoīm mortuoz ⁊ r̄surgenciū
gl̄ani. **V**nde int̄ eos qd̄a negabāt r̄surrectionē futuram. **X**unc
errozē rephendit ap̄ls in p̄te. ix. h̄ ep̄le q̄ in. xv. caplo cōnnet
Ibi namqz p̄mo ostēdit r̄surrectionē oīm futurā. ex h̄ q̄ x̄ps r̄
surrexit. et h̄ a p̄ncipio capli. **N**otū ā vobis facio s̄res euangeliū
vsqz ad locū vbi scribit. **E**rgo hij q̄ dormierūt in x̄po p̄ierunt.
Secdo vō p̄bat idē ex om̄ni spe oīm fidelū. q̄ s̄m h̄ cū fides
xp̄iana maxie fuerit p̄secutōs passa. seq̄ret q̄ fideles ⁊ maxime
ap̄li infeliciores eēnt cunctis hoībz v̄si esset r̄surrectio futura.
in qua recipient stipēdiū ⁊ p̄ passiom̄bz p̄mūm. et hoc facit
ap̄ls ab illo loco. **E**rgo ⁊ qui dormierūt. vsqz ibi. **N**unc autē
x̄ps r̄surrexit. **T**ertio vō ponit ordinem r̄surgēciū a loco illo
nunc autē x̄ps. vsqz ibi. **A**lioquin quid faciunt q̄ baptizantur.
Quarto vō reḡdit ad p̄bandum r̄surrectionē mortuoz p̄ cō
suetudinē fidelū. qui ⁊ baptizāt ⁊ penitēcias agunt ⁊ eleōsias
p̄ mortuis largiunt q̄ oīa nichil eēnt. si mortui r̄olit̄ p̄irent. et
h̄ facit ab illo loco. **A**lioquin quid faciūt q̄ baptizāt. vsqz ibi. **S**z
aliquis dicit. **Q**uinto vō declarat corp̄m r̄surgenciū qualitate
fut̄am ⁊ modū. et hoc ab illo loco. **S**ed dicit aliquis. quomodo
r̄surgunt mortui. aut quali corp̄e venient. vsqz ibi. **E**cce misse

tu vobis dico usq[ue] infinc[em] capituli quide[m] ubi tractatur nona pars
 p[ri]ncipalis istius ep[isto]le. Decimo vero deficiebant corinthij circa
 elemosinarum largitionem et. e[ss]et collat[i]o[n]e[m] elemosine q[ue] mitte
 batur in iherusalem ad sustentationem iudeo[rum] paup[er]u[m] et p[ro]mi
 ua ecclesia. Nam sicut legit[ur] in actibus p[ri]mitiva ecclesia in ihe
 rusalem ex iudis collecta vivebat in paup[er]ate. quia vendebat
 suas possessiones et erat illis omnia comm[un]ia. et ideo xp[ist]iani de
 diversis partibus elemosinas suas illis mittebant. Corinthij
 autem non disponebant ante aduentu[m] apostoli quid mittere
 vellet. sed expectabant eius p[re]senciam ut tunc collecte fieret.
 Et hoc reprehendit apostolus capitulo sexto quod incipit. De
 collectis autem que in sanctis fuerunt. Deinde familiarit[er] subdit
 corinthijs et de tempore quo debebat ad eos venire. et de thi
 motheo suo discipulo q[ui] sit debeat ip[s]m recipere. Et apollo ep[iscop]o q[ui]
 volebat ad eos redire p[ro]p[ter] dissensionem et discordiam. Et p[ro]p[ter] h[oc]
 monet eos ut o[mn]ia facta sua in caritate faciant. Rec[om]m[en]dat in eis
 duas p[er]sonas multu[m] devotas sc[ilicet] stephanam et fortunatam. Et reg[is]ci
 at eis d[omi]n[u]s de ep[isto]la sibi missa a corinthijs qua[m] ille due p[er]so[n]e portave
 runt. Et in fine ponit mutuas salutaco[n]es et optat eis g[ra]m xp[ist]i. Et
 non diligentes xp[ist]i exco[m]municat et anathematizat. In q[ui] finit pa
 decima p[ri]ncipalis p[ar]te ad corinthios. et ep[isto]la tota.

Divisio sede ep[isto]le ad corinthios.

Qunc accedit ep[isto]la secunda ad corinthios. in qua apo
 stol[us] sume familiarit[er] scribit eis multa secreta familiaria.
 quantu[m] ad suas p[er]fones et excellencias eis app[er]es. Ratio
 autem hui[us] familiaris scripte fuit. Prima quide[m] quia in p[re]cedenti
 ep[isto]la eos multu[m] confunderat de revelatione illius fornicarij
 qui accedebat ad uxorem patris sui. Secunda ratio quia multu[m]
 eos amaritauerat de x. erroribus eos reprehendendo ut visu[m] est
 Tercia quoq[ue] quia pseudo apostoli et falsi discipuli p[er] suas falsas
 commendaco[n]es et ipoc[ri]ses et fictiones mit ipsos corinthios locu[m]
 magnum obtinebant et erant in magna reputaco[n]e apud ip[s]os
 Quarta vero ratio q[uod] p[re]fati f[als]i discipuli nitebant fama apli multu[m] p[er]
 om[n]ig[er]e apud corinthios. et ideo scribit ista[m] ep[isto]lam familiarissima[m] ut
 ip[s]os p[ro]solet ap[er]t[er]o suas se[cr]etas p[er]fones. Vn[de] de. xxv. co[n]dicio[n]ib[us]

virtuosus et personis excellentibus tractatus apostolus familiariter apud
corinthios scribit et sic epistola dividitur in xxv. sententias et particulas
principales que continentur in xiii. capitulis. **O**scita namque salu-
tatione que incipit. **P**aulus apostolus. Sequitur in narratione per
prima principalis que incipit. **B**enedictus deus et pater domini nostri
iesu christi. In qua familiariter aperit suam primam virtutem et excellen-
tiam ostendendo quantum habeat et habuit tolerantiam et pacien-
tiam. **H**ec autem est virtus nobilissima scilicet patientia in adversis. que
pre ceteris apostolis fuit in apostolo paulo. **E**t durat hec pars a loco
Benedictus deus et pater domini nostri etc. usque ibi. **N**am gloria no-
stra hoc est testimonium conscientie nostre. **I**n secunda vero parte
aperiens secundam excellentiam scribit quantum habeat et habuit in
versando innocentiam et conscientiam sinceram. et hec est virtus valde
excellens. confiteri scilicet in pura et simplici conscientia cum hominibus
quam non habent ipse nec illi falsi apostoli hanc virtutem habebant. **E**t id
circo de ea per oppositum apostolus se commendat. **E**t durat pars illa a per-
fato loco. **N**am gloria nostra hec est. usque ibi. **C**um autem voluissem
nunquam leviter usus sum. **I**n tertia vero parte aperiens terti-
am excellentiam scribit quantum habeat et habuit in predicando et sermone
veritatis constantiam. **V**nde dicit. **S**ermo noster qui fuit apud nos
non est in illo est et non. sed est in illo fuit. **E**t durat pars illa ab
allegato loco. **C**um autem hoc voluissem. usque in finem capituli primi
In quarta vero parte aperiens excellentiam quartam scribit quantum
habeat et habuit in reprehendendo lenienciam. **N**on enim reprehendit
eos in precedenti epistola gratis et ut eos constiteret. sed potius ter-
uole cum multis lacrimis. et caritate est ut per huiusmodi tristitiam
eos ad penitentiam provocaret. et quem maxime facit hoc de fornicato-
re quem tradiderat sathane in iterum carnis in precedenti epistola
capitulo quinto. **I**ncipit autem particula quarta in principio ca-
pituli secundi. **S**tatu hoc autem apud me. **E**t durat usque ibi. **C**um
venissem autem troadem. **I**n quinta vero particula aperiens ex-
cellentiam quintam scribit quantum habeat et habuit in com-
mendando gentes ad fidei idoneitatem et sufficientiam. **V**nde dicit
quod christus odorem noticie sue manifestat per eum in omni loco. et scribit
et ad hoc quod tam idoneus. **N**on enim sumus hic plerumque adulterantes verbum dei.

Et durat ps illa a loco prefato. Cum venissem autem troadem. usq; i finem capi. ij. In. vi. vo pte excellciam. vi. aperiens. scribit quantā hēat ⁊ habuit resp̄cu corinthioꝝ ⁊ conuersionis ip̄oꝝꝝ progatiuā ⁊ p̄excellenciā. Dicit em̄ q; ip̄i sūt sua epla sc̄pta sp̄i ritu dei viuū in tabulis cordis carnalib; et ideo nō indig; alijs amendatijs. et incipit ps ista in p̄ncipio capli. iij. Incipim⁹ iḡ nosmetip̄os amendare. Et finit̄ ibi. Quī ⁊ idoneos nos fecit. In pte. vo. vij. aperiens. vij. excellenciā scribit quantū hēat ⁊ habuit resp̄cu moisi ⁊ at̄q; p̄m̄ misterij ac officij p̄minenciā; sc̄z q; e nimis nouū testamēti sic moises vetis. In nouo aut̄ testamēto gl̄ia dñi non sub velamine c̄nit̄ h̄. facie reuelata p̄ oppositū ad velamen qd̄ moises ponebat sup̄ facie suā in veti testamēto. In p̄ducit aut̄ hāc excellenciā ap̄ls. q; fecerat m̄cōz de tabul̄ la p̄deis ip̄i⁹ moisi. et tabulis cordis carnalib; corinthioꝝ in q̄b; eplaz suā sc̄psit ip̄e. Duratq; ps ista a p̄fato loco. Quī ⁊ idoneos nos fecit mistros nouū testamēti. usq; in finem capli. iij. In vij. vo pte excellenciā aperiens. viij. scribit quantā ex p̄fato misterio accipiat ⁊ concepit sollicitudinē ⁊ diligenciā. Exquo em̄ de⁹ talē administratiōē sibi am̄isit. dicit q; non defecit. h̄ abdicauit om̄ia oculca de decoris sp̄itudis. et vniūsalit̄ om̄ia q̄ possent v̄tate euangelij impedire. Et hoc facit a p̄ncipio. iij. ca. qd̄ incipit deo habentes hanc administratiōē. usq; ibi. **M**atenus autē thesaurum istum in vasis fictilibus. In nona vo excellenciā. ix. aperiens. scribit quantam concepit humilitatē et subiacenciā ex eodem officio. Non enim sup̄biuit ex eo. sed potius estimauit se vas fictile expositum tribulationibus ⁊ angustijs. humiliati om̄i ⁊ mortificationi ihesu xp̄i. quod est contra illos qui officio sibi commisso sup̄biunt. Et hoc facit a loco prefato. **M**aten⁹ at̄ thesaurum istum. usq; ibi. **M**atenus eundem sp̄itum fidei sic scriptum est. **C**redidi propt̄ quod x̄c. In decia vo parte aperiens decimam excellenciā. scribit quantam sp̄em concepit ex p̄fato dicto officio. et qualē confidenciā. sperans em̄ p̄ c̄to se esse suscipiendum cum ihesu ⁊ constituendum: cum eo. Et q; id quod ē momentaneum ⁊ leue in tribulationib; quas sustinebat. oparetur in eo pondus glorie maxim et et̄nū. et h̄ facit a loco p̄fato

habentes aut. usq; in fine capli. iij. In pte vo. xj. sapiens. xj. excellenciam scribit qualiter suspiraret ac desideret celestem patriam et continentem vitam. Unde dicit se in gemis et desiderare habitacionem que de celo est. quod si terrestris domus dissoluatur. tamen eterna in celis ab ipso desideratur. et istud desiderium sequitur spem. propter quod ista excellenciam ordinate aperit per precedentem. Durat autem hec pars a principio. v. ca. Scimus enim quoniam si terrestris. usq; ibi. ardentes igitur spiritus et scientes. In. xij. vo. aperies duodecimam excellenciam scribit qualem habeat erga deum intentionem rectam et voluntatem puram. Unde dicit quod diu in hoc corpore pignam a domino. contredit illi soli placere. et ideo suadens timorem dei hominibus. quod voluntas sua manifesta est deo. et non solum deo. imo spiritus qui sit manifesta corinthiis. Et hoc facit ab illo loco. ardentibus spiritus. usq; ibi. Caritas enim christi roget nos. In pte vo. xij. sapiens. xij. excellenciam scribit quantum erga christum habet caritatem et amicitiam. Unde dicit urgeri et stimulari a caritate christi. Et inducit tres rationes propter quas summe diligit christum. Prima quod quod mortuus est pro ipso et pro omnibus. Secunda quod omnia immouauit virtutibus et scientia et veterem legem euacuauit. Tercia vero quod mundum reconciliauit et idcirco monet apostolus corinthios et hortatur ut velint pro christo deo reconciliari. Durat autem pars ista a prefato loco. Caritas enim christi. usq; in fine capituli. v. In pte vo. xij. sapiens excellenciam. xij. scribit quantum habeat in ordine ad proximum exemplarem vitam. et latam ac fecundam doctrinam in suadendo verbo et ostendendo factis et exemplo omnem penitentiam. Et hoc facit a principio. vi. capituli quod incipit. adiuuantes exhortamur ne inuacuum gratiam dei recipiatis. usq; in finem capituli. Nam de sua exemplari vita quantum ad penitentiam dicit. In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros in multa patientia etc. De sua vero lata et patenti doctrina quantum ad eandem penitentiam subdit. Os nostrum patet ad vos o corinthii. cor nostrum dilatatum est. In pte vo. xv. excellenciam. xv. scribit quantum ad pietatem habeat et huius de fratrum correctione gaudium et letitiam. Unde ait. Gaudeo non quod constati estis. sed quod constati estis ad penitentiam. Et durat pars illa per totum capitulum. vij. In pte vo. xvi. sapiens excellenciam. xvi. scribit quantum habeat erga sanctos pauperes mentem compassionatam

73

77

quia multū sollicitat⁹ est de paupib⁹ erūtib⁹ in isrlm q⁹ corin-
thij suas escas eis mittāt. Et durat hęc ps p caplz. viij. ⁊ ix. In
quib⁹ caplz agit de elemosina et monet corinthios ad elam
faciendā in sanctos. Et pmo quidē inducit eos p exemplū ali-
orū fidelū scz macedonū. Secūdo vō p exemplū ⁊ similitudinē
ad dñm ihesū xp̄m. q⁹ pp̄t nos egen⁹ fact⁹ est cū eēt diues. et h̄
facit ibi. Scitis enī gr̄az dñi nr̄i ihu xp̄i. qm̄ pp̄t nos. Tertio mo-
n⁹ eos pp̄t utilitatē ⁊ modū ⁊ pf̄m q⁹ sequit⁹ ex elā ibi. h̄ enī
vobis vtile est. q⁹ non solū facē. Quarto vō monet eos pp̄t nū-
ciorū optunitatē qz bonos ⁊ securos fr̄es mittit eis. scz titū. lu-
cā. apollo. p quos potuerunt suas elās destmare. et hoc facit ibi.
Gracias ago deo meo qui dedit. usqz ibi. hoc autē dico. quia
qui pce semiat zc. Quinto vō docz eos in faciēdo elās quā mte
cōnē habē debeāt ⁊ quē modū ibi. hoc atē dico qz q⁹ pce semiat
pce ⁊ meret. Ultimo repp̄mittit elam maxim fructū ibi. Quī atē
admittat semē semianti zc. Et tandē in fine. ix. ca. obsecrōz suā
resumit de elā fidelib⁹ paupib⁹ in isrlm de gentib⁹ destmāda
dicēs. Ip̄e ego paul⁹ obsecro vos zc. In pte vō. xvij. apies. xij
excellenciā scribit qualē hēat dluclationē ⁊ miliciā et quantū ar-
moz spūaliū poteciā. vnde dicit qz nō militat fm carnē. s; habz
arma poteciā destrue omnē mūnonē ⁊ altitudinē q⁹ adūsus di-
sciam se extollit. et poteciā in captiuitatem redigēs omnē intel-
lectū in obsequiū xp̄i. Et durat ps illa a pncipio ca. x. Ego autē
vos. usqz ibi. vt autē non estimet fr̄e vos p eplās. In pte vero
xviiij. excellenciā. xviiij. apiens. scribit quantā habeat non solum
in scribendo imo in loquendo. nec solum absens imo ⁊ p̄sens.
vniōsam audaciā ad corripieudū ⁊ execrandū. et hoc facit pp̄t
p̄seudo aplos ⁊ discipulos falsos. q⁹ demigbant famam eius di-
cebāt qz eplās gues ⁊ fortes mittebat. Sed sua p̄sencia ⁊ loq̄la
erat cōtēptibilis ⁊ infirma q⁹ q̄s dicit qz q̄lis ē vbo p eplās ab-
sens talis ē p̄ns ⁊ m̄ fco. Duratqz ps illa a loco p̄fato. Vt atē nō
estimer tāqz fr̄e vos p eplās. usqz in finē. ca. x. in clusue. In pte
vō. xix. excellenciā. xix. apiens scribit quātā hūit ad receptōz sti-
pendiorum custodiam. Non enī voluit stipendia a corinthijs
recipe. ut non esset onus ip̄s. Et ex hoc p̄fert se p̄seudo apl̄is

quī transfigurabant se in angelos lucis ut possent a corinthiis
et ceteris fidelibus pecunias extorquere et in hoc etiā p̄fert se veris a
postolis quia ipsi recipiebant stipendia a fidelibus sicut et poterat
et licitū erat. Durat autē hęc ps a p̄ncipio capli. xj. **V**niā sustinu
eritis. usq; circa mediū ubi scribit. **I**tem dico ne quis me putet
in sapientē. In p̄ncipio autē capli q̄ volebat se commendare ro
gat ut supportet suā insipientiā p̄ eo q̄ erat quodammodo enu
lus et zelotip⁹ de ip̄is. q̄ falsos ap̄los et discipulos audierūt. In
pte v̄o. xx. ap̄iens. xx. excellēciam scribit quantū p̄ xp̄o sustinuit
labore et penā et angustia. in quo p̄fert se omnibus alijs p̄dicantibus
xp̄m q̄ plus ceteris laboravit. et ibi ostendit nec ex ḡne cum
ipse esset hebre⁹ israelita et semen abrahe. nec ex officio cū ipse
esset ap̄ls et minister xp̄i. nec in labore cū fuerit in carceribus ha
bundanti⁹ et in mortibus frequent⁹ et in alijs laboribus. null⁹ utiq;
sibi potat seip̄m arroganter p̄ferre. **E**t durat ps illa a p̄fato loco
Item dico ne quis me putet. et demiceps. **L**ibent⁹ sufferitis insipie
tes usq; in finē. c. xj. et vlt̄ p̄ p̄ncipiū. xij. usq; ibi. **V**niā autē ad
visiones dei. In pte aut. xxij. excellēciā. xx. ap̄iens scribit qua
tum habuit quo ad diuinas reuelacōes excessū et sup̄habūdā
ciam. **V**nde dicit raptū se fuisse usq; ad t̄cium celū. **E**t incipit ps
illa in loco ubi scribit. **V**eniā autē ad visiones et reuelacōnes
domini. **E**t durat usq; ibi. **E**t ne magnitudo reuelationū extol
lat me. In pte v̄o. xxij. ap̄iens. xxij. excellēciā scribit quantā ha
beat in temptationibus resistēdam et continuam luctā. **V**nde di
cit q̄ datus est sibi stimulus carnis ip̄m colaphizans. **E**t durat
pars illa. **E**t ne magnitudo. usq; ibi. **F**actus sum: insipiens. vos
me cogistis. In pte v̄o. xxij. ap̄iens. xxij. excellēciam scribit
quantum habeat ruborem et de suis cōmendationibus et glatio
nibus erutescēciā. **V**nde dicit se factū esse insipientē. q̄ ipsi debe
bant ipsum commendare. et oportebat q̄ ipse seip̄m commē
daret ad correctionē eorū sup̄ d̄p̄cōibus emulacōibus et sedicōi
bus que ortum habuerūt int̄ corinthios ex hoc q̄ aliq; seip̄os
p̄ferabant et famā ap̄li denigrabant. **A**lii v̄o ip̄m sustinebant.
et durat ps illa a p̄fato loco. fact⁹ sum insipiens. vos me cogi
stis. usq; in finem. xij. capituli inclusiue. **I**n parte vero. xxij.

19
78

apiens. xxiij. excellenciam scribit quantā habeat adūsus pctā & erimina indignōne & irā. Vnde apit suū zelū & suā indignōne dicens. **N**is qui aut peccauerūt & cetis omnib. qm si venero itē non pctā an expimentū ei⁹ qritis qui in me loquit xps zc. Et durat ps illa a pncipio capli. xij. vsq; ibi de ceto frēs gaude te perfecti estote. In pte vō. xxv. & vltima apiens. xxv. scribit quantū diligit pacē vnitatē & concordia. et hec est nobilissima conditio & valde vtuosa. Et durat ps ista. **F**ratres de ceto gaude. idipm sapite. pacē hētē. et de⁹ pacis & dilectionis erit vobiscū. usq; in finē eple vbi concludit. **C**aritas dei & amunicatio spūs sancti sit cū omnib; vobis amen. In secūdo scda epla ad corinthios terminat.

Quīsiō epistole ad corinthios. galathas

Qunc accedit epla ad galathas. et intēdit vnam cōclusiōne. scz q; ecūcisiō & cetera legalia nullo modo sūt suanda cum fide. imo sūt omnino euacuata p xp̄z. ita vt de ceto sint obfuantib; in mētū ip̄o usū. Et deducit hanc cōclōz in hac epla p eo q; galathē pzi⁹ dūsi ad paulū ad vām & rectā fidem. postmodū decepti fuerūt p qsdā pdicatores flōs. intm vt ecūciderēt & legalia obfuarēt. **D**ividit aut pns epla in v. modos. In pma namq; pcedit q̄ istū errorē ecūcidiū & obfuaniciū legalia p modū plati & pastoris & p cēsura ecclīasticā & exōmū. rationē. Et hoc facit a pncipio eple. **P**aul⁹ ap̄ls. usq; ibi. **N**ōtū em vobis facio frēs. **N**am mtrōducit se vt platum institutum non ab hominib; s; p ihm xp̄m dicens. **P**aul⁹ ap̄ls non ab hominib; s; p ihm xp̄m & deū patrē. **D**emde vō admīrat sup leuitate & errore illoz dicens. **M**īroz q; sic tamcito transferimini. **D**emde vō apit peccatum & maliciā subūforū & seductozum p quos decepti erant galathē. dices q; non est aliud nisi q; sunt aliqui qui vos cōtēbant. **D**emde vō pfert sentenciā exōmū. rationis in omnē psonā tenētē & docētē errorē illoz. siue sit angel⁹ siue ap̄ls. vel ali⁹ q; cūq; ibi. **S**ed licet nos aut āgel⁹ de celo **D**eide vō excusat se q; tenet ita rigidū modū. **H**oc em ē q; nō curat placē hominib; s; solī deo. **V**nde subdit. **M**odo enim sua deo hoib; an deo. In scda vō pte ap̄ls pcedit ad eliminandū

errorem p̄dictum ad modū p̄conis euangelici ⁊ p̄dicatoris. q̄
p̄ auctem ⁊ sue doctrine reuelationē postq̄ extōmūcauit hūc
errorem sicut p̄latus. confutat ip̄m p̄ auctē sue doctrine ⁊ sue
p̄dicationis ut p̄co euangelic⁹. et hoc facit a p̄fato loco. Notum
em̄ vobis facio fr̄es. vsq̄ in finē cap̄li sc̄di. Ostendit em̄ suum
euangl̄m ⁊ suā p̄dicationē esse autēticā ex sex additōib⁹. **Pr̄ma**
quidē quia fuit inspirata. et hoc est quod in p̄ncipio dicit. **Neq̄**
em̄ ego ab homine accepi illud nec didici. s̄ p̄ reuelationē ih̄u
x̄pi. Et p̄bat q̄ nō didicit ab homine quare erat p̄secutor ec̄cie
a p̄ncipio. et q̄ ante p̄ tres annos q̄ videret aliquē apl̄m. aut
aliū qui docuisset eum euangl̄m. ip̄e iam illud p̄dicabat sicut
sibi d̄ns reuelabat. **Sc̄da** vō additio sue doctrine ac p̄dicationis
est. q̄ disputata fuit cū illis qui debebāt euangeliū v̄itatē noscē
et a x̄po didicerāt. et ap̄t̄ h̄ subdit in p̄ncipio cap̄li sc̄di. **Deinde**
post annos. x̄iij. it̄m ascendi iherosolimā et contuli cū illis euā
gelū. ne forte inuanū crerē aut cucrissē. **Tercia** vō additio sue
doctrine est q̄ fuit a falsis fr̄ib⁹ impugnata qui t̄n nō p̄ualuerūt
et hoc oñdit ibi. **Sed** nec t̄r̄ q̄ mecum erat. **Quarta** vō additio
sui euangelij ⁊ doctrine est. q̄ fuit ab apl̄is app̄bata. nec aliq̄d
ad eam apl̄i p̄ncipalissimi addiderūt. in p̄te petr⁹ ⁊ iohannes
et iacob⁹. et hoc oñdit ibi. **Ministri** aut̄ qui videbant esse aliq̄d
nichil stulerūt. **Quinta** additio hui⁹ p̄dicatōis ⁊ doctrine est. q̄
fuit d̄s̄s̄kata ⁊ s̄s̄s̄kata petri palliata. q̄d oñdit ibi. **Cum** aut̄ v̄is
set petr⁹ antiochiā. **Sexta** vō additio hui⁹ doctrine est. q̄ fuit p̄
pauli resistēciā d̄firmata ⁊ rectificata. q̄d oñdit ibi. **Sz** cū vidiss̄
q̄ non recte ambularent ad v̄itatē euangelij. **Et** ex istis additōi
bus int̄dit vnā it̄m rōz. **Illa** doctrina absq̄ om̄i hesitatione
tenenda est. q̄ fuit a solo deo inspirata. et cū p̄ncipalioribus m̄
ap̄los disputata. a falsis fr̄ib⁹ impuḡta ⁊ t̄n silent et ab ap̄stol̄
app̄bata. et postq̄ fuerit palliata a p̄ncipali ap̄lo ⁊ a capite ec
clesie postmodū eo absente fuit r̄ificata. et in sua claritate ac
sanctitate reposita. s̄ talis ē in ea p̄dicatio ⁊ doctrina dicit pau
lus. **Doctrina** inq̄z quā p̄dico ⁊ doceo. se q̄ legalia ⁊ ec̄um̄s̄io
nō sūt tenēda cū fide iḡo galat̄e hūc doctrine non pot̄stis re
sistē nec delētis. **Et** fin̄ hoc p̄. vi. p̄dictas additōes sue doctrine.

+
899

p quas probauit sua p̄dicationē esse autēticā. statim infert con-
clusionē intētā. d. Nos nam iudi. et nō ex gētibz pctiores. Et in-
fert eam p locū a maiori. qz si iudi opa legis dimittūt p̄tē fidē
ībū xp̄i. multo magis dimittē hnt gentes. qz. magis debēt illi
uare legalia qz isti. et pbat eā p sc̄itatē xp̄i. qz si tenemur suare
legalia. xp̄s fuisset minister pcti q. cēnomalia ⁊ iudicialia legē
euacuauit. ut patet in euāgēlis. Et pbat eam ex passione xp̄i.
qz ḡtis ⁊ sine causa fuisset passus ⁊ mortu⁹. si ec̄cūcio ⁊ legalia
iustificare possent homines. Et sic patz q̄h̄t p autoritatē ad mo-
dū p̄omis euāgelici ⁊ uidi p̄dicatois. hūc errorē eliminauit
In t̄cia autē pte sic p̄cedit ad c̄furādū istū errorē. ad modū ma-
ḡi ⁊ doctoris. qz p disputacōz ⁊ multiplicē rōz. et h̄ a p̄ncipio
t̄cij q̄d inc̄ipit. **O** m̄sensati galat̄e. usqz in finē. iij. capli. **O**r-
mo nāqz obiurgauit statuit c̄donē q̄ quā intēdit disputac̄o. d.
O m̄sensati galat̄e. **V**nde ⁊ uocat eos m̄sensatos ⁊ fastiatos ac
m̄cātatos. Et qz ībū xp̄m a se relegauerūt ⁊ p̄sc̄pserūt. et rurſ⁹
in se. p̄is crucifixerūt ac uitupauerūt. ex q̄ ec̄cūcio fuerāt p̄ ei⁹ fidē
susceptā. q̄i xp̄s sine ec̄cūcioe n̄ sufficēt ad salutē. **S**ec̄do uo ibi.
hoc solū a uob̄ uolo dicē. **I**nc̄ipit aī istā c̄cōz erroneā disputac̄o
et iducit q̄tuor. uias. **P**rio nāqz iducit rōz q̄d̄isariā infra q̄tuor
clausulas. **P**ria racō h̄ est. **E**x illo uos sc̄ie debetis eē iustificatos
o galat̄e. ex quo ⁊ a quo accepistis sp̄m̄ sanctū. qz sp̄s sanct⁹
p̄ diffusionē sue gr̄e habet iustificare. **S**ed c̄stat qz sp̄m̄ sanctū
non accepistis ex opibz legis. non enim descendit sup̄ uos q̄n̄
fuitis ec̄cumc̄i. s̄ potius a p̄ncipio cum auduistis ⁊ recepistis
fidem p̄ me. tunc enim descendit sp̄s sanctus in uos sicut ⁊ in
ceteros credentes. ergo non ex ec̄cumc̄ione ⁊ cetis legalibz iusti-
ficamini. s̄ ex sola fide ībū xp̄i. **S**ec̄da ratio est hec. **S**ultum est di-
m̄sso sp̄ritu consummari in carne. quia sp̄ritus est qui uiuī-
ficat. caro enim non p̄dest quicqz. io. ij. **S**ed uos a p̄ncipio in-
cepistis iustificari in sp̄ritu. nunc autē uultis iustificari in ec̄cum-
c̄ione carnali. ergo patet qz estis stulti. **T**ercia racō est hec. **S**ul-
tum est passionē ac tribulationes ⁊ adūritates sustinē sine ca-
sa p̄tē fidem ībū xp̄i. et quia uoluitis a p̄ncipio ec̄cumc̄idi n̄
ta passi fuistis o galat̄e. et a iudeis ⁊ cōcūibz uestris. s̄ si fides

fine circūcisione non iustificat. sine causā tanta passā fuistis. et p
consequēs conuictū esse stultū. **Quarta** ratio est hec. constat q
ex illo estis iustificati cui⁹ merito vtutes ⁊ miracula facta sunt
in vobis. s̄ constat q vtutes ⁊ miracula nō sunt facta int̄ vos
ab hijs qui vos suadent circūcidi. nec vtute opm legis nunq̄
aliq̄d miraculū fecistis. sed in vtute fidei. igit̄ non iustificanini
ex h̄mōi opib; s̄ ex fide. Et sic p rationē quadāfariā pbauit cō
clusionē int̄tā. **Secūdo** ibi. sicut sc̄ptū est abrahā credidit deo. p
bat eandē conclusionē p duplicē sc̄pturā. Ex p̄ma arguit conse
quent. **Per** illud iustificat̄ homines p qd̄ tegim⁹ abrahā iustifi
catū fuisse qd̄ patet q dicitū est abrahā. In te benedicent̄ omēs
gentes. et q pat̄ etiā multarū gencū esset. vt p hoc innueretur
q qui erant iustificandi iustificarent̄ p similit̄ modū ip̄i abrahā
et ita eēt filij abrahā p imitationē. **Sed** constat q abrahā fuit
iustificatus p fidem. et non ex opib; legis. quia sc̄ptum est. Cre
didit abrahā deo ⁊ reputatū est ei ad iusticiā. **Idō** quicumq̄
iustificat̄ ⁊ benedicunt̄ ex fide. cū fideli abrahā iustificat̄ ⁊ be
nedicunt̄. Et cōfirmat q nūlq̄ legis in sc̄pta obfuatorib; legis
p missa benedictio. s̄ magis maledictio. q sc̄ptū est in deutero
no. **Maledict⁹** est qui non pmanet in omni b; q sc̄pta sunt in li
bro legis. fidei aut vīta ⁊ benedictio repmittit̄. abacuc. ij. caplo
Iust⁹ aut̄ ex fide vīuit. x̄ps aut̄ vt tolleret maledictionē sub q
erant qui non obfuebant legē voluit in se assumē maledictō
ligni crucis vt sup̄ credentes in eum vtute fidei descendēt abra
hā benedictio. **Durat** aut̄ hec benedictio ab illo loco. sicut scrip
tum est abrahā credidit deo. ul q̄ ibi. fies s̄ hominē hūanā.
sed a vō autoritate arguit assumens vnam p̄positionē nullaten⁹
scilicet q testamentū hominis postq̄ est confirmatū nullaten⁹
immutat̄. Ex quo p locum a maiori inferre int̄dit q multomi
nus testamentū dei ex quo confirmatū est iuramento ab ip̄o.
Tūc assumit autoritatē sc̄pture gen. xxij. in qua continet̄ q de⁹
sub testamento cōfirmato p iuramentū i p̄misit pl̄ima abrahā
et q b̄ndicēt ip̄m. et q multiplicaret semē ei⁹. et q in semie ei⁹
benedicent̄ omnes gentes. **Nō** dicit̄ aut̄ in semib;. q̄i in multis
filijs. s̄ poti⁹ dixit in semie singularit̄. q in vno semie in vno

80

Et filio abrahe qui est xps debebant benedicti omnes gentes. cō
stat autē q̄ ista pmissio videt iureiurādo firmata. sicut ibidē scri
bit. p̄ memetipm̄ iurāu dicit domin⁹. facta fuit p̄. xliij. annos
anteq̄ lex moisi daret in monte sina. igit̄ benedictio ⁊ hēditas
et multiplicatio filioꝝ. et p̄ consequens iusticia data est abrahe
non v̄tute legis. alioq̄n lex immutasset testm̄ ⁊ r̄ p̄missionē. Tū
quia illi filij abrahe qui p̄cesserūt legem. nec fuissent benedicti
nec hēdes. nec iustificati. Tū q̄ iam nō eēt ex p̄missione et vir
tute illi⁹ testamenti hēditas ⁊ iustificatio. s̄ v̄tute legis. et ita
testamentū esset p̄ legem v̄ficatū quod poni non potest. Seq̄
tur ḡ q̄ non est filia cō abrahe nec iustificatio ex obliuancia leḡ.
Et quia posset aliquis estimare q̄ ap̄tus vellet legem re pbare
et ostendē inutilem fuisse ex q̄ iustificare ⁊ v̄uificare non habe
bat. Idēo ponit tres utilitates legis. Primā quidē p̄t p̄uicōꝝ
transgressorū ⁊ pctōꝝ. Scđam v̄o cōclusionē omniū hominū
sub peccato. vt ex hoc omēs hoies illū filiū abrahe desiderarēt
de quo p̄missū erat. In semine tuo benedicent omēs gentes sc̄z
xpm̄. Tercā quoq̄ introductionē hominū ad fidē xpi. q̄ nisi
lex p̄cessisset. non haberet̄ noticia de xpo venturo. Vnde fuit q̄si
pedagog⁹ ad modū quo pueri informant̄. et p̄t hoc adueniē
te fidē. cessare debuit. Durat autē ista deductio a loco vbi scribit̄
fratres sm̄ hominē. vs̄ q̄ in finē ca. iij. Tercō v̄o in p̄ncipio. iij.
pbat eandē dēctōꝝ p̄ consuetudinē humanā. sic arguens. Sicut
est in humanis ita intelligendū est in sp̄ualibz. Videmus autē in
humanis q̄ q̄m̄diū est hēres infans ⁊ puulus. t̄ctat̄ sicut su⁹ a
tutoribz ⁊ exactoribz ⁊ quantū ad modū viuendi ⁊ resciendi
et v̄tēdi hēditate qua v̄tē h̄c su⁹. postq̄ autē venit tēp⁹ plenu
d̄nis. ab h̄mōi tutoribz ⁊ suilitatibz libat̄ et efficit̄ d̄ns ⁊ liber.
ergo a simili in sp̄ualibz p̄t̄ suimus sub lege suili. obsequētē
sub elementis ⁊ sensibilibz rebz circūcisionis ⁊ sacrificioꝝ ⁊ alio
rum corp̄aliū legalium mutilū ad iusticiam donec venit tēporis
plenitudo q̄ facti sum⁹ filij ⁊ hēdes p̄ xpm̄. Probat autē q̄ istō
tēp⁹ sit q̄ sum⁹ filij ex collatione sp̄s sancti. quā nullus in p̄nci
pio ecclē potat negare. q̄ dabat̄ sub sensibilibz signis. Et p̄bari
potat ex euidentia effect⁹. Durat autē ista deductio a p̄ncipio

quarta. usq; ad locū ubi sc̄ptū est. Sed ignorantes deū. Quar-
to vō pbat eandē c̄clusionē p̄ quandā figurā ⁊ sc̄p̄te allegoriā
h̄ p̄mo eos obiurgat sup̄ in̄ḡitudinē dicens. Sed t̄c̄ quidē is
norātes deū. usq; ibi. **F**r̄es obsecro vos. Sc̄do vō demulc̄ eos
vt̄ th̄at ad v̄itatē nunc obiurgando. nūc demulcendo. Et h̄ f̄at
ab illo loco. fr̄es obsecro vos. usq; ibi. **D**icite michi qui sub le-
ge vultis esse. **T**ertio ponit figurā ⁊ allegoriā p̄ quā pbat con-
clusionē intentā. q̄ sicut abrahā habuit duos filios vnu de an-
cilla ⁊ aliū de libera. Sic de⁹ duo instituit testamenta. vnum an-
cillare ⁊ fr̄uile in monte sina que fuit lex vet⁹. **A**liud vō liberū
sp̄uale ⁊ absq; omni fr̄uitute p̄ xp̄m sc̄z legē nouā. et tūc cōclu-
dit q̄ teste sc̄p̄ta. ancilla ⁊ fili⁹ ei⁹ debebant eici. et fili⁹ lib̄e obe-
bat esse h̄es. et p̄ consequēs lex antiq; debuit euacuari. et ei⁹ ob-
f̄uancie debebant a galathis ⁊ cetis fidelib; tanq; inutilia ⁊ no-
cua r̄pudiat. **D**urat aut̄ ista deductio ab illo loco. dicite michi
usq; in finē capli. iij. **I**n. iij. vō p̄te p̄ncipali p̄cedit ap̄ls cōt̄
p̄dictū errorē de obf̄uatione legalū ad modū consultoris per
multorū annexorū denūciationē. et incipit ps̄ illa caplo. v. i p̄n-
cipio. **S**tate ḡ. usq; c̄ca mediū. vj. capli ubi sc̄ptū est. **V**idete q̄
lit̄ fr̄is sc̄p̄si vobis. **P**rocedit ḡ ap̄ls p̄ modū cōsiliarij ⁊ amici
denūciando multa incōmoda q̄ sequūt eos si velint legē obf̄-
uare cū fide ⁊ multa cōmoda si p̄manē velint in sola fide. **I**ncō-
moda ponit si velint circumcidi ⁊ obf̄uare legem. **P**rimū qui-
dem q̄ xp̄s nichil eis p̄dest. **S**c̄dm̄ vō q̄ obligati sūt ad vnu
sam legem faciendam. qd̄ est on⁹ importabile. **T**ercū vō q̄ iam
non erūt sub gr̄a. h̄ potius sub onē. **Q**uartū vō q̄ iam non ha-
bebunt sp̄em suā in spū ⁊ caritate. h̄ potius in c̄cūc̄sā carne. cū tñ
in. credētib; xp̄o nichil valeat c̄cūc̄sio aut̄ p̄puciū. sed sola fides
et caritas sub illis in differēcia remanentib;. **H**ec aut̄ a p̄ncipio
v. capli. **S**tate ḡ. usq; ibi. **C**urrebatis bene. **D**em̄de vō ex istis in-
comodis mu' n̄ p̄r̄ psuadet eū ne credant alicū suadētī c̄cūc̄sio
nē legalū. **S**ed potius sup̄ h̄ se corrigant ⁊ fm̄ potē viā currant
Et hoc facit ab illo loco. **C**urrebatis bñ. usq; ibi. vos em̄ in liber-
tate vocati eis. **D**em̄de vō ponit multa cōmoda q̄ sequūt si vo-
lunt p̄manē in sola fide. c̄cūc̄sione exclusā. **E**t hoc est p̄mum q̄

81

erūt in libertate vocati absq; omni onē legis. Scdm qz totā legē
suabunt ⁊ implebūt in vno vbo diligendo scz p xpm sic seipm
Tertiū qz ambulabūt in spū ⁊ non in carne et p cōsequēs pfi-
unt opa spūs ⁊ non carnis. et occōne hui⁹ ponit exēplo. xvij.
opa carnis et. xij. fruct⁹ opa ⁊ effect⁹ spūs oñdēs qz illi q̄ sunt
veri fideles xpi crucifixerūt carnē suam ne ambulent in vicijs ⁊
concupiscēcijs q̄ sūt opa carnis. s; poti⁹ ambulēt in opib; spūs
et in spū viuāt. Et occasione hui⁹ ponit quasdā spūales erudi-
tiones ex quib; intendit p modū amīci ⁊ consiliarij concludē.
quantū sit vtile rēcta ecūcisiōne carnis in sola fide pmanere ⁊
hoc facit ab illo loco. vos em̄ in libertate vocati estis. usq; in finē
v. ca. et demceps p pncipiū. vi. usq; ad locū vbi scptū est. Vide
te qualib; lris scripsi vob̄ mea manu. In parte vō. v. ⁊ vltia p-
cedit. q̄ p̄fatū errozē ap̄ls ad modū zelotipi ⁊ emulatoz ishu
xpi. et ideo p exclamatiōnē postq; em̄ q̄ p̄fatū errozē pcesserat
vt p̄lat⁹ in p̄ma parte ⁊ p sue doctrine autoritatē ⁊ cōdiciōnē
vt p̄to enāgelic⁹ in. ij. parte. Et p multiplicē disputaciōnē sicut
doctor excellentissim⁹ in. iij. parte. Et p in cōmodoz denūctati-
ōnē sic cōsiliari⁹ ⁊ amic⁹ in. iij. parte. s; p̄cedit p exclamatiōz
sicut zelotip⁹. et emul⁹ ihesu xpi in vltima parte q̄ incipit. Vide
te q̄libet lris. Istā autē p̄ticulā totaz scripsit ip̄e manu p̄pa vt ma-
gis galathas mouēt. p̄cedencia vō usq; ad locū istū sol⁹ dicta
uit et notari⁹ scripsit. Exclamat autē a p̄mo q̄ pseudo ap̄los q̄ i-
ducebant illos ad ecūcisiōnē detegendo eoz infidelitatē ⁊ timi-
ditatē. d. qz p̄p̄ hoc cōgebant eos ecūcidi. vt non patēnt p̄secu-
tione m crucis xpi sicut ip̄e paciebat. qz cessatiōnē legalū p̄dica-
bat. Secūdo vō exclamabat q̄ eos detegēdo eoz supbiā ⁊ vaita-
tē subdēs. volē vos ecūcidi vt in carne v̄ra gloriēnt. Tercō vō
exclamat super amorē crucis xpi ⁊ ip̄i⁹ gl̄am ⁊ voluptatē di-
cens p oppositum ad pseudo ap̄los qui volebāt gl̄ari in carne
galathaz. Michi autē absit gl̄ari nisi in cruce dñi nr̄i ihesu xpi.
Quarto vō exclamat ad vniūsu mūdū sup ecūcisiōis et p̄pucij
et omnis rei alii⁹ in utilitate excepta noua apportata p xps di-
cens. In xpo em̄ ihesu. neq; ecūcisiō zc. Quinto vero exclamat
ad galathaz. cetū sup danda sibi pace ⁊ in quillitate ne ampli⁹

ipm molestent ex obfuatione legalium dicens. Decetero nemo michi molestus sit. Ultimo vero exclamat ad eosdem. aptans eis suauitatem gratie christi et ubertatem dicens. Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu uero frater amicus. Et in hoc epistola ad galathas terminatur.

¶ Omnis epistola ad ephesios.

Qunc accedit epistola ad ephesios. et intendit unam principalem conclusionem. videlicet ephesios inducere ad gratitudinem super multis beneficiis a deo sibi collatis. Unde sicut precedenti epistola fuit tota reprehensiuam propter errorem in quem galathae inciderant. qui ad suasionem quorundam iudeorum scilicet in christo contentum pro suscepta fide fuerat crucifixi. Sic tota ista epistola est immediata et ad gratitudinem inductiuam. pro eo quod ephesii non receperunt eiusmodi scilicet pro persuasores sed potius in ueritate fidei persistentes in multis uirtutibus et profectibus subueuerunt. Diuiditur ergo prius epistola in ix. partes. In prima namque apostolus mittit deuotas et reuerentes salutationes. Unde uocat ephesios sanctos et fideles in christo ihesu. Cum tamen super scribendo galathis absque omni commendatione eorum simpliciter dixisset ecclesiis galatie. etc. In ii. parte uero inducit ephesios ex multiplici suscepto beneficio pro christo ad gratitudinem et gratiarum actionem. Et incipit per ista. Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi. Vbi ponit primo generalia beneficia collata cum ceteris fidelibus que sunt quatuor. Primum est celestis benedictio de qua dicit. Qui benedixit nos in omni benedictione spirituali. Secundum eterna prelatio de qua subdit. Sicut elegit nos in christo ante mundi constitutionem. Tertium filialis et caritativa adoptio. de qua addit. Qui predestinauit nos in adoptionem filiorum pro ihesu christo. Quartum peccatorum remissio. et pro consequens glorie eterne adeptio. de qua addit. In quo justificauit nos in dilecto filio suo. in quo habemus remissionem peccatorum. Secundo uero ponit specialia beneficia collata apostolis ibi. Que superhabundauit in nobis in omni sapientia. Que quidem beneficia duo fuerunt. Unum in seculo scilicet plenitudo sapientie et prudentie quam contulit apostolis pro alijs fidelibus. et de hoc dicit. Superhabundauit in nobis in omni sapientia et prudentia. Tertium uero fuit extrinsecum scilicet in testamento omnium pro ministerium apostolorum. quod pro conuersione infidelium ministerio apostolorum facta. instaurati sunt celi angelorum reperta ruina et instaurata est terra et moribus et doctrina. et de hoc beneficio subdit. ut notum

faceret vobis sacramentū qđ posuim̄ staure omnia in xp̄o que
 in celis ⁊ que in t̄ra sunt. Tertio v̄o ponit peculiare bñficiū col
 latū ip̄is eph̄ijs. de quo ⁊ nos sorte vocati sum⁹. circa qđ bñfi
 cum p̄mo dicit qđ in illa instauratione tanq̄; instaurationis p̄ti
 ceps. Primo vocati fuerunt iudi. Vnde ait. vt sim⁹ in laudē glo
 rie ei⁹ nos q̄ sp̄auim⁹ in xp̄o. Secdo v̄o illius instaurationis p̄ti
 cipes effecti sūt eph̄esij subdēs. i quo ⁊ vos cū audissetis v̄bū
 v̄itatis. et sic inducit eos ex susceptis p xp̄; bñficijs tā cōiūib; q̄
 q̄ sp̄alib; ad gr̄ay actiones. In t̄cia v̄o pte p̄ncipali vt magis
 reddat eos sollicitos ad gr̄as agendū inuuit qđ est valde diffi
 cile de tantis bñficijs habē debitā ⁊ sufficiētē r̄coḡō; et incipit
 ps illa ibi. p̄pta ⁊ ego audiēs. ibi ei oñdit quō sit difficile eph̄e
 sijs vt sufficiētes dō gr̄as agāt. Pr̄o qđ ip̄e ad r̄ḡiādum eos
 adiuuat vnde ait. Nō cesso gr̄as agens p vobis. Secdo qđ ⁊ p
 ip̄is orat vt h̄eant illūiatos oculos ad agnoscēdū gr̄as q̄s de⁹
 fecit ip̄is ⁊ bñficia q̄ xp̄s contulit tā vocādo q̄ h̄editatē p̄mitten
 do quā magnitudinē ⁊ potēciā oñdēdo ⁊ r̄surgēdo a mortuis. et
 in sedendo ad dextram dei p̄ris. et in p̄fidendo toti celesti curie ⁊
 in influendo corpi eccl̄ie. Rogat em̄ deū ut eph̄esij omnia ista cog
 noscant ad hūc finē vt amplius xp̄o. sint ḡti. Durat aut h̄ec p̄l
 ab illo loco. p̄pta ⁊ ego audiēs. usq; in finem capituli p̄mi. In
 q̄rta v̄o pte ap̄ls docet eph̄esios stat⁹ h̄di ad stat⁹ paganismi
 facere opationē. vt agnoscant quanta sit differēcia. vt ex hoc
 sint magis ḡti p quem vocati sunt ab illō statu ad istum. Et in
 cipit ps ista in p̄ncipio capli. ij. et cū vos essetis mortuū in deli
 ctis. Duratq; usq; in finem capituli. Vnde ponit duas differē
 cias inter statū paganismi ⁊ statū fidei. Differūt em̄ sicut viuū
 et mortuū. Nam stat⁹ paganismi est stat⁹ mortis p̄p̄ delicta ⁊
 p̄c̄ta in q̄b; viuūt gentiles. Stat⁹ aut fidei est stat⁹ vite p̄p̄ gra
 ciā qua diuificauit nos de⁹ i xp̄o. et resuscitauit ⁊ cōsedē f̄cit
 in celis. Et hanc d̄r̄az ponit ap̄ls a p̄ncipio ca. ij. Et vos cum esse
 tis mortuū. usq; ad mediū; vbi scribit. p̄p̄ qđ m̄iores estote.
 Differunt v̄o scdo penes alienū a deo ⁊ p̄p̄mquū. et penes ali
 enū a p̄lo isrl̄ ⁊ p̄lo di. ac testamēto ⁊ p̄missione sanctorū ⁊
 domesticū ⁊ p̄p̄quū. ijdē eph̄esij em̄ cū ec̄nt ḡntiles ⁊ pagani.

erāt alieni a deo ⁊ a pplo suo israhel et quasi inimici. s. p. xpm q
fecit vsq; vnū ⁊ rupit mediū pitē ⁊ soluit inimicias q erāt in
ipos gētes ex vna pte ⁊ dū ac suū pplz ex alia pte fā s. eph. ij
ppinq; ita vt iā non sint hospites ⁊ aduene. s. ciues sanctorū ⁊
domestici dei. Nāc at; s. d. riaz; poit apls ab illo loco. ppt qd meo
res estote. vsq; i finē. c. ij. clude itēdēs ex q p^o erāt mortuū ⁊ p
xps fci sūt viuū ⁊ ex q p^o erāt alieni a deo ⁊ exnei p xps fci sūt
domestici ⁊ ppinq; q multum tenetur esse gē. In. v. vō pte
actionē. icipit ps illa in pncipio. in. c. **Nū^o** rei grā ego paulus
et durat vsq; in finē. c. ei^o dē. vbi pmo ponit suā sufficienciā ad
orādū ⁊ obligatōz ⁊ ofidēciā. Sufficiāz qdē cū ait. **Si tñ audistis**
disputatōz grē dī. **Obligatōz** vō cū subdit. **Michi at; s. actorū mī**
mo data ē grā h in gētib. **Cōfidēciā** vō cū subdit. in q hēm^o si
duciā ⁊ accessū. **Tercō** vō subdit orōz ipaz ad quē pntenderat se
sufficiētē ⁊ obligatū. d. h^o rei grā flecto genua mea. in q orōe
postulat a dō pte vt det ephijs vntē fidi p quā xps ibit; ⁊ cor
roborēt in cordib; eorū. d. vt det vob; s. diuicias glie sue zc. Et
postulat p eis vntē claritatis ⁊ dilcōis subdēs. **In caritate** radi
cati ⁊ fundati ⁊ postulat p eis donū sapie et scie ⁊ pleitudinem
donorū cetorū spūs sancti. subdēs vt possitis pphēdē zc. Et vlti
mo recurrit ad deū ptem vt suppleat orōnē suā quātū ad bona
ceta in qbo rputat orōz sua insufficientē subdēs. ei aut; q potēs est
in morib; gnālē informatōz. informat ei ephios in diuis vntē
tib; ⁊ morib; in gnālē. et durat ps illa p totū ca. v. vsq; ad locū
vbi scptū est. subiecti mūicē in timore xpi. **Monet at; ad. r. vntē**
tes p ordinē. **Primo** qdē ad vntē māfuetudis ⁊ humilitatis.
di. **Obsecro** itaq; vos vt digne ambuletis. **Seqt** cū omī humi
litate ⁊ māfuetudine zc. **Secdo** vō monet ad vntē caritatis pa
cis ⁊ cordie ⁊ ad spūs vnitatē subdēs. **Solliciti** suare vnitatē
scz in viculo pacis. **Inducit at; ephios ad spūs vnitatē ⁊ q; sūt**
vnū corp^o in xpo. et q; idē spant scz eandē salutē etnā ⁊ ppt vi
tatē dñi ⁊ vritatē fidei ⁊ vritatē scntorū. ⁊ ppt vrietatē dono
rū q ordināt ad ofimacōz vni^o corpis ecclie. et ppt vritatē aug

menti q̄ sine caritate et veritate nulls p̄t cresce aut aug
 mēari in corp̄e ecclie. q̄ caritas ē neru⁹ ille et illa iūctura p̄ q̄s
 totū corp⁹ ecclie cōnectū ē et cōnexū. Tercō vō monz ad virtutē
 pudicitie. castitatis ⁊ hoēstatis. cū s̄bdit. Hoc ḡ dico ⁊ testifcor
 vt iā nō ābulētis sic ⁊ gētes ābulant. Seq̄t q̄ despātes semetip
 sos tradiderunt impudicitie. Quarto vō monet ad virtutem
 veritatis suade in ore. subdens propter quod deponentes mē
 dacium loquimini veritatem. Quinto vero monet ad virtutē
 paciētiē ⁊ paciētiē subdens. Irascimini ⁊ nolite peccare. Sex
 to monet ad virtutem strenuitatis et opositatis que opponi
 tur accidie subdens. q̄ furabā iā nō fures magis aut vn⁹ q̄s la
 borz mai⁹. Septio monz ad virtutē benignitatis suade i ore ⁊ in cor
 de. In ore cū ait. Ois s̄mo mal⁹ ex ore v̄ro nō p̄cedat. In corde
 vō ⁊ ore s̄c cū ait. Ois amaritudo ⁊ ira dei x̄. usq; in finē. c. iiii.
 Octauo monz ad discēdū ⁊ distinguēdū exāris v̄i ⁊ a s̄lo dñi
 fitatē. vñd̄ v̄y exēplar qd̄ debē⁹ imitari x̄ps ē de⁹ p̄ q̄ oñdit in
 p̄ncipio. c. v. Estote imitatoēs dei sic filij cariss̄i. ⁊ āblate i d̄lco
 ne x̄. El̄m at̄ exēplar qd̄ oīno debē⁹ fugē ē d̄lco v̄icōla quā s̄
 uat pagani ⁊ gēntes. et idō monz ephios ut dimittāt tenebro
 sū d̄lcoz gēntilitatis q̄s p̄ habuerēt d̄cludēs. q̄ illd̄ qd̄ fit ab eis
 in occulto tpe ē dicē. Et durat illa mōicō ab illo loco. fornicatio
 at̄ ⁊ oīs imūdiā nec nomiet̄ in vobis. usq; ad locū vbi s̄bit
 Videte itaq; fr̄es. Nono monet ad virtutē prudētiē ⁊ ad habē
 dū cautelā ⁊ sagacitatē dicens. videte quō caute ambuletis nō
 quasi insolentes. quoniam dies mali sunt. p̄pta nolite fieri in
 prudentes x̄. Decimo et vltimo prohibens ebrietatem et intē
 p̄nciam monet eos simul ad virtutē sobrietatis oracōis con
 templacōis ⁊ laudis d̄uine dicens. Nolite mēbriari v̄mo. s̄
 impleamini sp̄ritu s̄ncto. loquētes vobis metipsis in ps̄almis
 et innis ⁊ canticis sp̄ritualibus. Et in hoc terminatur in forma
 tio generalis in moribus. et pars sexta principalis. In septima
 vero parte ponit in formationem in moribus sp̄ritualem pro
 diuersis personis ⁊ statibus ⁊ app̄iam cuiuslibet in formationē
 Informat enim uxorem ⁊ virum. patrem ⁊ filium. seruum ⁊ do
 minū. vnumque m̄q; secūdam virtutes sibi precipue debitas
 et p̄p̄ ac p̄p̄tionabilem. Et durat ps̄ illa a loco vbi scribitur

subiecti inuicē usq; ad locū ubi dicit. **Deceto** fratres sfortamū
Monet em̄ p̄io vros ut fuēt ad viros v̄tutē inuēcie v̄n dicit
in liēs viris suis s̄bdite sit sic dño. Et p̄bat h̄ p̄ s̄biēcoz 7 iue
rēciā q̄z h̄t ecia ad sp̄sū suū xpm. Monz v̄o viros vt fuēt ad
vros suas v̄tutē aiēcie ne ipas h̄ant odiosas. V̄n s̄bdit viri
diligite vros v̄ras. Et h̄ p̄bat p̄ dilcōz q̄z xps h̄t ad v̄iūā ec
elaz sponsā suā. et p̄ h̄ q̄ vir 7 vroz sūt vna caro. Et p̄ h̄ q̄ di
cit sc̄pta gen̄. ij. pp̄t h̄ r̄liq; h̄o p̄rēz 7 m̄rēz 7 ad h̄bit vroz sue
Monz v̄o filios vt fuēt ad p̄rēz v̄tutē obedie. c. vi. V̄n dicit filij
obedite p̄t̄ib; v̄ris. et p̄bat h̄ p̄ m̄adatu dī q̄ ē p̄mū cu addi
t̄ re p̄missio cū dicit. **Honoza** p̄rēz 7 m̄rēz vt sis lōgeu⁹ sup̄ trā
Monz v̄o p̄rēs vt fuēt ad filios v̄tutē beiuolēcie 7 ne sint eis a
mari. V̄n subdit. et vos p̄rēs nolite ad iracūdiā puocare filios
v̄ros. Monz at̄ suos vt fuēt ad d̄nos v̄tutē fidelitatis 7 affcōis
bone. V̄n di. sui obedite d̄nis carnalib; in simplicitate cordis n̄
ad ocl̄z s̄uēntes q̄i h̄vib; Monz v̄o d̄nos vt h̄āt ad suos v̄tu
tē h̄uaitatis 7 tollerācie ā sup̄portacōis bone. V̄n di. et vos d̄ni
eadē facite suis r̄mittētes m̄mas. Et p̄bat h̄ q̄z sup̄ 7 d̄ns h̄t i
celis om̄nē d̄nm apud quē nō est acceptō p̄sonaz. In p̄te v̄o
v̄ij. h̄⁹ epl̄e r̄gd̄it ad iformacōz eph̄ioz oim̄ i om̄iū monēs eol
ad p̄seuēciā i fide 7 morib; 7 cōnuacōz. V̄n armat eos sp̄alib;
armis adū⁹ diaboloz q̄ m̄māt subūte f̄dles a fide 7 a morib;
a q̄s moniat. et ido r̄onabilit̄ r̄gd̄it p̄ ḡnālē 7 sp̄alē iformati
onē f̄cāz sup̄⁹ ad istā sp̄alē armaturā. **Incipit** at̄ ps̄ ista in loco
ubi scribit. **Deceto** fr̄es sfortamū. et durat usq; ibi p̄ oēz orōz
et obsec̄cōz orātes oī tpe. In armādo at̄ sp̄ualit̄ hoiez. **Primo** p̄
mittit armate nccitatē. d̄. h̄m⁹ em̄ forte adū⁹ s̄ariū et dicit ut pos
sitis stare adū⁹ m̄hdias diaboli q̄ nō ē nob; colluctacō zc. **Se
cūdo** v̄o ponit armaturē varietatem. et ponit sex arma. **Primo**
cingulū di. **Stare** ḡ fucemcti. **Secūdo** lorice. opimētū subdēs. et
induti lorica iusticie. **Tertio** ornatū pedū subdēs 7 calciaū pe
des. **Quarto** scutum p̄t̄ctiuū subdēs. ni. omnib; sumentes
scuti. **Quinto** capis d̄ fenhuū subdēs. et galeā salutis assumite
Sexto istrū inuasiuū subdēs 7 gladiū sp̄s. et in h̄ s̄it. v̄ij. ps̄
p̄ncipal. In ix. v̄o p̄te 7 vltia iplozat ap̄ ps̄ ab eph̄ijs orōnū su

an̄i suffragia ⁊ iponit deuotā aduſionē. Incipit aut ps illa ubi
ſcribitur p oracionem omnem ⁊ obſeccionem. orantes p omni
b̄ ſc̄is ⁊ p me. et ſit i illo loco. gr̄a cū oib̄ q̄ diligūt dñm ih̄ſū
xp̄. Vbi epla ad eph̄ſios t̄minat. Diuiſio eple ad philipp̄n̄.

Quoniam accedit epla ad philipp̄n̄. et it̄dit vnā ad ōs ſc̄z aiaē
philipp̄n̄. ad tolleraciā paſſiōm ⁊ pſecutionū. p xp̄o p eo
q̄ ipſi pſtiterūt in v̄itate ſidi nec recepāt ſc̄os aplos fidē
ſubūteret. **S**z p̄ci⁹ p xp̄o paſſi fuerāt ſic apl̄s teſtat̄. d. vob̄ do
natū eſt p xp̄o nō ſolū vt in eū cōdatis. ſ; ut etiā p illo paciam̄.
Diuidit̄ aut̄ p̄hs epla in viij. ptes p̄ncipales. **O**ria nāq; ps eſt
ſalutariua ⁊ v̄nitua aīoy q̄ ic̄ipit. **D**aul⁹ ⁊ thimothē⁹ ſū ih̄ſū
xp̄i. **S**c̄da v̄o gr̄ay actia et r̄cōgn̄ua b̄n̄ficiōy d̄iorū q̄ philipp̄n̄
reperāt a xp̄o. q̄ nō ſolū recepant fidē ſic ceti cōdētes imo erant
facti ſocij deſeñſiois ⁊ cōfirmaciōis euāgelij ⁊ vic̄oy ⁊ aliaꝝ t̄bu
lationū q̄s ſuſtinuerāt p xp̄o. vñ p̄ueiant ad magnā p̄f̄cōz quā
etiā apl̄s orat̄ cōtinue augmētari donec p̄ueniāt ad fructū iuſti
cie ⁊ ad gl̄az dei. et incipit ps iſta in loco ubi ſcribit̄. **G**ras ago
deo meo. **E**t durat uſq; ibi. **S**c̄ire autem volo vos fratres. **T**er
cia v̄o ps ē reſatiua ⁊ explicatiua ſec̄c̄oy. ap̄it̄ em̄ eis p l̄ras r̄aq; nō
amicis ſtatū ſuū. **O**rio q̄dē quōd vicula q̄b̄ erat rome ligat⁹ nō
erant ad cōſuſionē ſui imo iā erāt ad magnū p̄fectū euāgelij. q̄
multi q̄ añ nō audebāt p̄dicat̄ aſſūperant vigorē ⁊ audaciā p̄
dic̄adi exēplo ip̄i⁹ et occōne hui⁹ ponit diuſas it̄nones ⁊ diu
ſa motiua quib̄ a diuerſis xp̄i fides p euangelijū p̄dicat̄. **S**c̄do
eis ap̄it̄ ſpem ſuā qua ſpat p illa v̄nicula p̄uenire ad gl̄am et
ſalutem. **T**ertio v̄o ap̄it̄ eis qualit̄ expectat̄ cito p xp̄o ſuſtinē
martiriū ⁊ mortē. **V**nde dicit̄. nunc magnificabit̄ xp̄s in corp̄e
meo. **Q**uarto ap̄it̄ eis qualit̄ nescit̄ quid eligat̄ mori an viuere
p xp̄o ⁊ dicit̄. **C**ohortor̄ em̄ e duob; **D**urat autē ps iſta a lo
co ubi ſc̄ptū eſt. **S**c̄ire aut̄ vos volo fr̄es. q̄ q̄ circa me ſūt ma
gis ad p̄fectū venerūt euāgelij. uſq; ibi. et h̄ cōſc̄es ſcio. **Q**uarta
v̄o ps eſt animatiua eph̄ioꝝ ad martiriū ⁊ ad tolleranciam ad
uerſozum. vnde ait̄. in nullo t̄reamini ab adūſarijs. hoc enim a
deco vobis donatum eſt vt paciamini pro cr̄iſto idem c̄ramen
habentes quare etiam vidistis et audistis in me. **D**urat q; para

illa a loco ubi scriptum est. et hoc confidens scio. usque in finem capli
Quinta vero pars est informativa virtutum. et moyses instruit eum ipse
in multis virtutibus. Et durat pars ista per totum secundum capitulum quod inci-
pit. Si qua ergo consolatio in christo. ubi primo monet ad fidei vita-
tatem dicens. ut idem sapiatis unanimiter id ipsum sentientes. Se-
cundo monet ad veram humilitatem subdicens. nichil per contemp-
tionem nec per inanem gloriam. sed per humilitatem. et adducit ad hoc
exemplum christi subdicens. hoc enim sentite in vobis quod et in christo ihesu
qui non ponderavit formam dei in qua erat patris equalis. sed formam humiliavit
ens semetipsum exaniuit et usque ad mortem crucis seipsum humiliavit
apertum quod et deum illum exaltauit. **T**ercio vero monet ad suadendum in omnibus dei
metum et timorem. dicens. itaque carissimi cum metu et timore vera salutem
operamini. **Q**uarto vero ad suadendum in eis de operibus de laetitia vigorem. et
exemplaritatis splendorem subdicens. omnia facite sine inimulatione
ut sitis sine querela filii dei sicut luminaria in mundo. **Q**uinto
vero quod apostolus sciebat eos esse perfectos in virtutibus ne per istam monitionem
cederent philippenses quod minus tenent de eis dicit et ostendit quam
tunc de ipsis teneat asserens quod nec inuani laborauerunt et quod gaudent et
congruunt de ipsis. et quod libenter inuolunt et vult offerri in sacrificio pro
fide eorum et quod ex dilectione quam habent ad eos mittit eis thimotheum.
sibi et eis amantissimum. et quod ad hoc ipsemet confidit in domino se ad
eos venturum. et quod mittit eis eorum episcopum epaphroditum de quo
dolebant philippenses. quia audierant ipsum infirmatum. **S**exta vero
pars est eruditiva et ad cautelam induciva respectu pseudo apostolorum
qui predicabant circumcisionem et legalia suari debere cum fide. Et du-
rat pars ista per totum capitulum tertium quod incipit. Decretum
fratres mei. **U**bi primo premitit excusationem super hoc quod cepit hanc
materiam de legalibus cum in alijs epistolis de hac materia fecisset suf-
ficientem tractatum. Excusat ergo se dicens. **M**ichi quidem non pignus
vobis aut necessarium. **S**ecundo vero ponit suam eruditionem et cautelam contra
pseudo apostolos quos vocat canes malos operarios et derisorie dicit
onem non circumcisionem quia nos sumus vera circumcisio vere cir-
cumcisi in spiritu non in carne. **E**t hoc facit ibi. **V**idete canes etc.
Tercio vero ponit circa istam materiam suam intercessionem quantum ad illud quod
ragit personam suam quod cum ipse crucifixus. viij. die de grege israel et pharisaeorum

et emulatoꝝ legis pꝛi^o existēt. circūcisionem tamē ⁊ legē cōtem-
 nebant ut stercoꝝa. ut xp̄s lucraret ⁊ iusticiā que est ex fide ei^o
 et societate mortis ⁊ passionis ei^o ⁊ gl̄am resurrexionis ip̄i^o. Et
 hoc facit ibi. **S**i quis ali^o v̄r in carne confidē r̄. **Q**uarto v̄o q̄
 videbat se amēdasse atq; iactasse. ponit quandā humilē expo-
 sitionem dicens. q̄ ipse non se reputat p̄fectū nec asp̄endisse.
 sed min^o asp̄endere ⁊ p̄sequit ac se extendit ad brauiū sup̄ne-
 roationis. et h̄ facit ibi. **N**ō qd̄ iā accepim r̄. **Q**uinto inmittit
 philippē. ad sui imitacionē eca cōtēptū legalū ⁊ cūcisionē
 monens ut non imitent inimicos crucis xp̄i. cui^o modi erant q̄
 circūcisionē ⁊ legalia p̄dabant suanda. tales enī confidebāt
 in carnalib; ⁊ t̄renis. non aut̄ in celestib; et in xp̄o. Et hoc facit
 ibi. **I**mitatoꝝ mei estote. usq; ad finem capituli. **S**eptima v̄o
 ps est consolatiua ⁊ confortatiua oppressoꝝ ⁊ tribulatoꝝ. **D**i-
 ctum est enī sup̄ q̄ philippenses multa erant passi p̄ xp̄o ⁊ pa-
 tiebant. et ideo indigebant confortatione ⁊ consolatione. **D**urat
 autem pars illa a principio quarti capituli quod incipit. Itaq; **f**r-
 atres mei carissimī ⁊ desideratissimī. usq; ad locū ubi scribitur
Gaius autē sū in domino vehement. **C**onsolat aut̄ eos p̄mo
 quidē in plorādo p̄sonay deuotay auxiliū ⁊ adiutoriū clemen-
 tis sc̄z ⁊ ḡmani ⁊ alioꝝ p̄fectoꝝ viroꝝ. rogans eos ut ip̄i debe-
 ant philippenses confortare. **S**ec̄do v̄o confortat eos p̄dicendo aduē-
 tum xp̄i eis esse p̄p̄inquū ad subueniendū ip̄is. et hoc facit ibi
Gaudete in d̄no sp̄. itēꝝ dico gaudete q̄ d̄ns p̄pe est. **H**is enī
 monz eos ad gaudiū et petit p̄ eis pacē xp̄i que erupat omnē
 sensū ut custodiant usq; ad xp̄i aduētum qui app̄inuat ad li-
 berationē eoz. **T**ertio v̄o confortat eos oñdēdo q̄lit debet h̄re li-
 bey aim q̄ nō debent de aliquo curare nisi q̄ cogitent q̄cumq; **s**-
 ſit v̄a q̄cūq; pudica q̄cūq; iusta q̄cūq; sancta ⁊ reliq; que poit
 et p̄mittit q̄ hijs cogitatis deus pacis erit cum eis ad omnez
 confortacionem ip̄soꝝ. **O**ctaua vero pars ⁊ vltima est reme-
 moratiua donozum a philippensi apostolo transmissozū. **V**nde
 dicit se fuisse valde gauisum de dono quod miserant. **I**n quo
 videbant̄ reflexius hoc est de nouo sensisse penuriā quā ap̄ls
 existens in vinculis tolerabat. dicit aut̄ se non fuisse gauisū p̄p̄

fui penuriam cum sciret habundare et penuriam pati. quia ipse erat effecti meriti tribulationis sue. Et durat ps ista a loco ubi scribit Gaius fuit autem in domo vehementer. usque in finem eple. que salutatione et postulacione gratie terminat.

Divisio eple ad colosenses.

Qunc accedit epla ad colosenses. que intendit unam conclusionem. eos videlicet animare ad amorem christi et sue fidei pro eo quod a pseudo apstolis temptabantur et inducebantur ut circumcissionem acciperent et legalia observarent. Volens ergo apostolus eos retrahere ab amore legalium. et ita resistere suasionibus illorum monet eos et inducit ad adherendum fidei et diligendum christum. Dividit autem prius epla in xij. partes. Primo namque eos inducit et allicit per salutationem amicabilem et devotam. et incipit ps ista. Gaudius apostolus ihesu christi. Secundo vero eos allicit et inducit apostoli perfectionem multiplicem eis a christo collatam et multiplicem gratiam. quia inter alios fideles habundauerant in fide et spe et dilectione in sanctos. et crescebant ac fructificabant in omni perfectione. et in hoc inducit testimonium cuiusdam discipuli qui comitatur eos a patre nuncupati quod retulerat apostolus de perfectione predicta de colosensibus ex quibus dicit se incitatum orare pro eis. Et incipit ps ista. Gracias agamus deo patri. Oriaturque usque ibi. gratias agentes deo patri quod dignos excellenciam. et ponit excellencias christi quatuor respectu nostri. Prima quod sortis sanctorum et collegio nos aggressus. Secunda quod nos impletus et inseruit in regnum filii sui. Quartam quod pro ipso habemus redemptionem et redemptionem omnis peccati. Deinde ponit excellenciam christi respectu dei patris que sunt due. prima quod est ipsius imago et speculum. Secunda quod est primogenitus omnis creature. Deinde vero ponit excellenciam christi respectu totius universi que sunt tres. Prima quod omnia sunt condita in ipso tanquam in exemplante. Secunda vero quod omnia sunt ab ipso producta siue in celo siue in terra tanquam ab efficiente. Tercia quod omnia sunt per ipsum et in ipso et sub ipso tanquam sub causa consuata. Deinde vero ponit christi excellencias in speciali respectu corporis ecclesie que sunt iii.

86

Prima quidem quod est capud ecclesiam viuificans. Secda qd
est homo genit⁹ in resurgētes. resurrectionē nūcians. Tercia q
ipse est deitatis locus apud ecciam cū deo pacificans. et reconcili
ans. et ex hoc miserēdo inducit et allicit colosenses q⁹ i fide ipi⁹
fundati et stabiles pmaneāt. et durat ps ista a loco ubi scribit⁹
Hias agentes deo patri. usq⁹ ibi. Cui⁹ factus sū ego paul⁹ mini
ster. Quarto vō eos allicit et inducit p sui ipsius sufficieēciaz.
toleranciā passionū p fide et paciēciam multā. Ex hoc em q
ipse gaudebat in passionibz quas tolerabat p colosensibz p eo
q⁹ iphis et cetis fidelibz vāam fidem p̄dicando docuerat circumci
sionem et cetera legalia n̄ deberet suari. ex hoc vñq⁹ exēplo pau
li debebāt solum xpm diligē et in ipius passionibz gloriari. et
circūcisionem et alia legalia stemnere. Dicit ḡ apostolus suam
paciēciam dicens. Gaudeo in passionibz et adimpleto ea que
desunt passionū xpi. Demde vō suam sufficiēciā dicens. Fact⁹
sum ego paul⁹ minister sm̄ disputacōnē di que data est michi
Durat autē ps illa a loco ubi scribit. Cui⁹ fact⁹ sum ego paul⁹
minister qui nunc gaudeo in passionibz usq⁹ in finem capli. i.
Quinto vō eos allicit et iducit p sui amiciciam et affectionem
puram dicēs q⁹ licet eos non viderit in facie nec econūso. tamē
p iphis et p alijs qui nō viderunt faciem suam. est sūme solli
citus vt in fide xpi instruantur et in cogitōe ac intellectu sa
piēcie et sciēcie xpi impleantur. et ne p vba aliquorum subli
mia et fallata decipiātur. et rationem huius sollicitudinis assignat.
quā licet sit absens corpore. est tamen p̄sens sp̄ritu cum
iphis et videt mente. quā non sunt infirmati in fide cū viuunt
ordmate. et ideo concludit q⁹ debent esse radicati in vā. fide vt
a seductionibz moueant. Durat autē ps ista a principio scdi ca.
Volo em̄ vos scire. usq⁹ ibi. Videte ne quis vos decipiat. Sexto
eos allicit et inducit p xpi sapiēciā et sciēciam infinitam. Nā
pseudo apostoli nitebantur eos decipere p traditiones hūanas
et rationes sensibiles et philosophiam ac p̄mitias ac pueriles
obseruācias que p̄cesserunt in lege. erant ei ex iphis quidaz iu
dei. et isti arguebant conua fidem p elementa huius mundi id
ē p legalia q⁹ sūt puerilia et p dñs h̄t modū alph abeti et elemti

Quidam vō ex ip̄is erant philofophi et isti arguebant cōf fidē
p p̄ncipia nat̄alia z sensata tamen fallaciē z p tradicōnes hoim
qua p p̄posiciones a philofophis traditas z inuentas. Monet
ergo ap̄ls ne ab istis decipiant. s̄ attendant ad plenitudinē dei
tatis xp̄i q̄ est caput om̄is p̄ncipatus z p̄tatis z om̄iū anglo
rum et p consequens sua sapia infinita inscendit om̄ne ph̄iam
et om̄ne sapiam pseudo ap̄loy. Et p̄seq̄t quō p xp̄m om̄nes h̄
deles ob̄suant legalia quātū ad verū intellectū. Nam z ec̄c̄c̄i
sūt z expoliati non in carne s̄ in sp̄u. nō a p̄pucō corpali s̄ a p̄
pucō delictoy p bap̄m z resurrecōne xp̄i et cū legalia euacuata
sūt z obligacō ad illa soluta ē. qz c̄iroḡphū d̄c̄i ip̄oy tulit xp̄s
de medio z affixit illud cruci. Et idēco cludit qz qz c̄emonialia
de cibis z potibz z neomenijs z festis z cetis legalibz erāt um
bre qdā z similitudines figurales qz xp̄s est corpus z vitas. id
circo null⁹ p̄f eos de istoy iob̄suancia iudicare. Durat aut̄ hec
ps ab illo loco. Videte ne q̄s vos decipiat. ul qz ibi. Nō vos se
ducat volens in humilitate. Septimo vō eos allicit z inducit
pseudo ap̄loy v̄ficiā z vitā s̄latam dicēs qz tales seductoēs
ext̄r̄ veniūt i humilitate z i religione āgeloy et tū in̄i⁹ inflati sūt
et ex reputacōne sui gn̄is. qz iudi sūt z reputacōne sue ec̄c̄m̄ci
se carnis et ita nō gloriat̄ in solo capite ih̄esu xp̄o. Et hoc p̄bat
Nam ip̄i non tenēt id qd̄ s̄ḡt mors z passio ih̄esu xp̄i q̄ des̄ḡt
mortificationē om̄i legalū que p̄cesserūt tanqz alphabetū qdā
et elementū. pueroy quia lex fuit pedagog⁹ noster in xp̄o. vt
dicebat̄ sup̄ ad galathas. iii. Isti aut̄ non fundant se monēdo ho
mines ad ob̄suanciā legalū nisi in p̄ceptis et doct̄is hominū
et in sapia sup̄sticōsa z in humilitate ficta z simulata vita. Du
rat at̄ hec ps ab illo loco. Nemo vos seducat. ul qz in finē capi
tuli secundi. Octavo eos allicit z inducit p̄ resurrectionē xp̄i et
sessionem in celis gloriosam dicens qz qz xp̄s est sur̄sū in dext̄a
dei sedēs. null⁹ fidelis debet sape nec sp̄e suā ponē in hijs q̄ sūt
sup̄ trā. s̄ in solo xp̄o. et p consequēs nec confidē debet in ec̄c̄i
c̄ione carnis. aut cibis z potibz legalibz z alijs c̄emonijs q̄ sūt
pure carnales z pure corpales. Et durat h̄ ps a p̄ncipio t̄c̄i. ca.
igit̄ si sur̄rextis. ul qz ibi. mortificate igit̄ membra v̄ra. Mono

+
87

eos allicit et inducit per eruditionem moralem et salubrem doctrinam
in generali data. Docet enim eos primo quid debet mortificare et in-
ficere. quia peccata carnalia fornicatione. immodestia et libidine. Secundo
vero quod debet deponere quia peccata spiritualia scilicet in indignatione menda-
cium et spem frivolum. Carnalia quidem peccata debent mitti. quia procedunt
ex in concupiscentia carnis. spiritualia debent deponi. quia sunt quaedam pondera spiri-
tus et mentis. Tertio vero docet eos quod debent exuere. quia dissolutione an-
tiqua in veterem et omnes actus eius. quod quidem dissolutione dicitur veteris hominis. Quarto
vero docet eos quid debent induere quia novum hominem et novam con-
versationem quae est ad imaginem et similitudinem vite christi. In qua qui-
dem conversatione nulla dicitur facere sexus masculinum vel femininum sed
nec populus gentilis aut iudeus. sed nec ritus circumcisionis et prociis. sed nec
aditus hebraicus aut libanus. nec lingua barbarica aut latina. Quinto vero
docet eos haec indumenta distinguere dicens quod ista indumenta
novi hominis sunt benignitas. humilitas. modestia. pacia. et sic
de aliis virtutibus quas christus nobis sicut novus homo attulit et porta-
vit. Sexto docet eos omnia ista indumenta succingere et vincire.
dicens super omnia haec caritatem habere quod est vinculum perfectionis.
Septimo docet eos omnia haec indumenta polire. et in quadam re-
verentia tenere. Nam par cordis et gaudium in christo et gratitudo ac de-
votio et spiritualis cantus ac laudis exhibitio. sunt quae limunt et tenent
in reverentia omnes virtutes. et ad ista ultimo monet. Durat ergo
ista pars ac doctrina moralis a loco illo ubi scribitur. Mortificate
igitur membra vestra usque ibi. Mulieres subdite estote viris. Deci-
mo eos allicit et inducit per moralem doctrinam in speciali promul-
gatam quantum ad omnem personam. Instruit enim uxores et vi-
ros. patres et filios suos et dominos unumquemque in sibi propria virtute.
Et durat pars illa ab illo loco. Mulieres subdite estote viris sicut
oportet in domino. usque ad locum ubi scribitur. Orationi instan-
tes. etiam principium. iiii. capituli. Undecimo eos allicit et inducit per fa-
miliarem scripturam omnium suarum. requirit enim ut orent pro eo et scribit
quod ritus suus fratrem carissimum et unicum quos mittit ad ipsos. omnia
que etiam ipsi agunt nota eis facient ut compleant corda ipsorum.
Et durat pars illa a loco praefato. Orationi instantes. usque ibi. Salu-
tat nos aristarchus. Duodecimo et ultimo eos allicit et inducit per

salutationē sanctorū fratrum carissimā et intēsam. et p̄ salutationē
sua manu conscriptam. Et dicitur pars illa a loco prefato. Salutat
nos aristarchus. usq; in finem ep̄le totalis.

Quīsiō p̄me ep̄le ad thessalonicē.
Vnc accedit ep̄stola ad thessalonicenses. et intendit. v.
conclusionēs. Illud p̄mo sciendū q̄ isti erant valde p̄fā
viri quia nōn solum pseudo ap̄los a se repulerant. imo
et pro v̄itate et sanctitate fidei quam suabant sustinebant p̄se
cutiones et bonorū direptiones et mortes et martiria a ciuibus
suis. Et idcirco ap̄stol⁹ sup̄ eorum p̄fectione i p̄senti ep̄stola
ḡcias agit et ad consolationem eos inducit. et suam dilectionē
ad eos exp̄mit. Et in quatuor in quib; deficiebant eos corrigē et
in morib; eos informat et instruit. Et fin hoc hęc ep̄la diuidit̄
in quinq; p̄tes iuxta istas quinq; cōclusionēs. Primo namq;
ap̄stolus salutatione p̄missa nitit̄ deo ḡcias agē sup̄ thessaloi
censū magna p̄fectione et multa. quia et erant p̄fecti in fide et
in caritate et in sustinencia et spe et in omni v̄tute et sancta ple
nitudine spirit⁹ sancti quia erāt effecti imitatores ap̄li. Et erāt
in omni loco quo ad sanctitatē et fidem famosi. et durat ps ista
p̄ totū capitulū p̄muni. Secundo v̄o nitit̄ ad cōsolationē et gau
diū eos inducē sup̄ tribulationibus que patiebant. inducit autē
eos ad gaudiū. quia in hoc facti sunt imitatores ap̄li ip̄i⁹ cui⁹
gr̄a narrat p̄ quem modum se habuit int̄ ipsos. Primo enī ad
eos venient contumelias et passiones sustinuit. deinde v̄o nisi
errores aut immundicias s; v̄a et sancta docuit. Deinde v̄o ab
omni adulacōne et auaricia et appetitu gl̄e inimicus fuit. Deinde
v̄o sūmū amorē eis ostēdit q̄ n̄ solū euangelū p̄dicauit. s; labo
res et fatigacōs int̄ eos sustinuit. et in oib; se ad eos habuit sic
pat. Et concludit ad gaudiū eorū quōd ip̄i in hijs omnib; facti
erant imitatores ap̄li. et non solum ip̄ius imo et eccl̄ie p̄mitiue
que collecta erat in iherl̄m et iudea. qm̄ sicut illi passi fuerūt a iu
deis sicut habet̄ in actib; ap̄loy. ita et ip̄i passi erant a suis con
tribulib;. Et idcirco concludit q̄ ip̄i sunt suū gaudiū sua gloria et
corona in p̄nti et erūt in aduētū xp̄i in die iudicij. Ex quib; de
bent thessalonicē. merito consolari. Durat autē ista ps p̄ totū ca.

scdm. Tertio vō mitē suā affcōnem singularem ⁊ suam diligē-
 ciam erga ip̄os exp̄mē dicens q̄ ex nimio amore ip̄orum non
 potuit amplius sustinere quā ipse remanēt sol⁹ ⁊ mitteret eis
 thimothēū ad eos cōfirmandū ne mouēnt in t̄bulacōnib⁹ illis
 in quib⁹ ip̄emet p̄dixēat eis q̄ essent passuri. et multa alia tan-
 git ex quib⁹ exp̄mit suā dilectionem erga ip̄os scz qz multam
 solationem recepit audiens a thimothēo q̄ in fide firmē sta-
 bant nec in t̄bulacōnib⁹ deficiebant. et quia nescit vt dicit qua-
 les ⁊ quantas gr̄as p̄ ip̄is retribuē possit deo. et quia tandem
 orat vt eos deus in omni caritate multiplicet ⁊ eoz corda usqz
 ad aduentū domini ihesu xp̄i corroboret ⁊ confirmet. Durat at̄
 hęc ps p̄ totū t̄cū. Quarto mitē eos sup quadruplici imp̄fōne
 corrigē. licet em̄ cōmūitas p̄fca esset ⁊ sancta aliqui tamen int̄
 eos erat defectuosi. Erant em̄ int̄ eos quidam fornicarij. Qui-
 dam accidiosi ⁊ pigri. Quidam vō sup morte p̄tū ⁊ amicōz
 suozū nimis dolentes ⁊ anxij. Quidam vō de nouissimis tēpo-
 rib⁹ ⁊ momentis aduentus an̄xp̄i ⁊ futuri iudicij erat nimis in-
 quirētes ⁊ nimis solliciti. Corrigit ḡ eos in hīs q̄tuor. primo
 quidē corripit fornicarios dicens. Nec est em̄ voluntas dei sc̄ifi-
 catio n̄ra zc. Sec̄do vō ociosos ibi. Rogam⁹ at̄ vos fr̄es vt ope-
 mini manib⁹ v̄ris. Tertio. corripit de morte p̄tū nimis anxios
 subdens. Nolum⁹ autem vos fr̄es ignorare de dormientib⁹ zc.
 Quarto arguit disputantes de temporibus ⁊ momentis. et de
 die iudicij nimis sollicitos subdens. de temporib⁹ aut̄ ⁊ momē-
 tis. Et durat ps illa a p̄ncipio quarti capituli. et p̄ p̄ncipiū qui-
 ti. usqz ad locū vbi scribit̄. Rogam⁹ at̄ vos fr̄es zc. Quinto vō
 et vltimo mitē eos in morib⁹ sicut decet instrué. Non em̄ eos
 instruit sicut imp̄fectos. s̄ sicut p̄fcos. scz vt superiores diligant
 imp̄fectos corripiant. infirmos suscipiant. ad omnes patienter
 se h̄eant. sp̄m non extinguāt. p̄phiam non sp̄nant ⁊ similia que
 decet viros p̄fcos. Durat aut̄ hęc pars a p̄fato loco. Rogam⁹
 aut̄ vos fr̄es. usqz ad finem epl̄e que in salutatione f̄m̄ imma-
 nur. et in postulacōe gr̄e d̄ni n̄ri ihesu xp̄i p̄ ip̄is thessalonic̄.

¶ Quin̄to sc̄de epl̄e ad thessalonic̄.

¶ Vnc accedit epl̄a. ij. ad thessalonic̄. Et it̄dit p̄ncip̄r

vnam conclusionem scz eos informare de aduentu dñi iudicij
quia ab aliq̄b̄ eor̄dē credēbat q̄ esset cito ventura. **pp̄** t̄bulati
ones quas sustinebant. **p̄dixerat** enī saluator **matth. xxiij.** loquēs
de **p̄dicta** die. cum t̄deret vos in t̄bulatione et occident vos et
eritis odio omnibz gētibz **pp̄t** nomen meū et tunc veniet con
fūmacō. Et hīc igit̄ multū mouebant et erāt suspēsi. et **pp̄t** hoc
ap̄ls in p̄nti ep̄la oppositū eos docet. ponens multa que t̄lent
p̄cedē diem illā. **Diuidit** autē hec ep̄la in. iij. p̄tes. **Prima** nāq̄
est emendaticia thessalonicen̄hū. p̄missa quidē salutacōne gr̄as
agit ap̄ls p̄ ip̄is et emendat eos. **Primo** de fidei v̄itate dicens.
qm̄ sup̄crescit fides v̄ra. **Sec̄do** de mutua caritate subdens. et ha
būdat caritas vnus cuius q̄ v̄m m̄uicē. **Tertio** de paciēcia in
t̄bulacōnibz et stabilitate subdens. ita vt in nobis gloriemur p̄
paciā v̄ra in omnibz t̄bulacōnibz quas sustinetis. **Quarto** de p̄
mij magnitudine et immensitate danda eis in fūto iudicij sub
dens. vt digne habeant in regno dei. **Quinto** de adūsariozū
iusta pena futura et ventura calamitate ibi. **Si** tamen iustū est. si
p̄ q̄ quia iustum est retribuē hijs qui nos t̄bulant. **Sexto** hui⁹
modi gr̄as agit de maiestate ad iudiciū venientis ibi. in reuela
cōne domini n̄ri zc. **Septimo** orat p̄ martirij honore et dignita
te vt det̄ thessalonicen̄h̄b̄ qui iam tot ad martiriū disponēcia
erant p̄ xp̄o passi. et hoc facit ibi. in quo etiā oram⁹ vt clarificē
nomen domini n̄ri ihu xp̄i in vobis. **Nec** enī clarificatio in sc̄p̄
turis refer̄ ad martiriū et ad n̄. orate in iuxta illud iobis. vltimo
significans qua morte esset clarificatur⁹ deū. **Durat** autē hec ps
p̄ totū capitulū primū. **Sec̄da** v̄o pars est reſatiua fūtoz et eru
ditua resp̄cū t̄p̄oz nouis simozū. Et p̄mo agit de die iudicij. p̄
dicens q̄ non ita cito veniet nec sic instat vt illi credebant. Et
ideo monebat ne t̄renē ex hoc aut mouerent. Et hoc facit in p̄n
cipio sc̄d̄i capli. **Rogamus** autē vos fr̄es zc. **Sec̄do** agit de adue
niam non venit discesio p̄mū. et reuelat⁹ fuerit homo peccan.
Tertio agit de p̄nc̄ia cuiſdā ante xp̄i p̄mi scz neronis et destructi
one impij rōm̄ ibi. et nunc quid t̄tineat scitis. **Quarto** reḡdit
ad modū et ad qualitatem magui aduentus an̄xp̄i ibi. et tunc

revelabit ille iniquus. Quinto predicat quare et quomodo per aduentum ipsius seducuntur iudei ibi et in omni seductione iniquitatis. Sexto concludit qualiter et ipse et thessalonicenses et ceteri ad fidem converti tenent deo regiari quia non erunt per illum seducti et hoc facit ibi. Nos autem debemus gratias agere deo. Durat ergo haec pars per totum capitulum secundum. Tercia vero pars et ultima est informativa bonorum morum et durat per totum capitulum tertium et ultimum ubi primo imporat eorum suffragia ibi de cetero fratres orate pro nobis. Secundo vero monet et orat ut habeant corda obedientia in caritate dei ac patientia divina ibi. Confidimus autem de vobis fratres in domino sequitur dominus autem dirigat corda nostra. Tercio vero monet ut abstineant et separent se a quorundam societate peccata et inordinata scilicet a societate pseudo apostolorum et hoc facit ibi. Denunciamus autem vobis fratres ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et ibidem describit deordinationem talium quia inquieti et ociosi et aliorum panem gratis manducantes cuius oppositum ipse fecerat inter eos. Quarto vero monet eos ut tales inordinatos non reputent inimicos sed quod eos corripiant in caritate vera. Et hoc facit ibi. Et nolite quasi inimicum existimare illum. Quinto vero terminat suam epistolam in salutatione manu sua conscripta et in supplicatione et oratione deuota quam per ipsos ad dominum facit ibi. Ipse autem dominus pacis deus vobis pacem sempiternam.

Divisio epistolae ad thimothaeum.

Qunc accedit prima epistola ad thimothaeum et interdit vnam conclusionem describere scilicet qualiter se debeat habere episcopus et maxime superior utpote archiepiscopus vel primas in regimine suo. Thimothaeus namque fuit ab apostolo ordinatus archiepiscopus ephesinus que erat civitas metropolis asie et idcirco instruit ipsum qualiter se debeat habere in regendo. Et quia officium episcopale est officium pugnantis respectu infidelium. Et est officium exhortantis et supplicantis pro populo in ordine ad deum et est officium detrimantis uniuersum ecclesiasticum gradum et statum et est officium exemplantis et edificantis in ordine ad populum qui habet exemplar illius imitari. Et est officium sapientis et prudentis respectu pauperum quia bona ecclesie bona sunt pauperum pro episcopum dispen-

sanda pnt vnus quisq; fidelium opus habet vt patet act. ij. Et e
officiu iudicantis ⁊ odemnantis reu quantu ad ext^o foru. Et e
officiu pdicantis ⁊ docentis vrate moy. Ideo ap^ls ni hac epi
stla thimotheu informat quantu ad istos septē actus. et fm hoc
diuidit epla in septem partes. Prima namq; ap^ls thimotheu
docet qualiter debeat resistē ⁊ impugnare errorem infideliū max
ime iudeoz qui volebant fideles. inducē ad obfuantia lralem
legaliū. Et durat hec ps p totum capitulu primū. Vbi pmitte
salutationem dicens. Paulus apostolus ꝛc. Deinde subdit mte
tam exhortationem. **X**ortatur em ipsū vt denūciet pseudo apo
stolos ⁊ iudeos ne doceant fablas ⁊ genealogias et qōnes in
firmas ⁊ talia que pntent ad legalia. et hoc facit ibi. Sicut
rogau te. Deinde isti^o exhortationis subiungit rōnem. Prima
quia tota lex nō aliud intendit nisi caritate. purū cor. bonā con
sciencia et fidem non fictā. Nec ad aliud legalia ordinant n̄ ad
figurandū ista. Et quia falsi prophe ⁊ iudei hec nō intelligunt.
Idcirco in p̄fatu vaniloquiū auertit. et hanc rāonem ponit ibi
Emis aut p̄cepti. Scdam rāonem subdit ibi. Scimus autem q
bona est lex dicens. q licet lex bona sit. non tamen posita ē p̄p̄
iustos s̄ p̄p̄ peiores. Et enarrat diuisa peccata q̄ r̄pugnāt legis
Que quidem pari modo repugnant euāgelio. et sic patet q lex
idēdem intendit q euāgelium scilicet bonos mores. et idcirco
qui moralia legis obfuar. totā legem obfuar quia aliud nō itē
dit. Qui autem fuit euāgelium. fuit legem. dato q̄ cōmoualia
nō obfuar. Deinde ponit ap^ls de sua vocatione a xpo deno
tissimā grāz actionem hac occōne quia iudeos visus est vitu
pare ⁊ increpare tanq; de seipso supbiendo cū illos stemneret
Et idcirco confitetur se prius fuisse blasphemum p̄secutorē ⁊
contumeliosū ⁊ peiorem sicut ⁊ iudei nunc sunt. et q̄ ipse in il
lis non remānsit. nō est sibi imputandū s̄ m̄ie dei. Et ideo sup
hoc regēciat regi seculorū immortalī ⁊ inuisibili. et hoc facit ibi.
Gracias ago ei qui me confortauit ꝛc. Deinde resumit suaz ex
hortationem. p̄cipiens thimotheo vt bene militz cont̄ p̄fatos
iudeos ⁊ maxime cum bonā cōscia. et hoc facit ibi. **X**oc p̄ceptū
commendo tibi. Deinde vō ostēdit casū aliquorū et de uationē

a fide ppter defectū pdicte bone cōsciencie ibi. quem quidem re
 pellentes. Secundo principalit docet eum orationi m̄stere ⁊ iu
 giter orare deum. Et durat ps ista p totum capitulum secundū
 Vbi primo docet qualiter ⁊ pro quibus debeat orare p seipm. qz
 p regibus ⁊ omnibus hoibz. pro regibus quidem ut sub eoz regimi
 ne vitā quietam ⁊ honestam agam⁹ in omni v̄tute. p omibz
 aut hominibz. quia saluator noster vult om̄s homines saluos
 fieri. et pro redemptione omnium se obtulit. et ipsemet ap̄ls gen
 tium pdicator ⁊ doctor ita fiendū dicitur. Facit aut h a principio ca
 pituli. obsecro vos. usqz ibi volo q̄ deinde vō thimotheū instru
 it qualiter debeat informare orantem populū. Nam viri possunt
 in omni loco orare leuando puras man⁹ ad deū. mulieres autē
 orare debent in habitu ornato cū verecundia ⁊ sobrietate et in
 filēcio. nec debent mulieres in publico docē aut dominari viris
 quod pbat p adā ⁊ euā. et hoc facit ab illo loco. volo q̄ viros
 orare. usqz in finem capituli secūdi. Tertio vō docet eum dispo
 nere ⁊ ordinare omnem gradū eccl̄asticū. Et durat hec ps p to
 tū capitulum sc̄ium. vbi primo docet qualem episcopū debeat or
 dinare cum ait. Si quis ep̄atū desiderat bonū opus desiderat. q̄
 oportet episcopū ir̄prehensibilem esse castū. pudicū ⁊c. Deinde
 vō qualem nō debet in episcopū ordinare. quia nō illū qui p̄
 nesciuit semetipm aut domū suam regere. nec neophitū nec de
 emme diffamatū. et hoc facit ibi. Si quis autem domū sue p̄
 esse nescit. Deinde vō docet qualem debeat ordinare diaconū
 ibi. Diacones sibi. Deinde vō agit de vxoribz eozū ibi. Mulieres
 sicut pudicas. Deinde vō reddit rationem ap̄stol⁹ quare sic
 diligēt eccl̄a istam materiam informet eum. Facit autem hoc. tū
 quia forsitan tardabit venire ad eum. tū quia eccl̄a est colūpna
 dei viuū ⁊ firmamētū v̄tatis et cōtinet xp̄i dignissimū ⁊ sacr̄imū
 sacmētū. et ideo oportet omnē ḡdū eccl̄asticū esse bene dispo
 sitū. et hoc facit ab illo loco. Nec tibi scribo fili. usqz in finem ca
 pituli. Quarto docet eū honeste viuē et exēplare sibi subiectū
 pp̄lz. Et durat ps illa p totū ca. iij. Vbi primo monet ad vite au
 steritatem. h̄ quia aliqui abstinent a cibis ⁊ ieiunant ⁊ sunt au
 steri intentione hētica ⁊ praua. credentes q̄ sit peccatū aliquos

ribos comedere et similit in minimumo viuere. ideo detegit errorem
istorum ne suadens penitentiam et austeritatem videatur errorem istum
appare. Sciebat enim quod fusi essent heretici manichei qui ista dice-
rent. et ex dictis ipsius se munire vellet. et hoc facit in principio
capituli. Spiritus autem manifeste dicit etc. Deinde monet ad miseri-
cordiam et pietatem que multo plus valet quam est austeritas et
penitentia que est exercitatio corporalis. Et hoc facit ibi. exerce autem
temeripsum ad pietatem etc. Deinde vero occasionaliter ponit quoniam
danda hominum recitatem qui fidem christi ex hoc vituperant. quia aspiciunt
in laboribus nostris ad vitam futuram. et hoc facit occasione accepta quod
dixit pietatem habere permissionem vite future. propter hoc enim subdit. Fidelis
fimo in hoc maledicimur. quia speramus in deum viuere. Deinde vero
monet ad sinceritatem doctrine et auctentem ibi. percipe hoc et doce. Ne-
mo adolecentiam tuam contemnat. Deinde vero monet ad omnium
virtutum exemplaritatem ibi. Sed exemplum esto fidelium in verbo in con-
solatione etc. Deinde vero monet ad studium ad lectionem et ad con-
templationis veritatem et sanctitatem ibi. Dum venio attende lectioni etc.
Deinde vero quod studium ordinat ad doctrinam monet ad eruditionis
diligentiam quantum ad sibi subiectos. et sedulitatem. Docet autem
caute modum imperantium. et habere modum obsecrationum in erudiendo.
Et hoc facit ab illo loco. Attende et doctrine instam illis. versus quod in
finem capituli quarti. Quinto vero docet eum prouidere et bene dispo-
nere bona ecclesie respectu indigentium. et hoc facit a principio quinti ca-
pituli quod incipit. Viduas honora. versus quod ad locum ubi scribit in
eodem capitulo aduersus presbiterum accusationem noli accipere. Con-
siderandum autem est quod in hac parte quinta accipit honorem secundum
augustinum per subuenire. Nunc autem episcopus ex introductione
ecclesie primitiue ministrabat bona ecclesie mulieribus viduis quibus ho-
die succedunt religiosi pauperes. Similit et presbiteris ac predicantibus
qui alios informabant. Unde et de viduis habet actus. vi. et de pre-
dicantibus lucus. x. Primo ergo docet thimotheum quibus viduis debeant
prouidere dicens. Viduas honora. Deinde gratia huius ostendit quales
debent esse vidue que debent eligi ut de quibus sumptibus ecclesie
prouideatur eis. Nam debet esse prius probare in regimine domus
sue et hoc ostendit ibi. Que autem vere vidua est etc. Et intantum

debet esse abstinens a superflua delectatione quod ostendit ibi. nam qui in de-
 licijs est et ite[m] dicit esse aniose quod ostendit ibi. vidua eligat non mi-
 le anno[m]. Et ite[m] dicit esse bone et in virtutibus exercitate. quod ostendit
 que fuerit unius viri vxor. Deinde ostendit qui non dicit eligi i viduas
 ut ille prouideat de quibuslibet superfluis ecclesie. quia non iuues et adulesce[n]-
 tula qui prius fuerit fornicate. nec est vobose curiose et vane. si tales iu-
 uenes dicit nubere et filios parere. et tunc concludit quod si aliquis habet in
 domo sua viduas. nutrat eas ne gaudeat ecclesia. possunt autem omnia ista ad
 mulieres religiosas referri. Deinde ibi qui bene presunt presbiteri docet quibus prius
 cantibus maxime deat prouideat. quia ille qui bene laborat in vobis et doctrina illis
 enim in duplo magis prouidendum est quam alijs. et hoc intelligit cum dicit quod prius
 sibi duplici honore sit digni maxime etc. vi. docet eum prouidere et iudicare
 re quantum ad exitum fori. et hoc facit ab illo loco. aduersus presbiterum accitio[n]-
 noli accipe. usque in fine. c. v. Nam primo docet quod accitio[n]es que testes
 recipiendi sunt contra presbiterum. deinde coram quibus debet agguare et prouidere reu-
 coram omnibus ibi. p[ro]p[ri]os coram omnibus argue. deinde docet in p[ro]uocib[us] de-
 bere p[ro]cedere in quibuslibet et diligens seruitium ibi. testificor coram deo deinde
 docet in iudicatio[n]e non esse leue aut voluntarium ibi. Man[us] cito neim ipso
 fueris quod potest intelligi de deo de p[ro]p[ri]o et de ordi[n]atione. Deinde docet in
 dicit debet esse irrep[ro]babilis et honestus ne in eo in quo alij iudicat seip[s]um
 de p[ro]p[ri]o. et ideo subit. teip[s]um castum custodi. et quia timotheus amore
 castitatis se nimis macerabat subiugit. noli adhuc aquam bibere
 si modico utere vino. Deinde ponit dram p[ro]p[ri]o. quia quedam pu-
 blica sunt et quedam occulta. ut ex hoc doceat qui sunt illa quorum exa[n]-
 no diligens debet p[ro]cedere iudiciu[m]. et hoc facit ibi. quidam hominum ma-
 nifesta p[ro]p[ri]a s[un]t. Septimo docet eum p[ro]dicare et erudire et instruere in veritate
 monachum subiectum populo. et durat ps[almus] illa p[er] totum. c. vi. vbi primo docet
 quod ille instruendi s[un]t sui. sicut dominos h[ab]ere et eis fidelit[er] obsequi p[ro]p[ri]o quod
 i[st]at p[ro]bat errorem quidam qui dicebant quod suus ex hoc ipso quod baptizatus est et fidelit[er]
 effectus non tenebat dominos rueri nec ipsis obedire quia erat eorum frater et p[er]f[ectus]
 in fide. docetes autem dicit ap[osto]lus dicit eos s[er]uos et nichil scientes et des[er]-
 bit eorum multiplicia uicia. et hoc facit a principio. vi. c. quod incipit quicquid
 v[er]bi quod ibi. Est autem quod magnus. Deinde v[er]bo docet quod ille instruendi s[un]t d[omi]ni. et
 quod illi es consueuerat esse auari et plim stude dicitur fieri idcirco monachum
 sufficiencia[m] et ad vitandam auariciam et appetitum diuiciarum. et ad

acq̄rendū dūncias v̄tutū sc̄z iusticiā pietatē ⁊ dūncias p̄miorū
celestiū videlic̄z vitā et̄nā. et dicit q̄ iste dūncie decet hoies dei. et
vt ista d̄hte at̄ corā dūncibz p̄cipit thimotho. Et h̄ facit ab illo lo
co. Est at̄ q̄st̄ magn̄. ul̄ q̄z ibi. **O** thimothē deponitū custodi
vbi alloquēs thimothē monz eū vt v̄az fidē custodiat ⁊ gr̄az
dei sibi ip̄lozet. et sic epl̄az istā finit. **Quisio. ij.** epl̄e ad thomth̄
Quc accedit epl̄a. ij. ad thimothē. **R**acō at̄ scribendi h̄ac se
cū dā epl̄am fuit. q̄ apl̄s rome vict̄ faz d̄firmatōz corā
neone fecerat. et de p̄rio mortē suā ⁊ suū sac̄z martiriū expecta
bat. Et idēco thimotho sibi carissimo. quē p̄ cetis suis discipul
tenēz diligebat. negociū fidi ⁊ sac̄e p̄dicatōis q̄ sup̄ oia cordi
h̄ebat. in fine suo voluit d̄mendare. Int̄dit ḡ apl̄s in hac epl̄a
d̄cloz istā. r̄mēdaē videlic̄z cū efficacia thimotho p̄dicatōne fi
dei ⁊ diuulgatōz xp̄i p̄ mūdū. qm̄ ip̄e apl̄s sup̄ h̄ p̄ seip̄z et̄are
nō potat passiōi appiōns. **D**iuidit ḡ p̄ns epl̄a i. ix. p̄es. **P**ri
mo nāq̄ ip̄z iducit ad zelū fidei ⁊ sac̄e p̄dicatōis amorē ex sua
itima ⁊ sp̄ali amicitia. q̄ em̄ ip̄z p̄ cetis diligebat. idō opt̄ebat
ip̄m insistē illi m̄s̄tio ⁊ officō cū apl̄s sp̄ institerat. et h̄ facit a
p̄ncipio epl̄e ubi vocat eū carissimū filiū suū. ⁊ r̄ducit ei ad me
morā lac̄mas ei⁹ ⁊ fidē m̄ris ⁊ auie sue ⁊ fidē purā q̄ hitat in
eo. ul̄ q̄z ad locū vbi scriptū est. **A**pt̄ q̄z cāni moneo te. **S**c̄do re
ro ip̄z iducit ex sua excellēcia ⁊ gr̄a a deo accepta. q̄ p̄ cetis di
scipulis accepit gr̄az a deo p̄ ip̄sionē manū ip̄i. **A**pt̄ q̄d n̄ d̄z
erubescē testim̄ xp̄i. nec ip̄m rome vinctū. h̄ d̄solare in euāḡlio
pro q̄ ip̄e paciebat. nec tñ erubescēbat q̄ et̄ erat de bono depo
sito sibi i die iudicij r̄suato. et h̄ f̄cit ab illo loco. **A**pt̄ q̄z cāz amo
neo te vt r̄suscites gr̄am dei. ul̄ q̄z ibi. formā h̄ns sanoz v̄borū.
Tercō vō ip̄z inducit ex alioz istācia ⁊ p̄fidia. sc̄bens quō duo
ex discipul̄ pauli. imo fere oēs q̄ erant in asia. aūsi erant a fide
exposito quodā dicto honestimo ⁊ domo sua. et **A**pt̄ hoc magis
debebat esse sollicitus ad predicandum. ex quo ceti excidebant
Et hoc facit ab illo loco. formam h̄ns sanoz v̄borū. ul̄ q̄z in fine
capituli p̄mi. **Q**uarto inducit eum ip̄lici similitude exemplo ⁊
methafora. **E**xemplo sc̄z militis q̄ debet esse strēnu⁹ in p̄ugnō
Et exēplo agoniste q̄ debet esse sollicit⁹ in cātando. **E**t exemplo

agrole qui debet esse sollicitus in laborando et p[ro]m[iss]o in p[ro]cipiendo
 fructu. et hoc facit a principio. ij. ca. qd incipit. Tu g[er] fili mi. vs q[ue]
 ibi. Memor esto d[omi]ni ihesu xpm. Quinto vo ip[s]e inducit ex glo
 ria re p[ro]m[iss]a nobis et finalit[er] expectanda. Vnde dicit q[uo]d xp[istu]s
 resurrexit a mortuis. h[ic] amonit[ur] sibi et diuitem[ur] h[ic] suscitabim[ur] et
 dregbim[ur]. et h[ic] facit ab illo loco. meos esto d[omi]ni ihesu. vs q[ue] ibi.
Moli v[er]bis contendere. Sexto vo inducit ip[s]e m[ag]is ex loq[ui]tate hereti
 ca et vanitate fabulosa. Si em[en] heretici sunt solliciti p[ro] sua vanta
 te et suis fabulis. q[ui]nto magis nos p[ro] fidei v[er]itate. Et id[em] docet
 eu[m] no[n] d[omi]n[um] d[omi]n[um] v[er]bis cu[m] t[er]rib[us] sed eor[um] p[ro]fan[am] et inan[em] gl[ori]az deu[oti]o[n]e
 et o[mn]idit r[ati]o[n]e q[ui]re de[us] p[ro]mittit in ecc[lesi]a aliq[ui]s talib[us] errorib[us] ip[s]i
 tari p[ro] similitudine qua videm[ur] in mag[is] domo n[on] solu[m] esse vasa au
 ea in honore imo et fictilia vasa ad stumeli[am] et sp[iritu]dine recep
 tand[am]. Durat aut[em] h[ec] ps ab illo loco. Molo v[er]bis contendere. vs q[ue]
 in finem capit[uli] scdi. Septimo vo inducit eum ex multiplicat[i]o
 ne malorum homin[um] temporib[us] et diebus nouissimis futuraz.
 et hoc facit p[ro] totum capit[ul]m[us] t[er]cium. vbi p[ro]mittit q[uo]d in dieb[us] no
 uissimis pessimi homines futuri sunt multis em[en]ib[us] irretiti. et
 hoc in principio cum dicit. hoc autem scito q[uo]d in nouissimis. 2c.
Deinde ex hoc concludit thimotheo q[uo]d ip[s]e debet ee in omnib[us]
 modi contr[ar]ij iuxta exempl[um] sui ibi. Tu aut[em] assecutus es meam
 doctrinaaz 2c. Deinde infert q[uo]d ex h[ic] debet esse virtuosi p[ro]ponit
 ut p[ro] sacras l[ite]ras et septuras quas didicit corripiat et agguet er
 rorem p[ro]dictoru[m] et instruat omne homine in iusticia et p[ro]feco[n]e
 xpi. et hoc facit ibi. Tu vo p[ro]mane. us q[ue] in fine ca. Octauo ip[s]e
 inducit ex app[ro]p[ri]etate sui martirij et sua passione cito ventura.
 Et hoc facit a principio. iiii. ca. qd incipit. Testificor coram deo et
 xpo ihu. et deinceps ibi. Ego em[en] iam delibor et t[em]p[us] mee r[ati]olu
 conis instat. us q[ue] ibi. Festina ad me venire cito. Nono vo et vlti
 mo p[ro] ep[isto]le c[om]plem[en]to scribit sibi et ap[er]it q[ui]da[m] familiaria. Rogat
 em[en] eu[m] cito venire ad se et apportare libros et suas membranas
 et alia multa q[ui] patet ab illo loco. festina ad. me venire cito. us q[ue]
 ad fine ep[isto]le.

¶ Quisio ep[isto]le ad titu[m].

Qu[od] Vnc accedit ep[isto]la ad titum quem p[ro]fecerat apostolus
 cretensiu[m] archie[pi]m. Et intendit vnam conclusionem se

erudire ipsum qualiter bene exerceat suum officium. Et diuidit
prius epistola in quinque partes. **P**remissa namque salutacione permittit
ipsum docet qualiter se debet habere in institutione presbiterorum. et hoc fa-
cit ab illo loco huius rei gratia usque ibi. **S**unt enim multi inobedi-
entes. **D**ocet namque quales debent esse presbiteri simplices cum ait.
Et constituas per ciuitates presbiteros. **D**emum quales debent ista
tunc presbiteri maiores qui vocantur episcopi ibi. **O**portet enim episcopum
sine crimine esse. vel forte eosdem vocat presbiteros et episcopos secundum ieroni-
mum. **S**ecundo vero docet ipsum qualiter se debet habere in conuersione iudeorum qui
erant facti christiani inducentes fideles ad obsequia legalium. et hoc
facit ab illo loco. **S**unt enim multi inobedientes. usque in fine pri-
mi capituli ubi primo ostendit quomodo iudei effecti facti christiani erant ad dece-
dendum valde voluntarii dicens. sunt enim multi seductores mar-
time qui de circumcissione sunt. **D**emum ostendit quod cretenses erant
valde inertes et valde cito poterant decipi ibi. **D**ixit quidem ex illis
cretenses semper mendaces. **D**emum vero ostendit qualiter titus et ce-
teris prelati ad resistendum istis debeant esse valde solliciti et par-
ticulari quam ob causa in epistola illos etc. **T**ertio vero de eodem quod se debet habere
in eruditione fidelium singulorum secundum statum diuersos. et hoc facit per to-
tum capitulum. **V**bi docet eum qualiter debeat erudire et informare
homines antiquos et senes dicens. tu autem loquere que decet sa-
nam doctrinam. senes ut sobrii sint. **D**emum qualiter antiquas mu-
lieres ibi. **A**ugetur similitudo in habitu sancto. **D**emum qualiter adulescentes
et adolescentes ibi. **I**uuenes similitudo. **E**t quia in moralibus magis
mouent facta quam uerba. ideo monet eum ut istas erudiciones faciat
at tam uerbo quam exemplo ibi in omnibus temporibus exemplum parte bonorum
operum. **D**emum docet eum qualiter debeat erudire subditos et seruantes
ibi. **S**uos dominus suis subditos esse. **D**emum vero subdit rationem
omnium predictorum per exemplum christi qui ad hoc in hoc mun-
do apparuit ut ipsum renouaret in uirtutibus et uita sancta.
et omnes homines erudiret secularia desideria abicere et uita uirtuosa ac
mundam sectari. **E**t hoc facit ibi. **A**ppuit enim gratia dei usque in fi-
nem capituli secundi. **Q**uarto docet ipsum qualiter se debeat habere
re respectu alienorum a fide et exteriorum. **D**ocet enim ut mone

at fideles subditos esse principibus et p̄erantibus secularibus. de quibus constat q̄ tunc erant infideles. quia pagani et gentiles. et q̄ moneat eos ne lingēt cum alienis a fide. nec eos blasphement neq̄ vitupent. et hoc facit ibi. Sermonem illos 2c. De reddīt huius rationem quare non sunt infideles et gentiles a fidelibus blasphemandi. ratio est quia nos aliquando fuimus illis similes increduli. et fruētes desiderijs et errantes. nec ex opibus iusticie que fecimus nos magis sumus salui facti q̄ illi sed hoc facit sola benignitas et humanitas saluatoris. et hoc facit ibi. Errauimus et nos aliquando insipientes 2c. Durat ḡ ista ps quarta a principio capituli 1c. vs q̄ ad locum ubi scriptum est. Fidelis sermo 2c. Quinto et ultimo docet eum qualiter se debeat habere in deuotione hereticorum et dogmatū p̄uorum. Debet enim euitare stultas questionēs et cōtentiones sup̄fluas et sua de bona opa et virtutes. debet etiam hominem hereticum post p̄nam et secundam correptionem totaliter euitare. Durat autem hec pars a p̄fato loco. fidelis sermo est et de hijs volo te affirmare alios. vs q̄ in finem epistole quam iuxta suam consuetudinem terminat in salutacione et postulatione gr̄e ihesu xp̄i.

Quisio ep̄le ad philemonem

Qunc accedit epistola ad philemonem que intēdit vnā conclusionem. sciam scilicet p̄curare honesto q̄ fuus existens philemonis ab eo fugerat et tandem romā uelens ab ap̄lo in vinculis existente fuerat baptizatus. Et in hac epistola p̄mo ipsū salutat dicens. Paulus vincit 2c. Secundo uo ipsius fidem et caritatem et pietatē in sanctos commendando Et durat ps illa ab illo loco. gr̄as ago. vs q̄ ibi ap̄t quod multam fiduciam. Teruo uo sibi ap̄t quantā fiduciam et sp̄e de ipso habet ab illo loco. ap̄t qd multam. us q̄ ibi obsecro te. Quarto uo p̄ honesto deprecatur ut illi indulgeat p̄ eo q̄ ab eo aufugerat et q̄ ip̄s deuote suscipiat ab illo loco. obsecro te p̄ meo filio vs q̄ ibi. forsitan ideo discessit ad horā ad te. Quinto uo honesto hōle effm̄ mltū illi dndat a loco illo forsitan ideo a te discessit. vs q̄ ibi. Si ergo habes me locum. Sexto uero pro nocentibus. Si forte ad hoc damnum illi dederat in fugiendo fidei uel et

et p̄mittit restituere. et hoc manu sua p̄p̄a scribendo confirmat ab illo loco. Si ḡ hēs me sociū. vsq; ibi. Nā spero p̄ orōnes v̄ras. Septimo ⁊ ultimo in salutatione deuota ⁊ postulacōne orōnū vt intantū ad eum veniat. epistolam totam cōsumat ab illo loco. Nam spero p̄ orationes n̄ras. vsq; in finē.

Conclusio epistole ad hebreos.

Quoniam accedit epistola ad hebreos. in qua apostolus vna conclusionem intendit scilicet. q̄ fidei ihesu xpi est imo adherendum. et multo magis obediendū q̄ vnq; fuerit legi veteri. nec ab ipsa fide propter p̄secutionem aliquā est discedendum. Est enim sciendum. q̄ fideles ex iudeis conuerti sunt hebrei in titulo huius epistole. Non enim dirigitur ad hebreos illos qui in p̄fidia remanserant. sed potius ad hebreos ad fidem conuersos. Sciendum inq; q̄ isti hebrei erant magni zelatores legis. et cum hęc multa erant passi et paciebantur p̄ fidem xpi sicut legitur in actibus. ad ipsos ḡ confirmandū in fide et cōsolandū in tribulationib; et tenendum xp̄ legem potius q̄ legem veterem scripsit ap̄t̄s epistolam p̄sentē. Conspiciebant autē iudei ad legem reuēnciam magnam propter duodecim rationes. Primum namq; propter angelorum frequentiam. Vnde ad galath. i. c. Lex propter transḡsionem posita est ordinata p̄ angelos. In legislatione quidem occurrit frequentia angelorum loquencium cum moise. Secundo vō propter mediatoris scilicet moisi amicitiam cū deo. Fuit enim moises mediator in legislatione. ut apostolus dicit ad galath. iij. De quo moise scriptum est q̄ loquebatur dominus cū eo facie ad faciem sicut consuevit homo loqui ad amicum suum. et propter hoc gloriando dixerunt iohannis nono. Tu discipulus illius sis. nos autem discipuli moisi sumus. nos scim; quia moisi locutus est deus. Tertio propter succedentis primi pontificis scilicet aaron gloriam quam exprimit ecclesiasticus capitulo xl. v. dicens. Excelsū fecit fratrem suum et dedit illi sacerdotium gentis et v̄sificauit illum in gloria. Quarto propter succedentis sacerdotii p̄manenciam continuam secundū generationem. successu suam. Vnde et ibidem in ecclesiasticus subiungit. Non est inductus illa alienigena aliquis. sed tantum filij ipsius soli et nepotes eius.

Factum est enim illi in testamentum eternum et semini eius sic
 dies celi fungi sacerdotio et habere laudem in nomine ipsius.
Quinto propter legis in se considerate et ipsius met testamenti excel
 lenciam de qua dixerat moyses de utro quarto capitulo in laude
 gentis hebreæ que est enim alia gens sic inclita ut habeat cemo
 nias iustagz iudicia et uniusam legem quam ego propono vo
 bis hodie ante oculos nros. **S**exto propter tabnaculi mirabile et
 singularem fabricam. **H**abebant namqz tabnaculus factum ad
 exemplar et similitudinem ostensam a deo sicut moysi dictum est
 exodi. xxv. **I**nspecte et fac sim exemplar quod tibi in monte mo
 stratum est. **S**eptimo propter contentoz in tabernaculo sanctimonia
 Erant enim hec sancta et sancta sanctorum altare aureum et vir
 ga aaron et tabule testamenti et multa alia ad sanctitatem pti
 nencia sicut patet in exo. **O**ctavo propter sacrificij et oblationu
 efficaciam. **O**fferiebantur enim hostie quibus debebant tolli pec
 cata populi et principum et aliorum ut in leuitico patet. **M**ono
 apte sponsonem diuinam et dedicacionem legis ppenua p sangui
 nis effusione firmata. de quo scriptum est exo. xxxiii. **L**eo omni
 mandato dixit moyses hic est sanguis federis qd pepi g dom
 nus nobiscu sup cunctis sñomibus. **D**ecimo propter oblationu
 et sacrificiozu replicationem continuam. **R**eputabant enim valde vi
 gere sacrificiu et frequentacionem hostiaru vicium qd daniel capi
 tulo. ix. cessacione sacrificij appeller desolacione dices. **I**n dimidio
 eb comodis deficiet hostia et sacrificium et erit in templo abhoi
 nato desolacionis. **V**ndecimo apte pentu et senioru qui fuerunt
 obfuarozes legis auctoritate et sanctitatem in misericordia q
 fuerunt patarde et prophete sanctissimi in xpi testamento. apte
 qd insultabāt xpi iohannis octavo. **N**unquid tu maior es pa
 tre nro abraham qui mortuus est et ppe mortui sūt. quem te
 ipsu facis. **Q**uoddecimo et ultimo apte multiplicem miranda cir
 cumstancia que concurrebat in ipsa legislatione totali. de qua
 scriptum est exodi nono. **Q**uam aduenerat dies tercius. et cepe
 runt audiri tonitrua micare fulgura. totusqz mons sinai fumiga
 bat. eo q descendisset dominus super enim in igne. et atqz mos
 terribilis et somit⁹ buccine plixus tendebat. **E**x hijs ergo. xij

rationibus quibus iudei ad legis reuētia et obsequia mouebant.
pcedit apłs in pñti epla ostendens ex omnibus illis ratiōibus q̄
multo fortius debent ad reuētia et obsequia fidei inclinari. et se
cundū hoc diuidit pñs epistola in ptes. xij. pñcipales. In pma
namq; pcedit ex angelorū frequētia p quā lex fuerit data. et
arguit sic. Lex antiq; fuit obsequanda et reuēda maxime quoniam
fuit data p ministeriū angelorū. s. lex xp̄i et euangelii ac fides
data est p illū qui excellētiōr est cunctis angelis. ḡ multo for
tius euangelii obsequandū est et sibi est adhēndū. Hanc autem
rationem adducit apłs p duo pma capitula. vbi minorē apo
nit et exponit scz q̄ xp̄s est melior angelis. quia fili⁹ et heres vi
uersorū et splendor glorie patne. Et hoc facit a pñcipio eple
m̄trophāie. usq; ibi. Cui em̄ dixit aliqñ. Deinde vō minorē p
bat ex collatiōe vorū que legūt in sc̄pturis dicta de xp̄o ad ea
que loquunt de āgelis. Nam de vno filio dauid exp̄sse loquit
qm̄ in ps̄. Ego ero illi in p̄em et fili⁹ meus es tu. et adorēt eū
om̄s angeli dei. De angelis autē nō legūt q̄ vocent filij. s. potius
ministri. Legūt etiā in ps̄. de vno filio dauid q̄ ipse sit de⁹ oleū
exultatiōis a deo suo inunct⁹. et q̄ sedeat a dextris dei. donec mi
nici sui ponant scabellū pedū suorū. quod de nullo angelo legi
tur. et sic pbata est minor q̄ xp̄s de semine dauid nascitur⁹ eet
excellētiōr cunctis angelis. quia ver⁹ filius dei. et de⁹. et facit hoc
apostolus ab illo loco. Cui em̄ dixit aliqñ angelorū. et deinceps
vsq; in finem p̄m̄i ca. et pñcipiū sc̄di. vsq; ibi. p̄p̄ea habūdā
cuis oportet. Deinde probata minore format rōnem ent̄me
niace dicens. q̄ si fimo legis dicit⁹ p angelos fact⁹ est firm⁹. et
sibi obediētia debebat. et om̄is p̄uaricator et inobediēns pu
niebat. multo fortius ḡ punient qui erūt inobediētes euāgelio
salutari qd̄ enarratū est p dominū n̄m ih̄sū xp̄m. et multis sig
nis et prodigijs confirmatū. Et hoc facit ab illo loco. p̄p̄ea ha
bundanti⁹. usq; ibi. Non enim angelis subiecit deus. Deim
de vō quia tota vis rationis erat in pbatiōe minoris. scz q̄ xp̄s
sit maior angelis. idcirco regit⁹ sup eam inducēdo auctorita
tem illā ps̄. in qua dicit. An̄ iusti eū paulomin⁹ ab angelis r̄c.
Et ostendit q̄ p̄me due p̄ticle auctoritatis implete sūt in xp̄o

quia minorat⁹ est p^omo p passionem. Et gloria z honore coro
natus p resurrectionem. Sed t^oia p^ocula que dicit. Omnia sub
iecisti sub pedibus eius nondū est impleta. s^o tamen implebit.
et p consequens angeli sunt subiecti. quia dicendo omnia nich
il dimisit nō subiectū. Et facit hoc ab illo loco angelis subiecte
deus orbē. usq; ibi. Decibat em̄ eū. ibi at usq; in finē toti⁹ capi
tuli. secundi incidentalit ostendit quare decuit xpm p^omo p pas
sionem minorari. quia vt esset similis p omnia hominibz quū
p ipsum debebant gloria z honore in patria coronari. Vnde sic
et nos p multas passiones hūis ad coronam pueniē. sic z ipse
debiit in passionibz hūmōi nobis assimilari. et etiā vt esset ma
gis spassiu⁹ tanq; similia nobis passus. In scda vō parte pce
dit ex ratione secunda videlicet ex moisi fidelitate z amicitia cū
deo. et arguit sic. Lex antiqua melius debuit obfuarī p^opt excel
lenciam moisi qui fuit mediator z pmulgator illius legis. sed
iesus xps fuit excellencior z maior moise. g euangeliū p ipfuz
pmulgatū. debet cum maiori diligencia obfuarī. Hanc autē ra
tionem deducit p. ij. capitula. iij. videlicet z. iij. vsq; ppe finem
quarti vbi scribit. Habentes g pontificem magnum qui penet
rat zc. Vbi p^omo assumit minorem scilicet. q xps est amplio
ris glorie z excellencioris qz moises. Et hoc facit a pncipio t^oij.
ca. vñ fr̄es usq; ibi. Omnis namq; domus. Deinde vō pbat eā
p scpturā que dicit. Q moises erat fidelis famulus dei in omni
domo eius. Vnde domim⁹ ait nūi. xij. Num talis fu⁹ meus moi
ses qui in omni domo mea fidelissim⁹ est. Assumit g ap^ols qua
tuor circa domū dei. Primo q ipaz domū que nō est aliud qz ci
uitas dei z congregacō omnū electorū. Secundo fabricantē ip
sam domū que est deus qui omnia creauit. Tertio filiū. cobēde
istius domus. Quarto famulū fidelem in illa domo. Ex q pbat
duplicit q xps sit in ista domo excellencior moise. Primo qdē
quia ipse est fabricator istius domi⁹ cū sit ver⁹ de⁹ vt ex supiori
bus pbatū est. Secundo quia ipse est sicut fili⁹ in hac domo et
moises sicut fu⁹. Durat autē ista pbatō ab illo loco. Ois nāq;
domus. usq; ibi. quapp^o sicut dicit spūs sanct⁹. Deinde infert
conclusionem scilicet q pseuerandū est firmit in fide xpi et sua

credulitate ad hoc inducēdo ammonitōnem in ps. qui ait. hodie
si vocē ei⁹ audieris no. ob. cor. v. 2c. et facit h ab illo loco q̄ pp̄t
sic dicit spūs. s. usq; ibi. Participes em̄ effci sum⁹. Deinde vō ex
ponit illū v̄sū ps. ostēdo q̄ r̄ferē h̄m v̄m intellectū ad tēp⁹ xp̄i.
Et expoīt p̄tio q̄d importat p̄ hodie a loco illo. participes em̄ xp̄i
effci sum⁹. usq; ibi. Quidā em̄ audietes. Deinde expoīt q̄d in
portet p̄ exābācōz. ⁊ p̄ offēsam. ab illo loco. q̄dā em̄ audietes.
vsq; ibi. Timeam⁹ ḡ. in p̄ncipio. iiii. c. Deinde vō ostēdit s̄fem
offēsam ⁊ exābācōz eē in tpe xp̄i quātū ad iēdulos. ab illo lo
co. Timeam⁹ ḡ. usq; ibi. m̄gdie m̄ em̄ in reqem. Deinde expo
nit q̄d impōtat p̄ requiē dñi. ostēdo q̄ nō intelligit p̄ istā reqē
illa quātū habuerūt in t̄ra. p̄missōis. q̄ dauid p̄ obtēta illā
requiē dicebat adhuc. hodie si vocē ei⁹ audieris 2c. tanq; ali
am reqem expectās videlicet celestē. de q̄ scriptū ē. Et requiēt de
us die. vij. 2c. et hoc facit ab illo loco. Inḡdie m̄ em̄ in reqem. vsq;
ibi. festinem⁹ m̄gdie in reqem illā celestē. q̄ nō aliud ē q̄z r̄q̄scē
ab omnib; opib; n̄ris sic ⁊ de⁹ requiūt a suis. Et p̄ dñs cauēdū
est ne sim⁹ m̄cōuli ⁊ exābāntes. et h̄ facit in illo v̄sū. Festinem⁹
ergo m̄gdie 2c. Vltimo vō cōmendat s̄monē ⁊ eloq̄ū dei. q̄ ita
efficacit ⁊ liuose nob loquit̄ p̄pha in illo v̄sū. hodie si. vocē. et
peneit corda n̄ra. ab illo loco. Vni⁹ ē em̄ s̄mo dei. usq; ibi. Kate
mus ḡ pontificē magnū. In t̄cia vō p̄te p̄cedit ex ip̄i⁹ aaron q̄
fuit s̄cdos legalis gl̄a ⁊ reuēcia. Vñ itēdit sic arguē. P̄ntifex
legis atiq; sc̄z aarō fuit in maḡ gl̄a ⁊ reuēcia ap̄d ppl̄m v̄sū
qm̄ offerebat sacrificiū p̄ toto ppl̄o ⁊ ad ip̄z ppl̄s. accēdebat p̄ re
uēione p̄cōz ⁊ p̄ dilcōe int̄ lep̄z ⁊ lep̄z. et p̄ multis alijs n̄cā
tanb; suis. si ih̄s xp̄s est multo excellēti⁹ pontifex et nobilioz
q̄z fuit aaron. igit̄ ad ip̄m ē accēdēdū p̄ omni auxilio optimo et
in ip̄o ē maxime sp̄andū ⁊ cōfite dū. Hanc aut̄ rōnē deducit ab
illo loco. Habentes ḡ p̄ntificē magnū. usq; t̄ca finē. v. capituli.
vbi scribit̄. de quo vob; ḡndis s̄mo ⁊ int̄p̄tabils ad dicendum
Circā quā p̄te sic p̄cedit. q̄ p̄mo p̄mit̄ cōclūsiōnē suā. q̄ est
adhēndū est xp̄o ih̄s tanq; magno pontifici. et ad trouē ei⁹ est
p̄ omni gr̄a ⁊ misericordiā recurrendū. et hoc a p̄ncipio. h̄ntes
ergo pontificē maguū. usq; ad p̄ncipiū capituli quinti. Omnia

96

naq; pontifex. Deinde vō volēs pbare miorā assumit dicitōes
pontificis. qz debet esse ex omb; assumpt⁹ et ad offerendū dona
et sacrificia constitutus. et debet esse infirmitate circūdat⁹ vt erran-
tib; magis spaciā q; assumptio aut sua nō debet esse a semetipō
ex vocatione ⁊ ordinatōne dei. Et hoc facit ab illo loco. Omnis
namq; pontifex. usq; ibi. Sic etiā xp̄s. Deinde vō ostēdit has cō-
ditiones excellētiōri modo fuisse in xp̄o q; in aaron. et p̄mo
q; excellētiōri modo fuit a deo vocat⁹ deo sibi dicente. Filius
meus es tu. et tu es sacerdos in ordīe melchisedech. Aa-
ron em̄ nec fuit fili⁹ dei. nec idēo excellens in ordīe ministrādī
sicut melchisedech. Et hoc facit ab illo loco. Sic ⁊ xp̄s. usq; ibi.
Qui in diebus carnis sue. Deinde vero ostendit q; in eo fuit
ita conditio videlicet sp̄ati ⁊ misereri ⁊ infirmis ⁊ errantibus.
magis est obedire et cōpati infirmis q; aaron prop̄t exp̄iēciā
passionis quā non exp̄t⁹ est ille. et hoc facit in illo v̄su. et quidā
cū esset fili⁹ dei. In quarta vō pte p̄cedit ex legalis sacerdotij per-
generatiōne continuam succedentis p̄manencia ⁊ p̄eminencia.
Vnde intendit sic arguē. Non solum lex antiqua fuit obfūada
a filijs israhel et habenda in reuēciā pp̄i aaron p̄mū pontificē
et sacerdotē. imo etiā pp̄t excellēciā ip̄ius sacerdotij legalis p̄ to-
tam generatiōnis lineam in ei⁹ filijs consuatis. s; sacerdotij ihesu
xp̄i est multo excellēti⁹ sacerdotio illo. testimonio illius pp̄be di-
centis. Tu es sacerdos in ordīem melchisedech. igit; si
des xp̄i ⁊ lex noua in qua est tantū sacerdotiū. multo magis ē ob-
fūanda. Hanc autē ratiōne deducit a fine quinti capitlī ubi sc̄p̄
tū est. de quo ḡndis nobis s̄mo. usq; ad p̄ncipiū. vi. exclusiue
et qm̄ expositio illi⁹ v̄bi. Tu es sacerdos in ordīem m̄. est valde alta
et valde difficil. nec hebrei quibus scribebat erāt bene capaces
idēo ap̄ls p̄mo ponit hebreorū quandam obiurgatiōne dicē
q; de melchisedech ⁊ suo sacerdotio habēt facē ḡndem s̄monem
q; non potest eis int̄p̄ari p̄ea q; sunt intellectu imbecilles. cū
tamen debēt esse inḡi eorum que p̄tinent ad xp̄m pp̄t intro-
ductionem in lege. et tamē adhuc quasi puuli indigent lacte.
et eis exponant fidei elementa ⁊ rudimenta. Et hoc facit in p̄n-
cipio de quo nob; ḡndis s̄mo 2c. Secundo ponit respectu eorū

quandam ammonitionem. **M**ortat enim ut obmittant elementa
rudimenta et principaliter fidei. illaque supponant doctrinas scilicet
sum sacramentorum scilicet baptismi penitentie et confirmationis. que est
manuum impositio et duorum articulorum. resurrectionis scilicet mortuorum
et eterni iudicii. scilicet pene damnatorum. feratque ad finem perfectum
Et hoc facit ab illo loco. quare pro mittentes in principio. vi. ca.
ibi. Impossibile est enim eos. **T**ertio vero ponit istius inquisitionis
utilitatem et rationem dicens quod talis illuminatio et gustatio ver-
borum et divinarum que inscendit fidei rudimenta. **V**aleat autem ad
duo. primo quidem quod tales sic illuminati de difficili plabunt. quod
si contingat illos plabi in incredulitate aut peccati. difficilius re-
surgit. et hanc difficultatem vocat impossibilitatem. **S**ecundo vero quod ta-
lis illuminatio est quasi quedam secunda compositio. **N**am verba celestia sunt
sicut imber qui herbam germinat et terra fecundat. talis autem terra a deo
benedicitur sicut et illa que profert spiritus et tribulo reprobatur. **E**t hoc
facit ab illo loco. **I**mpossibile est eos. usque ibi. confidimus autem
de vobis dilectissimi. **Q**uarto vero ponit quandam tacitam excusationem
nempe. **F**orte enim ex hijs verbis idigrent hebrei cum viderent inuenire quod ipsi essent
taliter terra reprobatum. et ideo dicit quod ipse non ita tenet. imo confidit
de ipsis multo meliora salutem. et hoc facit in illo versu. **C**onfidimus
autem. **Q**uinto vero assignat rationem quare ita presumit et confidit quod
propter altam eorum consolationem in fide christi. **N**am et sanctis miserauerunt
in iherosolymis. et pro christo passiones et tribulationes ac persecutiones
toleraverunt. et hoc facit ab illo loco. **N**on enim iniustus est deus
usque ibi. **A**brahe namque promittens deo. **S**exto vero inducit per aliam
rationem immobilem promissionem que facta est abrahe. **N**am sibi pro-
misi et promissionem iuramento firmavit. quod multiplicaret eum. quas
promissionem ipse longanimitate expectavit. **E**t sic per istas duas res
immobiles propter quas impossibile est mentiri. scilicet propter iuramentum
et promissionem. concludit quod hebreis longanimitate expectantibus
et tenentibus fidem christi. quod introibunt usque interiora velaminis sancti
sanctorum. hoc est in ipsum celum. quod figurabat per illam partem tabernaculi
que appellabatur sancta sanctorum. antequam pendebat velamen. **E**t
hoc facit ab illo loco. **A**brahe namque promittens deo. usque in fine
capituli sexti. et sic ostendit ab illo loco. **D**e quo nobis grandis

97

sermo ubi incipit ps quarta. vsq; ad principium septimi cap-
tuli difficultatem misterij latentis in illo versu. Tu es sacerdos
meum. Deinde vero p totum capitulum septimū oñdit q; sa-
cēdiciū xp̄i ē excellēci⁹ sacēdō legalī ip̄i⁹ aaron ⁊ filioꝝ ei⁹ p ex-
positionem illi⁹ vsus. Et p̄mo ponit dignitatē melchisedech quā
tū ad multa. Nam ⁊ quia int̄p̄tat rex iusticie. et quia rex pacis
et quia sine p̄re ⁊ sine genealogia. et quia non legit in scriptura
fims vite sue nec p̄ncipiū. et q; accepit decimas ab ipso abra-
ham. et p consequens ab omnib; filijs qui erant in lumbis ei⁹
et ita ab ipso leui ⁊ ab aaron. et quia benedixit abrahe. constat
autē q; n̄iuor benedicit a maiore. Si ḡ futurus erat sacēdos fm or-
dinem melchisedech. patet qd̄ debebat esse maior abraham et
omnib; filijs eius qui fuerūt postea sacēdotes. Item debebat eē
rex iusticie ⁊ rex pacis ⁊ immortalis ⁊ et̄n⁹. que omnia competūt
ihesu xp̄o. et p consequens patz q; sacēdiciū suū excedit leuiticū
sacēdiciū ⁊ legale. et hoc facit a p̄ncipio septimi capituli. vsq; ibi.
Si ḡ cōsumatio. Deinde v̄o ponderat aliud vocabulū qd̄ poi-
tur in illo vsu. videlicet sacēdos fm ordinē melchisedech. ex q; ar-
guit dupliciter. Primo quidē q; inflato sacēdotio in quacūq; lege
illa inflat⁹ ⁊ mutat⁹. h̄ hec facta est inflatio sacēdocij. Nam sa-
cēdiciū legale debebat solum t̄buū leuitice et filijs aaron. domi⁹
autē in hoc vsu cū ait. Tu es sacēdos meū. loquit̄ alti t̄buū. Naz-
tribu iuda ⁊ stirpi dauid. alicui em̄ filio dauid dirigit̄ illud v̄-
bum in ps. Dirigit̄ namq; ip̄i xp̄o. igit̄ necesse est vt lex antiq̄
inflata sit. Sicut ⁊ sacēdiciū. et q; substituta sit noua lex ⁊ nouū
sacēdiciū. Quarto v̄o arguit q; si ordo antiquū sacēdocij inuatus
est. quidē ordo erat fm successione carnalem vt succedat sacēdo-
ciū fm ordinē melchisedech qui nō legit in scripta fuisse mortu⁹
et p consequens accipit̄ quasi vitam habuerit insolubilem ⁊ si-
erit immortalis. pp̄t qd̄ dicit̄ sacēdos meū. euident̄ concluditur
q; pp̄t hoc p̄mum sacēdiciū euacuātū est. quia infirmū erat cor
ruptibile ⁊ mutile. et nichil ducēs ad p̄fectū. Durat autē p̄ma
deductio ab illo loco. Si ḡ cōsumatio. vsq; ibi. Manifestū ē est
est em̄. Sc̄da v̄o ab illo loco. manifestū est em̄. vsq; ibi. Intro-
ductio v̄o melioris spei. Deinde v̄o ponderat illud v̄bum. Tu

rauit dominus et non penitebit eum. ex hoc probans quod multo
excellencius est sacerdotium christi. cum sit introductum sub iura
mento dei. nec cadat super ipsum penitendo. quod sacerdotium aaron quod
sub iuramento non legitur introductum. et hoc facit ab illo lo
co. **I**ntroductio vero melioris spei. usque ibi. et alij quidem facti sunt.
sacerdotes. **D**emum vero ponderat illud verbum in eternum. Nam sacerdotio
leuitico plures sacerdotes sibi inuicem successerunt propter hoc quod pro
mortem perhibebat unum permanens. **I**n isto autem sacerdotio non ponit
ur nisi unum qui permanens permittit eternum. et talis est christus qui excelsoz
celis factus. semel seipsum pro morte obtulit. et exercet in celis remans
sacerdos perpetuus et eternus. et hoc facit ab illo loco. et alij quidem
plures facti sunt. usque in finem. capituli totalis. **I**n quinta vero pre
cedit ex tabernaculi precellencia. unde arguit sic. **L**ex antiqua et
etiam pontificium venerabat propter sanctuarii et tabernaculi quod pro moise
iubeute domino legit constitutum in exo. si in lege noua pontifex
noster ihesus christus habet multo excellencius tabernaculum et sanctuarium
quod fuerit illud. ergo multo plus lex noua debet obseruari et in reuerencia
haberi. **D**urat autem hec pars a principio capituli octauum. usque circa medi
um. ubi scribitur. **N**unc autem melius sortitus est ministerium. **P**rimo
namque pro modum cuiusdam summe replicans ea que dicta sunt ponit
minorem. ait capitulum super ea que dicuntur. ponit noster et minister ta
bernaculi ubi quod fixit deus. et non homo. **D**emum vero ibi. **O**is potest
noster. probat istam minorem. dupliciter. **P**rimo quidem ratione. quod iam
non oportet introduxisse alium sacerdotem in tabernaculum in quo offer
tur sacerdos eternus. de quo hic dicitur. **T**u es sacerdos in eternum. et super
terram. **S**ufficient enim sacerdotes legales ad offendendum mutuum in
illo tabernaculo terreno quod non est nisi quedam umbra siue similitudo
finita sit supra celum. **S**ecundo vero ibi. **S**icut responsu est moysi. pro
bat id per scripturam qui precepit moysi ut faceret tabernaculum iuxta
exemplar sibi in monte monstratum. ex quo colligitur duplex tab
ernaculum. unum exemplatum et corporale quod fecit moyses. et aliud exem
platum et spirituale. quod fixit deus. et cum omni tabernaculo deficiat ali
quis minister. necesse est quod in illo exemplatum tabernaculo spiritualis
sit minister de quo dictum est. si quis est sacerdos in eternum. **I**n sexta vero

pre ap'ls procedit ex ipsius legis in se considerate & testamenti
 excellencia. **V**nde arguit sic. Nunquid querit aut q'ri debet lex
 alia aut aliud testamentu a p'mo nisi p'mu insufficiens sit dese
 ctuosu & mcompletu. et p consequens ratione defectu aliquali
 vitupandu. **S**ed dominus i'e. xxi. capitulo introducit noua lege
 et nouu testamentu cu quadam reprobatione prioris testamenti
 dati p moisen. g' necesse est q' illud defectuosu fuerit & imp'f'm
 et q' fm fuerit multo melius & excellenci'. et p conseques dili
 genci' obf'uand'u. **O**urat aut' h'c ps ab illo loco nunc aut' me
 lius. usq' in finem capituli octauu. **N**am primo ponit conclusi
 nem dicens. **N**unc aut' meli' sortit' est ministeriu. quato & me
 lioris testamenti mediator est. **S**ecdo format rationem ibi. **N**az
 si illud prius a culpa vacat' f'. **T**ertio probat minor em induces
 auctoritate i'emie dices ecce dies veniut dicit domin' x'. et po
 nit auctoritate longam & clara in qua deus promittit se donatu
 ru nouu testamentu. non fm forma illius testamenti qd' datu
 est in exitu israhel de egipto. **Q**uarto vo ap'ls ex habundancia
 elicit ex p'dicta auctoritate vnu aliud argumentu ponderado
 illud vbu. nouu. et hoc facit ibi. dicens aut' nouu. vnde arguit
 sic. **N**ouu dicit p' respectu ad antiquu et vet'. s' p'pha introduce
 dominum p'mittente se datu testamentu nouu no fm forma
 prioris g' inuuit q' testm' p'us ideo tuc debebat reputari vet' et
 antiquu. et p conseques p'pe m'it'u. nam si remaneret in vigo'e
 iam non dicit' antiquu. **I**n septima vo pte procedit ex cont'cto
 ru in tabnaculo c'emonia & sanctimonia. **V**nde arguit sic. **I**n tab
 naculo prius factu p moisen erat due ptes. et in p'ma q'de pte
 que dicebat' sancta. erant ta. sicut candelabru mensa & p'positio
 panu. **I**n secunda vo pte que dicebat' a p'ma p vnu velamentu
 que dicebat' sancta factoz. erat thuribulu aureu & archa testa
 menti. **I**n p'mo aut' tabnaculo omnes sacerdot' cotidie introj
 bant du' sacrificia s'umabur. **I**n secundo vo nullus intrabat nisi
 sumus pontifex. & ille tantum semel in anno cu sanguine quem
 pro sui & ppli ignorantia offerbat. et h'c erat c'emonia & san
 ctimonia eozu q' in tabnaculo p'p'i qua a toto p'plo sum' timor
 et reuerencia concipiebat' ad lege & ad tabernaculm ipm. s' constat

q̄ omnia ista erant significatiua. Non em̄ apparet quare in se fi
stendo in illo ritu sic esset agendū magis q̄z ali. s̄ tota racō illi
ritus significabat dum duplex erat eccl̄ia dei que est v̄ni tabna
culum ⁊ v̄ni templū ipsius. Prima quidē que militat ⁊ pegna
tur in via. et hec significat p̄ p̄miam p̄tem tabnaculi que dicit̄
sancta. et in istam potuerūt intr̄e sancti p̄res in vet̄i testam̄to.
erant em̄ de eccl̄a ⁊ ciuitate dei. in cui⁹ figura sacerdotes cotidie
in sc̄ia introibāt. Secūda v̄o est illa q̄ in celis tūphat ⁊ regnat
et hec significat p̄ sancta sanctorum. In hanc autē nullus potuit
introire nec erat via apta aut apalata donec sūm⁹ pontifex xp̄s
p̄ propriū suū sanguinem introiuit ⁊ viam ap̄uit. igit̄ ex his
que in illo tabnaculo gerebant. patet q̄ multo excellencior est
lex xp̄i et p̄ consequens maxime reuēda. Deducit autē racōne
istam a p̄ncipio nomi capiti quod incipit. Habuit quidē ⁊
p̄ius iustificaciones cul̄e. vsq̄z ibi. que p̄bola est epis̄ instantis
In octaua v̄o parte p̄cedit ex oblati sacrificij efficacia. Vnde ar
guit sic. Lex antiqua a filiis israhel maxime obstruabat. q̄z marie
ap̄t̄ sp̄em quam habebant in efficacia sacrificiorū que auctoritate
diuina iussa fuerat offerri pro pecc̄is. s̄ sacrificia quantum erat ex
vna ipsorū nullo modo hanc efficaciam habuerūt. constat em̄
q̄ sanguis hircorū aut vitulorū aut rit⁹ cibo ⁊ potui aut loco
aque. cum sint quedam corpalia. nullā habent efficaciam respe
ctu peccati. Sanguis v̄o ih̄esu xp̄i effusus p̄ mortem cum esset
immaculat⁹ ⁊ plenus sp̄u sancto habuit de sui ratione hanc ef
ficaciam. meret̄ namq̄z apud deū ille qui omnino immaculat⁹
existēs ⁊ cū hoc plen⁹ ē gr̄a sp̄u sancto. d̄ uerponit se morti vt
obediat deo gr̄iam non solum sibi s̄ alijs ⁊ p̄ consequens vt a
lijs donent̄ pecc̄ia. s̄ multo excellencior est lex noua que habet sa
cificiū continens v̄am efficaciam resp̄ctū deletionis pecc̄iorum q̄z
lex antiqua cuius sacrificia nullam habebant efficaciam de natura
sua. s̄ tantū inquantū erāt figura ⁊ p̄bola siue similitudo sacrifi
cij huius. Quat̄ aut̄ hec ratio ab illo loco. que p̄bola est epis̄ i
stantis. vsq̄z ibi. et ideo noui testam̄ti. continēt̄ namq̄z tres
leausule in hac. p̄te. In prima namq̄z que incipit. que p̄bola ē
epis̄ instantis. dicit̄ q̄ sacrificia que erant in lege veteri nullā h̄nt

99

efficaciam nisi inquantū esset pabola et figura pntis ipis gde
In scda aut que incipit. xps aut assistens pontifex. ostendit qli
ter xps ppum sanguinē infra sancta sanctorū offerens ad mo
dū sūmi sacerdotis etiam redēptionē inuenit. **I**n ticia vō clausula
que incipit. Si em̄ sanguis hircorū. rationē format ⁊ deducit p
locum a minori. quia si sanguis hircorum aut thaurorum aliquo
modo potuit sanctificare ⁊ carnalit. multo fortius potuit spūa
lit sanguis xpi. **I**n ix vō procedit ex testamenti dedicōne et
sponhione firma. **V**nde arguit sic lex antiqua reputabā firma.
et p cōsequens inobilit obfunda. quia fuerat sanguine dedi
cata. sic patet exo. xiiii. s̄ lex noua multo excellētiōri sanguine est
dedicata quia sanguine ihesu xpi. ḡ multo firmior est lex noua.
et confirmat hoc ex cōsuetudine humana. quia nullū testm̄ ē
firmum nisi post mortem testatoris. **P**otest em̄ ipsū reuocare
q̄m diu vīuit. s̄ p̄mū testm̄ legis antique nō fuit confirmatū p
mortē testatoris q̄ est de⁹. s̄ solū p mortē hircorū et vitulorum
sicut moyses dixit. **N**ic est sanguis testamenti q̄ mandauit ad
nos de⁹. **N**ouū vō testm̄ confirmatū ē p mortē xpi ⁊ testatoris
dei. q̄ mortuus est in nata assūpta. **E**st igit̄ testm̄ n̄mortale ⁊ p
consequēs poti⁹ obfandū. **D**urat autem ista deducō ab illo
loco. et ideo noui testamenti. vsq; ibi. **N**on enim in manu facta
sancta ihs itrouit. **I**n. x. vō p̄te p̄cedit ex oblatōe continua ⁊ af
fida. vñ arguit sic. **L**ex atq; iputabā efficax. et p dñs obfanda
pp̄t uige sacrificiū. et pp̄t indestinēre obloz hostiarū q̄ fiebāt p an
nos singulos in sancta sanctorū a sūmo sacerdote. s̄ m̄to excellē
tōri modo in noua lege obtulit se sūm⁹ pōtifex ihs xps. nō ei
fecit n̄ vnā obloz sangnis sui in fine seclī ad destruccōz oīs p̄cī
q̄ sc̄a ip̄e itrouit i ip̄a sc̄a sc̄oꝝ nō q̄dē maū facta s̄ in ip̄z celū
ut appeat nūc vultū dei p nob̄ quēadmodū p q̄ndā imaginē sū
m⁹ pōtifex i sc̄a sc̄oꝝ cū hostijs itroibat ut assistēt ibi p po
pulo. ḡ m̄to excellētiōr ē mod⁹ obloz i noua lege q̄z i veti. tū
q̄z i noua lege n̄ ē sc̄a ista oblo n̄ sep̄. i veti frequēt. tū q̄z i veti fie
bat corā dō n̄ faciliē appēte. i noua n̄ offēt se xps vultū dī faci
lit̄ sibi obiecto. **D**urat at̄ ista deducō a fine. c. xi. vbi sc̄bit. **N**ō em̄
in manu facta sancta. vsq; in finē capitlī. x. **P**rimo namq; poit

minore quantū ad illa que dicta sunt d̄ xp̄o. sc̄z q̄ semel suum
sanguinē obtulit et non frequē et q̄ ip̄so oblato introiuit in
sancta vera non aut̄ figuralia aut manufacta. et hoc facit vs̄ q̄
in finem nom̄ capituli. **S**ecundo v̄o ponit maiorem quantū ad
illa que dicta sūt de lege vet̄i. scilicet q̄ optebat p̄ singulos an
nos indefinēt oblationem sum̄i pontificis replicari. et rationē
fudit pro eo q̄ illa oblatō p̄fecte non poterat emū dare. et hoc
facit a p̄ncipio. x. capituli quod incipit. v̄mbra em̄ habens lex
vs̄ q̄ ibi. impossibile em̄ est sanguinē thaurorū auferri peccata.
Tercō v̄o incidentalit̄ probat hoc q̄ vs̄us fuerat in ratione ista
et in aliquibz p̄cedentibz scilicet q̄ sanguis aialiū oblatoy in le
ge non poterat ex natura sua auferre p̄c̄m. s̄ q̄ omnis oblatō
peccati erat ex implecōne diuine vocis quam xps̄ adimpleuit
cum ait. **V**eruntamen non qd̄ ego volo. s̄ qd̄ tu. **A**dducit aut̄
hic autoritatē ap̄be dicentis in p̄sona xp̄i in p̄s. **S**ac̄ficiū ⁊ ob
lationem voluisti corpus aut̄ aptasti michi. vel sim̄ aliā in illa cō
nē. aures aut̄ acciōiēdo partē p̄ toto. **S**equit̄ holocaustū pro
p̄c̄o non postulasti. tunc dixi. ecce venio. In capite libri scriptū
est de me vt faciam voluntatem tuā ⁊c. ac si vellet dicē xps̄ sim̄
adaptionē ap̄li vt loquat̄ filius ad p̄rem. quia nolūisti. nec pla
cuerunt tibi holocausta v̄m̄q̄ veteris legis id̄cō aptasti michi
aures ⁊ corpus ⁊ fecisti me in carcerari. **E**t ecce ego veniens in
carne assumpta faciam voluntatem tuam. tibi obediens vs̄ q̄ ad
mortem. et tunc concludit ap̄ls q̄ in hac sola voluntate sanctū
ficati sumus p̄ oblatōne corp̄is ih̄u xp̄i q̄i dicē velit q̄ solo me
rito istius voluntatis delet̄ omne peccatū. et h̄ facit a loco vbi
scribit̄. ip̄s̄ibile em̄ ē. vs̄ q̄ ibi. et ois q̄dē sac̄dos. **Q**uarto v̄o
p̄bat idē auctē alia p̄s. q̄ illi eidē cui d̄m̄ ē. tu es sac̄dos iet̄nū.
d̄m̄ ē in eodē. p̄s. sede a dext̄is meis donec po. in. t. sc. pe. t. q̄ nō
posset esse si opteret eum frequē sac̄ficare. non em̄ sac̄ficando
sederet ad dextrā. s̄ pot̄ mistaret. et idō quim̄c̄it q̄ nō habuit
n̄ semel offerre. et h̄ facit ab illo loco. et ois q̄dē sac̄dos. vs̄ q̄ ibi
testat̄ at̄ nos ⁊ sp̄s̄ sac̄t̄. **Q**uinto v̄o p̄bat idē p̄ auctē sup̄ius.
introduc̄tā. i cui⁹ sine dicit̄ d̄ de nouo testimo loquēs sc̄z. xp̄i
c̄i⁹ ero in q̄tatibz eoy ⁊ p̄c̄o. ū ip̄oy nō recordabor amplius.

constat autem qd ubi peccata dimissa non sunt. oportet amplius
 pro peccato offerre. qd in nouo testamento non oportet esse ulte-
 riorum oblationem. quia peccata oblationi data sunt. ut testat propheta.
 et hoc facit ab illo loco. attestat autem nos. vsq; ibi. **H**abentes
 autem itaq; fratres. Sexto vero concludit principalem intentionem. scilicet
 qd summe perseuerandum est in hac tali lege. et tangit multa media
 ex precedentibus. **P**rimum quia sancta sanctorum per christi sanguinem sunt
 peccata. et iniuncta est nobis via ad mundum per velamen. et ideo debemus
 mentis abluti corde et corpore et fide istam inextinguibilem obsequare.
 et hoc medium ponit ibi. habentes itaq; fratres. **S**ecundum ponit ibi. volu-
 ntarie enim peccauimus nobis. debemus enim quod iam amplius non est
 aliqua hostia pro peccato quia iam oblata est et ideo multum debemus
 timere ne volutarie peccemus. **T**ertium ponit ibi. Terribilis namque est
 scilicet quod sub duobus vel tribus testibus moriebatur ille qui legem moysi
 non seruabat. multo ergo fortius in die iudicii et ignis quando visitabitur
 illud verbum. michi vindicta et ego retribuam et illud iudicabitur
 tibi dominus propter suum. punient intransgressores noue legis. **Q**uartum
 ponit ibi. Rememoramini pristinos dies. omnes scilicet quod multum debet
 perseuere in fide. quod pro ea multas tribulationes sunt passi et rapinas
 bonorum suorum. **I**n xi vero parte procedit ex obsequatore legis antiquae
 sanctitate nimia et ex contemptu seniorum exemplari vita que in se
 ma reuerentia est habenda propter sanctissimos patres qui ipsa ob-
 seruauerunt. sed illi iidem patres magis effecti sunt et potius iusti-
 ficati ex hoc quod ambulauerunt in fide ihesu christi. quam ex hoc quod
 legem seruauerunt. igitur fidei exemplo ipsorum est potius adhe-
 rendum quam legi. **D**urat autem haec ratio a principio capituli xi.
 ubi scribit. **N**on enim accessistis ad tractabilem et accessibilem
 ignem. **C**irca rationem istam primo discrimine fidem ponit mi-
 norum scilicet quod omnes patres sancti placuerunt deo ex hoc quod
 ambulauerunt per fidem. et hoc facit a principio undecimi capituli.
Est autem fides. **D**emum vero minorem istam probat et deducit
 per patres qui fuerunt ante legem. utpote per abel. enoch. et noe.
 abraham. isaac. et iacob. et ioseph. **O**stendens quod isti septem am-
 bulauerunt per fidem. **E**t per eandem solum placuerunt deo.
Et hoc facit ab illo loco. **F**ide namque intelligimus aprata esse secula

u^obo dei. usq; ad locū ubi scribit. fide moises nat^o occultatus ē
mēib; .iij. patēt at p^oncule .vii. i p^odrā dōcōne. f. nūm .viii. p^om
Deinde u^o eandē minorem dēducit in moise legillatore et in
hijs que acciderūt tpe legis date sub moise z iohue. et hoc facit
ab illo loco. Fide moises natus. usq; ibi. et quid ad hec dicam.
deficiet em̄ me temp^o. Deinde u^o p modū sūme z epilogi dē
ducit idē in iudicib; z p^ophib; qui fuerunt post datam legē. et
hoc a p^odicto loco. et quid adhuc dicā. usq; ibi. Et hijs omib;
testimonio fidei p^obati inuenti sūt. ubi minorē p^obata cōcludit
Deinde u^o in p^oncipio cap^oit^o .xij. qd̄ incipit. **I**doq; z nos tan
tam hūtes p^opositā nubere testm̄. p^obata minore infert cōclonē
p^oncipalit̄ intentā. videlicet qd̄ dēn^o p^oseuēare in fide z cōtare p^oo
ea ac passiones sustinē exemplo xp̄i. Deinde u^o cū ait. **N**ondū
enim usq; ad sanguinē restinistis. obiurgat iudeos sup̄ mob̄
uancia huius conclois. videbant em̄ tedio affici. deficē z fatiga
ri. ex p^osecuōib; quas tolerabant p^o fide. et adducit cōt̄ eos au
toritatē sapientis. et hoc facit ab illo loco. nondū enim usq; ad
sanguinem. restinistis. usq; ibi. p^opt̄ quod remissas man^o et so
luta genua erigite. Deinde u^o modū dēscribit quo dēbeat i fide
p^oseuēare. qd̄ cum rēitudine opum z sanctitate morū. et h̄ facit
ab illo loco. p^opt̄ quod remissas man^o. usq; ibi. **N**ō enim acces
sistis ad i^octabilem z accessibilem ignē. In pte u^o .xij. et vltima
p^ocedit ex multiplici appiōne miranda z stupēa que facta le
git. quando lex fuit data. **V**nde arguit sic. **L**ex antiqua hūta fuit
in sūma rēuēcia z studiose debuīt obfuarī p^opt̄ signa z mirabi
lia que fuerunt in ip̄a legis dōcōne. que ponunt in exo. capitulo
xix. s; multo excellēcōra z nobilioza sunt illa que cōtēnerūt in
lege noua. s; noua lex z fides xp̄i diligēcius obfuauda est et re
uerenci^o suscipienda. **C**urat aut̄ ista dēductio ab illo loco. non
enim accessistis ad i^octabilem. usq; in fine epl̄e toci^o. **V**bi p^omo
uolens p^obare minorē narrat mirabilia que cōtingerūt in legis
dōcōne. et h̄ facit in p^oncipio. **N**ō enim accessistis. usq; s; accessistis
ad hon mōtem. et ciuitatē dei uiuentis. Deinde uero ostendit
melioza esse z excelencioza que concurrerunt in legis noue da
tione z fidei p^omulgatione. **E**t quia hoc facit ab illo loco. **S**ed

accessistis. vsq; ibi. si enim illi non effugerunt. **D**einde vero ex minore
 probata ratio deducit dicens. quod si antiqua lege non obsequantes penam non
 effugerunt. multo magis effugiet qui fide non recipiunt. et deum de celo
 vocantem contemnunt. et hoc fecit ab illo loco. si enim non effugerunt. vsq;
 in finem capite. **D**einde vero in principio. xii. capituli quod incipit.
Itaque regnum immobile suscipientes. ponit deus istius rationis et totius
 epistole que iam probata est per xii. rationes. videlicet quod in fide christi imobilitas
 standum est et cum omni metu et reuerentia. et hoc fecit ab illo loco. **C**ari-
 tas fraternitatis maneat in vobis. **D**einde vero a predicto loco. caritas
 fraternitatis. vsq; ibi. orate pro nobis. ponit. viii. circumstantias virtuo-
 las quibus debet profata conditio obsequari. qui enim vult digne pseuerare.
 vsq; in finem. deus in ea pseuerare cum. viii. virtutibus. **P**rimo cum fra-
 trina caritate. et hoc docet ibi. caritas fraternitatis etc. **S**ecunda vero in eterna
 pietate. et hoc docet ibi. memoretur victorum tanquam simul victi
Tertio cum perfecta castitate. et hoc docet ibi. honorabile coniugium et
 thorus immaculatus. **Q**uarto cum sufficiencia et contenta paupertate. et
 hoc docet ibi. sint mores sine auaricia contenti personis. **Q**uinto vero
 cum sincera veritate et stabilitate in orthodoxa fide. ceteris omnibus
 doctrinis alijs pugnans. et hoc docet ibi. memoretur propositorum
 priorum. **S**exto ab abstinentia ab escis carnalibus et sobrietate. et hoc fecit
 ibi. optimum est enim gratia stabilire cor. **S**eptimo cum oblatione deuota
 et hostiarum puritate. hostiarum quidem laudis. beneficencie munitionis
 et hoc docet ibi. pro ipsum que offeramus hostiam laudis. **O**ctavo cum
 obedientia et humilitate. et hoc docet ibi. obedite propositis vestris. po-
 stremo epistolam aperit et hinc in. v. **P**rimo in sui recommendacione.
 recommendat namque se orationibus eorum. et hoc facit ibi. orate pro no-
 bis. **S**ecundo in sui deprecatione pro ipsis. **O**bscruit enim deum ut appetat
 voluntates eorum ad bonum. et hoc fecit ibi. **D**eus autem pacis. **T**ertio
 vero in sui excusacione et hoc enim quod non erat apostolus eorum. si gentium po-
 tuissent forsitan indigni et presumptuosi alicui imputare quod eis penitentem
 epistolam destitisset. et ideo excusat se ibi. **N**ego autem vos fratres ut suffera-
 tis verbum veritatis verbum solacii. **Q**uarto in timothei laudis epistole re-
 commendacione. recommendat enim eum tanquam eorum discipulum ibi. cognosci-
 te fratres nostrum timotheum. **Q**uinto in mutua salutacione et gratie imploracione
 ibi. salutate omnes propositos vestros. **S**alutat vos omnes fratres gratia cum o-

bus vobis amen. et in hoc finit liber. xiiii epistolarum pauli ap^{li}
gencium.

Confio libri actuū ap^{lorum}.

Qunc accedit liber actuū ap^{lorum}. et intendit vnam cō
clusionē hanc scz q^d ecclia p^{mi}itiua z fides ihesu xpi mi
raculose itrouit in orbem. et p^o spū sanctum. nō p^o hu
manā idultriā aut p^o humanū modū. et ad hāc cōclom talē ra
tionem inducē intendit. Illa cōggatio q^d fuit mirabili modo per
spū sanctū corroborata. Demde vō post corroboratōne p^o
eundē spū sibi multiplicata. demde post mltiplicatōne p^o eundē
spū. s. disseiata. demde post disseminatōne p^o eundē spū mitū
lata. Demde vō p^o mitulationē a iudeis in vniūsas gentes p^o
eundem spū sanctū inlata z inlportata. Et in omnib^o p^o eundē
spū sanctū a cunctis volentibus eam extingūē mirabilitē libe
rata. illa inq^z cōggatio maifestū est q^d fuit p^o spū sanctū in or
bem introducta. et p^o consequens in ea est pseuerādū tanq^z in
secta dei vera z salutari. s. talis est z fuit cōggatō fidelū in ecclē
sia xpi g^o ipa fuit introducta p^o spū sanctum z p^o consequens
in ea ē pseuerādū tamq^z in secta salutari z vera. nimorem g^o
ist^o rōnis intendit lucas inducē z pbare in toto libro disticte
quidē quantū ad illas. v. ptes de corroboratōne z corrobora
te multiplicatōne z multiplicare disseminatōne. p^omixim autē
et cōiunctim quantū ad. vi. pte delibacōne z custoditōe. nā in
ipsa multiplicatōne z in ipsa disseminatōne. et in omnib^o alijs
ōndit ipam fuisse a spū sancto p^osuatā de manu p^osecutor^o. et s^z
hoc lib^o iste diuidit in. v. partes p^oncipales. In p^oma namq^z p^o
spū sanctū mirabili modo corroborata z durat ps ista p^o totū
. i. c. et. ij. vsq^z ad locū vbi scptū ē. hjs auditis ap^octi sūt corde
Circa corroboratōne at istā sic p^ocedit q^d p^omo o^ondit q^dlit fuit a
xpo r^o p^omissa. et h^o fāt a p^oncipio vbi cōnuat lucas lib^o istū cū
libro euāgelij sui dicens. p^omū s^omonē feci de oib^o. o theophile z
postea quescens p^ocepit eis ab ihero. ne dis. s. expec. p^omissionēz
p^oris. q^d vos habitzabim^o spū sancto nō p^o mltos hos dies. Et
demde cōcludēs. accipietis v^oitutē spūs sancti sup^oueiētis in vos.
Secdo vō ostēdit de ista roboratōne qualit fuit inchoata p^o ocu

larē aspēctū ascensionis dñi ihu in celū. et p attestacōnem duoz
 virorū quī apparuerūt induti albis duozū scz angeloz. ex hīs
 em̄ fuit illa cōgatio cōfirmata. et hoc facit ab illo loco. et cū hoc
 dixisset videntibz illis eleuat⁹. usqz ibi. et cum introissent in cena
 culū. Tertio vō ostendit de ipa cōgatione q̄ erat corroboran
 da q̄lit fuit in loco idoneo collocata ⁊ adunata. et hoc facit ab il
 lo loco. et cū introisset in cenaculū. usqz ibi. In diebz illē exurgēs
 petr⁹. Quarto vō ostendit de illa cōgatione q̄lit fuit remte gta. fū
 erat em̄ trūcata p mortē ⁊ suspēdū iude pditoris ⁊ p ipius p
 uaricacōnē. fuitqz rinte gta p mathie electionē ⁊ substitucōnē.
 et hoc facit ab illo loco. in diebus illis exurgēs petr⁹ in medio
 firmi dixit. usqz in finem p̄mi. c. Quinto vō ostendit q̄lit ipa robo
 ratio fuit p̄fē cōfirmata in die p̄fē. p aduentū spūs sancti. Et h
 facit in p̄ncipio capituli. ij. et cū cōplerent dies p̄fē costes. usqz
 ad locū ubi sēbit. Stupebant aut omēs ⁊ mirabant. Sexto vō
 ostendit q̄lit in hoc casu fuit p̄dicta cōgatio impugna aliquibus
 irridentibz ⁊ dicentibz quia musto pleni sunt. Et hoc facit a p̄e
 dicto loco. Stupebant aut omēs. usqz ibi. Stans aut petr⁹. Septio
 vō ostendit q̄lit ab ipūgōe p̄dicta p ipz. s. existit libata. qz petr⁹
 replet⁹ spū sancto calūpnia iposita de ebetate repulit p p̄phat
 adducens. iij. auctates. Primā quidē ioel ibi. S; hoc est qd dēz
 est p ioelem p̄phat. et erit in nouissimis diebus zc. p qm̄ pro
 pbat p̄phatam fuisse spūs. s. missionem. Scdā vō dauid ibi
 dauid em̄ dicit p̄uidebam dñm corā me zc. p quā pbat r̄furcō
 nem domū fuisse p̄phatam. Terciam vō eiusdē dauid. non em̄
 dauid ascendit in celū. dixit aut ipē dñs dño meo p qm̄ pbat
 ascensionē ihesu in celū. et ei⁹ dñationē p totū mundū fuisse p
 p̄phetatā. Durat aut p̄ns p̄dicta ab illo loco. stās aut petr⁹. usqz
 ibi. hīs auditis cōpūcti sunt corde. et sic p̄bauit euidentē a libri
 p̄ncipio. usqz ad illū locū. qz cōgatio fidelū p̄nitia fuit p spūm
 sanctū miraculose corroborata. In scda vō p̄e p̄ncipali q̄ incipit.
 hīs auditis cōpūcti s̄ corde. et durat p. iij. c. seq̄ntia. usqz ad. vi.
 exclusiue. probat. secundam partem minoris scilicet. qz dicta
 congregatio post sui corroboracionem p spūm sc̄m fuit multi
 plicata. ubi dñerādū qz poit. iij. multiplicacōs fidelū i iherl̄m sc̄s

Prīmā quidam sū milia psonarū. scđam vō. v. milia. tciā
autē sub numero mēto q̄si innuabiliū. Fecit autē spūs sanctus
has tres multiplicacōes. Prīmā quidē mīnīstīo pet̄ adūcto
sibi toto ap̄ozū col̄gio. et hāc scribit lucas ab illo loco. hīs au
ditis conpuncti sunt corde. et dixerunt ad pet̄. et ad reliquos
ap̄ostolos. usq; ad finem capituli secūdi. et in hac multiplicati
one p̄mo narrat pet̄ s̄monem ⁊ p̄dicacōnem ibi. penitentiā agi
te ⁊ baptizē vnus q̄s q; v̄m. Deinde tūm milia psonarū opun
ctiōnem ⁊ conctiōnem ibi. Qui ḡ recepunt s̄mones ep̄. Deinde
vō miraculosam confirmacōnem ibi. Multa quoq; signa ⁊ p
dīgia p ap̄los in iherl̄m fiebant. Deinde narrat conūsorū ad
xpm deuotam ⁊ sanctā conūsatōnem ibi. Omnes etiā qui t̄ce
bant erant pit̄. et vltimo concludit s̄mā multiplicacōnem. ostē
des q; erat in continuo augmento ibi. ⁊ minus autē angebat q;
salū fiebant cotidie. Scđam vō multiplicacōnem fecit sp̄it̄
sanct̄ mīnīstīo pet̄ adūcto sibi ap̄lo sp̄cialiter condilectio
videlicet iohanne. et narrat lucas multiplicacōnem istam ⁊ in
īpā multiplicacōne libatōnem p sp̄itū sibi factam. a p̄ncipio
tciī capituli. usq; ad illū locū quinti. p man̄ autē ap̄ozū fiebat
signa ⁊ prodīgia multa in plebe. Narrat namq; p̄mo qdā s̄m
p̄digiosū qd fuit causa istī multiplicacōnis. videlicet cōsolida
cōnem claudi. qui sedebat ad sponsam portam templi. Et h̄c
a p̄ncipio tciī capituli. pet̄ ⁊ iohannes ascendebant. vsq; ibi.
videns autē petrus respondit ad ppl̄m. Secundo vō narrat effi
car v̄bum ⁊ eloquiū v̄tuosū qd p̄tulit facto p̄dicto miraclo
p̄plo vnūso. et hoc facit a p̄dicto loco. Videns autē pet̄ vsq;
in finem capituli tciī. Tertio vō narrat incarcerationē pet̄ ⁊ io
hannis et ea non obstante conūsorū ad xpm numer̄ copiosū.
et hoc facit a p̄ncipio quarti capituli. Loquentib; illis ad populū
Quarto vō narrat libatōnis modū gloriosū ab illo loco. F̄m
est autē in c̄smū. usq; ibi. dimissi autē venerunt ad suos. Quinto
vō narrat sup p̄dicta libatōne gaudiū viscosū ⁊ p̄fectū conti
nuū c̄denciū in xpo. p omnia v̄tuosū. ita vt omnia que posside
rent reddēnt ⁊ ponerent ante pedes ap̄ozū. et hoc facit ab illo
loco. dimissi autē venerūt ad suos. vsq; in finem capituli quarti.

Sexto vō narrat cuiusdā libatōnis alius non quē a corpali icar
 ceratōe. s̄ potius a spūali simlātōne p modū luminosū p mortē
 ananie ⁊ saphire vxoris sue q̄ voluerūt spm̄ sc̄m decipe ⁊ in
 ecclia simulationē ipōsiq; inducē. Et hoc facit a p̄ncipio capitli
 p̄mi. vir at̄ quōdā noīe ananias vsq; ibi. p man⁹ aut̄ ap̄lorū. Ter
 tiā aut̄ multiplicationē fecit spūs. s̄. ministio petri. adiūcto sibi
 rurū ap̄lorū toto colliō. et hāc narrat lucas ab illo loco. p ma
 nus aut̄ ap̄lorū fiebāt signa. vsq; in finē. v. capitli. Nam p̄mo
 ponit mltiplicatōnem fidelū p multiplex p̄digū qd̄ p ap̄los
 fiebant ⁊ maxime ad pet̄ vmbzā ⁊ occū. Deinde vō narrat
 p̄secutionem suscitātā ex zelo saduceorū ⁊ reclusionē ap̄lorū
 in carce ibi. Angelus aut̄ domi p noctem ap̄ies ianuas. Deinde
 vō ponit disputatōnis conflictū int̄ ap̄los ⁊ p̄ncipem sac̄co
 n̄i ibi. Adueniens aut̄em quidam annūciatū eum. Deinde
 vō narrat diffinitionem ⁊ sententiam latam ore gamalielis p
 ip̄is ap̄lis p spūs. s̄. distmctū in quo fuit completa ip̄orū libatō
 et hoc facit ibi. surgens aut̄ quidam in consilio. vsq; in finē ca
 pitli. In ecclia vō pte p̄ncipali que incipit in p̄ncipio. vi. capitli.
 vbi scribit̄. ēscēte aut̄ nūo discipulorū. Et durat vsq; ad illū lo
 cum vbi scribit̄. illi quidē qui disp̄si fuerant. pbat lucas minore
 quantū ad p̄tem eccliam. videlicet q̄ congregatio p̄mitua fuit fid
 liū p sp̄ritū sc̄z post multiplicatōnem factam in iher̄m eccliaq; q̄
 diffusa p iudeam ⁊ samariam sicut p̄cepit dominus ap̄lis. di
 cens. Eritis michi testes in iher̄m ⁊ in omni iudea ⁊ samaria. p
 cedit aut̄em circa istam disseminationem lucas in hunc modū
 quia p̄mo tangit ip̄ius occasionem ⁊ motiū videlicet stepha
 ni mortem ⁊ martiriū. et hanc narrat capitulo. vi. ⁊. vii. Nec ei
 mors suscitauit i ecclia que erat ierosolis timorem magnū et
 p̄secutioem p̄t̄ quem omnes discipuli p̄t̄ ap̄los sūt disp̄si.
 illi aut̄ sic disp̄si disseminauerūt circumquaq; vitatē fidei. Et h̄
 est quod concludit̄ a p̄ncipio capituli vbi scribit̄. Saulus aut̄
 erat cōsenciēs vsq; ibi. philipp⁹ aut̄ descendes in ciuitatē sama
 rie. Secundo vō narrat hui⁹ disseminationem miraculosū modū
 et p̄cessū et. ostendit q̄ hanc disseminationem fecit p̄mo phi
 lippus quia erat vnus ab ap̄lis int̄ octo p̄mos diaconos eccl̄s

et constituitur. et hoc facit ab illo loco. Philippus autem descendens
vsq; ibi. Cum autem audissent apostoli. Tercio vero narrat qualiter disse-
minationem hanc magnam fecerunt iohannes et petrus ibi. cum autem au-
dissent apostoli qui erant ierosolimis. Quarto vero narrat qualiter ad dis-
seminationem ulterius processit philippus ibi. Angelus autem domi-
locutus est ad philippum. vsq; in fine capituli octavi. Quinto nar-
rat qualiter disseminationem hanc fecit paulus ad fidem miraculose co-
uersus a principio nomi capituli ubi scribit. Saulus ad hoc spiritus mi-
natus. vsq; vltimum medium capituli eiusdem ubi scribit. Factum est autem dum
petrus intraret. vniuersos. Sexto item redit ad narrandum qualiter
hanc disseminationem fecit apostolorum principum et primus petrus. scilicet
et hoc inter iudeos ab illo loco. Factum est autem ut petrus. vsq; ad
fine capituli nomi. ubi duo miracula ponit scilicet curacionem palati-
ci enee et suscitacionem thabite mortue. Septimo narrat qualiter
disseminationem hanc fecit petrus inter gentiles et paganos. agentem
de cornelio et de illis qui conuersi sunt cum eo ad predicacionem petri. et hoc
facit per totum capitulum. x. Octauo narrat qualiter disseminationem istam
sustinuit et defendit petrus contra iudeos qui illam reprehendebant.
Et hoc facit a principio. xi. capituli. audierunt autem apostoli et fratres. vsq;
ad locum ubi scribit. illi autem qui dispersi erant a tribulacione. In. iiii.
vno parte principali que incipit a loco prefato. illi quidem qui dispersi
erant. et protendit vsq; in fine capi. sequentis. probat autem lucas mi-
norum quantum ad quartam partem videlicet quod fidelium congregatio pri-
mativa post sui disseminationem fuit per spiritum sanctum digne intitu-
lata. Non enim habebant fideles nomen proprium et adignum. sed appellabantur disci-
puli in antiochia donec per disseminationem multiplicem ibi factam dei fuerint
christiani. Unde meruit illa ciuitas romae multitudinis fidelium ac-
sanctitatis deuotionis et pietatis eorum imponere eadem hoc no-
men sanctissimum et famosum. et hoc lucas ostendit a loco predicto.
illi quidem. vsq; in finem. xi. capituli. Deinde narrat qualiter post
hanc intitulationem in morte iacobi et in incarceratione petri he-
rodes christianitati intulit persecutionem. et hoc facit a principio. ca. xii.
eodem autem tempore in herodes. vsq; ibi. Cum autem perducatur
autem predictus. vsq; ibi. herodes autem cum requisisset eum. Deinde nar-

rat iustā dei pūitionē ⁊ mortem illatā herodī p̄ptē mortē iacobi
 et in carcerationem pet. et p̄ptē supbiam cordis sui a loco p̄dō
 herodes at̄ cum req̄sisset eū usq; ibi. v̄bum aut̄ domini. **V**ltimo
 redit ad narrationē illi⁹ intitulati collegij xp̄iani ab illo loco. v̄
 bum aut̄ domini. vsq; in finem capituli. In. v. v̄o parte p̄ncipa
 li que incipit in p̄ncipio capituli. xiiij. Erant autē in eccl̄ia q̄ erat ā
 nochie. **E**t durat vsq; i finē libri p. xvi. capitula. p̄bat lucas mi
 nozem quantū ad quintam ptem. videlicet qualit̄ illa congre
 gatio iam intitulata. fuit p̄ sp̄m̄ sanctum̄ inslata ⁊ insportata a
 iudeis in gentes ne remanēt artata ad vnā nationē et vnū
 israheliticū pplm̄. s; potius diffunderet̄ in omnes gētes p̄ vni
 uersum mundum. et qz istius insportationis potissimus ministr̄
 fuit beatissim⁹ paulus sicut ipse testat̄ ad ro. xi. q̄ndū gēcium
 sum ap̄ls ministeriū meū honorificabo. et ad galathas secūdo
Qui opatus est petro in ap̄latū eccl̄iasticū. opat⁹ est ⁊ michi i
 ter gentes. et ipse solus dixit iudeis. vobis optebat p̄num lo
 qui v̄bum dei. s; quoniā repellitis illud. ecce cōtinuatur ad gētes
 fuit igit̄ hui⁹ inslacionis ministr̄ ⁊ ap̄ls extitit paul⁹. idēto ab illo
 loco vsq; in finē libri agit̄ de actib; pauli. et p̄mo narrat lucas
 qualit̄ paulus ⁊ barnabas ad apostolatū gencū sunt vocati. et
 p̄ spiritū sanctum̄ electi. et hoc in p̄ncipio capituli. xiiij. secūdo
 v̄o ibi. et ipi quidē missi a spiritu sancto. narrat qualit̄ iunctū
 officiū sunt diligent̄ executi. **A**d vidēdum aut̄ procesū libri ab
 illo loco et ipi quidē missi a sp̄u sancto usq; in finem. **S**ciedum
 qz narrat lucas septē viagia p̄gnaciones atq; itinera ⁊ discūs
 quos fecit pro gencū cōuisione ad fidem ihesu xp̄i. **P**rimū
 nāq; fecit ad plātandū ⁊ scificandū fidem in gētib; viciniorib;
 v̄pote in cipro ⁊ p̄comio. lissris ⁊ alijs regionib; c̄ca antiochia;
 situatis. et hunc discursū narrat lucas p̄ capitlū. xiiij. ⁊. iij. iclu
 siue. in quib; explicat regiones ⁊ loca p̄ que p̄dicauerunt pau
 lus ⁊ barnabas ex quo egressi sunt de antiochia donec redirēt
 ad ip̄m. **S**ecūdū v̄o viagiū fecit paul⁹ ap̄ls ad defendendū et
 manutenendū in libertate fidem xp̄i iam plantatā in gentib; qz
 aliq; ex iudeis credentib; nitebant̄ in fuitute redigē. asserentes
 qz optebat gentiles ad fidem xp̄i cōuisos circumcidi ⁊ cēmōias

legis obſuare. et alii non poterant ſaluū fieri. quibus reſiſtens paulus pro iſta libertate acceſſit ad p̄mum cōſiliū generale ſup iſta queſtione iheroſolimis. cōngata auctoritate petri ⁊ iacobi et hunc diſcurſū narrat lucas. et qualiſ paulus obtinuit p̄ capi tulum. xv. vſq; ad locum ubi ſcribit circa finem. poſt aliq̄ſdam dies dixit ad barnabam paulus. reuertentes viſitemus fratres. Ter cium: v̄o viagium fecit ap̄ls ad plantandum fidem in gentib; magis diſtantib;. v̄r̄pote in macedoniam ⁊ greciam. et hunc diſcurſū narrat lucas a loco p̄ſato. poſt aliq̄d autē dies. vſq; p̄pe finem capituli octauū. ubi ſcribit. Et factū in aliquanto tē pore p̄fcus eſt. Narrat enim p̄mo quem aſſumpſit in ſociū. quoniam quendam gentilem fidelem nomine thimotheū que dimiſerat ei barnabas qui cōſueuerat ire ſecum. et hoc ſcit vſq; ibi. Tranſeunte autē frigiā. Deinde narrat qualiſ p̄hibitus eſt p̄ ſp̄m ſanctū ne p̄dicaret in aſia ⁊ bitinia. ſ; traſſeret ad mag num: diſtante locū. videlicet ad regnum macedonū. et hoc facit vſq; ibi. Nauigantes autē a troade. Deinde v̄o narrat qualiſ p̄ dicauit in quatuor locis p̄ncipalib; illi⁹ regionis. Primo q̄de; philippenſib;. et hoc facit a loco illo. Nauigantes. vſq; in finem capituli. xvi. Secundo v̄o qualiſ p̄dicauit iheroſolonicenſib;. et ſ; narrat a p̄ncipio. xvij. capituli. vſq; ad locum ubi ſcribit. pau lus autē cum atheniſ eos expectaret. Tertio narrat qualiſ p̄di cauit athenienſib;. et hoc facit ab illo loco. Paulus autem. vſq; ad finem capituli p̄dicti. Quarto qualiſ p̄dicauit corinthiſ ⁊ hoc facit a p̄ncipio. xvij. capituli. Poſt hoc egreſſus ab atheniſ vſq; ibi. Paul⁹ v̄o cum adhuc ſuſtinuiſſet. Vltimo v̄o narrat qualiſ t̄cio viagio cōſumato antiochiam eſt egreſſus. et ſ; facit a p̄ſato loco. paulus vero cum adhuc ſuſtinuiſſet. vſq; ad lo cum ubi incipit narrare quartū viagiū ubi ſcribit. et factū ibi a liquanto temporis. Eſt autē cōſiderandū q̄ in quolibet viagio ex tribus p̄dictis incipiebat viam ⁊ iter ab antiochia ⁊ in fi ne ad antiochiam redibat. Quartum viagiū fecit paulus ap̄ls ad plantandum fidem in gentib; vicinib; a quib; p̄ius p̄o hibit⁹ erat videlicet aſianiſ. Vnde iuit ad p̄dicandum ad ephē ſum. ubi p̄mo apollo fuerat. et deinde reſſat vſus corinthū.

et hoc narrat lucas a loco prefato i fine .xviii. capituli situato. ubi
 scribitur et factu ibi aliquanto tempore profectus est. vsq; in fi
 nem .xix. capituli inclusiue. Quintu vero viaggiu fecit paulus ad
 ad confirmandu fidem plantatam in macedonibus donec ite
 ru rediret ppe ephesu. ad confirmandu etiam fidem ipsoru. vo
 cauit enim ephesios ad milletu. ubi cosolat⁹ est epos illius ec
 clefie ⁊ seniores. et hoc narrat lucas. capitulo .xx. p totu. Est aut
 sciendum q; in hijs quinq; viaggijs mlte psecuciones suscitatae
 sunt contra paulu. a quibus narrat lucas eum fuisse p spm scdm
 libatum vt hic semp probet in estalarit et omixtim sexta ps mi
 ris quam in toto libro intendit. Sextum viaggiu fecit paulus v
 sus iherlm ad toleradu p fide qm plantauerat ⁊ portauerat in
 gentibus. ex hoc enim odiosus erat iudeis. Et hoc narrat lucas
 a .xxi. capitulo vsq; ad .xxvii. exclusiue p sex capitla. Nam in .xxj.
 narrat q; qmuis esset p pphas phibitus. nichilomin⁹ ascendit
 iherosolimam ubi exiit capt⁹. In .xxij. vo capitulo narrat qua
 lit iam captus iudeoru pplm fuit allocutus pmittente tribuno
 et qualiter fuit a flagellis libatus. quia prestat⁹ est q; esset eius
 romanus. In capitulo vo. xxij. narrat qualiter fuit in consilio co
 stitutus ubi posuit disseminacionem int⁹ saduceos ⁊ phariseos
 ppe quam fuit expeditus. narrat etiam coniuracionem .xi. viroz
 cont⁹ ipsu ppe quem fuit ad pndem in cesaream destinatus. In
 capitulo vo. xxij. narrat qualiter fuit coram pndem atterullo ora
 re quem pnceps sacerdotum ⁊ seniores adduxerunt accusat⁹. et q
 liter post suam responcionem fuit ad hec in custodia mancipa
 qmuis liba in qua p bienniu stetit. In .xxv. capitulo narrat qli
 ter p⁹ bienniu festus ptes qui felici succedat. velle eum iudeis
 idere appellauit ad cesarem et qualiter coram herode festus iqui
 fuit an deberet ad augustum destinari vincit cum non esset
 de aliquo notabili crimine accusat⁹. In capitulo vo. xxvi. narrat
 qualiter coram rege agrippa predicauit fide xpi ⁊ excusauit se de
 ipostis a iudeis. et qualiter adiudicauit agrippa q; erat omnio hic
 innocens. nisi appellat⁹ ad cesarem dimittendus. Septimu aute
 viaggiu ⁊ vltimu fecit ad plantandu fidem in gentibus nobi
 lioribus ⁊ excellentioribus videlicet romanis et hoc narrat lucas

a. xxvij. capitulovs q; in finem libri p capitula duo scz. xxvij. et
xxviii. in quibus eniat ciuitates ⁊ portus p quos transferunt
nauigando a cesaria vs q; romam. hec p se patent. Est aut scien
dum q; hic innuit lucas octauū viagium quod credit paulus
apls fecisse ad plantandū fidē in hispania in occidentalibus pt
bus. de quo ipsemet loquit ad ro. xv. dicens. ex multis iam pce
dentib; annis spo. cum in hispaniam pficiscar vidē vos. vnde
et in narbona dicit reliquisse sergiū paulum archiep̄n. cum de
hispania rediret. hoc aut viagium innuit lucas eū fecisse in vl
timo vñculo huius libri cum ait q; mansit toto biennio in cō
ductu suo. constat aut q; iste fuit quart⁹ annus neronis. Nam
in secundo anno eius duct⁹ est romam ad cesarem ad quē ap
pellauerat. et sic duob; annis ab eodē pmissus est sub litera cri
stodia in conductu p̄po p̄dicare. impauit at nero p̄dict⁹. xiiij.
annis. et vltimo anno petrus ⁊ paulus in fecti sunt ab eodē
Cum igit lucas testet paulū p̄dicasse biēnio rome. innuit q; p
ix. aut. x. annos sequentes profectus est ad p̄dicandū ea ibi. et
ideo rationabiliter conuincit q; p̄dicauit in ptib; occidentalibus
Et in hoc lib actuum ap̄loy fmit.

¶ Diuisio libri. vij. canonicarū.
QUic accedit lib. vij. canonicarū quū edit⁹ est a quatuor
aplis. iacobo scz quantū ad vnam eplam. petro quantū
ad duas. iohanne quantū ad. iij. iuda quantū ad vnam
Intendunt aut omnes isti apli vnam conclusionem. videlicet
xp̄i eccliam ⁊ quēlibet fidelē informare resp̄cu agendorū ⁊ cōten
torum. Diuidit aut lib iste i quatuor ptes p̄ncipales s̄m nune
rū quatuor sc̄tencium. Prima namq; canonica iacobi apli est
informatiua resp̄cu moralū v̄tutū quantum ad omnē statū in
generalī. Secūda vō ps que continet duas canonicas b̄i petri
ap̄l est informatiua respectu moralū v̄tutū. s̄. diuersū tēp⁹ et
statū p̄uidēdo cuilibet in sp̄ali. Tercō q; continet. iij. canonicas io
hannis est informatiua respectu theologiarū v̄tutū. scz fidei
sp̄ei ⁊ caritatis modo singulari. Quarta vō pars que continet
canonicā beati iude est confirmatiua oīm p̄cedentiū ⁊ doctrine

aplozum verorum et pseudo confutativa modo vtualli ⁊ rano
 nali. Incipit ḡ canonica beati iacobi ap̄li. et p̄mittit salutacō se
 cūdu modum eplare. unde ⁊ introducitur p̄sonam salutante di
 cens. iacobi. et p̄sonam instigante ad scribendū subdens. dei et
 donimi n̄ri ih̄sū xp̄i. cuius amor ⁊ obsequium ad scribendum
 excitabat. Et cetū salutatū subdens. duodecim t̄bub̄ q̄ sūt in dī
 sp̄sione et bonum optatū cōcludens salutē. Tunc sequit̄ p̄secu
 tio ⁊ narracō ibi. **O**mne gaudiū existimate fr̄es. Et diuidit̄ in
 xx. pres̄ fm̄. xx. doctr̄ias morales quas in p̄nti canonica beati
 iacobi ponit. **P**rimo namq̄ monet ad v̄tutē paciencie ⁊ stabi
 litatis resp̄ci adūsoꝝ. et hoc facit ab illo loco. omne gaudium.
 vsq̄ ibi. **S**i quis v̄m̄ indiget sapia. Circa v̄tutē aut̄ paciencie
 describit modū q̄ ver⁹ paciens nō solū debet sustinē imo in su
 stinendo debet gaudē. et ideo dicit. omē gaudiū existimate ⁊c.
Et describit obm̄ subdens. in temptacionibus varijs ⁊ des̄bit
 fructū ⁊ p̄f̄m̄ sub q̄dā cōcatenacōe dcludēs. sciētes q̄ p̄bacō
 fidei v̄re paciā opat̄ ⁊c. **S**ecūdo v̄o monet ad v̄tutē cōfidecie et
 fr̄at̄nitatis. **D**ocet em̄ cōfidē ⁊ firmē postulare a deo om̄ia quā
 bus homo indiḡ ⁊ in nullo hesitare de deo. Et durat h̄ doctr̄ina
 ab illo loco. **S**i quis aut̄ v̄m̄ indiget seip̄a. vsq̄ ibi. **G**loriet̄ aē
 fr̄at̄ h̄uilis̄ ēca v̄tutē aut̄ cōfidecie. docet q̄n̄ cōfidēdū. q̄ in t̄pe
 indigencie. tūc em̄ de⁹ assistit. et ideo p̄mittit. **S**i q̄s v̄m̄ indiḡ
 sapiencia. vel alio dono. **D**einde docet in quo solo est cōfidēdū
 q̄ in illo quū est fons affluencie videlicet in solo deo. unde sub
 dit. **P**ostulet a deo. **E**t ponit. v. racōnes quare in solo deo confi
 dendū est t̄pe indigencie. **N**ā q̄ dat faciliē. sufficit em̄ q̄ homo
 postulet. et q̄ dat cōmuniē. unde subdit. q̄ dat oib̄ et q̄ liberalit̄
 v̄n̄ addit affluēt et q̄ curialit̄. v̄n̄ subdit. et nō ipperat. et q̄ i
 fallibilit̄ v̄n̄ addit. et dabit̄ ei q̄i dicēt nullū fallit neq̄ frustra. de
 inde docet quō ē cōfidēdū q̄ si accedat ad deū cū firmitate ⁊ do
 no adhēcie. v̄n̄ s̄bdit postulet aē a dō i fide nichil hesitans. et ad
 ducit ad p̄bandū istū modū exēplū nate. Itz q̄ em̄ hesitat simil̄
 est fluctū maris ⁊ v̄bū sc̄pt̄e ibi. v̄ir dixit aīo in cōstās est ⁊c.
Tertio v̄o monet ad v̄tutē eq̄nimitatis q̄ multū paciē vicinat̄
 non tamē est eadem. **N**am paciā respicit solū adūsa. eq̄nimitas

a ut respicit tam prospera q̄ aduersa. Est enim equimitas qui in q̄
lance recte rationis consistit. ut nec extollat in prosperis nec deiciat
in aduersis. s̄ ad modum boni quadrati quem p̄bs dicit in primo
ethicorum. et boni tetragonis sine vitupio in quocumque latere pla
ne cadit. vñ et ad dicendum d̄m̄ e. ij. reg. xiiii. q̄ sic angelus d̄ni c̄t
q̄ nec maledictione nec benedictione mouet. Durat autem ista do
ctrina de equimitate ab illo loco. gloriatur autem frat̄ humilis. vsq̄
ibi. b̄s vir q̄ suffert t̄ptationē. ita v̄t̄tē at̄ istaz d̄ scribit̄ s̄m̄
actū q̄ e in prosperis nō erigi. cū dicit. gl̄et̄ v̄t̄tē frat̄ humilis in exalta
tione sua. et s̄m̄ actū q̄ e in aduersis nō deici cū subdit. Diues autē
in humilitate sua. et rōnē v̄t̄tē q̄ subdit̄ ibi. quia sic flos femi trāsi
bit. vbi quādā similitudinē assumit. et deinde ad p̄positū adaptat
et iducit̄ ibi. Ita et diues in itinētibz suis marcescit. Quarto mo
net ad v̄t̄tē pudicitie et castitatis. Vnde docet t̄ptationes car
nis cū magna fortitudine et resistētia sustinē. Durat autē h̄ docē
na ab illo loco. b̄s vir q̄ suffert t̄ptationē. vsq̄ ibi. fr̄es mei di
lectissimi. Circa v̄t̄tē autē istā sic p̄cedit q̄ p̄mo ostēdit̄ ip̄am
esse maximū meriti dicens. H̄c vir qui suffert t̄ptationē. resistē
do sc̄z concupiscētijs. qm̄ cū p̄bat̄ fuerit accipiet coronā vite.
Deinde v̄o respondet cuidam dubitationi que posset suboriri.
posset enim aliq̄s credē q̄ dixerat q̄ resistē t̄ptationi e p̄batō
hominis quidē vt recipiat coronaz vite q̄ de⁹ immutet̄ h̄m̄
t̄ptationes carnis. qd̄ remouēs dicit q̄ cum talis t̄ptatō ma
la sit. de⁹ neminem temptat de p̄c̄o carnis. s̄ vnusquisq̄ a p̄
pria concupiscētia temptat. et hoc ibi. Nemo cum temptat. De
inde ostendit hanc v̄t̄tē in ceteras esse singularit̄ et p̄ci
pue donū dei sicut et sapiens ait. Non possum esse continēs nisi
deus det. Et hoc facit̄ ibi. Omne datum optimū et omne donū
p̄fectū defursū est. Deinde vero probat̄ istud ex similitudine gei
toris et geniti. de⁹ enim generat quemlibet fidelem p̄ v̄bū v̄t̄tatis
n̄ illud iohannis p̄mo. dedit eis potestatem filios dei fieri. geni
tus autē debet assimilari genitori. Cum igitur de⁹ mund⁹ et sanct⁹ sit
s̄m̄ illud. sancti estote quonia ego sanct⁹ sum. argumentū e q̄
in nobis ipse mittat mundiciā et castitatē. et hoc facit̄ ibi. volun
tarie enim genuit nos. et forte ab illo loco. omne datum optimū

Tercio rone veritatis crededoy. qz no vere credit h hē fide mortu
ā q nō hē ad pxim miaz. maxie ad frēm suū xpianū. et h fct ibi.
qd pdēt frēs mei. h qd dicat se fide hēre zc. **O**ctavo monz ad v
tute vigilācie z strenuitatis ibi. h dicit aliqs. et durat vs qz i fi
nē. c. ij. **T**angit. iij rōnes ppt qd d3 qlibz vigil eē m boīs actibz
strenu^o z opol^o. pma qdē qz opohtas ē pfcōnis declaratia. hē
dicit saluator a fructibz eoy agscetis eos. et hāc rōz tāgit. h dī
cet aliqs. oñdēs qz pfcō z fides bona boīs nō maifestat n ex op
ibz. **S**cđam vō qz ē pfcōis cōsumaria z opletia. Nam fides sine
opibz ociosa ē z carens suo opletio. et mducit ad h exemplū
abrahe z auctē scpte. et hoc fct ibi. vīs autē scire o. hō mams.
Tertā qz qz vō h ē pfcōis acqhtia. dispoit ei z pmet acqht
tōnē pfcōis. et h pbat exēplo raab ibi. hkt autē z raab mērit.
Quartā vō qz ē pfcōis adoznata. hē ei corp^o suat p aiām. hē et
pfcō boīs p opacōnē multiplicē vtuosā. et h facit ibi. hē ei cor
pus sine spū. **M**ono monz ad vtute tacitmitatis z rehtenacōnis
ligue. et incipit h doctna m pncipio. c. iij. nolite ples ingri fieri
frēs mei. **D**urat vs qz ppe finē ibi. qd sapiēs z discipliat^o it vol
Describit at viciū ligue z loqhtatis qntū ad sex adicōnes. ppt
qd omnis hō d3 fugē istud viciū. **O**stendit namqz pmo qd ē vī
deklaratiō p hūpōis. ex p hūpōe nā q cordis z appetitū appēcie
loqhtatis pcedit. et hoc est qd m pncipio dicit. nolite ples ma
gri fieri. **S**cđo dicit qz est viciū cōtbatm m iūionis sub dēs. qz
m multis offendim^o oñs scz vnus altm. **T**ertio ostendit qz est
viciū euacuatiū pfcōis ibi. h qd m vbo non offendit. **Q**uarto
ostendit qz ē viciū qmuis modicū qntū ad mstrm qd est ligua
tū maxiz i vtute qz introductm mltē dshūōis z tbatōis. et poit
ad h exēplū aiāle de freno eqz ibi. pē at cū freno cūducē. et exē
plū artificiale de naue z gubnaclo ibi. et ecce naues. et exēplū
natāle d modica scitilla ignis q aburit totā domū p vnā filuā. **S**ic
g lmg mag pīcula mducit. et h facit ibi. ecce quat^o ignis. **Q**ui
to oñdit qz est viciū stēnuū rbellionis. qz liguā nemo domare
pē. et h facit. oīs em natā bestiaz. **S**exto oñdit viciū stēnuū mlti
plicis offēsiōis et m deū z m pxiz. oīs qz ples loqces qz dēthūt
pxio. et si hū bndicat dō. mchil vñle sibi fciūt adducēt exēplū

de dulci aq̄ ⁊ amara q̄ nūq̄ de eodē foramie fontis emanat. Et
 de ficu ⁊ vua q̄ nō pcedūt ex eadem arbore. et h̄ fāt ibi. In ip̄a
 bñdici⁹ deū p̄rez. X. monz ad v̄tutē sapiēcie ⁊ celestis prudēcie
 ibi. q̄ sapiēs ⁊ disciplinat⁹. vsq̄ in finē. c. iij. Et p̄mo moicōz su
 ā p̄ponit de celesti sapiēcia ⁊ prudēcia dicens. Quis sapiēs ⁊ di
 scipliat⁹. Deidē vō moicōz expoit ibi. q̄ si zelū amanz. hētis. et p̄
 mo declarat q̄ sit v̄a prudēcia ⁊ vere prudēcie ḡria qz trena et
 diabolica. zelo ⁊ dēcōe plena. sc̄do ibi. q̄ at̄ defursū ē. oñdit que
 sit prudēcia celestis ⁊ v̄a. t̄cio ibi. fruct⁹ aut̄ iusticie. ocludit de
 hac sapia q̄ ē multū fructuosa. XI. monz ad v̄tutē hūilitatis ⁊
 subiacēcie. et detestat̄ elacōz ac viciū supbie. et incipit h̄ docina
 in p̄ncipio. iij. c. vñ bella ⁊ lites in vob̄ durat at̄ vsq̄ ibi. appi
 q̄nte dño i moicōe at̄ ista de v̄tute hūilitatis. detestat̄ oppositū
 viciū. s. s̄bia app̄t mala q̄ inde oriūt ⁊ i ordie ad p̄xim et i ordi
 ne ad seip̄z ⁊ in ordie ad deū. Et ex h̄ cōcludit p̄positū. et p̄ h̄ hē
 iij. p̄tes. primō nāqz oñdit q̄ in ordie ad p̄xim oriūt ex sup
 lites ⁊ bella mortis ⁊ zel⁹. sc̄do ibi. et n̄ hētis. oñdit malū qd̄ se
 q̄t in ordie ad seip̄z. nā ex supbia in corde mala d̄fidēcia. et ex
 hoc n̄ poss̄at nec r̄crit ad diuinū auxiliū app̄t p̄supcōz cordis ⁊
 si poss̄at nō accipit eo q̄ male petat. t̄cio. adulti nescitis qz ami
 cicia. oñdit malū qd̄ seq̄t in ordie ad deū. nā pullulat ex supbia
 ambicōe ⁊ vanitate odiū dei ⁊ amor h̄ secl̄i. quarto ibi. an pu
 tatis. horat̄ ad hūilitatē quod erat p̄ncipale mt̄tū. et adducit
 duplicē sc̄pt̄az. p̄mā q̄ dicit sp̄s nr̄ hūan⁹ supb⁹ ē ⁊ inflat⁹ et
 ad muūdiā puocās. sc̄daz q̄ dicit qz d̄⁹ supbis se opponit ⁊ hu
 milibz gr̄az donat. ⁊ ex h̄ ocludit p̄positū de v̄tute hūilitatis di
 cens. subiecti ḡ estote deo zc̄. pos̄ h̄ at̄ dicit qz in p̄dca docina de
 testat̄ muūdiā ⁊ monz ad benignitatē ⁊ pacē. h̄ qz iudicia oriūt ex
 supbia. meli⁹ ē vt exponat̄ sic dām ē. XII. monz ad austeritatē et
 v̄tutē p̄nie. et hoc fāt ibi. appiq̄te dño ⁊ appiq̄bit vob̄. et cōfor
 macōz p̄ qm̄ purificacō cordis ⁊ emūdacō man⁹. et ad istā mo
 net subdens. et mundate manus peccatores et piuitionem siue
 vindictam ⁊ sacrificacione. et ad hāc monet docendo vindicare
 p̄c̄m conceptum ibi. miseri estote in corde ⁊ lugete. et peccatū
 oñsū p̄ signū vanū sc̄z risū ibi. Risus vester in luctū conūtat̄. et

dinā irā et ideo subdit. ecce merces opariorū vīorū q̄ mēssuerūt
Sexto monz ad vītate castitatis et sobrietatis et repācie opposita
 vicia detestādo. s. p̄cīm gule et p̄cīm luxurie. Et icipit h̄ doctrina
 ibi. Epulati estis. vbi p̄mo detestat gulā dicens. epulati estis sup
 trā. Secūdo illd̄ qd̄ orit̄ ex gula. s. luxuriāz ibi. et in luxurijs v̄ris e
 nuistis. deide illud qd̄ orit̄ ex vtroq; videlicet ignauidā et epulaz
 ibi. enuistis corda v̄ra. deide q̄rtū qd̄ orit̄ ex hys t̄b. scz maliciā
 in viros honestos et iustos. nā tales cōsueuerūt q̄ sc̄tos hoīes
 machari. vñ subdit. in die cōcūhōis occidistis iustū. Cōueiet
 aut̄ ponit istā doctrinā de detestacōe luxurie et gule p̄ doctrināz
 in q̄ diuicias et auariciā suēat detestat̄. qm̄ illud viciū plerūq;
 seq̄t illud. **Septimo** monz ad vītutē longaitatis et pseuerācie et h̄
 rōnabilit̄. Egat nāq; de auaricia diuitū et voluptatib; eorū q̄ cō
 sueuerūt opp̄mē vīz iustū. et nūc iustos et paupes ad longai
 tatē exhortat ut expectent aduentū dei in q̄ diuitib; reddentur
 mala p̄ p̄cīs. et ip̄is bona p̄ paciā et actib; meritorijs. Et inci
 pit hęc doctrina ibi. Pacientes igit̄ estote fr̄es. Monet at̄ ad hęc
 vītutē t̄plici vīa. **Primo** nāq; p̄ q̄ndā similitudinē de agricolā ex
 pectante fructū tr̄e. scdā ibi. patientes estote qm̄ aduent̄ dñi
 app̄m̄q̄bit̄ p̄cedēdo p̄ r̄p̄missionē et p̄mittēdo cōtitudinē do
 m̄m̄ici aduent̄ et app̄m̄q̄bit̄. t̄co ibi. exemplū accipite. p̄ponē
 do sanctorū p̄cedenciū vītā et formā exemplarem. **Omnes**
 p̄ paciēciam et longaitatem ad regnū puenerunt. **XVij.** mo
 net ad vītutem religionis et late prohibēdo sibi actum cōt̄
 rium. videlicet piurium et assuefactionem iuramētī. Et incipit
 hęc doctrina ibi. Ante oīa fr̄es mei. vbi p̄mo phibet iuramē
 ti frequēciam et assuefactionē et p̄mitatem dicens. nolite iura
 re neq; p̄ celū neq; p̄ trā. **Secūdo** monet ad vbi simplicitatē
 ibi. Sit autem s̄mo vester. est. est. **Tertio** monet ad aliū actum
 religionis a iuramētō videlicet ad actum laudis et orōis ibi. rri
 stat̄ autē aliquis v̄r̄m. **Quarto** monet ad aliū actū qui est su
 scipere reuerentē et debite s̄ctm̄ maxime vicinū qd̄ est extrema
 vñctio qd̄ ip̄e sol⁹ mē alios ap̄los p̄mulgauit. et h̄ fāt ibi. In
 firmat̄ aliq̄s ex vob;. **XIX.** monz ad vītutē caritatis et mutue ai
 cici maxie sp̄ual. et h̄ facit ibi. Confitemini ḡ alterutry p̄cā v̄ra

ubi ponit monitionem de caritate et spiritali amicitia que consistit in secretoꝝ reuelatione maxime p̄coꝝ et mutua oratione. ut possint evitari p̄ca. sc̄do ibi. multū enī valet. ostendit orationē mutuā esse multē efficacīe p̄ exemplū helie p̄phe. XX. et ultio monet ad v̄tutē correptionis fratne in vltima p̄tūcula fr̄es. Si q̄s aut̄ ex vobis errauerit. et posset deduci hęc p̄tūcula ad p̄cedentē q̄z fratna correptio p̄cedit ex caritate. **¶ Prima canonica petri.**

Qunc accedit p̄ma canonica petri et. ij. que sic distinguunt. Postq̄z enī iacobus t̄ctauit de v̄tutibz moralibz in ḡnali non cōsiderata aliq̄ cōsideratione singulari p̄sone vel tēporis. Nūc beat⁹ petr⁹ in hijs duabz canonicis t̄ctat de v̄tutibz moralibz s̄m diūsos stat⁹ et t̄ps. Et in p̄ma quidē t̄ctat de v̄tutibz diūsis s̄m diūsitatē p̄sonaz. Vnde refert se ad diūsos stat⁹ in sc̄da v̄o que incipit. Nūc modo petrus s̄m diūsas condicōes t̄pales. vnde refert se ad nouissimū et finale temp⁹ ant̄xp̄i. **¶ Prima aut̄ canonica diuidit̄ in. iij. p̄tes videlicet in exordīū p̄cessū et t̄mū. siue ichoacōz. narraōz. et d̄clonē. sc̄a incipit ibi. Benedic̄t⁹ de⁹. t̄cia ibi. exordīū ḡ siue salutacō diuidit̄ in. iij. p̄tes. q̄z p̄mo introducūt salutantis p̄sona. cui⁹ exp̄mit̄ vocabl̄z. Petr⁹. Et offi cū. ap̄ls. et obsequiū ihu xp̄i. Sc̄do introducūt salutata eccl̄ia. cuius tangit̄ et̄nalis dilcō cū dicit̄. electis deo. sup̄le ab et̄no et t̄pali vocatio. ibi. aduenis. et penalis p̄p̄ssio ac p̄secutio passā. p̄ xp̄o. quia disp̄sis et localis descripcō. quia ponti et galacie et c̄. **¶ Tertio** introducūt salutacōis cā. ideo enī eos salutat q̄z sunt electi s̄m p̄sciam dei. Vnde tangit̄ aliquid electionē p̄cedens dicens. s̄m p̄sciam dei p̄ris et aliqd̄ succedens ex t̄pe. Ostendit enī eos electos ad p̄ticipacōnē flammis cū dicit̄. in sanctificacōnē spirit⁹ et ad subiugationem p̄p̄e voluntatis voluntati dei p̄ris. cū sb̄dit. inobedienciā et ad efficaciam sanguinis ac meritū passōis xp̄i cū dicit̄. et asp̄sōz sanguinis ihu xp̄i. Ex q̄bz cā et rō sufficiens colligit̄ q̄re salutāt. **¶ Quarto** introducūt salutacōis forma. optat̄ eis bonū in ordie ad deū cū ait. gr̄a vob̄. et in ordie ad mūdū in q̄ possit̄ viuē in q̄lle. cū subdit. et pax in l̄p̄licet. vel bonū pois qd̄ ē gr̄a et bonū futurū qd̄ ē pax et gl̄a. deinde seq̄t̄ narraō et p̄cess⁹ ibi. b̄ndic̄t⁹ de⁹. et h̄i duas p̄tes p̄ncipales. s̄m ma et in. gr̄a**

rü actõnē sup susceptis bñficijs a xpo. docz ei gr̃as agē de sex
 bñficijs p fidē xp̃i nob collatis. Et p̃mū q̃dē ē ablucō bap̃tis p
 q̃z r̃genēam. et de isto bñf̃cō ait. q̃ p̃. m̃iaz suā r̃genēavit nos zc.
Sc̃d̃z ē tuicō ṽtual p̃ q̃z s̃fuañ ab oī malo i p̃nti donec pueia⁹
 ad salm. et de isto s̃bdit. in vob̃ q̃ ṽtute dei custodim̃. **T**erciu
 ē p̃fessio m̃rii corp̃al p̃ q̃z p̃bam̃ z purgam̃ ac tēptam̃. et de
 isto s̃bdit. modicū si optz d̃stari. iñj. ē dilcō ṽsca p̃ q̃z copla
 m̃ z unim̃ xpo cetis gētib̃ excetatis. et de isto s̃bdit. quē cū nō
 vidētes diligitis. v. ē p̃pacō p̃phal p̃ q̃z iformam̃. ē ei mag̃ gr̃cia
 q̃ p̃m̃isit de⁹ p̃phas ad iformacōz ñraz. et de h̃ bñf̃cō s̃bdit. d̃ q̃
 salute exq̃sierūt. v. ē i p̃lectō salutaris p̃ q̃z h̃ōram̃ ec̃ pl⁹ q̃z p̃phe
 q̃ qd̃ ip̃i p̃dixerūt. p̃pletū ē in nob̃. et ip̃i laborauerūt. et nos i la
 boēs ip̃oz introiui⁹. et de h̃ bñf̃cō s̃bdit. q̃b̃ r̃uelatū ē q̃ nō si
 bi ip̃is. **S**c̃da ṽo ps p̃ncipal̃ d̃riet g̃nal ē iformacōz in m̃ozb̃ si
 ue q̃ndā ṽlez d̃cloz ex p̃cedentib̃. p̃oit ei ex tot̃ r̃ceptis bñficijs
 nos debē conari ad oēz sc̃itatē z fugē oē pctz z iñq̃tatē. et p̃oit p
 ord̃mē. vij. q̃ ad sc̃itatē z p̃f̃cōz d̃ent̃ iducē quēlibz xp̃ianū. **O**ri
 mū q̃dē iductim̃ ē st̃at⁹ q̃dē gr̃os⁹. ac si ita arguēt qm̃ ad talem
 st̃atū z ad tātā gr̃az estis vocati. **A**d. vi. ei p̃cedēcia. idē ad fu
 gā oīs malī debētis conari. et ad acq̃f̃icōnē oīs p̃f̃cōnis z oīs ṽ
 tūtis. et h̃ iductim̃ t̃agit in p̃ncipio h̃⁹ p̃tis. cū dicit p̃p̃t qd̃ suc
 c̃icti. sc̃dm̃ iductim̃ p̃oit ibi. q̃i filij obedie. et ē illud uis⁹ q̃dē ṽ
 tuos⁹. ac si ita arguēt. d̃em⁹ eē filij obedie. et ei magis pere q̃ ṽ
 vit nos z tot̃ gr̃as nob̃ fecit. s̃ ille ip̃at q̃ dicit. sc̃i eritis qm̃ ego
 sanct⁹. s̃i. s̃i s̃it ad sc̃itatem optz conari. **T**erciu iductim̃ p̃oit ibi
 et si p̃rez et illd̃ ē nex⁹ q̃dē amor⁹. ac si ita arguēt. nex⁹ z p̃por
 tio d̃et eē int̃ p̃rez z filiū. ḡ cū nos iuocam⁹ p̃rez illū q̃ p̃sonā ñ
 accipit. s̃ opa. ig̃ toto tpe ñri i colat⁹ conari d̃em⁹ a bonam d̃ula
 tionē z sc̃ta opa. **Q**uartū p̃oit ibi. sc̃ietes q̃ nō corrup̃tibilibz z
 illd̃ ē act⁹ q̃dā p̃cōsus. ac si ita arguēt q̃ nō puo p̃cio ē redēpt⁹
 nō d̃z se daē p̃ puo. s̃ q̃libz xp̃ian⁹ r̃dēpt⁹ ē nō auro vel. argi to
 aut aliq̃ corrup̃tibili p̃cio. s̃ p̃ort⁹ sang̃ne agni imactati. ḡ h̃ndō
 asp̃em̃ ad istū actū p̃cōsū q̃ xp̃s seip̃z t̃didit. vt nos redimēt a
 vana ñra d̃ulacōe. nullo modo p̃ vno puo p̃cio nos daē d̃em⁹
 nec ad p̃mā cōsulationē regd̃i d̃em⁹ s̃ ad sc̃itatē conari. **Q**uit ū

ponit ibi aias vras scificates. et est illud mod⁹ qdā speciosus
nre gñacōis. ac si ita arguet. vnaqz res suo d3 pncipio aforma
ri ⁊ modo suo gñacōis. qz ex eodē sum⁹ ⁊ nutim. s. qlibz xpian⁹
renat⁹ ē nō ex seie corruptibili. s. p vbu dei vniu. qz p vbu sacri
euāgelii qd vbu pmanz metnū. cū tūc ois caro exarescat vt fe
nū. ut dicit isaias. g. qlibz xpian⁹ d3 fugē carnē. et conari debz ad
castitatē. caritatē. et fratnitatē. et omnē scitātē. Tertiū ponit i pnci
cipio. c. ij. deponētes igit. et ē gust⁹ qdā saporos⁹ ⁊ volupt. os⁹
quē e xpian⁹ qlibz xpian⁹. ac si ita arguet. gustatio spū deficit ois
caro. s. vos xpiani estis illi qb pncipit. gustate ⁊ videte qm sua
uis est dñs. g. si gustastis qz dulcis ē. ois malicia ⁊ ois dol⁹ ⁊ si
mllatio. et vlr mūdāna dñsacō d3 nos dñsine ⁊ illas dñs de po
nē. lac qz mūdū ⁊ mūdū scitatis affuit vt in illo cscans. Sep
timū et vltim poit ibi. ad quē accedētes ⁊ ē gō⁹ qdā glōsus in q
posi⁹ ē qlibz xpian⁹. posi⁹ ē nāqz sup lapidē pncipiū viuū ihesu
xpm tāqz spūal dom⁹ ⁊ tāqz sacdos sanct⁹ q debz in domo il
la afferre deo mūdū sacficiū ⁊ acceptabile scay opacōnū. Tan
git aut ēta hūc gōdū glōsū. pmo qdē vbi fundat. qz in xpo lapi
de dicēs. ad quē accedentes lapidē viuū. scdo in q dñsistit ⁊ in q
dñsima. qz in sacdotali ordie ibi. et ipi tāqz lapides viuū supedi
ficami. iste ei ē gō⁹ ad quē euect⁹ ē qlibz xpian⁹ vt sit sacdos ⁊
tēplū dei. tertio vbi pphat ⁊ ē pdict⁹ pphice gō⁹ iste. et h facit
ibi. pphē qd dñs tiner scpta. Inducit nāqz auctē isaiē dicēs. Ecce po
nā in sion. et dauid pphē subdēs. Nō credētibz at lapis quē re
pbauerūt. et auctē osee pphē cōcludens. q aliqndo nō ppls dei
z. Tertia vō ps pncipal dñs spēalē erudicōnē in moribz sim
adicōes psonay ⁊ diūsos stat⁹. et incipit circa mediū. c. ij. Ca
rissimi obsecro vos. Duratqz vsqz in fine ep̄le. ubi dcludit. Di
uidit g hęc ps q pncipalē mēcōe ep̄le dñs tiner in. iiii. pres sim
qtuor stat⁹ qz informat. Primo nāqz informat cōstitutos in sta
tu infimo ⁊ qz suūli. qm in pncipatū ecclā pauci erāt dñi ⁊ pauci
nobiles ad fidē dñs. ples at erāt igbiles ⁊ subiecti. et idēcō n
curādo de pncipibz ⁊ supioribz q tunc erāt infideles. informat
subditos ⁊ subiectos qntū ad sex vtutes. Monet em eos in or
dine ad seipos vt hēat vtutē tēpācie dicēs. carissimi obsecro

111

vos abstinere a carnalibus desideriis. in ordine vero ad proximum ut habeat
virtutem firmitatis et ut studiat edificandi sine subdolis. cuiusmodi versus ite
geres habentes bonam. In ordine autem ad principatum et seclare dominum ut
habeat virtutem obedientie. obsequii et reverentiae. ne scandalizarent infideli
propter iobediam christianorum. et hoc fecit ibi subiecti estote omni humanae creature
propter deum. In ordine vero ad deum monachorum ut habeat virtutem religionis et late
propter quod fuerit deo. et omnes honoret. ac deum timeat. et hoc fecit ibi. qui libi. in
ordine vero ad dominum iniquum et perditum discipulum monachorum ut habeant virtutem
pacis ibi. sicut subditum estote in timore. in ordine vero ad christum monachorum ut
habeat virtutem iugis memorie et meditationis continue. hoc est quod dabit eis
virtutem pacis si iugiter memorantur christi passum pro nobis ut sequamur vestigia
eius et hoc fecit ibi. in hoc est vocati estis. ubi etiam meditationem dominice pas
sionis tangit aliud gloriosum et nobile dicens. in hoc vocati estis qui di
ceret. ad istum honorem vocavit nos deus. dolorosum et flebile. quia passus est
pro nobis. laudabile et imitabile vobis aliquem exemplum. ut sequamur vestigi
a eius. **Explicat autem finem virtutis quod illuxit in christi passione. exemplar**
omnis sanctitatis et innocencie. et ideo ait. qui peccatum non fecit. omnis virtutis et
iusticie. ideo subdit. nec inveniatur est dolus in ore eius. omnis inimitatis et
pacis. ideo subdit. qui cum malediceret non maledicebat. omnis humilitatis
et subiacencie. ideo subdit. qui cum patret non animabat superbe. s.
et arroganter. omnis magnimitatis. strenuitatis et confidentie. quia ideo
bat se. omnis longanimitatis et sufficientie versus quod in tempore. quia iudicanti se
iniuste. cum tamen ipse posset iudicare sic et in fine iudicabit. omnis ca
ritatis et amicitie. qui peccata nostra ipse tulit super lignum. omnis hone
statis et puritatis. unde subdit. ut peccatis mortui iusticie vivamus
Ultimo autem tangit circa huiusmodi meditationem aliud fructuosum
et utile ibi. cuius liuore sanati estis. Secundo vero informat institutos
in statu domestico. iconomico et civili. cuius partes sunt vir et uxor. et
incipit per illa in principio. c. iij. filii et mulieres. ubi primo informat sex
in seipsum monendo eas ad humilitatem et obedientiam dicens. filii et muli
eres subdite sint viris suis. Ad oppositam et diligentiam bonorum o
pum subdēs. ut et si quod non edunt verbo pro mulierum cuiusmodi sine verbo luce
fiat. Ad agrum ornatum et modestiam subdēs quod non sit extrinsecus
capillata. ad spirituale thaurum et ornatum scimonia subdēs. si quod est. ab
conditum homo cordis. et adducit in exemplum omnium istorum. matrem omnium

fideliū sara subdens. sic sara obediebat abrahe dñm eū vocans.
deinde vō inforuat serū masculinū viros. s. in ordine ad uros dō
cēs q̄ dēt studē ad .iij. r̄spū ip̄ay. p̄rio ad aplacendū. d. viri si
milit̄ cobitātē s̄m sciaz. ad suffēndū sbdēs q̄i ifirmiori vasclō
m̄liebri. ad r̄uēndū subdēs. ip̄ciētēs hōz ē tāq̄z z cobēdibz ḡcie.
ad d̄nēdū. dēt ei talit̄ cobitāē z debitū reddē vt aliq̄n vacet
ozōi. et idō subdit. vt nō ipediāt ozōēs v̄re. t̄cio vō iformat cō
stitutos in statu politico z d̄i. c. p̄tes sūt vir z p̄ri. xp̄ian. et
xp̄ian. vñ intēdit iformāē d̄iit xp̄ianos in statu politico exilē
tes. et incipit ps ibi. in fide at̄ oēs vnāimes. et q̄z opari p̄ xp̄ia
n. ad altm. ad corp. p̄pū z ad finē vltim. et ad deū ac dñm ih̄z
xp̄m. idēco ponit h. iij. iformacōēs. p̄mā q̄dē vñ hōis in op
acōe ad altm. et h. d̄m. vi. v̄tutes q̄s d̄z vnus q̄s q̄z ad altm ob
suare. et idō monz ad s̄fuādū idēptitatē z iformitatē. d. in fide
oēs vnāimes. et ad s̄uādā dulcedinē z beiḡtatē sbdēs. opaciē
tes fr̄mitatis amatoēs mis̄icordes. et ad s̄uādā sobertatē z inq̄lli
tatē ibi. modesti h̄uiles. nō reddētes zc. et ad s̄uādā imo z iduce
dā in alterū securitatē. maxie vt nō t̄ieant pari p̄ fide. et h̄ facit
ibi. et q̄s ē q̄ vob̄ noceat si boni emulatores fueritis. et ad s̄uan
dā studiositatē eā ea q̄ sūt fidei. et h̄ f̄it ibi. dñm at̄ ih̄m xp̄m
scificatē in cordibz v̄ris pati sp̄ zc. et ad h̄ndā stabilitatē in fide
ac v̄tutibz. dato ē. q̄ hō paciat̄ p̄ eis. et h̄ oñdit exemplo xp̄i q̄
cū esset iust. et p̄ iusticia passus ē. et ad iusticiā p̄dicādā. v̄nit
euāglizāē. et in c̄dul q̄s adhuc p̄ paciāz expectat sic expectauit
de. mēdulos in diebz noe cū fabricaret archa. et facit ibi. melius
est em̄ bñfaciētēs si velit. vs q̄ in finē. c. iij. **S**cdam iformationē
ponit hōis in opacōe ad corp. p̄pū. et h̄ in p̄ncipio. c. iij. xp̄o
iḡit passo i carne. vñ monz ad fugiēdū pct̄a carnalia et ex imiat
cone r̄gali ih̄u xp̄i. d. xp̄o in carne passo vos eadē cogitatōe ar
tali q̄z h̄iim. sbdēs. suffic̄ ei p̄titū tps ad voluptatē gēciū cōsu
mādā z seggacōe morali z v̄tuali q̄ seggati sum. a cetis. adēs
In q̄bz nūc obstupescūt. in q̄ admirāt. nō d̄currētibz nob̄ in eā
de luxurie s̄fufionē. et ex retribucōe finali cōcludens. p̄t̄ h̄ enim
mortuus euāgelizatū ē. **T**ercia vō iformacōne hōis in ordine ad

finē vltimū ponit ibi. oim at̄ fis appm̄q̄bit. vbi p̄mo finē p̄stituit
 dicēs. oim at̄ fis appm̄q̄bit. sc̄do ad finē p̄stitutū ea q̄ sūt ad fi
 nē ordiat̄ ⁊ disponit ibi. estote itaq; prudentes. et doc; ad finē
 vltimū ordinaē ea q̄ sūt hōis. p̄mo q̄dē labiū. d. estote prudētes
 et vigilate in orōib;. sc̄do aim addēs oia at̄ munia in vobmet
 ip̄is caritatē. t̄cio app̄a s̄baz ⁊ app̄ū hospiciū ibi. hospitalet iuicē.
Quarto oē sp̄ualle ⁊ tp̄ale donū a deo receptū ibi. vnus q̄s q; sic
 accepit gr̄ia in altit̄. vñ q̄ntū ad donū sp̄ual̄ eloquēcie s̄bdit.
 si q̄s loq̄t̄ q̄i s̄moēs dei. q̄ntū ad donū tp̄al̄ b̄nificēcie. si q̄s m̄m̄
 str̄at̄ tāq; ex v̄tute. vltio at̄ doc; q̄s sit ille q̄ onectit̄ oē qd̄ ē ad
 finē debītū q; ihs x̄ps. et ideo cludit. vt in oib; hōificet̄ de^o p
 ihs̄m x̄pm̄ zc. q̄rtā in formacō; hōis in ordine ad nomē xp̄ianū
 ponit ibi. km̄i nolite. h̄c̄q̄rit at̄ nomē xp̄ianū. vi. d̄dicōes. p̄maz
 stabilitatē in loco q̄ opponit. leuitati ⁊ discursui. q̄ qdē leuitas
 orit̄ ex feruore tēpracōis. phibens ḡ leuitatē q̄ aliq̄ discurr̄t de
 de loco ad locū imagiat̄ alūd nouū sp̄ repire dic̄. km̄i nolite
 pegnari q̄i aliud nouū vob̄ at̄igar. Sc̄daz vō s̄formitatē cū xp̄o
 maxie in p̄assiōib;. et ideo subdit. h̄ d̄uicātes xp̄i p̄assiōib; gau
 dere. t̄ciā at̄ iocūditatē in aīo et̄ r̄sp̄cū d̄iūsoꝝ. et ideo s̄bdit. si ex
 pb̄zai in nōie xp̄i b̄i eritis. q̄rtā sc̄ā; i v̄cūdā h̄ue fr̄otofitatē i
 bono. Non d̄; em̄ xp̄ian^o v̄cūdari si paciā p̄ noie xp̄iano. h̄ si
 paciā vt hōicida vel latro. et ideo subdit. Memo at̄ v̄m̄ paciā
 q̄i homicida. q̄ntā eq̄nimitatē in iudicō d̄iūmo. d; em̄ eq̄mmitē
 d̄iūna iudicia tollare. et ideo subdit. qm̄ temp^o est suscipe iudi
 cū a domo dei. sextā stabilitatē in martirio in quo cōmendant
 xp̄iani animas suas deo. et ideo subdit. itaq; ⁊ h̄i q̄ paciunt̄. q̄r
 to vō informat̄ s̄titutos in p̄ncipatu eccl̄astico et sp̄uali. cuius
 p̄tes sunt p̄latus ⁊ subditus ep̄s ⁊ p̄ps. Et incipit pars illa q̄n
 to ca. seniores. ḡ qui in vob̄ sunt. vbi p̄mo informat̄ ḡdū pasto
 rale. appellādo sac̄dotes ep̄os seniores ⁊ p̄mittit suā auct̄ē ⁊ ex
 cellēciā ut magis doct̄na autētica r̄ddat̄. d. seioēs obsecro ego ⁊
 seioꝝ testis xp̄i. s̄būgit vō doct̄ne cōtinēciā ibi. pascite. et mon; ep̄os
 ad q̄nq; h̄nda r̄sp̄cū ḡgis sui. sc; ad diligēciā cū ait. pascite
 q̄ vob̄ ē gregē dei. et ad beivolenciā ⁊ sp̄otaneā curā cū subdit.
 prudētes nō coacte h̄ sp̄otance f. deū ⁊ ut fugiant anariciā nec

fuit in ecclesia propter eam cum subdit neque spiritus lucris gratia et ut fugiant
 superbia cum subdit neque ut dominantes in clericis et ut studerent ad ex-
 emplum vitam cum addit. h. forma fuit gregis ex auro et per hijs omnibus
 permittit inmarcescibilem coronam cum claudit et cum appuit princeps
 dicit pastoralis et hoc fecit ibi. similiter adolescentes monent autem
 ad virtutem obedientie cum dicit. h. adolescentes subditi estote seniori
 et ad virtutem humilitatis mutue et iuencie non solum in ordine
 ad prelatos. imo adiuucent. unde dicit. oes ei iuicem humilitatem insinuate
 et ad virtutem tioracionis in fine in ordine ad deum. unde subdit humiliai
 igitur sub potestate manu dei. et ad virtutem spei et fidei. quia tota collo-
 canda est in deo. et ideo subdit oes sollicitudinem vestram precietes in eu-
 et ad virtutem prudentie et vigilancie contra diabolum. unde subdit. Sobrii esto
 et vigilate et ad virtutem tolerantie passionum in ordine ad mundum. unde
 subdit. scientes eadem passiones et demum permittit eis a deo sibi danda
 virtutem longanimitatis et pacibilitatis ac summam pseuedicia. et ideo
 claudit. deus autem ois gratia vultio ipsi gloria et ipsi. pro exordio et pro facta
 tum ponit finem epistole et ipse in gratia actione. ponit namque gratia exhibi-
 tationem respectu dei. dei ipsi gloria et ipsi in secula seculorum amen et gratia exhibi-
 tationem respectu. ostendit ei se gratia habere ad eos quibus se bene voluit maxime
 per fratres valde fideliter eum. unde subdit. per filianum fideliter fratres gratia et dist-
 inctionem et separationem a vita et doctrina pseudo apostolorum. unde attestat hanc
 esse veram gratiam et veram fidem in qua stabat non illam quam pseudo docebat.
 et ideo subdit. obsecrans et testans hanc esse veram gratiam. ponit et
 gratia oblationem ex parte totius ratione ecclesie quam vocat in tabilone collectam
 onem quia dicit esse me christianos et ideo subdit. Salutate invicem in osculo
 sancto. et demum ponit gratia postulacionem claudens. gratia vobis omnibus
 qui estis in christo ihesu.

Secunda canonica petri.

Qunc accedit canon. 11. in quo interdit bis petri informae
 rationes s. diuisas adicos tpales maxime s. tps nouissimu et
 finale. et h. iij partes principales. prima namque ps exordialis quia
 tunc salutacionem in qua permittit persona libertatis et amdadonem et sapia et cla-
 ritate cum applat firmo quia interpretat agscens ab adhenencia et firmitate
 cum subdit. petri quia interpretat firmo a subiacencia et puitate cum addit.

fu⁹ a penimēcia ⁊ dignitate cū adūgīf. et ap⁹ls ihu xpī. deide sb
 iūgīf ecclia cui sēbīf q̄ distīguit a dōgmatōib⁹ infidelū et ex pte
 dōgīe cū ait. hīs q̄ cōeqlē nobiscū sortitū s̄t fidē. et ex pte effīcīe
 siue v̄tuose vite cū sbdit. in iusticia dei nrī. deide vō bonū cōclu
 dit qd̄ optat. bonū vtiq; ichoatim cū sbdit. grā vob. et dīuīam
 cū sbdit. et pax adīpleat. et dispōitū ad v̄m q; vel p̄motū v̄t
 ul q; cū addit. in dōgōz dñi zc. ij. ps ē fūdāmītal q̄ dīnīz fidī dīe
 datōz q̄z p fūdāmēto optz piacē in oī doctna salutarī. dīe dāt
 aut xpīanā fidē de iiii. excellēcijs ⁊ p̄rogatīs. p̄mo nāq; eā dīe
 dāt de sūma nobilitate ⁊ opulēcia. et ponit diuīcias fidei xpīae
 q̄ iā hñt iure a. q̄libz scō fideli. et sūt iste oīa q̄ sūt nēcia ad vitaz
 scāz in ordīe ad seipz ⁊ ad pietatē siue cultū ⁊ latā in ordīe ad
 deū. et has diuīcias tāgīt in p̄ncipio h⁹ ptis cū ait. quō oīa nob
 diuīne v̄tutī siue q̄ ad vitā ⁊ pietatē donata sūt. deide ponit di
 uīcias fidei xpīae q̄ nōdū hñt in re s̄ qdā modo in spē. vñ tāgīt
 ea q̄ nob sūt p̄missa ⁊ ad q̄ pueiē⁹. p fidē. et oñdit q; ista q̄ nō
 bis p̄missa sūt. eleuata sūt in valore. d. p q; mā. et opata s̄t cū
 vigoē q; p s̄agnē xpī sbdes. p̄cōlā ⁊ p̄dicata sūt a p̄phīs ⁊ p̄ri
 archīs cū clāgoē. et idō dīc. ea p̄missa. et r̄fata s̄t. ac dūicata ex
 amore. nō eī epta sūt. s̄ donata. et idō subdit. p̄missa donauit.
 scō dīe dāt fidē xpīanā de sūma sinceritate ⁊ scīmōia ibī vt
 p h̄ efficiamī. Et desēbīt scītātē xpīanā ex pte t̄mī ad quē acce
 dit p eā. **A**ccedit eī ad dōformitatē dīuīnā. et idō dīc. vt p h̄ ef
 ficiamī. et ex pte t̄mī a q̄ r̄cedīt p ipaz. vñ subdit fugiētes eā q̄
 in mūdo ē corrupcōz. t̄cio ibī. vos at̄ curā omnē subiferētes. dñi
 fidē xpīanā de strēnuitate. opōsitate ⁊ efficacia. **N**on em̄ vult fi
 des hoīez oōfū. aut pigz. s̄ p dīlōz opantē. et idō pōit d̄nex
 ionē. viij. v̄tutū q̄z exigit v̄a fides. Exigit nāq; v̄tutē sedulitāf
 et ap̄t h̄ ait. vos at̄ curā oēz subiferētes. et exigit v̄tutē stabilita
 tis. ap̄t q̄ sbdit. **M**istrate in fide v̄ra v̄tutē id ē fortitudīez. et ex
 igit v̄tutē docilitatis. et idō sbdit. in v̄tute at̄ scīaz. et exigit vir
 tutē soberatis ⁊ tēpāncīe. et idō sbdit. in scīa abstīaz. et exigit v̄
 tutē t̄nq̄llitatis. et idō sbdit. in abstīa at̄ paciāz. et exigit v̄tutē
 libalītatī ⁊ mīe. et idō sbdit. in paciā pietatē. et exigit v̄tutē
 affabilitatis. et idō subdit. implete aut̄ fr̄mitatis amorē. et exigit

virtutē principale et potissimā diuine aicicie q̄ oia pficit et consumat
et applat h̄ caritas. vñ s̄bdit. In firmitatis at̄ 2c. **Deid̄** ibi. h̄ ei oia
2c. p̄bat et oñdit q̄ fides exigit h̄c virtutē anxiōz q̄dupliciter
cōe. p̄m̄a ē q̄ alit̄ f̄ds carēs cet̄is virtutibz vana eēt et h̄c t̄git
cū ait. h̄ ei 2c. sc̄da rō ē q̄ alit̄ f̄ds eēt sibi ip̄i d̄ria q̄ sonat i illu
miatōz et purificatōz. h̄ at̄ carerz virtutibz h̄ns talē f̄de cec̄ eēt et
māu tēptās. et oblit̄ eēt purgatōis q̄z h̄uit p̄ f̄de. et h̄c t̄git
ibi. **Cū** ei 2c. **Tercia** ē q̄ alit̄ v̄catō hois ad f̄de eēt multū du
bia. et n̄ vidēt eē s̄. p̄de stiatōz etnā s̄ s̄ p̄ntē iusticiā ibi. q̄ p̄t̄ 2c.
Quarta ē q̄ p̄t̄ h̄mōi anxiōz fides sc̄it vitāe pct̄a et s̄habun
dāe merita. et h̄c t̄git ibi. h̄ ei facientes 2c. **Quarto** ibi. p̄t̄ q̄
vos 2c. amēdat f̄de xp̄ianā de securitate et cōfidēcia. oñdēs q̄ v̄i
ras f̄dei ē s̄ime firma et solida de q̄ n̄ ē dubitādū. et p̄mo q̄du
plici rōe d̄ic̄ se libēt s̄bē f̄dilibz ut pseuēt i fide et ē p̄ria amor
v̄itatis. q̄ diligit v̄itatē istā cū s̄imo feruōe. et ido s̄bdit ic̄piā
sp̄ vos amouē 2c. sc̄da ē rōz b̄uitatis vite sue q̄ cito et velocit̄
debat t̄nsire ex h̄ mūdo sic̄ significat illi xp̄s ibi. **Iustū** at̄ 2c. **Ter**
cia ē tenor caritatis. q̄ adhuc p̄ mortē it̄dit tenacit̄ op̄a dāe
ut p̄maneāt i v̄itate. et h̄c t̄git ibi. **Dabo** at̄ op̄a 2c. **Quarta** ē
horoz falsitatis quā at̄inz ois alia secta. q̄ omnis alia doct̄a fa
bulosa ē et indocta. et t̄git ibi. nō em̄ indoctas fabulosas. dem
de ibi accipiē em̄. ponit duas rōes ex q̄bz euident̄ aduēt̄ q̄nta
est firmitas et securitas f̄di xp̄iane 2c. **Prima** testimōiū apl̄icū
firmatū sup̄ contemplatōe. q̄d patz ex euident̄ facti. q̄ in monte
existētes viderūt faciē xp̄i gl̄osa h̄c solē r̄splēdentē. et audierūt
vocē p̄ris dicētē. h̄ ē fili⁹ me⁹ dilēs et h̄c t̄git ibi. accipiēs i m̄
a deo 2c. sc̄da ē orac̄m̄ apl̄icū f̄datū sup̄ r̄uelatōz dei. q̄ s̄ar̄ c̄ti
ap̄he nō volūtate h̄uana. s̄ sp̄ū sc̄o inspirati testiōiū phibēt f̄
dei xp̄iane. et h̄z se s̄mo apl̄ic⁹ q̄i luc̄na et lucifer. diē vere f̄dei i
troducēs. et h̄c tangit ibi. et h̄em⁹ firmiorē 2c. **Tercia** ps̄ p̄ri
palē ē cōtinēs informatōz in moribz maxie in ordine ad t̄p̄o s̄u
im̄. et inc̄pit cap̄lo. ij. fuerē v̄o et pseudo ap̄he. informat at̄ r̄sp̄cū
duoz t̄pm̄ s̄uoz. p̄mo q̄dē r̄sp̄cū t̄pis i q̄ erat s̄im̄ disc̄idū h̄
t̄icōz q̄ n̄ p̄ p̄te t̄nsit̄ q̄zuis nōdū ad plēnū. et h̄ in toto. ij. ca.
Deidē v̄o r̄sp̄ctu t̄pis i q̄ erit iudiciū bonoz et maloz ca. iij.

71
114

vñ i fo ca. agit d hñticiis i struēs xpianos qñt se debeat hñc ad
 ipos. Caplm g. ij. dñz hñticiōz ppo crisi. 7 eoz futuriōz 7 oñ
 dñt eē fusi p qdā exēplū hñtū qz mē filios isrl̄ stati a pñcipio
 flī pphē fuerit. deide ibi. q̄ introducēt sectas pdicōis oñdunt
 hñc tplex motiuū. p̄mū appetitū vaitat. 7 ido dñc. qz introducēt
 sectas. p̄ appetitū voluptatis. 7 ido s̄bdit. 7 mlti secūt eoz. 2c.
 tciū appetitū diuiciāz 7 mūdane pspitatis. 7 ideo s̄bdit et m
 auaricia d v̄b negociabūt. 7 sic ex hñs t̄b oñdūt qz nccē ē pū
 sos hoies 7 hñticos m eccl̄ia. eē futos. scdo pñs ca. dñz hñticiōz
 pñiaz 7 adēnaciōz ibi. q̄b iudiciū. qz pbat futaz p t̄a exēpla. p̄
 mū d dānaciōe luciferi 7 demoiōz ibi. si ei d̄s angl̄is. sm d s̄b
 merhōe vniūsoz 7 hoim ipioz p diluuiū fca ibi. 7 si origiali
 tciū d s̄būhōe 7 abustioe sodomoz ibi. 7 ciuitas sodo. deide ex
 t̄b hñs exēplis cōcludit vnā gñalē sniaz. s. qz d̄s iustos nouit
 d̄ t̄paciōibz eripe 7 iūqs ad cruciā d̄ r̄suāē ibi. nouit igit d̄s ipi
 os. deid ex hac gñali snia ifert d̄cloz itēta. arguēs p locū a ma
 ioz. qz si n̄ pepcit d̄s angl̄is d̄ qz magis vidēt. mltō mīo p̄cet
 t̄b hoibz q̄ brutales sūt. 7 q̄i p̄cōza irroabilia corruptibilia
 7 imūda. ibi. magis at̄ eos q̄ p̄o car. tciō dñz pñs ca. hñticiōz
 spurcias 7 depuaciōz ibi. hñ v̄o velut irroabilia pecō. 7 oñdit
 ipos eē plenos oī gñe viciōz. p̄mo qd̄ viciō igrācie 7 ido ap
 p̄llat eos irroabilia pecō. i captoz 7 pñciē p igrāciaz icidēcia.
 fo viciō irreligiōsitatis 7 irruerēcie i deū ac iusticie. 7 ido sub
 dit. blasphemātes i corrupōe sua pibūt. p̄cipiētes mēcedē in
 iusticie. tciō viciō luxurie 7 imūdicie s̄bdēs. voluptatē existian
 tes. q̄rto viciō gula 7 casternarie. vñ s̄bdit. mad̄e delicijs. 2c.
 V. viciō dissolucōis 7 ipudicicie i asp̄tibz 7 i gestibz. 7 ido s̄b
 dit. oculos hñtes. Vj. viciō auaricie. 7 ido sūt filis balaā pūso
 pphē. vñ s̄bdit. cor exēcitātū auaricie. Vij. viciō ipoc̄his 7 i anis
 gl̄ie. vñ s̄bdit. hñ sūt fōtes. Viii. viciō malignitatis 7 cure pūse.
 qz n̄ curāt nec studēt n̄ ad s̄būhōz bonoz. ido s̄bdit. supbia ei
 vaitans. Ix viciō dolositatis 7 pmissiōis mēdosi. ibi. q̄ i erroē
 dūlati libtatē ill̄ p̄mittētes. X. viciō mgnitudis r̄spectu diuie
 gr̄e ibi. meli⁹ em̄ erat ill̄ n̄ cognoscē viā iusticie. Caplm v̄o
 iij. i q̄ t̄ctat de finali iudicio 7 d̄ fine mūdi qz incipit. hāc ecce

1
in eo velle. sic societas nra qua hēim⁹ p fidē n̄ ē i tenebris pccō
vob. diuidit in. viij. ptes. Primo nāq; oñdit doctrinā suā q̄ ē
de finali iudicio. eē verā firmā & valde autēticā. qz & a sc̄is pro
ph̄is ītroduc̄ta ē & ab apl̄is & a dño saluatore. Sec̄do ibi. h̄ p̄
mū sciētes oñdit hāc doctrinā a q̄busdā in sūto fore neganda
& poit rōz eoz motuā ibi. ex q̄ ei p̄res dormierūt. Tercio rep
bat & refellit istoz opniōz erroneā ibi. latz ei eos. Quarto rñ
det ad eoz rōz fantastiā ibi. vnū vō vos n̄ lateat km̄i. Quinto
ap̄oit q̄sdā moralē d̄sequēciā ponēs añcedēs & d̄sequēs ibi. Cū
ḡ h̄ oia dissoluenda sint Sexto infert q̄sdā suasionē & monitiōz
fructuosaz & eruditiōz p̄ncipalit̄ intentā ql̄t̄ s. de bē⁹ nos habē
in expectādo diē iudicij. ibi. pp̄t qd̄ km̄i. Septio oñdit in ista
doctrinā & in oibz alijs sui cū br̄o paulo cap̄lo plenā concordia
& affirmat epl̄as br̄i pauli. pseudo ei dicebāt illas nō eē recipi
endas. qz nō erat apl̄s. de petro at̄ h̄ dicē nō audebāt ibi. sic et
km̄is. Octauo & vltio in exhortatōe & gr̄az actōe finit & delu
dit epl̄az ibi. vos ḡ fr̄es p̄scientes h̄. Prima canonica iobis

Quē accedit p̄ma canonica iō. cū. ij. &. iii. in q̄bz tractat d̄ v̄
n̄bz theologicis sic & apl̄i p̄cedētes d̄ v̄n̄bz moralibz t̄
ctauerūt. & p̄mo qd̄ habūdaci⁹ t̄ctat de ip̄is diuidit in
ix. ptes p̄m tres replicatōes in q̄bz t̄ctat p̄mo d̄ fide. de d̄ ca
ritate. de d̄ spe. Io s̄o vō t̄ctatu eod̄ mō replicat. In t̄cio vō
q̄i sub alio ordie. qz p̄mo de caritate. de d̄ fide & vltio d̄ spe
In p̄ma ḡ p̄te agit d̄ v̄tute fidi. ostēdēdo excellēcias ei⁹. & du
at sic p̄cedit. qz oñdit ip̄az eē v̄tute h̄ntē mltaz autēz & euide
ciā quātū ad testes q̄ viderūt audierūt & maibz t̄ctauerūt ūba v̄
te q̄ testificati sūt nob. & q̄ tenē⁹ p̄ fidē i p̄ncipio canoice cū. dic
qz fuit abiūcio. s̄o oñdit eā h̄re mltaz nobilitatē & excellēciā qz
fac̄ hoies h̄re societate cū sc̄is apl̄is. p̄mo cū p̄re & fi. ihu x̄po.
ibi qz ḡ vidi⁹. Tercio oñdit eā h̄re mltaz iocūditatē & cordis
erubāciā ac. sp̄ualē leticiā. ibi. hoc scribim⁹ vobis vt gaudēans
Quarto oñdit ip̄az h̄re magnā puritatē. nō em̄ ē secta tenebra
rū. & errorū spurciciāz & pccōz. sic eēte secte sarracēnoz paga
noz h̄ticiōz. h̄ sic d̄s ē lux sc̄itatis & mūdiciē & tenebre nō sūt
in eo velle. sic societas nra qua hēim⁹ per fidem nō ē in tenebris pccō

rü. h̄ m luce ⁊ v̄itate moy. ibi. Et h̄ ē anūciacio. **Quinto** oñdit
 ip̄az h̄re sūmā vtilitatē ⁊ efficacīā ⁊ influēciā ad diluēdū p̄c̄a
 iustificān̄ ei p̄ fidē sic̄ apl̄a ait ibi. h̄ aut̄ m luce ābulā⁹ sāguis
 ih̄u emūdat nos ab oi p̄c̄o. **Sexto** oñdit ip̄az h̄re ⁊ i se oñtē
 m̄ltaz n̄c̄itatē ⁊ indigēciā. n̄ q̄dē q̄ ip̄a nob̄ indigeat. h̄ q̄ nos
 ea indigem⁹. dicēt ei forte aliq̄s q̄ p̄c̄tores b̄n̄ indigent ea. q̄
 bz emūdare p̄c̄a. ego at̄ nō indigeo q̄ p̄c̄m nō habeo. ⁊ idō
 oñdit ullū hoīem immunē eē a p̄c̄o. ⁊ p̄ osequēs oēs indigē h̄
 de iustificāte ibi. **Si** dixerim⁹ q̄m̄ p̄c̄m n̄ h̄m⁹. **Septio** ⁊ ultio
 oñdit ip̄az h̄re multā vtilitatē ⁊ sufficiēciā. **Sufficit** ei meritū
 aduocari dō n̄ro ih̄u xp̄i. cui diuigini p̄ fidē ad p̄piciādū p̄c̄a
 n̄ra. p̄mo toc⁹ mūdī ibi. **Filioli** mei h̄ scribo vob̄. q̄ ē p̄ncipiū
 cap̄li. ij. In. ij. v̄o p̄te agit d̄ v̄tute caritatis ⁊ oñdit q̄ ex carita
 te debem⁹ tria diligē ⁊ āplexari. videlz deū ⁊ p̄ximū ⁊ actū v̄
 tuosū. ⁊ tria refugē ⁊ deuītare. s̄. mūd. hoīez h̄rticū. ⁊ actū vicī
 osū. ⁊ durat ps illa ab illo loco. Et m̄ h̄ scim⁹ q̄ iur̄ p̄ncipiū ca
 ij. situat̄. v̄l q̄ m̄ h̄nē eiusdē. Et diuidit̄ i. sex p̄tes. **Primo** nāq̄
 oñdit q̄ ex caritate debē⁹ eū diligē. docēdo q̄ n̄ sufficit deū p̄ h̄
 de coḡscē. h̄ n̄c̄e ē etiā mādata fuare ibi. Et h̄ scim⁹ q̄m̄ coḡm⁹
 eū. ⁊ q̄ mādata fuare. ē caritatis p̄fectōz h̄re. ibi. q̄ aut̄ fuat v̄
 b̄ū ei⁹. ⁊ q̄ p̄fectōz h̄re ē h̄lez cūlacōz ip̄i xp̄o tene. ibi. **Quī** di
 cit se i illo manē debz sic̄ ille ābulauit. 2c. **Secdo** oñdit q̄ ex ca
 ritate debē⁹ etiā p̄ximū n̄rm diligē. ibi. kn̄m nō mādatū nouū.
 v̄ refuit q̄dā p̄ncipiū gn̄ale p̄ q̄libz xp̄iano q̄ dic̄ v̄bū vetus.
 q̄ s̄ dixerat ip̄m videlz q̄ etiā m̄ ip̄o ⁊ i nob̄ tenebre n̄lle sūt
 aut̄ eē debet p̄mo tenebre viciōziā īn̄fert ⁊ v̄m lumē scitatis
 iā lucz. ⁊ deid̄ ex isto p̄ncipio c̄cludit̄ itēti. s̄. primū eē diligē
 dū. q̄ q̄ odit fr̄ez suū adhuc m̄ tenebris ē. q̄ v̄o diligit ip̄m m̄
 lūie manz. ibi. q̄ dic̄ se i. **Tercio** oñdit q̄ ex caritate debē⁹ oēs
 actū v̄tuosū assūmē ⁊ veritatē diligē. ibi. **Scribo** vob̄is filioli
 vbi allicit ad v̄tutē ⁊ puellulos ⁊ p̄res antiq̄s. ibi. **Scribo** vob̄
 p̄res. ⁊ adolescentulos ibi. scribo vob̄ adolecētes. ⁊ adhuc m̄
 fatulos. ibi. scribo vob̄ ifantes. ⁊ p̄fectiores ac viros. ibi. scri
 bo vob̄ iuuenes q̄ fortes estis. **Quarto** oñdit q̄ ex caritate de
 bem⁹ mūd̄ c̄tēnē ⁊ h̄ fac. ibi. **Nolite** diligē mūd̄ ⁊ ea q̄ i mōs

sūt. ⁊ tāgit duas rōnes pp̄t̄ q̄s habēs caritate debet fugē mūdū
amozē. **P**rimū q̄dē pp̄t̄ mūdū ad deū ḡrietatē. illa em̄ tria que
sūt in mūdū. sūt ḡria caritati p̄ris. ⁊ hāc tāgit ibi. **S**i q̄s diligit
mūdū. **S**ecūda rō est pp̄t̄ mūdū instabilitatē quā tāgit ibi. ⁊ mū
dū in h̄c ⁊ cupisencia. 2c. **Q**uero oñdit q̄ debem⁹ ex caritate h̄
ticiū hoīez r̄fugē ⁊ deuitare. ⁊ h̄ fac̄. ibi filioli mei nouissima h̄
est. v̄. tāgit h̄ncōz m̄plicacōz q̄s ⁊ vocat antip̄os. ibi sic au
distis q̄ antip̄o veit. ⁊ h̄ncōz r̄ pbacōz. q̄z lz alū videant eē
ex nob. fm̄. appenciā. ex nob m̄ n̄ sūt fm̄ dei p̄scia ⁊ p̄d̄stiacōz
etnaz ibi. ex nob p̄dierūt ⁊ ex nob nō erāt. poit etiā suā excula
cōz describēdo ista. nō ei fac̄ h̄ q̄z reputz fideles eē i ḡrantes. h̄ ut
sollicitz eos tāq̄z sciētes ⁊ h̄ ibi. **S**z vos v̄nctiōz h̄tis a sc̄o. deid
poit h̄ncōz q̄z dā des̄p̄cōz ⁊ notificacōz ibi. ⁊ qm̄ oē mādatū
ex v̄itate nō ē. ibi ei dic̄. q̄s ē h̄ncō ul̄ antip̄os. q̄z q̄ negat q̄ ihs
nō ē xp̄s. deide cludit ex p̄cedētibz suā ifōrōz. f. q̄ h̄tia dū
tadi sūt. ⁊ p̄manēdū ē i v̄itate ab inc̄o audita. ⁊ ab apl̄is p̄di
cata ibi. vos at̄ q̄ aud̄ istis ab inc̄o. i vob p̄maneat. **S**exto oñ
dit q̄ debē⁹ ex caritate oēz actū v̄iciosū r̄fugē ⁊ deuitare p̄ma
nēdo vidēz in v̄itate vite ad quā inducit v̄nctiō sp̄s sc̄i. q̄ in
v̄ngūe xp̄iani p̄ facta. ihu xp̄i. illa ei v̄nctiō excludit oē m̄d̄a.
ctū p̄cti. ⁊ docz oē q̄ v̄m̄ ē ⁊ iustū. ⁊ h̄ facit ibi. ⁊ vos v̄nctiōz
quā accepistis ab eo maneat in vob. **I**n. iij. v̄o p̄re p̄ncipali a
git de v̄itate sp̄i. ⁊ incipit illa ps in p̄n. capli. iij. videte ql̄e ca
ritatē. ⁊ durat vsq̄ in finē eiusdē **T**ractādo at̄ de spe fac̄ vj. p̄
ordiez. p̄mo nāq̄z oñdit q̄d sit r̄spectu sp̄i. potissimū inductū
nū. q̄z di adopcio. q̄z ei d̄s in tm̄ nos dilexit q̄ voluit nos ⁊ eē
ei⁹ filios ⁊ v̄ozī nō mirū h̄ debē⁹ in ip̄m sp̄are ⁊ h̄ inductiū
tāgit i p̄ncipio. videte ql̄e ca. 2c. **S**ecūdo v̄o oñdit q̄d sit r̄spectu
sp̄i potissimū p̄letuū ⁊ finale t̄m̄iatuū. q̄z di fructio. debem⁹
at̄ sp̄are p̄ finali t̄m̄io nos p̄ v̄turos ad d̄i v̄isōz p̄ quā filies
ei enim⁹. ⁊ hoc tāgit ibi. km̄i nūc filij dei sum⁹. 2c. **T**ercio oñdit
q̄d sit r̄spectu sp̄i debitū comitatuū. q̄z di imitacio ⁊ cōformis
conūlacio ad xp̄m. **D**ebēt em̄ sp̄e d̄nicari cete v̄tutes alioq̄n q̄
cū v̄icijs ⁊ sine imitacōne vite xp̄i sp̄at. iā nō est spes h̄ p̄sup
cio. ⁊ h̄ tāgit ibi. **E**t ois q̄ h̄ h̄c spez seificat se. sic et ille sc̄us ē

Quarto ostēdit qđ sit spei potissimū erectiuū qđ xpī passio et
 meritorū ipī⁹ cumulacio. nā ex meritis passionis xpī potissime
 erigi possum⁹ ad sprādū. ⁊ h̄ t̄agit ibi. In h̄ appuit filius dei ut
 dissouat opa dyaboli. Quinto ostēdit qđ sit spei potissimū p
 motiuū. qđ fr̄m dilectio ⁊ cordial̄ unio qđ em̄ est ex amorem
 fr̄is sui. iā nō est ex dō nec h̄z spare de eo ⁊ h̄ t̄agit ibi. Ois qđ n̄
 est iust⁹. ubi declarat qđ odiēs fr̄em nō debet spare in deo p̄t
 multa. ⁊ qđ videlicet nō ex deo nec fili⁹ dei. ibi. Nō est ex deo qđ
 nō diligit fr̄ez suū. qđ h̄z chaī p̄ exēplo. ibi. si sic chaī qđ ex malig⁹
 erant. ⁊ qđ tal̄ sim̄l̄ est mūdo qđ odit xpīanos. ⁊ p̄ sequēs ca
 ret vita ⁊ vitali p̄ncipio qđ est gr̄a ⁊ p̄ sequēs nō h̄z spare in
 xpō. ⁊ h̄ facit ibi. Nolite mirari fr̄es si odit vos mund⁹. Et qđ qđ
 fr̄ez odit excusare se nō pot̄ a mētalī homicidio. ⁊ hoc facit ibi.
 Ois qđ fr̄ez suū odit homicida est. Deinde dat doctrinaz de diligē
 di mō. docēs qđ debem⁹ p̄ fr̄e exponē vitā. exēplo xpī. ⁊ h̄ fac.
 ibi. In h̄ cogūm⁹ caritatez dei. ⁊ qđ debem⁹ p̄ eo exponē nr̄az
 substāciā ⁊ facultatē ibi. qđ habuerit substāciā mūdi h̄. Deinde
 re pbat dilectiōz qđ consistit in solo v̄bo ⁊ manifestat solū p̄ liguā
 ibi filioli mei n̄ diligā⁹. Sexto ostēdit qđ sit respectu spei potissi
 mū signū ⁊ potissimū ostēsiuū ⁊ potit duplex signū. p̄mū quid
 sc̄ie serenacio. qđ ei in aspectu dei cor suū ⁊ sc̄ia nō replēdis
 in h̄ pot̄ cognoscē se eē ex vitate. ⁊ i vitate spare. ⁊ h̄ t̄agit ibi
 In h̄ cognoscim⁹ quā ex vitate sum⁹. Scđm v̄o signū est ē dei
 exaudicio. cū em̄ de⁹ exaudie nos signū est qđ vacat in ipō spa
 m⁹. ⁊ hoc t̄agit ibi. kn̄i si cor nr̄m nō replēderet nos fiduciaz
 haberem⁹ ad deū. In. iiii. v̄o p̄te p̄ncipali icipit scđs t̄ctat⁹ ⁊ ē
 recapitulacio de fide. ⁊ durat h̄ ps a p̄ncipio capli. iiii. kn̄i no
 lite oī spūi credē vs qđ ibi. kn̄i diligam⁹ nos iuicē. t̄agit at̄ tria
 de fide. Primo nāq; ostēdit dō dono fidi a qđ sit imissive qm̄ a spū
 scō. spūs qđē maligni imittūt errores ⁊ h̄ses. ⁊ idō nō ē in oī
 spūi credēdō. h̄ spūi qđ ex deo ē. ⁊ h̄ t̄agit ibi. kn̄i no. oī s. c. Scđo
 ostēdit dō dono fidi dō qđ sit obiectiue. qđ de deitate ⁊ hūanitate
 vnita i vno dño ihu xpō. ⁊ idō qđ soluit ih̄z. n̄ h̄z verā fidē. ⁊ h̄
 fac. ibi. i h̄ cognoscit spūs dei. Tercio ostēdit de dono fidi i qđ ē ⁊ in
 qđ n̄ ē possessiue. ostēdit em̄ p̄ mixti qđ fides n̄ possidet ab h̄ncis

sed a fidelibus illi enim habet spiritum erroris. et isti spiritum veritatis. et hoc
facit ibi. vos ex deo estis filii. **In v. vobis** parte que incipit. **quoniam** di-
ligamus nos invicem. rursus tractat de caritate. et monet nos ad eam
apertius quoniam ex ipsa perveniunt. Ex caritate enim pervenit in nobis
dei adoptio filialis. facit enim hominum filium dei et ex deo nasci. et hoc dicit
in principio ibi. quia caritas ex deo est. et omnis qui diligit ex deo na-
tus est. **Secundo** ex caritate pervenit in nobis dei cognitio salutaria et
salubris. et hoc ostendit ibi. et cognoscit deum. qui non diligit. non novit eum.
Tercio pervenit in nobis dei imitatio virtualis. Ipse enim primo dilexit
nos. et ideo debemus ipsum et primum diligere ut ipsum imitemur
nec alias debite imitationi nisi per caritatem diligamus. et hoc ostendit
ibi. **In hoc** est caritas non quia nos dileximus deum. **Quarto** pervenit
in nobis ex caritate dei imitatio et conexus singularis. quoniam per cari-
tatem deus manet in nobis et nos in deo. et hoc facit ibi. Deum nemo
vidit unquam si diligamus invicem in nobis manet. probat autem istam
imitationem mutuam. primo ex persona spiritus sancti quia nobis dicitur et datur
in caritate ibi. **In hoc** cognoscimus quoniam in eo manemus quoniam de spiritu
sancto dedit nobis. **Secundo** probat idem ex persona filii qui conulata est in
mundo nobiscum. et hoc facit ibi. et nos vidimus. **Tercio** probat idem ex
hoc quod est commune toti eternitati. Est enim deus caritas et amor. et hoc
facit ibi. **Deus** caritas est. **In vi. vobis** parte que incipit. **In hoc** perfecta
est caritas dei in nobis tractat rursus de virtute spei. et duo facit.
primo namque ostendit quod ex caritate virtus spei exoritur et gignitur. qui ei
spat et est sine caritate presumit. hoc perfecta caritas debet dare spei
et fiduciam in die iudicii. et hoc facit in principio. **In hoc** perfecta est cari-
tas ut fiduciam habeamus in die iudicii. **Secundo** ostendit per carita-
tem oppositum spei tollit et excludit scilicet timorem suum. et hoc facit ibi.
Timor non est in caritate. **In vii. vobis** parte que incipit. **Mos** ergo dili-
gamus deum. rursus tractat de caritate. et quia eius duo sunt actus
primus potissimum qui est respectu dei. secundus annexus qui est respectu
proximi. et tamen unus est necessarius alteri vincit et conexus. ideo tria
facit. primo namque de caritate tractat quo ad actum potissimum
qui est amare deum. **Secundo** ibi. Si quis dixerit diligo deum et fratrem
suum oderit. tractat de caritate quo ad actum annexum qui est ama-
re proximum. et probat amandum esse proximum triplici ratione. primo a ma-

iori igitur quod enim non diligit fratrem suum. quod videtur. et ab auctore ibi. Et hoc
mandatum habemus a deo. et a patre. quod nati sumus ex eodem patre per fidem. et
hoc facit in principio capli. v. ois qui edicit quoniam ihesus est christus. arguit
enim sic. quod qui diligit gignentem diligit genitum. ois autem fidelis genitus
est deo. ergo ois qui diligit deum. diligat fratrem suum. tunc ibi. In hoc cognovimus
quoniam diligimus natos. testatur de caritate quantum ad utrumque actum
ostendendo connexionem eorum. quod signum est quod homo diligit primum. cum
diligat deum. mandata eius custodiendo. et econverso addit autem remo-
uendo dubium quod mandata dei gratia non sunt. quod est intelligendum super
posita caritate quod gratia leuia facit. et hoc facit ibi. hec est enim caritas
dei. In viii. vobis parte que incipit ibi. quoniam omne quod natum est deo. rursum
de fide. et ponit duas excellencias eius. primo namque ostendit quod fides fa-
cit mundi contemptorem per quem contemptum triumphat fidelis quilibet et vincit
mundum. et hoc est perfecta victoria mundi. ponit autem istam dictionem in prin-
cipio. quoniam omne quod natum est ex deo vincit mundum. Deinde ponit ad hoc
rationem ex ipso christo. quod est obiectum fidei. d. quod edicit ipsum esse filium dei. et ita
edicit eius divinitatem et cum hoc edicit ipsum venisse per aquam et sanguinem
tenendo suam humanitatem. nec solum venisse in aqua baptismali. primo
in aqua et sanguine quod fluxerunt per nos ex suo vulnere letali. quod hoc vitiosum
tenet propter amorem christi. facit contemptum mundi et per consequens vincit
ipsum et hac ratione deducit ibi. Quis est qui vincit mundum. Secundo osten-
dit quod facit homines christi vbi speculatores. fidei enim non potest subesse falsitas
sic alijs habitibus intellectivis humanis acquisitis. et hoc facit ibi. Et
spiritus est qui testificatur. vbi introducit ad probandum fidei veritatem.
primo testimonium datum ab una summa essentia dei quod per opera quod nullus
alio hominum unquam fecit manifestissime declaravit seipsum fuisse in il-
lo homine modo singulari et personali. et hoc facit in principio cum dicit. Et spiri-
tus est qui testificatur quoniam christo est veritas. ibi enim per spiritum accipit divinis
essentia. iuxta illud iohannis. iii. spiritus est deus. Secundo inducit testimonium datum a
personarum trinitate a patre cum ait de celo. hoc est filius meus dilectus. Et a
spiritu sancto cum corporali spiritu descendit sicut columba in ipsum. Et ab ipso in
verbo in filio cum ait. ego et pater unum sumus. et hoc facit ibi. quoniam tres sunt
quod testimonium datur in celo. Tercio inducit testimonium datum de humana
natura ex effusione aqua et sanguinis et emissionis spiritus in ara crucis. quod
quod effusio testatur veritatem humanitatis. Nam si fuisse corpus fantasticum

ista nō emanassent ⁊ si nō habuiss̄ aīaz ut dixit appollinaria.
iā inclinato capite nō emiss̄et sp̄m et vītate deitatis q̄ posuit
aīaz suā cū voluit. ⁊ aq̄z miraculose p̄ modū fōtis scaturientis ef
fudit corp̄e mortuo. q̄ sine miraclo fieri nō potuit. ⁊ h̄ fac̄. ibi
Et tres sūt q̄ testimoniū dāt in trā. Quarto indic̄ testimoniū in t̄ne
expiēcie ⁊ d̄scie. Nā q̄libz fidel̄ d̄siderās testimoniū op̄m vītute
sōz ⁊ miraculoz xp̄i q̄ n̄lla creat̄a vnq̄z fec̄ aut facē potuit. q̄
qd̄ testimoniū mai⁹ est oībz testimonijs q̄z cūq̄ ex h̄ d̄cepit in
seip̄o testimoniū d̄scie. vñ q̄libz dicitat sp̄s sc̄us m̄t⁹ q̄ ē xp̄s fi
li⁹ dei. ⁊ sic q̄libz fidel̄ h̄z testimoniū dei in se. ⁊ h̄ fac̄. ibi. Si testio
niū hoīm accipim⁹. In ix. v̄o pte ⁊ vltia tractat rursū de spe. ⁊
inc̄p̄it ibi. Et h̄ ē testimoniū qm̄ vītā etnāz dedit nob. oñdit autē
q̄ sūt illa q̄ iā q̄libz fidel̄ tenz p̄ sp̄ez ac tenē debz. ⁊ poit. vij. Qui
libz ei fidel̄ debz sp̄are firmit̄ se obtētuz a dō etnā p̄fructōm et
btāz vītōz. ⁊ h̄ poit in p̄ncipio. vñ ⁊ dcludit. h̄ scribo vob̄ ut
sciatis qm̄ vītā etnāz hēbitis. Sec̄do debet sp̄are q̄ obtinebit a
dō benignā exaudicōz oīm p̄ncionū suaz. ⁊ h̄ poit ibi. Et h̄ ē
fiducia quā hēim⁹ ad deū. q̄ q̄cūq̄ p̄cieri⁹ audiet nos. Tercio
debet sp̄are q̄ obtinebit ab eo si etnāz dōnacōz. si ei p̄ fr̄e ex
istēte in p̄ccō orauerim⁹. sp̄are debem⁹ q̄ obtinebim⁹ ⁊ dabit
nob a dō. ⁊ h̄ si p̄ccm̄ cit̄ mortē q̄ p̄ finalē in p̄nāz q̄ ē p̄ccm̄
ad mortē orādū nō ē si d̄stet nob. q̄ si aliq̄s sic peccauerit. ⁊ h̄
poit ibi. Scim⁹ q̄ oīs q̄ nat⁹ ē ex dō. nō peccat. ⁊ malign⁹ nō tā
git eū. Quarto debz sp̄are q̄ obtinebit ab eo mundanā debella
cōz h̄c s̄ dictū ē q̄ fides n̄ra vicit mūdū. ⁊ h̄ fac̄. ibi. Scim⁹ qm̄
ex dō sum⁹ ⁊ mūd⁹ tot⁹ in malign⁹ posit⁹ est. Sexto debz sp̄are
se iā obtinūisse ab eo in t̄nāz illustracōz ⁊ cōgōz vī dei. ⁊ h̄ po
nit ibi. Scim⁹ qm̄ fili⁹ dei dedit nob sensū ut cōgscā⁹ v̄m deū.
Septio debz sp̄are se iā obtinūisse ab eo sacrā ⁊ imactatā reli
giōz oppositā p̄dolarie ⁊ sup̄sticōi simulachroz ⁊ ap̄t h̄ cōclu
dit. h̄ ē ver⁹ d̄s ⁊ vītā etnā. filioli custodite vos a simulachris

Qunc accedit ep̄la sc̄da quā sc̄p̄it io. **E**p̄la sc̄da io.
cuidā nobili dñe q̄ nūcupabat̄ elcā q̄ cū eēt magne au
ctōritatis ⁊ nobilitatis mltos hēbat subditos q̄s oēs
nūtebat in fide. ⁊ idō ap̄ls sibi scribit agēs de tribz v̄tutibus

theologicis. sic in precedenti epistola. benedictus tibi et succite. presens & ca.
 conica dividit in viij. pres. In prima quod continet quodam salutatio
 amoroza. unde dicit. senior elce dñe. In. ij. vo continet quodam exultatio
 viscosa de pfectu et bo fama eiusdem dñe et filioy suoy. unde scribit
 dit gaudiu su valde. In. iij. vo. continet quodam exhortatio virtiosa de
 impletoe mandati antiq. dati a xpo de caritate et amore fraterno et de
 impletoe cetoy mandatorum et p manencia in fide ab inicio audita
 et ab apstis pdicata. et h fac ibi. et nuc rogo te dña. In. v. vo pre
 continet quodam consilio luiosa clara et va. consilio ei et monz ut caue
 at a seductoribz et falsis apstis ac hrticis nucijs anti xpi. et h facit
 ibi. qm mlti seductores exierut in mundu. Et tagit tres rones q
 re ab ipis est cauendu. Prima e mltitudo et neqcia illoz. et hac
 tagit in principio. Secda e amissio ia habitoy bonoy q cito pte
 rer q ab ipis no cauerz et hac tagit ibi. videte vos metipos ne
 pdatis q opati estis. Tercia e adepcio maxioy donoy q em p
 manz in doctria aploz et cauēt se a secutoribz hrticoy. hnt pa
 tre et filiu et deu tñu. h p fide et spe. et pfecto habebut in pria
 p vrsioz et re. et hac tagit ibi. Qui pmanz in doctria. In. v. vo
 pre continet quodam excoicatio vigorosa pdcoy hrticoy. unde pcpit
 no dñicare cu talibz. nec in dono. nec in salutaoe. nec in uo. et
 h facit ibi. Si qs veit ad vos. nolite eu recipe in domo nec aue
 ei dixeritis. In. vi. vo pre continet quodam re. pmissio gliosa et dicit h
 se dixisse q septa fut vt no sfidat. s. potio glient in die iudicij
 et h facit ibi. ecce pdixi vob. In. vii. vo pre continet quodam excoicatio.
 et cu h qda oblatio gaudiola. Na excusat se describendo pla ibi.
 pla hntis scribe vob. et offert eis sua pniaz pmittens cito eis se
 veni ad eu vt gaudiu eoy sit plenu ibi. Spo ei me futurum
 ad vos. In. viij. vo pre et vltia continet quodam conclusio et sumacio
 gliosa. unde dicit. Salutāt te filie sororis tue gra amē. **Ter:**

Qunc accedit scia canoica qua direxit / scia canoica iobis
 cuiusda noie gaio de eade matia et viij. pres dividitur
 Primo naqz gaudiu salutat. d. senior gaio. scdo em beni
 volencia captat. refans sibi q p ipo iugit orat ibi. kni de oibz
 ozoz facio. Tercio ipo exultat rone fame et dñsacōis sue bone
 ibi gaudiu su vald. Quarto ipz d vno singlarit. s. hospitalitate

medat. ipse ei licent recipiebat paupes fratres qui discurrebant ad
predicandum ibi. kine fideliter agis. Quito ipsum ad cautelam inducit re-
spectu hereticorum et marie cuiusdam que dicebat dionopes. unde precipit
sibi ut caueat ab illo ibi. Scripsissem forsitan ecclesie. si qui amant pre-
matu gerere. Sextum ad imitandum iuvat respectu bonorum et marie
cuiusdam boni viri que dicebat demetrio. ibi. kine noli imitari ma-
lum. sequitur demetrio testimonium reddit ab ipsa veritate. Septimo de a-
pliori scripta se excusat ibi. Multa habui et scribere. Octavo et vl-
timo in salutacione finit epistolam et consumat. d. par t. salutant te amici.

Quoniam accedit epistola canonica iude **Q**uoniam canonice inde
que est affirmatiua sex precedentium suadet ei permanere in doctrina
na que predicta est ab apostolis domini nostri ihesu christi. et est confirmatiua
doctrinae pseudo apostolorum et hereticorum que iam surrexerant in ecclesia prima
tuam. licet ei iacobus petrus et iohannes scripserint. quod predicatos nichilominus
magis ex merito iacobus imorat. est etiam informatio fidelium in ver-
tutibus moralibus in generali huius distinctione statuunt. petrus vero in specialibus
finit diuisos statum et diuisum tempus. iohannes vero etiam informatio fidelium in
virtutibus theologis. Iste autem de directo iuebit quod doctrinae istorum
hereticorum et diuidit prius epistola in salutacionem et exordium. narracionem seu
tractatum. conclusionem seu finem et innumera. Primo ergo ponit salutacionem et ex-
ordium. ubi introducit salutacionem personam. describendo eam a nomine cum ait
iudas et a recta fide cum subdit. ihesu christi filius et a discretio cog-
noie cum subdit. frater autem iacobus. qui dicit ut distinguat a iuda scari-
oth. vel ut eius doctrina magis autentica reputetur ratione fratris. et quod cog-
natum domini. introducit etiam salutacionem ecclesiam sub triplici prerogatiua. Nam
et electa eternaliter cum dicit. que sunt in deo pre dilectis et aggregata temporaliter a
christo cum subdit. vocatis. et custodita finaliter in me. multas reprobati-
ones et persecutiones. cum ait. Conservatis. Et introducit salutacionem
omnis formam. optando eis remissionem culpe. cum dicit. misericordiam
diaz vobis. et tranquillitatem conscientie. cum subdit. et par ad impleat
Secundo vero ponit narrationem seu tractatum. ibi. kine omnes
solicitudinem facies. ubi permittit intentionem conclusionem. d. quod huius est in-
tencio quare scribit per communem salutem eorum scilicet quod non imutetur
a vera fide eis tradita ab apostolis. primo pro eo certetur. Deinde ibi
submicroierunt enim quodam adducit per huius intentionem rationem et est quia

multi hērici ⁊ simulati predicatorēs ac xpiani illo tempore sub
 introierant q̄ eos subuertē nitebant. ⁊ q̄ istos hēricos sic p̄ce
 dit q̄ p̄mo eos refellit p̄ diuinā p̄sentiā. d. q̄ ad h̄ p̄scripti
 sūt ab et̄no in diuina p̄sciā. vbi sint re. p̄bi ⁊ dei gr̄a; in luxuri
 a; t̄nserant. fo ibi amouē aut̄ vos volo induc̄ q̄ eos m̄pli
 cē v̄tis testamēti figurā. d. q̄ hor̄ typū ⁊ figurā geb̄at illi q̄
 p̄strati sūt ⁊ p̄diti idēto. q̄n̄ d̄ns ihs d̄ t̄ra egipti suū ppl̄z edu
 cebat. s̄l̄r ⁊ lucifer ⁊ ceti angl̄i q̄ suū d̄niclū ⁊ p̄ncipatū p̄ su
 perbia; amiserunt ⁊ sodomo ⁊ gomorra ac ciuitates finitie. q̄
 t̄de luxurie ⁊ sup̄bie obuste s̄t. isti at̄ cardiales erāt ⁊ tāq̄ s̄rbi
 maiestare d̄ni blasphemātes. Tercio ibi. Cū michahel arch̄. in
 duē q̄ eos arch̄aglor̄ r̄uerēciā. d. q̄ michahel arch̄. n̄ fuit. aus̄
 blasphemare d̄yabolū. cū disputar̄ d̄ corpe moisi. cū eo volē
 tē vt r̄uelaret filijs isrl̄ loc̄ sepulchri ad h̄ vt moise; adoraret
 ⁊ in idolatriā m̄deret. h̄ p̄ci⁹ ad deū rec̄rit vt ip̄e increparet
 ⁊ phibet; isti at̄ hērici abs̄ q̄ ōireuerēcia ⁊ t̄iore blasphemant
 d̄nim ihs̄m xp̄m. Quarto ibi. q̄cūq̄ at̄ natalit̄ introduc̄ q̄ eos
 brutoꝝ maliciā q̄z h̄ hērici imitant̄. Quinto ibi. re ill̄ q̄ in viā;
 rain abierūt. induc̄ q̄ eos hoīm neq̄ciā. cam. s. ⁊ balaā ⁊ chore
 q̄z isti imitāt. Sexto Nubes sine aq̄. induc̄ q̄ eos multiplicē na
 talē figurā. assimalat ei eos nubib; v̄tis ⁊ fructuosis arborib;
 ac fluctib; maris spumantib;. ⁊ stell̄ errantib; ap̄t̄ multiplex vi
 cū. Septio ibi. p̄phauit at̄ d̄ h̄ijs i duē q̄ eos enoch sci p̄ph̄iā
 Octauo ibi. vos at̄ kn̄i. induc̄ q̄ eos auct̄ez ap̄licaz ⁊ v̄oz a
 p̄lor̄z doct̄riaz. Nono ibi. vos at̄ kn̄i. d̄cludit inf̄ozōz moralē
 ⁊ v̄ritū discipliaz. monēs de dilcōe dei ⁊ arguicōe vicij istoz
 ⁊ mis̄acōe i corrigibilitatis eoz nō alij q̄ tales inueniant̄. Vltio
 in t̄cia p̄te p̄ncipali p̄ salutaōz ⁊ nareuōz p̄nit̄ d̄clusionē ac
 s̄r̄az actiōz ibi. Et aut̄ q̄ potēs. **¶** Diuisio libri apocaliphis

Qunc accedit. q̄rt⁹ liber epl̄aris. videlz apocaliphis in q̄
 io. vnā d̄clusionē int̄dit. videlicz ap̄ie decursum totiq̄
 quātū ad prosp̄itatēs ⁊ adūsitates notabiles q̄ debe
 bant illi d̄tingē a sua f̄idacōe vsq̄ in finē. ⁊ diuidit in duas p
 tes videlz in p̄facōz q̄ c̄tin; p̄ambulū. ⁊ in narracōz q̄ continet
 processum et incipit sc̄da cap̄lo fo. Et angelo ephesi et durat

vsq; in fine libri. Primum igitur ca. dicitur p modum pambuli quodam
gualia respectu libri totius. dicitur namque p huius scripte excellencia
et auctoritate. non est enim quecumque scripta. s; apocalipsis et rve
lacio quecumque. s; si uel auctentica. quod aperit p auctoritate quatuor p
sonarum que inducunt. scilicet ihu xpi et dei patris et io. et angeli. Secundo
dicitur huius scripte efficaciam et utilitatem. quam ostendit cum subdit.
beatus qui legit et qui audit. etc. Tercio dicitur scripture sufficiencia et
uniuersitate. Non enim apparet vni ecclesie. s; mittitur. septem ecclesiis
que sunt in asia. primo et sufficienter dicitur ea que spectant ad uniu
salem ecclesiam. et ideo subdit. Septem ecclesiis que sunt in asia. Quar
to dicitur persone scribentis amicitiam et benignitatem. cum subdit. gratia
vobis et pax. ubi imploret eis gratiam a tota eternitate a persona patri
ma cum dicit. ab eo qui est et qui erat. a persona eterna. scilicet spiritus sancti cum
subdit. a septem spiritibus a persona media filii. cum addit. et a ihu
xpo. dicitur autem dominum ihesum xpm a se prolatum et excellencia
Attribuit namque sibi ueritatem eruditionis. cum dicit. quod est testis fidelis patri
mitate resurrectionis. cum subdit. primo generis mortuorum potestate et uni
uersitate. dicitur autem cum subdit. et principes regum terre. largitatem
benedictionis que benedixit nos cum subdit. qui dilexit nos et lauit nos. e
grate retributionis quam habebit in iudicio cum subdit. et ecce uenit cum nu
bibus. uenturam omnem diphensionis et eternitatem duracionis cum subdit. ego
sum alpha. etc. Quinto dicitur scripte congruentiam et idoneitatem. qua
tu ad locum solitariu. quod in insula pathmos et tpe festiuu. quod in
dominica die. et scriptorem idoneu in exilio pro ueritatis testimonio relega
tu. et mediatoru autenticu. angelu. scilicet habentem uocem tanquam tuba. et h
omnia tagunt ibi. ego io. frat uir iudi. Sexto dicitur capacitate et ma
liciam uidelicet tribulationem quam passura est ecclesia. que figurat per. vij.
candelabra aurea et consolacionem quam recepta est a xpo. que designat per
hoc quod filius hominis erat in medio candelabrorum. sed est in medio ecclesiarum
ad consolacionem. ibi. io. et conuersus uidi. vij. candelabra ubi describitur
filius hominis quantum ad uerimentu quod erat uelut podere. et quantum
ad cingulum. quod percinctus erat ad momillas zona aurea. et quantum
ad capillum. quod caput et capilli erant tanquam lana alba et tanquam nix et
quantum ad aspectu. quod oculi eius tanquam flamma igris. et quantum ad icesum.
quod pedes eius sicut auricalco et quantum ad uerbu quod uox eius erat quantum

vox aquarū multarū. ⁊ q̄ntū ad manū. q̄ habebat in dextera sua
 stellas. vii. ⁊ q̄ntū ad instrumētū bellicū. q̄ de ore eius gladius
 ex utroq; pte acut⁹ exibat. ⁊ q̄ntū ad uultū. q̄ facies ei⁹ sic sol lucet
 que. ix. adōnes significabāt. ix. v̄tutes ⁊ excellēcias in xpo exi-
 tes in ecclā. ut eam soleat in omni tribulacōne sua. Septio continet
 hui⁹ scripturē p̄claritatē ⁊ singularē reuerēciā que sibi est exhibē-
 da. in cui⁹ signū. io. ad ipi⁹ noticiā accēdes. cecidit ad pedes magi-
 stri oñi. s. xpi. et ab eo confortat⁹ ⁊ eleuatus est. et hoc r̄gitur ibi
 hęc cū vidissēm cecidi ad pedes eiu⁹. Octauo continet hui⁹ scrip-
 ture modū ⁊ formā. oñdens q̄ h̄z obscuritatē cū aliq̄li euidentia
 mixta. q̄ colligit ex h̄ q̄ cū figuris ⁊ signis aliqua pauca miste-
 ria explicatur. ex quibz r̄quam ex clauibz obscuritates figura-
 rum ⁊ enigmatū refant. alias totū esset occultū ⁊ clausū. ⁊ id
 eo iubet iohannē q̄ scribat misterii. vii. stellas ⁊ vii. candelabro-
 rum. et sepe in illo libro aliquod v̄bū breue p̄ expoicōe figu-
 rarū addit. ut est illud. aque multe sunt p̄ti multi. et qui habz
 intelle ctū opuz nune ⁊ testie. hic igit̄ mod⁹ p̄cedēdi inuuit
 nobis. ibi. Scribe ergo que vidisti.

Qunc accedit capitulū secundū. vbi inchoat tractatus ⁊ p̄-
 ces sus ton⁹ libri. qui diuidit in pres duas. s. in partē q̄
 continet informacōz moy. ⁊ respicit asianam ecclāz in speciali ⁊ in
 partē que continet refacōz secretorū futuroz ⁊ archanoz. ⁊ respic-
 it totā eccliam catholicā in generali. ⁊ incipit ps illa quarto ca-
 pitulo p̄ h̄ uidi. p̄ ma que continet in duobz capitulis. secundo et
 t̄cio diuidit in vii. pres. s. q̄ scribit vii. ep̄is ecclāz. vii. existē-
 tū in asia. q̄ ideo facit. q̄ regio illa. s. asia m̄ior erat cure sue
 dista ⁊ i forte sue p̄dicacōis adueniat. scribit itaq; p̄ mo thōthēo
 ep̄o ephesio hortādo ip̄z ad caritatē ⁊ p̄xi āorē. d̄stat ei ex hij
 storis thōthēu ab ap̄lo paulo ephesinū archiep̄z d̄stitutū. ⁊ ibi
 f̄ruisse usq; ad. i. ānū n̄ue ip̄atoris q̄ dominicāno successit. s̄b
 quo dominicāno. io. li. istū scripsit. ⁊ io angel⁹ idest archiep̄us
 t̄ erat thōthēus. scribēdo ḡ illi p̄mittit xpi amēdacōz. d. h̄ dicit
 q̄ tenz. vii. stellas. sub uigie aut̄ thōthēo et ephesinorū fidelium q̄
 ad app̄bacōz cū ait. scio opa tua ⁊ laborem tuū. q̄ n̄ p̄t sustinē-
 malia ⁊ ad h̄z ita fuit. nā ephesini p̄stiterūt i v̄bo veritatis. nec

reperit pseudo aplos nec fuerit p eos dantati. sic patz ex ar. sup
epiaz ad ephē. Deinde subiūgit eorūde q̄ ad aliqd̄ re p̄bacōz et
r̄phēsiōez cū dicit. s̄ habeo adūsū te pauca q̄ caritatē. 2c. Dem
de s̄biūgit exhortacōz ad furozē ⁊ caritatē qz ad l̄raz in eis refri
gerauit cālitās erga primū. ⁊ h̄ facit ibi. meōz esto itaqz. Dem
de s̄biūgit v̄ corrigāt omniacōz cū dicit fin at̄ reio tibi ⁊ mouebo
Deinde exētat oim audiēciū intēcōz. qz qz vni dicit oibus dicit
ibi q̄ h̄z aures audiēdi. vltio addit re p̄missiōez ibi. vincētī da
bo edē d̄ ligno vite. Secūdo v̄o ibi. ⁊ āglo finirne ecclie s̄ctē. scri
bit beato polycarpo ep̄o finirueñi. hortādo ip̄z ⁊ s̄biectā eccliaz
ad firmitatē ⁊ vigorē i p̄secuōibz. c̄stat ei ex d̄cis eusebij i eccla
stica histo. li. iij. c. xij. ⁊ p̄ iero. i. li. illustriū viroz polycarpū et
papiā fuisse auditozes. io. apo. ⁊ polycarpū i stitūtū ab eo ep̄m
finirnesez scribendo ḡ sibi p̄mittit xp̄i cōm̄dacōz ut p̄. d. s̄ dicit
p̄m̄ ⁊ nouiss̄. s̄biūgit ei⁹ app̄bacōz. qz ad l̄raz ep̄s ille fuit val
de p̄fcs ⁊ l̄rat⁹. ⁊ m̄ltos li. aduers⁹ iudeos cōposuit ⁊ iō subdit
Scio t̄bulacōz tuā ⁊ blasphem̄aris ab hijs q̄ se dicit iudeos. Dem
poit ei⁹ cōfortacōz. aiando ip̄m ad vigorē ⁊ ad firmitatē qz h̄bat
ibi pati. vñ ⁊ s̄b antoio ip̄atore i finirua cū pl̄ibz alijs. q̄i inūa
bilibus martiribz pass⁹ ē. ut. eusebi⁹. iij. li. eccl. ist. d. ⁊ iō s̄b dicit
nichil horz t̄neas q̄ passur⁹ es. ecce missur⁹ ē dyabo. ex vob̄ ali
os icarcēz. Dem poit r̄ p̄siōz ibi. esto fid̄l̄ usqz ad mōtē. dei v̄o
exētat oim legēciū intēcōz ibi. q̄ h̄z aures 2c. ⁊ c̄cludit p̄ suscipi
ētibz ⁊ tollēant̄ mala. et̄nā retribucōz ibi. q̄ uicerit. iij. s̄bit scō
carpo ep̄o p̄gam̄h̄ hortādo ip̄z ad castitatē ⁊ d̄corē p̄ poc̄i⁹ sub
iectū sibi p̄l̄z. c̄stat at̄ p̄ eusebiū. li. iij. c. xij. eccl. ist. carpū fuisse
ep̄m ⁊ m̄t̄ilat̄ cū pl̄ibz alijs. qz ibi erat ḡndis p̄secuō ḡ xp̄ia
nos. ap̄t qz ap̄el̄at̄ sedes sath̄ae loc⁹ ille. p̄m̄ aut̄ it̄ passos ap
pellari potuit ant̄fas. q̄zuis ex. h̄p̄st̄ h̄ n̄ c̄stet ibid̄ ⁊ f̄d̄les aliq̄
iuxta nicholaitaz sectā r̄putātes m̄lēs d̄bē eē cūes ⁊ usū eaz
in d̄r̄nt̄ agētibz m̄lēs ad idolatā iducebāt. ⁊ iō r̄phēdit eos
tāqz tenēs doct̄nā balaā p̄ittit̄ ḡ cōm̄dacō xp̄i. h̄. d. q̄ h̄z aures et
s̄biūgit cōm̄dacō d̄ passibilibz ⁊ m̄tio. scio v̄ hitaa. adiūgit rep̄
h̄sio. s̄. h̄eo. aut̄nt̄ cōm̄dacō. s̄l̄r p̄n̄iaz. erigit audiēciū int̄cō q̄ h̄z
aures. ⁊ i s̄ie ponitur rep̄missio ibi. vincētī. Quarto sancto

iureneo cirtarenſi ep̄o ſcribit. hortando ip̄m ad v̄tutē ⁊ ſplendo-
 rem. Eſt em̄ ſciēdū q̄ ille iurene⁹ fuit egregi⁹ polycarpi diſcipu-
 l⁹. ⁊ p̄ cetis excellētōris doctrine. ſic em̄ polycarp⁹ exceſſit om-
 nes diſcipulos. iō. ſic iſte ceteros diſcipulos polycarpi. fuit ap̄lius
 ep̄c̄ cirtare deinde v̄o zeio fidei p̄ mltas r̄giones diſcurrens et
 docens. uſq̄ in gallias pueniens lugdū archieps̄ r̄ſedit et ſedē
 illā ſudauit. ac plimos libros ſcripſit. ſic patz libro. iiii. quinto
 et. vi. eccl̄. hiſtorie i diuſis. c. martirizat⁹ eſt at lugd. ſub ipatoē
 ſeuero q̄ q̄ntā p̄ſecutōz i xp̄ianos exēcut. licz at iſte nō fuerit
 iohāni ōrēpane⁹ i ſpiritu t̄n̄ ap̄hete loq̄t̄ d̄ iſto qz exceſſit ōs
 ep̄os eccl̄e cirtare. In hac ḡ ep̄la ſic m̄ p̄cedētibz ep̄lis p̄mittit̄
 ps xp̄i amēdatia. h̄ dicit fili⁹ dei. aduūgit̄ ps illi⁹ eccl̄e app̄batia
 maxie q̄ntū ad tēpa vltimiora. i q̄bz p̄fuit iurene⁹. et ideo dicie
 noui opa tua et fidē ⁊ caritatē qz dicit ap̄t̄ ſui ſapiēciā ⁊ miſte-
 riū. qz dicit ap̄t̄ p̄dicatōz ſuā q̄ r̄pleuit mltas puicias ⁊ patriā
 tuā qz dicit ap̄t̄ martiriū. ⁊ opa tua nouiſſia pl̄a p̄ozibz. h̄ ē tu-
 is p̄d̄cel ſozibz. Mutit̄ v̄o ps eccl̄e r̄p̄batia q̄ntū ad aliud. Nā er-
 roz. mōtai. ⁊ m̄lez ſuaz p̄ſte ⁊ maxille. q̄ fuerit illi ap̄hete ⁊ ſpi-
 ritu ḡrio i q̄dā m̄tis exceſſu arrepti p̄ferebāt q̄dā noua et ḡria
 fidei. blaſphemando d̄m̄ ih̄m̄ ⁊ ap̄los e⁹ ⁊ ſc̄az eccl̄iaz. ōtū habuit
 in frigia ap̄t̄ qz illi heretici dicti. ſ̄ cataphrige. m̄lez em̄ ille pi-
 gebāt ſe ruboribz ⁊ oculos pigebāt ſtibiō ⁊ d̄lectabāt ornabi-
 libz ⁊ ſtudebāt auaricie cū cetis ap̄hētis ſuis talis ſic de iezabele
 dicit. iiii. ſc̄. ix. h̄ at̄ oia de iſtis m̄heribz ap̄hētis ⁊ demontano
 legūt̄ quinto libro. eccl̄. hiſtorie. xiii. c. et xvij. et quia erroz ille
 in valuat in eccl̄a cirtare ḡt̄ quos validiſſie ſcripſit iurene⁹ ut
 teſtat̄ euſebio. libro. v. p̄dicto. iero. r̄p̄bādo eccl̄iaz p̄dictā dicie
 iō. h̄. Sed habeo aduūſū te pauca. qz p̄mittis m̄lez iezabel. p̄ſtā
 et maximiliā mōtanū ⁊ ceteros cathafrigas. Om̄ v̄o ſubūgi-
 tur. ḡ. iſtos am̄inacō ibi. Ecce ego mittā eā in lectū. Om̄ v̄o
 ſubūgitur quozumdam app̄batio quī illis n̄ conſenſerunt ibi
 Vobis autem dico et ceteris quī cirtare eſtis. Deinde ad iun-
 gitur repromiſſio maxime quantum ad iureneum quī vicit il-
 lum errorem et cuſtodinit ac deſenſauit ciuitatem eccl̄ie con-
 tra ipſum. et hoc ibi. Et qui vicerit. zc. Vltimo ibi. quī habet

aures audi. erigite viuisorum interitum. quanto scribit beatus melitensis episcopus sar-
deni. hortando ipsos ad opositatem strenuitatem et valorem. et ponit ad hoc
hortatur ecclesiam sibi subiectam. stat enim ex. v. li. ecclesie. ist. c. xiiij. melito
circa illa tempora fuit episcopus sardeni. et beatus martirio constituit in ciuitate
illa requiescit. scribendo ergo illi premitit christi mandatum. d. h. dicit quod ha-
bet. viij. spiritus dei subiungit reprehensionem de otiositate et accidia quibus
habebant multi de sardeni. ecclesie. vñ habebant nomina quod viuunt nomines et
christianitatis et tamen mortui erant et hoc facit ibi scio opera tua quod non ha-
bes quod viuas. Deum subiungit admonitionem ad strenuitatem quod oportet
accidie. ibi in mente ergo habe. dei subiungit conuincit quod pagaos. ibi si
ergo non vigilaueris. dei quidam mandatum. ibi si habes pauca nomina in sar-
dis. dei tibi oportet et promissio et retributio ibi quod vicerit. sic vestit
vestibus albis. et ultio erigit viuisorum interitum ibi. quibus aures audi-
endi. vi. scribit sancto quodrato episcopo filadelphie. hortando ipsos et subiectam
sibi ecclesiam ad perseuerantiam et longanimitatem. et ait sciendum. quod ille quodratus fuit
doctor multum excellens et sub adriano fidei defensor desepit ut testa-
tur eusebius. iij. li. ecclesie. ist. c. iij. et idcirco ille exorsus erat iudeis et
blasphemant ab eis. quod fide ergo ipsorum vaniloqua defebat scribens ergo. io.
isti episcopo. et subiecte ecclesie. premitit christi mandatum. d. h. dicit scis et vobis
quod habetis clauem dedit. deinde subiungit quodrati mandatum. quantum ad litteras et o-
stium scripte aptum ibi. scio opera tua. et ecce dedit coram te ostium aptum.
dicit scribit et promissio per tempore presentis. promittens humiliatum iudeorum et
omni resistenciam sibi. per eo quod sciebat defensionem per vobis dicit. et hoc facit ibi.
Ecce dabo tibi de sinagoga sathane. deinde post exhortationem et ad-
monitionem ad longanimitatem et perseuerantiam ibi. ecce venio cito tene
quod habes. deinde subiungit repermissionem per fuisse ibi. et quod vicerit
ultio vobis erigit viuisorum audientiam et interitum ibi. quibus aures audiendi
audiat. viij. scribit beatus segari episcopo laodice. hortando ipsos ad viuacita-
tem et furorē. nam laodice. et fuerat fideles. tamen non multum feruētes. stat
ait h. eusebius. li. v. ecclesie. ist. c. xiiij. beatus sagaes fuisse episcopus laodi. et beatus
martirio uita fuisse ibi. quibus requiescit. scribens ergo. io. huic episcopo premitit christi co-
mandatum. h. dicit am. subiungit aut laodice. reprehensionem ibi. scio quod non
frigidus es neque calidus. addit aut admonitionem ibi. suado tibi eme aures is-
nitum. addit et promissio ibi. Si quis audierit uocem meam. et ultio erigit
interitum ibi. quibus aures audiendi. Est autem sciendum quod in omnibus istis

vij. epistolis xpi amedatio. et eae ipse hio et exhortaco et impro-
missio sibi congruissie correspondent et apponant sic faciliter
patere pot diligenti lectori.

Capitulum quartum

Qunc accedit quartu capitulu ad refaco3 futuroz que
respicuit vniuersale ecclesia. et ptendit tractat9 iste vs
q3 i fine libri. q diuidi pot vel sm imaginariu vel sm sensu mo-
ralem et misticu vel sm sensu litterale onnentē futuroz euentu
Primo qdam sm sensu imaginariu. diuidit in sex ptes. sm sex
modos pcedendi vnde possit dici sex visiones. no qdam diui-
sas tēpore. q3 eade die dominica. io. credit totu vidisse. sed diui-
sas imaginib3 ac similitudinib3 diuersis quas apit et qbus pro-
cedit. Primo naq3 pcedit sub septenario sigilloz vsq3 circa pn-
cipiu capituli octau. vbi dicit. Et vidi. vij. angelos. Secundo p-
cedit sub septenario angeloz cu tubis. ab illo loco. et vidi. vij.
angelos. vsq3 ad. c. xij. Terno pcedit sub amixtioe et obinaco3
signoz diuersoz. vt mulieris et draois. et pugnatiu angeloz.
et bestiaz et agni. et cxliij. miliu signatoz. necno et vij. angeloz
et dat ps illa i qfic pcedit pmixte p tria. c. xij. xiiij. et xiiij. Qua-
to pcedit sub septenario angeloz cu suis phialis et nouissimis
plagis. et h p duo. c. xv. et xvj. Quinto pcedit sub figa. et imagine
mleris et bestie et dapnacōis eay. a. xvij. c. vsq3 ad. xxi. Sexto.
et vltio pcedit sub metafora noue ciuitatis et oim ornamentoz
suoz qntu ad fudamta. muros et fluiu et vite lignu p duo. c.
vltia. xxi. et xxij. vñ ofuetu e dici q i. apocal. sunt. vij. visiones. ad
dedo istis sex illa d correctioe. vij. eiaz. q continet i. ij. xiiij. c. ut. s.
visu e. Sed3 sensu vo morale et misticu pdicte. vij. visiones sic di-
stinguntur. Prta naq3 de septenario sigilloz rferē ad refaco3 miste-
rioz vniuersoz q i veteri testamto latebat d xpo q ate ad ven-
tum ei9 omnino latuerūt. p aduetu autē ipi9 declarata et refata
sunt. Secūda vo visio de septenario angeloz cu tubis rferē ad
pdicaco3 pdictoz misterioz et refatoz i xpo q qda pdicaco3 fa-
cta e et fit cotidie p doctores. q designat p agelos tubas hntes
Tertia vo visio d pmixtioe signoz mleris. l. draois. bestiaz et
agnoz rferē ad pmixtioe3 bonoz et maioz i eccia militate et
ad mutuā pugna et psecuto3 ipoz. Quarta vo visio d septena

rio angeloy. tū phial & plagis iferē ad puicōz maloy in pñti.
Quita vō visio de dānacōe mulieris meritis iferē ad puicōz ma
loy hoim & angeloy i futuro. & ad culpā & ad cāz puicōis eoy
Sexta vō visio de dīspōe ciuitatis noue & suoy orāntoy ifer
tur ad pñtiū et retribuōz iustoy & f. istas radices sex. p. intellectū
et dicitur totū li. iuxta sēsū moralē. f. vō lralē dici pot. q. dicit i
istis sex visioib. fūoy euēt. quo ad tribulacōes & psecuōes. q. s
passura ē ecclia maxie i tpe antixpi. p. at diuidi totū pcessū ecclie i
vij. etatulas p similitudiez q. stat. totū mōdi diuidit i. vij. etates
h. s. pcessū ecclie. vij. stat. p. mū qd ē sue fūdacōis s. b. tpe aplōy
et discipuloy xpi. **S**cōm vō psecuōis. s. b. tpe ipatoy & martirū
Tertū p. speritatis & exaltacōis. s. b. tpe d. statim q. sibi largit. est
honorē & habūdātiā ipaliū bonoy. **Q**uartū vō diuīsiōis & dis
secuōis i. se. s. b. tpe hēticoy. q. ntū vō p. fce pacificacōis & dilata
cōis. sub tpe caroli. & ipatoy successoy. ille nāq. dilatauit eccliaz.
multa cenobia fūdando. & pacificauit ad plenū. v. vō nouissie
psecuōis s. b. tpe. antixpi & suoy discipuloy. **S**eptimū p. miacōis
bonoy & puicōis maloy. p. diē iudicij & p. destructioē antixpi
f. ergo hūc septēariū p. edit q. libz visio. nā in p. ma ponūt. vij.
figilla. & responder. p. mū sigillum p. mo statū. s. cū dō secūdo
et sic deiceps. **I**n secūda vō de septē angelis cū tubis correspō
det p. m. angelus cū tuba. et sic demiceps. **I**n tertia vō de dran
one & muliē. circa vj. statū d. psecuōe antixpi & dūit diceps. pri
mo f. hūc mod. exponēdi q. libz visio maxie cā h. morat. potest
aut aliter dici de istis statib. ut ille stat. qui dicit. est tert. de tē
pore d. statim omittat. nā tūc inchoata est discessio & diuīsiō he
reticoyum per arrium et fm. h. tempus anticristi pertinebit ad
quintum statum et sextus d. putabitur ab occasione antixpi usq.
ad finem iudicij. **S**eptim. v. ro a diē iudicij et demiceps. **S**ed
quā iuxta hūc mod. exponēdi tota h. c. applicia versaret circa
psecutiones quas infert antixpus. et p. consequens omitterent
mlta & maxia que circa eccliam tempore i. t. medio euenerūt
vel euenerit. maximū q. p. fuit d. sepatōe g. o. y. ab vitate ecclie
et d. enflacōe ipij p. ecclia a g. cis mediāte p. soā caroli. in g. mar. o. s.
et de psecuōne quam intulit cōsdroe in cristianos. qui cepit.

ierlm ⁊ ab oriente. s. a pñde vs q; in hñiã eccliaz deuastauit. ⁊ de
 psecuõde quã intulit machomet⁹. q; uniuersam pñde. arabia. hñiã
 am. ⁊ egiptũ affricã ispaniã. vascomã ⁊ puincia subuertit. et a
 fide xp̃i ad infidelitatẽ ⁊ sarracensimũ cõuertit. Cũ igit h̃ ⁊ p̃ u
 ra alia notabilia circa uniuersalẽ eccliaz cõngerit. ñ videt̃ ratiõ
 nabile q; a iohãne obmissa fuerint in ap̃hetia ista tũ q; ip̃e ait i
 ñn. apo. iehu xp̃i q; dedit illi deus palã facẽ seruis suis q; oportet
 fieri cito. ⁊ rursum t̃ps em̃ ap̃e e. ⁊. c. iij. ostẽdam tibi q; oportet
 fieri cito p̃ h̃. ⁊. c. r. oportet te ap̃hetare gẽtib; ⁊ popul; ⁊ tribu
 bus ⁊ linguis ⁊ regib; multis. p quos inuit q; nõ solum de reg
 no nephario antixpi. s; de mltis alijs in isto libro ap̃hetebat.
 Tũ q; ap̃hete veteris testamti nõ solũ tribulacõz vltiaz q; isra
 helite sub rõnis passi sũt ap̃hetarũt. imo ⁊ ceteras q; passi sũt
 sub alijs monarchijs. idcirco visũ e alijs. q; i h̃ libro ap̃hetice
 sint p̃dicte om̃s notabiles passioẽs. mutacões. psecuõnes et
 nouitates q; circa uniuersalẽ eccliaz cõtingũt. ⁊ nõ solum psecu
 tio antixpi. ⁊ p̃cipue q; nõ videt̃ rationabile dici. q; dicit̃ in. vij
 capitulo referri ad finẽ mundi ⁊ q; p̃ modũ i p̃ncipio octauũ
 iterũ sit regressus ad p̃ncipiũ ecclie. ⁊ tũ sic oportet redire frequẽ
 ter. si p̃cedẽs expõsicõ teneat. concordãdo itaq; hystorias de p̃te
 rito in q;ibus notabilia q; atigerũt ecclie cõscribũt ad ap̃hetiam
 istã. dici pot̃ q; quicquid ibi istorice describit̃. in h̃ libro ap̃heti
 ce atmet̃. Status at̃ ecclie s̃m̃ d̃scripcõz istoriaz diuidit̃ i sex tẽ
 pora. vt sit p̃mũ t̃ps a fundacõne ecclie per discipulos ⁊ ap̃ostu
 los vs q; ad iulianũ apostatã. i q; tpe ecclia extitit quasi clausã et
 sigillata sub psecuõde ipatorũ paganorũ. ⁊ totũ istud t̃ps ap̃he
 tice p̃dicẽt̃ i p̃ma visione de. vij. sigillis. s̃m̃ ṽo t̃ps fuit mortuo
 iuliano a ionniãto ⁊ valẽtio ipatorib; vs q; ad iustinianũ ipa
 torem vel vs q; ad mauriciũ. cui⁹ tpe fuit papa magn⁹ Gre. et
 i h̃ toto tpe fuit ecclia. q; sub agel canẽtib; cũ tubis. quia sub per
 secutione hereticorũ. Nam in toto illo decursu plures ex impe
 ratoribus arriam fuerunt et alijs heresibus infecti. et totum
 istud tempus propheticẽ continetur in secunda visione. Tercũ
 um ṽo t̃p⁹ fuit a foca impatore q; successit mauricio vs q; ad
 constantiũ q; excecauit h̃yrene. ñr sua c⁹ t̃ps g̃corũ ipiũ t̃ni latũ

est in carolū et in germanos. et in illo nāq; tpe ecclia passa est p
secutionē draconis. scz colidore et bestie scz machometi. et perse
cutionē sarracenoz et totū istud tps pphetice pdicit in tertia visi
one. Quartū vō tēp⁹ fuit a carolo magno pmo impatore ger
mano. vsq; ad henricū quartū impatorem. in quo tempore ec
clia fuit sub qbusdam plagis et pbialis iracūdia dei plenis rati
one multiplicis scismatis. et quorundam aduersozū vt postea
apperebit et totū hoc pphetice pdicit in quarta visione vbi agi
tur de angelis q hēbant vij. plagas. Quintū vō tps fuit a tēpe
henrici pdicti et durat vsq; ad tpa antixpi in quo ecclia qm ha
buit victoriā de babilone in liere meritee. et aliqui succubuit et
hoc tps describit in quinta visione. Sextum vō tps erit sb psecu
tione antixpi vsq; ad diē iudicij. p⁹ qz erit glia paradisi et sum
macō misterioz dei. et huic correspondz visio. vi. **Visio pma**
V pma ergo visioe pphēcie describit totū tps fūdatōis ecclie in
ter gētes. et psecuōis ipatoz paganoz et liberatōis facte p cō
stantinū q qdam tēpus durauit a gaio et claudio impatoribz
vsq; ad iulianū apostatā. iclusive et incipit hęc visio in p⁹. iij. c.
post hoc vidi. vsq; circa pncipiū octauū vō dicit et vidi septē au
gelos stātes. diuidit at h visio in quēz ptes pncipales. In pma
nāq; introducit dei ruelāns auctas et maiestas per totū iij. ca. v
dei magnificēcia introducit. et qntū ad locū cū dicit p⁹. h vidi et
ecce ostiū apertū in celo. celū ei signat h eccliaz militātē in q signa
riter rfidet de⁹ oibz sectis ceteris et agregatōibz re pbatōis. ad e
d cursū et statū intueđū ascēdit. io deice dscibit dei magnificēcia
qntū ad sūū tronū. qz seqt et ecce sedes. poita erat in celo. qz desig
nat sedē rōnā q pncipalis et caput ē in ecclia. et in q tāq; in capite
pncipalit⁹ dō sedet et habens aspectū lapidis iaspidis et sardis
appter stabilitatē fidei. quare nūquā sedes ptegente. dō et bea
to petro. cecidit a fide firmitate. nec cadet. iris etiā federis. et in ē
in circuitu ist⁹ sedis pmittere dño petro luce. xiiij. ego rogavi
pro te vt nō deficiat fides tua. Deinde vō describit dei magni
ficēcia quantū ad dōmittantē. cetū ibi. et in circuitu sedis sedi
lia. xiiij. seiores h ē vniū epī. nā in scpta. epī seiores dicit iuxta
illud pmo. io. v. seiores q in nob fuit. obsecro. ego seiores et io.

secūda ⁊ tertia senioꝝ elce dñe. Senioꝝ gaio carissio. vñ ⁊ pontifi
 ces q̄ ministrabāt p uices suas tēpe d d. i. sanctuario erāt. vīginti q̄
 tuoz ut dicit̄ p̄mi p̄alip. xxv. quare ⁊ in tpe filij d d. ihu xpi vni
 uerſi pontifices sanctuarij. xxiii. esse dicūt. deide describitur dei
 magnificentia q̄ntū ad suū ifluxū. doctrine q̄dā miraculoy. q̄ sequi
 tur q̄ de trono p̄cedebāt fulgura ⁊ voces ⁊ tonitrua p̄ q̄ designa
 tur mltitudo doctoy ⁊ sanctoroy q̄ miraculis ⁊ doctrina eccliam re
 pleuerūt. i. fluxū igit̄ gr̄e q̄ntū ad sacramētū cōfirmacōis i quo dat̄
 gr̄a septiformis vñ seq̄t̄ ⁊. vij. lāpades q̄ sūt. vij. spirit⁹ dei. i. fluxū
 um etiā mūdicie ab oī peccato q̄ntū ad sacramētum baptisimī. et
 ido sedt̄ i aspectu sedis tāquā mare uitreū. deide describitur dei
 magnificentia q̄ntū ad testimoniū. vñ seq̄t̄ ⁊ i medio sedis ⁊ i cir
 cuitu. iij. alia q̄ d̄signāt. iij. euāgelistas tāq̄z testes idoneos ma
 iestatis diuine vel. iij. sedes patriarchales scz antiochanā. ierosoli
 tanā. alexādrinā ⁊ cōstāntiopolitanā. q̄st̄ i circuitu sedis roāne ⁊
 hñt alias seuas q̄ pleitudiez p̄tatis. tñ ab ip̄o trono rōno cui
 d̄z s̄beē. d̄s̄c̄bif̄ ec̄ dī magnificentia q̄ntū ad laudis exhibicōz ⁊ iu
 bilū. ibi ⁊ r̄qem n̄ hēbāt die ac nocte. vltio aut̄ q̄ntū ad gr̄arū
 actiōz ⁊ cōmū obseq̄ū ibi ⁊ cū darēt illa. iij. alia. p̄ h̄ ei defigē
 q̄. iij. sedes patriarchales. ⁊ ad ip̄ay d̄irectōz. xxiii. senioēs vñse
 scz ecclie cathedrales p̄ obē cōstitute. s̄t i cōmū laude dī ap̄t̄ horas
 cāoicas ⁊ d̄inū offm̄ q̄ iugit̄ celebrat̄. ⁊ sic ituit⁹ ē. io. m̄ spū p̄
 phico d̄ispioz magnificā ecclie quā cōnim⁹ adimpletā ⁊ sic p̄z auctas
 et magnificentia dī gubnātis ⁊ misteria r̄uelātis. In. ij. vō pte itro
 ducit̄ libri cōmētis obscuritas. q̄ ē. li. d̄ine p̄scie. i. q̄ futa oia de
 s̄c̄būt. ⁊ icipit̄ h̄ ps i p̄n. v. c. ⁊ vidī i d̄exta sedēns librū. c⁹ tāgit̄
 cōphētio cū dicit̄ q̄ ēat s̄c̄pt⁹ it⁹ ⁊ foris ⁊ ocl̄tacō cū dicit̄ q̄ ēat
 figt⁹ sigill. vij. In. iij. vō pte itroducit̄ xp̄i mediatoris ⁊ ap̄ientis
 liby sūma digitas. ibi ⁊ vidī āgelū forte ⁊ p̄dicatē voce mag
 na. v̄ oñdit̄ q̄ nlls a⁹ a xp̄o ad istā libri ap̄cōz fuit ido ē⁹. d̄ide q̄
 ip̄e xp̄⁹ fuit ido ē⁹ ibi. ⁊ vn⁹ d̄ sc̄ioꝝibz dixit̄ n̄. fuit at̄ ido ē⁹ ⁊ rōe
 nobilitatis. q̄ uicit̄ leo d̄ ihu uida ⁊ rōe passiois ac acbitans p̄
 quā inuit̄ ap̄cōz. libri. q̄ agnū stātē tāq̄z ocl̄sū vidit̄. ⁊ rōe plei
 tudis gr̄e ⁊ sc̄itatis. q̄ hēbat cornua. vij. ⁊ ocl̄os. vij. In. iij. vō.
 pte itroducit̄ cer⁹ aplaudēns ⁊ gr̄as exhñtis iocūditas ibi et

cū aperuisset libꝝ. ubi introducitur laus hominū fidelium et pla-
torū et laus spirituum angelicorū ibi et vidi et audiui vocē ange-
lorū et laus vniuersorū ibi omnis audiui dicētes. 2c. significabāt
autē h̄ oīa q̄ agnō h̄ est xp̄s q̄ ē in medio roāne eccl̄ie. et quorū
patriarchaliū sedū et xxiiii. seiorū. h̄ est vniuersaliū ep̄aliū eccl̄ie
fiat. sub sacramento eucaristię i q̄ continue imolat ac r̄p̄sentat occi-
sus. inuit nob̄ ap̄cō. libri diuine p̄sciēde. q̄ntū ad de cursū om-
niū q̄ circa eccl̄iaz erant r̄tūa. et de scriptōz r̄oz i li. p̄sent. p̄mi-
steriū. 10. s̄r q̄ etiā h̄oie sedes roāna et vniūsa eccl̄ia. d̄no ih̄u xp̄o
In q̄nta v̄o p̄re p̄ ordinē expoit̄ p̄cessō futurorū a gaiō et clau-
dio ip̄atoribz usq; ad iulianū apostatā clara et firma v̄itas et
incipit ps̄ ista. v̄. c. et vidi q̄ apuisset agnō v̄mū d̄. vij. sigill̄s. ubi
p̄ ordiez. viij. notabilia q̄ atigūt i illo t̄pe circa eccl̄iam p̄herice
d̄signāt. Primo nāq; figat. 10. et p̄mōstrat euāgelice diuulgo-
nis liberrimū p̄cessū. et h̄ i ap̄cōe p̄mī sigillī cum dicit. et ecce
eq̄ albus. Vbi sciēd̄ fm̄ cesariēsem. eusebiū. li. ij. eccl̄astice. isto-
ca. iij. q̄ i breuī t̄pe valde sub tiberio. gaiō. et claudio. p̄dicatō
nois xp̄i diffusa ē p̄ totū orbē. Nam p̄dicti ip̄atores ap̄p̄os et
discipulos xp̄i p̄ vniuersū orbem discurre libe p̄miserūt. vnde
m̄ p̄n. iij. c. dicit q̄ d̄nā p̄uidēcia sensibz cesaris ingessit ut om-
naref piculū oībus accusatoribz xp̄iāoz ira in ip̄is iniūis euā-
gelij fmo vsq; q̄ p̄curreret et repete. q̄ celit̄ lūmē oñsū. et radi-
us solis erūpens totū orbem claritate frat̄ni lūis illustraret. ut
oplef illa p̄phēcia. in omnē terrā exiūt son̄ eoz. et p̄ omnes ci-
uitates et vicos in mense multitudines. velut messū tempore
frumenta ad areas ita ad eccl̄ias populi agregabāt. hūc iḡ libe-
rū. discursū vidit. 10. i. li. diuine p̄sciē. et h̄ erat p̄mū q̄ erat
ibi clausū. et p̄mū q̄ apuit sibi xp̄us et iō dicit ap̄cō p̄mī sigillī.
Equis em̄ alb̄ d̄signabat exercitū ap̄p̄oz et discipulorū. qui albi
erāt i doctrina et i vita et istar eq̄ velocissie discurrerūt. s̄r quos
sedebat xp̄s cū arcu. p̄dicatōis ḡcia v̄bi. q̄z eis influebat. sic pro-
miserat. ego dabo vobis os et sapiēciā cui nō poterit contra di-
cere ad ūrlarij vestri. et q̄ data ē corona victorie et exiūt vicēs
ut viceret q̄ mūd̄ sue fidei subiūgauit breuī t̄pis iteruallo. ut
dcm̄ est. Secūdo ibi. et cum apuisset sigillū h̄ d̄signat. 10. et demon

straxit primo generalis persecutionis edictum. generaliter dico. ut excludat periculis
 quam statim fides habuit a principio in ierusalem et iuda. nero autem primo
 inter imperatores romanos dedit edictum. ut perirent christiani. sic dicit
 eusebius etiam in historia. li. ij. c. xxvj. et hoc martirificavit beatissimos apostolos
 petrum et paulum et plures alios per diversas partes orbis per equum quem rufum in-
 telligit romanum imperium. nam equus in scriptura consueverunt designare regna. ut
 patet in zacharia. x. c. rufum autem tunc fuit romanum imperium. per appropinquationem
 sanguinis. quod ut narrat eusebius. ubi sunt in scelus nero pergressus. est ut
 nec propriis quodam ac domesticis temperaverit gladium. sed in matrem et in
 fratres et in uxores atque in omnes proximos sanguis prolicida extitit. et in
 celsus. vel dictum est rufum ratione multipliciter nefandi sceleris. quod
 inter omnes imperatores nequissimus ac nefandissimus vitam duxit. ut ex istoriis.
 patet per rationem incedit. ut ignis. quod voluit videre romam ardere. unde visa
 fuit quasi rufa et flammae ratione combustionis neroni. itaque tunc sedenti super
 equum rufum. idem super romanum imperium. datum est ut sumeret pacem de terra. et
 ut servitute inficeret. propter mortes quas eum exequit in romanos. unde et
 ipse fugiens per mare et senatum manu se propria interimit. isti ergo datum est
 gladius magnus. quod per missionem divinam sibi datum est. ut
 magnos apostolos interficeret. et ut primam magnam persecutionem in
 fideles excitaret. Tertio ibi. et cum aperisset sigillum tertium. presignat per
 prophetice. et figurat iudaice. purificationis iustum iudicium. et a persecutione
 christianorum aliquale silicium. respasianus enim et titus contra iudeos rebel-
 lantes missi sunt a nerone. quo mortuo succedentibus vitello ottho-
 ne et galba qui modico tempore regnaverunt. post respasianum in
 imperatorem electus est. a militibus existentibus in iudea. qui romam
 petens. titum filium suum ad purificationem obsidionis ierosolimitanorum
 reliquit. quod anno secundo impii patris sui ierosolimam cepit. equus
 itaque niger. designat regnum romanum. sub respasiano et tito.
 vel ratione animositatis in equo. vel quia romanum regnum
 illo tempore iudeam demigravit et extirpavit. quo ergo sede-
 bat tunc temporis imperator respasianus. scilicet et titus ha-
 bebant stateram in manu. hoc est divinam iusticiam et equita-
 tem in una parte appendebatur iudeorum culpa. quam exer-
 cuerant in christum ipsum crucifigendo et discipulos eius per-
 sequendo et perimendo et ex altera parte pure condigna. Unde

mittēbāt a deo respasian⁹ ⁊ tit⁹ ut s̄m stat⁹ iusticie p̄uērēt iu-
deos. Audita ē at̄ tūc vox bilib⁹ t̄tici dnario vno ⁊ iij bilibres
ordei dnario vno q̄ sic ip̄i iudei īhm x̄pm q̄ appellat se t̄tici⁹
et ḡnū frumētī vendiderāt .xxx. argēteis. sic vt ioseph⁹ scribit.
tit⁹ vendidit vndecim cētēna milia iudeorū dando .xxx. iudeos
p̄ vno denario. t̄ticiū at̄ h̄ appellat nobiliores iudei ⁊ ordeū īg
nobiliores libra v̄o accipi possūt q̄nq; iudei. Dabat ḡ bilibrem
t̄tici. q̄ de nobiliores .x. p̄ vno dnario dabat. tres aut̄ bilibres
ordei h̄ ē .xxx. d̄ inobiliores p̄ alio dnario. merito at̄ q̄nq; iudei
ponūt sub vna libra. q̄m q̄nari⁹ librorū legis habuit eos mēsu-
rare ⁊ d̄buit eos liberae. ḡ. q̄z legē m̄fecerūt d̄m ⁊ discipulos
ei⁹. Sequit̄ aut̄ vinū ⁊ oleū ne leseris. q̄ titus ad l̄raz cū subuer-
teret ierl̄m et videat̄ n̄llū xp̄ianū lehit. Nam eusebi⁹ narrat. iij.
libro. ec̄. ist. capitulo. v. q̄ ec̄cia q̄ in ierosolimis fuerat cōgrega-
ta. app̄inquare obsidione respōso a deo accepto emigre iudei
et transire ad opidum quoddā pellā noie transordanē. Per
vinum ḡ et oleum intelligunt̄ xp̄iani qui fugerunt in pellam q̄
non sunt lesi. erant enim pleni vno caritatis et oleo pietatis
Quarto ibi. et cum ap̄uisset sigillū. iij. figurat̄ ap̄heteice et pre-
monstrat̄ rursū secūte p̄secutionis edictum p̄domicianū p̄-
mulgatū. Succesit namq; t̄to domicianus frater ei⁹ qui in
sup̄biā s̄mā erectus iactauit se q̄ nec pater nec frater ei⁹ iero-
solimā ceperāt s̄ ei⁹ industria et valore fuerat capta. h̄ habuit
vitā t̄p̄issimā ⁊ sc̄elātā h̄. io. apl̄m i feruētis olei dolio mēsit ⁊ i
pathmos isulā r̄legauit ⁊ p̄secutōz p̄ totū orbē i xp̄ianos excita-
uit. r̄gnū ḡ romanū t̄pe domiciāi dicit̄ eq⁹ pallid⁹ aut̄ r̄ce in-
vidie q̄ etiā domician⁹ i videbat̄ gl̄ie p̄ris ⁊ fratris respasian⁹
et titi aut̄ r̄oe vilitatis. q̄ sic calor palid⁹ vilis ē. sic domician⁹
vilis fuit i vita. Sequit̄ aut̄ q̄ q̄ sedebat sup̄ equū. nomē illi mors
et infern⁹ seq̄bat̄ eū. Nā domician⁹ ad l̄raz a senatu dāpnatus
i palatō ē occis⁹. isti t̄n data ē potestas sup̄ q̄tuor pres mundi
ḡ xp̄ianos. i sic ē eos q̄druplici genē tormētōz. s̄. fame gladio ⁊
morte p̄ q̄z inuit̄ suffocacō seu abustio ⁊ bestiis terre. nā marti-
res exponebāt bestiis ⁊ p̄dictis ḡnib; tormētōz. Est at̄ sciend⁹
q̄ i ap̄c̄e istoz q̄tuor sigilloz legūt̄ q̄tuor animalia dixisse. vera

et vide. nā i quoz euāgelij agit de istis quoz ruelatis nam in
 euāgelio marci agit de divulgacōe euāgelij ultio. c. Eūtes i mō
 vniūfū p̄dicare euāgelij oī cāte. illi at̄ p̄fecti p̄dicauerūt zc. z iō
 p̄mū amāl idē marc⁹ i ap̄cōe p̄mū sigilli dicit. xvi. z vide. i euan
 gelio vō mathxi mltū exp̄sse agit d̄ p̄secucōe ecclie. c. xxiij. vbi
 dicit tē tēet vos i t̄bulacōe et occidēt vos. z iō. ij. al̄ vidz math.
 loq̄t i ap̄cōe. ij. sigilli. i ap̄cōe vō. t̄c̄ij. loq̄. ij. al̄ lucas. qz. c. xix.
 agit exp̄sse d̄ destructiōe iherl̄m p̄ ntū z vespasianū. z d̄ fletu do
 mimi sup̄ eā dicit. qz. si agnouisset z tu zc. In ap̄cōe q̄rti. sigilli
 loq̄t al̄. iij. idē. iō. qz. agit. c. xvi. d̄ p̄sura maria qz. h̄dles h̄turi
 erāt i mō qz. p̄ neronē f̄az d̄iciā⁹ exēcut. vñ ait i mō p̄sura
 h̄bitis. i me at̄ pacē. v. ibi. et cū apuissz sigillū. v. p̄dicat. iō. ultio
 ris p̄secucōis p̄fūd. Est ei sciēd. qz. p̄ neronē z d̄icianū q̄ p̄as
 ij. p̄secucōs exēcut i xp̄aos. tian⁹ exēcut t̄tā marc⁹ atoi⁹ q̄rtā
 seuer⁹ q̄ntā. maxi⁹ q̄ z maxin⁹ sex t̄a. deci⁹. vij. valeri⁹. viij. z au
 reliā⁹. ix. z licz fuerit mltū ipatoēs it̄medij it̄ istos s̄b q̄b̄ ec̄ mar
 trisabāt xp̄iam. isti t̄n d̄nr p̄secucōs exēcutisse. qz. inouabāt edī
 cta q̄ xp̄iaos. alij vō n̄ inouabāt. h̄ qz. xp̄iaī eoz t̄pibz i f̄idiebā
 tur. erat ap̄t̄ edicta p̄dcessoz suoz. qz. ip̄i n̄ ruocabāt. t̄pibus q̄
 istoz ipatoz n̄ erāt ecclie nec altaria stabilia. h̄ i c̄ptis s̄b t̄ra xp̄i
 ai celebrabāt z orabāt. ap̄t̄ diuinitatē q̄ p̄secucōis mirabāt fi
 dles de d̄ina iustia. z clamabāt. vidēaz postulātes a d̄o xp̄o z h̄
 est qz. h̄ p̄dicat. iō. vidi s̄b̄ altare aīas i f̄c̄oz zc. et r̄nū ē eis qz
 exspectāent donec iplēt nūs martiz. et si q̄rat quō aīe d̄iciūt es
 se sub altari. p̄t̄ intelligi rōne cozpm sanctoz martiz q̄ sepelie
 bāt in c̄ptis i q̄b̄ etiā erigebāt altare qz. legit qz. misse celebra
 bāt i c̄ptis martiz. vj. ibi z vidi c̄ apuissz. d̄s̄c̄bit p̄streme p̄se
 cucōis excessū. legit ei qz. d̄ciāz p̄secucōz exēcut diocletian⁹ cū
 collega suo mariāo qz. d̄tinuūt atz accūlauūt galeri⁹ marin⁹ h̄ at̄
 p̄secucō fuit maria z excessiua. qz. mariā⁹ p̄cepit i oziete vasta
 ri ecclias. z diocle. i occidēte ut n̄l̄ loc⁹ eēt i ōte i q̄ n̄ eēt p̄secu
 tio incensua Nam mādauerunt ecclesias incendi z s̄c̄ptas d̄i
 uinas oburi. z legit qz. j. xxx. dies. xvij. milia hoim p̄miscū sex
 us. p̄diūlas puīcias sūt martio coronati. vñ marcell⁹ papa ad
 sacrificiū duct⁹ est z postmod̄ penitencia duct⁹. a diocletiano

capite truncat⁹ est et cessavit ep⁹ roan⁹ anis .viij. et mensib⁹ .vi.
ap⁹ imairete p⁹secu⁹ois illi⁹ diuine. ena fuit g⁹uissia. q⁹ p⁹ .x. an.
nos annuos icendijs eccl⁹ay. p⁹scriptioib⁹ innocentu. cedibus
martiz icelant acta est. h⁹ igit⁹ imanitas p⁹dicat a iohane map
cone sigilli .vi. cu⁹ dicit q⁹ tremor⁹ magn⁹ fact⁹ est. h⁹ est omotio
g⁹eti⁹ ab oriente usq⁹ i occides. et sol idest xp⁹ fact⁹ est. nigr⁹ et
v⁹l⁹ taq⁹ sacc⁹ alicui⁹ i opione et rputacone oim⁹. et luna tota. s.
eccl⁹a facta e h⁹ sanguis. ap⁹ occisionem martiz. et stelle viri. s. per
fecti eti⁹ marcell⁹ papa q⁹nto magis alij ceciderunt. d⁹ celo p⁹fecti
om⁹ h⁹ h⁹ emittit grossos suos. cu⁹ a x⁹to magno mouet. fuit
en⁹ tuc max⁹ et violētiss⁹ p⁹secu⁹ois x⁹t⁹. et celu⁹ recessit h⁹ liber
involur⁹. q⁹ libri d⁹ne scripte tuc t⁹pis obusti fuit. et ois m⁹os et
in fule d⁹ locis suis mote fuit. q⁹ eccl⁹e edificate eti⁹ i locis d⁹fris
et in motib⁹ et i locis paludosis et ifularib⁹. et buit vbiq⁹ essent
abscondite mote fuit et destructe. et q⁹ tuc t⁹pis erat d⁹ numero
fidelu⁹ i diuisis p⁹tib⁹ orb⁹ aliq⁹ rges. aliq⁹ p⁹ncipes. et aliq⁹ tbuni
et nobles aliq⁹ diuites et fortes aliq⁹ fui aliq⁹ libi. ido ois conat
ti fuit se abscondere i spelucis ut effugent p⁹secu⁹ois. et ois mirati
fuit d⁹ ira dei et agni q⁹ vide bat habere erga fideles. ex hoc q⁹ per
mittebat et ira p⁹secu⁹ois et ta d⁹na⁹ ex⁹ceri i ipos. **S**criptio ibi. p⁹ h⁹
vidi. quatuor angelos. vbi icipit. c. viij. p⁹dicat. io. p⁹secu⁹ois totu⁹ fiez
et imim et xpiane rligiois pace ac t⁹pa tuq⁹llu vbi po⁹ itroducit
quatuor tiranoz p⁹usu conatu. Sic em legit li. ix. eccl⁹. i⁹st p⁹ q⁹ d⁹io
clecian⁹ et marian⁹ d⁹posuerunt insulas ipij. vno die galerius et
costantin⁹ facti fuit ipatores. et galer⁹ instituit duos cesares. vnu
in italia noie seuer⁹ et aliu⁹ i oriete noie maxianu. i v⁹te at rona
maxencius filius maxiani constitutus est imperator constantinus
autem ex elena genuit constantinum magnu. qui mortuo patre
fact⁹ est impator et assumpit in consortium imperij licinium
quilibet primo fuerit pacificus cristianis post modum tamen
factus est persecutor quatuor igitur angeli sathane et quatuor
persecutionum nuncij et ministri fuerunt maximianus in ori
ente seuerus in italia maxentius in roma. licinius in egipt⁹
to et alexandria et sic stabant super quatuor angelos recte. sicut
dicit iohannes et hij tenebant ventos ne flarent super terram

q̄ post dioclecianū ⁊ maximianū impediebāt fideles doctores.
 ne p̄dicarēt in terra. nec in mari. neq; sup aliq; arborē. h̄ ē sup
 vllū fidelē. Deinde introducitur liberatoris triūphū. legit enī d̄ cō
 stāntino. q̄ p̄mo mater filie decapitauit maximianū. collegā. dio
 cleciani q̄ rursum ad imperiū aspirabat. Deinde romā veniens. g.
 maxencium cū esset sollicitus de bello habuit d̄ celo r̄sponsum. q̄
 in signo crucis viceret ⁊ ostēso sibi. signo crucis. dictū ē sibi p̄ a
 gelos stāntine i h̄ vincēs. Et idcirco signū crucis fecit depigi i
 fronte sua ⁊ i militarib; vexillis. bello q; aggresso de maxentio triū
 phauit. cūq; ingrediēti cū triūpho roā; seāt ad ei⁹ hōrez imagi
 nē eugēt. vexillū crucis domice i dextera imagis iubet depigi. et
 s̄bt⁹ scribi h̄ signū inuincibile dei viui. iste ig. stānti⁹ ē alter āge
 lus. ascendēs ab ortu solis. q; p̄ reuelacō; ⁊ in spiracōez dinam
 et angelicā ascendit romanā habēs signū dei viui. ⁊ clamauit
 cōt illos quatuor angelos ministros nefarie p̄secucōis d̄ quibus di
 ctum ē. clamauit utiq; timorē incutiēdo ⁊ debellādo. ne nocēt
 terre ⁊ mari neq; arborib;. h̄ ē alteri xp̄iano quif q; om̄s signare
 tur i frontib; suis p̄ liberā suscepō; baptisimī. quia ip̄e dedit edi
 ctum ut i toto orbe romano ois homo possēt libere baptisari
 et signari cruce. ⁊ q; possent edificari ecclie ⁊ ubiq; imagines
 crucifixi depigi. h̄ ip̄e iuptus ē ⁊ publice sh̄gt⁹. Deinde poit q̄rū
 dā siḡtoꝝ nūm. scz filioꝝ israhel ibi. ⁊ audiū nūm siḡtoꝝ. ille
 ei numer⁹ signat mltitudiez fidelū. q̄ ex oib; trib; israhel cre
 diderūt ⁊ baptisati sūt. Nō qm̄ ille mltop̄les crediderūt. h̄ q; nu
 merus ille ip̄ortat misterū. ⁊ ē numer⁹ p̄fectiois. deinde ibi. p̄
 h̄ vidi. poit q̄rū dā alioꝝ inestimabile cetū. s. eoz q̄ ex gentib; cre
 diderūt. p̄mod̄ ibi. ⁊ clamabāt voce maḡ dicētes. p̄dicat libe
 ratoꝝ fidelū libꝝ cultū q; ex tūc dimittat exhibuerūt nā fabricate
 sūt ecclie ⁊ deo ⁊ agno d̄ce laudes p̄ āgelos. h̄ ē p̄ ep̄os ⁊ pla
 tos in viufo m̄do. Ultio ibi. r̄spondit vn⁹ d̄ seriorib; expoit to
 ti⁹ p̄ d̄ce visiois siḡaz ⁊ t̄pū. ostēdens q; tota mltitudo q̄ dicta ē
 siḡbat fideles ⁊ xp̄iāos q̄ libꝝ i toto viufo ex t̄c fuirēt xp̄o abs
 q; oī p̄secucōe pagaōꝝ ⁊ iō s̄bdit q; n̄ cadz s̄r illos sol neq; vll⁹
 est. s. p̄secucōis n̄ erit laçā i oclis eoz. viij. ⁊ ultio p̄dicat. io. c⁹
 dā p̄secucō; breuissimā legit ei. x. li. eccl. i. s̄. q; stātio impatoꝝi

primisimo successerunt. Astati et Astati et Astas filij eius. h. Astati
nus fuit arriamis. Astati autem vocavit iulianum apostatam ad impe-
rium. quod de christiano fratre gentis persecutus est ecclesiam. et fecit in ea silentium a cul-
tu divino. h. quod non impavit nisi uno anno et viij mensibus. quod in bello per
sanctum missus est. idcirco sua persecutio hodie dimidie comparatur. **I**nvisio
In secunda vero visione que incipit circa. p. n. c. ubi dicit. et vi-
di. vij. angelos stantes. describit totum tempus persecutionis ecclesie per erro-
res hereticorum et imperatores ac principes fautores eorum. quod ipse propheta dicit
a iuliano apostata. cuius pro iovinianum et valentinianum successit va-
les imperator hereticus usque ad mauritium et foras imperatores. **O**nt autem huius
vij. angeli cum tubis et unum quod presertim cum thibulo apte octo nobilia
quod illo tempore circa ecclesiam stingerunt. presertim naz presertim. io. clt. diu dilata-
torum et apostatatorum scilicet per dactylum papam. videtur ei quod dactylus papa ad i-
stigatorem ieronymi tempore valens instituit ut in fine cuiuslibet psal. cantaret gloria
patri. Instituit etiam presertim in ecclesia nocte dieque cantari. et h. est quod in hoc loco
io. presertim. An ei quod vij. angeli inciperent canere tubis. dicit quod a. an. s. pa-
pa damasus. vixit et stetit annis altae. ut impleret officium sacerdotale huius
thuribulum aureum. cor. s. devotione et caritate plenum. et data sunt ei in celsa
multa. liber vij. presertim. quod plenum est orationibus ferventissimis et odoriferis. ut do-
cet oratione per totum orbem de orationibus sanctorum annis altae maiestatis dine. et
ascendit super incensorem coram domino. quod hoc istud fuit salubris ecclesie et multum
placens domino. accepit autem iste angelus thuribulum aureum plenum igne alta-
ris et misit in terram. quod declavit totam ecclesiam per orbem diffusam. quanta duorum
ne et caritate erga deum cor eius estuarum. exemplo eius facta sunt tonitrua et
voces et fulgura. quod diuini sancti illo tempore surrexerunt. quod quidam sunt ex-
cellentes doctores significati per voces. ut ambrosius. ieronymus. gregorius. nazarius
zenus. et augustinus. quod quidam vero heremite significati per figuram ut macharius moyses
sebasianus paulus et plures alij per egiptum. quod sortium vite non cum ceteris mortali-
bus sed cum sanctis angelis hinc videbant. **Q**uidam vero presertim sores eximij
miraculorum pattores. sicut martinus tironensis episcopus. et rufinus
et plures alij. qui designabantur per tonitrua propter stuporem
miraculorum. tunc autem litteram sicut dicunt historici. factus
est terre motus per totum orbem. et mare litus suum egres-
sum multas urbes populumque subvertit. quamvis per istum
terre motum possit intelligi commotio in bonum que facta

est in tota ecclia tpi b̄ illis. Secūdo ibi. 7 septē angeli. p̄dixit. io. ecclie s̄ba cōz q̄ facta ē p̄ heriarchā arriū 7 ei⁹ potissimū fauto rem 7 renouatorē valentē ipatorē rōnoz. legit ei q̄ arri⁹ p̄sp̄i ter i alexandriā eccliaz isurrexit 7 volens facē sibi nomē. gradus q̄s dam i deitate p̄dicauit. asserēs p̄z filio maiorē nec p̄sonas esse eiusdē s̄b̄stācie diuine nate. hunc reph̄debat alexāder eius ep̄s. s̄ tñ nollet acq̄escē. sub cōstāntino magno facta ē sinod⁹ tre cētōz decē 7 octo ep̄oz i nicēna vrbe brochune. ibiq; dogma illi⁹ pueri adēnat. nec tñ ap̄t s̄ ei⁹ discipuli desitēnt. sed p̄mo nisi sūt subūtere 7 in errozē suū iducē cōstāntinū magnū. q̄ non poterāt iducēnt tñ eo mortuo cōstāntinū filiū ei⁹ 7 deinde p̄ iulianū iouimianū 7 valētarianū. Successit autē valens q̄ colloq̄o vxoris sue q̄ arriana erat seduct⁹ i heresim. plapfus est 7 xp̄ia nos ep̄os p̄ diuēsas trās isecur⁹ ē. misit etiā gōtis petentib; ali; quos ep̄os sibi dari q̄ eos essent in fidei regla istructuri. misit i q; nō catholicos s̄ arrianos ep̄os a q̄b; non fidei s̄c̄mēta s̄ ex ecclia p̄fidie p̄ceperūt. q̄ valēs p̄ modū igne materiali abust⁹ a gōtis rebellātib;. 7 h̄ iusto dei iudicō. q̄ ip̄e p̄oz igne p̄fidie illios abustit. h̄ est ḡ q̄. io. dicit. ait em̄ q̄ p̄m⁹. angel⁹ scz valens ipator hēnc⁹ tuba cecinit. q̄ arrianā p̄fidia mouarūt 7 exaltarūt. facta ē ḡndo animositatis scz int̄ ep̄os. ita ut i m̄l̄ns ciuitatib; diuisi ep̄i ordinarēt in antiochia. alexandria. cōstāntinopol. illo tpe binis seu tris p̄sulibus isemeripis diuinit. sic narrat h̄istoria tē etiā fcs ē ignis emulacōis 7 celi. q̄ oia fuerūt cōmixta in s̄agne. qm̄ vsq; ad cedes 7 mortes 7 martiria p̄riū catholicorū radies illa p̄cessit. 7 h̄ oia missa s̄t i trā p̄ vniūā eccliaz per orbē difusā 7 t̄cia ps tre. simplicū vidlcz 7 t̄cia ps arbor. s̄. ep̄i scopoz. igne. s̄. arriane p̄fidie illo tpe fuit abusta. nā 7 libi⁹ p̄p̄ tedio vict⁹ exilij i illa p̄uitate s̄b̄sēp̄it. 7 vix imānt i galijs catholic⁹ ep̄s n̄ hilari⁹ 7 maior ps ecclie tē fuit. arriana vtz. x. li. et xj. eccl. h̄isto. tē ec̄ om̄e fenū viride ē abustū. q̄ gēs gōtoz volebat fieri xp̄iana. valentis misterio igne p̄fidie cōmata ē p̄ ep̄os arriaōs. q̄s misit. t̄cio ibi. 7 sc̄d⁹ āgelus. p̄dicat ecclie p̄ba cōz q̄ fca ē p̄ h̄eticū macedo. nā h̄c p̄z. li. x. eccl. h̄isto. c. xxv. arriana p̄fidia diuisa ē in. iij. p̄tes nā q̄dā ex eis tenuerūt cum arrio filiū

et spm scz esse creaturā. tñ filiū dici posse similit̄ pzi largitate grē
nō pprietate nate. qdā vō q̄ dicti sūt eunomiam dcesserūt spiri
tū sanctū ⁊ filiū esse caturā nec filiū dici posse similit̄ pzi. qz nō
pot̄ catura. coe q̄ri catorū. Alij vō q̄ dicti sūt macedonij dcesserūt
spm sanctū caturā. filiū vō eiusdē nate cū pze. q̄ istos hēticōs
cōggata ē secūda vniūsal̄ sinod⁹ in constantinopoli centū qnqua
gita epōz vbi fuit macedoni⁹ adennat⁹ qui pdicabat spm san
ctum esse caturā. ⁊ suū filij. ⁊ h̄ pdicēs. io. dicit qz secūdo⁹ āgel⁹
scz macedoni⁹ ab arrio secūdo⁹ i pturbādo cecinit. id ē nouitate
pessimā pdicauit. ⁊ tūc mōs magn⁹ igne ardens. h̄ est gndis ⁊
tumēs hēresis missa ē i mari. scz i eccliaz. Sup̄ em̄ dicebat qz ma
re vitreū erat ante tronū. qz ecclia pp̄t aq̄s baptis mi quib⁹ puri
ficat̄. dicit̄ esse mare. tūc etiā scia ps maris facta est sanguis. qz
scia psona q̄ i mari baptis mi. Tertio iuocat̄ cū dicit̄. ego bap
tiso te i noie pzis ⁊ filij ⁊ spūs sancti. facta ē sanguis. qz a mace
donio despata cū asset eam caturā ⁊ suū ⁊ nō deū. tūc etiā scia
ps cature q̄ erat i mari. mortua ē. qz nouit bapntisari i illo errore
spūalit̄ moriebāt ⁊ naues intixerūt. qz p̄les ep̄i q̄ debebant ali
os gubnare. in hūc errozē iciderūt. Quarto ibi ⁊ sc̄i⁹ āgel⁹ pdi
cit̄ i q̄teracōz ecclie sc̄az p̄ herfiarchā pelagiū legif̄ ei archadij octa
uo fuit qdā mōch⁹ i britānia noie pelagi⁹ q̄ sua doctrina hēre
tica ⁊ excecbili dei eccliaz pturbauit. ⁊ opofuit. tres errores. Ori
mū sc̄a gr̄az. asfens qz ex puris nafalib⁹ sine gr̄a virā etnā pote
rat homo mereri. nec optebat hoiez di gr̄az puenire. Vnde orō
nes q̄ fuit ab ecclia siue p̄ fidelib⁹ siue p̄ i fidelib⁹ irritas dicebat
Secūdum errozē posuit sc̄a origialē clpā. asfens ifantes nasci
ifontes. sic ⁊ adam abs qz peccato fuit añ p̄uaricacōz. Tertiu vō
errozē posuit sc̄a fontē baptis mi. asfens qz aq̄ baptis males nō
p̄ficiēbāt ifantib⁹ utpote sine origiali peccato natis. ⁊ hoc ē qz
hic pdicit̄. iohannes. dicens qz tertius angelus videlicet hēren
cus pelagi⁹ qui p̄ arriū ⁊ macedonū eccliaz p̄bauit. cecinit. et
tunc ip̄e qui religiosus et monachus erat prim⁹ dicit̄ q̄si vna
stella de celo ecclesie cecidisse. ⁊ tūc scia ps aq̄ ⁊ fluimū i abis
sumi v̄lā ē. qz drogauit aquis grē ⁊ aq̄s baptis matis. Sic vt n̄
lam efficacā hēret̄ fm eū. et ex hoc multa milia xpianozū. moz:

tua dicunt esse ex aq̄ q̄ amare fr̄e sūt h̄ ē pp̄i heresim h̄ pelagii
 cui adhaerunt. c̄ doctrina pestifera aq̄ gr̄e et baptismatis facte
 sūt insipide ⁊ amare. **Q**uinto ibi ⁊ q̄rt̄o angel̄o p̄dixit. io. p̄secuōz
 eccl̄ie factā p̄ euticē hereticū. legit̄ ei q̄ āno. xx. nardiam ipatoris
 instācia leonis pape q̄rti vniūsal̄i sinod̄o. sermgēta ⁊. xxx. ep̄oz
 fuit ap̄d calcedonē congregata. āno d̄ni q̄d̄ingētesio. liij. vbi fuit
 euticis cōstantinopolitan̄o abbas adēnat̄o. necnō ⁊ discor̄o alran
 drim̄o p̄iarcha. q̄ eū defendebat. assebat nāq̄ p̄fat̄o hētic̄o nāfaz
 diuini vbi i carnē fuisse ouersaz. vñ non d̄itebat̄ duas nāfas i
 xp̄o distinctas. h̄ p̄ q̄ndā cōfusione vmitas. p̄ oppositū ad errozē
 nestorij q̄ fuit s̄b theodosio i t̄cia vniūsal̄i sinodo adēnat̄o. ille
 nāq̄ ponebat nō solū duas nāfas i xp̄o. imo etiā duas p̄sonas
 vt nō posset dici q̄ ille idē q̄ erat filīo dei. eēt filīo hominis. errozē
 igit̄ euticis siml̄ cū errozē nestorij p̄uidēs h̄. io. dicit. q̄ q̄rt̄o an
 gel̄o vtiq̄ sathane nūcīo. q̄ eccl̄iaz cōsbauit videlicz euticis. cecime
 et p̄dicauit. ⁊ ex h̄ p̄cussa ē t̄cia p̄s solis. h̄ ē excellēcia ihu xp̄i
 quia fin rei v̄itatē ⁊ fidē est vna ex i bus p̄sonis i deitate et
 t̄cia p̄s lune. videlicz eccl̄ia ē p̄cussa. q̄ m̄lti ex simplicibz xp̄ianis
 i illū errozē p̄laphi sūt. ⁊ t̄cia p̄s stellaz. q̄ m̄lti ep̄i cōsenserūt
 i nē q̄l fuit discor̄o p̄iarcha ⁊ ex hoc secutū est q̄ t̄cia p̄s diei
 nō luxit. i q̄ntū assebat q̄ p̄sona diuina ac sua diuinitas v̄te
 bat̄ i carnē q̄ ē alienu aluce diuinitatis q̄ nō potest misceri.
 aut i aliud t̄nl mutari. addit aē q̄ t̄cia pars noctis nō lucebat.
 cōferēdo se ad errozē nestorij q̄ huānitatē xp̄i nō d̄ignificabat q̄ n̄
 dicebat eā assūptā a p̄sona diuina. vñ accipiēdo deitatē xp̄i p̄
 die ⁊ huānitatē p̄ nocte q̄ omnis nāfa creata respectu diu
 nitatis ifima ē. ⁊ quasi nichil ⁊ tenebra. Euticis diē obvombra
 bat q̄ diuinitatē assebat d̄isam i carnē. nestorij v̄o huānita
 tē. q̄ nō dicebat eā assūptā a v̄bi p̄sona. **S**i q̄rat̄ quare de his
 quatuoz heresibus t̄nimodo iohannes p̄phetice locut̄o ē om̄it
 tendo heresim maradei. mōtam iabellei ⁊ pluriū alioz. **D**icen
 dum q̄ hoc est quia m̄tendebat vniuersales p̄secuōnes eccl̄e
 sic p̄dicē. Isti aut̄ q̄tuoz heretici d̄ q̄bz d̄cm ē. vniūsal̄ē eccl̄iaz p̄
 sbauerunt ⁊ cōt̄ eos sunt q̄tuoz ḡnalia cōilia celebrata. **S**i eti
 am q̄rat̄ q̄re i om̄ibz istis t̄cia p̄s ē maris vel terre vel arboz

percussa est. Dicendum quod iohannes attendebat ad tempus credentium accipiebat ei pro una parte hominum gentiles sive paganos. pro secunda uero deos. pro tertia uero credentes in christo ex utrisque. Et ideo dicit quod tertia pars haec est aliquid ex fidelibus pro istos hereticos sunt percussi. Sexto ibi et uidi et audiui uocem aquile. predixit persecutionem ecclesie factam pro regno uandalorum et pro regno hunorum sibi mutuo succedentium in eodem regno. Ad hoc euidentia sciendum quod bonifacius dux romani exercitus et inferiorum factus quodam alio duce romano qui dicitur esse etherius. uandalos de hispania ubi gona eos persequerentur ad affricam inuitauit qui insequentes in affricam diuina et humana perturbauerunt sicut dicunt historie. regnauerunt autem ibi inter alios quoniam reges uandali qui totam fidem catholicam turbauerunt. Primo quidem gundericus. secundo uero gengicus frater eius qui de fide catholica in arrianam sectam apostatauit. tertio autem honorificus uel honericus. quartus autem insuindus. quintus uero gilimer. et licet omnes isti quoniam ecclesiam fuerint persecuti. inter ceteros tamen gemericus in primo statu totius affricane ecclesie perperanauit. incidens in arrianam heresim. deinde uero honorificus filius eius omnibus catholicis tantum quod homo uelans scripsit. et nonigenta octuaginta septem in exilium trussit. et persecutionem maximam intulit anno imperatoris zenonis xviii. Tertio uero insuindus omnes ecclesias catholicas in affrica clausit et xx. episcopos apud sardiniam infulam relegauit. Quarto uero gilimer multis episcopis orthodoxis linguas radicitus eribi fecit. qui tamen in fine in dialogo pro modo clare loquebatur. ex quibus unus in luxuria cadens. diuino dono pauore obmutuit. primo autem ex istis regibus scilicet gundericus licet capta hispania manu quod ecclesiam leuauerit. non tamen legitur in arrianam heresim perperasse. persecutio igitur uandalorum contra ecclesiam fuit pro maxima. Unde et ipsi inuaserunt romam et eorum tempore paulinus qui fuit uole episcopus. pro filio uidue se uendidit. et ideo haec persecutio hic permittit iohannes sub tuba. u. angeli. predixit tamen quod audiuit uocem unius aquile. haec est sui ipsius dicentem. et tribus uicibus propter uoces trium angelorum qui erant tuba canituri. nam multo grauius persecutiones fuerunt. ille qui pro tres angelos sequentes designant. quod procedentes. uero persequens illam qui facta est pro uandalorum. maxime pro honorificum dicit. quod unus angelus hoc est regnum uandalorum quod fuit totum hereticum. cecinit in affrica. et tunc cecidit una stella rex scilicet

genferic⁹ qui de fide catholica in arrianā heresim ē prolapsus. et
 iste apuit puteū abissi erroze. scz arrij. ex cui⁹ fumo obscurat⁹
 est sol. domini⁹ ihus xp⁹. qm heresis sua apit filiū ⁊ spiritum
 scz esse caturas ⁊ nō deū. exiueit at locuste extūc libere. videlicz
 heretici arriani i mūdū saltātes hinc inde ad hoīm dcepōne. qbz
 data ē potestas vt torqrent xpianos. mittendo eos in exiliū. nō
 autē interficiendo sic dictū est. ⁊ cruciat⁹ ille durauit qnq; men
 sibz hoc est p successiones. v. lx. isti aut heretici diuicti vādalis
 habebant similitudinē locustaz. ppt instabilitatē ⁊ saltū. nam
 vandali psequētibz eos gotis apulsi sūt de regione in rgiōnē
 tñfire. erat tñ similes equis patis ad plū. ppter hoc quia erat
 gens satis bellicosa. et habebant quasi facies hoīm. quia inter
 ceteros barbaros affabiles ⁊ sciencijs dediti. habebātq; coro
 nas similes auro. ratione mdustrie natalis que videbatur eē
 in eis. et habebant capillos vt mulieres. qz illa gens capillos
 nutriebat. dentes autem habebant leonum. et loricas ferreas
 et vocē curruū. ppter nimiam potēciam qua dominati sūt in
 tota affrica. et erant similes scorpionibus in caudis et aculeis
 ppter persecutiōnem cautelosā quā suscitauit omnicius vel
 honorificus. nam ipse sicut dicit historia. a pncipio simlauer se
 valde iustum et catholicorū amicum. Demū autem sic scorpio
 psecut⁹ ē catholicos ⁊ p oia dedit famā arrianis. sedit at. io qz
 licet pās istoz fuerit nocere hoimbz mēfibz. v. qz pfectōez
 qnq; regū. tñ in speciali habuerit sup se vnū regē qui dictus ē
 hebraice abaddon. gce apolion. latine extimmas. iste aut. fuit vl
 tim⁹ rex gileme⁹ q liguas radicit⁹ epoz pcedit ⁊ extimauit. in
 quo etiā extimatuū ē regnū vandaloꝝ. quia belisarius patrici
 us a iustmano in affricā missus gilimeū stātmopolim duxit ⁊
 sic vādaloꝝ regnū fudit⁹ extictū fuit. Septio ibi p⁹ h. v. angel⁹
 pdirit. io. ecclie disseccōz scz p ānpapā. laurēciū. ⁊ rāgit istud
 scisma singularit. qz ecclie dei nitulit sumū dānū. s b isto at ange
 lo tuba canēte rāgūt qdā ānera. vñ ap̄h̄dit pmo p̄fata dissecca
 tio ⁊ diuisio ecclie. legit em q anno domini. li. electi sunt duo
 pape in discordia. videlicz simach⁹ et laurēci⁹. q gūe dissidiū i
 ecclia gñauit. ⁊ omīssa sūt hinc inde mēta maxime. clericoꝝ sed

simach⁹ obtinuit q³ p^oz ordiat⁹ fuerat ⁊ maior po sibi fauebat
laurencio aut adherebat pasch⁹ cardinalis diaconus. qui licet
alias magne scitatis vir fuerit. nichilominus ap^t illa ckpa g^{ma}
n⁹ caplan⁹ ep^s iuxta ipi⁹ aiaz i q^oda loco i igne purgatorio posi
tam. eode aut tpe ipabat anastadius euticiani heresi maculat⁹.
qui psecutus e catholicos et multos ep^sos in exiliu relegauit.
similit in italia rgnabat theodoricus rex hereticus arrian⁹. mag
nus fidei psecutor. na ioh^{an}em papa ⁊ simach^u patriciu ⁊ hoc
cnu martirifauit. ⁊ inuincibiles alios catholicos interfecit. de his
ergo q^{tuor} angelis h e n^ucius ex q^{bu} psecuto fidelib⁹ in diuer
his m^udi p^{ri}b⁹ immebat. p^odicat ioh^{an}es. q³ sextus angel⁹ vi
delicet pasch⁹ cardialis tuba cecinit. q³ laur^o ut papa fieret
v^oce dedit. ⁊ ex h soluti s^ut q^{tuor} angeli. scz. simach⁹ laur^ocius
anastasi⁹ ipator ⁊ rex italie theodor^o. q³ p^o erat allegati in flu
mie magno eufrate. h e i rono impio. quod e q^{tu} int regna. h^e
eufrates int flumia. l q³ ligati pus erat p diuisione sinus adria
tici maris. q³ e int italia ⁊ statim poli. soluti s^ut ut vn⁹ q³ i ec
clesia psecutoz aliquam suscitaret. simach⁹ q^odam ⁊ laur^ocius ap^t
ambicoz papat⁹. theodor^o aut ⁊ anstasi⁹ ap^t hereses suas. sub
dit at de exercitu eoz angeloz. q³ erat. xxi. millesies dena milia
et q³ pcedebat de ore equoz ipoz ignis sum⁹ ⁊ sulphura. ⁊ q³
habebat loricas igneas iacintinas ⁊ sulphureas. p hoc notas
tp^ll ce m^ucoz. na simach⁹ ⁊ laur^ocius stimulabat fumo vaitatis
et ideo habebant loricas iacintinas. q³ designat ipocrisim ⁊ vana
ap^ocia. theodor^o v^o agidabat igne arriane p^odie. anastasi⁹ at
sulphure heresis euticiane. addit aut q³ erit illi q³ p istos occite
tur sp^ualit. na hoies q³ p^oit^oiam no egerit de opib⁹ suis malis p
misit de⁹ tp^lib⁹ illis t^optari. C^op^hendit v^o seculo i p^oncipio ca.
decimi. ⁊ uidi aliu angelu. ecclie libatio tuc r^opis facta p iustinu
seniorem imperatorem catholicum. Legit enim q³ mortuo h^eri
co anastasio iperatore successit iustin⁹ xpianissimus. q³ scelo fidei
ortodoxe mnadauit ut om^{is} ecclie arrianozu p oriente c^osecta
rentur ab ep^s catholicis. et iussit exterminari perfidiam arria
nam. et omnem alia heresim qua anastadius pus fouerat. d^o q³ re
indignatus theodoricus rex hereticus adhuc viues. voluit tota

italiam gladio ferire. sed iohannes papa missus ab eodē rege
 cōstantinopoli ab impatore iustino receptus est reuerēter. et ob
 tenuit legacōz suā. ⁊ tū rediens ad theodoriciū ab ipso infect⁹ ē
 iste igit iustin⁹ misit librū aptum. h est ep̄las. p uniuersū orlem
 cōt hereticā pūitatē. et hoc est q̄ h p̄vixit iohānes se vidisse.
 septimū angelū. scz impatorē iustinū amictū nube gr̄e ad testi
 moniū sanctorū. m c⁹ capite erat iris. que est signū pacis ecclē.
 et facies ei⁹ erat sic sol. apt splendorē fidei. ⁊ pedes ei⁹ tāqz co
 lūpna ignis. apt eq̄tatem iusticie quā suavit. ⁊ habebat i maū
 sua librū aptū. ep̄las scz. quas de fide catholica destinavit. ⁊ po
 suit pedē dextrū sup mare. ⁊ sinistrū sup trā. qz scripsit omibz
 habitātibz in trā ⁊ i mari. et clamavit voce maḡ sic leo pro fi
 dei veritate. ⁊ tūc. vij. totrua uniuersē scz ecclē catholice. aut unī
 uerh doctores locuti sūt voces suas. h ē dō gr̄as r̄tulerunt. p
 hibeēt tū. io. voces illas scribere. ad signādū qz rege theodorico
 adhuc uiuēt. nō fuerunt aush viri catholici publice deū lauda
 re. imo multi tēpore illo sūt infecti. cum redirēt ab impatore
 iustino. infecti em̄ tunc simachinū et boccomū et reuerēdū pa
 pam iohannē. addit tū apostolus iohannes ad consolacōnem
 fidelū. qz angelus ille scz iustinus iuravit qz in diebus vocis
 septimi angeli. s̄sumabit misterū dei. h est cessabit oīs heresis
 theodorici. ⁊ r̄gnū ipi⁹. ⁊ regnabit in tota italia catholica fids
 nūciata p p̄phas dei. ⁊ ita factū fuit. Cōphendit it̄cio s̄b isto tibi
 cinio cōnuacō pacis facta p impatorē iustianū ibi. ⁊ vox quā
 audiū d celo. legit ei āno dñi. ccccxxviii. iustian⁹ nepos iusti
 ni ex sorore. xxviii. ānis ipauit. q̄ fuit ortodox⁹ i p̄ncipio. i di
 uinis et seclariis lris nō medioc̄ter instruct⁹. ep̄las qz dñia in
 stituta cōtinētes. p diūsas puicias misit. libros etiā rōnoz legū
 abbreviādo i vno voluēte sp̄lauit. q̄ appellat̄ codex iustian⁹. v
 multas leges cōtra hereticos et pro ep̄iscopis ortodoxis et ve
 ritate fidei p̄mulgavit. in fine tamē per arthemium patriarch
 am constantinopolitanū hereticum in heresim prolapsus. iusto
 dei iudicio amenciam incurrit. et sic mortuus est. et hoc est qz
 hic p̄dicat iohānes. ait em̄ qz audiuit vocē d celo. idest diuinā
 inspirationē dicentē sibi scz iohann. q̄ tipum gerebat ecclesie

vniversalis ut accipet librū aptū codicē scz 7 ep̄las iustiani q̄
dicit h̄ angel⁹ stās sup mare 7 sup trā rōe impij vnūsal 7 no-
ta. q̄ nō distiguit hīc angel⁹ a supiori nisi i q̄ntū p̄cc dens dice-
bat h̄re libellū rōe breuiū ep̄lay quas misit iustian⁹. ille vō di-
cit h̄re librū aptū p̄pt̄ magitudinē codicis. q̄z cōposuit et dige-
stoz q̄z abreuiari fecit. s̄bdit at̄. jo. q̄ lib ille fuit i ore valde dul-
cis 7 in v̄tre amr⁹. nā i p̄dictis iurib⁹ leges pulcherrie i fauo-
rem fidei 7 ecclie d̄mētur. h̄ i fie iustiani meōria ē amara p̄pter
h̄sim i quā fuit p̄laps⁹. ip̄e etiā amaritauit filueriū papā 7 ma-
trenā suū dei. 7 papā agapitū. vñ dixit sibi agapit⁹. ego ad iu-
stianū ipatorē xp̄ianissimū d̄sideraui v̄tre. nūc at̄ dioclecianū
in x̄i. h̄militē 7 amaritauit vigiliū papā. q̄z fecit t̄bi p̄ totā c̄stati-
nopolī. sine i ei⁹ collo misso. p̄phēdit q̄to s̄b isto t̄bicio ecclie
fiay d̄dicatō. 7 festiuitatis d̄dicatōis p̄ singulos ānos celebrā-
de institū. p̄ felicē papā rōnū. 7 h̄ sibi 7 dixit m̄ oportz te iterū.
legit ei q̄ felix papa q̄ sedit āno domi q̄dragētesio octagesio
q̄nto p̄cepit q̄ nō celebraret missā. n̄ i altari 7 loco cōsec̄to ritū
aut d̄sec̄tōis accepit s̄m sigaz r̄glaz 7 m̄surā. q̄ fuit i v̄teri testa-
mēto. p̄cepit etiā ut ānis sigul festū d̄dicatōis ecclie celebraret
et q̄ dū ep̄s d̄sec̄t eccliaz. videt̄ ip̄az m̄surā. ēc̄uit ei p̄o eā ext̄.
deide vō it̄ s̄cribit alphabetū ḡcū ab angulō in anglz. s̄bdit h̄
io. in p̄sona ton⁹ ecclie. l̄ felicis pape. q̄ sibi dar⁹ ē calam⁹ v̄ge q̄
metret̄ tēplū 7 altaē 7 adorantes in ea. h̄ ē rit⁹ d̄sec̄tōis ecclie. 7
d̄cū ē sibi q̄ atum ext̄. eicēt foras 7 dimittēt gētib⁹. q̄ prece-
pit felix q̄ ext̄ loca d̄sec̄ta. n̄ls audēt missā celebrā. Notād at̄
q̄ q̄ nō fuādo ordie; historie locut⁹ fuerat d̄ iustiano. q̄ cepit
imp̄are anno domi. ccccxxviii. 7 rursū rediens loq̄batur d̄ fe-
lice qui sedit anno domi. cccclxxxvi. idēto quasi p̄ mod̄ p̄uacō-
nis introduc̄t angelū sibi dicētē. oportz iterū p̄phetaē gētib⁹ et
regib⁹ m̄l̄tis. p̄ qd̄ etiā inuē videt̄. q̄ nō solū lib ille c̄ctat d̄ re-
gno antixpi. imo 7 de pl̄ib⁹ alijs regnis. 7 regib⁹ q̄ sūt eccliaz p̄-
secuti. Cōphēdit etiā q̄nto s̄b isto t̄bicio. p̄secutō ecclie facta
p̄ arthemū p̄iarchā c̄statiopol̄ ibi. 7 ciuitatē sanctā calcabit
legit ei q̄ āno domi. ccccxxxviii. sedit pap̄ filueri⁹ q̄ rogat⁹ est
a theodora iustiani imp̄atoris augusta. ut r̄uocaret p̄iarcham

arthemiu hereticu euticianu negate duas naves i xpo qz i aspectu
 iustiani agapit pap predecessor ipi amunicat z dposuerat. z lo
 co ei mena mochu suu dei instituerat patriarcha huic aut peticoni
 annue noluit silueri. ut ruocaret hereticu i sua puitate danatum
 hic e. q silueru dpositu z fecit mochu misit belisariu pnci d ma
 dato theodoro z iustiano fauere i isula pociana. z loco ei institu
 tus e vigili. q pmiserat theodoro arthemiu ruocare. menna etiā
 suus dei mltas psecuōes sustiuit a iustiano z theodora pro fi
 dei veritate. ecclia igit tunc cōclata e p arthemiu iustinianu et
 theodora z ceteros euticianos. duo at suu dei mena z siluerius
 virilissime restiterunt. alios tñ illi pmo occidit morte ciuili. rlegā
 do eos i exiliu. qz tādē ds suscitauit. istituēdo famā siluerio et
 vigilio p iustianu z theodora uitupato. z i exiliu rlegato. z tūc
 ascenderit in celū. z ibat hnt inimici eoz. euticiai. q pus gauisi fue
 rant d ipoz exilio ac morte ciuili. h e g q hic pphetat. io. loqn
 do de hijs duobz testibz. qz vocat duas oliuas. z duo candela
 bra. et de qbus dicit q hnt potestate claudēdi celū. habeāt ei
 auctatē excomunicādi. z de ore eoz exibat ignis feruēde pdicaci
 onis. q duorabāt z osudabant inimici eoz euticiani. nichiloq di
 cit q euticiai calcabūt citatē scām. xliij. mensibz. q sūt tres anni
 cū dimidio. z q isti duo testes pphetabē dies. mille. cclx. q tm
 dem faciūt z postea subdit. z post tres dies z dimidiū. spūs vi
 te rdit ad eos. p h volēs noraē ips q silueri z mena i exilio
 relegati mortui videbāt morte ciuili. Cōphēdit vō ultimo sb
 isto tribicinio psecuō maria cōt eccliaz facta p totlā regē goto
 rū. legit ei q ea tēpestate q iustian⁹ z theodora z arthem⁹ z ce
 teri euticiani pseqbāt catholicos. cler⁹ rōnus fuit i exiliu dpor
 tat⁹ ad incēdū metalla diūsa. et tūc iusto dei iudicō totla rex
 gotoz puagat⁹ e totā italiā. z misit inuābilē mltitudinem
 xpianoz. vñ seqtur q decapitauit scm herculanū pufinū epm
 pufinūqz destruxit. z fuit psecuō maria. romā em obsēdit. z tā
 ta fames i ciuitate fca ē vt filios suos vellēt comedē. misit qz
 totla romā a porta scī pauli in die. xiiij. obsēdionis. fecit qz tot
 la clangi buccina vt totus populus fugeret et p edefias se cela
 ret. hanc igit psecuōz iohannes h pdicit. vbi ait z i illa hora

factus ē tremor. h̄ ē valida persecō. ⁊ cecidit decima ps ci-
uitatis ecclie q̄ italia fuit vastata. et multa milia hoim̄ mortui
fuit. et ceteri i timorē missi. Nam in ciuitate rōna his q̄ fugerāt
ad ecclias. exercit⁹ ḡ torū nō nocuit. ⁊ tñ omnē populū p̄fūnū
infecit. ⁊ plebē mltaȳ aliaꝝ ciuitatū vt hister. dicit. p̄t quod
illi q̄ sic euaserūt i ciuitate rōna. in timorē fuit missi. ⁊ dederunt
gl̄iam deo d̄ sua libacōne. vnde occōne istū d̄ populaōis facte
per gotos. scribit aug⁹. librū de ciuitate dei. subdit aut. io. q̄ re-
secūdū abiit s̄b t̄bicinio istū. vj. angeli. q̄ mltā ⁊ ḡuā vt visū
est in ecclia p̄tigerūt. addit aut. q̄ cito veniet re terciū. angelo
septio demete. Octauo ḡ p̄dicat ecclie libacō. f̄cā p̄ narcen rōnū
p̄ficiū. ⁊ h̄ ibi. ⁊ septim⁹ angel⁹ tuba cecinit. iste em̄ angel⁹ fuit
narces q̄ iustin⁹ misit ad rep̄mēdū tonlā regē gotoȳ. q̄ re cās
longobardos. auxilio eoȳ regnū gotoȳ deleuit. ⁊ italiā totalit̄
libauit. q̄ libacōe facta. rōna ecclia ⁊ om̄s ep̄i dederūt gl̄iā deo
et libere d̄nū officiū cātauerūt. et ideo subdit. io. q̄ p̄ t̄biciniū
septimū angeli. quī ad modū tube vocē exaltās. p̄rimū exēcū-
tum agregauit. audite fuit voces laudis. q̄ regnū italie factū ē
ex tūc. domini nostri ihu xp̄i. et tunc venit tēp⁹ iudicādoꝝ mor-
tuoȳ. ⁊ reddendū eis mercedē. quia sanctus h̄culianus et ceteri
martires quī sub gotis fuerant infecti. receperunt mercedem
honoris a xp̄ianis eos libere colētibz ⁊ adorātibz gotis inter-
fecit. Motādū aut q̄ ille narces vitupat⁹ fuit a rōmis ⁊ ab au-
gusta sophia. p̄ q̄ habuerat victoriā de gotis. nā rōm̄i dixerūt
q̄ meli⁹ erat gotis seruire q̄ grecis. vbi narces eunuch⁹ impe-
rat ⁊ pro sua libidine dominat. augusta r̄c mandauit narci. ut
constantinopoli r̄mearet. ⁊ cū suis puellis lanam filaret. Ex his
iḡit narces iratus et indignatus remandauit se talem telam or-
diturum. quam ip̄a nunquā deponeret. q̄ diu viueret. tūc q̄ lō-
gobardos a p̄ania vocauit ⁊ italiā impatori auferens. tra-
didit longobardis. quī eccliam ibauerunt. vs q̄ ad tempo-
ra caroli magni. quī eos exterminauit. p̄pter iram ergo narces
his et longobardoȳ. quī ad ei⁹ instigacōnem intrauerunt ita-
liam. interponit iohānes et irate sunt gentes et aduenit ira tua

Visio tertia.

Item de visione describit prophete iohannes. totum tempus quod
 fuit a foce et mauricio imperatoribus sub quibus fuit papa magnus gre-
 gorius usque ad constantinam que excecavit irene mater sua. contige-
 runt autem multa circa ecclesiam sub decursu temporis illius. que omnia apphe-
 tat iohannes a principio ca. xij. usque ad xv. exclusue. **P**rimo namque
 dicit quodam incidencia que sub Gregorio vel parum ante contigerit
 qui fecerit in ecclesia magna imutationes. et fuerit in uniuerso quatuor
Primum. institutionem sollemnitate que dicitur ipapanti. siue presentacionis
 christi in templo. legitur enim quod anno iustiani .xj. fuit maxima morta-
 litas in constantinopoli siue bisantio. et ideo institutum est festum purifi-
 cacionis beate virginis. et presentacionis christi in templo. ut celebraetur
 secunda die mensis february. et cessauit mortalitas. et hoc dicit quod
 hoc iohannes ait ei quod aptum est templum dei in celo ecclesie. hoc est. festiuitas
 de templo fuit manifestata. et archa testamenti. idem christus uisus est
 in templo. quod colit ecclesia introductionem istius archae in templo in die pu-
 rificacionis. **S**ecundum uero fuit destitacio augustini sui dei et aliorum mo-
 nachorum quos. greg. misit in angliam ad gentes angelorum ducenda. et quod
 beato augustino tanta miraculorum gratia diuinitus accessit. ut uice apo-
 stolica egrotantes umbra sanaret. et cecis uisum. surdis auditum.
 claudis gressum. mutis loquendi officium reformaret. ideo dicit. io. quod tunc
 facta sunt fulgura miraculorum. et uoces predicacionum per totam angliam
 et gens illa est conuersa. prope etiam ipse illa uidelicet anno iustiani quarto. rex
 et tota gens armorum suscepit fidem dominum et baptisati sunt.
Tertium uero quod dicitur fuit institutio cenobiorum. nam greg. viij. monachorum
 monasteria instituit. et plures alij cenobia struxerunt. et ideo subdit ioha-
 nes quod factus est tremor. hoc est. motus cordium tremorum. **Q**uartum uero
 fuit infectio imperatoris mauricii per foce imperatorem. legitur enim quod
 mauricius imperator a beato. greg. plurimum discordans. in ira in ipsum
 excreuit ut. greg. morte ut quodam autem minaret. tuncque diuino iudi-
 cio milites foce centurione in cesarem sublimauerunt. que mandauit
 ut mauricius cum uxore et duobus filiis decapitaret. quod et factum est
 et ideo subdit. io. quod illo tempore facta est grandis magna idem persecutio
 et infectio hominum maximorum. imperatoris uideret et filiorum suorum secun-
 do ibi. et signum magnum apertum in celo. predicat iohannes que contigerunt
 ecclesie sub tempore eraclij quantum ad colidoro effugacionem. legitur enim quod

foras crudelissim⁹ impator extitit. ita etiā ut i domesticos cru-
deliter de seiret. vñ ecclesia mltū desiderabat impatoris alteri⁹
substitucōz. ⁊ optabat aliū pere tanqz mari. eracli⁹ autē. misere-
cto foca. impuit. q̄ inuenit rē publicā ualde dissolutā ⁊ attritā
nā et europā barbari. et asiā p̄se uehementē vastabant. p̄ hoc
ergo dicit iohānes. q̄ mulier amicta sole s̄b c⁹ pedibz erat lu-
na ⁊. xij. stelle in. capite q̄ signabat matrē ecclīaz amictā crislo.
et circūamictā doctrina. xij. aplōz. clamabat pturiens ⁊ ciucia
bat donec impatorē eracliū pepisset. legis autē q̄ āno quinto
impatoris eracli fuit q̄dam rex in phide. cosdroe noiat⁹. q̄ totā
palestinā bello opp̄sit. ⁊ ciuitatem sanctā ierl'm cepit. in qua
etiā miserit vsqz ad nonagita milia uiroz. ⁊ zachariā p̄iarchā
captiuauit. ⁊ crucē domitiam asportauit. āno at sexto impij era-
cli cosdroe p̄dict⁹ totā egiptū occupauit ⁊ libiā ⁊ cartaginē.
et rediens frim argentū a sibi fecit. in q̄ m̄lucētibz gemmis tro-
mū extruxit aureū. ibiqz sol q̄driqz et lune ⁊ stellarū imagines
collocauit ac p̄ oculos meat⁹ aspergebatur ut q̄i de⁹ pluuiā de-
sup infidere uideret. Faciebatqz se vocari ab iocolis vicinaz gē-
tū q̄s subiugauerat suo impio. regem regū ⁊ dñm dñancū. ⁊
se colit deū. ⁊ h̄ ē q̄. io. ipm de figt p̄ draconē. q̄ lucifer draco
magn⁹ ap̄ecijt dei eq̄litate h̄c ille. ⁊ dicit q̄ eāt ruf⁹ p̄t calidū
modū q̄ q̄i de⁹ pluebat ⁊ uocem totū fingebat. dicit etiā q̄
habebat. vii. capita ⁊ diademata p̄ i mltitudiez r̄gnoz q̄ sibi
subiecerat. h̄bat etiā. x. cornua p̄t acies fortissimas militares
et h̄bat etiā p̄t stellarū. qz quasi t̄ciāptē ecclīaz ton⁹ orb dele-
uit. nā q̄i oīs q̄ erāt i asia. dicit at q̄ stetit añ m̄lirē. qz xp̄iano
rū sangnē marie smebat. etiā addit q̄ uoluit ei⁹ filiū deuorare
scz eracliū. qz omni cautela aus⁹ ē q̄ ipm. p̄mo fugiendo. deice
erēt⁹ d̄stiando. legis. at qz tūc ecclīa q̄ eāt i asia. p̄ timore fugit
ēca brachiū sc̄i. gg. ad ipatorē i cōstantinopoli ⁊ i gciā. ⁊ ido di-
citur hic qz mulier fugit in solitudinē. id ē in cōstantinopolim
ubi habet locū a deo patū ut ibi pascat. legis etiā qz eracli⁹ āno
duodecimo sui impij collecta multitudie armatoz ad p̄las de-
bellandos p̄ficiscit. ferens serū i maibus sancte dei gemitis iō
mā quā v̄bū qd format oia p̄posuit. ⁊ nō man⁹ hoīm d̄pixerūt

p fidemq; p septē annos continuos potēt de bellauit ⁊ i suo ad
 ventu stati trāz sanctā cosdroe dimittēs aut erachiū fugiebat et
 oburebat omnia secta. erachi⁹ vō s bseqns ciuitates ⁊ regioēs
 vastabat. ⁊ hoc ē q; h p dicit. io. cū ait q; michabel q; erat dur ex
 ercit⁹ xpiani ⁊ angeli ei⁹ pliabant cū dracone. dicit at dracone
 illū serpentē ātiquū. q; ignū plāz fuit antiq̄shimū. fuit etiā a di
 ebus asirioy h aut draco. plectus fuit. q; cosdroe p erachiū ex
 pulsus ⁊ repuls⁹ fugit vsq; ad trā suā. dimittēs trā sanctā. ⁊ q;
 hęc fuit cā magne leticie i ecclia. ido subdit se audiuisse vocē di
 centē. nūc facta ē sal⁹ ⁊ v̄tus zē. Notādū at q; h q; ait d angelis
 qui plati sūt cū dracone q; non dilexerūt aias suas vsq; ad mor
 tem. euidentē inuit se p angelos itelligē homines xpianos. nam
 angeli q; spūs sūt nō pnt mori. Tertio ibi re tre. p dicit. io. post
 fugā cosdroe. duos exercit⁹ distacōez scāz ab eo q; erachiū et exē
 citū xpianū. legiē ei q; p q; cosdroe erachiū fugiēs p̄xit i phidē
 trā suā. irat⁹ ē valde. ⁊ misit pmo duos p̄tores siue duces grā
 dis exercit⁹ q; cū erachio dectarent. ipator aut erachi⁹ q; zuis i plio
 in agsū cōdam pontis mltas plagas recep̄t ⁊ multi de rōno
 exercitu fuerunt m̄fecti. i medio pontis q̄ndā plam virū gigan
 teū agdit. ⁊ lancea t̄nsfossū i fluēta p̄iecit. quo ruente. ceteri p̄se
 in fugam sūt v̄h. ille g; exercit⁹ p fluuū q; misit draco ad deuo
 iādū m̄ierē. h ē aggacōz fidelū cū erachio ex̄nte fluuū t̄n illd
 absorū fuit. q; fugat⁹ fuit ille exercit⁹. ⁊ cōh̄pt⁹ ut dcm ē legiē
 etiā q; p h cosdroe misit duab; vicib; duos alios p̄tores.
 vnū p̄ alū cū maria milicia vt pliareē cū erachio. et p̄mū q̄dā
 cū sua milicia p̄ m̄cesshonē sancte di genitcis marie supauit. re
 heritissima ḡndime sup plāz exercitū de scēdēte. secūdū etiā occi
 dit op̄itulate dei genitce maria p̄stēs in bello vsq; ad horam
 nonā. vbi cecidit maria ps exercit⁹ plāz. ⁊ h p dicit. io. cū s̄dit
 et irat⁹ ē draco in muliere zc. Quarto tāgit q; acciderūt erachio.
 q̄ntū ad filij cosdroe obellacōz. legiē ei q; p istos exercit⁹ obella
 tos cosdroe istinuit filiū suū regē. et misit eū cū plāz p̄ncipib; ⁊
 exercitu ḡndi iuxta danubiū fluuū. cūq; diu hmc inde exercit⁹
 dectassent. placuit vtriq; exercitū vt erachus ⁊ filius cosdroe
 imirēt hnglare etamē ⁊ cui fors victoriā dferret ip̄e sine dāno

utriusq; exercit⁹ impareret. pullat⁹ at dom⁹ lacrimis xpianoz fideli
suo erachio accessit de hoste tūphū. tātaq; mētis mutacō ciroch:
is filij cosdroe inuasit exercitū ut spēte cu omni familia 7 prole:
erachio se subderent. 7 h ē q; h dicit. io. se vidisse bestia cui dra:
co dedit suā ptāte; scz. filiū cosdroe. 7 ipe erat vn⁹ d pncipibz
quasi vn⁹ sol⁹ in singlari certamie est deuict⁹. nō tñ mortu⁹ et
ido. io. nō dicit eū occisū i morte. p⁹modū vō q; idē rebeliauit
et xpianitate abnegauit. cū exercitu suo. 7 fides ipūgnauit. era:
chlio recedēte. idēco s bdit. io. q; plaga mortis ei⁹ cāta ē. 7 admī:
rata ē vniūsa tra. 7 q; datū ē ei bellū facere cū sctis 7 vincere
eos. q; mltos sctos martirifauit. scz. scm anastasiū mōchū 7
lxx. mōchos cū eo 7 mltos alios xpianos. **Quito** ibi si quis ha:
bet aures audiēdi. pdicit tot⁹ belli erachij cū cosdroe finē 7 ter:
miacōz. Sciēdū ei q; p. vij. ānos durauit. vñ sup⁹ dicit q; muli:
er fugit ad locū v alaref a do p mille ducetos. lx. dies. q; faciūt
tres ānos cū dimidio. 7 dince s bdit. q; mlter volauit i desertū
locū. vbi alif p tps 7 tpa 7 dimidiū tps. ut tps sit ānus. tēpa
duo. 7 dimidiū tps. dimidi⁹ ānus. 7 sic sūt tres āni cū dimidio.
q; additi pōzibz tibus ānis cū dimidio efficiūt. vij. ānos. finis at
ipūgnacōnis fuit. q; erachio cū dicto filio cosdroe pgens i phi:
dem ad locū v sedebat cosdroe in aureo trono pxit. q; vidēs
cosdroe trne fact⁹ est. 7 ait illi impator. si credē volueris dno
ihu xpo 7 ill⁹ te suū eē cōfessus fueris rgnū tibi p sūz nū cū pa:
trimoio tuo necnō 7 vitā tibi dabo. cū at ille neq; acq;escēt.
erecto gladio caput ei⁹ impator xpianissim⁹ āputauit. q; si ali:
cubi legat q; cirochis patrē suū cosdroe cū filijs occiderit. intel:
ligēdū ē q; siml erat cū erachio ipatore pace facta cū ipo. 7 ido
factū vni⁹ alio imputat. duxit aut ipator multa milia p sūz qui
erāt cosdroe i captiuitatē. h 7 crucē donim i ierlm rportauit. 7
ido dicit h. io. q; qui habz aures spūales audiat. h est intelligat
finē belli p sūz. q; fuit iste q; q; p se mltos i captiuitatē duxerāt
ipi i captiuitatē ierlm. cosdroe vō q; gladio mltos occidit. gla:
dio est occis⁹. 7 ibi pbata ē fides 7 paciēcia zaccharie priarthe
et populi captiui q; erachio de phice in ierlm rduxit. **Sexto** ibi.
et vidī aliam bestia. pdicit. io. tps erachij. qntū ad machomen 7

legis sue sarracemice introductionē. legit ei q̄ p̄ dicit̄ eract̄ herē
 si p̄nat̄ p̄ cirū alexandrinū ep̄m & sergiū patriarchā cōstātinopo
 litanū. q̄ asserēbāt tm̄ vnā nat̄az esse in xp̄o. p̄ raras victorias
 quas habuerat. dū catholicā fidē nō teneret. iusto dei iudicō ipo
 tens est effect̄. & insurrexit suo tempe circa anū. rrv sui impij
 machomet̄ p̄nceps arabū siue sarracenoz & sectā phidā adm̄
 uenit. q̄ hacten̄ s̄b r̄gno p̄saz fueāt. v̄sa vice cū gente sua sarrā
 cenita illos debellat. & sic regnū p̄saz instulit sub dominio sar
 racenoz. Iste igit̄ machomet̄ designat̄ p̄ bestīā q̄ hēbat duo cor
 nua similia agno q̄ illi dicūt eū habuisse donū p̄phice sup om
 nes p̄phas. dicūt etiā ip̄z habuisse gr̄az miraculorū. nā int̄ cetera
 affuit angelū sibi fuisse locutū & arborē sic ad eī vocatōz sibi
 se humiliē inclmassē. bos etiā & agn̄ ei locuti sūt. vt fingūt. loq̄
 bat̄ aut̄ sic draco. id ē sic cōsdrōe q̄ sic ille voluit adorari vt de
 us. sic & iste vel saltē voluit reputari maxim̄ int̄ nūcios dei. vñ
 affuit sarraceni nomē machometi fuisse ante cōcōz mūdī i con
 spectu dei. & n̄ fuisse. neq̄q̄z mūdū adidisset. p̄tatez etiā p̄oris
 bestie faciebat. q̄ r̄gnū p̄saz ip̄e cōtinuauit et exaltauit. Nā reg
 nū sarracenozū & p̄saz idem ē noīe mutato seduxit etiā habitā
 tes i tra p̄p̄t̄ sectā dō excētibīlē quā cōfecit. i q̄ tm̄ aliquid posuit
 de igne celesti. q̄ aliq̄ v̄ba sumpsit de nouo & veteri testamento
 et de scripta sacra. ut deciperet simplices xp̄ianos et iudeos. Insti
 tuit etiā imagiez bestie. h̄ ē hūmū p̄nificē i secta sua p̄ se. q̄z sar
 raceni vocāt caliphā. ut ip̄m decepti homies adorarēt tanq̄z ha
 bentē sp̄m vite. & potestātē sp̄ualem. Vnde & sarraceni illi obe
 diūt. sic & nos dño cr̄sto. fecit etiā homies h̄re caracterē. h̄ ē cir
 cumcisionē & alia sacmēta & falsas cerimoias quas instituit i suo
 alcorano. Precepit etiā ne quis possit emē l̄ vendere nisi habe
 at caracterē bestie. qm̄ ordinauit ut neminī cōmunicarēt qui blas
 phemarēt legem suā imo i iūrit̄ sarracenis ut cum nullo disputa
 rent. h̄ q̄ statū m̄ficēnt omnē blasphemātez legem suā. & qm̄
 ille pl̄ nocuit eccl̄ie q̄z aliq̄s seductor qui vniq̄z fuerit. q̄ nō so
 lum phidē. arabīā. & h̄riā. imo et egiptū. et affricā. & ispaniam. et
 p̄tē galiaz. ifecit. id ē co. io. tpe dracomis secte illī inuans dicit
 q̄ homo q̄ habz itellectū ap̄putet nūm bestie. Est enī numerus

sexaginta sex et f'm expoficōz innocēcij pape tēij. itelligūt anni
sexcenti sexaginta sex q̄bz durare secta sarracenoz. q̄ si opu
tem⁹ atpe machometi q̄ cepit āno sexcentesimo. xxvij. iam mltō
tpe t̄nherūt. vū et ipimet d̄fiterē vt dicit q̄ a q̄nq̄gita ānis citra
durat eoz secta de gratia. q̄ f'm eoz p̄phas debuisset cessasse
Alij vō dicit q̄ p⁹ mortē machometi vnusq̄s q̄ ad sectā suam
rediit. et q̄ dissipata ē secta ei⁹. q̄z p⁹ ea successor eiu⁹ ebiben. et
p⁹ mltā tpa ali⁹ q̄ dicit⁹ ē elegeip. tēpauerūt et dilatauerūt reg
nū et alchoranū. fecerūt corrigi emēdari abbreviari et expom. et
tūc sarracenoz lex dicit⁹ p̄pe inchoata. Si at̄ ab illo tēpe āni sex
ingēta. lxxj. d̄putēt. nōdū eēt̄ t̄n facti. h̄ q̄ de futis nō ē p̄ctū
dmē annūciādū. idēco itellect⁹ isti⁹ numeri spiritū scō r̄liqua
tur. Morādū at̄ q̄ mōch⁹ q̄dā noie sergi⁹. nestorian⁹ iuuit p̄e
dōm machometū ad recipiēdū simplicitatē illā gētē. qui h̄itas i
lanbulo q̄dam dat machoeto furti r̄spōsa. et forte p̄dict⁹ mo
nach⁹ ē imago testie. de q̄ loq̄t̄ hic. io. Septio ibi. et vidi et ecce
agn⁹. p̄dicat. io. mltōz r̄ligiosoz ac r̄ligiosaz v̄ginū mātiriū et
coronacōz q̄ facta ē diebz illis. legit̄ ei q̄ āno dñi sexcentesimo
xxxij. sarraceni h̄riā ifestauerūt. et seq̄nti āno capta damasco feni
ce et egipto ierl̄m obsidētes expūgnāt. et qm̄ i egipto erāt mltā
mōstera mōchoz et s̄ctimoiālū. similit̄ in h̄ris et in mesopo
tania. idēco mlti r̄ligiosi et r̄ligiose q̄ i v̄gitate dño fuerāt no
lētes t̄pitudini sarracenoz acq̄escē. mātiriū coronati s̄t. āno et̄
dñi. cccc. xxxvij. sarraceni affricā itā xp̄iano cultū maxie dēdi
tā cepūt. et occupauerūt. et mltas v̄gies hēmitas et s̄ctimonia
les martirio coronauerūt. d̄ q̄m̄ p̄mio et cātico et nūo copioso et
mlto. io. loq̄t̄ i hac p̄te iū dicit se vidisse s̄ montē syon. i eccl̄a
tūphate et cū eo. c. xliij. milia q̄ cū mlieribz non sūt com̄q̄nati.
quī secūt. Octauo igit̄. et vidi angelū alterū volantē. p̄dicat. io.
quādā notabilē genciū dūshonē. legit̄ ei q̄ āno dñi septingente
fimo. xxxij. ḡg. p̄p̄ t̄cius. misit q̄ndā s̄ctū virū noie bonifacii
archiepm̄ magūtmū. ad p̄dicādū i t̄bz nacōibz fidē xp̄i. videlicz
in turingia frisonia. austracia. q̄ c̄stātissime p̄dicauit et fidē plan
tauit. demū aut̄ ab inimicis fidei in frisia martirisat. scripsit etiā
c̄stantissime rēphēsuā l̄ra; regi angeloz tanq̄z legat⁹ sollēnis

ecclesie rōne. h̄ p̄dicens iohānes. dicit se vidisse angelū volāre
 p̄ mediū celi. bonifaciū sc̄z ecclie sollēnissimū legatū vr̄ euāgelī
 zaret sedētibz sup̄ tram. fidē xp̄i. q̄ appellat euāgelū etnū ⁊ dixit
 it̄ turmgis ⁊ frisonibz. timete dñm. 2c. **M**ono ibi. ⁊ ali⁹ angel⁹
 secut⁹ est. ⁊ introducit ac p̄dicat ip̄ij ḡcoꝝ deprauatōz. Est em̄
 sciend⁹ q̄ acōstantino filio magni cōstantini q̄ sedē rōm̄ impij i
 cōstantinopoli. instulit usq̄ ad re. p̄batōz. r̄gni ḡcoꝝ pauci fuerūt
 ipatores v̄e catholici. h̄ eoz pars maior fuit vel arriana vel eu
 ticiana. vñ pp̄t fauorē eoz heretici catholica eccliaz confuderunt.
 maxie aut̄ ab eradio ⁊ deiceps fuerūt ipatores heretica p̄fidia
 deprauati. ita vt merito deus decuerit eos picē ⁊ a rōnoꝝ ip̄io
 separe. legit̄ aut̄ q̄ cōstantis q̄ alio noie dict⁹ est cōstantin⁹ nepos
 eradij q̄ filius filij sui imit⁹ h̄sim eradij cōsensit paulo cōstanti
 nopolitano archiepo. asserenti in xp̄o vnā solā nat̄az. bt̄us vero
 martin⁹ papa q̄ sedit āno dñi. cccccl. celebrauit cōcilū. vbi oēs
 assertores istius p̄uū dogmatis cōdemnauit. maxie paulum falsi
 nois p̄riarchā q̄ re cognita cōstantis impator martinū papā cōsta
 tinopolim euocauit ⁊ inde eū in exiliū relegauit multos etiam
 orthodoxoz v̄beribus ⁊ exilijs deprauauit. eo q̄ h̄si sue nullate
 nus acq̄escē v̄llet. istud ḡ cōcilū pape martini impatorē hereti
 cū cōdemnans ⁊ p̄ cōsequens detestans totū ip̄uū ḡcoꝝ p̄uidēs
 io. dicit. q̄ ali⁹ angel⁹ sc̄z martin⁹ clamauit q̄ babilō. h̄ ē ip̄uū cō
 stantinopolitanū a q̄ cōfusio oim̄ h̄si exq̄ sedes impij ibi t̄ns
 lata ē. in totaz eccliaz emanauit. cecidit p̄ diuos errores. ⁊ a vi
 no fornicatōis sue. id est h̄si diuīlay potauit oēs gētes. **X** ibi
 ⁊ sc̄ius angel⁹ p̄dicat io. dñij ḡcoꝝ repudiatōz a rōmis. legit̄ ei
 āno dñi. cccccxiii. pauit philipp⁹ nomine bardan⁹ h̄ at̄ cū eēt
 heretic⁹. om̄es p̄magnes ab vrbe cōstantinopolitana p̄cepit au
 ferri. ip̄e misit rome ad papā cōstantinū lias p̄uū dogtis. q̄s v̄r
 sc̄us cōsilio rōm̄ pp̄li refutauit. ⁊ p̄cepit ac cū eo rōnus pp̄lia
 statuit ne nomē h̄tici ipatoris poneret̄ in cartis. nec p̄cussū
 solidoz ip̄ius recipet̄. nec ei⁹ effigies i ecclia ponēt̄. nec p̄ferēt̄
 nomē ei⁹ missay solēnia. h̄ p̄uidēs io. dicit q̄ sc̄i⁹ anḡls. s̄ pp̄
 cōstantin⁹ clamauit si q̄s adorauerit bestia ⁊ imagiez ei⁹ a accepit
 caractere. h̄ bibit d̄ v̄mo ire d̄i. nā sub anathemate p̄cepit ne

impatoris philippi a pp'o recipebat ut dictū est. hūc at philippū
archem⁹ q. et anastasiū oclis p'auit ⁊ ab impali dignitate de
ponēs ei⁹ sibi vendicauit ipiū. **Philipp⁹** autē misecerat iustitia
nū augustū p'decessorē suū ⁊ tyberiu filiu ei⁹. vnde ab illis die
bus rōni cepit desiste a constantinopolitano ipio ⁊ ipm repudi
are. **XI.** ibi. h. sapia scōy est. p'dicit iohānes multoz nobiliū cō
uisionē ad xp̄m p' habit⁹ mōchalīs susceptōz ⁊ casuū mōtis re
edificacōz. legit em̄ q' āno dñi. ccccccxxvi. quidā vir diuio amo
re. apunctus romā uenit et hortatu pape gg. ij. mōtē casuū re
pauit euolutis. xv. ānis ex q' loc⁹ ille a lōgobardis fuerat deso
lat⁹. conērentib⁹ autē plib⁹ monachis. p' eoz et abbas effect⁹
ē tā alios se qz tarib⁹ subdit disciplinis. **Circa illa etiā rpa legit**
q' choeret ophra reges. āgloy romā ueniūt ibiqz in monachos
a consi. regi regum militauerūt etiā p' idē rps carolomā⁹ frāt
pipini cū qnqz ānis regnasset. diuio timore cōpunctus. factus
mōchus mōtē q'shuū expecit. **Similit⁹ ⁊ hilderic⁹** rex frācōy ad
religiōz insiuit. ⁊ similit⁹ rex lōgobardoz cū uxore et filiis. vñ
maxia mltitudo potēciū ⁊ nobiliū mūdū cōpnetes. induerūt
xp̄m. q' rpa aspiciēs iohānes dicit. h. est. paciēcia scōy. mūdū scz
cōtenere p'p' xp̄m. ⁊ statim de eoz stipendio subiugēs ait. **leat**
mortui. morte ciuili. q' in dño moriūtur. p' religionis assūptōz
opa em̄ illoz. **2c. XII.** ibi. ⁊ uidi ⁊ ecce nubes candidā. p'dicit io.
regni frācōy i inslacōz in psonā pipini. legit em̄ q' pipin⁹ fili⁹
caroli marcelli victoriosissimi pncipis. cū regni frācōy pncipa
tū tenēt sub hilderico rege q' solo regio noie cōtē⁹ ocio dedit⁹
erat. pipin⁹ ipē legatos misit ad zachariā papā cōsulēs q's poti⁹
rex eē aut dicit deberet. ille. s. q' magnos p' rgin pace sustinet la
bores. an q' ocio dedit⁹ solo noie rgnaret. cū idē pontifex remā
dauit illū debere appellari regē. qui bene rem publicam gubna
ret. ⁊ hac respōsione franci aīati hilderico rege i mōsterio retru
so. anno dñi. lxx. cōstituūt sup se regē. h. at fuit strēuissim⁹ rex
⁊ falcē p'ātis sue extendit ad regna francōrum dilatacionem
idēo iohānes dicit se uidisse nubem candidam. scilicet regnū
nobile plenū splēdore fidei regnum uidelicet francōrū q' tūc
cepit splēdescere ⁊ florē. ⁊ super istam nubem uidit sedentem.

pipinū cū corona aurea ⁊ falce acuta in manu. XIII. vō ibi. Et
 ali⁹ augl⁹ exiuit de tēplo. p̄dicat iohes pape stephani aduē
 tū in frāciā ⁊ pipim iuocatō; q̄ austulfi regē lōgabar̄dō; le
 git enī āno dñi. cclij. stephan⁹ p̄p̄ p̄secutō; austulfi lōgobar
 dō; regis exiuit de roma. ⁊ in frāciā; veniētī occit pipin⁹ rex
 p̄ spacū trūū miliariorū. ⁊ de eq̄desēdēs cū magna hūilitate
 tre p̄stat⁹ ad palaciū suū papā dēduxit cui p̄fatus p̄p̄ lacabili
 ter p̄secutō; ecclie aperuit. conḡgans q̄ pipin⁹ copio sū exercitū
 p̄taliā agdit ⁊ exercit⁹ austulfi a frāciis debellat. vnde austulfi
 pacem cū romois ad nutū frācō; mire opulsus est. s̄ post di
 scessū pipini austulfi federa pacis violauit. pipin⁹ igit̄ p̄taliā
 am reperēs. austulfi papie recluist. ⁊ ad tenēdū pacis fed⁹ in i
 tū opulit scō petro q̄ q̄ sui iuris erāt fecit restitui. ⁊ h̄ est q̄ ioh
 hānes dicit. q̄ ali⁹ āgl⁹. s̄. p̄p̄ stephan⁹ exiuit d̄ tēplo ecclie rō
 ne. ⁊ clamauit voce maḡ ad sedentē sup̄ nubē. ad regē sc̄z pipi
 nū vt mittēt falcē potēcie ⁊ exercit⁹ sui. ac metēt austulfi ⁊ p̄p̄
 lōgobar̄dō; q̄ iā erāt mafi ⁊ digni ut d̄ tra p̄ciderēt p̄p̄ p̄se
 cutōes q̄s ecclie deferēbāt. XIII. ibi. ⁊ ali⁹ angel⁹ exiuit de tē
 plo. p̄dicat ioh. caroli magi s̄stitucō; legit enī q̄ pipin⁹ duos
 filios habuit p̄mū q̄ dicit⁹ est carol⁹. q̄ p̄ felicitatis maḡtudie
 cognomi nat⁹ est magn⁹. p̄ri nō ipar gl̄ia. imio mlto victorio
 sior ac lōge p̄clarior. sc̄d̄s vō q̄ d̄cus est carolomā⁹ q̄ mortuo
 monarchia regni frācō; ad carolū magnū dēuēit. ⁊ de illo di
 cit iohes h̄. q̄ ali⁹ angel⁹ a pipino sc̄z carol⁹ cui⁹ fili⁹ exiuit de
 tēplo vbi fuerat in regē in vinct⁹ habens ⁊ ipe falcē acutā po
 testatis ⁊ p̄bitatis et exercit⁹ bellicosi nō min⁹ q̄z p̄r suus pipi
 n⁹. XV. ibi. ⁊ ali⁹ angel⁹ exiuit de altari. p̄dicat pape adriani rec̄
 sū ad carolū. conē esideriū regē lōgobar̄dō; ⁊ desiderij captō;
 ac regni lōgobar. finē ⁊ destructō;. legit ei q̄ āno dñi. ccccc
 lxxij. adriā⁹ p̄p̄ in maḡ angustia c̄stēs p̄ ablati ciuitatib⁹
 ⁊ malis in nūis ⁊ delōgobar̄dō; rege desiderio sibi illatis. ad
 carolū regē marimo innē nūcios destinauit obnire dēp̄rās. vt
 oppresse ecclie opati diḡret. carol⁹ itaq; p̄taliā mḡdiēs desiderij
 cū suis fugat ⁊ int̄ papiā mcludit papiā demū capiēs deside
 rium in exilio perpetuo in gallias deportauit pariterq; victi

lōgobardi a francis extunc eoy regnū cessauit. ⁊ sic p̄p ⁊ rōna
ecclia a desiderio astulsi filio libat. ⁊ h̄ est q̄ hic p̄dicat. io. q̄ an
gelus ali⁹ scz adrian⁹ exiuit de altari in q̄ introierat sic sacerdos
ad celebrādū ⁊ hic hēbat ptatē sup ignē ⁊ aquā q̄ plenitudi
nē ptatatis ī foro extiori exomuiādī ⁊ sniandi q̄ auctas h̄gh
catē p ignē ⁊ in foro intiori q̄ ad emūdatōz scie p sacmēta. que
potestas signat p aquā. ⁊ hic clamauit ad carolū vt nutrirer sal
cem sui exercit⁹ ⁊ vindemiarer botros longobardos scz q̄ iam
erat digni p̄cidi. q̄ ⁊ fecit ⁊ misit eos in lacū ire dei. eos infici
endo ⁊ capiēdo. ⁊ extūc sanguis p stadia mille. cc. q̄ fama caro
li ⁊ ei⁹ potēcia fuit vs q̄q̄ diffusa et ex ciuitatē ecclie. nā ad m̄h
deles ⁊ ad gcos ⁊ plās caroli fama puenit. ⁊ sic ī hac ecclia visio
ne q̄ndeci notabilia sūt p̄dicta. q̄ a tpe. ḡg. vs q̄ ad carolū mag
nū in ecclia vel eccliaz atigerūt

Visio quarta

In quarta vō uisione. io. atēplat⁹ est qd̄ cōtigit ecclie in tpe q̄ro
a t̄nslacōe vidlicz impij in carolū ⁊ in gmanos vs q̄ ad tpa pa
pe vrbani sub q̄ placuit benignitati diuine vt ierlm ⁊ tra sancta
ac regnū israhel r̄stiuēt ecclie ⁊ xpianis sub baudimo ⁊ godofri
do. Incipit atē h̄ visio. xv. c. ⁊ vidī aliud signū. ⁊ durat vs q̄ ad
ca. xvij. exclusiue. Intēdit autē describē. vij. plagas ⁊ p̄secutiōes
nō q̄dē quas mali intulerūt ecclie. h̄ pon⁹ quas mali sustinuerūt
iusto dei iudicio a bonis. anqz autē ad illas. vij. plagas p̄cedat.
tangit aliqua q̄ respiciūt t̄nslacōz impij a gcis m̄fectos. vñ p̄di
cit p ordmē. x. q̄ ecclia tps p̄fatū in ecclia atigerūt. Primo nāq̄ in
troducēs. vij. nūcios l̄ angelos q̄ debēt. vij. plagas nouissimas
auctate dei inferre. anqz eas p̄seq̄t p̄dicat regim caroli fide. deuo
tōz honozē ⁊ dilatacōz. vbi d̄hdandū q̄ carol⁹. xxxij. āms reg
nauit ī frācia anqz ad rōnū impiū vocaret. ī tpe atē regni sui di
latauit regnū frācie. p̄mo q̄dē saxonēs d̄bellando cū q̄bō noluit
pacē facē nisi baptisarēt ⁊ fierēt xpiani. Deide vō sarracenos d̄
vascomia ⁊ cesar augusta p̄apilois ⁊ demū de ispania effugan
do. vñ viā s̄acti iacobi purgauit ⁊ mōsteriū in apostella beato
apostulo edificauit. Demde etiam hunos qui alios solebant
infestare subiecit totaliter et domauit. rogatu etiam impera
toris constantinopolitani a sarracenis ierosolimam liberauit.

Studiū etiā diuine sapiē et phie p̄fisi^o instituit et fūdauit. voluit
 etiā q̄ vniūse ecclie galliarū cātū et offm̄ discēt a romais et illō
 semp celebrarēt. in tm̄ et fuit deuot^o fidei et ecclie q̄ dū ad limi
 na beati petri romā reiens festiaret. pedestris vno miliario ante
 m̄ḡsū ecclie iuit. et om̄s gradus ecclie osculās sigillatī. ad sūmū
 puenit pontificē q̄ i atrio sup̄ ḡdus iuxta fores ecclie assistebat.
 et h̄ est q̄ h̄ic dicit. io. se vidisse vitreū mare. h̄ est populū gal
 licū xp̄ianissimū baptisatū. mixtū igne scelo. s. et fidei feruore ac
 eos vincē bestia et imaginē ei^o. carolū scz et xij. p̄ses ac exercitū
 suū q̄ machometū i ispania et in ita sc̄a ac sarracenos debellaue
 rit stātes s̄ mare vitreū. hoc est sup̄ saxonos quos ad veritatē
 fidei spulerūt et ad baptisatū habētes cathenas dei et cātates cā
 ticū mophi et agni. hoc ē offm̄. ḡg. et ecclie rōne. et dicentes maḡ
 et mirabilia sūt opa tua dñe. iuste et vere sūt vie tue. p̄t studi
 um theologicū. qd̄ incepit vigē infrancia. in q̄ vie di et ei^o opa
 adorēt. dicētes et quis nō timebit te dñe. p̄t reuerēciā et timo
 rem q̄ carol^o habuit ad eccliaz et succelsores ei^o. dicentes et q̄
 om̄s gētes reient et adorabūt i aspectu tuo. p̄t vitatē fidi cui
 firmē adhēserūt. q̄ a p̄mo rege francoꝝ xp̄iano hucul q̄ n̄l^o
 a veritate fidei legitur deuialse. q̄ non repitur in aliq̄ alio reg
 no. Vnde manifestū est. q̄ agruētissime vis romani impij fuit
 in carolū translātū. Tertio ibi. et post hoc vidit ecce apertū est
 templum. predicat iohannes. vij. plagaz futurarū dispositōnē
 et cū hoc ecclesiaz et cenobioꝝ p̄ carolū dedicatōnē. Legit ei q̄
 carolus etiam ante q̄ adipisceret dignitatem imperialem fūda
 uit m̄lta cenobia et multas ecclesias catherales. Vnde gallie et
 ispanie plne sunt cenobijs ab ipso fundatis. etiam fm̄ numey
 alphabeti et ordniem fundauit abbatias. et i p̄ma reliquit vnū
 a. aureum. In secunda. b. et sic de alijs. que littere in pluribus
 monasterijs hucul q̄ fuanf. et hoc est q̄ p̄dicat. io. se vidit se sep
 tē angelos vestitos lapide mūdo et cādido p̄ qd̄ designat q̄ el
 sent nunciij diuine videte exercende in malos. quibus d̄ qua
 tuoꝝ animalib^o scz lucas dedit septē phialas plenas iracundia
 di quia ip̄e maxime predicat mala que futura sunt in orbe vtpa
 tet luce. xxi. vbi scribitur. erunt signa in sole et luna et stellis et

subdit aut. io. q̄ tēplū dei impletū est fumo a maiestate dei p̄pter
multiplicatōz cenobioꝝ ⁊ mōsterioꝝ q̄ carolus edificauit. i. q̄b̄
icēfū orōis multiplicis hucusq̄ dō offerē. adcludit aut q̄ nemo
poterat i tēplū introire donec cōfumerēt. vij. plage. q̄ xp̄iani
i. l. m. ⁊ tēplū dōn̄i non recupauerūt vsq̄ ad ips̄ urbani q̄ ille
vij. plage fuerūt cōfūmate. Tertio ibi. ⁊ audiū vocē maḡ p̄se
cōndo effusionē. vij. phialay. ⁊ ichoādo a p̄ma. p̄dicit duay hē
fum adēnacoꝝ factā p̄ papā adrianū. legit̄ em̄ q̄ cōstātin⁹ q̄tus
āno q̄todecio impij sui. sinodū ep̄oꝝ. eccl̄ay. xxx. m. cōstātin⁹
p̄oli cōgregauit. i. qua p̄m̄lgauit edictū de imaginib̄ dei ⁊ san
ctoꝝ ab eccl̄a deponēdis. om̄s q̄ sibi s̄bictos iurare p̄cepit su
per sancte crucis signū. nec aliquā dei sanctoꝝq̄ ei⁹ venerarent
eos vō q̄ dei genit̄cē iuocabant ⁊ eos etiā qui vigilias deo age
bāt. eosq̄ q̄ eccl̄ijs assueti religiosē uiuebant. eos etiā qui a uita
mēt̄s ⁊ iudicijs abstinebāt. ⁊ eos q̄ reliq̄as sanctoꝝ penes
se hēbant. p̄uabat p̄monijs ⁊ modis oib̄ cruciabat. mōchos
vt uxores. mōchas vt viros ducerēt cōpellebat. p̄p̄t qd̄ multi
martiriū meruerūt. nec sub alio genti p̄secutioe p̄les q̄ s̄b hoc
martirisan̄ s̄t. vñ beati stephanū p̄. xj. ānos iclusū etiā gentibus
uenerādū amara morte martirifauit q̄ ipator neq̄ssim⁹ plaga
p̄ssimi incendij diuinit⁹ p̄cutit ⁊ clamās adhuc uiu⁹. igni ier
tiguibili t̄dit⁹ misfibilit̄ morit̄. cui successit leo filij ei⁹ regnans
ānis. v. p̄ leonē vō uxoz p̄rene cū filio cōstātin⁹ ipare cepunt
āno domini septingētesimo. lxxvij. sub q̄ adinstāciā sarasij patri
arche cōstātinopolitani adrian⁹ p̄p̄ apud nicenā sinodū cōggat
in q̄ fides catholica i p̄sencia p̄renis ⁊ filij ei⁹ cōstātin⁹ cunctoꝝ
s̄b̄sc̄p̄toe roborat. ⁊ heresis execūciū dei ⁊ sanctoꝝ imagies in
p̄petuū abdicat. idē etiā adrian⁹ heresim̄ felicianā adēnauit qui
assebat filiū di in diuina nāta xp̄m̄ deū esse. i. humana vō nūcu
p̄atiuū. ⁊ in diuina nāta eū esse cristū filiū dei. in huāna vō ad
optiuū. p̄sonam dei ⁊ hominis diuidens in duas sc̄z in p̄sonā
cristi filij et adoptiuū ⁊ q̄ ille due hēses. **Prima.** de ipudiatōne
imaginum. **Secūda.** de diuisione personay affimulat̄ erroꝝi sarra
cenoz q̄ detestāt imagines more iudeoz. et cristum dicūt purā
creaturam more nestorianozum. ideo iohannes dicit q̄ p̄mo

angelo idest adriano effundente phialā suā. factū est uuln⁹ per
 finū qz anathematizacō p sententiā scilij genal' ihoies habētes
 caractere bestie. h ē assimilacōz ad legē machometi. Quarto ibi
 et secūd⁹. effudit phialā suā in mare. p̄dic̄t. io. romane ecclie ere
 crabile dānū. z vitupū p quosdā rōnos sibi illatū. legitur em̄
 qz anno dñi septingētesimo. xcviij. leo sedit i rōna ecclia q mor
 clauē s̄fessiois sancti petri cū vexillo rōne ecclie vrbis caralo r̄gi
 misit. ip̄o at leone p̄p̄ celebratē maioris letanie agēte. in ip̄a
 p̄fessione q̄dam ex rōnis clā armati ip̄z cepūt. z liguā ei p̄cide
 rūt z oculos eruerunt. cui voce z sensu diuinit⁹ reddito. iterū ei
 oculos z lignā radicit⁹ euellētes eū seminiūū ruolutū i suo san
 guine r̄liq̄rūt. z cū ab ip̄is carnificibz tenēt i custodia i monaste
 rio sancti erasmi. rurs⁹ sibi vidēdi loq̄ndiqz officū fuit diuinit⁹
 reformatū. **N**ac̄ igit maliciā p̄uidēs. io. dicit qz secūd⁹ angel⁹ h
 est ille rōn⁹ p̄plus h⁹ flagicij inventor z p̄curator. effudit phia
 lam suā. h est i rōnā eccliaz in qua p̄ncipalit̄ r̄fidet v̄itas baptis
 matis z aliorū s̄c̄m̄etoz. z fact⁹ ē s̄guis tāqz mortui. qz p̄d̄c̄m̄
 papā leonē q̄h semimortuū r̄liq̄rūt ruolutū i suo sangne ut di
 ctū ē z. m̄lti d̄ p̄plo rōno mortui sūt. h flagicio s̄fenciētes. **Q**ui
 to ibi z t̄ci⁹ effudit phialā suā. p̄dic̄t. io. dei vidictā p carolū i
 rōnos exēc̄tā z eiusdē caroli in ip̄atorē curacōz. narrat nāqz si
 gilbtus qz p̄fat⁹ leo de carcē effugiens. ad carolū regē v̄it i firā
 ciam. c⁹ opp̄sioni i signis rex dolēs. cū exēc̄tu romā propat
 p̄dic̄tūqz v̄neābile papā in suā sedē recollocat. cās examinat.
 reos qz rōnos s̄dēnat. z p̄rimos d̄ maioribz rōnoz decollauit
Scribit em̄ qz decollauit. ccc. vna die. z p̄t hoc dicit. io. qz ter
 cius angel⁹ scz carolus. effudit phialā suā. scz idignacōz suā. su
 per flumia z sup. fontes aquaz. h ē sup maliciosos romanos
 qui tū flumē malicie effuderūt. legit at qz om̄s ppli h audien
 tes. gauūhi sūt z maxie dux tre spolitane. q̄ p̄dic̄to leone faue
 bat. z p̄tes ei⁹ adiuuabat. z p̄t h s̄bdit. io. se audiuisse āgelū
 aquaz idest illū ducē q̄ p̄nceps erat plurū ppl̄oz. dicētē iust⁹
 es dñe quia sangnē dedisti eis bibere. legit em̄ qz romaī illo tē
 pore q̄ iam ab impatore constantiopol. dudū oīo destiterant ac
 cepta tūc occasionis oportunitate qz hirene execato impatore

ostāno filio suo impiū sibi vsurpauerat. vno oīm cōsensu tara
lo regi inipatorias laudes adamāt. eūq; p manū leonis pape
coronari faciūt. cessante q; z augustū ipm appellant. z sic impa
uit carolus āno dñi. lxxij. facta ē aut. xij. rōni impij translatō
euolutis ānis circit. ccc. lxxij. ex q; ostāni bap̄t̄ est. a hluestro
et ciuitas ostāniopol̄ dedicata ē in sedē rōni impij. clamorem g
populi romani hāc īnslatōez iustā iputāns ap̄t mēta demerita
groy dicit hic se audiūit se. io. vnde ait. z audiū alēm romanū
scz pplm. dñtē et dñe de⁹ omps vā ostēdis. iusta iudicia tua. q;
ad īnslatōz regnoz. Sexto ibi. z q̄r⁹ angel⁹ effudit phialā suam
p̄dicit q̄ndā notabilē r̄bellionē factā i impatorē ottonē. secūdu
et i. gg. p̄pm quītū. p q̄ndā p̄iciū romanū noie crescēciū. legit
ei q; p̄fat⁹ d̄scend⁹ cū esset fact⁹ p̄ici⁹ romanoy z debēt eccl̄iaz
defendē. volēs sibi mōtuo ottone secūdo impiū vsurpare eicit
p̄pm. gg. d̄ sedē b̄i petri cū iuria z fauore. z intrusit q̄ndā viuen
tē bestialit̄ sui scl̄eris apl̄icē noie. io. z legit q; tūc r̄pis ppl̄s ro
man⁹ i ipatorē īsurrexit. z mltis ex militib; ei⁹ pemptis. ip̄z in
palatō obsederūt. tor⁹ et ppl̄s q̄h italic⁹ in ipatorē estuauit. z cō
iurauit vt vix simulacō pacto ipator abstract⁹ a roma disces
sit z hoc est q; io. p̄dicit q̄rtū angelū. s. d̄scencū phialā suā effu
disse i solē id ē. i. p̄p̄z videlicz q; h̄c sol h̄c r̄fulsit. i. tēplo di z simi
liter in ipatorē. q; dñs est de iure alioy regū h̄c sol rex planeta
rū. z afflictū sūt hoies de roma z italia estu iracūdie. z diuicō
nis z blasphem̄erūt ptātē ip̄ialem z eccl̄asticā. cū tñ vtracq; sit a
deo. Septio ibi. z quīt⁹ angel⁹ p̄dicit. io. vindictā p̄ p̄dictū ot
tonē ipatorē exēcitā in d̄scensū ap̄t rebellionē p̄dictā. legit ei q;
otto sc̄i p̄dict⁹ āno. c. lxx. sui ipij p̄fatū d̄scēciū ē aḡssus bello
victus q; crescēci⁹ fugit. h̄ in fuga ap̄bens⁹ vili uirāto ipoitus
artētus paulati. lingua z oibus mēbris truncat⁹ ad vltimū añ
vrbem suspens⁹ ē. iohānē et pseudo papā in trusū a crestēcio i
carcē mori fecit z oculos sibi eruit. z hoc ē q; h̄c. io. dicit quītū
āgelū ottonē ipatorē effudisse phialā suā sup sedē bestie. hoc ē
sup papatū. io. bestialit̄ viuētis. z sup ipiū crescencij bestialiter
vsurpatū. z f̄m ē regnū vtusq; tenebrosū. q; alter mortu⁹ ē in
carcere. z alter mēbrati truncatus z ido mādauerunt liguas suas

p̄ dolore ⁊ quia rōni nō appbauerūt factū ottois. volētes mag
 nū habē ip̄tozē exsēp̄is crescēciū ⁊ dūitauerūt q̄ ip̄m ut dictū
 est. idō subdit q̄ nō egerūt penitēciam ex opib; suis. Octauo
 ibi. ⁊ sext⁹ angel⁹ effudit phialā suā. p̄dicat. io. ḡg. pape. vii. cō:
 stāciā et ecclie a fuitute libacōz. pp̄t v̄tutē suā. legit ei q̄ āno do:
 mim millesimo. lxxij. ḡg. septi⁹ q̄ p̄m⁹ dict⁹ ē hildebrand⁹. ro
 me sedit. hic at̄ fuit vir nimie sanctitatis ⁊ p̄dit⁹ spū p̄phēcie.
 ita vt secreta cordis rimaret. h̄ p̄ librate ecclie fidelissime labora
 uit. vñ in gnali delio a se celebrato. anathematizauit om̄s simo
 naicos. ⁊ uxozatos sac̄dotes a diuino officio imouit. exomuni
 cauit. et om̄s electos q̄ iuestiturā eccliaz acciperēt de manu laici
 e⁹ cūq; cū tñ p̄ ip̄atores ⁊ reges ⁊ p̄ncipes sibi vsurpasset hāc
 iur̄dicōz sup̄ ep̄os ⁊ p̄latos q̄ hūc p̄p̄z isurrexit ip̄ator. hēricus
 et mlti ex laicis. mlti et p̄lati q̄ a symoia declinare nolebāt m̄
 ti et q̄ cōtinēciā nō tenebāt. magistri et plurimi falso exurgentes.
 p̄uis dogmatib; plebē auerūt ac eccliaistica disciplina. ⁊ tā graue
 scandalū ortū ē vt null⁹ heresis tpe sancta ecclia ḡuiozi scil ma
 te sit discissa. extūc aut̄ p̄dicat⁹ p̄p̄. ḡg. p̄dictū ip̄atorē hēricū ex
 om̄uicauit. ⁊ aliū elegi fecit. h̄ imp̄ator hēric⁹ expūgnatis forta
 licijs ⁊ castellis q̄ p̄. ḡg. q̄ ip̄m erāt. romā obledit q̄ rōmi exci
 piētes. ḡg. p̄p̄z i exiliū relegauerūt. v̄ ⁊ mortu⁹ est. ostāciā igit̄ h̄
 p̄pe p̄uidēs. io. dicit q̄. vii. āgel⁹ videlicz. ḡg. effudit phialā suā i
 fluuiū magnū eufratē. i ip̄atorē videlicz rōnū ⁊ i statū ecclie tūc
 t̄pis mltis inuēcijs ⁊ symonijs ⁊ alijs vicijs d̄puatū. ⁊ sicca
 uit aquā viciōz i delio gnali vt p̄paret̄ via libe electiois ⁊ i
 tronifacōnis regib; ab ortu solis. h̄ est regib; q̄ sūt reges sola
 res q̄ tam̄ antea nō hēbāt viā libam. cū ab ip̄atorib; ⁊ p̄ncib;
 laicis eos opteret inuestiri. Mono ibi ⁊ vidi de ore draconis.
 p̄dicat. io. quādā notabilē p̄secucōz quā turci ⁊ sarraceni i xp̄ia
 nos exēcuerūt. Legit̄ ei q̄ ēca annū dñi millesimo. xcvi. soldā⁹
 babilonie ⁊ turci om̄s fr̄as xp̄ianoz q̄ vlt̄ mare erāt inuasēre
 dilatauerūt q̄ turci suū impiū vsq; i antiochiā ⁊ aham mimore
 vt impiū ḡcoz in magna pte vastarēt. Est aut̄ sciendū q̄ sic
 xp̄iani habent p̄dicatores suos q̄ crucē p̄dicant q̄ sarracenos sic
 ⁊ exūso sarracei suā scelātes p̄fidia habēt suos pseudo p̄phetas

qui contra xpianos aiunt saracenos. et pdicant machometum et ta-
les tunc in surrexerunt et citauerunt reges illos saracenorum ut in-
surgerent in xpianos et vastarent terras eorum. et hoc est quod pdicit
iohannes se uidisse paulo post. vij. angelum. scilicet papa gregorius. exire
de ore draconis hoc est regis persarum et turcorum. quod cosdroas rex persarum
superius dicitur est draco. et de ore bestie. scilicet soldani babilonie
et de ore pseudo prophete. id est collegij pseudo pdicatorum se zelare
fingentium machometum. exire tres spiritus imundos in modum ranarum
hoc est tres animas exhortaciones. quod quibus saracenos exhortatur est
et reges. et adiutatos eorum ut aggarent ad pliam dum quod xpianos
in quo tunc plio omnipotens deus magnificabit. dando victoriam magnificam
suo populo xpiano ut ita dicitur. subdit autem quod beati erunt xpiani. scilicet
qui illo tempore vigilauerunt. et a pdictis saracenis patienter congrega-
bunt autem pdicte gentes in loco qui dicitur hebraice armagedon. quod in
interpretatur conurreritio. nam congregati fuerunt in terra sancta in qua dominus passus
est et resurrexit. X. ibi. et vij. angelus pdicit iohannes uniuersalem
xpianorum cruce signatorum et generale passagium factum quod turcos et sar-
racenos. legit enim quod anno domini. m. xcvi. urbanus papa scilicet celebravit
uit in claro monte diocesis alime in quo statuit quod hore beate
virginis omni die dicerentur et eius officium diebus sabbatorum solemniter
celebraretur. ibique recepit litteras ab alexio imperatore constantino-
polis. in quibus continebatur miseria ciuitatis sancte ierusalem et oppressio
sua a turcis. tunc quod papa cruce pdicauit et legatos solennes misit
per uniuersam xpianitatem passagium predicauit. tunc occidentales
populi una inspiratione commoti duces et comites nobiles et igno-
biles diuites et pauperes. liberi et puelle. omnes uno animo nullo nullum an-
gariate ab hispania. puincia. acqutania. britania. scocia. anglia.
normania. fracia. lothoringia. burgundia. germania. longobardia.
et apulia. et uniuersis regnis. et signo sancte crucis signati ire pre-
ant in iurias dei in hostes xpiani nominis vindicare et sic dicunt
iherusalem. nuncque tot in una coire sniam. quantum enim estimaretur nunc per
gencium. ierosolimam sexagesies centum milia. opionum tunc hominum nunc
ipse vincebat. diuiserunt se autem in tres partes nam quid per ungar-
riam iuerunt constantinopolim. quid uero iuerunt per sclauoniam. quid

aut p apuliam. hoc est qd h dicit iohannes. qd cu angelus. vij. scilicet ipator alexius. effudit p biala suam in aere p fama scilicet. 3 lias notificas urbano psecutoz tur coy. tuc exiuit vox de tro no ecclie dnice urbano. fcm e qd petis. 3 tuc fce fut voces. pdica: cois crucis 3 tremor magnus. qual nuqz fuit. qd comocio hoim vndiqz scirenciu vt dictu est. tuc etiā fulgura 3 tonitrua fuerūt Nam comete 3 mltā alia sig appuerūt. facta est aut tuc ciuitas mag. h est ille gradis exercit xpianus i tres ptes. 3 p tres ptes iuerūt vt dictu est 3 tuc babilon mag. h est sarracenisim. veit in memoriā añ dñi date illi de calice indignacois sue qd nuqua sarracenisim fuit sic ofusus 3 hūiliat hē in illo passagio. ita ut ppt gradiez exercit xpiani sarraceni apulsi fuerūt xpm dñm blas

Item v. vo visione pdicit iohanes totu phemare. **V**iso. V. decursu tps a restitucōe ciuitatis sancte ierlm 3 regni isrl q facta est sub pp urbano año dñi. m. xcviij. p exercitū dñi q illuc cu crucis sigculo insfretauit. vsqz ad tps antixpi 3 diem iudicij extremi. 3 durat ps ista vsqz ad pncipiū capli. ij. exclusiue. **O**ri mo g pdicit sarracenis 3 secte machometi statu exēbile 3 hoz rēdas culpā. 3 h p totū ca. xvij. ubi cōsiderandū q tō secta sarracenoz diuisa fuit in duo dñia pncipalia quibz p fuerūt duo soldani. 3 vnū quid dñium hēbat capud 3 sedē i pside 3 pncpes illius dñij dicebat soldanus tcoz siue p sarr. **A**lmo vo dñmū habuit 3 hz sedē suā i egipto in ciuitate babilonie. cui pncpes dicit soldan⁹ egipti. in ista aut duo dñia fuit 3 est diuisio. ita qd año dñi. m. lxxi. ierusalem uadētes in sarracenos q erant sub soldani egipti dñio expulerūt nec ex tunc soldan⁹ babilonie recuperare ipa potuit de manu tcoz. **V**trūqz autē impiū q vnū sarracenisimū cōstituit. plenu est omi epitudine 3 fornicatōe qd lex illa est fetidissima. 3 qd nullā pbibz inuidie epitudinez qm poti⁹ puocat. **O**lena est etiā lex illa noibz blas phemie ppt infinitos errores qd dicit de xpo 3 de paradiso. ita vt sit mirabile q diuisa iusticia tāto tpe illā durare pūrtat. 3 tñ nō obstantibz illis spurcijs 3 diuicijs. delicijs 3 apliacōe dñij. sarraceni plurimū pspant. feditate g isti⁹ secte volens apire io. pmo il: laz expmit. sub quadā figura. d. qd vnus de. vij. agelis dixit sibi

q̄ ostenderet sibi damnōz mētricis magne videlz sarracenis
simi. in q̄ fornicati sunt reges tre & inebati de vmo p̄stitucōis
ei⁹ ad hāc quātū ad duplicē fornicatōz corporis q̄ cōstitit i car-
nalibz imūdicijs. & q̄ cōstitit in ydolatria. & recessu a cultu v̄i dei
quī est xp̄s. Dicit autē se vidisse mulierē sedentē sup bestia hoc ē
ip̄iū turcoꝝ residens in possessione & tra soldan⁹ egipti. nazex
pulerat eū de ierl'm. & tō hria soldan⁹ turcoꝝ v̄e p annos. & p
bestiaz autē intelligit soldan⁹ egipti. & p mulierez soldan⁹ phoiz
& turcoꝝ. & h̄ rōnabilit. q̄ egiptij r̄spectu turcoꝝ bestiales sūt
& min⁹ nobiles & belliofi. dicit autē q̄ bestia hēbat capita. vij.
& cornua. x. pp̄t diūsas puīcias & diūsos p̄ncipes q̄ sub sunt
soldano egipti. m̄l'r autē erat cōdata purpureo & corcino. sicut
dicit pp̄t potēciā & p̄ospitatē regni turcoꝝ. hēbat autē sc̄ptū in
frōte misterū babilon magna m̄ abhoiacionū tre. vt intelligat
p babilon non ciuitas illa q̄ est in egipto. s̄ potius secta sarrac-
enoꝝ q̄ n̄r est om̄is abhoiacionis. & app̄iat regno turcoꝝ &
phoiz pp̄t sepulchrū machometi q̄ d̄r esse in arabia in fine ita
p̄ncipi phoiz. h̄ est m̄l'r q̄ erat eba sanguie scōꝝ ihu. qm̄ diūsis
tp̄ibus misecerūt sarraceni innum̄abiles xp̄ianos. Deinde ibi. et
mirat⁹ sum cum vidissem. p̄ admiratōz iohānis q̄ gēbat ty-
pū ecclie. āgel⁹ sibi figurā expoit & p̄o. dicit sibi quid h̄gt bestia
exponēs q̄ ip̄a fuit & non est. signat em̄ soldanū egipti q̄ an̄ an-
nos. xc. fuit d̄ns in ierl'm & hria. sed tunc nō erat. q̄ p turcos ex-
pulsus erat inde s̄ dicit q̄ ascensura est de abbisso. h̄ est de egipti
turcoꝝ ascendit rex egipti ad debellandū exercitū xp̄ianū. & tū n̄
p̄ualuit. im̄o maior pars exercit⁹ sui i interitū iuit. Deinde expo-
nit sibi quid signant. vij. capipira. q̄ vij. montes. vij. puīcias
q̄ subiciuntur p̄dicto soldano. & q̄d significēt. x. cornua. q̄ x
admiratos v̄l reges q̄ om̄es vna die p̄dictū soldanū iuuabūt
ad pugnandū ḡ agnū & exercitum suū vt dictum. Deinde expo-
nit quid ip̄ortant q̄ pp̄os & gentes & linguas. x̄. q̄ ex p̄dictis
patent. Sc̄do ibi. & post h̄ uidi. posita culpa et secta detestabili
sarracenoꝝ. p̄dicit iohannes. in ip̄a dei vindictam & debitam
penitēciam ad eo illatā. vbi cōsiderandū q̄ sicut existit patet

Ademarū ep̄s podien̄. fuit legat⁹ auctate apl̄ica. Dirigenz ex-
 ercitu dñi. q̄ in ierl̄m ac fraz scāz iuit āno dñi. m. xc. viij. fuit at
 vīr ille maxi feruoris ⁊ maxie auctis in vita scia ⁊ in fama. ⁊
 maxie pr̄tis quātū ad auctē a pp̄ sibi omiffaz eo igit̄ ppl̄ni dñi
 fortiter exhortate. mlt̄a p̄lia ⁊ mltos d̄flictos habuerūt cū sar-
 raceis. vñ legunt̄ sex vicibz sarracenos debellasse. ⁊ tandē ierl̄m
 annochiā ⁊ totā syriaz in xp̄ianoz dñium īstulerūt. ⁊ tūc d̄fu-
 la est babilō. h̄ est secta sarracenoz q̄ fornicatōibz suis ⁊ imun-
 dicijs potauerat oēs gentes. h̄ ē ḡ q̄ h̄ p̄dic̄it iō. postq̄z viderat
 mlt̄ierē se vidisse aliū angelū. videlicz legatū. descēdentē de celo
 eccl̄ie. q̄ missū a latē pape. ⁊ ido habētez pr̄atez magnā ⁊ tō tra-
 scā ⁊ acies xp̄iana illuata ē a gl̄ia vite scie ⁊ doct̄rie sue. ⁊ ex-
 clamauit ī fortitudie acie exhortādo. q̄ cecidit babilō. h̄ est sar-
 racenissim⁹ in p̄sencia exercit⁹ xp̄iam. Tercio ibi. ⁊ audiuī aliaz
 vocē p̄dic̄it iō. p̄senciū ī p̄fato exercitu exhortacōz salutiferaz. Est
 ei sciēdū q̄ vlt̄ p̄fat⁹ legat⁹ vlt̄ sac̄dotes ⁊ liati mlt̄iq̄ erāt in exe-
 citu ad p̄dicādū. exercitū dñi monebāt ad p̄niaz ⁊ ad vitā scāz
 ⁊ ne cum sarracenis d̄uicarent. multā eti tunc d̄ sarracenissimo
 exiuerunt ⁊ videntes v̄tutē dñi. facti sunt xp̄iani. In special i aē
 legit̄ q̄ dñs app̄uit in somnis cuidaz pb̄ro in exercitu existenti
 dicens sibi q̄ exercit⁹ xp̄ianoz a deo se elōgauerat p̄ p̄c̄m. idē
 eo illos dimiserat ad horā. tāta em̄ fame affecti sunt. ut sarrace-
 noz corpora ferēda comedē sine d̄p̄ulsi. dū etiāz obsiderēt q̄dā
 munitissimū castrum ap̄e ierl̄m. viij. māsonibz situm. contigit
 mltos eoz p̄ire. ⁊ idēco d̄s amonuit in somnis pb̄z p̄fatū. ut
 monēt exercitū ad p̄niaz ⁊ ut nō d̄uicaret cū p̄c̄is sarracenoz ne
 forte accipēt de p̄is eoz. ⁊ h̄ ē q̄ h̄ dic̄ iō. se audiuī se aliā vo-
 cē illi⁹ pb̄ri. d̄ exite de illa ppl̄s me⁹. s̄bdit tria p̄c̄a sarracenozū
 ap̄t̄ q̄ d̄s p̄iuuit eos ⁊ a q̄bz nolebat xp̄ianos exiē. p̄mū p̄c̄m ē
 hoicidiū ⁊ malicie. ⁊ illd̄ t̄agit̄ ibi. reddite illi h̄c ⁊ ip̄a. s̄m ē pec-
 catū caris ac delectacōis sup̄flue ⁊ iniudicie. q̄ t̄agit̄ ibi quātū
 gl̄ificauit se ⁊ in delicijs fuit Tercū ē p̄c̄m sup̄bie ⁊ iactancie
 q̄ ibi t̄agit̄. Seode. vt regia ⁊ vidua nō sū. ⁊ p̄ hijs tribz cōclu-
 dit eq̄ratem diuine vind̄cē ibi. Et ideo in vna die veniēt plage
 ei⁹. Quarto ibi. et flebūt et plāgent se. p̄dic̄it maloz hoim̄ sibi

apaciēciū dolorē ⁊ tristiaꝝ. ubi sciēdū q̄ tra scā cū habebat opti-
mos port⁹ in mari sicut ioppen. achon. et tirū. sic etiā ppe arabi-
am unde portāt aromatica et res valde p̄ciose. tpe q̄ tenebatur
a sc̄is ⁊ fluebant ad eam pl̄imi mercatores. horū iḡit stuporem
et apassionem h̄ io. ponit. vtēs colore rethorice q̄ in admiratōꝝ
ducit. ⁊ p̄mo dicit de regibus mirabunt. deide ibi. ⁊ negatiato-
res tui. dicit em̄ idē de mercatorib⁹. ponēs diūsa ḡna ⁊ modos
merciū. deide ibi. ⁊ omis gubnator. dicit idē de nauigantibus
Motandū autē q̄ scient dicit clamabūt. vidētes locū incendij ei⁹
q̄ nariat iyster. quod picē ⁊ ignē sup muros ierl̄m. nri iactaue-
rūt. ita q̄ null⁹ audebat appin̄re. cū q̄ ex d̄ni decreto nudis pe-
dib⁹ tot⁹ exēcit⁹ orando ec̄uaret vrbez. viij hūiliaōis die. idib⁹
iulij. vi. feria cepūt eā. **Q**uinto ibi. exulta sup eū celū. p̄dicat io.
exēcit⁹ xp̄iani in illa hora exultatōꝝ ⁊ leticiā. leḡit em̄ q̄ ingre-
dient̄s xp̄iani in tēplo salomis ⁊ in porticu cū sarracenis bello
durissimo cōtrito tāta in eos debacati sūt cede ut i occisōꝝ sang-
uine vs q̄ ad eq̄ꝝ genua eq̄tantes. tunc q̄ mādata vrbe. cū mi-
ra leticia p̄riartha ordinaf et rex elegit ⁊ spolia diuidunt. de q̄
leticia h̄ d̄. exulta sup eam celū. exēcit⁹ sc̄licz xp̄ianoz celic⁹ ⁊
ap̄li sancti. h̄ est ep̄i succedētes ap̄lis q̄ in p̄dic̄to agmie erant
⁊ ap̄he. p̄dicatores sc̄licz in acie existentes. **S**exto ibi. ⁊ sustulit
vn⁹ angel⁹ fortis. p̄dicat io. quēdaꝝ vltimatu afflictu cum solt a-
no babilonie ac durissimā pugna. leḡit em̄ q̄ capta ierl̄z ordia-
to q̄ p̄riarcha ac rege electo. cum milites repatriando agerent
ecce soldanus sarracenoz egipti debellans eos. venit cum. c.
milib⁹ equitū ⁊. cccc. milib⁹ peditū. quib⁹ cū occ̄risset exercitus
d̄ni in q̄ nō pl⁹ q̄z q̄nqꝝ milia equitū ⁊. xv. milia peditū erāt cō-
pugnante p̄ suis suis ⁊ nube eos ab estu solis defēdēte sarrac-
eni solo eoz ipetu titi p̄iectis armis oēs fugierūt. celsa q̄ sūt. c.
milia paganoz i porta v̄o aschaloie suffocati sūt vs q̄ ad duo
milia ⁊ eoz q̄ in mari pierūt. ⁊ q̄ inē sp̄meta ⁊ sumpti sūt nūs
nescit et h̄ est q̄ dicit h̄ io. vnū angl̄m forteꝝ sc̄z godesfredū qui
elect⁹ erat in regē ierosolimitanū. viꝝ vtqꝝ forte ⁊ strēnuū. lap-
tez quasi milozem misisse in mare exercitum sc̄licet sarraceno-
rum cōpulisse vt se in mari demergeret ⁊ p̄iret. et ideo vox

cytharēdoꝝ ⁊ musicoꝝ in eis defecit ⁊ sic alias ep̄i effuderant
 sanguinē scōꝝ xp̄ianoy ita ip̄i sarraceni tunc ip̄is misse cti sunt
 dño xp̄ianos ppugnate. **VII** ibi post h̄ audiui q̄i tubam. p̄dicat
 ioh̄es leticiā diffusā p̄ totā eccl̄iā de isto felici triumpho. Diffusa
 nāq̄ fama hui⁹ victorie p̄ totā xp̄ianitatem. ⁊ rumorib⁹ p̄stre
 pentibus. ⁊ q̄tuor seniores. vniūse scē eccl̄ie cathedrales totius
 xp̄ianitatis. ⁊ q̄tuor aialia. q̄tuor. s. p̄iarche. vniūsa eccl̄ia leticia
 pfuse dixerūt alla ⁊ laudē ⁊ gl̄ia ⁊ gr̄a actōꝝ sup̄ h̄ dño red
 diderūt. ⁊ h̄ est q̄ h̄ dicit. **VIII** ibi ⁊ audiui q̄i vocē tube. p̄dic
 ioh̄anes exultatōꝝ ⁊ leticiā oim̄ illoꝝ xp̄ianoy q̄ tūc remāserūt
 p̄ syriam. Est em̄ sciendū q̄ legat⁹ agregatōe facta oim̄ ep̄ozū
 exaltatūt vocē suā. q̄i tubam et om̄es ep̄i assistes q̄i tonitrua
 acclamabāt dicētes. gaudeam⁹. q̄ venerūt nupcie agni dñi. sc̄z
 ih̄u xp̄i. ⁊ vxor̄ eius. exēcit⁹. s. dñi ibi existens preparat se. ⁊ da
 tum ē ei vt cooperiat se bisfino. h̄ est iustificatōib⁹ scōꝝ. Ad h̄āz
 nāq̄ legat⁹ ⁊ ep̄i p̄dicatores exēcitiū dicebāt q̄ nō poterāt tu
 eri nec cooperiri ab incurribus sarracenoꝝ. n̄ p̄ iusticiā ⁊ bonā
 vitā ⁊ orōib⁹ scōꝝ. ⁊ notandū q̄ io. docet nos hic exponē. li
 brū istum. cū dicit bisfinū em̄ iustificatōes sunt scōꝝ. p̄ hoc em̄
 innuit v̄ba esse mistica nec intelligēda esse corpali. h̄ci istud
 bisfinum non erat corpale. s. sp̄uale. sic nec celū nec tuba nec to
 nitriū. nec equus. nec bestia. nec ceta q̄ in h̄ libro scribunt. **IX**
 ibi. et dixit michi scribe. ponit io. sui ip̄ius reuerēciāz. p̄ libera
 tōz ierl̄m p̄ angelū ostensāz. p̄uidēs em̄ in sp̄u d̄fessioneꝝ sarrac
 enoy. ⁊ libera tōz tre sancte q̄ āno dñi. mxc. facta est. ⁊ q̄ xp̄ia
 ni obtinent de illa tra bene vsq̄ ad. xx. dietas. p̄nima exultaci
 one ⁊ reuerēcia voluit āgelū adorare s̄ phibit⁹ ē. et dictum ē
 ei vt adoraret deū et dñm̄ ih̄m̄ q̄ erat testis hoꝝ verboꝝ ⁊ dñs
 oim̄ sp̄us p̄ph̄ia et om̄is visionis. **X** ibi ⁊ vidi celū aptum
 p̄dicat. ij. r̄gis ierosolimitani substitutōz ⁊ ip̄ius multiplicatōz ⁊
 excellēciā. legit em̄ q̄ anno dñi. m. c. godefridus dux lothorin
 gie qui electus fuit in regem ierosolimitanū mortuus est. frater
 q̄ eius noīe baldom⁹ vir magnanim⁹ ⁊ fidei deuot⁹ ⁊ in bello
 strenuissim⁹ sibi i regē substitut⁹ ē ⁊ apud bethleem coronat⁹
 moꝝ sarracenos iuādēs cepit cesariam palestine ⁊ admiratum

ac ep̄m sarracenoz ibidē existentes; ⁊ regnū plurimū dilatauit
⁊ q̄ c̄ca illa t̄pa incepit ordo hospitalarionz templarionz ⁊ theo-
tonice q̄ sunt ⁊ fuerūt ordines militares ⁊ signo crucis insigni-
ti ac q̄i quedā societates exercit̄. idēco iohes dicit se vidisse equū
albū ⁊ baldom̄ q̄ sedebat sup̄ eū vocabat̄ fidelis in ordine ad
xp̄m ⁊ verax quātū ad votū q̄ fecerat de passagio vltra maris
⁊ iudicabat cū iusticia in ordine ad pximū ⁊ cū iusticia pugna-
bat q̄ sectaz sarracenoz et oculi ei⁹ erant sicut flāma ignis rōe
feruoris zeli q̄z hēbat p̄ fidē ⁊ in capite ei⁹ erat multa diadema-
ta pp̄t crebras victorias q̄s habuit de sarracenis ⁊ pp̄t h̄ sub-
dit q̄ vestit⁹ erat veste asplā languie scz sarracenoz et vocabat̄
ei⁹ nomē vbum dei. q̄ pp̄t pdicacōz sacraz ⁊ vbum fidei t̄raz suā
lortozingia relinq̄rat ⁊ venerat in t̄raz scāz exercit⁹ etiā celi ho-
spitalarij. scz templarij. ⁊ theotonicū sequebant̄ eū in eq̄s albis
vestiti bisso. h̄ est iusticia et sc̄itate nā ip̄emet iohānes ita expo-
suit s̄ bis sinū hēbat etiā sc̄ptū in vestimento suo ⁊ femore. rex
regū ⁊ dñs dñancū q̄ amore r̄gis regū inē alias vtutes omne
clā ⁊ castitate suabat. regnum ideo ierosolimoz cetis dignū ⁊
nobilius reputat̄. pp̄t qd̄ regnans in eo potat dicit̄ rex regum
etiā p̄ anthonomaham sic rosa flos floz. **XX.** ibi vidi vnū an-
gelum pdicit̄ io. p̄riarche ierosolimitani q̄ dicebat̄ ardiacon⁹ ex
hortacōz ⁊ p̄phiaz. legit̄ em̄ q̄ baldayno coronato sarraceni ha-
buerūt responsū a demonijs vaticinantibz eis q̄ ierl̄m esset cō-
tō ab eis capiēda ⁊ fudit⁹ ⁊ destruēda ⁊ q̄ oibz nefadis horri-
bili⁹ dcm̄ ē ip̄a dñici ⁊ gl̄iosi sepulchri pet̄ frustrati cōfringēda
crux q̄ dñica ad mare delaram remotissimo pelago submergē-
da. ⁊ pp̄t istud respōsū valde aian sunt sarraceni ad ipugnādū
xp̄ianos q̄ audieus p̄riarcha ardiacon⁹ xp̄ianos eō exercitabat
asserens q̄ ip̄i facerent magnā stragē de sarracenis ita vt. aues
celi possent saturari de carnibz regū. tribunoz et equoz. ⁊ h̄ est
q̄ h̄ dicit̄ io. se audiuisse vnū angelū. videlicz p̄riarchā. stantem
in sole. intelligēcie ⁊ p̄phie. vlt̄ in sole auctatis eccl̄astice. q̄ sic sol
refulsit in templo dei ⁊ hic. clamabat voce magna omnibus
auiibus. id est xp̄ianis vlt̄ ad l̄iam auiibus materialibus vt cō-
garentur ad comedendum carnes regum. **xx.**

23 164

XII. ibi. ⁊ vidi bestiaz. ꝑdicit io. baldoy ni r̄gis d̄ soldano ⁊ ei⁹
exercitu miraculosaz victoriā. legi⁹ em̄ q̄ baldom⁹ āno. xx. regni
sui tam aiose q̄ sarracenos cū suis militib⁹ ad volabat q̄ t̄ybia
dem. sidonem acharonem. ⁊ cūctas vrbes tuarinnias t̄pe b̄ui
subegit. āno d̄ni. m. cxliij. ꝑfat⁹ rex a sarracenis ꝑuētus capi
tur. de q̄ re mēte excedētes usq; ad. lx. milia aggant̄ vt xp̄iaōs
a finib⁹ suis ext̄miarēt. xp̄iam v̄o in arto positi. vtriq; serui nec
non pueris et lactantib⁹ infantib⁹ ieiuniū mdicentes ⁊ exēplo
viniuitay ꝑcoribus pabula denegantes die pungue in dieta
vix tria milia cū tāta multitudine ad pugnādū ꝑtendūt. ꝑri
cipēs autē ḡdiūtur in fronte. ꝑrimo quidē ꝑriarcha ꝑ vexillo fe
rens crucem xp̄i. deinde abbas q̄ndaz cluniacē. ꝑferens lanceaz
ins̄fixā in latē ih̄u xp̄i. deinde eps bethleētan⁹ ferens in ꝑixide
lac sancte marie v̄ginis. Sarraceni v̄o ne quis pos̄t ex xp̄iaīs
euadere. eos circularit̄ v̄ndiq; circūm̄xerūt. ⁊ dū ita. in ꝑmp
tu ꝑꝑm̄ dei haberēt splendor̄ subit⁹ aere scisso cecidit sup̄ exerci
tum paganoy. ⁊ omni robore viriū deo faciente ilico eneruati
in fugam ver̄si sunt. vbi non solū a viris etiā a pueris ⁊ femis
cedunt̄. ⁊ legi⁹ q̄ ꝑierūt in bello. vij. milia in a q̄s v̄o submer
si sunt q̄nq; milia. ⁊ t̄n om̄es xp̄iami incolumes sunt reūsi. ⁊ ꝑ
modū ciuitatē illā famosissimā t̄p̄y xp̄i impio subiugarūt et h̄
est q̄ h̄ ꝑdicit io. dicēs. se vidisse bestiam. id est regē egipti. ⁊ r̄
ges t̄re admiratos. sc̄z ⁊ potentes sibi subiectos agregatos ad
faciendū ꝑlū cū eo qui sedebat in eq̄ albo cū reges scilicet iēo
solimitanoy sic capto vt dictū est. ⁊ cōprehensa est bestia. rex
ille uidelic̄z ⁊ ꝑseudo ꝑꝑhe q̄ falso ꝑdixerant ier̄lm̄ subūctendā
⁊ ꝑetram sepulchri d̄nici confringendam ⁊ missi sunt in stagnū
ignis ardentis. qz in corpore et in anima sunt occisi. ceteri vero
gladio sedētes sup̄ equū cōsumpti sunt sicut patz ex historia ꝑ
missa. **XIII.** ibi. ⁊ vidi angelum descendentem ꝑdicit iohannes
quādam notabilem reconciliacōz factam int̄ impatorem. henri
cū q̄ntum ⁊ calixtum papaz. legi⁹ em̄ q̄ āno d̄ni. m. c. xv. discor
dia illa que facta fuerat int̄er regnum et sac̄dotium sub papa
gregorio qui dictus ē h̄ildebrād⁹ ⁊ ex agitata fuerat a succes
soribus eius. victore et vrbano ⁊ ꝑre omnibus a paschali

erat magis scādalo toti mūdo. consistebat autē in hā discōrdia. qz in-
ptoz volebat auctate et cōsuetudie ipatoꝝ oim q̄ a carolo magis
q̄ p̄m^o de regibz frācoꝝ ipauit rōnis iāqz p. ccc. et eo amplius
ānos ipauit sub. xliij. aplicis et licite dederāt epātus et abbas
p̄ v̄gāz et anulū. et h̄ esse suū ius allegabāt. hac vtiqz cōsuetudie
iptoz volebat vti. Sed eō censabāt summi pontifices. ḡg. victor.
urban^o. et pascalis ex snia et iudicio sinodali. nec posse. nec de-
bere dari per v̄gam vel anulū epatum vel aliā ecclāsticā dīgta-
tē vel iuestiturā p̄ manū laicā. et q̄cūqz accipiebāt. ex cōmūica-
bant. p̄ recōciliacōe ḡ ista fienda veit h̄ericus q̄nt^o h̄o nois ipa-
toꝝ romā ibiqz renūciāuit sub hijs v̄bis ego h̄eric^o ipatoꝝ deo
et scis eius petro et paulo et dño pape calixto scē qz romane ec-
clesie dimitto omne iuestiturā p̄ anulū et baculū et cōcedo in
omibz ecclāsticis liberam electionē fieri et cōsecracionē. **X**uius ḡ recō-
ciliacōis et allegacōis ipalis potēcie tps p̄dicat iohānes in hoc
loco cū ait. **E**t vidi angelū descendētē de celo. videlz calixtū pa-
pā habentē clauē abbis. id est auctatē claudendi portas inferi
et apiendi portas celi et econūso. naz eadē est clauis celū apies
et infernū claudēs. infernū qz claudēs et celū claudēs et habeu-
tē etiā cathenas magnā in manu sua. qz multitudiez p̄latoꝝ. car-
dinaliū et epōꝝ assistenciū. maxime in h̄ facto. et app̄elāndit qz
p̄ censurā ecclāsticā et ex cōciliacōz draconē sp̄entē antiquū q̄ ē di-
abol^o et sathanas p̄ qz inuuit ipiū romanū. sathanas em̄ int̄pre-
tat adūsarius vel contrarius. rōnū autē impiū p̄ maiore pte sp̄
fuit cōtrariū et obuiū fidei xp̄iane. p̄mo quidē obsorbendo cru-
delit̄ et euident̄ sic draco tpe ipatoꝝ paganōꝝ sub quibz marti-
rizati sunt scī. Deinde v̄o ad modū sp̄entis p̄ venenū erroris tpe
ipatoꝝ h̄ricoꝝ. et demde ad modū diaboli. duos bolos facē cu-
pientis tpe. impatoꝝ illoꝝ q̄ nō contenti iurisdicōe et auctate
ipali que solū ad tpalia se extendit. vsurpauerūt sibi auctatez
sac̄dotalem et papalē. p̄ baculū et anulū dīgtares ecclāsticas cō-
ferendo et in plibus alijs iuri ecclāstico derogando. subdit autē
qz ligauit et clausit et signauit. **C**alixt^o papa istud impiū scilicet
auctatē illā auferendo. vt deiceps nō cōseducat gentes sp̄o iace. et
q̄ sp̄m̄ sanctum dando sp̄ualia donec cōsumēt āni mille. non q̄

de deputadi a tpe calixti nec etiā ab incarnacōe dñi. qz iā inhiēt
 h̄ a siluestro pp̄ z constantino sub quo sac̄ dotes incipunt regre
 z vt r̄ges honorari. qz añ sfauerūt m̄fici z virilit̄ h̄c suū r̄cta
 ri. **XIII.** ibi. z vidi sedes. p̄dicat̄ io. impij z sacerdotij concordiam
 firmatā. legit̄ ei qz sub tpe lotharij impatoris q̄ successit herico
 p̄dicat̄o z innocēcij pape. ij. fuit summa concordia int̄ impiū z sacer
 dotiū ita vt año dñi. m. cxxxv. vt manifestū appaēt concordia impa
 toris z ecclesie. in die scō petri. cum papa missay solēna cele
 braret astantibz impatore p̄ncipibz z ep̄is visa est corona au
 rea de celo descendēs super monasteriū ubi papa celebrabat.
 super coronaz aut̄ infidebat colūba habens in rostro churibu
 lū cum incenso qz ardētes cerei p̄cedē videbant. que quid uisio
 concordia imperij z ecclie manifestissime appabat. z h̄ est qz h̄
 subdit̄ io. se vidisse sedes papalē z imdalem z sederunt super
 eas papa et imp̄tor z iudiciū datū est illis. Sciendū etiā qz il
 lo tēpore ordo canonicarū p̄mostracē. z mōstic̄ cisterciē q̄si
 due oliue in aspectu dei z quasi due sedes in quibz xp̄s per d̄
 uocōis pinguedinem z perfectōis lumē singularit̄ residebat p
 om̄es fere xp̄iani orbis t̄minis bone op̄ōis odore diffusio no
 uas abbatias ubi cul̄ dei ante nō s̄iant astruebāt quāuis añ
 añ incepissent tunc tñ ordo cisterciē per beatū b. fuit maxime
 dilatat̄ q̄ q̄si añ deficiebat. bene ḡ dicit̄ io. se vidisse sedes has f̄
 duas religiones z multos sedentes z quiescentes in eis per cō
 tēplacōz z multiplicē p̄fectōz. **XV.** ibi. z aias decollator p̄dicat̄
 saladij maria; p̄secutōz quā exēcut̄ i xp̄ianos auferēdo ab eis
 tra sanctā. legit̄ em̄ qz año dñi. m. cxxxvij. saladin̄ inuabili mē
 titudine gēciū d̄ggata galileā in gressus. cum exercitū xp̄iano d̄
 gredit̄. z p̄ma q̄dē die n̄ri gesserūt forci. h̄ p̄a die fit n̄roz stra
 ges mirabilis z rex xp̄ian̄ captus est. z crux dñi a sarracenis a
 sportata viroqz aut̄ nūqz n̄ris xp̄ibz in aliq̄ plio t̄m̄ sanguinis ē
 effusum templarij q̄ppe z hospitalarij p̄ceres qz z viri forcio
 res vel trucidati vel capti sunt z sic xp̄iani n̄ris exigētibz meri
 tis sunt sarracenis z genibz subiugati z tota tra sancta z ciui
 tas scā ierlm̄ vna cum ciuitatibz alijs bene usqz ad. xx. dietas
 de tra quas tenebant antea xp̄m̄ t̄dite sunt in manibz saladani

Manc igit̃ desolatōz ⁊ deollatōz xp̃ianoz qz qz extēplaris ṽl
hospit̃alarijs p̃sencie saladam oblati sūt iubēte eo om̃es p̃iter
deollant̃ sic dicit̃ historia. h̃ac vtiqz deollatōz iō. p̃uidēs dicit̃
se vidisse aīas deollatōz p̃pt̃ ṽbum dei ⁊ p̃pt̃ testioniū ih̃esu
xp̃i. **XVI.** ibi ⁊ q̃ nō adorauerūt p̃dicit̃ iō. p̃ticularē recupatōez
p̃ p̃dīctam desolatōz iā factā. legit̃ em̃ qz āno dñi. m. clxxxviii.
crescebat rumor ṽndiqz lamētabilis de insmarinis p̃tibz ⁊ in
gemiscebāt mūdus. p̃t̃ qz signo crucis accepto ne ierlm̃ p̃po
nebant. ṽnde īpator. rex fr̃acis ⁊ anglie. ⁊ gñilhelm⁹ rex sicilie
⁊ iñniabiles archiep̃i ⁊ ep̃i. p̃ncipes comites milites ⁊ barōēs
cruce signati sunt. ⁊ āno dñi. m. cxcj. achon recepta est a xp̃iais
captōe audita timōz ⁊ tremoz irruūt sup sarracenos a schalonē
aliaqz castella q̃ de manu ñroz rapuerūt diruūt vacuaqz dimit
tūt ⁊ p̃ h̃. āno dñi. m. ccxvij. xp̃iani damiatam vrbem valde
p̃p̃osam cepunt. vbi. lxxx. milia sarracenoz tam fame qz gladio
p̃ierūt. hui⁹ igit̃ recupatio h̃ designat̃ cū dicit̃ iō. se vidisse eos
qui non adorauerūt. bestiaz. regē scilic3 egip̃ti. nec imagiez eius
videlic3 machometū. nec accepūt caractarē ei⁹ circūhōnem scilic3
⁊ cet̃ea exēc̃menta sarracenoz. ⁊ subdit qz vixerunt. h̃ est ip̃ius
p̃sencia mortuū viderent̃. ⁊ regnauerūt cū xp̃o. mille ānis. reg̃
num sc3 xp̃ianitatis manu tenēdo vsqz ad tps antir̃pi. **XVII.**
ibi cet̃i ṽo mortuoz p̃dicit̃ ip̃ij vacatōz ⁊ cessatiōz sc̃az sub fr̃
derico. ij. p̃ eccl̃ie sñiaz ⁊ c̃esurā. legit̃ ei qz āno dñi. m. ccxxix. orta
est discordia int̃ papā ⁊ impatorē fr̃idericū. cū ad sciliū gñalem
dueniūt capti sunt p̃his ab impatore duo cardinales ⁊ multi
alij p̃relati. p̃pt̃ quod excomunicat⁹ est impator. ⁊ tandē cum
emēdare nollet ab innocencio q̃rto successore gg. deposit⁹ est ī
scilio lugd. ⁊ rōe istius fr̃iderici multi sp̃ualit̃ mortuū sunt. scilic3
matici. et q̃ sentēciam eccl̃ie illi ad herētes. ita vt istud scisma ad
huc in multis p̃tibz pseuet̃. ṽnde de fautoribz illius impatoris
scismatici dicit̃ hic iō qz cet̃i mortuoz sp̃ualit̃ non vixerūt do
nec c̃sumarent̃ mille anni. vbi ṽt̃ iñnue apostilla p̃ūfū qz dif
fudit fr̃ideric⁹ in xp̃ianitate vix potit̃ ext̃miari vsqz ad tempus
ñtir̃pi qz designat̃ per millenariū ānoz. **XVIII.** ibi. h̃ est resur
rectio p̃ma p̃dicit̃ duaz religionum ṽtilem institucionem et

mūdo fructuosaz scz ordīs mīoy p almū xpī cōfessorē franc scū
 z ordīs p̄dicatōy p eximīū p̄ez z doctoz dñicū. legīt enī q̄
 tpe pape inocēcij z ipatoris friderici hos duos scōs tāq̄ duo
 luīaria dñs destinauit. q̄ instituerūt duas religiōes. q̄y doctis
 exhortatōibz meritis et exēplis q̄i tō xpīantās videt i furrexī
 se cū xpō z in nouitate vite ābulasse. vñ cū sit duplex resurre
 ctio vna spūal p grāz z vītate z cōsacōz ac vitā scāz. z alia cor
 palis cū aīe corpibz vnient in fine in aduentu hoꝝ duoy ordi
 nū videt. p̄ma resurrectio inchoata z tot⁹ mūd⁹ innouat⁹. nam
 autē plen⁹ erat erroribz et actibz sp̄ibz. ita vt h̄ dicat io. q̄ h̄ est
 resurrectio p̄ma z q̄ btūs ē z scūs q̄ habet ptē in resurrectiōe
 p̄ma q̄ i hijs nō habz locū. 2c. XIX. et cū cōsumati sūt mille āni
 p̄dicat ānxpī introductiōz z p̄secutiōz acerbissimam. vbi cōsiderā
 dū q̄ isti mille anni post quos p̄dicatur aduentus anticristus
 z hoc supra. vbi dicebatur donec consummentur mille anni. z
 post hoc oportet illum solū modico tempore. dubiū ē a quo
 tēpore debet d̄putari. z manifestū est q̄ nō possūt inchoari. a
 natiuitate xpī. q̄ iā t̄nherūt mille. ccc. z āplius nec t̄n adhuc a
 paret ante xp̄s. z ideo alij pbabili⁹ inchoāt a baptismo cōstā
 ni sub tpe pape siluestri q̄n xp̄s z ecclā incepit regre et honoz i
 pij inflat⁹ est in p̄sonaz siluestri. z in rōnaz ecclāz. et ep̄i ac sac̄
 dotes honozati sūt h̄c reges q̄ iā p ccc. ānos sub pagans ipa
 toribz a trocīt fuerāt trucidati. sedit autē siluester anno dñi. ccc.
 xvj. q̄ si tollant ab hijs q̄ hodie d̄putant remanent mille z tres
 et sic iā deberet esse natus. et h̄c tres ānos pp̄t quod cōtudo
 istū mūi magis debet scō spūi resuari. q̄ at̄ subdit io. q̄ seducet
 gentes q̄ sunt sup̄ quatuor angleos tre goḡ z magog volūt aliq̄
 dicē q̄ ista est gens cartaroy q̄s vlt̄ mōtes caspios alexander
 includit. isti autē āuo dñi. m. cc. xl. de mōtibz illis egressi. vastauē
 rūt georgiā armeniā moiorē yndiā z turquiā z tandē ceperūt
 ciuitatē potētissimā baldac z caliphā sarracenoy infecerunt
 z postmodū yconiū alapiā et domascū deuastauerūt irruerunt
 etiā in vngariā poloniā. comānaz tusciāz. 30. regna magna atq̄
 vsq̄ ad fines germanie puenerūt. z cū anhelēt ad obtinēdaz
 monarchiaz volūt aliq̄ dicē q̄ isti introducturi sūt antixpm. q̄

h̄ io. videt̄ minue. aug. tñ dicit q̄ gētes gog ⁊ magog nō debet
intelligi vn̄ p̄ls ⁊ vna gens. h̄ totū corp̄ dyaboli. hoim̄ iniq̄
rū ⁊ maloz. apt̄ qd̄ h̄ io. dicit ip̄os esse sup̄ quoz angelos tre.
⁊ eoz nūm̄ esse h̄c arenā maris. isti om̄es tpe antix̄pi p̄sequent̄
ciuitatē dilectā sc̄z ec̄c̄iaz in toto orbe diffusā ⁊ finalit̄ deuora
bunt ⁊ destruent̄ cū suo capite antix̄po. **XX.** ibi ⁊ vidi tronum
magnū p̄dicat̄ io. diē iudicij ⁊ sniaz dei extremā q̄ dāda est post
tpa antix̄pi. ⁊ p̄mo introducit̄ regē sniantē. s̄o cetū sniam expe
ctatē. ibi. ⁊ vidi mortuos. t̄cio sc̄c̄iaz cui⁹l̄z accusantē. ibi. ⁊ libri
apti sunt. q̄rto sc̄p̄taz testificantē ibi. ⁊ alius lib̄ aptus est. q̄nto
sniaz deludentē q̄ s̄firmabit̄ ex duplici libro. q̄r ex libro sc̄cie c̄
libz iudicat̄ q̄ sniaz appbabat. ⁊ ex li. diuine p̄scie. ⁊ h̄ facit̄ ibi ⁊
iudicati sunt mortui. **CVI. visio ⁊ vltia.**

N. vi. v̄o ⁊ vltia visione describit̄ io. statū vniūsum p̄ iudiciū
Et p̄mo quidē in gn̄ali statū totū mūdī. Sc̄do v̄o i speciali sta
tū ip̄ius celi ⁊ gl̄ie sc̄oz. q̄ facit̄ ibi. Et veit vn̄ d. vij. anglis
Circa p̄mū facit̄ quoz. p̄mo nāq̄ p̄dicat̄ innouatōm̄ elemētōz.
Nā celū tra ⁊ mare totū innouabit̄ nō quidē q̄ ad substantiam
h̄ q̄ ad q̄litates. ⁊ h̄ facit̄ in p̄ncipio capli. xxi. v̄ ⁊ h̄ visio inci
pit. ⁊ vidi celū nouū et tra ⁊ nouā. Sc̄do ibi. ⁊ ego io. vidi p̄dic
inuatōz hoim̄ electoz ⁊ s̄firmat̄ auctate vocis exeūtis de tro
no. ibi. et audiui vocē magnaz de trono. Tercio ibi. Et dixit̄ q̄ se
debat in trono. ecce noua facio om̄ia. p̄dicat̄ s̄firmatōz et inoua
tōz vniūsoz. vnde subdit̄. factū est ego sū alpha ⁊ o m̄cium ⁊
finis. Quarto et vltio p̄dicat̄ distributōz stipēdiōz q̄ erat p̄e
tua imutabil̄ et et̄na. Nā iustis reddet̄ vita p̄petua. et quātū ad
h̄ dicit̄. ego ficienti dabo de fonte. iūstis aut̄ calamitas et̄na ⁊
inēmiabil̄ pena q̄ est mors sa. et quātū ad h̄ subdit̄. timidis aut̄
et incredul̄. deide ibi. et veit vn̄ d. vij. anglis. p̄sequit̄ in speali
statū celi futurū p̄ diē iudicij. ⁊ describit̄ gl̄iaz celestē q̄ ad. xij
additōes. p̄mo quidē d̄mēdat̄ eā quātū ad sitū ibi. et sustulit̄ n̄ e
in spū in mōtē magnū et altū. Sc̄do describit̄ eam quātū ad sū
pulchritudiez et aspectū ibi. habentē claritatē dei et lumē eius
Tercio quātū ad m̄ḡsum et duodenariū aditū ibi. et habebat
nūm̄ habētē portas. xij. Quarto extulit̄ eā quātū ad firmum

fundamētū ibi . 7 mur⁹ ciuitatis habēs fūdāmēta . xij . Quinto
 magnificat eā quātū ad suū g⁹ 7 circūspaciū ibi . 7 q̄ loquebat
 mecū hēbat mēsurā harūdmeā . Sexto magnificat eā quātū ad
 materie nobilitatē 7 valorē in mēsum ibi . ipa vō ciuitas au⁹
 mundū . 7 poit q̄duplicē matiaz . Nā uis est de iaspide . Ciuitas
 de auro . fūdāmētū vō muri ex . xij . lapidib⁹ p̄ciosis . 7 porte ex
 margaritis . Septio describit edificioy mod⁹ . ostēdens q̄ ita mu
 ros nō h⁹ gazophilacia nec tēplū . s̄ dñs de⁹ 7 agn⁹ erit ibi pro
 tēplo . 7 ip̄e est vna speciosa platea . 7 h̄ facit ibi . 7 platea ciuita
 tis . Octauo ex tollit eā quātū ad suū directū q̄ est claritas dei
 ibi . 7 ciuitas nō eget sole . Nonō describit eā quātū ad ritū q̄ ob
 suat in ea . q̄ porte ip̄ius nō claudent nec aliqd̄ imūcū m̄bit ī
 ipaz . 7 h̄ facit ibi . 7 porte ei⁹ nō claudent . X . describit eā quātū
 ad spūale potū q̄ recabunt . habitātes in ea . ibi . 7 ostēdit mibi
 fluuū aq̄ uiue . XI . describit eā quātū ad appriū et gl̄iosū cibū
 ibi . in medio platee ei⁹ lignū . vbi etiā poit cibi nouitatē . d . q̄ af
 fert fruct⁹ . xij . p̄ singulos mēses . 7 cibi sanitatē . subdēs . q̄ folia
 ligni ad sanitatē gencū . 7 cibi et̄nitatē 7 p̄petuitatē subdēs . et
 om̄ne maledictū nō erit ampli⁹ . XII . extollit claritatē celestē quā
 tū ad actū et exercitiū habitāciū ī ea . h̄ em̄ erit exercitiū glorie .
 natate sc̄z et videre semp̄ faciē dei 7 agni . 7 illuiri ab eis 7 reḡ
 re in sc̄la sc̄loz cū eis . 7 h̄ facit ibi . Et sedes dei et agni .

Post sex visiones in quib⁹ exp̄ssa est cōtinencia futuroy
 subdit iō . libri istū auctatē 7 imutabilitatē 7 certas ei⁹
 dictiones . vñ p̄mo ostēdit hūc libzū esse valde auten
 ticū 7 firmū d . hęc v̄ba fidelissima sunt et v̄a . 7 auctatez ip̄ius cō
 cludit . et ex pte dei . d . Dñs de⁹ sp̄rituū p̄phay . 7 ex pte angeli
 mediatoris 7 m̄nūciij . ibi . misit angelū suū ostēdere . 7 ex parte
 ihu xp̄i . subdēs . 7 ecce venio velocit . 7 ex pte iohannis p̄donei
 sc̄ptoris subdēs . 7 ego iohānes q̄ audmī . 7 vt ostēdat auctatez
 suam . declarat se nō miorē anglo in gr̄a . p̄mo parē q̄ nō p̄mī
 sit se angel⁹ adorāre ab eō . et facit ibi . vide ne feceris c̄seru⁹ em̄
 fo . ibi . et dixit mī ne figueris v̄ba . ostēdit libzū istū eē satis itel
 ligibilē nec om̄ino clausū . d . q̄ nō om̄ino claudat 7 signet v̄
 ba p̄phie hui⁹ libzī . 7 rōnez hui⁹ assignat q̄ in libro isto agit

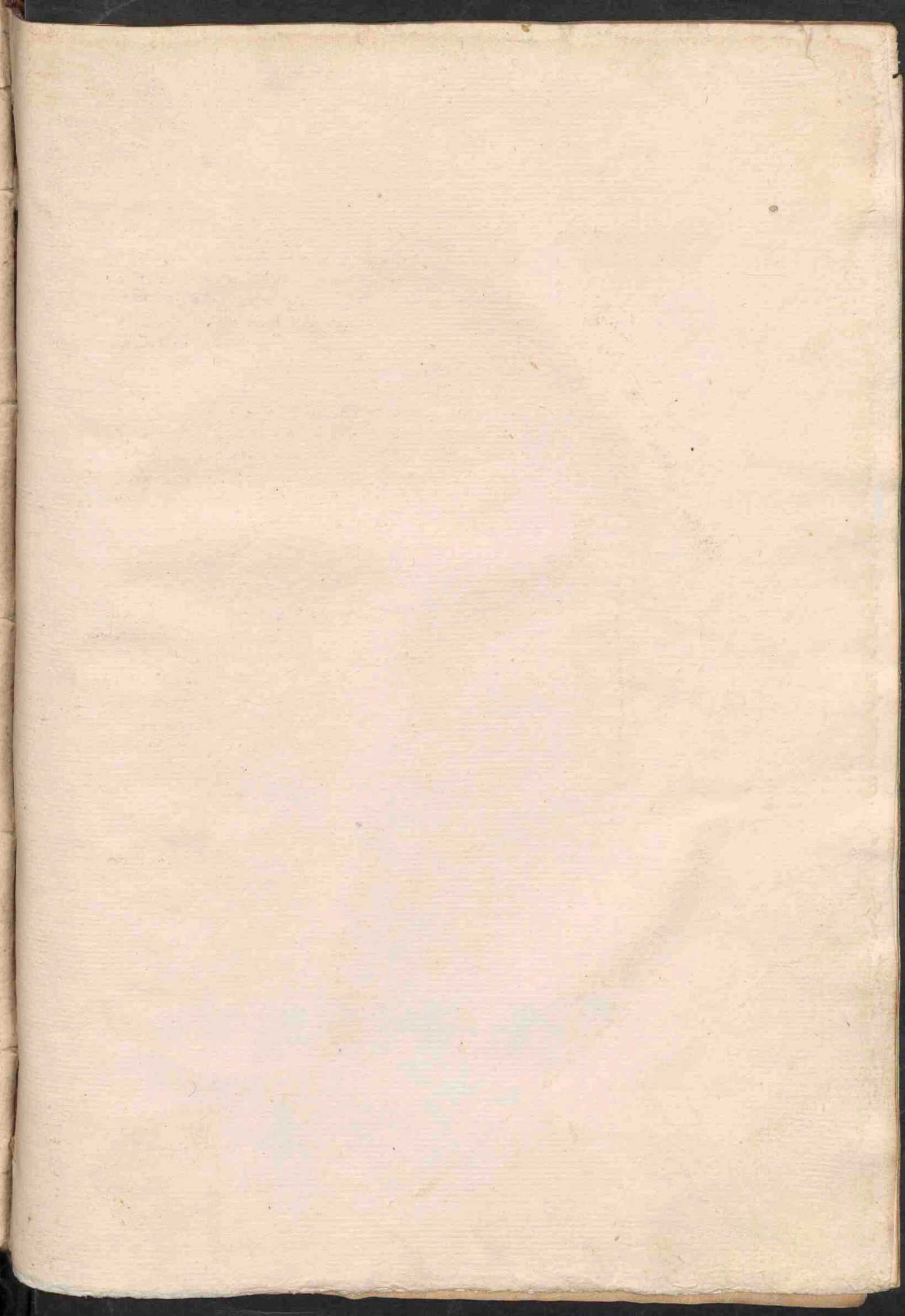

de futuris. ut de paciēcia dei in sustinēdo malos et de lōgitudine in
differēdo p̄mia bonorū et de eq̄tate s̄m quā reddet unicuiq̄ iux̄
ōpa sua. et ideo bonū ē q̄ sit aliq̄lit patēs et intelligibil̄ lib̄ iste. et
hāc rōz inuīt ibi. tps em̄ p̄pe est q̄ nocz noceat. 2c. Tercio ostē-
dit libzū istū esse nobilē valde et dignū. qz reuelat⁹ est ab illo q̄
est alpha et o. p̄cipiū efficiens oīm. et finis uniuersorū. et h̄ facit
ibi. Ego sum alpha. Quarto ostēdit hunc libzū eē vtilē et acō-
modū et valde p̄ficiū ibi. bti. q̄ lauāt stolas suas. Quinto osten-
dit ip̄m amabilē et acceptū. qm̄ ab amatissimo ihu reuelat⁹. et
h̄ facit ibi. Ego ihs misi anḡl̄m meū. vnde subdit. Ego sū gen⁹
et radix dō. et addit sp̄s̄us et sp̄s̄a dicūt rem. 2c. Sexto ostēdit
ip̄m esse finalē et p̄pletū. totū sc̄ipte diuine ibi. testoz em̄ omī
audienti. vnde dicit q̄ huic libro nichil est apponēdū nec sub-
tendū. Vltimo cludit hūc libzū p̄ sacre orōnis et postulacōis
deuote verbū. dicens. rem dñe ihu cū gr̄a dñi nr̄i ihu xp̄i oībz
nobis amen.

In hoc igit̄ libzoz q̄r̄mario ep̄l̄raum pauli actuū et canoicarū
et libri apocalipsis. octaua ps̄ et vltima sacri canonis cōsumat ad
quā ascēdere oportz p̄ ascensum adozifey et aromatiū. Cū em̄ h̄
ps̄a maxie deseruiat instructioni morali et edeficio fidei. ut visū
est in toto decursu. studentes in ea debēt p̄ executōz eozū diffu-
dere aromata et suauitatis odorē ut accedat q̄ scriptū est cant.
iij. Ascendit sic virgula fumi ex aromantibus mirre et thuris et
uniūsi pulueris pigmentarij. 2c.

Cōpendiū l̄ialis sensus tot⁹ diuine sc̄ptē tā biblie q̄z aliaz suis
capl̄is apulchre distinctū et ut fert̄ editum a venerando fratre
petro aureoli ordinis mioy. Explicit feliciter.

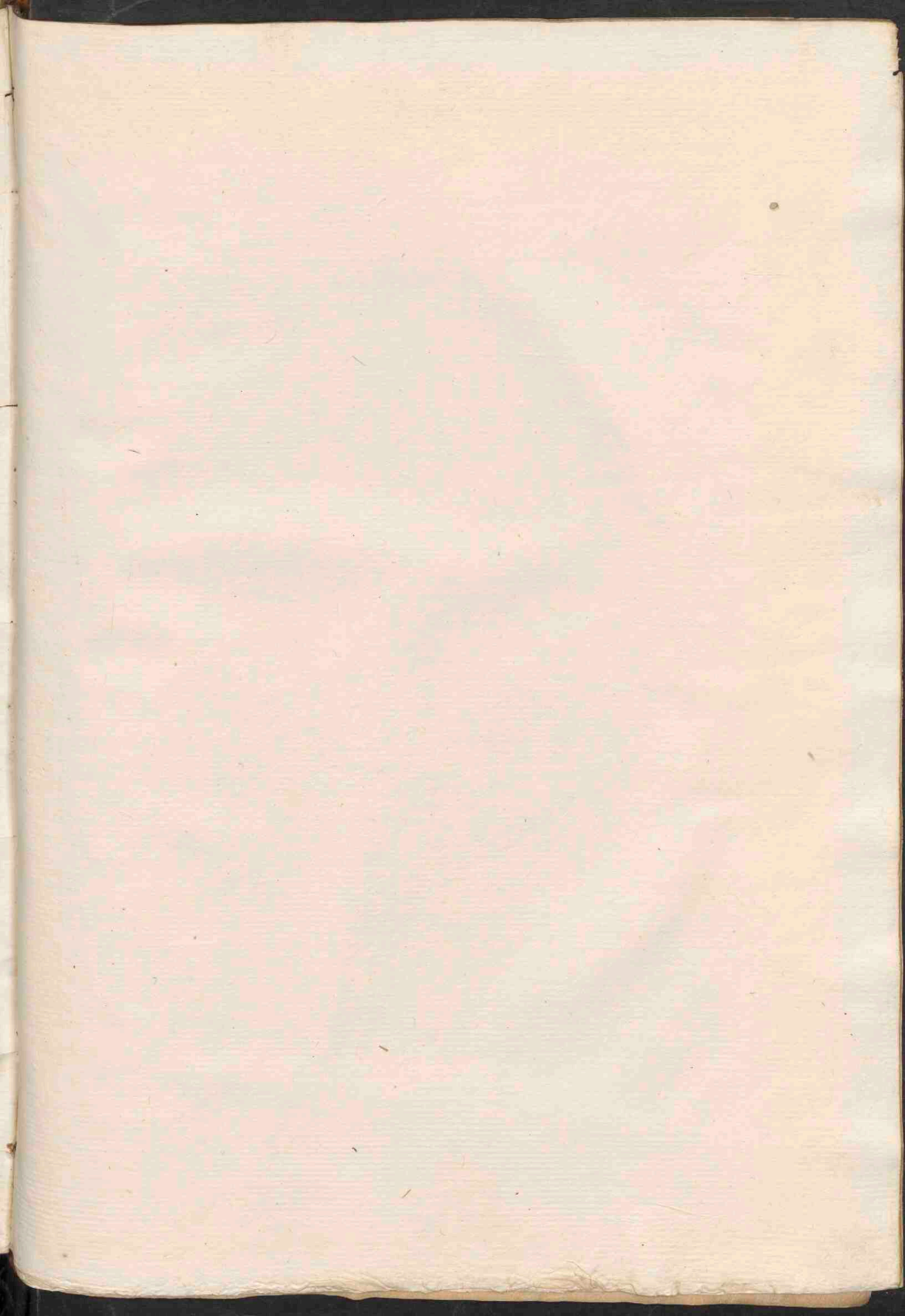

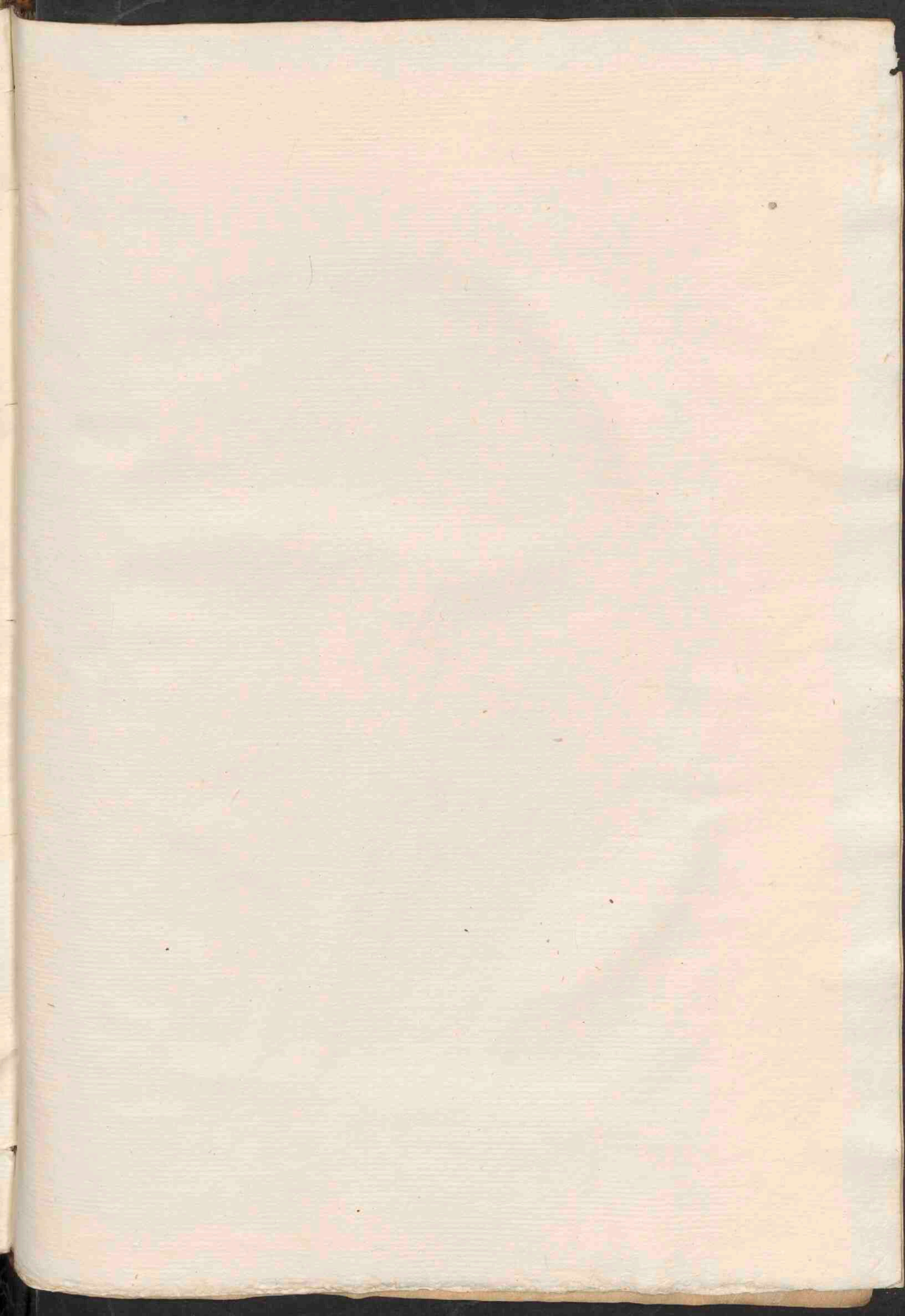

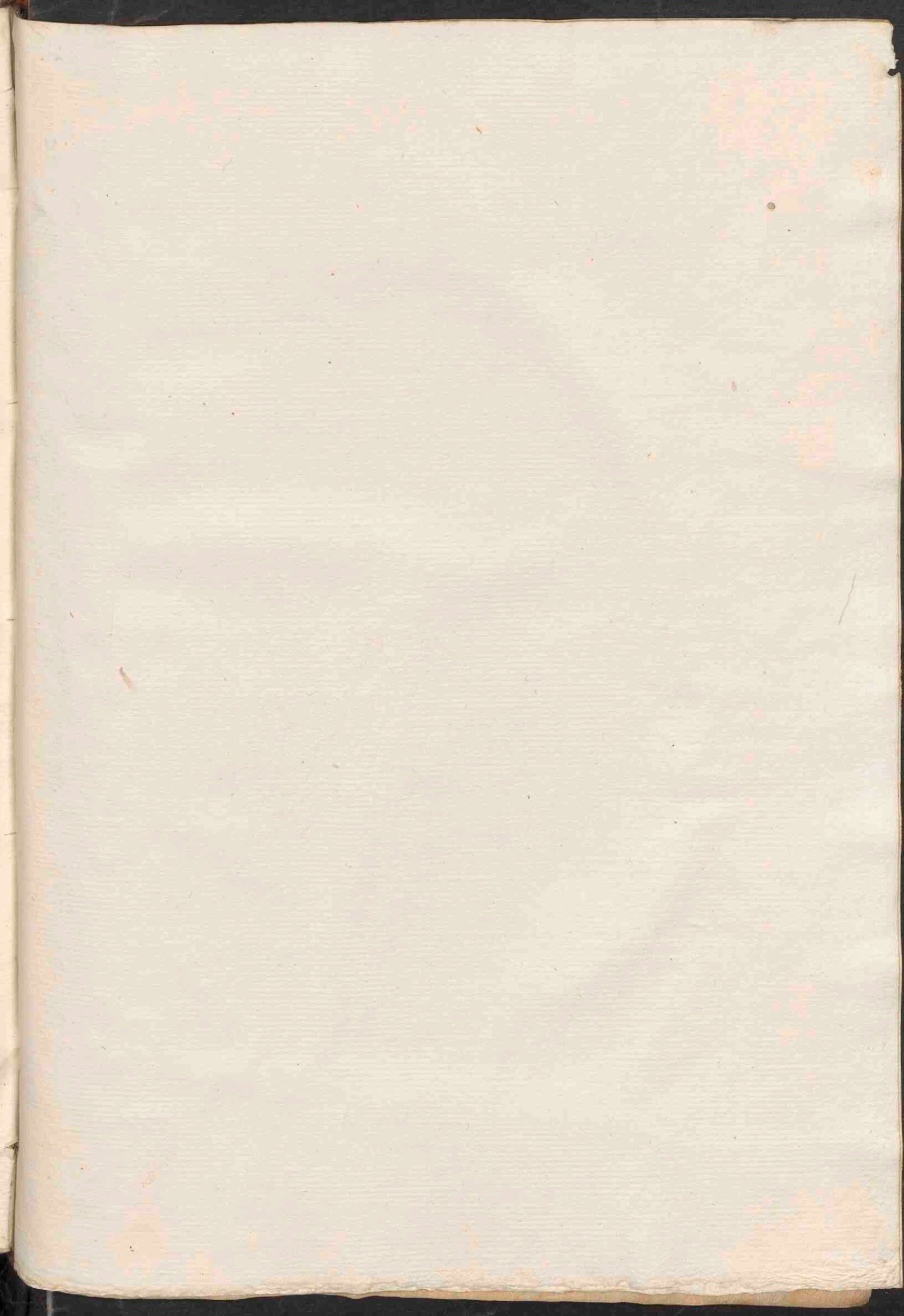

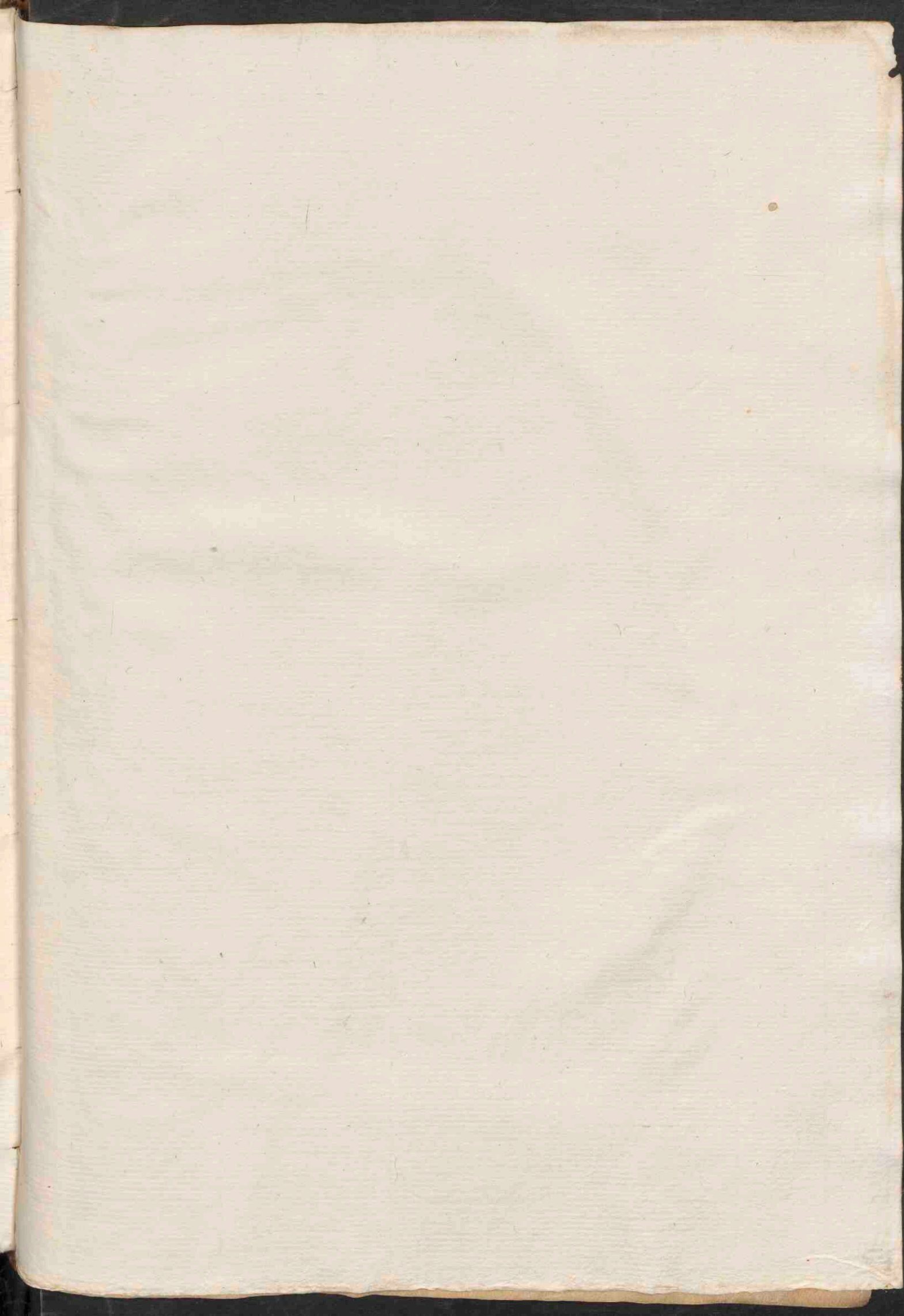

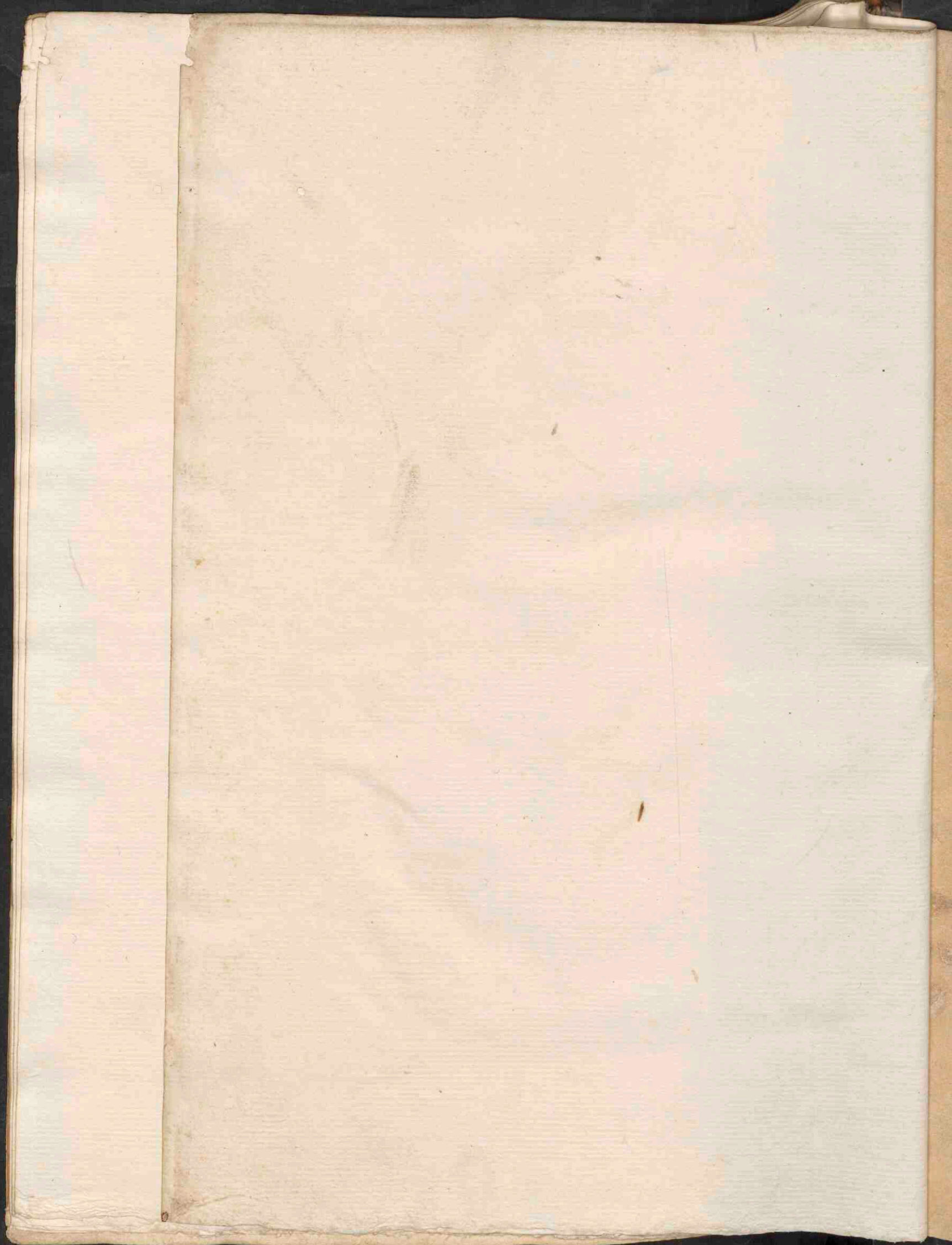

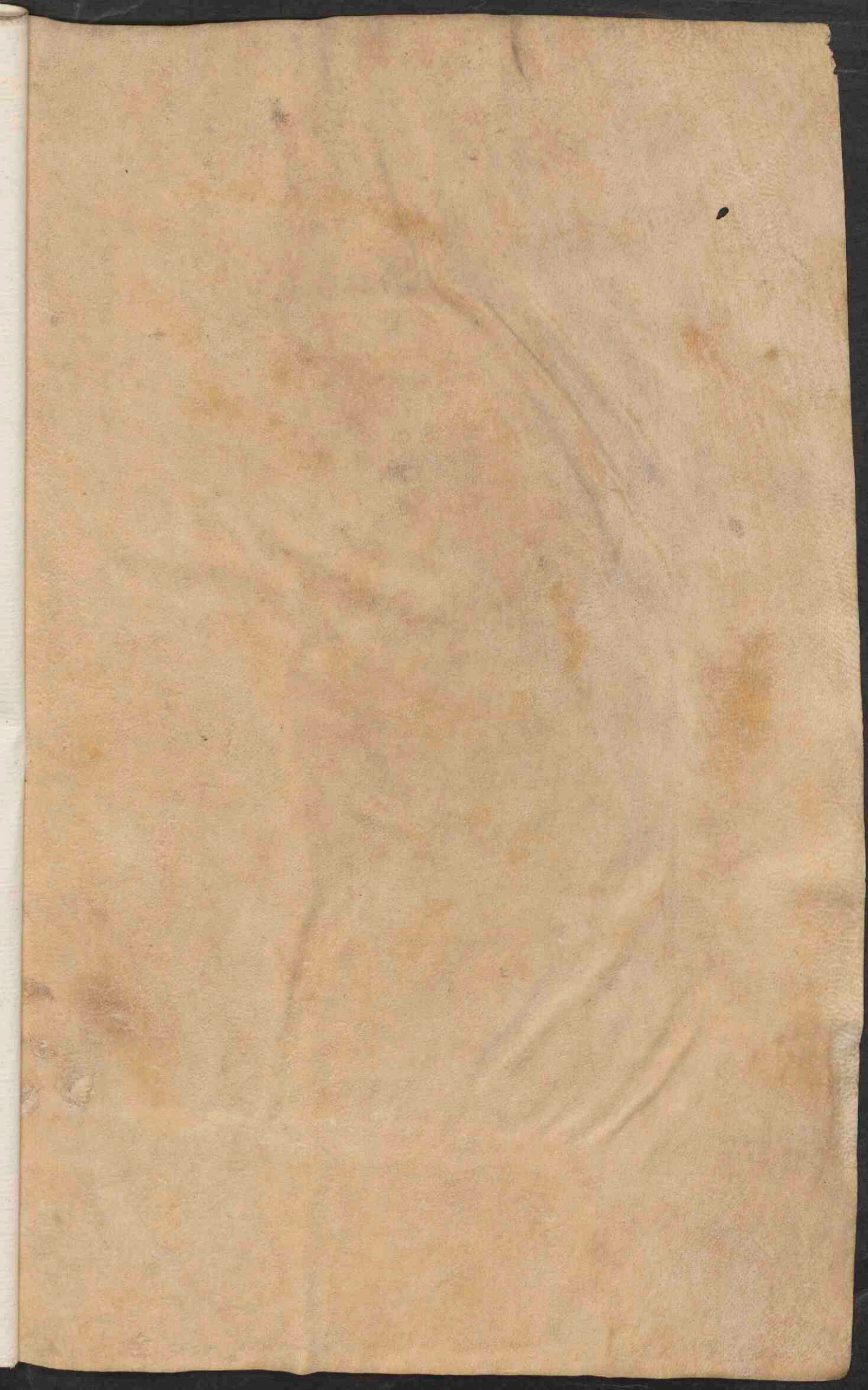

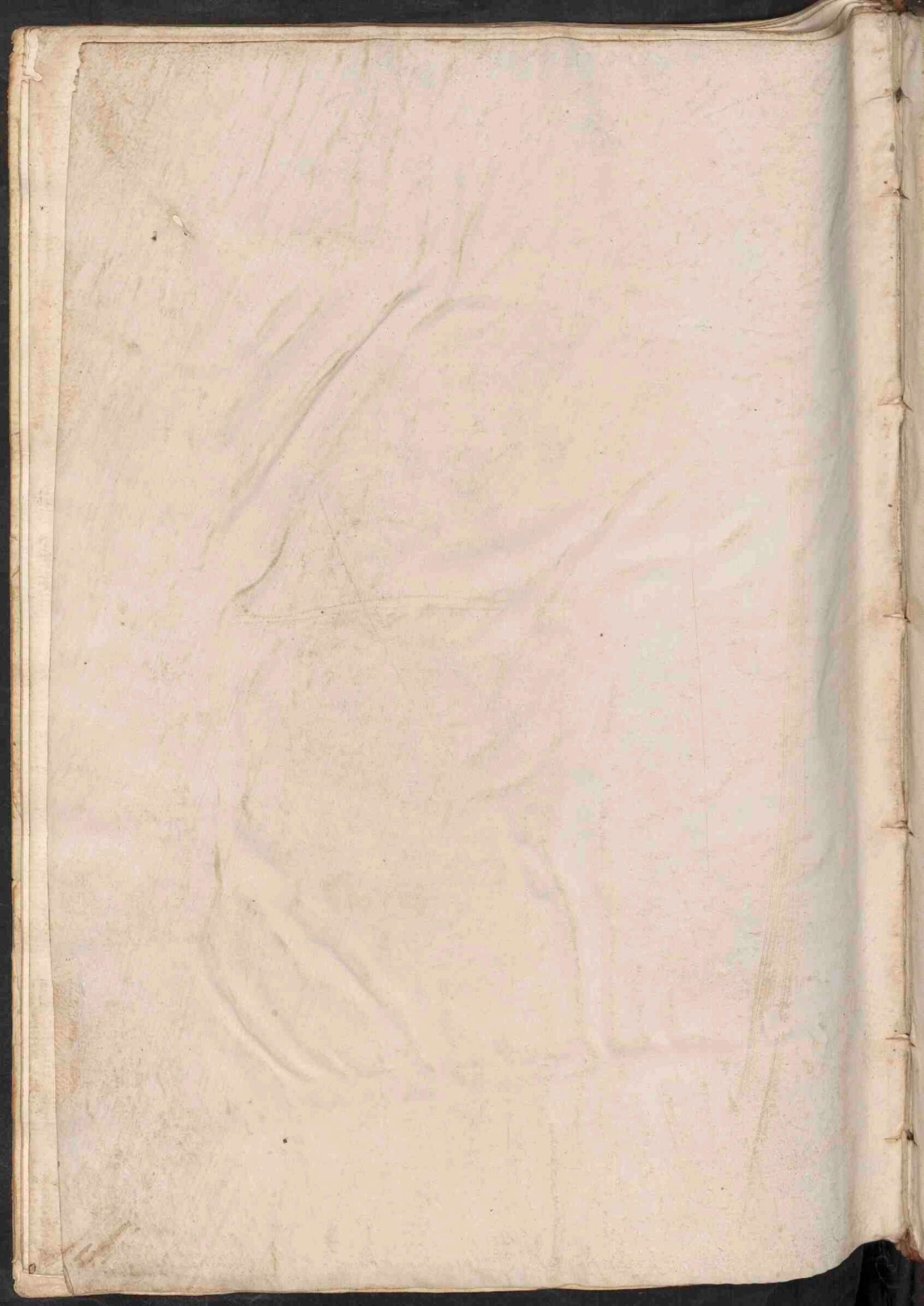

8408-11.

